Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Biblia latina - Cod. Ettenheim-Münster 23

[S.l.], 1447-1448

Makkabäer. Neues Testament

urn:nbn:de:bsz:31-103044

Visual Library

omnes fratres sui et universe sorores sue, et cuncti qui noverant eum prius, et comederunt cum eo panem in domo eius, et moverunt super eum caput; et consolati sunt eum super omnia mala que intulerat dominus super eum. Et dederunt ei unusquisque ovem unam et inaurem auream unam. Dominus autem benedixit novissimis Iob magis quam principio eius. Et facta sunt ei quattuordecim milia ovium, et sex milia camelorum et mille iuga boum et mille asine, et fuerunt ei septem filii et filie tres, et vocavit nomen unius Diem et nomen secunde Cassiam et nomen tertie Cornustibii. Non sunt autem invente mulieres speciose sicut filie Iob in universa terra, deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum. Vixit autem Iob post hec centum quadraginta annis, et vidit filios suos et filiorum suorum usque ad quartam generationem, et mortuus est senex et plenus dierum.

Explicit liber Iob.

Matheus ex Iudea sicut in ordine primus ponitur, ita in Iudea evangelium primus scripsit. Cuius vocatio ad deum ex publicanis actibus fuit; duorum in generatione Christi principia presumens, unius cuius prima circumcisio carnis in carne, alterius cuius secundum cor electio fuit. Et ex utrisque in patribus Christus. Sicque quaternario numero triformiter posito principium a credendi fide in electionis tempus porrigens, et ex electione usque in transmigrationis diem dirigens, atque a transmigratione usque ad Christum diffiniens, decursam adventus domini ostendit generationem, et numero satisfaciens et tempori, ut et se quid esset ostenderet, et dei in se opus monstrans, etiam in his quorum genus posuit Christi operantis a principio testimonium non negaret. Quorum omnium rerum tempus ordo numerus dispositio vel ratio quod fidei necessarium est, deus Christus qui natus est ex muliere, factus sub lege, natus ex virgine, passus in carne, omnia in cruce fixit ut triumphans ea in semetipso resurgens in corpore, et patris nomen in patribus filio et filii nomen patri restituens, in filiis sine principio sine fine ostendens, unde se cum patre quia unus est. In quo evangelio utile est desiderantibus deum sic prima vel media vel perfecta cognoscere, ut et vocationem apostoli et opus evangelii et dilectionem dei in carne nascentis per universa legentes intelligant, atque id in eo in quo apprehensi sunt et apprehendere expetunt recognoscant. Nobis ergo hoc in studio argumenti fuit

et fidem facte rei tradere et ope
rantis dei intelligenda diligen
ter dispositione querentibus non
tacere. :

Capitulum primum.

Liber generacionis ihesu
christi. filij dauid filij
abraham. Abraham
autem genuit ysaac.
Ysaac autem genuit
iacob. Jacob autem ge
nuit iudam et fratres eius. Judas
autem genuit phares et zaram de
thamar. Phares autem genuit
esrom. Esrom autem genuit aram
Aram autem genuit amminadab.
Amminadab autem genuit naason
Naason autem genuit salmon.
Salmon autem genuit booz de ra
ab. Booz autem genuit obed ex ru
th. Obeth autem genuit yesse. Ye
sse autem genuit dauid regem.
Dauid autem rex genuit salomo
nem ex ea que fuit urie. Sa
lomon autem genuit roboam.
Roboam autem genuit abyam.
Abias autem genuit aza. Aza autem
genuit iosaphat. Josaphat autem
genuit ioram. Joram autem ge
nuit oziam. Ozias autem genuit
ioathan. Joathan autem genuit
achas. Achas autem genuit eze
chiam. Ezechias autem genuit
manassen. Manasses autem
genuit amon. Amon autem ge
nuit iosiam. Josias autem genu
it Jechoniam et fratres eius in trans
migracione babylonis. et post trans
migracionem babylonis iecho
nias genuit salathiel. Sala
thiel autem genuit zorobabel.
Zorobabel autem genuit abiud
Abiuth autem genuit eliachim
Eliachim autem genuit azor.
Azor autem genuit sadoch. Sa
doch autem genuit achim. Ach
im autem genuit eliud. Eliud
autem genuit eleazar. Eleazar
autem genuit mathan. Mathan
autem genuit iacob. Jacob autem
genuit ioseph uirum marie de
qua natus est ihesus qui voca
tur christus. Omnes ergo generacio
nes ab abraham usque ad dauid
generaciones quatuordecim. Et
a dauid usque ad transmigracionem babylonis usque
ad christum generaciones xiiij. :
Christi autem generatio sic erat. Cum
esset desponsata mater ihesu ma
ria ioseph. antequam conuenirent
inuenta est in utero habens
de spiritu sancto. Joseph autem uir eius
cum esset iustus. et nollet tradu
cere eam. uoluit occulte dimit
tere eam. Hec autem eo cogitante
Ecce angelus domini apparuit in
sompnis ioseph dicens. Joseph
fili dauid. noli timere accipere
mariam coniugem tuam. Quod
enim in ea natum est de spiritu sancto
est. Pariet autem filium et uoca
bis nomen eius ihesum. Ipse enim
saluum faciet populum suum a
peccatis eorum. Hoc autem totum factum est
ut adimpleretur quod dictum est
a domino per prophetam dicentem
Ecce uirgo in utero habebit et
pariet filium. et uocabit no
men eius emanuel. quod est
interpretatum nobiscum deus.
Exurgens autem ioseph a sompno
fecit sicut ei precepit angelus
domini. Et accepit coniugem suam
et non cognoscebat eam do
nec peperit filium suum primoge
nitum. et uocauit nomen eius
ihesum. :

Capitulum ij.

Cum ergo natus esset ihesus
in bethleem iude in die
bus herodis regis. ecce
magi ab oriente uene
runt iherosolimam dicentes. Vbi
est qui natus est rex iudeorum.

Vidimus enim stellam eius in
oriente. et venimus adorare
eum. Audiens aut herodes rex
turbatus est et omnis ierosolima
cum illo. et congregans omnes
principes sacerdotum et scribas
populi sciscitabatur ab eis ubi
xpus nasceretur. At illi dixe
runt ei in bethleem iude. Sic
enim scriptum est per prophetam
Et tu bethleem terra iuda ne
quaquam minima es in principibus
iuda. Ex te enim exiet dux qui
regat populum meum israel.
Tunc herodes clam vocatis ma
gis. diligenter didicit ab eis tem
pus stelle que apparuit eis. et
mittens eos in bethleem dixit.
Ite et interrogate diligenter de
puero. et cum inveneritis re
nunciate mihi ut et ego veniens
adorem eum. Qui cum au
dissent regem abierunt. Et
ecce stella quam viderat in
oriente, antecedebat eos. usque
dum veniens staret supra ubi
erat puer. Videntes aut stellam
gavisi sunt gaudio magno
valde. Et intrantes domum in
venerunt puerum cum maria ma
tre eius. et procidentes adora
verunt eum. Et apertis the
sauris suis. obtulerunt ei mu
nera. Aurum. Thus. et Mirram
Et responso accepto in sompnis,
ne redirent ad herodem. per
aliam viam reversi sunt in re
gionem suam. iij.

Angelus domini apparuit in
sompnis ioseph dicens,
surge et accipe puerum
et matrem eius. et fuge in e
gyptum. et esto ibi dum dicam
tibi. futurum est enim ut herodes
querat puerum ad perdendum eum
Qui consurgens et accepit
puerum et matrem eius nocte. et
secessit in egyptum. et erat ibi usque
ad obitum herodis. Ut adimple
retur quod dictum est a domino per pro
phetam dicentem. Ex egypto vo
cavi filium meum. Tunc herodes vi
dens quia illusus esset a magis.
iratus est valde. et mittens occi
dit omnes pueros. qui erant in beth
leem. et in omnibus finibus eius.
a bimatu et infra. secundum tempus
quod exquisierat a magis. Tunc
impletum est quod dictum est per iere
miam dicentem. Vox in rama
audita est ploratus et ululatus.
rachel plorans filios suos. et
noluit consolari quia non sunt.
Defuncto aut herode. ecce ange
lus domini apparuit in sompnis io
seph dicens. Surge et accipe pu
erum et matrem eius. et vade
in terram israel. defuncti sunt enim
qui querebant animam pueri. Qui
consurgens accepit puerum et
matrem eius. et venit in terram
israel. Audiens aut archelaus
regnaret in iudea. pro herode
patre suo. timuit illo ire. Et
amonitus in sompnis secessit
in partes galilee. et veniens ha
bitavit in civitate que vocatur
nazareth. ut adimpleretur quod
dictum est per prophetam. Quoniam na
zareus vocabitur. iiij.

In diebus illis venit iohannes
baptista. predicans in deserto
iudee dicens. Penitentiam agite
appropinquabit enim regnum celorum
hic enim est de quo dictum est per
prophetam ysaiam dicentem.
Vox clamantis in deserto para
te viam domini rectas facite semi
tas eius. Ipse aut iohannes ha
bebat vestimentum de pilis ca
melorum et zonam pelliceam circa
lumbos eius. Esca aut eius erat
locuste. et mel silvestre. Tunc
exibat ierosolima et omnis iudea
et omnis regio circa iordanem. et

baptizabantur in iordane ab eo co
fitentes pctã sua. Videns autẽ
multos phariseorum et saduceorum ve
nientes ad baptismũ suũ dixit
eis. Progenies viperarum quis vob
demonstrauit fugere a ventura
ira. Facite ergo fructũ dignum
pnie et ne velitis dicere int' vos
patrem habemus abraham. Dico enim
vobis. qm potens est deus de la
pidibus istis. suscitare filios abra
he. Iam enim securis ad radicẽ ar
borum posita est. Omnis ergo arbor
q non facit fructũ bonũ excidetur
et in ignem mittetur. Ego qdem
baptizo vos in aqua in pniam
Qui aũt post me venturus est for
tior me est. cuius non sum dig
nus calciamenta portare. Ipse
vos baptizabit in spũ sco et ig
ne cuius ventilabrũ in manu
sua. et mundabit aream suam
et congregabit triticũ suũ in
horreum suũ. paleas aũt com
buret igni inextinguibili. Tunc
venit ihs in iordane a galilea
ad iohannem ut baptizaretur
ab eo. Ihs aũt prohibebat eũ di
cens. Ego a te debeo baptizari
et tu venis ad me. Respondens aũt
ihs dixit ei. Sine modo. sic decet
nos implere omnẽ iusticiam. et
dimisit eum. Baptizatus aũt
ihs. confestim ascendit de aqua.
Et ecce aperti sunt ei celi. et
vidit spm dei descendentẽ sicut
columbam et venientem sup se.
Et ecce vox de celis dicens. Hic
est filius meus dilcus in quo
michi complacui.

. iiij.

Tunc ihs ductus est in deser
tum a spũ ut temptare
tur a dyabolo. Et cum ie
iunasset quadraginta diebus
et quadraginta noctibus postea
esuriit. Et accedens temptator
dixit ei. Si filius dei es dic ut
lapides isti panes fiant. Qui
respondens dixit. Scriptũ est. non
in solo pane vivit homo. sed in
oi verbo quod procedit de ore
dei. Tunc assumpsit eũ dyabo
lus in sanctam civitatem. et sta
tuit eum sup pinnaculum templi
et dixit ei. Si filius dei es mit
te te deorsum. Scriptũ est enim
Quia angelis suis mandauit
de te. et in manibus tollent te
ne forte offendas ad lapidem
pedem tuũ. Ait illi ihs rursum
Scriptum est non temptabis
dnm deũ tuũ. Iterũ assump
sit eum dyabolus in montem
excelsum valde. et ostendit ei
oia regna mundi et gloriam
eorum. et dixit ei. Hec oia tibi da
bo. si procidens adoraveris me.
Tunc dixit ei ihs. Vade satha
nas. Scriptũ est enim dnm deũ
tuũ adorabis. et illi soli servi
es. Tunc reliquit eum dyabolus
et ecce angeli accesserunt et mini
strabant ei. Cum aũt audis
set ihs quod iohannes traditus
esset. secessit in galileam. et relic
ta civitate nazareth venit et
habitavit capharnaum mari
tima in finibus zabulon et nep
talim. Ut adimpleretur quod
dictũ est. per ysaiam prophetam
Terra zabulon et terra nepta
lim. via maris trans iordanem
galilee gentiũ. Populus qui ha
bitabat in tenebris. vidit lucem
magnam. et sedentibus in regio
nem umbre mortis lux orta e
eis. Exinde cepit ihs predicare
et dicere. Pniam agite appropin
quabit enim regnum celorum. Am
bulans aũt ihs iuxta mare ga
lilee. vidit duos fres. symonẽ
qui vocatur petrus. et andream
frem eius. mittentes rethe in
mare. Erant enim piscatores. Et

aut illos. Venite post me faciã
uos fieri piscatores hominū. At
illi continuo relictis retibus;
secuti sunt eum. Et procedens
inde, uidit alios duos fres Jaco
bum zebedei, et Johannem fratrem
eius, in naui, cum zebedeo pre
corum retia sua reficientes, et uo
cauit eos. Illi aut statim relic
tis retibus et patre secuti sunt
eum. Et circuibat ihs totã ga
lileam docens in synagogis
eorum predicans ewangelium regni, et
sanans omnem languorem et om̃
infirmitatem in populo. et abiit
opinio eius in totam syriam
Et obtulerunt ei omnes male ha
bentes, uariis languoribus et tor
mentis comprehensos. et qui demo
nia habebant, et lunaticos et
paraliticos, et curauit eos. Et
secute sunt eum turbe multe a gali
lea et decapolis et de Jherosoli
mis et de iudea, et de transiordane,

Videns aut ihūs, .v.
turbas ascendit in mon
tem, Et cum sedisset ac
cesserunt ad eum discipuli eius
et aperiens os suum docebat eos
dicens; Beati pauperes spū qm̃
ipsorum est regnum celorum Beati
mites qm̃ ipi possidebunt ter
ram. Beati qui lugent qm̃ ipi
consolabuntur; Bti qui esuri
unt et siciunt iusticiam qm̃ ipi
saturabuntur; Bti misericor
des qm̃ ipi miam consequentur;
Bti mundo corde qm̃ ipi deum
uidebunt; Bti pacifici qm̃ filii
dei uocabuntur; Bti qui per
secutionem patiuntur propter iusti
ciam. qm̃ ipsorum est regnū celorum
Bti estis cum maledixerint
uobis homines, et persecuti uos
fuerint, et dixerint omne ma
lum aduersum uos, mentientes
propter me. Gaudete et exultate.

qm̃ merces ura copiosa ẽ in celis
Sic enim et prophetas persecuti
sunt; qui fuerunt ante uos,
Vos estis sal terre, Qd si sal eua
nuerit in quo salietur. ad nichilū
ualet ultra nisi ut mittatur
foras et conculcetur ab hominibus.
Vos estis lux mundi, Non pt ciui
tas abscondi sup montem posita
Neqȝ accendunt lucerna et po
nunt eam sub modio sed sup can
delabrū, ut qui ingrediuntur
lumen uideant; Sic luceat lux
ura coram hominibus ut uideant
opera ura bona et glorificent pa
trem qui in celis est, Nolite pu
tare qm̃ ueni soluere legem aut
prophetas, non ueni solue sed
adimplere; Amen quippe dico
uobis donec transeat celum et terra
iota unū. aut unus apex nõ pre
teribit a lege. donec omnia fiant;
Qui ergo soluerit unū de man
datis istis minimis et docuerit
sic homines minimus uocabitur in
regno celorum; Qui aut fecerit
et docuerit sic. hic magnus uo
cabitur in regno celorum, Dico aut
uobis ni habundauerit iusticia
ura plus qm̃ scribarum et phari
seorum, non intrabitis in regnū
celorum. Audistis quia dictum est an
tiquis. Non occides, Qui aut
occiderit reus erit iudicio. Ego
aut dico uobis. Quia omnis qui ira
scitur fratri suo, reus erit iudicio.
Qui aut dixerit fratri suo racha
reus erit concilio. Qui autem
dixerit fatue, reus erit gehenne
ignis. Si ergo offers munus
tuū ante altare, et ibi recordatus
fueris. quia frater tuus ht aliquid
aduersum te; relinque ibi munus
tuū ante altare, et uade prius
reconciliare fratri tuo. et tunc ueni
ens offeres munus tuū, Esto
consentiens [illegible] tuo. aduersario,

cito dum es in via cum eo, ne for
te tradat te adversarius tuus
iudici. Et iudex tradat te ministro.
et in carcerem mittaris. Amen
dico tibi non exies inde donec red
das novissimum quadrantem.
Audistis quia dictum est antiquis
non mechaberis. Ego autem dico
vobis. quoniam omnis qui viderit mulie
rem ad concupiscendam eam
iam mechatus est eam in corde
suo. Quod si oculus tuus dexter
scandalizat te, erue eum et pro
ice abs te. Expedit enim tibi ut pe
reat unum membrorum tuorum quam
totum corpus tuum mittatur in ie
hennam. Et si dextera manus
tua scandalizat te, abscide eam
et proice abs te. Expedit enim tibi
ut pereat unum membrorum tuorum
quam totum corpus tuum eat in iehen
nam. Dictum est autem quicumque di
miserit uxorem suam det ei li
bellum repudii. Ego autem dico
vobis. quia omnis qui dimiserit uxo
rem suam excepta causa forni
cationis, facit eam mechari.
et qui dimissam duxerit adulte
rat. Iterum audistis quia dictum
est antiquis. Non periurabis
reddes autem deo iuramenta tua.
Ego autem dico vobis non iurare
omnino. neque per celum quia thronus
dei est. neque per terram quia
scabellum est pedum. neque per
Iherosolimam quia civitas est re
gis magni. Neque per caput
tuum iuraveris. quia non potes unum
capillum album facere aut nigrum.
Sit autem sermo vester. Est est. Non
non. Quod autem his habundancius
est, a malo est. Audistis quia dictum
est. Oculum pro oculo. dentem pro
dente. Ego autem dico vobis non re
sistere malo. Sed si quis te per
cusserit in dexteram maxillam.
prebe illi et alteram. Et ei qui

vult tecum iudicio contendere.
et tunicam tuam tollere dimit
te ei et pallium. Et quicumque te
angariaverit mille passus
vade cum eo alia duo. Qui pe
tit a te da ei, et volenti mutu
are a te ne avertaris. Audistis
quia dictum est, diliges proximum
tuum, et odio habebis inimicum
tuum. Ego autem dico vobis. dilig
ite inimicos vestros. benefacite his
qui oderunt vos. et orate pro
persequentibus et calumpniantibus
vos. ut sitis filii patris vestri
qui in celis est qui solem suum
oriri facit super bonos et ma
los. et pluit super iustos et in
iustos. Si enim diligitis eos qui
vos diligunt, quam mercedem
habebitis. Nonne publicani
hoc faciunt. Et si salutaveri
tis fratres vestros tantum quid amplius
facitis. Nonne et ethnici hoc
faciunt. Estote ergo et vos perfecti
sicut et pater vester celestis per
fectus est. Attendite ne iusti
ciam vestram faciatis coram hominibus
ut videamini ab eis. Alioquin mer
cedem non habebitis apud pa
trem vestrum qui in celis est. Cum
ergo facis elemosinam noli an
te tuba canere, sicut ypocrite
faciunt in synagogis. et in vi
cis ut honorificentur ab hominibus.
Amen dico vobis receperunt mer
cedem suam. Te autem faciente
elemosinam, nesciat sinistra
tua quid faciat dextera tua.
ut sit elemosina tua in abscon
so. et pater tuus qui videt in
abscondito reddet tibi. ·vi·
Et cum oratis non eritis
sicut ypocrite tristes. Qui
amant in synagogis
et in angulis platearum stantes
orare, ut videantur ab hominibus.
Amen amen dico vobis recepe

mercedem suam. Tu aut cum
oraveris intra in cubiculum
tuu, et clauso ostio ora patrem
tuu in abscondito, et pater tuus
qui videt in abscondito reddet tibi.
Orantes aut nolite multu loqui
sicut ethnici faciunt. Putant
em q in multiloquio exaudiant.
Nolite ergo assimilari eis. Scit
em pater vester, quid opus sit
vobis, anteq petatis eum. Sic ergo
vos orabitis. Pr nr qui es in ce-
lis, etc. Panem nrm substantia
lem da nobis hodie etc. Si dim
iseritis hoibus pcta eorum, dimittet
et vobis pr vester celestis debita
vra. Si aut non dimiseritis ho
minibus nec pater vr dimittet
pcta vra. Cum aut ieiunatis
nolite fieri sicut ypocrite tristes.
exterminant em facies suas,
ut appareant hoibus ieiunantes.
Amen dico vob receperunt mer
cedem suam. Tu aut cum ie
iunas unge caput tuu et fa
ciem tuam lava, ne videaris
hoibus ieiunans, sed pri tuo
qui est in abscondito, et pr tuus
qui est in abscondito reddet tibi.
Nolite thesaurizare vob the-
sauros in terra, ubi erugo et
tinea demolitur, et ubi fures
effodiunt et furantur. Thesau
rizate aut vob thesauros in
~~terra~~ celo, ubi nec erugo, nec
tinea demolitur, et ubi fures
non effodiunt nec furantur.
Ubi em est thesaurus tuus, ibi
est et cor tuum. Lucerna cor
poris tui est oculus tuus. Si
fuerit oculus tuus simplex,
totu corpus tuu lucidu erit.
Si aut nequa fuerit oculus
tuus, totu corpus tuu tenebro
sum erit. Si ergo lumen quod
in te tenebre sunt ipe tenebre
quante erunt. Nemo pt duobs
dnis servire. Aut em unu odio
habebit, et alteru diliget, aut
unu sustinebit et alteru contem
net. Non potestis deo servire et
mamone. Ideo dico vob, ne sol
liciti sitis aie vre quid mandu
cetis, neqz corpori vro quid in
duamini. Nonne aia plus est
qm esca, et corpus plus q vesti
mentum. Respicite volatilia
celi qm non serunt neqz metut
neqz congregant in horrea, et pr
vester celestis pascit illa. Nonne
et vos magis plures estis illis.
Quis aut vrm cogitans potest
adicere ad staturam sua cubitu
unu. Et de vestimento quid solli
citi estis. Considerate lilia agri
quo crescunt, non laborant neqz
nent. Dico aut vobis, qm nec
salomon in oi gloria sua coope
rtus est sicut unum ex istis. Si
aut fenum agri quod hodie e
et cras in clibanu mittitur, de
sic vestit, qnto magis vos mo
dice fidei. Nolite ergo solliciti ee
dicentes. Quid manducabimus
aut quid bibemus, scit em pr
vester, quia his oibus indige
tis. Querite ergo pmu regnu
dei et iusticiam eius, et hec oia
adicientur vob. Nolite ergo sol
liciti ee in crastinum. Crastinus
em dies sollicitus erit, sibi ipi
sufficit em diei malicia sua.

Nolite iudicare, .vii.
ut non iudicemini. In quo
em iudicio iudicaveritis
iudicabimini. Et in qua mesura
mensi fueritis, remecietur vob.
Quid aut vides festuca in oclo
fris tui, et trabem in oclo tuo
non consideras. Aut quo dicis
fri tuo frat sine eiciam festuca
de oculo tuo, et ecce trabes est
in oculo tuo. Ypocrita eice pmu
trabem de oculo tuo, et tc videbis

cere festucam de oculo fr̃is tui.
Nolite s̃cm dare canibus. neq̃
mittatis margaritas uras ante
porcos. ne forte conculcent ea pe
dibus suis. et conuersi disrum
pant uos. Petite et dabit͂ uob
q̃rite et inuenietis. et pulsate et
aperietur uob. Oĩs em̃ q̃ petit
accipit. et qui q̃rit inuenit. et
pulsanti aperietur. Aut quis e
ex uobis homo quem si petierit
filius eius panem. nunquit la
pidem porriget ei. Aut si petie
rit piscem. nunquit serpentem
porriget ei. Si ergo uos cũ sitis
mali nostis bona data dare filijs
uris. quanto magis pr̃ ur̃ qui
in celis est. dabit bona petentib;
se. Oĩa quecũq̃ uultis ut faciãt
uobis hoĩes et uos facite illis.
hec est em̃ lex et prophete. Intra
te per angustam portam quia
lata est porta. et spaciosa via.
q̃ ducit ad perdicionem. et multi
sunt qui intrant per eam. Quã
angusta porta et arta uia que
ducit ad uitam. et pauci sunt
qui inueniũt eam. Attendite
a falsis prophetis qui ueniũt
ad uos in uestimentis ouium
intrinsecus aũt sunt lupi rapa
ces. a fructibus eo2 cognoscetis
eos. Numquit colligunt de spi
nis uuas. aut de tribulis ficus.
Sic oĩs arbor bona fructus bo
nos facit. mala aũt arbor fruc
tus malos facit. Non pt̃ arbor
bona fructus malos facere. neq̃
arbor mala fructus bonos facere.
Oĩs arbor que non facit fructũ
bonũ exciditur. et in ignẽ mittet͂.
Igitur ex fructibus eo2 cognosce
tis eos. Non oĩs qui dicit michi
dñe dñe intrabit in regnum
celo2 sed qui facit uoluntatem
prĩs mei qui in celis est. ipse in
trabit in regnum celo2. Multi

dicent m̃ in illa die dñe dñe no
ne in noĩe tuo prophetauimus.
et in noĩe tuo demonia eiecim᷒
et in noĩe tuo uirtutes multas
fecimus. et tũc confitebor illis
quia nunq̃ noui uos. discedite
a me qui operamini iniquitatẽ.
Oĩs ergo qui audit uerba mea
hec. et facit ea. assilabit͂ uiro
sapienti qui edificauit domũ
suam supra firmam petram
et descendit pluuia et uenerũt
flumina. et flauerũt uenti et
irruerũt in domũ illam et nõ
cecidit. fundata em̃ erat sup
petram. Et oĩs qui audit uer
ba hec. et non facit ea. silis est
uiro stulto. qui edificauit domũ
suam super arenam. et descen
dit pluuia et uenerũt flumina
et flauerũt uenti et irruerunt
in domũ illam. et cecidit et fuit
ruina eius magna. Et fcm̃ est
cũ consumasset ih̃s uerba hec
ammirabantur turbe sup doctrina
eius. Erat em̃ docens eos sicut
ptatem hñs. non sicut scribe
eo2 et pharisei. .viii.

Cum aũt descendisset de
monte secute sunt eum
turbe multe. et ecce le
prosus ueniẽs adorabat eum
dicens. Dñe si uis potes me
mundare. Et extendens manũ
tetigit eum dicens. Volo mun
dare. Et confestim mundata ẽ
lepra eius. Et ait illi ih̃s vide
nemini dixeris. Sed uade ostende
te sacerdotibus. et offer munus
quod precepit moyses in testimo
niũ illis. Cum aũt introisset
capharnaum. accessit ad eũ
centurio rogans eum et dicens
Dñe puer meus iacet paraly
ticus in domo. et male torquet͂.
Et ait illi ih̃s. Ego ueniam et
curabo eũ. Et respondens centurio

ait. Dne non sum dignus. ut
intres sub tectum meum. sed
tm dic verbo et sanabitur puer
meus. Nam et ego homo sum
sub ptate habens sub me mili
tes. et dico huic vade et vadit
et alio veni et venit. et servo
meo. fac hoc et facit. Audiens
aut ihs miratus est. et sequen-
tibus se dixit. Amen dico vobis
no inveni tantam fidem in isrl.
Dico aut vobis qd multi ab ori
ente et occidente. venient et recu
bent cum abraham in regno
celorum. filii aut regni eicientur
in tenebras exteriores. ibi erit
fletus et stridor dentium. Et dixit
ihs centurioni. Vade et sicut cre-
didisti fiat tibi. et sanatus e puer
in illa hora. Et cum venisset
ihs in domum petri vidit socrum
eius iacentem et febricitantem
et tetigit manum eius. et dimi
sit eam febris. et surrexit et
ministrauit illis. Vespere aute
facto obtulerunt multos demo
nia habentes. et eiciebat ea
verbo. et omnes male habentes
curauit verbo. Ut adimpleretur
quod dictum est per ysaiam pro-
phetam dicentem. Ipse infirmi
tates nras accepit. et egrota
tiones portauit. Videns aute
ihs turbas multas circa se ius
sit ire transfretum. Et accedens unus
scriba ait illi. Magister sequar te
quocumque ieris. et dicit ei ihs
Vulpes foveas habent. et volucres
celi nidos. filius aut hominis non
habet ubi caput suum reclinet. Alius
aut de discipulis eius ait illi.
Dne permitte me primum ire et
sepelire patrem meum. Ihs aute
ait illi. Sequere me. et dimit
te mortuos sepelire mortuos
suos. Et ascendente eo in na
viculam. secuti sunt eum discipuli
Et ecce motus magnus factus e

in mari. ita ut navicula operi
retur fluctibus. Ipse vero dormi
ebat. et accesserunt et suscitave
runt eum dicentes. Dne salva
nos perimus. Et dicit eis. Quid
timidi estis modice fidei. Tunc
surgens imperauit venti et mari.
et facta est tranquillitas mag
na. Porro homines mirati sunt dicen
tes. Qualis est hic quia venti
imperat et mari. obediunt ei.
Et cum venissent transfretum in re-
gione gerasenorum. occurrerunt
ei duo homines habentes demonia de
monumentis exeuntes. seui ni
mis. Ita ut nemo posset transire
per viam illam. Et ecce clama
uerunt dicentes. Quid nobis et
tibi ihu fili david. Quid venisti
huc ante tempus torquere nos.
Erat aut non longe ab illis
grex porcorum multorum pascens. de-
mones aut rogabant eum dicentes
Si eicis nos. mitte nos in gregem
porcorum. Et ait Ite. At illi exeun
tes abierunt in porcos. Et ecce
impetu abiit totus grex per preceps
in mare. et mortui sunt in aquis
Pastores aut fugerunt et venien-
tes in civitatem. nunciauerunt
omnia et de his qui demonia habu-
erant. Et ecce tota civitas exiit
obviam ihu. et rogabant ut
transiret a finibus eorum. ix.
Et ascendens in naviculam
transfretauit. et venit in
civitate sua. et ecce offere
bant ei paraliticum in lecto iacen
tem. Videns aut ihs fidem illorum
dixit paralitico. Confide fili. re-
mittuntur tibi pcta tua. Et ecce
quidam de phariseis. dixerunt
intra se. Hic plasphemat. Et
cum vidisset ihs cogitationes eorum
dixit. Ut quid cogitatis mala
in cordibus vris. Quid e facilius
dicere. remittuntur tibi pcta tua.

aut dicere Surge et ambula. Ut
aut sciatis quia filius hominis habet
potestatem in terra dimittendi pecca
ta ait paralitico Surge tolle lec-
tum tuum et uade in domum tuam
Et surrexit et abiit in domum suam
Videntes aut turbe timuerunt.
et glorificauerunt deum qui dedit po-
testatem talem hominibus. Et cum
transiret inde ihesus. vidit hominem
sedentem in theolonio matheum
nomine. Et ait illi. Sequere me. Et
surgens secutus est eum. Et factum
est discumbente eo in domo. Ecce
peccatores et publicani discumbebat
cum ihesu. et discipulis eius. Et
uidentes pharisei dicebant disci
pulis eius. Quare cum peccatori
bus et publicanis manducat
magister uester. At ihesus audiens ait.
Non est opus ualentibus medicus
sed male habentibus. Euntes
aut discite. Quid est misericordiam uolo
et non sacrificium. Non enim ueni
uocare iustos sed peccatores. Tunc
accesserunt ad eum discipuli
iohannis dicentes. Quare nos
et pharisei ieiunamus frequenter
discipuli aut tui non ieiunant
Et ait illis ihesus. Numquid possunt
filii sponsi lugere quamdiu cum
illis est sponsus. Venient autem
dies cum auferetur ab eis spon-
sus. et tunc ieiunabunt. Nemo
aut mittit commissuram panni
rudis in uestimentum uetus.
Tollit enim plenitudinem eius a ue-
stimento et peior scissura fit. Neque
mittunt uinum nouum in utres
ueteres. alioquin rumpuntur utres
et uinum effunditur. et utres pe-
reunt. Sed uinum nouum in utres
nouos mittunt. et ambo conser-
uantur. Hec illo loquente ad illos
Ecce princeps unus accessit et adora
bat eum dicens. Domine filia mea
defuncta est. sed ueni impone

illi manum et uiuet. Et surgens
ihesus sequebatur eum et discipuli
eius. Et ecce mulier que sang-
uinis fluxum patiebatur duodecim
annis. accessit retro et tetigit
fimbriam uestimenti eius;
Dicebat enim intra se. Si tetigero
tantum uestimentum eius salua ero.
At ihesus conuersus et uidens eam
dixit. Confide filia fides tua
te saluam fecit. Et salua facta
est mulier ex illa hora. Et cum
uenisset ihesus in domum et uidisset
tibicines. et turbam tumul-
tuantem dicebat. Recedite non
est enim mortua puella sed dor
mit. et deridebant eum Et cum
iam eiecta esset turba intrauit
et tenuit manum eius et surrexit
puella. Et exiit fama hec in
uniuersam terram illam. Et
transeunte inde ihesu secuti sunt
eum duo ceci. clamantes et di
centes. Miserere mei fili dauid
Cum autem uenisset in domum
accesserunt ad eum ceci. et dicit
eis ihesus. Creditis quia hoc possum
facere uobis. dicunt ei
Domine. Tunc tetigit oculos eorum
dicens. Secundum fidem uestram fiat
uobis. Et aperti sunt oculi eorum
Et comminatus est eis ihesus dicens
Videte ne quis sciat. Illi autem
exeuntes diffamauerunt eum
in tota terra illa. Egressis autem
illis ecce obtulerunt ei hominem
mutum demonium habentem.
Et eiecto demone locutus est mu
tus. Et admirate sunt turbe
dicentes. Numquam sic apparuit
in israel. Pharisei aut dicebant
In principe demoniorum eicit de
monia. et circuibat ciuitates
et castella docens in synago
gis eorum et predicans euangelium regni
et curans omnem languorem
et omnem infirmitatem. Videns
aut turbas misertus est eis.

quia erant vexati et iacentes
sicut oves non habentes pastorem. Tunc
dixit discipulis suis. Messis quidem
multa operarii autem pauci;
Rogate ergo dominum messis ut
mittat operarios in messem
suam.

Capitulum x.

Et convocatis ihesus duode-
cim discipulis dedit il-
lis potestatem spirituum im-
mundorum ut eicerent eos. et
curarent omnem languorem, et
omnem infirmitatem. Duodecim
autem nomina apostolorum hec sunt. Primus
Symon qui dicitur petrus. Andreas
frater eius. Jacobus zebedei. et Jo-
hannes frater eius. Philippus
et bartholomeus. Thomas et
Matheus publicanus. Jacobus
alphei et thadeus. Symon cha-
naneus et Judas scariothes qui
tradidit eum. Hos duodecim mi-
sit ihesus precipiens eis et dicens.
In viam gentium ne abieritis.
et in civitates samaritanorum ne
intraveritis sed potius ite ad
oves que perierunt domus israel.
Euntes autem predicate dicentes:
quia appropinquabit regnum ce-
lorum. Infirmos curate. mortuos
suscitate. leprosos mundate. demo-
nes eicite. gratis accepistis gra-
tis date. Nolite possidere aurum
neque argentum. neque pecuniam
in zonis vestris. Non peram in via
neque duas tunicas. neque calcia-
menta. neque virgam. dignus
est operarius cibo suo. In quam-
cumque autem civitatem aut ca-
stellum intraveritis. interroga-
te quis in ea dignus sit. et ibi
manete donec inde exeatis. In-
trantes autem domum salutate eam
dicentes. Pax huic domui. et si
quidem domus illa fuerit digna.
veniet pax vestra super eam. Si
autem non fuerit digna revertetur
ad vos pax vestra. Et quicumque
non receperit vos neque audierit
sermones vestros exeuntes foras
de civitate excutite pulverem
de pedibus vestris. Amen dico vobis
tolerabilius erit terre sodomorum
et gomorreorum in die iudicii.
quam illi civitati. Ecce ego mitto
vos sicut oves in medio luporum.
Estote ergo prudentes sicut serpen-
tes et simplices sicut columbe.
Cavete autem ab hominibus. tradent
enim vos in conciliis. et in syna-
gogis suis flagellabunt vos.
et ad reges et presides ducemini
propter me in testimonium illis
et gentibus. Cum autem tradent
vos nolite cogitare quomodo aut quid
loquamini. dabitur enim vobis in illa
hora quid loquamini. Non enim
vos estis qui loquimini. sed spiritus
patris vestri qui loquitur in vobis.
Tradet autem frater fratrem in mortem
et pater filium et insurgent filii
in parentes. et morte eos affi-
cient et eritis odio omnibus hominibus
propter nomen meum. Qui autem
perseveraverit usque in finem hic
salvus erit. Cum autem persequen-
tur vos in civitate una. fugite
in aliam. Amen dico vobis. non
consummabitis civitates israel.
donec veniat filius hominis. Non est
discipulus supra magistrum. Nec
servus super dominum suum. suffi-
cit discipulo si sit sicut magister
eius. et servus sicut dominus eius.
Si patrem familias beelzebub vo-
caverunt. quanto magis domesticos
eius. Ne ergo timueritis eos.
Nichil enim opertum quod non revelabitur.
et occultum quod non sciatur.
Quod dico vobis in tenebris
dicite in lumine. et quod in aure
auditis predicate super tecta.
Et nolite timere eos qui occi-
dunt corpus. animam autem non possunt.

occidere. Sed potius eum timete
qui pt corpus et aiam perdere
in gehennam; Nonne duo pas-
seres asse ueneunt et unus ex
illis non cadet in terra sine pre
uro. Vri aut et capilli capitis
oms numerati sunt. Nolite g°
timere multis passeribz melio
res estis uos. Ois ergo qui con
fitebitur me coram hoibz, con
fitebor et ego eum coram patre
meo; qui est in celis; Qui at
negauerit me coram hoibus,
negabo et ego eum coram pre
meo qui est in celis; Nolite ar
bitrari quia uenerim pacem
mittere in terram, non ueni
pacē mittere sed gladium. Veni
eni separare hoiem aduersus prēz
suu et filiam aduersus matre
suam et nuru aduersus socru
suam et inimici hois domestici
eius; Qui amat patre aut ma
trem plus qm me, non est me
dignus. Et qui amat filiu aut
filiam super me non est me dig
nus; Et qui non accipit cruce
suam et sequitur me non est
me dignus. Qui inuenit aiaz
suam perdet eam, et qui per
diderit aiam suam propter me
inueniet eam. Qui uos recipit
me recipit. Et qui me recipit eu
recipit qui me misit. Qui reci
pit prophetam in noie prophete
mercedem prophete accipiet;
Et qui recipit iustu in noie iusti
mercedem iusti accipiet. Et qui-
cumqz dederit potu uni ex mini
mis istis, calicem aque frigide
tm in noie discipuli Amen dico
uob, non perdet mercede suam.
ET factum est cum. ·XI·
consumasset ihs precipies
xii. aplis trāsijt inde ut
doceret et predicaret in ciuitati
bus eorum. Iohannes aut cum au-
disset in uinculis opera xpi;
mittens duos de discipulis
ait illi. Tu es qui uenturus
es, an alium expectamus. Re
spondens ihs ait illis. Euntes
renuntiate iohanni que audistis
et uidistis. Ceci uident claudi
ambulant, leprosi mundant
surdi audiunt, mortui resur
gunt, pauperes euangelizant,
Et beatus est qui non fuerit
scandalizatus in me; Illis at
abeuntibus cepit ihs dicere
de iohanne. Quid existis in de
sertu uidere, harundine uen
to agitatam; Sed quid exi
stis uidere hoiem mollibus
uestitu. Ecce qui mollibus ue
stiuntur in domibz regum sūt
Sed quid existis uidere prophetā
Etiā dico uobis, et plus qz pro
phetam. Hic est eni de quo scrip
tum est. Ecce ego mitto ange
lu meum ante faciem tuam,
qui preparabit uiam tuā ante
te; Amen dico uob non surrexit
maior inter natos mulierum
iohanne baptista. Qui aut mi
nor est in regno celorum ma
ior est illo. A diebus aut iohis
baptiste usqz nunc, regnu celo-
rum patitur, et uiolenti diri
piunt illud; Oms eni prophete
et lex usqz ad iohannem pro
phetauerunt, et si uultis reci
pere ipse est helias qui uentu
rus est, Qui hz aures audi
endi audiat; Cui aut silem
estimabo generatione istam.
Similis est pueris sedentibz in fo
ro, qui clamantes coequalibus
dicunt, Cecinimus uob et non
saltastis. Lamentauimus et no
planxistis. Venit eni iohes no
manducans neqz bibens et
dicunt demonium ht. Venit filius

hois manducans et bibens et
dicunt demonium hz. Venit fili9
hois manducans et bibens et
dicit Ecce homo vorax et pota
tor vini. publicanoꝝ et pctoꝝ
amicus, et iustificata e sapia
a filijs suis. Tunc cepit expro
brare civitatibus in quibus
facte sunt plurime virtutes eo
q non egisset pniaz. Ve t corro
zaim. ve tibi bethzaida quia si
in tyro et sidone facte eent vir
tutes que fce sunt in vob olim
in cilicio et cinere pniaz egisset.
Verum tamē dico vob. tyro et sido
ni remissius erit in die iudicij
qm vobis. Et tu capharnaum
nunquid in celo exaltaberis?
usqz in infernu descendes. Qz
si in sodomis fce eent virtutes
que fce sunt in te forte mansis
sent usqz in hanc horam. Veru
tn dico vob quia terre sodomoꝝ
remissius erit in die iudicij qz
tibi. In illo tpe respondens ihs
dixit. Confiteor tibi pr dne celi
et terre. quia abscondisti hec
a sapientibus et prudentibus,
et revelasti ea parvulis. Ita
pater qm sic fuit placitu ante
te. Oia michi tradita sut a pre
meo. Et nemo novit filiu nisi
pater. et neqz prem novit nisi
filius. et cui voluerit fili9 re
velare. Venite ad me omes
qui laboratis et onerati estis
et ego reficiam vos. Tollite
iugum meu super vos qz mitis
sum et humilis corde; et invenie
tis requie aiabz vrīs. Iugu
enī meu suave est et onus
meu leve.
· xij ·
In illo tpe abijt ihs p sata sab
bato discipuli aut eius esuri
entes. ceperut vellere spicas,
et manducare. Pharisei aute

dixerunt ei; Ecce discipuli tui
faciunt. quod non licet eis face
sabbatis. Ait illis Non legistis
quid fecerit david qn esuriuit.
et qui cum eo erant. quo intra
vit in domu dei. et panes pro
positionis accepit et comedit;
quos non licebat ei comedere neqz
hijs qui cum eo erant, n solis sa
cerdotibus. Aut non legistis in le
ge quia sabbatis sacerdotes in tem
plo sabbata violant, et sine
crimine sunt. Dico aut vob quia
templo maior est hic. Si aute
sciretis, quid est misericordiaz volo et no
sacrificium nunqz condempnassetis
innocentes. Dns enī est filius hois
etiā sabbati et cum inde transisset
venit in sinagogam eoꝝ Et ecce
homo manu hns aridam, Et in
terrogaverunt eum dicentes, Si
licet sabbatis curare, ut accusarent
eum; Ipe aut dixit eis, Quis
ex vob homo qui hz unam ove
et si ceciderit hec sabbatis in fo
veam. nonne tenebit et levabit
eam. Quanto melior est ho ove;
Itaqz licet sabbatis bene facere;
Tunc ait homini, extende manu
tuam; et extendit, et restituta e
sanitati sicut altera. Exeuntes
aut pharisei. consiliu faciebat
adversus eum; quo eum pderent
Ihus aut sciens recessit inde et
secuti sunt eum multi et curavit
oms, et precepit ne manifestum
eum facerent, ut adimpleretur
quod dictu est per ysaiam prophaz
dicente; Ecce puer meus quem
elegi dilectus meus, in quo bn
complacuit aie mee; ponam spm
meu super eu; et iudiciu genti
bus nunciabit. Non contendet
neqz clamabit, neqz aliquis in
plateis audiet vocem eius. Ha
rundine quassatam no confrin
get, et linu fumigans non ex

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

tinguet. donec veniat ad victoria
iudicium, et in noie eius gentes
sperabunt. Tunc oblatus e ei
quidam demoniu hns cecus et
mutus et curavit eu, ita ut lo
queretur et audiret et videret. Et
stupebant oes turbe et dicebant.
Nomne hic est filius david. Pha
risei aute audientes dixerunt.
Hic non eicit demones ni in beel
zebub pncipe demonioru. Ihesus
aut sciens cogitatoes eoru dixit
eis. Omne regnu divisum cont
se desolabitur. Et ois dom9 et ci
vitas divisa cont se non stabit.
Et si sathanas sathana eicit.
adversus se divisus e. quo ergo
stabit regnu eius. Et si ego in
beelzebub eicio demonia filii vri
in quo eiciunt Ideo ipi iudices
vri erunt. Si aut ego in spu dei
eicio demones, igr in vos pvenit
regnu dei. Aut quo pt quisq
intrare, in domu fortis et vasa
eius diripere, ni prius alligave
rit fortem, et tunc domu eius
diripiet. Qui non est mecum
contra me est, et qui no congre
gat mecu dispergit. Ideo dico
vobis. Ome pctm et blasphemia
remittetur hoibus, spus aute
blasphia non remittetur. Et qui
cq dixerit verbu contra filiu ho
minis, remittetur ei. Qui at
dixerit verbu contra spm scm
no remittetur ei in hoc seculo.
neq in futuro Aut facite arbore
bona et fructus eius bonos. Aut
facite arbore malam et fructu
eius malos. Si quid ex fructu
arbor cognoscitur. Progenies
viperaru quo potestis, bona loq
cum sitis mali. Ex habundantia
eni cordis os loquitur. Bonus
ho de bono thesauro profert bo
Malus aut ho de malo thesauro

profert malu. Dico aut vob
qm ome verbum ociosu quod
locuti fuerint hoies reddent de
eo roem in die iudicii. Ex verb
eni tuis iustificaberis. et ex
verbis tuis condempnaberis.
Tunc rndebunt ei quida de
scribis et phariseis dicentes.
Magr volumus a te signum
videre. Qui rndens ait illis
Generatio mala et adultera
signu querit, et signu non
dabitur ei ni signu ione pphe.
Sic eni fuit ionas in ventre
ceti tribus diebus et trib noc
tibus. Sic erit filius hois in cor
de terre tribus diebus et trib
noctibus. Viri ninivite sur
gent in iudicio cu generatione
ista et condempnabut ea q
pnia egerunt in pdicatione
ione. Et ecce plus q ionas hic
Regina austri surget in iudi
cium cu generatione ista. et cond
nab eam quia venit a finib
terre audire sapiam salomo
Et ecce plus q salomon hic.
Cum aut in mudus spus ex
ierit ab hoie ambulat per loca
inaquosa querens requiem
et non invenit. Tunc dicit re
vertar in domu mea unde exivi
et veniens invenit eam vacante
et scopis mundatam et ornata
Tunc vadit et assumit septem
alios spus nequiores se. nequio
res se et ingressi habitant ibi
et fiunt novissima hois illius
peiora prioribus. Sic erit gene
rationi huic pessime. Adhuc eo lo
quente ad turbas, ecce mr eius
et fres eius, stabant foris que
rentes ei loqui. Dixit aut ei
quidam. Ecce mater tua et fres
tui foris stat querentes te. At ille
rndens dicenti sibi ait. Que e
mater mea et qui st fres mei

Et extendens manu suam

Et extendens manum suam in di-
scipulos suos dixit; Ecce mater
mea et fratres mei. Quicumque enim
fecerit voluntatem patris mei qui
in celis est, hic meus frater so-
ror et mater est; · xiij.
In illo die exiens ihesus de domo,
sedebat secus mare et congrega-
te sunt ad eum turbe multe, ita
ut in naviculam ascendens sederet.
Et omnis turba stabat in litore. Et
locutus est eis multa in parabolis
dicens; Ecce exiit qui seminat
seminare semen suum. et dum
seminat quedam ceciderunt secus viam
et venerunt volucres celi et co-
mederunt ea. Alia autem ceciderunt
in petrosa ubi non habebant ter-
ram multam, et continuo ex-
orta sunt quia non habebant
altitudinem terre; Sole autem orto
estuaverunt. et quia non habe-
bant radicem aruerunt; Alia
autem ceciderunt in spinas, et cre-
verunt spine et suffocaverunt ea.
Alia vero ceciderunt in terram
bonam et dabant fructum. Aliud
centesimum, aliud sexagesimum,
aliud tricesimum. Qui habet aures
audiendi audiat. Et accedentes
discipuli dixerunt; Quare in
parabolis loqueris eis. Qui re-
spondens ait illis. Quia vobis
datum est nosse misterium regni ce-
lorum illis autem non est datum. Qui
enim habet dabitur ei, et habundabit.
Qui autem non habet, et quod habet
auferetur ab eo; Ideo in parabo-
lis loquor eis, quia videntes non
vident, et audientes non audi-
unt, neque intelligunt. ut imple-
atur in eis prophetia ysaie dicentis
Auditu audietis et non intelli-
getis, et videntes videbitis et non
videbitis. Incrassatum est enim cor
populi huius, et auribus graviter
audierunt. et oculos suos clauserunt

ne quando oculis suis videant et
auribus audiant. et corde intel-
ligant; et convertantur et sanem
eos; Vestri autem beati oculi. quia
vident; et aures quia audiunt.
Amen quippe dico vobis quia multi
prophete. et iusti cupierunt vide-
re que videtis. et non viderunt. et
audire que auditis, et non audi-
erunt. Vos ergo audite parabolam
seminantis. Omnis qui audit ver-
bum regni et non intelligit, ve-
nit malus et rapit, quod semi-
natum est in corde eius. hic est
qui secus viam seminatus est;
Qui autem super petrosa semina-
tus est; hic est qui verbum audit,
et continuo cum gaudio accipit
illud; Non autem in se radicem sed
est temporalis. facta autem persecu-
tione et tribulatione propter
verbum continuo scandalizatur.
Qui autem seminatus est in spinis
hic est qui verbum audit. et solli-
citudo seculi huius. et fallacia
diviciarum suffocat verbum et sine
fructu efficitur. Qui vero in bo-
nam terram seminatus est. hic est
qui audit verbum dei et intelli-
git, et fructum affert et facit ali-
ud quidem centesimum, aliud sexagesimum.
porro aliud tricesimum. Aliam pa-
rabolam posuit illis dicens. Simile
factum est regnum celorum. homini qui se-
minavit bonum semen in agro
suo. cum autem dormirent homines
venit inimicus homo. et superse-
minavit zizania. Accedentes
autem servi patrisfamilias dixerunt
ei. Domine bonum semen seminasti in
agro tuo. unde ergo habet zizania.
Et ait illis. Inimicus homo hoc
fecit. Servi autem dixerunt ei. Vis
imus et colligimus ea. Et ait
Non. Ne forte colligentes zizania
eradicetis cum eis simul et triticum.
Sinite utraque crescere usque ad mes-
sem. Et in tempore messis dicam messo-

ribus, Colligite primum zizania,
et alligate ea fasciculos; ad com-
burendum, triticum autem congre-
gate in horreum meum; Aliam
parabolam proposuit eis dicens
Simile est regnum celorum grano
synapis. quod accipiens homo
seminavit in agro suo. quod
minimum quidem est omnibus semi-
nibus. cum autem creverit maius
est omnibus oleribus, et fit arbor
Ita ut volucres celi veniant et
habitent in ramis eius. Aliam
parabolam locutus est eis. Simile
est regnum celorum fermento quod
acceptum mulier abscondit in fari-
ne satis tribus. donec fermen-
taretur totum. Hec omnia locutus est
ihesus in parabolis ad turbas, et
sine parabolis non loquebatur
eis, ut adimpleretur quod dictum
est per prophetam dicentem. Aperi-
am in parabolis os meum.
eructuabo abscondita a constitu-
tione mundi. Tunc dimissis
turbis venit in domum, et acces-
serunt discipuli eius ad eum di-
centes; Edissere nobis parabola
zizaniorum agri. Qui respondens ait,
Qui seminat semen bonum
est filius hominis. ager est mundus
Bonum autem semen hii filii sunt
regni. zizania autem filii sunt
nequam. Inimicus autem qui semi-
navit est dyabolus. Messis con-
summatio seculi est. Messores autem
angeli sunt; Sicut ergo colliguntur
zizania et igni comburuntur.
sic erit in consummatione seculi.
Mittet filius hominis angelos suos
et colligent de regno eius omnia
scandala; Et eos qui faciunt in-
iquitatem. et mittent eos in ca-
minum ignis. ibi erit fletus et stri-
dor dentium. et iusti fulgebunt
sicut sol in regno patris eorum;
Qui habet aures audiendi audiat,

Simile est regnum celorum thesau-
ro abscondito in agro. quem qui
invenit homo abscondit et pre
gaudio illius vadit et vendit
universa que habet et emit agrum
illum; Iterum simile est regnum celorum
homini negotiatori querenti bonas
margaritas; Inventa autem una
preciosa margarita. abiit et ven-
didit universa que habuit et
emit eam. Iterum simile est regnum
celorum. sagene misse in mare et
ex omni genere piscium congreganti
Quam cum impleta esset edu-
centes, et secus litus sedentes
elegerunt bonos in vasa sua.
malos autem foras miserunt. Sic
erit in consummatione seculi Exibunt
angeli et separabunt malos de
medio iustorum, et mittent eos
in caminum ignis ibi erit fletus
et stridor dentium; Intellexistis
hec omnia. Dicunt ei, Etiam. Ait
illis Ideo omnis scriba doctus in
regno celorum similis est patrifamilias
qui profert de thesauro suo no-
va et vetera; Et factum est cum con-
summasset ihesus parabolas istas
transiit inde, et veniens in patriam
suam docebat eos in synagogis
eorum ita ut mirarentur et dicerent
Unde huic sapientia hec et virtutes.
Nonne hic est filius fabri. Nonne
mater eius dicitur maria, et fratres
eius iacobus, et ioseph et symon
et iudas et sorores eius. Nonne
omnes apud nos sunt; Unde ergo
huic omnia ista, et scandalizabantur
in eo; Ihesus autem dixit eis, Non est
propheta sine honore, nisi in patria
sua, Et non fecit ibi multas vir-
tutes; propter incredulitatem eorum.
In illo tempore. Audivit hero- xiiii.
des tetrarcha famam ihesu
Et ait pueris suis. Hic est iohannes
baptista. ipse surrexit a mortuis

adeo uirtutes operantur in eo
Herodes enim tenuit iohannem
et alligauit eum, et posuit eu
in carcerem propter herodiadem
uxorem fris sui. Dicebat enim
illi iohannes. Non licet t'i hre
eam, et uolens occidere eum
timuit populu, quia sicut pro
phetam eum habebant. Die aut
natalis herodis, saltauit filia
herodiadis in medio et placuit
herodi unde cu iuramento pol
licitus est dare quodcunq postu
lasset abeo: At illa pinomita a
matre sua. Da m' inquit hic
in disco caput Johannis bapt'e.
Et contristatus est rex propter
ius iurandu, et eos qui pari'
recumbebant, iussit dari: Misit
q et decollauit eum in carcere.
et allatu est caput eius in disco.
et datu est puelle. et tulit ma
tri sue: Et accedentes discipuli
eius tulerut corpus eius, et se
pelierunt illud. Et uenientes
nunciauerunt ihu. Quod cum
audisset ihs secessit in nauicula.
in locum desertum: Et cu au
dissent turbe secute sunt eum
pedestres de ciuitatibz, Et exiens
uidit turba multa et misertus
est eius et curauit languidos
eorum. Vespere aut facto accesserunt
ad eum discipuli eius dicentes.
Desertus est locus et hora iam
preteryt. dimitte turbas ut eu
tes in castella emant escas. Ihs
aut dixit illes. Non hnt necesse
ire. date uos illes manducare.
Ridenrunt ei, Non hemus hic
ni quinq panes. Et duos pisces.
Qui ait, afferte m' illos huc.
Et cu iussisset turba discumbere
super fenu. acceptis quinq panibz
et duobus piscibus, aspiciens
in celu et benedixit ac fregit
et dedit discipulis suis panes.
Discipuli dabant aut turbis. et
manducauerunt et saturati sut.
et tulerut reliquias, xy. cophi
nos. fragmentorum plenos. Man
ducantiu aut fuit nus quinq
milia uirorum exceptis mulieribz
et paruulis. Et statim iussit di
scipulos suos ascendere i nauicu
las, et precedere eu transfretu do
nec dimitteret turbam. Et dimissa
turba ascendit in monte solus
orare; Vespere aut facto solus
erat ibi. Nauicula aut i medio
mari iactabatur fluctibz. Erat
aut illis contrarius uentus;
Quarta aut uigilia noctis ue
nit ad eos. ambulans sr mare.
Et uidentes eum super mare am
bulantem. turbati sut dicentes.
Quia fantasma est. et primore
clamauerut. Statimq locutus
est eis ihs dicens. habete fiducia.
Ego sum. nolite timere. Rndens
aut petrus dixit, Dne si tu es.
iube me uenire adte super aqs.
At ipe ait. Veni. Et descendens
de nauicula ambulabat super
aquas, ut ueniret ad ihm. Videns
aut uentu ualidum uenientem
timuit. Et cum p. cepisset mergi
clamauit dicens. Dne saluum
me fac. Et continuo extendens
ihs manu apphendit eum; Et
ait illi Modice fidei. Quare du
bitasti: Et cum ascendisset in
nauicula cessauit uentus. Qui
aut i nauicula erant timuerunt
et adorauerut eum dicentes.
Vere filius dei est. Et cu transisset
uenerut in terram genesareth
Et cu cognouissent eum uiri loci
illius, miserut in uniuersam re
gione illam. et obtulerunt ei oes
male habentes et rogabant eu
ut fimbriam uestimenti ei' tan
gerent; et quicunq tetigerunt

salui facti sunt. Capl'm xv.

Tunc accesserunt ad eum
ab ierl'imis scribe et pha-
risei dicentes. Quare
discipuli tui transgrediuntur
tradiciones seniorum. Non enim la-
uant manus suas cum pane
manducant. Ipse autem respondens
ait illis. Quare uos transgredi-
mini mandatum dei propter tradici-
onem uestram. Nam deus dixit
Honora patrem tuum et matrem
tuam. Et qui maledixerit pa-
tri uel matri morte moriatur. Uos
autem dicitis. Quicumque dixerit pa-
tri uel matri. Munus quodcumque
est ex me tibi proderit. et ita non ho-
norificabit patrem suum et matrem
suam. et irritum fecistis manda-
tum dei propter tradicionem uestram.
Ypocrite bene prophetauit de uobis
ysaias propheta dicens. Populus
meus hic labiis me honorat.
cor autem eorum longe est a me.
sine causa autem colunt me docen-
tes doctrinas et mandata hominum.
Et conuocatis ad se turbis dixit
eis. Audite et intelligite. Non
quod intrat in os coinquinat ho-
minem sed quod procedit ex corde
hoc coinquinat hominem. Et acce-
dentes discipuli eius dixerunt
ei. Scis quia pharisei audito hoc
uerbo. scandalizati sunt. At ille
respondens ait. Omnis plantacio qua
non plantauit pater meus ce-
lestis eradicabitur. Sinite illos
ceci sunt. duces cecorum. Cecus autem
si ceco ducatum prestet. ambo
in foueam cadunt. Respondens autem
petrus dixit ei. Edissere nobis
parabolam istam. At ille dixit.
Adhuc et uos sine intellectu estis.
Non intelligitis quia omne quod
in os intrat in uentrem uadit.
et in secessum emittitur. que autem
procedunt de ore, de corde ex-
eunt et ea sunt que coinqui-
nant hominem. De corde enim ex-
eunt cogitaciones male. homicidia
adulteria fornicaciones. furta
falsa testimonia blasphemie.
Hec sunt que coinquinant hominem.
Non lotis autem manibus manduca-
re non coinquinat hominem. Et
egressus inde ihesus secessit in partes
tyri et sydonis. et ecce mulier
chananea a finibus illis egres-
sa clamabat dicens ei. Mise-
rere mei domine fili dauid. filia
mea male a demonio uexatur.
Qui non respondit ei uerbum. Et ac-
cedentes ad eum discipuli ro-
gabant eum dicentes. Dimitte
eam quia clamat post nos. Ipse
autem respondens ait. Non sum missus
nisi ad oues que perierunt domus
israel. At illa uenit et adorauit
eum dicens. Domine adiuua me.
Qui respondens ait. Non est bonum
sumere panem filiorum et mitte-
re canibus ad manducandum. At
illa dixit. Etiam domine. Nam et
catelli edunt de micis que ca-
dunt de mensa dominorum suorum.
Tunc respondens ihesus ait. O mulier
magna est fides tua. fiat tibi
sicut petisti. Et sanata est filia
eius ex illa hora. Et cum tran-
siisset inde ihesus, uenit secus mare
galilee. et ascendens in montem
sedebat ibi. et accesserunt ad eum
turbe multe. habentes multos
claudos cecos. debiles. et alios
multos. et proiecerunt eos ante pe-
des eius. et curauit eos. Ita ut
mirarentur. uidentes mutos
loquentes claudos ambulan-
tes cecos uidentes. et magnifi-
cabant deum israel. Ihesus autem
conuocatis discipulis suis dixit.

Misereor turbe. quia iam tri
duo perseuerant mecu, et nō
hnt quod manducent, et dimit
tere eos ieiunos nolo ne deffi
ant in uia. Et dicunt ei discipli
Unde ergo nobis in deserto pa
nes tantos. ut saturemur tur
bam tantam, Et ait illis ihs
Quot panes habetis. At illi dix
erunt. Septem. et paucos pisci
culos. Et precepit turbe ut di
scumberent super terrā, Et ac
cipiens septem panes et pisces
grās egit. fregit et dedit discipu
lis suis; et discipuli dederunt
populo, Et comederunt et satura
ti sunt, Et qđ superfuit de frag
mentis tulerunt septem spor
tas plenas. Erant aūt q̄ ma
ducauerat q̄tuor milia homi
extra paruulos et mulieres. et
dimissa turba ascendit ī nau
culam, et uenit in fines magedo.

Et accesserunt, xvi,
ad eum pharisei et sadu
cei temptantes et roga
ues eum, ut signū de celo osten
deret illis. At ipse rndens ait
illis. Facto uespere dicitis. Sere
nū erit rubicundū em̄ ē celum
Et mane hodie et tempestas erit
rutilat enim triste celū. Faciem em
celi diiudicare nostis. signa aūt
tēpm non potestis scire, Genera
tio mala et adultera signum
qrit; Et signū non dabitur ei
nisi signum Jone prophete, Et
relictis illis abiit. Et cū venisset
discipuli eius. trāsfretū. obliti
sunt panes accipere. Qui dix
illis, Intuemini et cauete a fer
mento phariseoꝝ et saduceoꝝ
At illi cogitabant intra se di
centes, quia panes non accepi
mus. Sciens aūt ihs dixit eis.
Quid cogitatis inter uos modice
fidei. quia panes non habetis

Non dum intelligitis neqꝫ recor
damini. quinqꝫ panū in quinqꝫ milia
homi et quot cophinos sumpsi
stis. neqꝫ septem panū in q̄tuor
milia homi. et quot sportas sup
sistis; Quare non intelligitis
quia non de pane dixi uobis.
Cauete a fermento phariseorū
et saduceoꝝ. Tunc intellexerūt
quia non dixit cauendū a fer
mento panū sed a doctrina pha
riseoꝝ et saduceoꝝ, ~~Tunc intel
lexerunt quia non dixit~~ Uenit
aūt ihs in partes cesaree philippi.
et interrogabat discipulos suos
dicens, Quem dicunt hoies ee
filiū hoīs; At illi dixerunt. Alij
Johanem baptistā. Alij autem
heliam. Alij uero Jeremiā. aut
unū ex prophetis; Dicit illis ihs
Uos autem quem me ee dicitis.
Rndens aūt symon petrus. dixit
Tu es xpūs filius dei uiui. Re
spondens aūt ihs dixit ei. Bto
es symon bariona quia caro et
sanguis non reuelauit tibi, sed
pater meus qui in celis ē, Et ego
dico tibi. quia tu es petrus, et
super hanc petrā edificabo eccliaꝫ
meam, Et porte inferi no pre
ualebunt aduersus eam; Et tibi
dabo claues regni celoꝝ, Et quod
cumqꝫ ligaueris super terram
erit ligatum et in celis. et quod
cumqꝫ solueris super terram
erit solutū et in celis, Tūc pcepit
discipulis suis ut nemini dicerent
quia ipse eet ihūs xpūs. Exinde
cepit ihs ostendere discipulis
suis. quia oporteret eum ire
ierlīmam et multa pati a sem
oribus et scribis. et principibus
sacerdotum et occidi. et tercia
die resurgere, Et assumens eū
petrus. Cepit increpare eum
dicens. Absit a te dne. Non erit
tibi hoc. Qui conuersus dixit.

petro. Vade retro me sathanas
scandalum es michi quia non
sapis que sunt dei, sed ea que sunt
hominum. Tunc dixit ihs discipulis
suis. Si quis wlt post me uenire
abneget semetipsum, et tollat cru
cem suam et sequatur me. Qui
enim uoluerit aiam suam salua
facere perdet eam. Qui autem
perdiderit aiam suam propter
me inueniet eam. Quid enim
prodest homini si uniuersum mundum
lucretur aie uero sue detrime
tum patiatur. Aut quam dabit
comutatione homo pro aia sua.
Filius enim hois uenturus e in
gloria patris sui cum angelis
suis et tunc reddet unicuique secundum
opera eius. Amen dico uobis sunt
quidam de hic stantibus qui non
gustabunt mortem donec uide
ant filium hois uenientem in
regno suo.

xvij.

Et post dies sex assumpsit
ihus petrum et iacobum
et Johannem fratrem eius. et
duxit illos in montem excelsum
seorsum. et transfiguratus e an
eos. Et resplenduit facies eius
sicut sol. uestimenta aut eius
facta sunt alba sicut nix. Et ecce
apparuerunt eis moyses et helyas
cum illo loquentes. Rndens aut
petrus dixit ad ihm. Dne bonum
est nobis hic ee. Si uis faciamus
hic tria tabernacula. tibi unum
moysi unum. et helye unum. Adhuc
eo loquente ecce nubes lucida
obumbrauit eos. Et ecce uox de
nube dicens. Hic est filius meus
dilectus in quo m complacui ipm
audite. Et audientes discipuli
ceciderunt in faciem suam. et ti
muerunt ualde. Et accessit ihs
et tetigit eos. dixitque eis. Sur
gite nolite timere. Leuantes
aut oculos suos nemine uiderunt
nisi solum ihm. Et descendenti
bus illis de monte precepit illis
ihs dicens. Nemini dixeritis ui
sione donec filius hois a mor
te resurgat. Et interrogauerunt
eum dicentes. Quid ergo scribe
dicunt qp helyam. oportet pri
mum uenire. At ille rndens ait
illis. helyas quidem uenturus e
et restituet oia. Dico aut uobis
qp helyas iam uenit. et no cog
nouerunt eum. sed fecerunt
in eo quecumque uoluerunt. Sic
et filius hois passurus e ab eis.
Tunc intellexerunt discipuli.
quia de Johanne baptista dix
isset eis. Et cum uenisset ad tur
bam accessit ad illum homo
genibus prouolutus ante eum
dicens. Dne miserere filio meo.
quia lunaticus est et male pa
titur. Nam sepe cadit in igne
et crebro et in aquam. et obtu
li eum discipulis tuis.
et non potuerunt curare eum.
Rndens aut ihs ait. O genera
tio incredula et peruersa quousque
ero apud uos. usque quo patiar uos.
Afferte huc illum ad me.
Et increpauit illum ihs. et exiit
ab eo demonium. et curatus est
puer ex illa hora. Tunc acces
serunt discipuli ad ihm secreto
et dixerunt ei. Quare nos
non potuimus eicere illum. Di
cit illis propter incredulitatem
uestram. Amen quippe dico uobis
si habueritis fidem sicut granum
sinapis. dicetis monti huic tran
si hinc et transibit. et nichil im
possibile erit uobis. Hoc aut genus
non eicitur nisi per oratione et ie
iunio. Conuersantibus aut eis
in galilea. dixit illis ihs. filius
hois tradendus est in manus

hominum, et occident eum et tercia
die resurget. Et contristati sunt
vehementer. Et cum venissent
capharnaum, accesserunt qui
didragma accipiebant ad petrum
et dixerunt ei. Magister vester non
solvit didragma. Ait. Etiam.
Et cum intrasset in domum, preve
nit eum ihesus dicens. Quid tibi vide
tur Symon. Reges terre a quibus
accipiunt tributum vel censum
A filijs suis an ab alienis. Et
ille. ab alienis. Dixit illi ihesus
Ergo liberi sunt filij. Vt autem
non scandalizemus eos. Vade
ad mare. et mitte hamum, et eum
piscem qui primus ascenderit,
tolle et aperto ore eius invenies
staterem illum sumens da eis pro
me et te. XVIII.
In illa hora accesserunt ad ihesum
discipuli dicentes. Quis putas
maior est in regno celorum. Et
advocans ihesus parvulum, statuit
eum in medio eorum et dixit. Amen
dico vobis, nisi conversi fueri
tis, et efficiamini sicut parvuli
non intrabitis in regnum celorum
Quicumque ergo humiliaverit se sicut
parvulus iste, hic maior est
in regno celorum. Et qui suscepe
rit unum parvulum talem in nomine
meo, me suscipit. Qui autem
scandalizaverit unum de pusillis
istis, qui in me credunt, expedit
ei ut suspendatur mola asina
ria in collo eius. et demergatur
in profundum maris. Ve mun
do ab scandalis. Necesse est enim
ut veniant scandala. verumtamen
ve homini illi per quem scandalum
venit. Si autem manus tua vel
pes tuus scandalizat te. abscide
eum et proice abs te. Bonum est
tibi ad vitam ingredi debilem vel
claudum; quam duas manus
et duos pedes habentem mitti in
ignem eternum. Et si oculus tuus
scandalizat te erue eum et pro
ice abs te. Bonum est tibi unum
oculum habentem in vitam intrare,
quam duos oculos habentem mitti
in gehennam ignis. Videte ne con
tempnatis unum ex pusillis istis
Dico enim vobis. quia angeli eorum
semper vident faciem patris mei
qui in celis est. Venit enim filius
hominis salvare quod perierat.
Quid vobis videtur. Si fuerint
alicui centum oves. et erraverit
una ex eis. Nonne relinquet
nonaginta novem in deserto. et
vadit querere eam que erravit.
Et si contingerit ut inveniat eam
Amen dico vobis quia gaudebit
super eam. magis quam super nona
ginta novem que non erraverunt
Sic non est voluntas ante patrem
vestrum qui in celis est, ut pereat
unus de pusillis istis. Si autem
peccaverit in te frater tuus. Vade
et corripe eum inter te et ipsum solum
Si te audierit. lucratus eris
fratrem tuum. Si autem te non audie
rit adhibe tecum adhuc unum
vel duos testes. ut in ore duorum
vel trium testium stet omne verbum
Quod si non audierit eos dic ecclesie
Si autem ecclesiam non audierit
sit tibi sicut ethnicus et publica
nus. Amen dico vobis quecumque
alligaveritis super terram, erunt
ligata et in celo. Et quecumque sol
veritis super terram erunt solu
ta et in celo. Iterum dico vobis quia
si duo ex vobis consenserint super
terram de omni re quacumque petie
rint fiet illis a patre meo qui in
celis est. Ubi enim duo vel tres sunt
congregati in nomine meo, ibi sum
in medio eorum. Tunc accedens
petrus ad eum dixit. Domine quociens.

peccabit in me frater meus, et
dimittam ei. Usque septies. Dixit
ei Ihesus. Non dico tibi usque septies,
sed usque septuagies septies. Ideo
assimilatum est regnum celorum
homini regi qui voluit rationem po-
nere cum servis suis. Et cum
cepisset rationem ponere oblatus
est ei unus qui debebat centum
milia talenta. Cum autem non
haberet unde redderet, iussit eum
dominus venundari et uxorem eius
et filios et omnia que habebat et
reddi. Procidens autem servus ille
rogabat eum dicens. Patienti-
am habe in me et omnia reddam tibi.
Misertus autem dominus servi illius
dimisit eum et debitum dimisit
ei. Egressus autem servus ille in-
venit unum de conservis suis
qui debebat ei centum denarios
et tenens suffocabat eum dicens
Redde quod debes. Et procidens
conservus eius rogabat eum
dicens. Patientiam habe in me. et
omnia reddam tibi. Ille autem no-
luit. Sed abiit et misit eum in
carcerem donec redderet univer-
sum debitum. Videntes autem
conservi eius que fiebant con-
tristati sunt valde. Et venerunt
et narraverunt domino suo omnia que
facta fuerant. Tunc vocavit
illum dominus, et ait illi. Serve ne-
quam omne debitum dimisi
tibi quoniam rogasti me. Nonne ergo
oportuit te et misereri conser-
vi tui, sicut et ego tui misertus
sum. Et iratus dominus eius tradi-
dit eum tortoribus. quoadusque
redderet universum debitum
Sic etiam pater meus celestis fa-
ciet vobis. si non remiseritis unus-
quisque fratri suo de cordibus vestris.
Et factum est cum consumasset Ihesus
sermones istos. migravit a galilea.

et venit in fines iudee trans Ior-
danem, et secute sunt eum tur-
be multe: et curavit eos ibi.
Et accesserunt · xix ·
ad eum pharisei temp-
tantes eum et dicentes.
Si licet homini dimittere uxorem
suam quacumque ex causa. Qui re-
spondens ait illis. Non legistis
quia qui fecit ab initio mascu-
lum et feminam fecit eos. Et
dixit. Propter hoc dimittet homo
patrem et matrem et adherebit
uxori sue; et erunt duo in car-
ne una. Itaque iam non sunt duo
sed caro una. Quod ergo deus con-
iunxit homo non separet. Dicunt
Quid ergo moyses mandavit
dare libellum repudii et dimittere
Et ait illis. Quoniam moyses ad du-
riciam cordis vestri permisit vobis
dimittere uxores vestras. ab ini-
tio autem non fuit sic. Dico autem
vobis. Quicumque dimiserit
uxorem suam excepta causa forni-
cationis et aliam duxerit mech-
atur. Et qui dimissam duxerit
mechatur. Dicunt ei discipuli
eius. Si ita est causa hominis cum
uxore, non expedit nubere.
Qui dixit eis. Non omnes capiunt
verbum istud, sed quibus datum
est. Sunt enim eunuchi qui de
matris utero sic nati sunt. Et
sunt eunuchi qui facti sunt ab ho-
minibus. Et sunt eunuchi qui se
ipsos castraverunt propter reg-
num celorum. Qui potest capere capi-
at. Tunc oblati sunt ei parvuli
ut manus imponeret eis et ora-
ret. Discipuli autem increpabant
eos. Ihesus vero ait illis. Sinite
te parvulos ad me venire
et nolite eos prohibere. talium
est enim regnum celorum. Et cum
imposuisset eis manus abiit
inde. Et ecce unus accedens ait illi

Magr̄ bone. quid boni faciam
ut habeam uitam eternā; Q̄
dixit ei. Quid me interrogas
de bono. Unus est bonus deus.
Si aut̄ uis ad uitam ingredi
serua mandata. Dicit illi. Que
Ihūs aut̄ dixit. Non homicidiu
facies. Non adulterabis. non
facias furtu. Non falsum testi
moniu dices. Honora prem̄ tuu
et matrem. Et diliges proximu
tuu sicut te ipm̄. Dicit ei adole
scens. Oia hec custodiui a iuue
tute mea. Quid adhuc m̄ dē
Ait illi ihesus. Si uis perfectus
ee. vende oia que habes et da
pauperibus. et habebis thesau
rum in celo. et veni seq̄re me.
Cum aut̄ audisset adolescens
uerba hec. abiit tristis. Erat eni
hn̄s multas possessiones. Ihūs
aut̄ dixit discipulis suis. Amen
dico uobis quia diues difficile
intrabit in regnu celoꝝ. Et iterū
dico uob̄. facilius est camelum
per foramen acus transire qua
diuite intrare in regnu celoꝝ
Auditis aut̄ hijs discipuli mira
bantur ualde dicentes. Quis
ergo poterit saluus ee. Aspiciens
aut̄ ihs̄ dixit eis. Apud hoies
hoc impossibile est. Apud deu
aut̄ oia possibilia sunt. Tunc
rndens petrus dixit ei. Ecce nos
reliquimus oia et secuti sumꝰ
te. Quid ergo erit nob̄. Ihs̄ aut̄
dixit illis. Amen dico uob̄ quia
uos qui reliquistis oia et secuti
estis me. In regnatione cu sede
rit filius hoīs in sede maiestatꝭ
sue. sedebitis et uos super sedes
duodecim iudicantes duodecim
tribus isrl̄. Et oīs qui reliqrit
domu uł fr̄es. aut sorores. aut
prem̄ aut matre aut uxorem
aut filios aut agros propter
nomen meu. centuplu accipiet.
et uitam eterna possidebit. Multi
eni aut̄ erunt nouissimi primi
et pmi nouissimi. C. xx.

Simile est regnu celorum
hoi pri familias. q̄ exijt
pmo mane conducere op
arios in vineam suam. Conuen
tione aut̄ facta cu operarijs
ex denario diurno. misit eos in
uineam suam. Et egressus circa
hora terciam. uidit alios stantes
in foro ociosos. Et illis dixit. Ite
et uos in vineam meam et quod
iustu fuerit dabo uob̄. Illi autem
abierunt. Iteru aut̄ abijt circa sex
tam et nona hora et fecit similit̄.
Circa undecima uero exijt et in
uenit alios stantes. et dixit illis.
Quid hic statis tota die ociosi;
Dicunt ei. Quia nemo nos con
duxit. Dicit illis. Ite et uos in vi
neam mea. Cum sero aut̄ fc̄m eēt
dicit dn̄s uinee procuratori suo.
Voca operarios et redde eis mer
cedem incipiens a nouissis usq̄
ad pmos. Cum uenissent ergo
qui circa undecimam hora uene
rant; acceperunt et ipi singulos
denarios. Venientes aut̄ et pmi
arbitrati sunt q̄ plus eēt accepturi.
Acceperunt aut̄ et ipi singlos de
narios. Et accipientes murmu
rabant aduersus prem̄ familias
dicentes. Hy nouissimi una ho
ra fecerunt et pares illos nob̄ feci
sti. qui portauimus pondus diei
et estus. At ille rndens uni eoꝝ
dixit. Amice non facio t̄ iniuriā.
Nonne ex denario conuenisti me
cu; Tolle quod tuu est et uade.
Volo aut̄ et huic nouissimo dare
sic et tibi. Aut non licet m̄ facere
quod uolo. An oculus tuus neq̄
est. quia ego bonus su. Sic erunt
nouissimi pmi. et pmi nouissi
mi. Multi eni sunt uocati pauci
uero electi. Et ihs̄ ascendens ierlimaꝫ

assumpsit duodecim discipulos
suos secreto, et ait illis. Ecce ascen
dimus ierusalem, et filius hominis
tradetur principibus sacerdotum
et scribis et condempnabunt eum
morte, et tradent eum gentibus
ad illudendum et flagellandum et
conspuendum et crucifigendum, et ter
tia die resurget. Tunc accessit
ad eum mater filiorum zebedei cum
filiis suis adorans et petens ali
quid ab eo. Qui dixit ei. Quid
uis? Ait illi. Dic ut sedeant hij
duo filij mei. Unus ad dexteram
tuam et unus ad sinistram in reg
no tuo. Respondens autem ihesus dixit
Nescitis quid petatis. Potestis
bibere calicem quem ego bibiturus
sum. Dicunt ei. Possumus. Ait
illis. Calicem quidem meum bibe
tis, sedere autem ad dexteram meam
et sinistram, non est meum dare uobis
sed quibus paratum est a patre meo.
Et audientes decem indignati
sunt de duobus fratribus. Ihesus autem
uocauit eos ad se et ait illis.
Scitis, quia principes gentium
dominantur eorum et qui maiores sunt
potestatem exercent in eos. Non ita
erit inter uos. Sed quicunque uolue
rit inter uos maior fieri sit uester
minister. Et qui uoluerit inter uos
primus esse, sit uester seruus. Sicut
filius hominis non uenit ministrari
sed ministrare, et dare animam suam
redempcionem pro multis. Et egre
dientibus illis ab Jericho, secute
sunt eum turbe multe. Et ecce
duo ceci sedentes iuxta uiam, audierunt
quia ihesus transiret, et clamauerunt
dicentes. Domine miserere mei fili
dauid. Turba autem increpabat
eos ut tacerent. At illi clama
bant magis dicentes. Domine mi
serere mei fili dauid. Et stetit ihesus
et uocauit eos ad se dicens. Quid
uultis ut faciam uobis. Dicunt illi. Domine
ut aperiantur oculi mei. Misertus
autem eorum ihesus tetigit oculos eorum
et confestim uiderunt et secuti sunt
eum.

C. xxi.

Et cum appropinquasset ihe
rosolimis, et uenissent
bethphage ad montem
oliueti. Tunc ihesus misit duos
discipulos suos dicens eis. Ite in
castellum quod contra uos est, et
statim inuenietis asinam alligatam
et pullum cum ea. Soluite et ad
ducite mihi. Et si quis uobis aliquid
dixerit, dicite quia dominus hiis opus
habet, et confestim dimittet eos.
Hoc autem totum factum est ut adimple
retur quod dictum est per prophetam
dicentem. Dicite filie syon. Ecce rex
tuus uenit tibi mansuetus sedens
super asinam et pullum filium subiu
galis. Euntes autem discipuli fece
runt sicut precepit illis ihesus.
Et adduxerunt asinam et pullum
et imposuerunt uestimenta sua
super eos, et eum desuper sedere
fecerunt. Plurima autem turba stra
uerunt uestimenta sua in via. Alij
autem cedebant ramos de arboribus
et sternebant in uia. Turbe autem
que precedebant et que sequebantur
clamabant dicentes. Osanna
filio dauid. Benedictus qui uenit
in nomine domini. Osanna in altissimis.
Et cum intrasset ierusalem, commo
ta est uniuersa ciuitas dicens.
Quis est hic. Populi autem dice
bant, hic est propheta a naza
reth galilee. Et intrauit ihesus in tem
plum dei, et eiciebat omnes uende
ntes et ementes in templo et men
sas nummulariorum et cathedras
uendencium columbas euertit. Et
dicit eis. Scriptum est domus mea
domus oracionis uocabitur. Vos autem
fecistis illam speluncam latronum.
Et accesserunt ad eum ceci et claudi
in templo et sanauit eos. Viden

tes autem principes sacerdotum et scri-
be mirabilia que fecit, et pue-
ros clamantes in templo, et di-
centes. Osanna filio david; In-
dignati sunt et dixerunt ei;
Audis quid isti dicunt, Ihesus autem
ait eis. Utique. Numquam legistis. quia
ex ore infantium et lactentium
perfecisti laudem. Et relictis illis
abiit foras extra civitatem, Et vi-
dens fici arborem unam secus via
venit ad eam, et nichil invenit
in ea nisi folia tantum; Et ait illi
Numquam ex te nascatur fructus,
in sempiternum, Et arefacta est
continuo ficulnea, Et videntes
discipuli mirati sunt dicentes;
Quomodo continuo aruit. Respondens
autem ihesus ait eis; Amen dico vobis
si habueritis fidem, et non hesi-
taveritis non solum de ficulnea
facietis, Sed si monti huic dixe-
ritis tolle te et iacta te in mare
fiet; Et omnia quecumque pecieritis in
oratione credentes accipietis. Et cum
venisset in templum accesserunt
ad eum docentem. principes sacerdo-
tum et seniores populi dicentes;
In qua potestate hec facis. et quis tibi
dedit hanc potestatem. Respondens autem
ihesus dixit, Interrogabo et ego
vos unum sermonem, quem si dix-
eritis michi. et ego dicam in qua po-
testate hec facio; Dicite in baptis-
mus iohannis unde erat. e celo
an ex hominibus; At illi cogitabant
inter se dicentes. Si dixerimus
e celo. dicet nobis. Quare ergo non
credidisti ei; Si dixerimus ex homi-
nibus. timemus turbam. Omnes enim
habebant iohannem sicut prophetam
Et respondentes ihesu dixerunt. Nescimus
Ait illis. Nec ego ego dico vobis in
qua potestate hec facio; Quid autem
vobis videtur. Homo quidam habu-
it duos filios. et accedens ad primum
dixit, fili vade hodie operari in

vineam meam. Ille autem respondens
ait Nolo. Postea autem penitencia motus
abiit in vineam. Accedens autem
ad alterum dixit similiter. At ille respondens
ait Eo domine. Et non ivit; Quis
ex duobus fecit voluntatem patris.
Dicunt ei. primus. Dicit illis ihesus
Amen dico vobis quia publicani et
et meretrices precedent vos in reg-
no dei. Venit enim iohannes ad vos
in via iusticie; et non credidistis
ei, Publicani autem et meretrices
crediderunt ei; Vos autem nec penitenciam
videntes habuistis postea ut cre-
deretis ei, Aliam parabolam lo-
cutus est eis. Homo erat paterfami-
lias qui plantavit vineam et sepe
circumdedit ei et fodit in ea torcu-
lar. et edificavit turrim in me-
dio eius. et locavit eam agricolis
et peregre profectus est; Cum
autem tempus fructuum appropin-
quasset. misit servos suos ad agri-
colas. ut acciperent fructus eius;
Et agricole apprehensis servis eius
Alium ceciderunt alium occiderunt
Alium vero lapidaverunt. Iterum mi-
sit alios servos plures prioribus
et fecerunt illis similiter. Novissime
vero misit ad eos filium suum
dicens, forsitan verebuntur filium
meum. Agricole autem filium viden-
tes dixerunt intra se. Hic est heres
venite occidamus eum; et habebi-
mus hereditatem eius, Et appre-
hensum eum eiecerunt extra vineam
et occiderunt. Cum ergo venerit
dominus vinee; Quid faciet agricolis
illis. Aiunt illi. Malos male per-
det. et vineam suam locabit aliis
agricolis. qui reddant ei fructum
temporibus suis. Dicit illis ihesus Numquam
legistis in scripturis. Lapidem quem
reprobaverunt edificantes hic factus
est in caput anguli. A domino fa-
ctum est istud et est mirabile in oculis
nostris, Ideo dico vobis. quia auferetur,

a uobis regnum dei, et dabitur
genti facienti fructus eius. Et
qui ceciderit super lapidem istum
confringetur. Super quem autem
ceciderit conteret eum. Et cum
audissent principes sacerdotum
parabolam eius cognouerunt
quod de ipsis diceret, et querentes
eum tenere timuerunt turbas
quia sicut prophetam eum habe
bant. Et respondens ihs dixit iterum
in parabolis eis dicens. xxii.
Simile factum est regnum celorum
homini regi qui fecit nuptias
filio suo: et misit seruos
suos uocare inuitatos ad nup
tias, et nolebant uenire. Iterum
misit alios seruos dicens. Dicite
inuitatis. Ecce prandium meum pa
raui tauri mei et altilia occisa
et oia parata. venite ad nuptias.
Illi autem neglexerunt et abierunt
alius in uillam suam. alius
uero ad negociationem suam. Reli
qui uero tenuerunt seruos eius,
et contumeliis affectos occiderunt
eos. Rex autem cum audisset irat
est, et missis exercitibus suis per
didit homicidas illos. et ciuitatem
illorum succendit. Tunc ait seruis
suis. Nuptie quidem parate sunt
Sed qui inuitati erant non fue
runt digni. Ite ergo ad exitus ui
arum, et quoscumque inueneritis
inuitate ad nuptias. Et egressi
serui eius in uias, congregaue
runt oms quos inuenerunt ma
los et bonos, et implete sunt nup
tie discumbentium. Intrauit autem
rex ut uideret discumbentes. et
uidit ibi hominem non uestitum ueste
nuptiali. Et ait illi. Amice quo
modo huc intrasti non habens uestem
nuptialem. At ille obmutuit. Tunc
dixit rex ministris. Ligatis manibus
eius et pedibus, mittite eum in te
nebras exteriores. Ibi erit fletus

et stridor dentium. Multi autem sunt
uocati pauci uero electi. Tunc
abeuntes pharisei, consilium in
ierunt, ut caperent ihm in ser
mone. Et mittunt ei discipulos
suos, cum herodianis dicentes.
Magister scimus quia uerax es.
et uiam dei in ueritate doces.
et non est tibi cura de aliquo.
Non enim respicis personam hominum
Dic ergo nobis. Quid tibi uidetur.
Licet censum dare cesari an non
Cognita autem ihs nequicia eorum
ait, Quid me temptatis ypo
crite. Ostendite mihi numisma
census. At illi optulerunt ei
denarium. Et ait illis ihs Cuius
est ymago hec et superscriptio.
Dicunt ei, Cesaris. Tunc ait
illis. Reddite ergo que sunt cesa
ris cesari. Et que sunt dei deo.
Et audientes mirati sunt. Et relic
to eo abierunt. In illo tempore
Accesserunt ad eum saducei qui
dicunt non esse resurrectionem.
Et interrogauerunt eum dicentes.
Magister. Moyses dixit. Si quis mor
tuus fuerit, non habens filium, ut
ducat frater eius uxorem illius
et suscitet semen fratri suo. Erant
apud nos septem fratres et primus
illorum uxore ducta mortuus est.
sine filiis et reliquit uxorem fratri
suo. Similiter secundus et tertius
usque ad septimum. Nouissime autem
omnium et mulier defuncta est. In
resurrectione ergo, cuius erit de
septem uxor. omnes enim habuerunt
eam. Respondens autem ihs. ait illis
Erratis nescientes scripturas,
neque uirtutem dei, In resurrect
ione enim neque nubent neque nu
bentur, sed sunt sicut angeli dei
in celo. De resurrectione autem
mortuorum non legistis quod dictum
est a deo dicente uobis. Ego sum
deus abraham et deus ysaac. et

deus Jacob. Non est deus mortuo-
rum sed viuentium. Et audientes tur-
be mirabantur in doctrina eius.
Pharisei aut audientes quod silen-
tium imposuisset saduceis. con-
uenerunt in unu. Et interogauit
eum unus ex eis. legis lator. tep-
tans eum. Magr quod est man-
datum magnum in lege. Ait
illi ihs. Diliges dnm deum tuu
ex toto corde tuo. et in tota aia
tua. et in tota mete tua. hoc e
enim maximu et primu mandatu.
Scdm aut sile est huic. diliges
proximu tuu sicut te ipm. In
hiis duobus mandatis. tota lex
pendet et prophete. Congrega-
tis aut phariseis. interrogauit
eos ihs dicens. Quid uos videt
de xpo. cuius filius est. Dicunt
ei oms. Dauid. Ait illis. quo da-
uid in spu uocat eum dnm di-
cens. Dixit dns dno meo. sede
a dextris meis. donec ponam
inimicos tuos scabellu pedu tuo-
rum. Si ergo dauid uocat eum dnm
quo filius eius est. Et nemo po-
terat rndere ei verbu. neqz au-
sus fuit quisqm ex illa die eum
amplius interrogare. xxiij.

Tunc ihs locutus est ad
turbas et ad discipulos
suos dicens. Super kathe-
dram moysi sederunt scribe et
pharisei. Oia ergo quecumqz dix-
erint uos seruate et facite. scdm
opera uero eoru nolite facere.
Dicunt enim et non faciunt. Alli-
gant enim onera grauia et impor-
tabilia. et imponut in hume-
ros hom. digito aut suo nolut
mouere ea. Oia uero opera sua
faciunt. ut uideantur ab hoib.
dilatant enim philateria sua et
magnificant fimbrias. Amat
enim primos recubitus in cenis et
primas kathedras in synagogis
et salutaciones in foro. et uocari
ab hoibus rabbi. Uos aut nolite
uocari ab hoibus rabbi. Unus
est enim magr ur. oms enim uos
fres estis. et prem nolite uocari
uobis super terram. unus e enim
pr ur qui in celis est. Nec uoce-
mini magri. quia magr ur
unus est xpus. Qui maior est
urm erit minister ur. Qui aut
se exaltauerit humiliabit. et q
se humiliauerit exaltabit. Ve at
uobis scribe et pharisei. ypocrite.
qui clauditis regnu celoz ante
hoies. Uos aut non intratis nec
introeuntes sinitis intrare. Ve
uobis scribe et pharisei qui com-
editis domos viduaz oroes lon-
gas orantes propter hoc amplius
accipietis iudiciu. Ve uobis scribe
et pharisei ypocrite. qui circui-
tis mare et aridam ut faciatis
unu proselitu et cum fuerit fcs
facitis eum filiu gehenne. duplo
qm uos. Ve uobis duces ceci qui
dicitis quicumqz iurauerit per tem-
plu nichil est. Qui aut iurauerit
in auro templi debitor est.
Stulti et ceci quid enim mai9 est.
auru an templu quod sctificat
auru. Et qui iurauerit in altari
nichil est. Quicumqz aut iurauerit
in dono quod est super id deb-
tor est. Ceci quid enim maius est donu
an altare quod sctificat donum.
Qui ergo iurauerit in altari.
iurat in eo et in oibus que super
illud sunt. Et qui iurat in tem-
plo iurat in eo et in illo q habitat
in ipo. Et qui iurat in celo. iurat
in throno dei. et in eo qui sedet
super eum. Ve aut uobis scribe
et pharisei ypocrite qui decima-
tis mentam et anetu et ciminu
et reliquistis que grauiora st
legis iudicium et miam et fide
et hec oportuit facere et illa no-

omitte. Duces ceci colantes culicē
camelum aut glucientes. Ve
uobis scribe et pharisei ypocrite
qui mundatis quod deforis ē calicis
et parapsidis intus aut estis
plem rapina et imundicia.
Pharisee cece, munda prius quod
intus est calicis et parapsidis,
ut fiat et id quod deforis ē mundum.
Ve uos scribe et pharisei
ypocrite quia similes estis sepulchris
dealbatis que aforis aparent
hoibus speciosa intus uero plena
sunt ossibus mortuorum et omni
spurcicia. Sic et uos aforis quidem
apparetis hoibus iusti, intus aut
plem estis ypocresi, et iniquitate.
Ve uos scribe et pharisei qui edificatis
sepulchra prophetarum
et ornatis monumenta iustorum
et dicitis. Si fuissemus in diebus
prm nrorum non essemus socij eorum
in sanguine prophetarum. Itaque
testimonio estis uobis metipsis
quia filij estis eorum qui prophetas
occiderunt, Et uos implete mensuram
prm urorum. Serpentes
genimina uiperarum quo fugietis
a iudicio gehenne. Ideo ecce ego
mitto ad uos prophetas et sapientes
et scribas et ex illis occidetis
et crucifigetis, et ex eis flagellabitis
in synagogis uris et persequemini
de ciuitate in ciuitatem
ut ueniat super uos ois sanguis
iustus qui effusus est sup terram
A sanguine abel iusti, usque ad
sanguinem zacharie filij barachie.
quem occidistis inter templum
et altare. Amen dico uobis uenient
hec oia super generacione istam.
Ierlm ierlm. que occidis prophetas
et lapidas eos qui adte missi sunt.
Quociens uolui congregare filios
tuos quemadmodum gallina
congregat pullos suos

sub alas et noluisti. Ecce relinquetur
uobis domus ura deserta.
Dico em uob. Non me
uidebitis amodo, donec dicatis
Benedictus qui uenit in noie dni.

xxiiij

Et egressus ihs
de templo ibat et accesserunt
adeum discipuli eius
ut ostenderent ei edificaciones
templi. Ipse aut respondens dixit
illis. Videtis hec oia. Amen dico
uob. Non relinquetur hic lapis
super lapidem qui non destruatur.
Sedente aut eo super montem
oliueti, accesserunt ad eum discipuli
eius secreto dicentes. dic
nobis qn hec erunt et quod signum
aduentus tui, et consummacionis
seculi. Et respondens ihs
dixit eis. Videte ne quis uos seducat.
Multi em uenient in noie
meo dicentes, ego sum xps et
multos seducent. Audituri em
estis prelia et opiniones preliorum.
videte ne turbemini. Oportet hec
fieri, sed non dum statim finis
Consurget em gens in gentem
et regnum in regnu. et erunt
pestilencie. et fames et terre motus
per loca. Hec aut oia inicia
sunt dolorum tunc tradent uos
in tribulacionem et occident
uos, et eritis odio oibus gentibus
propter nomen meu. Et
scandalizabuntur multi et inuicem
tradent, et odio habebunt
inuicem. et multi pseudo prophete
surgent et seducent multos.
Et qm habundabit iniquitas.
refrigerescet caritas multorum
Qui aut perseuerauerit usque
in finem hic saluus erit. Et predicabitur
hoc euangelium regni in uniuerso
orbe, in testimonium oibus
gentibus, et tunc ueniet consummacio.
Cum ergo uideritis abhominacione
desolacionis que

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

dicta est a daniele propheta sta
tem in loco sancto. qui legit
intelligat. tunc qui in iudea
sunt fugiant ad montes, et qui
in tecto. non descendat tollere
aliquid de domo sua, Et qui in
agro non revertatur tollere
tunicam suam; Ve autem pregna
tibus et nutrientibus in illis
diebus. Orate autem ut non fiat
fuga vestra hyeme vel sabbato.
Erit enim tunc tribulatio magna
qualis non fuit ab initio mundi
usque modo neque fiet, Et nisi breui
ati fuissent dies illi non fieret
salua omnis caro, Sed propter electos
breuiabuntur dies illi, Tunc si
quis vobis dixerit, Ecce hic christus
aut illic, nolite credere Surgent
enim pseudo christi, et pseudo prophete
et dabunt signa magna et pro
digia, ita ut in errorem ducan
tur si fieri potest etiam electi, Ecce
predixi vobis, Si ergo dixerint
vobis, ecce in deserto est. nolite
exire; Ecce in penetralibus noli
te credere; Sic enim fulgur exit ab
oriente. et paret usque in occidente,
ita erit aduentus filii hominis ubicumque
fuerit corpus ibi congregabuntur
aquile; statim autem post tribulati
onem dierum illorum sol obscurabitur
et luna non dabit lumen suum
et stelle cadent de celo et virtu
tes celorum mouebuntur; et tunc
apparebit signum filii hominis in ce
lo, et tunc plangent omnes tribus
terre, et videbunt filium hominis veni
entem in nubibus celi cum vir
tute magna et maiestate; et mit
tet angelos suos cum tuba et
voce magna et congregabunt
electos eius. a quatuor ventis a
summo celorum usque ad terminos eorum
Ab arbore autem fici discite parabo
lam cum iam ramus eius tener
fuerit et folia nata scitis quia prope

est estas. Ita et vos cum videritis
hec omnia scitote quia prope est in
ianuis, Amen dico vobis quia non
preteribit generatio hec donec omnia
fiant; Celum et terra transibunt
verba autem mea non preteribunt,
De die autem illa et hora nemo scit
neque angeli celorum. nisi pater solus
Sicut autem fuit in diebus noe, ita
erit aduentus filii hominis, Sic enim
erant ante diluuium; comeden
tes et bibentes nubentes, et nup
tui tradentes, usque ad eum diem
quo intrauit in archam noe et
non cognouerunt donec venit
diluuium; et tulit omnes Ita erit
aduentus filii hominis. Sic enim erat
ante diluuium; Tunc duo erunt
in agro. unus assumetur et alter
relinquetur; duo in lecto unus
assumetur et alter relinquetur.
Duo molentes in mola una assu
metur et una relinquetur, Vigila
te ergo quia nescitis qua hora
dominus vester venturus sit; Illud
autem scitote. quia si sciret pater fami
lias qua hora fur ventiret. vigi
laret utique et non sineret perfodi
domum suam; Ideo et vos estote
parati quia qua hora nescitis fi
lius hominis venturus est; Quis
putas est fidelis seruus et prudens
quem constituet dominus super fami
liam suam. ut det illis cibum in
tempore. Beatus ille seruus quem cum
venerit dominus inuenerit sic facien
tem; Amen dico vobis quoniam super omnia
bona sua constituet eum; Si autem
dixerit malus seruus ille in corde
suo moram facit dominus meus ve
nire, et ceperit percutere conser
uos, manducet autem et bibat cum
ebriosis. Veniet dominus serui illius in
die, qua non sperat et hora qua
ignorat et diuidet eum partemque
eius ponet cum ypocritis. Illic erit
fletus et stridor dentium;

xxv Tunc sile erit regnu celorum decem uirginibus,
que accipientes lampa
des suas exierunt obuiam spon
so et sponse, Quinque aut ex eis erat
fatue et quinque prudentes, Sed quin
que fatue acceptis lampadibus,
non sumpserunt oleum secum
Prudentes uero acceperunt oleu
in uasis suis cu lampadibus;
Moram aut faciente sponso dor
mitauerunt oms et dormierut
Media aut nocte clamor factus e
ecce sponsus uenit exite obuiam
ei, Tunc surrexerunt oms uirgi
nes ille et ornauerunt lampa
des suas, fatue aut sapientibus
dixerunt. Date nobis de oleo uro
quia lampades nre extinguunt;
Responderunt prudentes dicentes
Ne forte non sufficiat nob et uob
ite potius ad uendentes et emite
uobis. Dum aut irent emere ue
nit sponsus, et que parate erat
intrauerunt cum eo ad nuptias
et clausa est ianua; Nouissime
uero ueneret et relique uirgines
dicentes; Dne dne aperi nobis
At ille rndens ait; Amen dico
uob nesc̄io uos, Vigilate itaque
quia nesc̄itis diem neque horam,
Sicut enim homo peregre proficiscens
uocauit seruos suos et tradidit
illis bona sua. Et uni dedit quinque
talenta alij uero duo alij uero
unu. Vnicuique scdm uirtutem
propriam. et profectus e statim.
Abijt aut qui quinque talenta ac
ceperat, et operatus est in eis et
lucratus est alia quinque. Sir qui
duo acceperat lucratus est alia
duo. Qui aut unu acceperat
abiens fodit in terram et absco
dit pecunia dni sui. Post mlta
uero tpis uenit dns seruorum illorum
et posuit ronem cum eis, Et acce
dens qui quinque talenta acceperat
et optulit alia quinque talenta
dicens, Dne quinque talenta cra
didisti michi, ecce alia quinque su
lucratus sum; Ait illi dns eius
Euge bone serue et fidelis quia
super pauca fuisti fidelis supra
multa te constituam intra in
gaudium dni tui; Accedens aut
et qui duo talenta acceperat, et
ait, Dne duo talenta tradidisti
michi, Ecce alia duo super lucra
tus sum; Ait illi dns eius. Eu
ge bone serue et fidelis, quia su
pauca fuisti fidelis sup multa
te constituam intra ingaudiu
dni tui, Accedens aut et q unu
talentum acceperat Et ait Dne
scio quia homo durus es metis
ubi non seminasti, et congre
gas ubi non sp̄arsisti, et timens
abij et abscondi talentu tuu in
terra, Ecce habes quod tuu est,
Rndens aut dns suus dixit ei,
Serue male et piger Sciebas q
meto ubi non semino et congre
go ubi non sp̄arsi, oportuit ergo
te committere pecunia mea num
mularijs et ueniens ego recepis
sem utique quod meu est cum usu
ra, Tollite itaque abeo talentum
et date ei qui hc decem talenta.
Omni enim habenti dabitur et ha
bundabit. Ei aut qui non habet
quod habet auferetur abeo, Et
inutilem seruum eicite in tene
bras exteriores, ibi erit fletus
et stridor dentiu; Cum aut ue
nerit filius hois in maiestate
sua, et oms angeli eius cum
eo tunc sedebit super sedem ma
iestatis sue, et congregabuntur
ad eum oms gentes, et separa
bit eos abinuicem. proul. sic
pastor segregat oues ab hedis
Et statuet oues quidem adextris
Edos aut a sinistris. Tunc dicet

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

rege hiis qui a dextris eius erunt
Venite benedicti patris mei percipi
te regnum quod vobis paratum
est ab origine mundi. Esuriui
enim et dedistis michi manducare
Sitiui et dedistis michi bibere. Ho
spes eram et collegistis me. Nudus
et cooperuistis me. Infirmus et
visitastis me. In carcere eram et
venistis ad me. Et respondebunt ei
iusti dicentes. Domine quando te vidimus
esurientem et pauimus. sicientem
et dedimus tibi potum. Quando autem
te vidimus hospitem et collegimus
te. aut nudum et cooperuimus
te. Aut quando te vidimus infirmum
aut in carcere. et venimus ad te.
Et respondens rex dicens. Amen dico
vobis. Quamdiu fecistis uni de his
fratribus meis minimis michi fecistis.
Tunc dicet et hiis qui a sinistris
eius erunt. Discedite a me ma
ledicti in ignem eternum qui pa
ratus est dyabolo et angelis eius
Esuriui enim et non dedistis michi
manducare. Sitiui et non dedi
stis michi bibere. Hospes eram
et non collegistis me. Nudus et
non operuistis me. Infirmus
et in carcere et non visitastis me.
Tunc respondebunt ei et ipsi dicentes
Domine quando te vidimus esurientem aut
sitientem aut hospitem aut nudum
aut infirmum vel in carcere et
non ministrauimus tibi. Et re
spondebit illis dicens. Amen dico
vobis quamdiu non fecistis uni de
minoribus hiis. nec michi fecistis.
Et ibunt hii in supplicium eternum
iusti autem in vitam eternam.

ET factum est cum. xxvi.
consummasset ihesus sermo
nes hos omnes. dixit disci
pulis suis. Scitis quia post bi
duum pascha fiet. et filius hominis tra
detur ut crucifigatur. Tunc con
gregati sunt principes sacerdotum
et seniores populi in atrium prin
cipis sacerdotum qui dicebatur
cayphas. et consilium fecerunt
ut ihesum dolo tenerent et occide
rent. dicebant enim. Non in die
festo. Ne forte tumultus fieret
in populo. Cum autem esset in be
thania in domo symonis leprosi
Accessit ad eum mulier habens
alabastrum unguenti preciosi. et
fudit super caput ipsius recum
bentis. Videntes autem discipuli
indignati sunt dicentes. Ut quid
perdicio hec. Potuit enim istud ve
nundari multo et dari paupe
ribus. Sciens autem ihesus ait illis.
Quid molesti estis huic mulieri.
Opus enim bonum operata est in me.
Nam semper pauperes habetis
vobiscum, me autem non semper ha
bebitis. Mittens autem hec unguen
tum hoc in corpus meum ad sepe
liendum me fecit. Amen dico
vobis ubicumque predicatum fuerit
hoc ewangelium in toto mundo dicetur et quod
hec fecit in memoriam eius. Tunc
abiit unus de duodecim. qui dicitur
iudas scarioth ad principes sacer
dotum et ait illis. Quid vultis
michi dare. et ego vobis eum tradam
At illi constituerunt ei triginta
argenteos. Et exinde querebat oppor
tunitatem. ut eum traderet.
Prima autem die azimorum accesse
runt ad ihesum discipuli dicentes.
Ubi vis paremus tibi comedere
pascha. At ihesus dixit. Ite in ciuitatem
ad quendam et dicite ei. Magister
dicit. Tempus meum prope est apud
te facio pascha cum discipulis meis.
Et fecerunt discipuli sicut consti
tuit illis ihesus. et parauerunt pascha
Vespere autem facto discumbebat cum
duodecim discipulis suis. Et eden
tibus illis dixit. Amen dico vobis
quia unus vestrum me traditurus
est. Et contristati valde ceperunt singuli

dicere. Numquit ego sum dne?
At ipe rndens ait. Qui intingit
mecu manu in parapside hic me
tradet, filius quidem hois uadit
sicut scriptu est de illo. Ve aute
hoi illi per quem filius hois tra
detur. Bonu erat ei si natus no
fuisset homo ille. Rndens aute
iudas qui tradidit eum dixit.
Numquid ego sum rabbi? Ait
illi. Tu dixisti. Cenantibz aut
illis accepit ihs panem et bene
dixit ac fregit et dedit discipulis
suis et ait. Accipite et comedite
hoc est corpus meu. Et accipiens
calicem gras egit et dedit illis
dicens. Bibite ex hoc oms hic e
sanguis meus noui testamenti
qui pro multis effundetur in re
missione pctoz. Dico aut uob
non bibam amodo de hoc gem
mine uitis huius, usqz in diem
illum cum illud bibam uobcu
nouu in regno patris mei. Et
ymno dcto exierunt in montem
oliueti. Tunc dicit illis ihesus
Oms uos scandalum patiemi
in me in ista nocte. Scriptu est
eni percuciam pastorem et dis
pergentur oues gregis. Postqm
aute resurrexero precedam uos
in galileam. Rndens aut petr9
ait illi. Et si oms scandalizati
fuerint inte, numqz scandaliza
bor. Ait illi ihs. Amen dico tibi.
In hac nocte antqz gallus cantet,
ter me negabis. Ait illi petrus.
Etiam si oportuerit me mori te
cum, non te negabo. Simil et os
discipuli dixerunt. Tunc uenit
ihs cum illis in uillam que dr
gethsemani, et dixit discipulis
suis. Sedete hic donec uadam il
luc et orem. Et assumpto petro
et duobus filys zebedei, cepit
contristari et mestus ee. Tunc
ait illis. Tristis est aia mea usqz
ad mortem. Sustinete hic et ui
gilate mecum. Et progressus
pusillum procidit in faciem or
ans et dicens. Pater mi si possi
bile est transeat ame calix iste.
Uerutame non sicut ego uolo sed
sicut tu. Et uenit ad discipulos
suos et inuenit eos dormientes.
Et dicit petro. Sic non potuistis
una hora uigilare mecu. Uigi
late et orate ut non intretis in
temptatione. Sps quid promp
tus est caro aut infirma. Iteru
secundo abiit et orauit dicens
Pater mi si non pt hic calix tn
sire nisi bibam illum, fiat uolu
tas tua. Et uenit iterum et in
uenit eos dormientes. Erant eni
oculi eoz grauati. Et relictis
illis iterum abiit et orauit ter
cio eundem sermonem dicens.
Tunc uenit ad discipulos suos
et ait illis. Dormite iam et requi
escite. Ecce apropinquabit hora
et filius hois tradetur in manus
pctoz. Surgite eamus. Ecce ap
propinquabit qui me tradet
Ad huc eo loquente. Ecce iudas.
unus de duodecim uenit et cum
eo turba multa cum gladys et
fustibus missi a pncipibz sacer
dotum et senioribus populi.
Qui aut tradidit eum dedit eis
signu dicens. Quemcuqz osculα
tus fuero ipe est tenete eu. Et
confestim accedens ad ihm dixit
Aue rabi. Et osculatus est eum.
Dixitqz illi ihs. Amice ad qd uen
sti. Tunc accesserunt et manus
miserunt in ihm et tenuerut eu.
Et ecce unus ex eis qui erat cum
ihu extendens manu exemit gla
dium suu et percuciens seruu
pncipis sacerdotu, amputauit
auriculam eius. Tunc ait illi ihs
Conuerte gladium tuu in locum

suum. Omnes enim qui acceperint gla
dium gladio peribunt. An pu
tas quia non possum rogare pa
trem meum et exhibebit mihi modo
plus quam duodecim legiones ange
lorum. Quomodo ergo implebuntur
scripture, quia sic oportet fieri.
In illa hora dixit turbis. Tamquam
ad latronem exiistis cum gladiis
et fustibus comprehendere me cot
tidie apud vos sedebam docens
in templo et non me tenuistis.
Hoc autem totum factum est ut imple
rentur scripture prophetarum. Tunc
discipuli omnes relicto eo fugerunt
At illi tenentes ihesum duxerunt ad
caypham principem sacerdotum
ubi scribe et seniores convenerant.
Petrus autem sequebatur eum a lon
ge. usque in atrium principis sacer
dotum. Et ingressus intro sedebat
cum ministris ut videret finem. Prin
ceps autem sacerdotum et omne conci
lium querebant falsum testimonium
contra ihesum ut eum morti trade
rent. Et non invenerunt, cum
multi falsi testes accessissent. No
vissime autem venerunt duo falsi
testes et dixerunt. Hic dixit possum
destruere templum dei et post tri
duum reedificare illud. Et surgens
princeps sacerdotum et ait illi. Ad
iuro te per deum vivum ut dicas nobis
si tu es christus filius dei vivi. Dicit
illi ihesus. Tu dixisti; Verumtamen
dico vobis. Amodo videbitis fi
lium hominis sedentem a dextris vir
tutis dei et venientem in nubibus
celi. Tunc princeps sacerdotum scidit
vestimenta sua dicens. Blasphe
mavit. Quid adhuc egemus testi
bus. Ecce nunc audistis blasphe
miam. Quid vobis videtur. At
illi respondentes dixerunt. Reus est
mortis. Tunc expuerunt in faciem
eius et colaphis eum ceciderunt
Alii autem in faciem palmas ei de
derunt dicentes. Prophetiza nobis
christe. Quis est qui te percussit.
Petrus vero sedebat foris in atrio.
et accessit ad eum una ancilla
dicens. Et tu cum ihesu nazareno
eras. At ille negavit coram omnibus
dicens. Nescio quid dicis. Exeun
te autem illo ianuam vidit eum
alia ancilla et ait hiis qui erant
ibi. Et hic erat cum ihesu nazareno.
Et iterum negavit cum iuramento
quia non novisset hominem. Et post
pusillum accesserunt qui stabant
et dixerunt petro. Vere tu ex illis
es. Nam et loquela tua manife
stum te facit. Tunc cepit detestari
et iurare quia non novisset ho
minem. Et continuo gallus canta
vit. Et recordatus est petrus ver
bi ihesu quod dixerat. Priusquam gal
lus cantet, ter me negabis. Et
egressus foras flevit amare. Capitulum xxvii.

Mane autem facto con
silium inierunt omnes principes
sacerdotum et seniores populi
adversus ihesum ut eum morti tra
derent. Et vinctum adduxerunt eum
et tradiderunt pontio pylato presidi
Tunc videns iudas qui tradidit
eum, quod dampnatus esset penitentia
ductus, retulit triginta argen
teos principibus sacerdotum et sen
ioribus dicens. Peccavi. tradens
sanguinem iustum. At illi dixerunt
Quid ad nos. Tu videris. Et pro
iectis argenteis in templo recessit
et abiens laqueo se suspendit. Prin
cipes autem sacerdotum acceptis ar
genteis dixerunt. Non licet eos
mittere in corbanam quia precium
sanguinis est. Consilio autem inito
emerunt ex illis agrum figuli,
in sepulturam peregrinorum. Prop
ter hoc vocatus est ager ille lingua
eorum Acheldemach hoc est ager
sanguinis usque in hodiernum diem
Tunc impletum est quod dictum est per.

Nichil respondes ad ea que isti adver
sum te testificantur. Ihesus autem
tacebat. Et princeps sacerdotum ait
illi

Iheremiam prophetam dicentem
Et acceperunt triginta argen
teos precium appciati quem appre
tiauerunt a filys isrl. et dederit
eos in agrum figuli. sicut con
stituit michi dns. Ihs aut stetit
ante presidem. Et interrogauit
eum preses dicens. Tu es rex iu
deorum. Dicit ei ihus. Tu dicis. Et
cum accusaretur a pncipibus
sacerdotum et senioribus. nichil
respondit. Tunc dicit illi pylatus
Non audis. quanta aduersum te
dicunt testimonia. Et non respondit
ei ad ullum uerbum. ita ut mira
retur preses uehementer. Per
diem aut solempne consueuerat
preses dimittere populo unum
vinctum quem uoluissent. Ha
bebat aut tunc unum vinctum in
signem qui dicebatur barrabas
Congregatis ergo illis dixit py
latus. Quem vultis dimittam uob
barraban an ihm qui dicitur xpc
Sciebat enim qd per inuidia tradi
dissent eum. Sedente aut illo pro
tribunali. misit ad eum uxor
eius dicens. Nichil tibi et iusto
illi. Multa enim passa sum hodie
per uisum propter eum. Pncipes
aut sacerdotum et oms seniores
persuaserunt populis ut pete
rent barrabam ihm uero perde
rent. Rndens aut pylatus ait
illis. Quem vultis uobis de duobus
dimitti. At illi dixerunt barrabam.
Dicit eis pylatus. Quid ergo faci
am de ihu qui dr xps. Dicunt oes
Crucifigatur. Ait illis preses. Quid
igitur mali fecit. At illi clamabat
magis dicentes. Crucifigatur. Videns
aut pilatus quia nichil proficeret
sed magis tumultus fieret. Accep
ta aqua lauit manus suas cora
populo dicens. Innocens ego sum
a sanguine iusti huius uos uide
ritis. Et rndens uniuersus pplus
dixit. Sanguis eius super nos

et super filios nros. Tunc dimisit
illis barrabam ihm uero flagel
latum tradidit eis. ut crucifige
retur. Tunc milites presidis su
scipientes ihm in pretorio con
gregauerunt ad eum uniuersa
cohortem et exuentes eum cla
midem coccineam circumdederut
ei, et plectentes coronam de spi
nis posuerunt super caput eius
et harundine in dextera eius.
et genu flexo ante eum illude
bant dicentes. Aue rex iudeorum
Et expuentes in eum acceperut
harundine et percuciebant capt
eius. Et postquam illuserunt ei. exue
runt eum clamide et induerut
eum uestimentis eius, et duxerut
illum ut crucifigerent. Exeuntes
aut inuenerunt hoiem cyreneu
uenientem obuiam sibi noie
symone hunc angariauerunt
ut tolleret crucem eius. Et uene
runt in locum qui dr golgatha.
quod est caluarie locus. Et dederut
ei vinum bibere cum felle mixtu.
Et cum gustasset noluit bibere.
Postquam aut crucifixerunt eu diui
serunt sibi uestimenta eius sor
tem mittentes. Vt adimpleret
quod dcm est per prophetam dice
tem. Diuiserunt sibi uestimeta
mea et super uestem meam mi
serunt sortem. Et sedentes serua
bant eum. Et imposuerunt super
caput eius cam ipius scriptam
Hic est ihesus nazarenus rex iu
deorum. Tunc crucifixi sunt cu eo
duo latrones. unus a dextris et
unus a sinistris. Pretereuntes
aut blasphemabant eum moue
tes capita sua et dicentes. Vach
qui destruit templu dei et in tri
duo illud reedificat. Salua te
metipsum si filius dei es descende
de cruce. Sile et pncipes sacerdo
tum illudentes cum scribis et se
nioribus dicebant. Alios saluos
fecit se ipm non pt saluu facere.

Si rex israel est descendat nunc de cruce,
et credimus ei; Confidit in deo
liberet eum nunc si vult; dixit
enim quia filius dei sum. Idipsum
autem et latrones qui crucifixi erant
cum eo improperabant ei. A sexta
autem hora tenebre facte sunt super
universam terram usque in horam
nonam. Et circa horam nonam
clamavit ihesus voce magna dicens
Hely hely lamasabathani. hoc est
deus meus deus meus, ut quid
dereliquisti me. Quidam autem de
circumstantibus dicebant. Heliam
vocat iste; Et continuo currens
unus ex eis. acceptam spongiam
implevit aceto. et imposuit ha-
rundini et dabat ei bibere. Cete-
ri dicebant Sine videamus si ve-
niat helyas liberans eum. Ihesus
autem iterum voce magna clamans
emisit spiritum Et ecce velum templi
scissum est in duas partes. a summo
usque deorsum; Et terra mota est
et petre scisse sunt. et monumenta
aperta sunt, et multa corpora
sanctorum qui dormierant surrexerunt
Et exeuntes de monumentis post
resurrectionem eius venerunt in
sanctam civitatem et apparuerunt multis
Centurio autem et qui cum eo erant
custodientes ihesum. viso terre mo-
tu. et hiis que fiebant timuerunt
valde dicentes. Vere filius dei
erat iste, Erant autem ibi mulieres
multe a longe. que secute erant
ihesum a galilea ministrantes ei;
Inter quas erat maria magda-
lene. et maria jacobi et ioseph mater,
et mater filiorum zebedei. Cum sero
autem factum esset venit quidam homo
dives ab arimathia nomine ioseph
qui et ipse discipulus erat ihesu.
hic accessit ad pylatum et petyt
corpus ihesu. Tunc pilatus iussit
reddi corpus. Et accepto corpore
ioseph involuit illud in sindone
munda et posuit illud in monu-
mento suo nova. quod exciderat
in petra. et advolvit saxum mag-
num ad hostium monumenti
et abiit. Erat autem ibi maria mag-
dalena et altera maria seden-
tes contra sepulchrum. Altera
autem die que est post parasceven
convenerant principes sacerdotum
et pharisei ad pilatum dicentes
Domine recordati sumus quia seduc-
tor ille dixit adhuc vivens post
tres dies resurgam; Iube ergo
custodiri sepulchrum. usque in diem
tercium ne forte veniant discipuli
eius et furentur eum et dicant
plebi surrexit a mortuis, Et erit
novissimus error peior priore. Ait
illis pylatus, habetis custodiam
ite custodite sicut scitis. Illi autem
abeuntes munierunt sepulchrum
signantes lapidem cum custodibus;

Vespere autem sabbati. xxviii.
que lucescit in prima sabba-
ti. venit maria magdale-
na et altera maria videre sepul-
chrum. Et ecce terre motus factus
est magnus. Angelus autem domini
descendit de celo. et accedens re-
volvit lapidem et sedebat super eum
Erat autem aspectus eius sicut ful-
gur. et vestimenta eius sicut nix
Pretimore autem eius exterriti sunt
custodes et facti sunt velut mor-
tui. Respondens autem angelus dixit
mulieribus. Nolite timere vos Scio enim
quod ihesum qui crucifixus est queritis
Non est hic. Surrexit enim sicut
dixit vobis, venite et videte locum
ubi positus erat dominus Et cito euntes
dicite discipulis eius, quia sur-
rexit. Et ecce precedet vos in ga-
lyleam. Ibi eum videbitis. ecce pre-
dixi vobis; Et exierunt cito de mo-
numento cum timore et gaudio
magno. currentes nunciare di-
scipulis eius; Et ecce ihesus occurrit
illis dicens. Avete. Ille autem acces-
serunt et tenuerunt pedes eius
et adoraverunt eum. Tunc ihesus
locutus est dicens. Nolite timere

Ite nuntiate fratribus meis ut eant in galileam, ibi me videbunt. Que cum abissent, ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem, et nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia que facta fuerant. Et congregati cum senioribus, consilio accepto pecuniam copiosam dederunt militibus dicentes. Dicite quia discipuli eius nocte venerant, et furati sunt eum nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit a preside nos suadebimus ei, et securos vos faciemus. At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant docti. Et divulgatum verbum istud apud iudeos usque in hodiernum diem. Undecim autem apostoli abierunt in galileam in montem ubi constituerat illis ihesus. Et videntes eum adoraverunt. Quidam autem dubitaverunt. Et accedens ihesus locutus est eis dicens. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris et filii, et spiritus sancti, docentes eos servare omnia quecumque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi.

Prologus in Marcum.

Marcus evangelista dei electus et petri in baptismate filius atque in sermone divino discipulus sacerdotium in israhel agens secundum carnem levita, conversus ad fidem christi, evangelium in ytalia scripsit in eo quid et generi suo deberet et christo. Nam initium principii in voce prophetice exclamationis instituens ordinem levitice electionis ostendit, ut predicans predestinatum iohannem filium zacharie in voce angeli annuntiantis emissum. Non solum verbum caro factum, sed et corpus domini in omnia per verbum divine vocis animatum initio evangelice predicationis ostenderet ut qui hoc legerent scirent, cui initium carnis in domino et ihesu advenientis habitaculum caro deberet agnoscere, atque in se verbum vocis quod in consonantibus perdiderat, inveniret. Denique cum perfecti evangelii opus intrasset a baptismo domini incohans, predicare non laboravit nativitatem carnis quam in prioribus viderat dicere. Sed potius exprimens expositionem dei ieiunium numeri, temptatione diaboli congregationem bestiarum et ministerium protulit angelorum, ut instituens nos ad intelligendum singula in brevi compingens, nec auctoritatem facte rei demeret et perficiendo operis plenitudinem non negaret. Denique amputasse sibi post fidem pollicem dicitur, ut sacerdotio reprobus haberetur. Sed tantum consentiens fidei predestinata potuit electio ut nec sic in opere verbi perderet quod prius meruerat in genere. Nam et alexandrie episcopus fuit. Cuius per singula opus scire et evangelii in se dicta disponere et disciplinam legis in se agnoscere et divinam in carne domini intelligere naturam que in nos primum oportet requiri. Deinde inquisita volumus agnosci habentes mercedem exhortationis, quoniam qui plantat et rigat unum sunt, qui autem incrementum dat deus est.

Capitulum primum.

Initium evangelii ihu xpi I.
filii david sicut scriptum e in ysa
ia propheta. Ecce mitto angelu
meum ante faciem tuam. qui
preparabit viam tuam ante te.
Vox clamantis in deserto parate
viam dni; rectas facite semitas
eius. fuit iohes in deserto bapti
zans et predicans baptismum
pnie in remissionem pctoz; Et
egrediebatur ad illum ois iudee
regio et ierosolomite universi et
baptizabantur ab illo in iordane
flumine confitentes pcta sua;
Et erat iohannes vestitus pilis
cameloz et zona pellicia circa
lumbos eius. et locustas et mel
silvestre edebat, et predicabat
dicens; Venit fortior me post me
cuius non sum dignus pcumbes
solvere corrigiam calciamen
torum eius. Ego baptizavi vos
aqua. ille vero baptizabit vos
spu sancto; Et factum est in die
bus illis. venit ihs a nazareth
galilee. et baptizatus est a ioha
ne in iordane. Et statim ascendes
de aqua vidit apertos celos et
spm tamq columbam descende
tem et manente in ipso. Et vox
facta est de celis. Tu es filius ms
dilectus in te in conplacui. Et sta
tim spus expulit eum in desertu
Et erat in deserto qdragmta die
bus et quadragmta noctibus;
et temptabatur a sathana. Erat
qz cum bestiis; et angeli mistra
bant ei. Postqm aut traditus est
iohes. venit ihs in galileam pre
dicans evm regni dei et dicens;
Qm impletum est temps et ap
propinquavit regnum dei. Peni
temini et credite evangelio; Et p
teriens secus mare galilee vidit
symone et andream frem eius
mittentes retia in mare. Erant
em piscatores; Et dixit eis ihus
Venite post me et faciam vos
piscatores hominu. Et protinus re
lictis retibus secuti sunt dnm;
Et progressus inde pusillum vidit
iacobum zebedei et iohane frem
eius. et ipsos in navi conponentes
retia et statim vocavit eos. Relic
to patre suo zebedeo in navi cum
mercenariis secuti sunt eu. Et in
grediuntur capharnaum. Et statim
sabbatis ingressus in synagoga
docebat eos. Et stupebant super
doctrina eius. Erat em docens eos
qsi ptatem habens. et non sicut
scribe; Et erat in synagoga eoz
ho in spu inmudo Et exclamavit
dicens. Quid nobis et tibi ihu
nazarene. venisti perdere nos;
Scio quia sis sanctus dei. Et co
minatus est ei ihs dicens; Obmu
tesce et exi de hoie. Et discerpens
eum spus inmundus. et excla
mans voce magna exiit ab eo;
Et admirati sunt oes ita ut con
quirerent inter dicentes. Quid na
est hoc; Que nam doctrina hec no
va. quia in ptate et spiritibus
inmundis impat; et obediunt ei;
Et processit rumor eius statim
in oem terram galilee. Et proti
nus egredientes venerunt de syna
goga in domu symonis et andree
cum iacobo et iohanne. Decumb
ebat aut socrus symonis febrici
tans. et statim de illa dicunt ei;
Et accedens elevavit eam appre
hensa manu eius; et continuo
dimisit eam febris et ministrabat
eis. Vespere aut facto cum occi
disset sol. afferebant ad eum
oms male habentes et demonia
habentes. Et erat ois civitas con
gregata ad ianua. et curavit
multos qui vexabantur variis lo
loribus, et demonia multa eiie
bat; Et non sinebat ea loqui qm
sciebant eu. Et diluculo valde
surgens egressus abiit in desertu
locum. ibiqz orabat; Et prosecu
tus est eum symon et qui cu illo

erant; Et cum inuenissent eu
dixerunt ei quia omnes querunt
te. Et ait illis. Eamus in proxi
mos uicos, et ciuitates ut et ibi
predicem. Ad hoc enim ueni. Et erat
predicans in synagoga eorum et
in omni iudea et demonia eiciens
Et uenit ad eum leprosus depre
cans eum, et genu flexo dixit
Si uis potes me mundare. Jesus
aut misertus eius extendit ma
num suam, et tangens eum ait
illi. Volo mundare. Et cum hoc
dixisset, statim discessit ab eo le
pra et mundatus est. Et commi
natus est eis Statimque eiecit illum
Et dixit ei. Vade nemini dixeris, sed
uade ostende te principi sacerdotum
et offer pro emundatione tua que
precepit moyses in testimonium illis
At ille egressus cepit predicare et
diffamare sermonem ita ut iam
non posset manifeste in ciuitatem
introire, sed foris in desertis lo
cis esse. Et conueniebant ad eum
undique;

Capitulum · ij ·

Et iterum intrauit caph
arnaum post dies octo.
et auditum est quod in domo
esset. et conuenerunt multi ita ut non
caperet eos domus, neque ad ia
nuam, et loquebatur eis uerbum
Et uenerunt ad eum ferentes
paraliticum qui a quatuor por
tabatur. Et cum non possent eum
offerre illi pre turba. nudauerunt
tectum ubi erat et patefacientes
summiserunt grabbatum in quo
paraliticus iacebat; Cum uidis
set aut ihesus fidem illorum dixit pa
ralitico, fili dimittuntur tibi peccata
Erant aut illic de scribis quidam
sedentes et cogitantes in cordibus
suis. Quid hic sic loquitur blas
phemias, Quis potest dimittere
peccata nisi solus deus; Quo statim
cognito ihesus spiritu suo quia sic cogi

tauerunt intra se. dicit illis, Quid
ista cogitatis in cordibus uestris
Quid est facilius dicere para
litico dimittuntur tibi peccata, aut
dicere, tolle grabatum tuum et am
bula. Vt aut sciatis quia filius
hominis in terra habet potestatem dimit
tendi peccata. Ait paralitico. Tibi
dico surge et tolle grabatum tuum
et uade in domum tuam. Et sta
tim ille surrexit et sublato
grabato abiit coram omnibus ita ut
admirarentur omnes. et honori
ficarent deum dicentes, quia nunquam
sic uidimus; Et egressus est rur
sus ad mare. omnisque turba ueni
ebat ad eum et docebat eos. Et
cum preteriret uidit leui alphei
sedentem ad theoloneum. Et ait illi.
Sequere me. Et surgens secutus
est eum: Et factum est cum accum
beret in domo illius, multi pub
licani et peccatores simul discumbe
bant cum ihesu et discipulis eius
Erant enim multi qui sequebantur
eum. Et scribe et pharisei uiden
tes quia manducaret cum pub
licanis et peccatoribus dicebant di
scipulis eius. Quare cum pub
licanis et peccatoribus manducat
et bibit magister uester, Hoc audito
ihesus ait illis, Non necesse habent
sani medico, sed qui male habent
Non enim ueni uocare iustos sed
peccatores. Et erant discipuli iohannis
et pharisei ieiunantes et ueniunt
et dicunt illi; Quare discipuli
iohannis et phariseorum ieiunant
tui aut non ieiunant. Et ait illis
ihesus Numquid possunt filii nuptiarum
quamdiu cum illis est sponsus
ieiunare. Quanto tempore habent
secum sponsum non possunt ieiu
nare. Venient aut dies cum
auferetur ab eis sponsus et tunc
ieiunabunt in illis diebus. Nemo
assumentum panni rudis. assuit

uestimento ueteri,

vestimento ueteri. Alioquin aufert
supplementu nouum a ueteri
et maior scissura fit. Et nemo
mittit uinu nouu in utres ue
teres; alioquin disrumpit uinu
utres et uinu effunditur. et u
tres peribunt. Sed uinu nouu
in utres nouos mitti debet. Et
factum est iterum cum sabbatis am
bularet per sata discipuli cepe
runt progredi et uellere spicas.
Pharisei autem dicebant ei. Ecce
quid faciunt discipuli tui sab
batis. quod non licet. Et ait illis.
Nunquam legistis quid fecerit da
uid quando in necessitate fuit et esu
riit ipse et qui cum eo erant;
quo introiuit in domu dei sub
abiathar principe sacerdotum.
et panes propositionis mandu
cauit quos non licet comedere
nisi sacerdotibus. et dedit eis
qui cum eo erant. Et dicebat
eis. Sabbatum propter hominem factum
est. et non propter sabbatum homo.
Itaque dominus est filius hominis etiam sab

Et introiuit. iij. Sabbati
iterum in synagoga. Et
erat ibi homo manum
habens aridam. et obseruabant
eum si sabbatis curaret ut ac
cusarent illum. Et ait homini ha
benti manu aridam. Surge
in medium et dic eis. licet sab
batis bene facere an male. animam
saluam facere an perdere. At illi
tacebant; Et circumspiciens eos
cum ira contristatus super cecitate
cordis eorum. dixit homini. Extende
manu tuam. Et extendit. Et
restituta est manus illi. Exeun
tes autem pharisei statim cum he
rodianis consilium faciebant ad
uersus eum. quo eum perderent.
Ihesus autem cum discipulis suis
secessit ad mare. Et multa tur
ba a galylea et iudea secuta est

eum et ab Jerosolimis et ab ydu
mea et de transiordane et qui
circa tyrum et sydonem multitu
do magna audientes que facie
bat uenerunt ad eum. Et dixit
discipulis suis ut nauicula sibi
deseruiret propter turbam ne co
primerent eum. Multos enim sa
nabat. ita ut irruerent in eum
ut illum tangerent; Et quot
quot habebant plagas et spiritus
immundos cum illum uidebant
procidebant ei et clamabant di
centes. Tu es filius dei; Et uehe
menter comminabatur eis ne
manifestarent eum; Et ascendens
in montem uocauit ad se quos
uoluit ipse. et uenerunt ad eum
et fecit ut cum illo essent duodecim
et ut mitteret eos predicare. Et
dedit illis potestatem curare infirmi
tates. et eiciendi demonia. Et po
suit symoni nomen petrus. et ia
cobum zebedei et iohannem fratrem
iacobi et imposuit eis nomina boan
erges. quod est filii tonitrui. Et
andream et philippum et bartho
lomeu et matheum et thomam
et iacobum alphei. et thatheum
et symonem chananeu et iudam
scarioth qui tradidit eum. Et ueni
unt ad domum. et conuenit iterum
turba. ita ut non possent panem
manducare. Et cum audissent
sui exierunt tenere eum. dicebant
enim quoniam in furorem uersus est.
Et scribe qui ab Jerosolimis descende
rant dicebant. quoniam beelzebub habet
et quia in principe demoniorum
eicit demonia. Et conuocatis eis
in parabolis dicebat eis. Quo
modo potest sathanas sathanam eicere;
Et si regnum in se diuidatur. non
potest stare regnum illud; Et si do
mus super semetipsam dispertiatur.
non poterit domus illa stare. Et
si sathanas consurrexerit in semet
ipsum. dispertitus est et non poterit.

stare, sed finem habet. Nemo potest vasa
fortis ingressus in domum diripere
nisi prius fortem alliget et tunc
domum eius diripiet. Amen dico uo
bis quoniam omnia dimittuntur filiis hominum
peccata et blasphemie quibus blasph
emaverint. Qui autem blasphema
verit in spiritum sanctum, non habet remissi
onem peccatorum, sed reus erit eterni
delicti; quoniam dicebant spiritum immu
dum habet. Et venerunt mater
eius et fratres, et foris stantes mise
runt ad eum vocantes eum, et
sedebat circa eum turba. Et dicunt
ei. Ecce mater tua et fratres tui fo
ris querunt te. Et respondens ait eis.
Que est mater mea et qui sunt
fratres mei; Et circumspiciens eos qui
in circuitu eius sedebant ait. Ecce
mater mea et fratres mei. Qui
enim fecerit voluntatem dei, hic
frater meus et soror mea et ma
ter est. iiij.

Et iterum cepit ihesus docere
ad mare, et congregata
est ad eum turba multa,
ita ut in navim ascendens sede
ret in mari et omnis turba circa
mare super terram erat. Et do
cebat eos in parabolis multa et
dicebat illis in doctrina sua. Au
dite. Ecce exiit seminans ad se
minandum. Et dum seminat, ali
ud cecidit secus viam, et venerunt
volucres et comederunt illud. Aliud
vero cecidit super petrosa ubi non
habuit terram multam et statim
exortum est quoniam non habebat alti
tudinem terre, et quando exortus est sol
exestuavit, et eo quod non habe
bat radicem exaruit. Et aliud ce
cidit inter spinas et ascenderunt
spine et suffocaverunt illud;
et fructum non dedit. Et aliud ce
cidit in terram bonam, et da
bat fructum ascendentem et cre
scentem et afferebat unum xxx.
et unum lx. et unum c. Et dicebat. Qui
habet aures audiendi audiat. Et
cum esset singularis interroga
verunt eum hii qui cum eo er
ant duodecim, parabolam. Et
dicebat eis. Vobis datum est nosse
misterium regni dei. Illis autem qui
foris sunt fiunt omnia in parabo
lis, ut videntes videant et audi
entes audiant, et non intelligant
ne quando convertantur et dimitta
tur eis peccata. Et ait illis. Nescitis
parabolam hanc. Et quomodo omnes
parabolas cognoscetis. Qui se
minat verbum seminat. Hii
autem sunt qui circa viam ubi semi
natur verbum, et cum audierint
confestim venit sathanas, et
aufert verbum quod seminatum
est in cordibus eorum. Et hii sunt
similiter qui supra petrosa seminantur.
Qui cum audierint verbum sta
tim cum gaudio suscipiunt illud.
et non habent radicem in se sed
temporales sunt. Deinde orta tribu
latione et persecutione propter
verbum confestim scandalizan
tur. Et alii sunt qui in spinis se
minantur. Hii sunt qui verbum
audiunt et erumpne seculi et
deceptio divitiarum et circa reliqua
concupiscentie introeuntes suf
focant verbum, et sine fructu
efficitur. Et hii sunt qui super
terram bonam seminati sunt
qui audiunt verbum et suscipiunt
et fructificant unum xxx. et unum
lx. et unum centum. Et dicebat il
lis. Numquid venit lucerna ut
sub modio ponatur, aut sub lecto.
Nonne ut super candelabrum
ponatur. Non est enim aliquid
absconditum quod non manife
stetur. nec factum est occultum quod
in palam non veniet. Si quis
habet aures audiendi audiat. Et
dicebat illis. Videte quid audia
tis. In qua mensura mensi fue
ritis remetietur vobis et adicietur.

nobis. Qui enim habet dabitur ei, et qui non habet, et quod habet auferetur ab eo. Et dicebat. Sic est regnum dei quemadmodum si iaciat homo semen in terram. et dormiat et exurgat nocte et die et semen germinet et increscat. dum nescit ille. Ultro enim fructificat, primo herbam deinde spicam. deinde plenum frumentum in spica. et cum se produxerit fructus statim mittit falcem, quoniam adest tempus messis. Et dicebat. Cui assimilabimus regnum dei aut cui parabole comparabimus illud. Sicut granum synapis quod cum seminatum est in terra minus est omnibus seminibus que sunt in terra. Et cum seminatum fuerit ascendit et fit maius omnibus oleribus. et facit magnos ramos ita ut possint sub umbra eius aves celi habitare. Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum prout poterant audire. Sine parabola autem non loquebatur eis. Seorsum autem discipulis suis disserebat omnia. Et ait illis in illa die cum sero esset factum. Transeamus contra. et dimittentes turbam assumunt eum ita ut erat in navi. Et alie naves erant cum illo. Et facta est procella magna venti. et fluctus mittebat in navim. ita ut impleretur navis. Et erat ipse in puppi super cervical dormiens. Et excitant eum et dicunt illi. Magister non ad te pertinet quia perimus. Et exurgens comminatus est vento. Et dixit mari. Tace obmutesce. Et cessavit ventus et facta est tranquillitas magna. Et ait illis. Quid timidi estis. Nec dum habetis fidem. Et timuerunt timore magno. Et dicebant ad alterutrum; Quis putas est iste quia venti et mare obediunt ei. v.

Et venerunt transfretum maris in regionem Gerasenorum. Et exeunti de navi statim occurrit de monumentis homo in spiritu inmundo qui domicilium in monumentis habebat et neque cathenis iam quisquam eum poterat ligare. quoniam sepe compedibus vinctus dirupisset cathenas. et compedes comminuisset. Et nemo poterat eum domare. et semper nocte ac die in monumentis et in montibus erat clamans et concidens se lapidibus. Videns autem Ihesum a longe occurrit et adoravit eum. Et clamans voce magna ait. Quid mihi et tibi Ihesu fili dei altissimi. Adiuro te per deum ne me torqueas. Dicebat enim illi. Exi spiritus inmunde ab homine. Et interrogabat eum. Quod tibi nomen est. Legio inquit nomen est mihi. quia multi sumus. Et deprecabatur eum multum ne se expelleret extra regionem. Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascens. et deprecabantur eum spiritus dicentes. Mitte nos in porcos ut in eos introeamus. Et concessit eis statim Ihesus. Et exeuntes spiritus inmundi introierunt in porcos. et magno impetu grex precipitatus est in mare ad duo milia et suffocati sunt in mari. Qui autem pascebant eos fugerunt. in civitatem et in agros et nunciaverunt et egressi sunt videre quid esset facti. Et veniunt ad Ihesum et vident illum qui a demonio vexabatur sedentem vestitum et sane mentis. et timuerunt. Et narraverunt illis qui viderant qualiter factum esset ei qui demonium habuerat et de porcis. et rogare eum ceperunt ut discederet a finibus eorum. Cumque ascenderet navim. cepit illum.

deprecari qui a demonio uexatus
fuerat ut esset cum illo et non
admisit illum Sed ait illi. Vade
in domum tuam ad tuos. et nun
cia eis quanta tibi dns fecerit
et misertus sit tui. Et abiit et
cepit predicare in decapoli quanta
sibi fecerit ihesus. et oms mira
bantur. Et cum ascendisset ihs
in nauim rursus transfretu con
uenit turba multa ad eum. et
erat circa mare. Et uenit qui
dam de archisinagogis noie ia
yrus et uidens eum procidit ad
pedes eius. et deprecabatur eu
multu dicens. qm filia mea in
extremis est; veni impone ma
num tuam super eam. ut salua
sit et uiuat. Et abiit cum illo et
sequebatur turba et comprimebat
illum. Et mulier que erat in
profluuio sanguinis duodecim
anis et fuerat multa perpessa
a quam plibus medicis et eroga
uerunt oia sua. nec quicq̄ pro
fecerat. sed magis deterius ha
bebat. Cum audisset de ihu ue
nit in turba retro et tetigit uesti
mentum eius. Dicebat em quia
si uel uestimentu eius tetigero
salua ero. Et confestim siccatus
est fons sanguinis eius. et sen
sit in corpore q sanata eet pla
ga. Et statim ihs cognoscens
in semetipo uirtute que exierat
de eo conuersus ad turbam aie
bat. Quis tetigit uestimenta
mea; Et dicunt ei discipuli sui.
Vides turbam comprimentem te. et
dicis; Quis me tetigit; Et circu
spiciebat uidere eam que hoc
fecerat. Mulier aut timens et
tremens. sciens quod fcm eet
in se. venit et procidit ante eum
et dixit ei oem ueritate. Ihs at
dixit ei. filia fides tua te salua
fecit Vade in pace et esto sana

a plaga tua. Adhuc eo loquen
te ueneruit ad archisinago
gum dicentes. Quia filia tua
mortua est. Quid ultra uex
as magrm. Ihs aut uerbo qd
dicebatur audito. Ait archisina
gogo. Noli timere. tm mo crede
Et non admisit quemqm sequi
se. nisi petru et iacobum et Jo
hannem fcem iacobi. et ueniet
in domu archisinagogi et ui
det tumultu et flentes et eiu
lantes multum; Et ingressus
ait eis. Quid turbamini ~~et eiu~~
~~latis~~ et ploratis. puella no est
mortua sed dormit. Et deride
bant eum. Ipe uero eiectis oibs
assumit matrem et prem puel
le. et qui secum erant et ingre
diuntur. ubi erat puella iacens
et tenens manu puelle ait. Ta
bita cumi. quod est interpretatu
puella tibi dico surge. Et con
festim surrexit puella iacens
et ambulabat. Erat aut annoru
duodecim. Et obstupuerunt stu
pore magno. Et precepit illis
uehementer. ut nemo id sciret
Et iussit illi dare manducare.

Et egressus inde . vi.
abiit in priam sua. et se
quebantur discipli sui.
Et facto sabbato cepit in sina
goga docere; Et multi audien
tes ammirabantur; in doctrina
eius dicentes Vnde huic oia hec.
Et que est sapia que data est
illi. et uirtutes tales que per
manus eius efficiuntur. Non
ne iste est fabri filius marie
frater Jacobi et ioseph et iude et
et symonis. Nonne et sorores
eius hic apud nos sunt. Et scan
dalizabantur in illo. Et dicebat
illis ihs Quia non est propheta
sine honore ni in pria sua et
cognatione sua et in domo sua.
Et non poterat ibi uirtute ullam

facere nisi paucos infirmos impo
sitis manibus curavit, et mi
rabatur propter incredulitatem
illorum; et circuibat castella in
circuitu docens. Et vocavit duo-
et cepit eos mittere binos, et
dabat eis potestatem spirituum in
mundorum. et precepit eis ne quid
tollerent in via, nisi virgam
tantum. non peram. non panem.
neque in zona es, sed calciatos
sandaliis. et ne induerentur
duabus tunicis. Et dicebat eis.
Quocumque introieritis in domum
illic manete; donec exeatis inde
Et quicumque non receperint nec
audierint vos, exeuntes inde
excutite pulverem de pedibus
vestris in testimonium illis. Et ex
euntes predicabant ut penitentiam
agerent. et demonia multa eici
ebant, et ungebant oleo multos
egrotos et sanabant. Et audi
vit herodes rex, manifestum enim
factum est nomen eius. Et dicebat
quia iohannes baptista. resurrexit
a mortuis. Et propterea virtu
tes operantur in illo. Alii autem
dicebant, quia helyas est. Alii
autem dicebant quia propheta est. quasi
unus ex prophetis. Quo audi
to herodes ait. Quem ego decol
lavi iohannem, hic a mortuis
resurrexit. Ipse enim herodes mi
sit ac tenuit iohannem et mi
sit eum in carcerem. propter
herodiadem uxorem philippi
fratris sui quia duxerat eam. di
cebat enim Johannes herodi. Non
licet tibi habere uxorem fratris tui.
Herodias autem insidiabatur illi.
et volebat occidere eum nec po
terat. Herodes enim metuebat io
hannem, sciens eum virum iustum
et sanctum et custodiebat eum, et au
dito eo multa faciebat, et liben
ter eum audiebat. Et cum dies
oportunus accidisset herodes in

natali suo cenam fecit principibus
et tribunis et primis galilee.
Cumque introisset filia ipsius hero
diadis et saltasset, et placuisset
herodi, simulque recumbentibus, Rex
ait puelle Pete a me quid vis
et dabo tibi, et iuravit illi. quia
quicquid pecieris dabo tibi. licet di
midium regni mei. Que cum
exisset dixit matri sue Quid
petam. Et illa dixit. Caput io
hannis baptiste. Cumque intro
isset statim cum festinatione ad
regem petivit dicens. Volo ut pro
tinus des michi in disco caput io
hannis baptiste. Et contristatus
est rex propter ius iurandum et
propter simul discumbentes noluit
eam contristari. sed misso spicu
latore precepit afferri caput io
hannis in disco. et decollavit eum
in carcere; et attulit caput eius
in disco, et dedit illud puelle. et
puella dedit matri sue. Quo au
dito discipuli eius venerunt et tu
lerunt corpus eius et posuerunt
illud in monumento. Et convenien
tes apostoli ad ihesum renunciaverunt omnia
que egerant et docuerant. Et ait
illis Venite seorsum in desertum
locum et requiescite pusillum. Erant
enim qui veniebant et redibant
multi et nec manducandi spatium
habebant. Et ascendentes in na
vim abierunt in desertum locum seor
sum. Et viderunt eos abeuntes.
et cognoverunt multi et pedestres
de omnibus civitatibus cucurrerunt illuc
et prevenerunt illos. Et exiens in
ihesus vidit turbam multam et miser
tus est super eos, quia erant sicut
oves non habentes pastorem.
et cepit illos docere multa. Et cum
iam hora multa fieret. Accesse
runt ad eum discipuli eius dicentes
Desertus est hic locus. et iam ho
ra preteriit dimitte illos. ut eun
tes in proximas villas et vicos
emant sibi cibos quos manducent,

Et respondens ait illis. Date eis man
ducare. Et dixerunt ei. Euntes
emamus panes denariis ducentis.
et dabimus eis manducare. Et di
cit eis. quot panes habetis. Ite et
videte. Et cum cognovissent dicunt
Quinque et duos pisces. Et precepit il
lis ut accumbere facerent omnes
secundum contubernia super viride fe
num. Et discubuerunt in partes
per centenos et quinquagenos.
Et acceptis quinque panibus et duo
bus piscibus intuens in celum
benedixit et fregit panes et dedit
discipulis suis ut apponerent
ante eos. et duos pisces divisit
omnibus. et manducaverunt et sa
turati sunt et sustulerunt reliqui
as fragmentorum duodecim cophi
nos plenos de piscibus. Erant
autem qui manducaverunt quinque
milia virorum. Et statim coegit
ihesus discipulos suos ascendere na
vim ut precederent eum trans fre
tum ad bethsaida dum ipse di
mitteret populum. Et cum dimisis
set eos abiit in montem orare
Et cum sero esset erat navis in
medio mari. et ipse solus in terra
Et vidit eos laborantes in remi
gando. Erat enim ventus contra
rius eis. Et circa quartam vigi
liam noctis venit ad eos ambu
lans super mare. et volebat preteri
re eos. At illi ut viderunt ambu
lantem eum super mare putaverunt
fantasma esse. Et exclamaverunt
Omnes enim eum viderunt et contur
bati sunt. Et statim locutus est
cum eis et ait illis. Confidite
ego sum. Nolite timere. et ascen
dit ad illos in navim. et cessavit
ventus. et plus magis ultra
in se stupebant. Non enim intellexe
rant de panibus. Erat autem cor
eorum obcecatum. Et cum transfre
tassent venerunt in terram genesa
reth et applicuerunt. Cumque egres
si essent de navi. continuo cog
noverunt eum. Et percurren
tes universam regionem illam
ceperunt in grabatis eos qui se ma
le habebant circumferre ubi au
diebant eum esse. Et quocumque
introibant in vicos vel in villas
aut civitates. in plateis pone
bant infirmos. et deprecabantur
eum. ut vel fimbriam vestimenti
eius tangerent. Et quotquot
tangebant eum salvi fiebant.
Et conveniebant. vij
ad eum pharisei et qui
dam de scribis venientes
ab iherosolimis. et cum vidissent quos
dam ex discipulis eius communibus ma
nibus. id est non lotis manduca
re panes. vituperaverunt. Pha
risei enim et omnes iudei crebro lavant
manus cum manducant te
nentes traditionem seniorum. et a
foro redeuntes nisi baptizentur
non comedunt et alia multa
que tradita sunt illis servare
baptismata calicum et ~~urceorum~~ urceorum
et eramentorum et lectorum. Et in
terrogabant eum scribe et pharisei di
centes. Quare discipuli tui
non ambulant iuxta traditionem
seniorum sed communibus manibus
manducant panem. At ille re
spondens dixit illis. Bene pro
phetavit ysaias de vobis ypocri
tis. sicut scriptum est. Populus
meus hic labiis me honorat
cor autem eorum longe est a me. In
vanum autem me colunt docen
tes doctrinas et mandata hominum
Relinquentes enim mandata dei
tenetis traditiones hominum bap
tismata urceorum et calicum et
alia similia his facitis multa.
Et dicebat illis Bene irritum facitis
preceptum dei ut traditionem vestram
servetis. Moyses enim dixit. Ho
nora patrem tuum et matrem

tuam. Et qui maledixerit pa
tri vel matri, morte moriatur. Si
dixerit homo patri aut matri,
corban quod est donum quodcumque
tibi profuerit et ultra
non dimittitis eum quicquam facere
patri suo aut matri rescindentes
verbum dei per traditionem
vestram quam tradidistis, et similia
huiusmodi multa facitis. Et advocans
iterum turbam ait illis. Audite
me omnes et intelligite. Nichil
est extra hominem introiens in eum
quod possit eum coinquinare.
Sed que de homine procedunt illa
sunt que coinquinant hominem.
Si quis autem habet aures audien
di audiat. Et cum introisset in
domum a turba interrogabant eum
discipuli eius parabolam et
ait illis. Sic et vos imprudentes
estis. Non intelligitis quia
omne extrinsecus introiens in ho
minem non potest eum coinqui
nare quia non intrat in cor eius
sed in ventrem et in secessum exit
purgans omnes escas. Dicebat
enim quoniam que de homine exeunt, illa co
inquinant hominem. Ab intus enim
de corde hominum cogitationes ma
le procedunt. Adulteria. forni
cationes. homicidia. furta. Ava
ritia nequitia dolus impudicitia
oculus malus. blasphemia super
bia stultitia. Omnia hec mala ab
intus procedunt. et coinquinant
hominem. Et inde surgens abiit in
fines tyri et sydonis. Et ingressus
domum neminem voluit scire. et
non potuit latere. Mulier enim sta
tim ut audivit de eo cuius habe
bat filia spiritum inmundum intra
vit et procidit ad pedes eius. Erat
autem mulier gentilis syrophenis
sa genere. Et rogabat eum ut
demonium eiceret de filia eius.
Qui dixit illi. Sine prius satu
rari filios. Non enim est bonum

sumere panem filiorum et mittere
canibus. At illa respondit et dixit
ei. Utique domine. Nam et catelli sub
mensa comedunt de micis puerorum.
Et ait illi. propter hunc sermonem
vade. exiit demonium de filia tua.
Et cum abisset in domum suam inve
nit puellam iacentem supra lectum,
et demonium abiisse. Et iterum
exiens de finibus tyri. venit per
sidonem ad mare galilee. inter
medios fines decapoleos. et addu
cunt ei surdum et mutum. et depre
cabantur eum ut imponat illi
manum. Et apprehendens eum de tur
ba seorsum misit digitos suos in
auriculam eius et expuens tetigit
linguam eius. et suspiciens in
celum ingemuit. et ait illi. Effeta
quod est adaperire. Et statim aper
te sunt aures eius. et solutum est
vinculum lingue eius. et loquebatur
recte. Et precepit illis ne cui dice
rent. Quanto autem eis precipiebat,
tanto magis predicabant, et eo
amplius admirabantur dicentes,
Bene omnia fecit. et surdos fecit au
dire et mutos loqui. viij.
In illis diebus iterum cum turba
multa esset cum ihesu. nec haberent
quod manducarent convocatis di
scipulis ait illis. Misereor super
turbam, quia ecce iam triduo
sustinent me nec habent quod
manducent. Et si dimisero eos
ieiunos in domum suam deficient
in via. Quidam enim ex eis de lon
ge venerunt. Et responderunt ei di
scipuli sui. Unde istos poterit quis
saturare hic panibus in solitu
dine. Et interrogavit eos. Quot
panes habetis. Qui dixerunt. Sep
tem. Et precepit turbe discumbere
super terram. Et accipiens septem
panes et gratias agens fregit et
dabat discipulis suis. ut appone
rent. et apposuerunt turbe. et ha
bebant pisciculos paucos. et ipsos
benedixit et iussit apponi et mandu-

rauerunt et saturati sunt. Et su
stulerunt quod superauerat de
fragmentis septem sportas. Erat
autem qui manducauerant quasi
quatuor milia et dimisit eos. Et
statim ascendens nauim cum
discipulis suis uenit in partes
dalmanutha. Et exierunt pharisei
et ceperunt conquirere cum eo.
querentes ab eo signum de celo temp
tantes eum. Et ingemiscens spiritu
ait. Quid generatio ista querit
signum. Amen dico uobis si dabitur
generationi isti signum. Et di
mittens eos. et ascendens iterum
nauim abiit transfretum. et obliti
sunt sumere panes. et nisi unum
panem secum habebant in
naui. Et precipiebat eis dicens
Videte cauete a fermento pharise-
orum et fermento herodis. Et cogi
tabant ad alterutrum dicentes.
quia panes non habemus. Quo cog
nito ihesus ait illis. Quid cogitatis
quia panes non habetis. Non
dum cognoscitis nec intelligitis.
Ad huc cecatum habetis cor uestrum
Oculos habentes non uidetis. Et au
res habentes non auditis. Nec recor
damini quando quinque panes fregi.
in quinque milia hominum. Et quot
cophinos fragmentorum plenos
sustulistis. Dicunt ei duodecim.
Quando et septem panes in quatuor
milia quot sportas fragmentorum
tulistis. Et ueniunt betsaida.
et adducunt ei cecum. et rogabant
eum ut illum tangeret. et appre
hensa manu ceci eduxit eum extra
uicum et expuens oculos eius impo
sitis manibus suis interrogauit
eum. si aliquid uideret. Et aspici
ens ait. Video homines uelut arbo
res ambulantes. Deinde iterum
imposuit manus super oculos eius
et cepit uidere. et restitutus est
ita ut uideret clare omnia. Et misit
illum in domum suam dicens Vade
in domum tuam et si in uicum intro
ieris nemini dixeris. Et egressus
ihesus et discipuli eius in castella
cesaree philippi. et in uia inter
rogauit discipulos suos dicens
Quem me esse dicunt homines. Qui
responderunt illi dicentes. Johannem
baptistam alii heliam. Alii uero
quasi unum de prophetis. Tunc dicit
illis. Vos autem quem me esse dici
tis. Respondens petrus ait illi. Tu
es christus. Et comminatus est eis.
ne cui dicerent de illo. Et cepit
docere illos. Quoniam oportet filium
hominis multa pati et reprobari.
a senioribus et summis sacerdoti
bus. et scribis. et occidi. et post tres
dies resurgere. et palam uerbum
loquebatur. Et apprehendens
eum petrus. cepit increpare eum.
Qui conuersus et uidens discipu
los suos comminatus est petro
dicens. Vade retro me sathanas
quoniam non sapis ea que sunt dei
sed que sunt hominum. Et conuoca
ta turba cum discipulis suis
dixit eis. Si quis uult post me
uenire. abneget semetipsum et
tollat crucem suam. et sequatur
me. Qui enim uoluerit animam suam
saluam facere perdet eam qui
autem perdiderit animam suam propter
me et euangelium eam saluam faciet.
Quid enim proderit homini si lucretur
totum mundum et detrimentum
anime sue faciat. Aut quid dabit homo
commutationis pro anima sua. Qui
enim me confessus fuerit et mea
uerba in generatione ista adul
tera et peccatrice. et filius hominis
confitebitur eum cum uenerit
in gloria patris sui cum angelis
suis. et dicebat illis. .ix.
Amen dico uobis quia sunt
quidam de hic stantibus
qui non gustabunt mor
tem donec uideant regnum dei
uenientis in uirtute. Et post dies
septem assumpsit ihesus petrum
et Jacobum et Johannem et duc

illos in montem excelsum seorsum
solos et transfiguratus est coram
ipsis. Et vestimenta eius facta
sunt splendida et candida nimis
sicut nix, qualia fullo non potest
super terram candida facere. Et
apparuit illis helyas cum moyse.
Et erant loquentes cum ihesu. Et
respondens petrus ait ihesu Rabbi
bonum est nos hic esse, faciamus hic
tria tabernacula tibi unum moy-
si unum et helye unum. Non enim
sciebat quid diceret, Erant enim
timore exterriti. Et facta est nu-
bes obumbrans eos. Et venit
vox de nube dicens Hic est filius
meus carissimus, audite illum
Et statim circumspicientes nemi-
nem amplius viderunt secum nisi
ihesum tantum. Et descendentibus illis
de monte ne cui que vidissent
narrarent precepit, nisi cum filius
hominis a morte resurrexerit. Et
verbum continuerunt apud se
conquirentes quid esset cum a mor-
tuis resurrexerit. Et interroga-
bant eum dicentes. Quid ergo
dicunt pharisei et scribe quia oportet
at helyam primum venire. Qui
respondens ait illis, Helyas cum ve-
nerit primo restituet omnia, Et quo-
modo scriptum est in filium hominis ut mul-
ta patiatur et condempnetur.
Sed dico vobis quia et helyas ve-
nit, et fecerunt illi quecumque vo-
luerunt sicut scriptum est de eo.
Et veniens ad discipulos suos
vidit turbam magnam circa
eos et scribas conquirentes cum
illis. Et confestim omnis populus
videns ihesum stupefactus est, et
expaverunt, et accurrentes sa-
lutabant eum: et interrogabat
eos. Quid inter vos conquiritis
Et respondens unus de turba dixit.
Magister attuli filium meum ad te ha-
bentem spiritum mutum, qui ubicum-
que eum apprehenderit allidit eum
et spumat et stridet dentibus et
arescit, Et dixi discipulis tuis,

ut eicerent illum et non potuerunt,
Qui respondens dixit eis. Generacio
incredula quamdiu apud vos ero quam-
diu vos paciar. Afferte illum ad
me. Et attulerunt eum. Et cum vi-
disset illum statim spiritus contur-
bavit illum, et elisus in terra vo-
lutabatur spumans. et interroga-
vit patrem eius. Quantum temporis est
ex quo ei accidit hoc. At ille ait, Ab
infancia. Et frequenter eum et in
ignem et in aquas misit, ut eum
perderet. Sed si quid potes adiuva
nos misertus nostri. Jhesus autem ait
illi. Si potes credere omnia possibilia
sunt credenti. Et continuo exclamans
pater pueri cum lacrimis
aiebat, Credo domine adiuva incre-
dulitatem meam. Et cum vide-
ret ihesus concurrentem turbam, com-
minatus est spiritui immundo dicens
illi. Surde et mute spiritus ego pre-
cipio tibi, exi ab eo et amplius
ne introeas in eum. Et exclamans
et multum discerpens eum, exiit ab
eo. Et factus est sicut mortuus,
ita ut multi dicerent quia mor-
tuus est. Jhesus autem tenens manum
eius, elevavit eum et surrexit.
Et cum introisset domum discipuli
eius secreto interrogabant eum,
Quare nos non potuimus eicere
demonium. Et dixit. Hoc genus in
nullo potest exire nisi in oracione et
ieiunio. Et inde profecti pretergredie-
bantur galyleam, nec volebat
quemquam scire. Docebat autem
discipulos suos et dicebat illis;
Quoniam filius hominis tradetur in manus
hominum, et occident eum, et occisus
tercia die resurget. At illi igno-
rabant verbum, et timebant eum
interrogare, et venerunt caphar-
naum. Qui cum domi esset
interrogabat eos. Quid in via trac-
tabatis. At illi tacebant, Siquidem
inter se disputaverant in via
quis illorum esset maior. Et residens
vocavit xii, et ait illis, Si quis
vult primus esse erit omnium novissimus

et omnium minister. Et accipiens puerum
statuit eum in medio eorum. Quem
cum complexus esset ait illis. Quis-
quis unum ex huiusmodi pueris receperit
in nomine meo, me recipit. Et quicumque
me susceperit non me solum suscipit
sed eum qui misit me. Respondens
illi Johannes dixit. Magister vidimus
quendam in nomine tuo eicientem
demonia qui non sequitur nos,
et prohibuimus eum. Jhesus autem ait;
Nolite prohibere eum. Nemo enim
est qui faciat virtutem in nomine meo,
et possit cito de me loqui male. Qui
enim non est adversum vos pro vobis
est. Quisquis enim potum dederit
vobis calicem aque frigide in nomine
meo quia Christi estis. Amen dico vo-
bis non perdet mercedem suam;
Et quicumque scandalizaverit unum
ex hiis pusillis credentibus in me,
bonum est ei magis si circumdaretur
mola asinaria in collo eius, et in
mare mitteretur. Et si scandali-
zaverit te manus tua, abscide
illam. Bonum est tibi debilem intro-
ire in vitam eternam, quam duos
pedes habentem vel duas manus
habentem ire in gehennam et in
ignem inextinguibilem; ubi ver-
mis eorum non moritur, et ig-
nis non extinguitur. Quod si oculus
tuus scandalizat te, eice eum;
Bonum est tibi luscum introire intro-
re in regnum dei quam duos oculos
habentem mitti in gehennam ignis
inextinguibilis, ubi vermis eorum
non moritur et ignis non extin-
guitur. Et si pes tuus scandalizat
te abscide eum. Bonum est tibi clau-
dum introire in vitam eternam
quam duos pedes habentem mitti in
gehennam ignis, inextinguibi-
lis, ubi vermis eorum non moritur.
et ignis non extinguitur. Omnis
enim igne salietur et omnis victima
sale salietur; Bonum est sal. Quod
si sal insulsum fuerit in quo illud

condietis. Habete in vobis sale et
pacem habete inter vos. x.
Et inde surgens venit in
fines iudee ultra iordanem
Et conveniunt iterum turbe
ad eum, et sicut consueverat do-
cebat eos. Et accedentes pharisei
interrogabant eum. Si licet viro
dimittere uxorem, temptantes
eum. At ille respondens dixit. Quid
vobis precepit moyses. Qui dixe-
runt. Moyses permisit libellum
repudii scribere et dimittere.
Quibus respondens Jhesus ait. Ad du-
riciam cordis vestri scripsit vobis
preceptum istud. Ab inicio autem crea-
ture masculum et feminam fecit deus
et dixit. Propter hoc relinquet homo
patrem et matrem et adherebit
uxori sue; Et erunt duo in carne
una. Itaque iam non sunt duo sed
una caro. Quod ergo deus coniunxit
homo non separet. Et in domo iterum
discipuli eius de eodem interroga-
verunt; Et ait illis. Quicumque
dimiserit uxorem suam et aliam
duxerit adulterium committit super
eam. Et si uxor dimiserit virum
suum et alii nupserit mechatur.
Et offerebant ei parvulos ut tan-
gerent eos. Discipuli autem commina-
bantur offerentibus. Quod cum
vidisset indigne tulit. et ait illis
Sinite parvulos venire ad me
et ne prohibeatis. talium est enim
regnum celorum; Amen dico vobis
Quisquis non receperit regnum
dei, velut parvulus non intra-
bit illud; Et complexans eos impo-
nensque manus super illos bene-
dicebat eos. Et cum egressus esset in
via, procurrens quidam genu fle-
xo ante eum rogabat eum dicens
Magister bone quid faciam ut vitam
eternam percipiam. Jhesus autem dixit
ei. Quid me dicis bonum. Nemo
bonus nisi solus deus. Precepta no-
sti. Ne adulteres, ne occidas. Ne
fureris. Ne falsum testimonium dixeris

Ne fraudem feceris. Honora pa
trem et matrem. Et ille respondens
ait illi. Magister hec omnia conserua
ui a iuuentute mea. Ihesus autem
intuitus eum dilexit eum. Et
dixit illi. Unum tibi deest. Vade
quecumque habes uende et da pa
uperibus et habebis thesaurum
in celo. Et ueni sequere me. Qui
contristatus in uerbo abiit me
rens. Erat enim possessiones mul
tas habens. Et circumspiciens ihesus
ait discipulis suis. Quam difficile
qui pecuniam habent regnum dei
introibunt. Discipuli autem obstu
pebant in uerbis eius. Et ihesus
rursus respondens ait illis. Filioli
quam difficile est confidentes in pec
cuniis in regnum dei introire.
Facilius est camelum per forame
acus intrare quam diuitem intrare
in regnum dei. Qui admagis
ammirabantur dicentes ad semet
ipsos Et quis potest saluus fieri. Et
intuens illos ihesus ait. Apud homines
impossibile est. sed non apud deum
Omnia enim possibilia sunt apud deum.
Et post cepit ei petrus dicere. Ecce
nos dimisimus omnia et secuti sumus
te. Respondens ihesus ait illis. Amen dico
uobis. Nemo est qui reliquerit
domum aut fratres aut sorores. aut
patrem aut matrem aut filios
aut agros propter me. et propter euangelium
qui non accipiat centies tantum nunc
et in tempore hoc. domos et fratres et so
rores et filios et agros. cum per
secutionibus in seculo futuro uitam
eterna. Multi autem primi nouissimi
erunt. et nouissimi primi. Erat
autem in uia ascendentes ierusalem
et precedebat illos ihesus et stupe
bant et sequentes timebant. Et
assumens iterum duodecim cepit
illis dicere que erant ei uentura
Quia ascendimus ierusalem
et filius hominis tradetur principibus
sacerdotum et scribis et senioribus
et condempnabunt eum morte.

Et tradent illum gentibus et illu
dent ei et conspuent eum et fla
gellabunt eum. et interficient
eum. et tercia die resurget. Et ac
cedunt ad eum Jacobus et Johannes
filii zebedei dicentes. Magister
uolumus ut quodcumque pecierimus
facias nobis. At ille dixit eis. Quid
uultis ut faciam uobis. Et dixerunt.
Da nobis ut unus ad dexteram
tuam et alius ad sinistram tuam
sedeamus in gloria tua. Ihesus at
dixit eis. Nescitis quid petatis.
Potestis bibere calicem quem ego
bibiturus sum. aut baptismo quo
baptizor baptizari. At illi dixerunt
ei. Possumus. Ihesus autem ait eis. Ca
licem quidem meum bibetis. et baptis
mo quo ego baptizor baptizabi
mini. Sedere autem ad dexteram meam
uel ad sinistram. non est meum dare
uobis. sed quibus paratum est. Et au
dientes decem indignati sunt de
iacobo et Johanne. Ihesus autem uocans
eos. ait illis. Scitis quia hii qui uidentur
principari gentibus dominantur eis
et principes eorum potestatem habent ipsorum
Non autem ita est in uobis. Sed qui
cumque uoluerit fieri maior erit
uester minister. Et quicumque uoluerit
inter uos primus esse. erit omnium ser
uus. Nam et filius hominis non uenit
ut ministraretur ei. sed ut ministra
ret. et daret animam suam redemp
tionem pro multis. Et ueniunt Jericho.
Et proficiscente eo de iericho et di
scipulis eius et plurima multitudine.
filius thimei barthimeus cecus
sedebat iuxta uiam mendicans. Qui
cum audisset quia ihesus nazarenus
est. cepit ad eum clamare et dixit.
Fili dauid ihesu miserere mei. Et
comminabantur ei multi ut tace
ret. Et ille multo magis clama
bat. fili dauid miserere mei. Et
stans ihesus precepit illum uocari. Et
uocauerunt cecum dicentes ei. Ani
me equior esto. surge uocat te. Qui.

proiecto uestimento suo exiliens uenit ad eum. Et rndens ihs dixit ei. Quid uis? Rabboni ut uideam. Ihs aut ait illi. Uade fides tua te saluum fecit. et confestim uidit et sequebatur eum in uia. XI.

Et cum appropinquaret iherusalem et bethanie ad montem oliuarum. mittit duos ex discipulis suis. et ait illis: Ite in castellum quod contra uos est et statim introeuntes illuc inuenietis pullum ligatum super quem nemo adhuc sedit hominum. Soluite et adducite illum. Et si quis uobis aliquid dixerit quid facitis dicite quia dominus necessarius est. et continuo illum dimittet huc. Et abeuntes inuenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in biuio et soluunt eum. Et quidam de hic stantibus dicebant illis. Quid facitis soluentes pullum. Et dixerunt illis sicut preceperat illis ihs. Et dimiserunt illis. Et adduxerunt pullum ad ihm et imposuerunt illi uestimenta sua et sedit super eum. Multi autem uestimenta sua strauerunt in uia. Alii cedebant frondes de arboribus. et sternebant in uia. Et qui preibant et sequebantur clamabant dicentes. Osanna benedictus qui uenit in nomine domini benedictum quod uenit regnum patris nostri dauid. osanna in excelsis. Et introiuit iherusalem in templum. et circumspectis omnibus cum iam uespertina esset hora. exiit in bethaniam cum duodecim. et alia die cum exiret a bethania esuriit. Cumque uidisset ficum a longe habentem folia uenit si quid forte inueniret in ea. Et cum uenisset ad eam nichil inuenit in ea nisi folia tantum. Non enim erat tempus ficorum. Et rndens ihs dixit ei. Iam non amplius in eternum quisquam ex te fructum manducet. Et audiebant discipuli eius. et ueniunt iherusalem. Et cum introisset in templum cepit eicere uendentes et ementes in templo. et mensas nummulariorum et kathedras uendentium columbas euertit; et non sinebat ut quisquam uas ferret per templum. Et docebat eos dicens. Nonne scriptum est quia domus mea domus orationis uocabitur cunctis gentibus. Uos autem fecistis illam speluncam latronum. Quo audito principes sacerdotum et scribe querebant quomodo eum perderent. Timebant enim eum quoniam uniuersa turba admirabatur super doctrina eius. Et cum uespera facta esset egrediebatur de ciuitate. et cum mane transirent uiderunt ficum aridam factam a radicibus; Et recordatus petrus dixit ei. Rabbi. ecce ficus cui maledixisti aruit. Et rndens ihs ait illis. Habete fidem dei. Amen dico uobis quia quicumque dixerit huic monti tollere et mittere in mare; et non hesitauerit in corde suo. sed crediderit quodcumque dixerit fiat ei. Propterea dico uobis. Omnia quecumque orantes petitis. credite et accipietis et fiet uobis. Et cum stabitis ad orandum dimittite si quid habetis aduersus aliquem ut pater uester qui in celis est dimittat uobis peccata uestra. Et si non uos dimiseritis nec pater uester qui in celis est dimittet uobis peccata uestra. Et ueniunt rursum iherusalem. Et cum ambularet in templo accedunt ad eum summi sacerdotes et scribe et seniores et dicunt illi. In qua potestate hec facis. Et si quis tibi dedit hanc potestatem ut ista facias. Ihs aut rndens ait illis. Interrogabo et ego uos unum uerbum et rndete michi et dicam uobis in qua

ptate hec faciam. Baptismus
iohannis de celo erat an ex hoibz
Rndete michi. At illi cogitabat
secum dicentes, Si dixerimus
de celo dicet; Quare ergo non
credidistis ei; Si dixerimus ex
hoibus timemus populu, Oes
enim habebant iohanem q vere
propheta eet, Et rndentes dicut
ihu, Nescimus, Et rndens ihs
dicit illis, Neqz ego dico vobis
in qua ptate hec faciam, xij.

Et cepit illis in parabolis
loqui. Vineam pastina
uit homo; et circudedit se
pem et fodit lacu et edificauit
turrim. et locauit eam agricolis
Et peregre profectus est. Et misit
ad agricolas in tpe fructus ser
uum. ut acciperet ab agricolis
de fructu vinee; Et apprehensum
eum ceciderunt; et dimiserunt
eum uacuu. Et iteru misit ad illos
aliu seruum et illu in capite vul
neraverunt et contumelijs affecerut
Et rursum aliu misit et illu occi
derunt. Et plures alios quosdam
cedentes alios vero occidentes. Ad
huc ergo habens unu filiu caris
simu om et illum misit ad eos
nouissimu dicens. Quia forte
uerebuntur filiu meu. Coloni aut
dixerunt ad inuicem. hic e heres
venite occidamus eum, et here
ditas nra erit, Et apprehensum eu
occiderunt et eiecerunt extra vineam
Quid ergo faciet dns vinee ue
niet et perdet colonos et dabit
vineam alijs. Nec scripturam
hanc legistis. Lapidem quem re
probauerunt edificantes hic fcs
est in caput anguli. A dno factu
est istud et est mirabile in oculis
nris. et querebant eum tenere et
timuerunt turbam. Cognouerut
enim qm ad eos parabolam hanc
diceret. et relicto eo abierunt. Et
mittunt ad eum quosdam ex pha
riseis et herodianis ut eu caperent

in verbo. Qui uenientes dicunt
ei, Magister scimus quia verax es.
et non curas quemqm; Nec enim
vides in facies hoim, sed in verita
te viam dei doces; licet tributum
dare cesari an non dabimus; Qui
sciens versutias eorz ait illis. Quid
me temptatis, Afferte m denari
um ut videam. At illi attulerut
ei. Et ait illis. Cuius est ymago
hec et inscriptio. Dicunt ei. Cesa
ris. Ihs aut rndens ait illis, Red
dite ergo que sunt cesaris cesari,
et que sunt dei deo; et mirabant
super eo; Et venerunt ad eum sa
ducei qui dicunt resurrectionem
non ee et interrogabant eu dicen
tes; Magister moyses scripsit nobis,
ut si cuius fr mortuus fuerit et
dimiserit uxorem et filios no re
liquerit accipiat fr eius uxorem
ipius et resuscitet semen fri suo.
Septem ergo fres fuerant et pm⁹
accepit uxorem et mortuus est.
non habens semen; et secundus
accepit eam et mortuus est et nec
iste reliquit semen; et tercius silr
Et acceperunt eam silr septe et
non reliquerunt, semen Nouis
sime om mortua est et mulier.
In resurrectione ergo cum resur
rexerint cuius de hijs erit uxor,
Septem ergo habuerunt ea, Et
rndens ihs ait illis, Nonne ideo
erratis nescientes scripturas, neqz
virtutem dei. Cum enim a mortu
is resurrexerint neqz nubent neqz
nubentur. sed sunt sicut angeli
in celis. De mortuis aut qui re
surgunt non legistis. in libro mo
ysi super rubum. Qm ille dixit
deus. inquiens. Ego sum deus
~~ysaac~~ abraham deus ysaac et deus
iacob. Non est deus mortuorz sed
uiuentium. Vos ergo multum
erratis. Et accessit unus de scribis
qui audierat illos conquirentes
Et videns q bene illis rndent. In
terrogauit ihm quod pmu eet

omm mandatoꝝ. Rndit ei. Quia
pmum om̄ mandatoꝝ est. Au-
di isrl dn̄s deus tuus deus unus
est. Et diliges dn̄m deum tuum
ex toto corde tuo et ex tota anima
tua. et ex tota mente tua. et ex
tota uirtute tua. hoc est pmum
mandatum. Scd̄m aut̄ sile est
huic. Diliges proximu tuu sic
te ipm. Maius horu aliud pceptu
non est. Et ait illi scriba. Bene
magr̄. in ueritate dixisti. quia
unus deus est; et non est alius
preter eum; et ut diligatur ex
toto corde et ex toto intellectu. et
ex tota aīa et ex tota fortitudine
et diligere proximu tamq̄ seipm
maius est oībus holocaustomata
tibus. et sacrificijs. Ihs aut̄ uides
q̄ sapienter rndisset ait illi. Non
longe es a regno dei. Et nemo ia
audebat eum īterogare. Et re-
spondens ihs dicebat docens in
templo. Quō dicūt scribe. xpm
ēe filium dauid. Et ipe dauid di-
cit in spu sancto. Dixit dn̄s dn̄o
meo sede adextris meis. donec
ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuoꝝ. Ipe dauid ergo
dicit eum dn̄m et unde ē filius
eius. Et mlta turba eum libēn
ter audiebat et dicebat eis in doc
trina; Cauete a scribis qui uolūt
in stolis ambulare. et salutari
in foro. et in pmis cathedris se
dere in synagogis. et pmos re
cubitos in cenis qui deuorant
domos uiduaꝝ. sub optentu pro
lixe oroīs. hy accipiūt prolixius
iudicium. Et sedens ihs contra
gazophilacium. aspiciebat quo
turba iactaret es in gazophila
cium; Et mlti diuites iactabant
mlta. Cum aut̄ uenisset una ui
dua pauper misit duo minuta
quod est quadrans. Et conuocatis
discipulis ait illis. Amen dico
uobis. qm̄ uidua hec paup. plus
oībus misit qui miserunt in ga
zophilacium. Oēs enī ex eo quod
habūt miserunt; hec uero de pe
nuria sua oīa que habuit mi
sit totum uictum suum. xiij.
E T cum egrederetur de
templo. ait illi unus ex di
scipulis suis; Magister
aspice quales lapides et quales
structure. Et rndens ait illi;
Vides has magnas edificationes
Non relinquetur lapis super
lapidem. qui non destruatur.
Et cum sederet in monte oliueti
contra templu interrogabat
eum seperatim. Petrus. et Iaco
bus. et Iohannes. et Andreas.
Dic nobis qn̄ hec fient. et quod
signu qn̄ hec oīa incipient con
summari. Et rndens ihs cepit il
lis dicere. Uidete ne quis uos se
ducat. Multi enī uenient in
noīe meo dicentes. quia ego su
et multos seducent. Cum audi
eritis bella et opiniones bello
rum ne timueritis. Oportet enī hec
fieri sed non dum statim finis
Exurget enī gens contra gentem
et regnu super regnu. et erunt
terre motus per loca. et fames
Initium doloru hec. Uidete aut̄
uos metipos. Tradent enī uos
in concilijs et in synagogis ua
pulabitis. et ante reges et pre
sides stabitis propter me in te
stimoniu illis. et oēs gentes in
pmu oportet pdicari euāngelium. Et
cum induxerint uos tradentes
nolite cogitare quid loquami
sed quod datum uob fuerit in
illa hora. id loquimini. Non enī
uos estis loquentes sed sps scs
Tradet enī frater fratrem in mortem
et pater filiu. et consurgent
filij in parentes. et morte eos
afficient. et eritis odio oībus
propter nomē meū. Qui aūt sust
inuerit in fine. hic saluus erit

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Cum aut videritis abhominationem
desolationis stantem ubi non
debet qui legit intelligat tunc
qui in iudea sunt fugiant ad mo
tem, et qui sup tectum non de
scendat in domum, nec intro
eat ut tollat quid de domo sua.
Et qui in agro erit non reverta
tur retro tollere vestimentum
suum; Ve aut pregnantibus
et nutrientibus in illis diebus;
Orate vero ut hyeme non fiant.
Erunt enim tribulationes quales
non fuerunt; ab initio creature
qua condidit deus usqz nunc,
neqz fiet, Et n. breviasset dominus
dies, non fuisset salva omnis caro.
sed propter electos quos elegit,
breviavit dies. Et nunc si quis
vobis dixerit. hic est xpus, ecce il
lic. non credideritis. Exurgent
enim pseudo xpi et pseudo prophete.
et dabunt signa et prodigia po
tentia. ad seducendos etiam si
fieri pt electos; Vos ergo videte
ecce predixi vobis oia, Sed in illis
diebus post tribulationem illam
sol contenebrabitur et luna no
dabit splendorem suum et stelle
celi erunt decidentes et virtutes
que sunt in celis movebuntur.
Et tunc videbunt filium hominis ve
mentem in nubibus cum virtu
te magna et gloria, et tunc mit
tet angelos suos et congregabit
electos suos a quatuor ventis a summo
terre usqz ad summum celi. A ficu
aut discite parabolam. Cum iam
ramus eius tener fuerit et nata
fuerint folia cognoscetis qz in
proximo est estas. Sic et vos
cum videritis hec fieri, scitote qz
in proximis sit in hostiis Amen
dico vobis non transibit gene
ratio hec donec oia ista fiant.
Celum et terra transibunt verba
aut mea non transibunt. De die
aut illo vel hora nemo scit neqz

angeli in celo. neqz filius nisi pater
Videte et vigilate et orate. nescitis
enim qn tempus sit. Sicut homo q
peregre profectus reliquit domu
suam, et dedit servis suis ptatem
cuiusqz operis, et ianitori precepit
ut vigilet. Vigilate ergo nescien
tes quando dominus domus veniat;
Sero an media nocte an gallican
tu an mane; Ne cum venerit re
pente inveniat vos dormientes;
Quod aut vobis dico omnibus dico
vigilate;

XIIII.

Erat aut pascha et azima
post triduum. et querebant
summi sacerdotes et scribe
quo ihm dolo tenerent et
occiderent; Dicebant aut. Non in
die festo ne forte tumultus fieret
in populo. Et cum esset bethanie in
domo symonis leprosi et recumbe
ret. venit mulier hns alabastru
unguenti nardi spicati preciosi. et
fracto alabastro effudit sup caput
eius. Erant aut quidam indigne
ferentes intra semetipsos et dicen
tes; Ut quid perditio ista ungenti
facta est. Poterat enim unguentum
istud venundari plus qz trecentis
denariis et dari pauperibus et fre
mebant in eam. Ihs aut dixit. Si
nite. Quid illi molesti estis. Bonu
opus operata est in me; Semper
enim pauperes habetis vobiscum et
cum volueritis potestis illis bene
facere. me aut non semp habebi
tis, Quod habuit hec fecit prevenit
ungere corpus meu in sepultu
ram. Amen dico vobis ubicumqz
predicatum fuerit evangelium istud in uni
verso mundo dicetur. et quod fe
cit hec in memoriam eius. Et iu
das scariothis unus de duodecim
abiit ad summos sacerdotes ut pro
deret eum illis. Qui audientes
gavisi sunt et promiserunt pecu
niam se daturos. Et querebat quo
oportune illum traderet; Et prima
die azimorum qn pascha immolabant.

dicunt ei discipuli Quo uis e
amus et paremus tibi come
dere pascha; Et misit duos de di
scipulis suis et dicit eis. Ite in ci
uitatem et occurret uobis homo
lagenam aque baiulans sequi
mini eum et quocumque introie
rit dicite dno domus quia magi
ster dicit. Ubi est refectio mea, ubi pa
scha cum discipulis meis manducem
Et ipse uobis demonstrabit cena
culum grande stratum et illic pa
rate nobis. Et abierunt discipuli,
et uenerunt in ciuitatem et in
uenerunt sicut dixerat illis et
parauerunt pascha. Vespere autem
facto uenit cum duodecim. Et di
scumbentibus eis et manducan
tibus. Ait ihs Amen dico uobis
quia unus ex uobis tradet me qui
manducat mecum. Et illi ceperunt
contristari et dicere ei singillatim
Numquid ego. Et ait illis. Unus
ex duodecim qui intingit mecum
manum in catino. Et filius quidem
hominis uadit sicut scriptum est de illo
Ve autem homini illi per quem filius
hominis tradetur. Bonum ei erat si
non fuisset natus homo ille. Et
manducantibus illis, accepit ihs
panem et benedicens fregit et de
dit eis et ait. Sumite hoc est cor
pus meum. Et accepto calice gra
tias agens dedit eis et biberunt
ex eo omnes; Et ait illis. Hic est sang
uis noui testamenti qui pro
multis effundetur. Amen dico
uobis quia iam non bibam de gen
imine uitis, usque in diem illum
cum illud bibam nouum in regno
dei; Et ympno dicto exierunt in
montem oliuarum. Et ait illis ihs.
Omnes scandalizabimini in me in
ista nocte. Quia scriptum est per
cutiam pastorem et dispergentur
oues gregis. Sed postquam resurrexe
ro precedam uos in galyleam

Petrus autem ait ei, Et si omnes scan
dalizati fuerint, sed non ego.
Et ait illi ihs. Amen dico tibi,
quia tu hodie in hac nocte prius
quam bis gallus uocem dederit, ter
me es negaturus. At ille amplius
loquebatur. Et si oportuerit
me simul commori tecum non te
negabo. Similiter autem omnes dicebant.
Et ueniunt in predium cui nomen
gethsamani et ait discipulis
suis. Sedete hic donec orem. Et
assumit petrum et Jacobum
et Johannem secum et cepit pa
uere et tedere. et ait illis. Tri
stis est anima mea usque ad mortem
Sustinete hic et uigilate mecum
Et cum processisset pusillum pro
cidit super terram et orabat.
Ut si fieri posset transiret ab eo hora.
Et dixit abba pater. Omnia possibi
lia sunt tibi. transfer calicem
hunc a me. Sed non quod ego
uolo sed quod tu. Et uenit et in
uenit eos dormientes. Et ait pe
tro. Symon dormis. Non potu
isti una hora uigilare. Vigila
te et orate ut non intretis in
temptationem. Spiritus quidem
promptus est caro autem infirma.
Et iterum abiit et orauit eundem
sermonem dicens. Et reuersus
denuo inuenit eos dormientes.
Erant enim oculi eorum grauati
et ignorabant quid responderent
ei. Et uenit tercio et ait illis.
Dormite iam et requiescite.
Sufficit. Venit hora. Ecce filius
hominis tradetur in manus peccatorum
Surgite eamus. Ecce qui me
tradet prope est. Et adhuc eo lo
quente. Venit judas scarioth
unus ex duodecim et cum illo tur
ba multa cum gladiis et lignis
a summis sacerdotibus missi et scri
bis et senioribus. Dederat autem
eis traditor signum dicens. Quem

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

cumq; osculatus fuero ipe est te
nete eum et caute ducite. Et
cu venisset statim accedens ad
eum ait. Rabbi. Et osculatus ē
eum. At illi manus miserunt
in eum: et tenuerunt. Unus qui
dam de circustantibus educens
gladium percussit servu summi
sacerdotis et amputavit ei au
riculam: Et respondens ihs ait illis
Tamq̄ ad latronem existis cu
gladiis et lignis. conprehende
me; Cottidie apud vos era in
templo docens et non me tenu
istis. Sed ut impleantur scriptu
re. Tunc discipuli relinquentes
eum fugierunt oms. Adolescens
aut quidam sequebatur eum
amictus super syndone super
nudo et tenuerunt eum. At ille
relicta syndone nudus profugit
ab eis. Et adduxerunt ihm ad
summum sacerdotem et conuene
runt in unu oms sacerdotes et
scribe et seniores. Petrus aute
a longe secutus est eum. usq; in
tro in atriu summi sacerdotis. Et
sedebat cum ministris. et calefaci
ebat se ad ignem. Summi vero
sacerdotes et ome conciliu qre
bant adversus ihm testimoniu
ut eum morti traderent nec in
veniebant. Multi em testimoniu
falsum adversus eum dicebant
et convenientia testimonia non
erant. Et quidam surgentes fal
sum testimoniu ferebant. ad
versus eum dicentes. Qm nos
audivimus eum dicente. Ego
dissolvam templu hoc manufcm
et post triduu aliud non manu
fcm edificabo. Et non erat conve
niens testimoniu illorz. Et ex
urgens summus sacerdos in medi
um. Interrogavit ihm dicens.
Non respondes quicq̄ ad ea que obi
ciuntur tibi ab hiis. Ille autem
tacebat. et nichil respondit. Rursus
summus sacerdos. interrogavit
eum et dixit ei: Tu es xps filius
dei benedicti; Ihs aut dixit ei. Ego
sum: Et videbitis filium hois
sedentem a dextris virtutis dei
et venientem cum nubibz celi;
Summus aut sacerdos scindens
vestimenta sua ait. Quid adhuc
desideramus testes. Audistis blas
phemia. Quid vobis videtur. Qui
oms condempnaverut eu reu ee
mortis. Et ceperut quida conspue
re in eum. et velare faciem eius.
et colaphis eum cedere et dicere
ei; Prophetiza nob. Et ministri eu
alapis cedebant; Et cum eet petrus
in atrio deorsum: venit una ex
ancillis sacerdotis summi et cum
vidisset petru calefacientem se
aspiciens eum ait; Et tu cu ihu
nazareno eras; Et ille negavit
eum dicens. Neq; scio neq; novi
quid dicas. Et exivit foras ante
atrium: et gallus cantavit; Rur
sum aut cum vidisset eum alia
ancilla cepit dicere circustantibz
quia ex illis est; Et ille iteru ne
gavit. Et post pusillu rursus qui
astabant dicebant petro. Vere ex
illis es. nam et galileus es. Ille
aut cepit anathematizare et iu
rare. quia nescio hoiem istu. que
dicitis; Et statim iteru gallus ca
tavit; Et recordatus est petrus ver
bi quod dixerat ei ihs. prius q̄
gallus cantet bis. ter me nega
bis. et cepit flere;

XV.

Et confestim mane facto.
facientes consiliu summi sa
cerdotes cum senioribz et
scribis et universo concilio vinci
entes ihm duxerunt et tradiderut
pylato; Et interrogavit eum py
latus; Tu es rex iudeorz. At ille
respondens ait illi. Tu dicis. Et accu
sabant eum summi sacerdotes in
multis. Pylatus aut rursum in
terrogavit eum dicens. Non respondes
quicq; vides in qntis te accusant;

Ihesus aut nichil amplius rndit
ita ut miraretur pylatus Per die
aute festum dimittere solebat unu
ex uinctis quemcumqz petissent,
Erat aut unus qui dicebatur bar
rabas qui cum sediciosis uinctus
erat qui in sedicione fecerat homi
cidium. Et cum ascendisset turba
cepit rogare eum sicut semp faci
ebat illis, pilatus aut rndit eis
et dixit, voltis dimittam vob rege
iudeor. Sciebat eni quod p inui
diam tradidissent eum sumi
sacerdotes, Pontifices aut conci
tauerunt turbam ut magis bar
rabam dimitteret eis Pylatus at
iteru rndens ait illis, Quid ergo
voltis ut faciam regi iudeor, At
illi iteru clamabant, Crucifige
eum, Pylatus dicebat eis. Quid
eni mali fecit, At illi magis cla
mabant crucifige eum; Pylatus
aut uolens populo satisfacere di
misit illis barrabam, et tradidit
illis ihm flagellis cesum. ut cru
cifigeretur, Milites aut duxerunt
eum in atrium pretorij et conuo
cant totam cohortem. et induunt
eum purpura et imponunt ei plec
tentes spineam coronam, et ce
perunt salutare eum. Aue rex
iudeor, Et percutientes caput
eius harundine et conspuebant
eum et ponentes genua adora
bant eum; Et postqz illuserunt
ei, exuerunt illum purpura, et
induerunt illu uestimentis suis
et eduxerunt eum ut crucifige
rent eum. Et angariauerunt
pretereuntem quempiam symone
cyreneu uenientem de uilla pre
alexandri et rufi ut tolleret cru
cem eius, et perducunt eum in
golgatha locum, quod est inter
pretatum caluarie locus. Et da
bant ei bibere mirratu uinu
et non accepit. Et crucifigentes
eum diuiserunt uestimenta ei9
mittentes sortem super eis quis

quid tolleret. Erat aut hora tercia
et crucifixerunt eum; Et erat
titulus cause eius inscriptus;
Rex iudeor. Et cum eo crucifixi
sunt duo latrones unus adextris
et alt asinistris eius, Et imple
ta est scriptura que dicit. Et cu
iniquis reputatus est Et prete
reuntes blasphemabant eu mo
uentes capita sua et dicentes;
Vach qui destruit templu et in
tribus diebus edificat. Saluu
fac temetipm descende de cruce.
Silr et sumi sacerdotes illude
tes ad alterutru cum scribis
dicebant, Alios saluos fecit se
ipm non pt saluu facere. xps
rex isrl descendat nuc de cruce
ut uideamus et credamus. Et
qui cum eo crucifixi erant con
uiciabantur ei. Et facta hora vj,
tenebre facte sunt per tota terra
usqz in hora nona, Et hora nona
exclamauit ihs uoce magna
dicens, heloy heloy lamasabach
tani, quod est interpretatu. deus
meus ut quid dereliquisti me.
Et quidam de circumstantibus
audientes dicebant, Ecce helyam
uocat. Currens aut unus et
implens spongiam aceto circu
ponensqz calamo, potum dabat
ei dicens. Sinite, videamus si
ueniat helyas ad soluendu eu
Ihs aut emissa uoce magna ex
spirauit; Et uelu templi scissu
est in duo a summo usqz deorsu
Videns aut centurio qui ex ad
uerso stabat quia sic clamans
expirasset ait, Vere hic homo
filius dei erat, Erant aut et mu
lieres de longe aspicientes, inter
quas erat maria magdalene
et maria iacobi minoris et io
seph mater et salome Et cu esset
in galilea sequebantur eum
et ministrabant ei, Et alie mul
tes que sil ascenderant cum eo

Helimam. Et cum sero iam esset
quia erat parasceue quod est
ante sabbatum. Venit ioseph ab
arimathia nobilis decurio qui
et ipse erat expectans regnum
dei, et audacter introiuit ad py-
latum et petijt corpus ihu. Py-
latus aut mirabatur si iam ob-
isset, et accersito centurione in-
terrogauit eum si mortuus eet.
Et cum cognouisset a centurio-
ne, donauit corpus ioseph. Io-
seph aut mercatus syndonem,
et deponens eum inuoluit in syn-
donem, et posuit eum in monu-
mento, quod erat excisum de pe-
tra. et aduoluit lapidem ad osti-
um monumenti.

XVI.

Maria aut magdalene et
maria ioseph aspiciebat
ubi poneretur. Et cu transis-
set sabbatum maria magdale-
ne et maria iacobi et salome
emerut aromata. ut uenientes
ungerent ihm. Et valde mane
una sabbatorum ueniunt ad mo-
numentum orto iam sole. Et di-
cebant ad inuicem. Quis reuoluet
nobis lapidem ab hostio monumenti.
Et respicientes uiderunt reuolu-
tum lapidem. Erat quippe mag-
nus ualde. Et introeuntes in mo-
numentum uiderunt iuuenem
sedentem in dextris coopertum sto-
la candida et obstupuert. Qui
dixit illis nolite expauescere. Ihe-
sum queritis nazarenum crucifixum
surrexit non est hic. Ecce locus
ubi posuerunt eum. Sed ite di-
cite discipulis eius. et petro qr
precedet uos in galyleam. ibi eum
uidebitis sicut dixit uobis. At ille
exeuntes fugerunt de monumento.
inuaserat em eos tremor et pa-
uor, et nemini quicq̄ dixerunt ti-
mebant em. Surgens aut ma-
ne prima sabbati. apparuit primo
marie magdalene. de qua eie-
cerat septem demonia. Illa uadens

nunciauit hijs qui cum eo fuerat
lugentibus et flentibus. Et illi
audientes quia uiueret et uisus
eet ab ea non crediderunt. Post
hec aut duobus ex eis ambulan-
tibus ostensus est in alia effigie,
ambulantibus in uillam. Et illi
euntes nunciauerunt ceteris,
nec illi crediderunt. Nouissime aut
recumbentibus illis undecim appa-
ruit et exprobrauit incredulita-
tem illorum et duritiam cordis qr
hijs qui uiderant eum resurrexis-
se non crediderunt. Et dixit eis
Euntes in mundum uniuersum
predicate ewangelium omni creature. Qui cre-
diderit et baptizatus fuerit saluus
erit. Qui uero non crediderit
condempnabitur. Signa aut eos
qui crediderint hec sequentur.
In noie meo demonia eicient ling-
uis loquentur nouis serpentes tol-
lent. et si mortiferum quid bibe-
rint non eis nocebit. Super egros
manus imponent et bene habe-
bunt. Et dns quidem ihs postquam
locutus est eis. assumptus est in
celum et sedet a dextris dei. Illi
aut profecti predicauert ubique dno
confirmante cooperante et ser-
monem confirmate sequentibus
signis.

Lucas anthiocensis natione syrus arte medicus discipulus apostolorum postea paulum secutus usque ad passionem eius, serviens domino sine crimine; nam neque uxorem neque filios habuit. lxxxiiii annorum obiit in bithinia plenus spiritu sancto. Qui cum iam scripta essent evangelia per matheum quidem in iudea, per marcum autem in ytalia sancto instigante spiritu in achaie partibus hoc scripsit evangelium, significans etiam ipse in principio ante alia esse descripta. Cui extra ea que ordo evangelice dispositionis exposcit ea maxime laboris fuit, ut primum grecis fidelibus omni prophetatione venturi in carnem dei christi manifestata humanitas ne iudaicis fabulis attenti et solo legis desiderio tenerentur, ne vel hereticis fabulis et stultis sollicitationibus seducti excederent a veritate laboraret. Dehinc ut in principio evangelii iohannis nativitate presumpta cui evangelium scriberet et in quo electus scriberet indicaret, contestans in se completa esse que essent ab aliis inchoata. Cui ideo post baptismum filii dei a perfectione generationis in christo implete et repetende a principio nativitatis humane potestas permissa est ut requirentibus demonstraret in quo apprehendens erat per nathan filium introitum recurrentis in deum generationis admisso indispertibilis dei, predicans in hominibus christum suum perfecti opus hominis redire in se per filium faceret qui per david patrem venientibus iter prebebat in christo. Cui luce non immerito etiam scribendorum apostolicorum actionum potestas in ministerio datur ut deo in deo pleno et filio perditionis extincto oratione ab apostolis facta sorte domini electionis numerus compleretur. Sicque paulus apostolicis actibus daret, quem diu contra stimulum calcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus ac requirentibus deum et si per singula expediri a nobis utile fuerat, sciens tamen quod operantem agricolam oportet de fructibus edere, vitavimus publicam curiositatem, ne non tam volentibus deum demonstrare videremus, quam fastidientibus prodesse.

Prohemium

Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem que in nobis complete sunt rerum, sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis, visum est et mihi assecuto a principio omnia diligenter ex ordine tibi scribere optime theophile ut cognoscas eorum verborum de quibus eruditus es veritatem.

Capitulum primum

Fuit in diebus herodis regis iudee sacerdos quidam nomine zacharias de vice abia. Et uxor illi de filiabus aaron, et nomen eius elizabeth. Erant autem ambo iusti ante deum, incedentes in omnibus mandatis, et iustificationibus domini sine querela. Et non erat illis filius eo quod esset elizabeth sterilis, et ambo processissent in diebus suis. Factum est autem cum sacerdotio fungeretur zacharias in ordine vicis sue ante deum secundum consuetudinem sacerdotii exiit ut incensum poneret ingressus in templum domini, et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autem illi angelus domini stans a dextris altaris incensi. Et zacharias

turbatus est uidens. et timor irru
it super eum. Ait aut angelus
ei. Ne timeas zacharia. qm exo
audita est oro tua; et elyzabeth
uxor tua pariet tibi filium. et
uocabis nome eius Johannem;
Et erit gaudiu tibi et exultacio
et multi in natiuitate ei9 gau
debunt. Erit em magnus cora
dno vinu et siceram no bibet;
et spu sancto replebitur adhuc
ex utero matris sue, et multos
filiorum isrl conuertet ad dnm
deum ipsorum. Et ipe precedet ante
illu in spu et uirtute helye ut
conuertat corda prm in filios.
et incredulos ad prudentia iu
storum parare dno plebem pfectam
Et dixit zacharias ad angelu.
Vnde hoc sciam. Ego em su senex
et uxor mea processit in diebus
suis. Et rndens angelus dixit
ei. Ego sum gabriel qui asto an
deum et missus sum loqui adte.
et hec tibi ewangelizare. Et ecce
eris tacens et non poteris loqui.
usque in diem quo hec fiant pro
eo quod non credidisti uerbis me
is. que implebuntur in tempe
suo. Et erat plebs expectans zach
ariam. et mirabantur q tarda
ret ipe in templo. Egressus aut
non poterat loqui ad illos. Et
cognouerunt q uisione uidis
set in templo. Et ipe erat inuce
nis. et permansit mutus; Et
fcm est ut impleti sunt dies offi
cy eius abnt in domu sua. Post
hos aut dies concepit elyzabeth
uxor eius. et occultabat se men
sibus qnque dicens. Quia sic fe
cit michi dns in diebus quibus
respexit auferre obprobriu meu
inter hoies. In mense aut sexto
missus est angelus gabriel. a
deo in ciuitatem galilee cui no
men nazareth. ad uirginem de
sponsatam uiro cui nome erat
Joseph de domo dauid. et nomen

uirginis maria. Et ingressus
angelus ad eam dixit. Aue gra
plena dns tecum. bndicta tu in
mulieribus. Que cum audisset
turbata est in sermone eius, et
cogitabat qualis eet ista saluta
tio. Et ait angelus ei. Ne timeas
maria inuenisti em gram apud
dnm. Ecce concipies in utero et
paries filium et uocabis nome
eius ihm. Hic erit magnus et
filius altissimi uocabitur. Et
dabit illi dns deus sedem dauid
pris eius. et regnabit in domo
iacob ineternum et regni eius
non erit finis. Dixit aut maria
ad angelum. Qnomodo fiet istud
qm uiru non cognosco. Et respo
dens angelus dixit ei. Sps scs
superueniet in te et uirtus al
tissimi obumbrabit tibi. Ideoque
et quod nascetur ex te sanctum.
uocabitur filius dei. Et ecce ely
zabeth cognata tua et ipa conce
pit filium in senectute sua. Et
hic mensis est sextus illi q uoca
tur sterilis. quia non erit impos
sibile apud deum omne uerbu
Dixit aut maria. Ecce ancilla
dni fiat michi scdm uerbu tuu.
Et discessit ab illa angelus. Ex
urgens aut maria in diebus
illis. abnt in motana cum festi
natione; in ciuitate iuda. et in
trauit in domu zacharie. et sa
lutauit elyzabeth. Et fcm est ut
audiuit salutatione marie ely
zabeth exultauit in gaudio in
fans in utero meo. Et repleta e
spu sancto elyzabeth. et excla
mauit uoce magna et dix. Be
nedicta tu inter mulieres et
bndictus fructus uentris tui;
Et unde hoc m ut ueniat mater
dni mei ad me; Ecce em ut fca
est uox salutationis tue in au
ribus meis exultauit in gau
dio infans in utero meo. Et bea

que acciderit quam perficientur ea que
dicta sunt ei a dno. Et ait ma
ria. Magnificat aia mea dnm
Et exultavit spus meus in deo
salutari meo. Quia respexit hu
militatem ancille sue ecce enim
ex hoc btam me dicent omnes
generationes. Quia fecit michi
magna qui potens est, et scm
nome eius. Et mia eius a pro
genie in progenies timentibus
eum. Fecit potentiam in brach
io suo. dispersit superbos mente
cordis sui. Deposuit potentes de
sede et exaltavit humiles. Esuri
entes implevit bonis et divites
dimisit inanes. Suscepit isrl
pueru suu recordatus mie sue.
Sicut locutus est ad pres nros
abraham et semini eius in scla
Mansit aut maria cum illa qi
mensibus tribus, et reversa est
in domu suam. Elyzabeth aut
impletu est tempus pariendi,
et peperit filium. Et audierunt
vicini et cognati eius. qr mag
nificavit dns miaz suam cum
illa, et congratulabantur ei;
Et fcm est in die octavo, venerunt
circumcidere pueru et vocabant
eu noie patris sui zachariam
Et rndens mater eius dixit. Ne
quaqua sed vocabitur iohannes.
Et dixerunt ad illam. Quia ne
mo est in cognatione tua qui
vocetur hoc noie. Innuebant aut
pri eius quem vellet vocari eu
et postulans pugillarem scrip
sit dicens. Johannes est nome eius
Et mirati sunt universi. Apertu
est aut os eius, et lingua eius et
loquebatur bndicens deu. Et fcs
est timor magnus super omnes
vicinos eorum. et super oia monta
na iudee divulgabantur oia
verba hec. Et posuerunt omnes qui

audierant in corde suo dicentes.
Quis putas puer iste erit. Et
enim manus dni erat cum illo.
Et zacharias pater eius reple
tus est spu sancto. et propheta
vit dicens. Benedictus dns deus
isrl. quia visitavit et fecit re
demptione plebis sue; Et erex
cornu salutis nobis in domo
david pueri sui; Sicut locutus
est per os sanctorum qui a seculo
sunt prophetarum eius. Salute
ex inimicis nris. et de manu
oim qui oderunt nos; Ad faci
endam miaz cum pribus nris
et memorari testamenti sui
sancti; Ius iurandu quod iu
ravit ad abraham prem nrm
daturu se nobis. Ut sine timore
de manu inimicorum nrorum libe
rati serviamus illi. In sancti
tate et iustitia coram ipso. oibus
diebus nris. Et tu puer proph
eta altissimi vocaberis preibis
enim ante faciem dni parare
vias eius. Ad dandam sciam
salutis plebi eius in remissio
nem pctorum eorum. Per viscera mi
sericordie dei nri in quibus visi
tavit nos oriens ex alto. Illu
minare his qui in tenebris
et in umbra mortis sedent ad
dirigendos pedes nros in via
pacis; Puer aut crescebat et
confortabatur spu et erat in
desertis usque ad diem ostensio
nis sue ad israhel. ij.

Factum est aut in diebus
illis. Exiit edictum a
cesare augusto, ut de
scriberetur universus
orbis. Hec descriptio prima facta
est a preside syrie cyrino. Et
ibant omes ut profiterentur
singuli in sua civitatem. Ascen
dit aut et Joseph a galilea de.

ciuitate nazareth in iudeam ciui-
tatem dauid que uocatur beth
leem. eo quod esset de domo et
familia dauid. ut profiteretur
cum maria desponsata sibi
uxore pregnante. Factum est au-
tem cum essent ibi impleti sunt dies
ut pareret. Et peperit filium suum
primogenitum et pannis eum inuol
uit et reclinauit in presepio.
quia non erat ei locus in diuer-
sorio. Et pastores erant in regi
one eadem. uigilantes et cu
stodientes uigilias noctis. super
gregem suum. Et ecce angelus
domini stetit iuxta illos. et claritas
dei circumfulsit illos. et timuerunt
timore magno. Et dixit illis
angelus Nolite timere. Ecce enim
euangelizo uobis gaudium mag
num quod erit omni populo. quia na
tus est nobis saluator mundi
qui est xpistus dominus in ciuitate da
uid. Et hoc uobis signum Inuenie
tis infantem pannis inuolutum
et positum in presepio. Et subito
facta est cum angelo multitu
do milicie celestis laudantium
deum et dicentium. Gloria in
altissimis deo. Et in terra pax
hominibus bone uoluntatis. Et factum
ut discesserunt ab eis angeli in
celum. Pastores loquebantur ad
inuicem. Transeamus usque beth
leem. et uideamus hoc uerbum
quod factum est quod fecit dominus. et
ostendit nobis. Et uenerunt festi
nantes. et inuenerunt mariam
et ioseph et infantem positum
in presepio. Uidentes autem cog
nouerunt de uerbo quod dictum
erat illis de puero hoc. Et omnes
qui audierant mirati sunt.
et de hiis que dicta erant a pasto
ribus ad illos. Maria autem con
seruabat omnia uerba hec confe
rens in corde suo. Et reuersi sunt
pastores glorificantes et laudantes

deum in omnibus que audierant
et uiderant. sicut dictum est ad illos.
Et postquam consummati sunt dies
octo. ut circumcideretur puer. uo
catum est nomen eius ihesus. Quod
uocatum est ab angelo priusquam
in utero conciperetur. Et postquam
impleti sunt dies purgacionis
marie. secundum legem moysi. tu
lerunt ihesum in ierusalem ut sisterent
eum domino sicut scriptum est in lege
domini. Quia omne masculinum ad
aperiens uuluam sanctum domino uoca
bitur. Et ut darent hostiam secundum
quod dictum est in lege domini. par tur
turum. aut duos pullos colum
barum. Et ecce homo erat in ierusalem
cui nomen symeon. et homo iste iu
stus et timoratus. expectans
consolacionem israel. et spiritus sanctus
erat in eo. Et responsum acceperat
a spiritu sancto. Non uisurum se mor
tem nisi uideret xpistum domini. Et ue
nit in spiritu in templum. Et cum indu
cerent puerum ihesum parentes eius
ut facerent secundum consuetudinem
legis pro eo. Et ipse accepit eum
in ulnas suas. et benedixit deum
et dixit. Nunc dimittis seruum
tuum domine secundum uerbum tuum in pa
ce. Quia uiderunt oculi mei sa
lutare tuum. Quod parasti ante
faciem omnium populorum. Lumen
ad reuelacionem gentium. et gloriam
plebis tue israel. Et erant pater eius
et mater mirantes super hiis
que dicebantur de illo. Et benedixit
illis symeon et ait. ad mariam
matrem eius. Ecce hic positus est
in ruinam et in resurrectionem
multorum in israel. et in signum cui
contradicetur. Et tuam ipsius
animam pertransibit gladius ut
reuelentur ex multis cordibus
cogitaciones. Et erat anna pro
phetissa. filia phanuel de tribu
aser. et hec processerat in diebus
multis et uixerat cum uiro suo.

annis septem a virginitate sua
et hec vidua usque ad annos octo-
ginta quatuor · que non discede-
bat de templo ieiuniis et obsecra-
tionibus serviens, nocte ac die
Et hec ipsa hora superveniens con-
fitebatur domino et loquebatur de illo
omnibus qui expectabant redemp-
tione ihrlm Et ut perfecerunt oia
secdm legem dñi · reversi sunt in
galileam · in civitatem suam
nazareth · Puer autem crescebat et
confortabatur plenus sapientia ·
Et gratia dei erat in illo · Et ibant
parentes eius per omnes annos in
ihrlm in die solempni pasce ;
Et cum factus esset annorum duodecim ·
ascendentibus illis in ihrlmam
secdm consuetudinem diei festi · con-
summatisque diebus cum redirent
remansit puer ihs in ihrlm · et non
cognoverunt parentes eius · Ex-
istimantes autem illum esse in comi-
tatu · venerunt iter diei, et requi-
rebant eum inter cognatos et
notos ; Et non invenientes regres-
si sunt in ihrlm requirentes eum,
Et factum est post triduum invenerunt
illum in templo sedentem in me-
dio doctorum audientem illos et
interrogantem eos · Stupebant
autem omnes qui eum audiebant,
super prudentia et responsis eius
Et videntes ammirati sunt, Et dixit
mater eius ad illum ; Fili quid
fecisti nobis sic, Ecce pater tuus
et ego dolentes querebamus te, Et
ait ad illos · Quid est quod me
querebatis, Nesciebatis quia in hiis
que patris mei sunt oportet me
esse, Et ipsi non intellexerunt ver-
bum · quod locutus est ad illos,
Et descendit cum eis et venit na-
zareth · et erat subditus illis ;
Et maria conservabat oia verba
hec conferens in corde suo · Et ihs
proficiebat sapientia et etate et gratia

apud deum et homines ; ·iij·
Anno autem quintodecimo
imperii tyberii cesaris
procurante poncio pyla-
to iudeam · tetrarcha autem gali-
lee herode · Philippo autem fratre
eius · tetrarcha yturee et traco-
nitidis regionis · et lisania abi-
line tetrarcha sub principibus
sacerdotum anna et caypha ·
factum est verbum domini super iohannem
zacharie filium · in deserto · Et
venit in omnem regionem iorda-
nis predicans baptismum peni-
tentie in remissione peccatorum sicut scrip-
tum est in libro sermonum ysaie
prophete · Vox clamantis in de-
serto parate viam domini rectas
facite semitas dei nostri ; Omnis
vallis implebitur · et omnis mons
et collis humiliabitur · et erunt
prava in directa et aspera in
vias planas · et videbit omnis
caro salutare dei · Dicebat autem
ad turbas que exibant ut bap-
tizarentur ab ipso Genimina
viperarum quis ostendit vobis fu-
gere a ventura ira · Facite ergo
fructus dignos penitentie et ne cepe-
ritis dicere patrem habemus abra-
ham · Dico enim vobis quia potens
est deus, de lapidibus istis suscita-
re filios abrahe · Iam enim secu-
ris ad radicem arboris posita
est · Omnis ergo arbor non faciens
fructum bonum excidetur et in
ignem mittetur, Et interrogabant
eum turbe dicentes · Quid ergo
faciemus · Respondens autem dicebat
illis · Qui habet duas tunicas det
non habenti · Et qui habet escas simi-
liter faciat, Venerunt autem et publi-
cani ut baptizarentur · Et dixe-
runt ad illum · Magister quid
faciemus · At ille dixit ad illos
Nichil amplius quam constitu-
tum est vobis faciatis · Interro-
gabant autem eum et milites

dicentes · Quid faciemus

dicentes. Quid faciemus et nos
Et ait illis. Neminem concutia
tis neque calumpnia faciatis et
contenti estote stipendiis uestris
Existimante aut illum populo
et cogitantibus oibus in cordi
bus suis; de Johanne ne forte
ipse esset xpus respondit iohannes
dicens oibus. Ego quidem bapti
zo uos aqua. Venit enim fortior
me post me; cuius non sum
dignus soluere corrigiam calcia
mentorum eius. Ipse uos bapti
zabit in spiritu sancto et
igni; cuius uentilabrum in ma
nu eius. et purgabit aream
sua. et congregabit triticum in
horreum suum; paleas aut com
buret igni inextinguibili ;
Multa quidem et alia exhor
tans ewangelizabat populo
Herodes aut tetrarcha cum cor
riperetur ab illo. de herodiade
uxore fratris sui. et de oibus ma
lis que fecit herodes; adiecit et
hoc supra oia et inclusit iohem
in carcerem. factum est aut cum
baptizaretur oibus populus et
ihu baptizato et orante aper
tum est celum et descendit spus
sanctus; corporali specie sicut
columba in ipm. Et uox de celo
facta est. Tu es filius meus di
lectus. in te complacuit michi;
Et ipse ihs erat incipiens quasi
annorum triginta. ut putabatur
filius ioseph. Qui fuit heli qui
fuit mathan. qui fuit leui qui
fuit melchi. qui fuit ianne
qui fuit ioseph. qui fuit mathie
qui fuit amos. qui fuit naum
qui fuit esli. qui fuit nagge.
Qui fuit maath. qui fuit ma
thathie. qui fuit semei. qui fuit
ioseph. Qui fuit iuda. qui fuit
iohanna. Qui fuit resa. qui
fuit zorobabel. qui fuit salathiel.

Qui fuit neri qui fuit melchi. qui
fuit addi Qui fuit cosam. qui fuit
elmadan. Qui fuit her. qui fuit
ihu. Qui fuit elyezer. qui fuit
iorim Qui fuit mathath. Qui
fuit leui. qui fuit symeon. Qui
fuit iuda. qui fuit ioseph. Qui
fuit iona. qui fuit eliachim. qui
fuit melcha. Qui fuit menna
qui fuit mathatha. Qui fuit
nathan. qui fuit dauid. qui fuit
yesse. Qui fuit obed. qui fuit booz
Qui fuit salmon. qui fuit naa
son qui fuit aminadab. qui fuit
esrom. qui fuit phares Qui fuit
iude qui fuit iacob qui fuit ysa
ac. Qui fuit abraham qui fuit
thare. Qui fuit nachor qui fuit
seruch Qui fuit ragau. qui fuit
phaleth. Qui fuit eber. qui fuit
sale; Qui fuit chaynan. Qui
fuit arfaxat. qui fuit sem. Qui
fuit noe. Qui fuit lameth. Qui
fuit matusale. qui fuit enoch.
Qui fuit iareth. qui fuit male
lehel. qui fuit caynam Qui fuit
enos. Qui fuit seth qui fuit adam
Qui fuit dei; .iiij.
Jhesus aut plenus spu sancto
regressus est a iordane et ageba
tur a spu in desertum diebus qua
draginta et ~~agebatur~~ a dyabolo
temptabatur. et nichil manduca
uit in diebus illis. Et consuma
tis illis esuryt. Dixit aut illi
dyabolus. Si filius dei es dic la
pidi huic ut panis fiat. Et resp
ondit ad illum ihs. Scriptum
est quia non in pane uiuit ho
solo. sed in oi uerbo dei. Et duxit
illum dyabolus in montem excel
sum; et ostendit illi oia regna or
bis terre. in momento tpis et ait
ei. Tibi dabo potestatem hanc uni
uersam et gloriam illorum quia michi
tradita sunt. et cui uolo do illa.
Tu ergo si adoraueris coram me.

erunt tibi omnia. Et respondens ihs dixit.
Scriptum est dominum deum tuum
adorabis et illi soli servies. Et duxit
illum in ierusalem et statuit eum super
pinnaculum templi. et dixit illi. Si
filius dei es mitte te deorsum. Scrip-
tum est enim quod angelis suis man-
davit de te ut conservent te. et quia
manibus tollent te, ne forte offen-
das ad lapidem pedem tuum. Et re-
spondens ihs dixit illi. Dictum est
Non temptabis dominum deum tuum
Et consumata omni temptacione. dya-
bolus recessit ab eo. usque ad tempus
Et regressus ihs in virtute spiritus
in galyleam. et fama exiit per
universam regionem de illo. et ipse
docebat in synagogis eorum. et ma-
gnificabatur ab omnibus. Et venit na-
zareth ubi erat nutritus. et intra-
vit secundum consuetudinem die sabbati
in synagogam. et surrexit legere
et traditus est ei liber ysaie prophete.
Et ut revolvit librum. invenit lo-
cum ubi scriptum erat Spiritus domini
super me, propter quod unxit me
evangelizare pauperibus misit
me sanare contritos corde, predica-
re captivis remissionem et cecis
visum dimittere confractos in
remissionem predicare annum domini
acceptum et diem retribucionis.
Et cum complicuisset librum reddidit
ministro et sedit. Et omnium in synago-
ga oculi erant intendentes in eum.
Cepit autem dicere ad illos quia hodie
impleta est hec scriptura in au-
ribus vestris. Et omnes testimonium
dabant illi, et mirabantur in verbis
gracie que procedebant de ore ipsius
Et dicebant. Nonne hic est filius
ioseph. Et ait illis. Utique dicetis mihi
hanc similitudinem. medice cura te
ipsum primus. Quanta audivimus
facta in capharnaum. fac et hic
in patria tua. Ait autem Amen dico
vobis. quia nemo propheta accep-
tus est in patria sua. In veritate
dico vobis. multe vidue erant in
diebus helye in israel, quando clausum
est celum annis tribus et mensi-
bus sex. cum facta esset fames magna
in omni terra, et ad nullam earum
missus est helyas nisi in sarepta
sydonie ad mulierem viduam.
Et multi leprosi erant in israel sub
helyseo propheta et nemo eorum
mundatus est nisi naaman
syrus. Et repleti sunt omnes in sy-
nagoga ira. hec audientes Et
surrexerunt et eiecerunt eum extra ci-
vitatem et duxerunt illum usque ad su-
percilium montis, super quem civitas
illorum erat edificata. ut precipita-
rent eum. Ipse autem transiens per me-
dium illorum ibat et descendit in ca-
pharnaum civitatem galylee. ibique
docebat eos sabbatis. et stupebant
in doctrina eius. quia in potestate
erat sermo ipsius Et in synago-
ga erat homo demonium inmun-
dum habens. Et exclamavit vo-
ce magna dicens. Sine quid
nobis et tibi ihesu nazarene. Ve-
nisti perdere nos. Scio te qui
sis sanctus dei. Et increpavit
illum ihs dicens. Obmutesce et
exi ab eo. et cum proiecisset de-
monium in medium exiit ab illo.
nichilque illum nocuit, et factus
est pavor in omnibus. et loquebantur
ad invicem dicentes. Quod est
hoc verbum quia in potestate et vir-
tute imperat inmundis spiritibus
et exeunt. Et divulgabatur fama
de illo in omnem locum regionis.
Surgens autem ihs de synagoga
introivit in domum symonis. So-
crus autem symonis tenebatur mag-
nis febribus, et rogaverunt illum
pro ea. Et stans super illam im-
peravit febri et dimisit illam.
Et continuo surgens ministrabat
illis. Cum sol autem occidisset omnes
qui habebant infirmos variis
languoribus ducebant illos ad
eum. At ille singulis manus
imponens curabat eos. Exiebant

aut demonia a multis clamantia et dicentia. quia tu es filius
dei. et increpans non sinebat ea
loqui quia sciebant ipsum esse xpm
Facta aut die ibat in desertum
locum et turbe requirebant eu
et venerunt usque ad illum. et detinebant illum ne discederet ab
eis; Quibus ille ait, quia et alijs
ciuitatibus oportet me ewangelizare regnum dei quia ideo missus sum et erat predicans in
synagogis galylee; V.

Factum est autem cum turbe irruerent in eum. ut
audirent verbum dei et
ipse stabat secus stagnum
genesareth et vidit duas naues
stantes secus stagnum. Piscatores aut descenderant et lauabant retia. Ascendens aut in
unam nauim. que erat symonis. rogauit eum. ut a terra reduceret pusillum. et sedens docebat de nauicula turbas. Vt
cessauit aut loqui, dixit ad symonem. duc in altum et laxate retia vra in capturam. Et
rndens symon dixit ei; Preceptor per totam noctem laborantes
nichil cepimus. in verbo autem
tuo laxabo rethe; et cum hoc
fecissent concluserunt piscium
multitudinem copiosam; Rumpebatur aut rethe eorum Et innuerunt socijs qui erant in alia
naui, ut venirent et adiuuarent eos; Et venerunt et impleuerunt ambas nauiculas. ita
ut mergerentur; Quod cum uideret symon petrus. procidit
ad genua ieus dicens. Exi a me
quia homo peccator sum dne. Stupor enim circumdederat eum et omnes
qui cum illo erant, in captura
piscium quam ceperant, Similiter
aut iacobum et iohannem filios zebedei qui erant socij symonis. Et ait ad symonem ihs
Noli timere ex hoc iam homines
eris capiens. Et subductis ad terram nauibus. relictis oibus secuti sunt eum. Et factum est cum esset
in una ciuitatum. et ecce vir plenus lepra et videns ihm procidens
in faciem suam. rogauit eum
dicens. Dne si vis potes me mundare. Et extendens manum. tetigit
illum dicens. Volo mundare, Et confestim lepra discessit ab ipso. Et
ipse precepit illi ut nemini diceret
Sed vade ostende te sacerdoti. Et
offer pro emundacione tua. sicut
precepit moyses in testimonium
illis, Perambulabat aut magis
sermo de illo, et conueniebant turbe multe ut audirent eum et curarentur ab infirmitatibus suis.
Ipse aut secedebat in deserto. et orabat, Et factum est in una dierum et
ihs sedebat docens. Et erant phariseis sedentes et legis doctores, qui venerant ex oi castello galylee et
iherusalem. et virtus dni erat ad sanandum eos, Et ecce viri portantes
in lecto hoiem qui erat paralyticus. Et querebant eum inferre
et ponere ante eum. et non inuenientes qua parte illum inferrent pre turba. Ascenderunt supra
tectum. et per tegulas submiserunt illum; cum lecto in medium
ante ihm; Quorum fidem ut vidit
dixit. homo remittuntur tibi peccata
tua, Et ceperunt cogitare scribe
et pharisei dicentes. Quis est hic
qui loquitur blasphemias. Quis
pt dimittere peccata nisi solus deus
Vt cognouit aut ihs cogitaciones
eorum rndens dixit ad illos. Quid
cogitatis in cordibus vris Quid
est facilius dicere. dimittuntur
tibi peccata an dicere. Surge et
ambula; Vt aut sciatis quia filius
hois habet potestatem in terra dimittendi
peccata. Ait paralytico. Tibi dico surge. tolle lectum tuum et vade in domum tuam. Et confestim surgens coram illis tulit lectum in quo

iacebat et abiit in domum suam mag-
nificans deum Et stupor apprehen-
dit omnes et magnificabant deum
Et repleti sunt stupore dicentes,
quia vidimus mirabilia hodie
Et post hec exiit et vidit publica-
num nomine leui sedentem ad theo-
loneum. Et ait illi. Sequere me. Et
relictis omnibus surgens secutus est
eum. Et fecit ei conuiuium mag-
num in domo sua; et erat ibi tur-
ba multa publicanorum et aliorum
qui cum illis erant; discumben-
tes. Et murmurabant scribe et
pharisei dicentes. ad discipulos
suos. Quare cum publicanis et
peccatoribus manducatis et bibitis
Et respondens ihesus dixit ad illos. Non
egent qui sani sunt medico. sed
qui male habent; Non veni vo-
care iustos sed peccatores in penitenciam
Et illi dixerunt ad eum. Quare
discipuli iohannis ieiunant fre-
quenter. et obsecraciones faciunt
similiter et phariseorum. tui autem edunt
et bibunt. Quibus ipse ait Num-
quid potestis filios sponsi dum cum illis
est sponsus facere ieiunare. Ve-
nient autem dies et cum ablatus
fuerit ab eis sponsus. tunc ieiu-
nabunt in illis diebus. Dicebat
autem et similitudinem ad illos. Quia
nemo commissuram a vestimento
nouo immittit in vestimentum
vetus. Alioquin et nouum rumpit.
et veteri non conuenit commissura
a nouo. Et nemo mittit vinum
nouum in utres veteres. alioquin
vinum nouum rumpet utres vete-
res. et ipsum effundetur et utres
peribunt; Sed vinum nouum in
utres nouos mittendum est ut ipsa
conseruantur. Et nemo bibens
vetus statim volt vult nouum
Dicit enim vetus melius est. vj.
Factum est autem in sabbato
secundo primo cum transiret
per sata. vellebant discipuli

eius spicas, et manducabant
confricantes manibus. Quidam
autem phariseorum dicebant illis;
Quid facitis quod non licet in
sabbato. Et respondens ihesus ait ad il-
los. Nec hoc legistis quod fecit da-
uid cum esurisset. ipse et qui cum
eo erant quomodo intrauit in domum
dei et panes proposicionis sump-
sit et manducauit, et dedit hiis
qui cum eo erant. quos non licet
manducare nisi solis sacerdoti-
bus. et dicebat illis. Quia dominus
est filius hominis etiam sabbati. Fac-
tum est autem et in alio sabbato ut in-
~~mag~~ traret in synagogam et
doceret. Et erat ibi homo et ma-
nus eius dextera erat arida;
Obseruabant autem scribe et pha-
risei si in sabbato curaret ut inueni-
rent unde accusarent eum. Ipse
vero sciebat cogitaciones eorum
Et ait homini qui habebat manum aridam
Surge et sta in medium. Et sur-
gens stetit. Ait autem ad illos ihesus
Interrogo vos si licet sabbato
bene facere; an male; animam
saluam facere an perdere. Et
circumspectis omnibus ita dixit homini
Extende manum tuam. et exten-
dit. et restituta est manus eius
Ipsi autem impleti insipiencia col-
loquebantur ad inuicem quid-
nam facerent ihesu. Factum est autem
in illis diebus, exiit in montem
orare. et erat pernoctans in ora-
cione dei. Et cum dies factus
esset vocauit discipulos suos et
elegit duodecim ex ipsis quos
et apostolos nominauit. Symonem
quem cognominauit petrum. et An-
dream fratrem eius. Jacobum et
Johannem. Philippum. et Bar-
tholomeum. Matheum et Tho-
mam. Jacobum alphei. et Symo-
nem qui vocatur zelotes Judam
iacobi et Judam scarioth. qui
fuit proditor. Et descendens cum
illis de monte; stetit in loco campestri

pestri et turba discipulorum eius
et multitudo copiosa plebis ab omni
iudea et ierusalem et maritima et
tyri et sydonis qui uenerant
ut audirent eum: et sanarentur
a languoribus suis. Et qui uexa
bantur a spiritibus immundis
curabantur. Et omnis turba quere
bat eum tangere: quia uirtus
de illo exiebat et sanabat omnes.
Et ipse eleuatis oculis in discipu
los suos dicebat. Beati pauperes
quia uestrum est regnum dei. Beati
qui nunc esuritis quia saturabi
mini. Beati qui nunc fletis quia
ridebitis. Beati eritis cum uos
oderint homines et cum separauerint
uos et exprobrauerint et eiece
rint nomen uestrum tamquam malum
propter filium hominis. Gaudete in
illa die et exultate. ecce enim mer
ces uestra multa est in celo. Secundum
hec enim faciebant prophetis patres
eorum. Uerumtamen ue uobis diuitibus
qui habetis consolationem uestram
Ue uobis qui saturati estis. quia
esurietis. Ue uobis qui ridetis nunc
quia lugebitis et flebitis. Ue cum
uobis benedixerint omnes homines secundum
hec faciebant prophetis patres
eorum. sed uobis dico qui auditis
Diligite inimicos uestros benefacite
hiis qui uos oderunt. benedicite
maledicentibus uobis. orate
pro calumpniantibus uos Et
qui te percutit in maxilla prebe
et alteram. Et abeo qui aufert
tibi uestimentum. etiam tunicam
noli prohibere. Omni autem petenti
te tribue. Et qui aufert que tua
sunt ne repetas. Et prout uultis
ut faciant uobis homines et uos faci
te illis similiter. Et si diligitis eos qui
uos diligunt que uobis est gratia
Nam et peccatores diligentes se
diligunt. Et si benefeceritis hiis
qui uobis benefaciunt que uobis est gratia
Siquidem et peccatores hoc faciunt.
Et si mutuum dederitis hiis a

quibus speratis recipere. que gratia
est uobis Nam et peccatores peccatoribus
fenerantur. ut recipiant equalia.
Uerumtamen diligite inimicos ue
stros et benefacite et mutuum date.
nichil inde sperantes. et erit mer
ces uestra multa. et eritis filii
altissimi quia ipse est benignus
supra ingratos. et malos. Esto
te ergo misericordes sicut et pater
uester misericors est. Nolite iu
dicare ut non iudicemini. Nolite
condempnare et non condempna
bimini. Dimittite et dimittemini
Date et dabitur uobis. Mensuram
bonam et confertam et coagita
tam et super effluentem dabunt
in sinum uestrum Eadem quippe
mensura qua mensi fueritis re
metietur uobis. Dicebat autem illis
et similitudinem. Numquid potest cecus
cecum ducere: Nonne ambo in
foueam cadunt. Non est discipulus
supra magistrum. Perfectus autem
omnis erit. si sit sicut magister eius.
Quid autem uides festucam in oculo
fratris tui. trabem autem que in oculo
tuo est non consideras. Aut quo
modo potes dicere fratri tuo. Frater sine
eiciam festucam de oculo tuo ipse
in oculo tuo trabem non uidens
Ypocrita eice primum trabem de oculo
tuo et tunc perspicies ut educas
festucam de oculo fratris tui. Non
est arbor bona que facit fructus
malos. neque arbor mala faciens
fructum bonum. Una quaeque enim
arbor de fructu suo cognoscitur.
Neque enim de spinis colligunt ficus
neque de rubo uindemiant uuam
Bonus homo de bono thesauro
cordis sui profert bonum: et ma
lus homo de malo thesauro cor
dis sui profert malum. Ex habu
dantia cordis os loquitur. Quid
autem uocatis me domine domine et non
facitis que dico. Omnis qui uenit ad
me audit sermones meos. et fa
cit eos ostendam uobis cui similis sit.

Similis est hoi edificanti domum
qui fodit in altum et posuit fun
damenta supra petram. Inunda
tione aut facta illisum est flume
domui illi et non potuit eam mo
uere. fundata eni erat sup petra
Qui aut audiuit et non fecit silis
est hoi edificanti domu suam su
pra petram sine fundamento.
In quam illisus est fluuius. et
cito cecidit et facta est ruina do
mus illius magna; vii.

Cum aut conplesset oia uer
ba sua in aures plebis.
intrauit capharnaum.
Centurionis aut cuiusdam seru9
male hns erat moriturus qui
erat illi preciosus. Et cum audisset
de ihu misit ad eum seniores iu
deorp rogans eum ut ueniret et
saluaret seruu eius. Et illi cum
uenissent ad ihm. rogabant eum
sollicite. dicentes ei. Quia dign9
est ut hoc illi prestes. Diligit eni
gentem nram et synagogam
ipe edificauit nobis. Ihesus aut
ibat cum illis. Et cum iam non
longe eet a domo. misit ad eum
centurio amicos dicens. Dne noli
uexari non eni dignus sum ut
sub tectum meu intres. Propter
quod et me ipm non sum dignu
arbitratus. ut uenire ad te. s3 dic
uerbo et sanabitur puer meus.
Nam et ego sum homo sub ptate
constitutus. habens sub me mili
tes. et dico huic uade et uadit. et
alio ueni et uenit. et seruo meo
fac hoc et facit. Quo audito ihs
miratus est. et conuersus seque
tibus se turbis dixit. Amen dico
uob. nec in isrl tantam fidem in
ueni. Et reuersi qui missi fuant
domu inuenerunt seruu qui lang
uebat sanu. Et fcm est deinceps
ibat ihs in ciuitate que uocatur
naym. et ibant cum illo discipli
eius. et turba copiosa. Cum aut
apropinqret ihs porte ciuitatis

Ecce defunctus efferebatr filius
unicus matris sue. et hec uidua
erat. et turba ciuitatis multa
cum illa. Quam cum uidisset
ihs miā motus super illam dixit
illi. Noli flere. et accessit et teti
git loculum. Hij aut qui porta
bant steterunt. Et ait adolescen
ti. Tibi dico surge. Et resedit q
erat mortuus et cepit loqui.
et dedit illum matri sue. Acce
pit aut oms timor. et magni
ficabant deum dicentes. quia
propheta magnus surrexit in
nobis. Et quia deus uisitauit
plebem suam. Et exijt sermo in
uniuersam iudeam de illo. et
oem circa regionem. Et nuncia
uerunt iohanni discipuli eius;
de oibus hiis. Et conuocauit du
os de discipulis suis iohanes. et
misit eos ad ihm dicens. Tues
qui uenturus es an aliu expec
tamus. Cum aut uenissent ad
eum uiri dixerunt. Iohannes
baptista misit nos ad te dicens
Tu es qui uenturus es an aliu
expectamus. In ipa aut hora
curauit multos a languoribus.
et plagis et spiritibus malis.
et cecis multis donauit uisu. Et
rndens dixit illis. Euntes renu
ciate iohanni que audistis et
uidistis. quia ceci uident. claudi
ambulant. leprosi mundantur
Surdi audiunt mortui resurgunt
Et qz hic non minus est. pau
peres ewangelizantur. Et beat9
est qui non fuerit scandalizat9
in me. Et cum discessissent nuncij
iohannis. cepit dicere de iohanne
ad turbas. Quid existis uidere
in desertu. harundinem uento agi
tatam. Sed quid existis uidere
hoiem mollibus uestimentis
indutum. Ecce qui in ueste pre
ciosa sunt. et in delicijs in domi
bus regum sunt. Sed quid exist
uidere prophetam. Vtiqz dico uob.

et plus quam prophetam. Hic est
de quo scriptum est. Ecce mitto
angelum meum ante faciem tuam
qui preparabit viam tuam ante
te. Dico enim vobis maior inter
natos mulierum propheta iohanne
baptista non est; Qui autem
minor est in regno dei maior est
illo. Et omnis populus audiens et
publicani iustificaverunt deum bapti
sati baptismo iohannis. Pharisei
autem et legis periti consilium dei
spreverunt, in semetipsis non
baptizati ab ipso. Cui ergo similes
dicam homines generationis huius
et cui similes sunt. Similes sunt pueris
sedentibus in foro. loquentibus
ad invicem et dicentibus. Canta
vimus vobis tibiis et non salta
stis. lamentavimus et non plora
stis. Venit enim iohannes baptista.
neque manducans panem neque vi
num bibens. et dicitis demonium
habet. Venit filius hominis mandu
cans et bibens. et dicitis ecce homo
devorator. et bibens vinum ami
cus publicanorum et peccatorum. Et iu
stificata est sapientia ab omnibus
filiis suis. Rogavit autem illum
quidam phariseus ut mandu
caret cum illo et ingressus do
mum pharisei discubuit. Et ecce
mulier que erat in civitate pec
catrix ut cognovit quod accubuit
in domo pharisei. Attulit ala
bastrum unguenti. Et stans retro
secus pedes eius. lacrimis cepit
rigare pedes eius et capillis ca
pitis sui tergebat. et osculabat
pedes eius. et unguento ungebat.
Videns autem phariseus qui vocave
rat eum. Ait intra se dicens. Hic
si esset propheta sciret utique que
et qualis mulier esset que tangit
eum quia peccatrix est. Et respondens
ihesus dixit ad illum. Symon ha
beo tibi aliquid dicere. At ille
ait. Magister dic. Duo debitores
erant cuidam feneratori unus
debebat denarios quingentos alius

quinquaginta. Non habentibus
illis unde redderent donavit utrisque.
Quis eum ergo plus diligit. Re
spondens symon dixit. Estimo
quia is cui plus donavit. At ille
dixit ei. Recte iudicasti. Et conver
sus ad mulierem dixit symoni.
Vides hanc mulierem. Intravi
in domum tuam. aquam pedibus
meis non dedisti. hec autem lacrimis
rigavit pedes meos. et capillis
suis tersit. Osculum mihi non dedisti.
hec autem ex quo intravi non cessa
vit osculari pedes meos. Oleo capud
meum non unxisti hec autem ungen
to unxit pedes meos; Propter quod
dico tibi remittuntur ei peccata multa
quoniam dilexit multum. Cui autem minus
dimittitur minus diligit. Dixit autem
ad illam remittuntur tibi peccata.
Et ceperunt qui simul recumbebant
dicere intra se. Quis est hic qui
etiam peccata dimittit. Dixit autem ad
mulierem fides tua te salvam fecit
vade in pace.

viii.

Et factum est deinceps et ipse iter
faciebat per civitates et ca
stella predicans et evange
lizans regnum dei et duodecim
cum illo. Et mulieres alique que
erant curate, a spiritibus immundis
et infirmitatibus, maria que vocatur
magdalena de qua demonia
septem exierant et Iohanna uxor
chuze procuratoris herodis. et su
sanna et alie multe que ministra
bant ei de facultatibus suis. Cum
autem turba plurima conveniret et
de civitatibus properarent ad eum
dixit per similitudinem. Exiit qui
seminat seminare semen suum
et dum seminat aliud cecidit
secus viam. et conculcatum est
ab hominibus et volucres celi come
derunt illud. Et aliud cecidit super
petram. et natum aruit quia non
habebat humorem. Et aliud cecidit
inter spinas et simul exorte spine
suffocaverunt illud. Et aliud
cecidit in terram bonam et ortum

fecit fructum centuplu hec dicens
clamabat. Qui ht aures audie
di audiat. Interrogabant aut di
scipuli eius que esset hec parabo
la. quibus ipe dixit. Vobis datu
est nosce misteriu regni dei cete
ris aut in parabolis. ut videtes
non videant. et audientes non
~~audiant~~; intelligant. Est aute
hec parabola. Semen est verbu
dei. Quod aut secus viam. hii
sunt qui audiunt; deinde venit
dyabolus et tollet verbu de corde
eor ne credentes salui fiant;
Nam qui supra petram. qui cu
audierint cum gaudio suscipiunt
verbum. Et hii radices non hnt
quia ad tempus credunt et in
tpe temptationis recedunt. Qd
aut in spinis cecidit. hii sut qui
audierunt et a sollicitudinibus
et diuicijs. et voluptatibz vite eu
tes suffocantur. et non referut
fructum. Qd aut in terram bona
hii sunt qui in corde bono et op
timo audientes. verbu retinet
et fructum afferunt in paciencia.
Nemo aut lucerna accendens
operit eam vase et subtus lectu
ponit; sed super candelabrum
ponit. ut intrantes videat lume
Non enim est occultu qd no mani
festetur; neqz absconditu quod
non cognoscatur; et in palam
veniat. Videte ergo quo audistis
Qui enim habet dabitur illi. Et
quicumqz non ht etiam quod pu
tat se hre auferetur ab illo. Ve
nerunt aut ad illu mater et fra
tres eius. et non poterat adire
ad eum pre turba. Et nunciatum
est illi. Mater tua et fres tui fo
ris stant volentes videre te. Qui
rndens dixit ad illos. Mater
mea et fres mei hii sunt qui ver
bum dei audiunt et faciunt.
Fcm est aut in una dierz et ipe
ascendit in nauicula et discipuli

eius. Et ait ad illos transfretemus
trans stagnum; Et ascenderunt;
Nauigantibus aut illis obdor
miuit; et descendit procella ven
in stagnum. et opeiebantur fluc-
tibus nauicula et periclitabatur.
Accedentes aute suscitaverunt
eum dicentes. Preceptor perim9
Et ille surgens increpauit ventu
et tempestatem aque et cessauit
et facta est tranquillitas. Dix
aute illis. Ubi est fides vra;
Qui timentes mirati sunt ad
inuicem dicentes. Quis putas
hic est. quia et ventis imperat
et mari et obediunt ei. Nauiga
uerunt aut ad regionem gerase
norz que est contra galyleam
Et cum ingressus est ad terra;
occurrit illi vir quida qui ha
bebat demoniu iam multis tem
poribus. et vesti mento no vte
batur neqz in domo manebat
sed in monumentis. Is ut vidit
ihm procidit ante illum. et ex
clamans voce magna dixit;
Quid m et tibi est ihu altissimi
fili; Obsecro te ne me torqueas.
Precipiebat aut spiu inmundo.
ut exiret ab hoie. Multis aute
temporibus arripiebat illum.
et vinciebatur cathenis et co
pedibus custoditus. et ruptis
vinculis agebatur a demonio in
deserto. Interrogauit aut illu
ihs dicens. Quod tibi nome est
At ille dixit. legio. Quia intra
uerat demonia multa in eum;
Et rogabat eum ne imparet illis
ut in abyssum irent. Erat aut
ibi grex porcorz multorz pascen
cium in monte. et rogabant eu
ut permitteret eis in illos in
gredi. Et permisit illis. Exieru
ergo demonia ab hoie et intra
uerut in porcos. Et impetu abijt
grex et preceps in stagnu et
suffocatus e. Quod ut viderut
factu. qui pascebant fugerut

et nunciaverunt in civitate et in
villas. Exierunt autem videre quod
factum est et invenerunt hominem seden-
tem a quo demonia exierant.
vestitum ac sana mente ad pe-
des eius et timuerunt. Nunci-
averunt autem illis et qui viderat
quomodo sanus factus esset a legione. et
rogaverunt eum omnis multitu-
do regionis gerasenorum ut disce-
deret ab ipsis quia timore mag-
no tenebantur. Ipse autem ascen-
dens navim reversus est. Et ro-
gabat illum vir a quo demonia
exierant ut cum eo esset. dimisit
autem illum ihesus dicens. Redi in do-
mum tuam et narra quanta tibi
fecerit deus; Et abiit per univer-
sam civitatem predicans quanta
illi fecisset ihesus. Factum est autem cum
redisset ihesus transfretum excepit illum
turba multa. Erant enim omnes
expectantes eum. Et ecce vir cui
nomen yairus et ipse princeps sy-
nagoge erat; et cecidit ad pedes
ihesu rogans eum. ut intraret in
domum eius quia filia unica erat
illi fere annorum duodecim et hec
moriebatur. et contigit ut dum iret
a turbis comprimebatur. Et mulier
quedam erat in fluxu sanguinis
ab annis duodecim que in medi-
cos erogaverat omnem substantiam sua(m)
nec ab ullo potuit curari accessit
retro et tetigit fimbriam ve-
stimenti eius. et confestim fluxus
sanguinis eius stetit. Et ait ihesus
Quis me tetigit. Negantibus
autem omnibus dixit petrus et qui
cum illo erant. Preceptor tur-
be te comprimunt et affligunt
et dicis. Quis me tetigit. Et dixit
ihesus Tetigit me aliquis. Nam
et ego novi virtutem de me ex-
isse. Videns autem mulier quia non
latuit tremens venit et procidit
ante pedes eius. Et ob quam causam
tetigerit eum indicavit coram
omni populo; et quadmodum con-
festim curata sit. At ipse dixit illi.

Filia fides tua te salvam fecit va-
de in pace. Ad huc illo loquente
venit quidam ad principem syna-
goge dicens ei; quia mortua est
filia tua noli vexare illum. Ihesus
autem audito hoc verbo. Rendit pa-
tri puelle. Noli timere Crede tantum et
salva erit. Et cum venisset ad do-
mum non permisit intrare secum
quemquam, nisi petrum et iacobum et
iohannem. et patrem et matrem pu-
elle. Flebant autem omnes et plange-
bant illam. At ille dixit. Noli fle-
re. Non est mortua puella sed dor-
mit; et deridebant eum scientes
quia mortua esset. Ipse autem tenens
manum eius. clamavit dicens. pu-
ella surge; Et reversus est spiritus
eius et surrexit continuo. et ius-
sit illi dare manducare Et stupu-
erunt parentes eius. quibus precepit
ne dicerent quod factum erat. ix.

Convocatis autem duodecim
apostolis ihesus dedit illis virtu-
tem et potestatem super omnia
demonia; et ut languores cura-
rent. Et misit illos predicare reg-
num dei. et sanare infirmos. Et
ait ad illos. Nichil tuleritis in via
neque virgam neque peram neque
panem; neque pecuniam. neque
duas tunicas habeatis. Et in quam-
cumque domum intraveritis ibi ma-
nete; et inde ne exeatis. Et quicumque
non receperint vos, exeuntes de
civitate illa etiam pulverem pedum
vestrorum excutite in testimonium
supra illos. Egressi autem circuibant
per castella. evangelizantes et
curantes ubique. Audivit autem
herodes tetrarcha omnia que fiebant
ab eo et hesitavit eo quod diceretur
a quibusdam quod iohannes sur-
rexit a mortuis. a quibusdam vero
quia elyas apparuit. ab aliis autem
quia propheta unus de antiquis sur-
rexit. Et ait herodes. Iohannem
ego decollavi. Quis autem est iste
de quo ego talia audio. Et querebat

uidere eum. Et reuersi apli nunci
auerunt illi quecumque fecerunt.
Et assumptis illis secessit seorsum
in locum desertum qui est betsaide.
Quod cum cognouissent turbe
secute sunt eum. Et excepit illos
et loquebatur illis de regno dei
et eos qui cura egebat sanabat.
Dies aut cepit declinare. Et acce
dentes duodecim dixerunt illi. Di
mitte turbas ut euntes in castella
uillasque que circa sunt diuertat
et inueniant escas. quia in loco
deserto sumus. Ait aut ad illos.
Vos date illis manducare. At illi
dixerunt. Non sunt nobis nisi qui
que panes et duo pisces. nisi forte
nos eamus et emamus. in omnem
hanc turbam escas. Erant aut
viri fere quinque milia. Ait autem
ad discipulos suos. facite illos di
scumbere per conuiuia quinqua
genos. Et ita fecerunt et discu
buerunt omnes. Acceptis aut quinque
panibus et duobus piscibus re
spexit in celum et benedixit il
los. et fregit et distribuit discipu
lis suis. et ponerent ante tur
bas et manducauerunt omnes.
et saturati sunt. Et sublatum est
quod superfuit illis. fragmen
torum cophini duodecim. Et factum
est cum solus esset orans. erant
et discipuli cum eo. Et interro
gauit illos dicens. Quem me
esse dicunt turbe. At illi responderunt
et dixerunt Johannem baptistam.
Alii aut helyam. alii quia propheta
unus de prioribus surrexit.
Dixit autem illis. Vos autem
quem me esse dicitis. Respondens sy
mon petrus dixit. Xpm dei. At
ille increpans illos. precepit ne
cui dicerent hoc. dicens. Quia
oportet filium hominis multa pati
et reprobari a senioribus et prin
cipibus sacerdotum et scribis.
et occidi et tercia die resurgere.

Dicebat aut ad omnes. Si quis
uult post me uenire abneget
semetipsum et tollat crucem suam
et sequatur me. Qui enim uo
luerit animam suam saluam facere
perdet illam. Nam qui perdide
rit animam suam propter me.
saluam faciet illam. Quid
enim proficit homo si lucretur
uniuersum mundum se autem
perdat. et detrimentum sui faciat.
Nam qui me erubuerit et me
os sermones. hunc filius hominis
erubescet. cum uenerit in ma
iestate sua. et patris et sanctorum
angelorum. Dico aut uobis
vere sunt aliqui hic stantes qui
non gustabunt mortem donec
uideant regnum dei. Factum est
aut post hec uerba fere dies octo.
Et assumpsit petrum et iacobum
et Johannem. et ascendit in mon
tem. ut oraret. Et factum est dum
oraret species uultus eius altera.
et uestitus eius albus refulgens.
Et ecce duo uiri loquebantur
cum eo. Erant aut moyses et
helyas. uisi in maiestate. et di
cebant excessum eius. que com
pleturus erat in iherusalem. Petrus
uero et qui cum illo erant gra
uati sompno. et euigilantes
uiderunt maiestatem eius et
duos uiros qui stabant cum
illo. Et factum est cum discederent
ab illo. ait petrus ad ihesum. Pre
ceptor. bonum est nos hic esse. et
faciamus tria tabernacula. unum
tibi et unum moysi. et unum helye.
Nesciens quid diceret. Hec aut
illo loquente facta est nubes et
obumbrauit eos. et timuerunt
intrantibus illis in nubem. Et uox
facta est de nube dicens. Hic est
filius meus dilectus ipsum audi
te. Et dum fieret uox inuentus
est ihesus solus. et ipsi tacuerunt et
nemini dixerunt in illis diebus
quicquam ex hiis que uiderant.

Factum est aute in sequenti die
descendentibus illis de monte.
Occurrit illi turba multa. Et
ecce vir de turba exclamavit
dicens. Magister obsecro te re-
spice in filium meum. quia
unicus est michi. Et ecce spiritus
apprehendit illum et subito cla-
mat et elidit et dissipat eum
cum spuma. et vix discedit dila-
nians eum. Et rogavi discipu-
los tuos ut eicerent illu. et no
potuerunt. Respondens aut ihs
dixit. O generatio infidelis et per-
versa usque quo ero apud vos.
et patiar vos. Adduc filium
tuu. Et cum accessisset elisit eu
demoniu. et dissipavit. Et incre-
pavit ihs spm immundum et
sanavit puerum et reddidit illu
patri eius. Stupebant aut omnes
in magnitudine dei. Omnibusque
mirantibus in omnibus que facie-
bat. Dixit ad discipulos suos.
Ponite vos in cordibus vestris
sermones istos. filius enim hominis
futuru est ut tradatur. in ma-
nus hominum. At illi ignorabant
verbum istud. et erat velatum
ante eos ut non sentirent illud.
Et timebant interrogare eum
de hoc verbo. Intravit autem
cogitatio in eos. quis eorum ma-
ior esset. At ihs videns cogitatio-
nes cordis eorum apprehendens
pueru statuit secus se. et ait
illis. Quicumque susceperit pu-
erum istu in noie meo me reci-
pit. Et quicumque me recepit reci-
pit eum qui me misit. Nam
qui minor est inter oms vos.
hic maior est. Respondens aut iohes
dixit. Preceptor vidimus que-
dam in noie tuo. eicientem demo-
nia. et prohibuimus eum. quia
non sequitur nobiscum. Et ait
ad illum ihs. Sinite eu. Nolite
prohibere. Qui enim non est ad-
versum vos. pro vobis est. Factum
est autem dum complerentur dies
assumpcionis eius. et ipse faciem
suam firmavit ut iret ierlm. et
misit nuncios ante conspectum suu.
Et euntes intraverunt civitatem
samaritanorum ut pararent illi. et no
receperunt eum quia facies eius
erat euntis ierlm. Cum vidissent
autem discipuli eius. Jacobus et
Johannes dixerunt. Domine vis. dicimus
ut ignis descendat de celo. et con-
sumat illos. Qui conversus in-
crepavit illos et dixit. Nescitis
cuius spiritus estis. filius hominis
non venit animas perdere sed salva-
re. et abierunt in aliud castellu.
Factum est aut ambulantibus illis
in via. dixit quidam ad illu. In-
sequar te quocumque ieris. Et ait
illis ihs. Vulpes foveas habent et
volucres celi nidos. filius autem
hominis non habet ubi caput suu re-
clinet. Dixit aut et alteru. et
dixit. Sequere me. Ille autem
dixit. Domine permitte me primum
ire et sepelire patrem meu. Dixitque
illi ihs. Sine ut mortui sepeliant
mortuos suos. Tu aut vade et
annuncia regnum dei. Et alter ait
Sequar te domine. primu permitte michi
renunciare hiis qui domi sunt. Et
ait ad illum ihs. Nemo mittens
manu suam in aratrum. et aspi-
ciens retro. aptus est regno dei. ·R·

Post hec autem designavit
dominus et alios septuaginta
duos et misit illos binos
ante faciem suam in omnem
civitatem et locum quo erat ipse
venturus. et dicebat illis. Messis
quidem multa operarii aut pau-
ci. Rogate ergo dominum messis ut
mittat operarios in messem sua-
m. ecce ego mitto vos sicut oves
in medio luporum. Nolite portare
sacculum neque peram neque calcia-
menta et neminem per viam
salutaveritis. In quamcumque
domu intraveritis. primu dicite.

Pax huic domui. Et si ibi fuerit
filius pacis requiescet sup illa
pax vestra, sin aut reuertetur
ad uos. In eadem aut domo ma
nete edentes et bibentes que apd
illos sunt. Dignus est aut opera
rius mercede sua. Nolite transire
de domo in domu. Et in quacumqz
domu intraueritis, et susceperint
uos, manducate que apponunt
uobis, et curate infirmos q in illa
sunt, et dicite illis. Appropinqua
uit in uos regnum dei. In quacumqz
aut ciuitatem intraueritis et no
receperint uos exeuntes in pla
teis eius dicite, etiam puluerem
qui adhesit nobis de ciuitate ura
extergimus in uos. Tamen hoc
scitote, quia appropinquabit reg
num dei. Dico aut uobis qz sodo
mis in die illa remissius erit
qm illi ciuitati. Ve tibi corozai
ve tibi bethsaida quia si in tyro
et sydone, facte fuissent uirtutes
que in uobis facte sunt, olim in
cilicio et cinere sedentes penite
rent. Verumtamen tyro et sydoni
remissius erit q uobis, in iudicio.
Et tu capharnaum usqz in celu
exaltata usqz in infernu demer
geris. Qui uos audit me audit
et qui uos spernit me spernit. Q
aut me spernit spernit eu qui
me misit. Reuersi sunt aut sep
tuaginta duo cum gaudio dice
tes. Dne etiam demonia subi
ciuntur nobis in noie tuo. Et ait
illis. Videbam sathanam sicut
fulgur de celo cadentem. Ecce de
di uobis ptatem calcandi super
serpentes et scorpiones et supra
oem uirtutem inimici et nichil
uos nocebit. Verumtamen in hoc
nolite gaudere quia spus nob
subiciuntur. Gaudete aut qd
noia ura scripta sunt in celis.
In ipa hora exultauit spu sco
et dixit. Confiteor tibi pr celi et
terre quia abscondisti hec a sapi
entibus et prudentibus et reue
lasti ea paruulis. Etiam pat
qm sic placitu fuit ante te. Oia
michi tradita sunt a pre meo.
Et nemo scit quid sit filius n
pater. et qui sit pater n filius
Et cui uoluerit filius reuela
re. Et conuersus ad discipulos
suos dixit. Beati oculi q uidet
que uos uidetis. Dico em uob
q multi reges et prophete uo
luerunt uidere que uos uidetis
et non uiderunt. et audire q
uos auditis et non audierunt
Et ecce quidam legis peritus
surrexit, temptans illu et di
cens. Magister quid faciendo
uitam eternam possidebo. At
ille dixit ad eum. In lege quid
scriptum e. Quo legis. Ille re
spondit, dicens. Diliges dnm de
um tuu ex toto corde tuo et ex
tota aia tua et ex omnib uirib
tuis, et ex omi mente tua et
proximu tuu sicut te ipm. Dix
qz illi. Recte respondisti hoc fac et
uiues. Ille aut uolens iustifica
re se ipm dixit ad ihm. Et quis
est meus proximus. Suscipiens
aut ihs dixit. Homo quida de
scendebat ab ihrlm in iericho et
incidit in latrones. Qui etia
despoliauerunt eum et plagis
impositis abierunt, semiuiuo
relicto. Accidit aut ut sacerdos
quida descenderet eadem uia
et uiso illo preteriuit. Sılr et
leuita cum eet secus locu et ui
deret eum pertransijt. Sama
ritanus aut quidam iter faci
ens uenit secus eum et uidens
eum, mia motus est et appropin
quans alligauit wlnera ei
infundens oleu et uinum. Et
imponens illu in iumentu suu
duxit in stabulu et cura eius
egit. Et altera die protulit duos
denarios et dedit stabulario et
ait. Curam illius habe, et quod.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

cu(m)q(ue) sup(er)erogaueris ego cum
rediero reddam tibi. Quis hor(um)
triu(m) uidet(ur) tibi proximus fuisse
illi qui incidit in latrones. At
ille dixit. Qui fecit mi(sericordi)am in illu(m)
Ait illi ihesus. Vade et tu fac
silr. Fa(c)t(u)m est aut(em) dum irent et
ip(s)e intrauit in quoddam castel-
lum et mulier quedam mar
tha no(m)i(n)e excepit illum in domu(m)
suam, et huic erat soror no(m)i(n)e
maria. que etiam sedens secus
pedes d(omi)ni audiebat u(er)bu(m) illius.
Martha aut(em) satagebat circa fre
quens ministeriu(m). Que stetit
et ait. D(omi)ne non est tibi cure q(uo)d
soror mea reliquit me sola(m) mi
nistrare. Dic ergo illi ut me ad
iuuet. Et r(espo)ndens dixit illi d(omi)n(u)s
Martha martha sollicita es et
turbaris erga plurima. porro
unu(m) est nec(essariu)m. Maria opti(m)a(m)
parte(m) elegit que non auferetur
ab ea :

XI.

Et f(a)c(tu)m est cum esset in loco
quodam orans, ut cessa
uit dixit unus ex discipu
lis suis ad eum. D(omi)ne doce nos
orare; sicut et iohannes docuit
discipulos suos. Et ait illis. Cum
oratis dicite. Pater sanctificetur no-
men tuu(m). adueniat regnu(m) tuu(m)
Panem n(ost)r(u)m cottidianu(m) da nob(is)
hodie, et dimitte nob(is) p(e)cc(at)a n(ost)ra
siquidem et ip(s)i dimittim(us) o(mn)i
debenti nob(is), et ne nos inducas
in temptatione(m). Sed exp(ro)pe nos
a malo. Et ait ad illos. Quis
u(est)r(u)m habebit amicu(m). et ibit ad
illum media nocte et dicet illi.
Amice com(m)oda m(ihi) tres panes q(uonia)m
amicus uenit de uia ad me et
non habeo quod pona(m) an(te) illu(m)
Et ille deintus r(espo)ndens dicat;
Noli m(ihi) molestus e(ss)e iam hostiu(m)
clausum est et pueri mei me
cu(m) sunt. in cubili non possum
surgere et dare tibi. Et ille si
p(er)seuerauerit pulsans. dico

uob(is) et si non dabit illi surgens
eo q(uod) amicus eius sit, propter
improbitatem tn eius surget,
et dabit illi quotq(ue) habet neccess(ari)os.
Et ego uobis dico. Petite et dabit(ur)
uob(is). Querite et inuenietis. pul
sate et aperietur uob(is). O(mn)is enim
qui petit accipit et qui q(ue)rit inue-
nit. et pulsanti aperietur. Quis
aut(em) ex uobis pre(m) petit panem.
Numquid lapidem dabit illi. aut
piscem. Numq(ui)d pro pisce serpen
tem dabit illi. Aut si petierit
ouum. Numq(ui)d porriget illi scor
pionem. Si ergo uos cum sitis
mali nostis bona data dare filijs
u(est)ris. Quanto magis pr(ater) u(este)r de
celis dabit sp(iritu)m bonu(m) petentibus
se. Et erat ih(esu)s eiciens demoniu(m)
et illud erat mutu(m). Et cum eieis
set demoniu(m) locutus est mutus.
et admirate sunt turbe. Quidam
aut(em) ex eis dixerunt; In beelzebub
p(ri)ncipe demonior(um) eicit demonia.
Et alij temptantes signu(m) de celo
querebant ab eo. Ip(s)e aut(em) ut uidit
cogitationes eor(um) dixit eis. Omne
regnu(m) in se ip(su)m diuisum desola
bitur; et domus supra domum
cadet. Si aut(em) et sathanas in se
ip(su)m diuisus est quo stabit regnu(m)
eius quia dicitis, in beelzebub ei
cere me demonia; Si aut(em) ego
in beelzebub eicio demonia. Fily
u(est)ri in quo eiciunt; Ideo ip(s)i iu-
dices u(est)ri erunt; Porro si in digi
to dei eicio demonia profecto per-
uenit in uos regnu(m) dei. Cu(m) fortis
armatus custodit atriu(m) suu(m) in
pace sunt o(mn)ia que possidet. Si aut(em)
fortior illo superuenerit, illum
uniuersa arma eius auferet in
quibus confidebat; et spolia eius
distribuet. Qui non est mecu(m)
cont(ra) me est. Et qui non colligit
mecu(m) dispergit. Cum in(m)mu(n)dus
sp(iritu)s exierit ab ho(m)i(n)e ambulat p(er)
loca inaquosa. q(ue)rens requiem et

non inveniens dicit. Revertar
in domum meam unde exivi.
Et cum venit invenit vacantem
scopis mundatam et ornatã. Et
tunc vadit et assumit septem
alios spūs nequiores se. et ingres-
si habitant ibi. Et fiunt novissia
hōis illius peiora prioribus. Fām
est aūt cum hec dixisset. Extolles
vocem qdam mulier de turba.
dixit. Beatus venter qui te porta
vit et ubera que suxisti. At ille
Quin'imō dixit: Beati qui ~~custo~~ audiunt ver-
bum dei et custodiunt illud. Tur-
bis aūt concurrentibus cepit
dicere. Generatio hec generatio
neq̃ est signum querit. Et signu
non dabitur ni signu ione. Nam
sicut ionas fuit signu niniuitis
ita erit filius hōis gñationi ille.
Regina austri surget in iudicio
cum viris gñationis huius. et
condempnabit eos quia venit
a finibus terre audire sapiam
salomonis. Et ecce plus qm̃ salo-
mon hic. Viri niniuite surgent
in iudicio cum gñatione hac et
condempnabunt illam. qz peni
tenciam egerunt in pdicatione
ione; Et ecce plus q̃ iona hic;
Nemo lucernam accendit et in
abscondito ponit. neq̃ sub modio s;
super candelabrum. ut qui ingre-
diuntur lumen videant. Lucer-
na corporis tui est oculus tuus.
Si oculus tuus simplex fuerit
totum corpus tuum lucidum erit.
Si aūt nequam fuerit etiã cor-
pus tuum tenebrosum erit. Vide
ergo ne lumen quod in te tenebre
sint. Si ergo corpus tuum totum
lucidum fuerit. non hñs aliqua
partẽ tenebrarum erit lucidū totū
et sicut lucerna fulgoris. illumina
bit te; Et cum loqueretur rogavit
eum quidam phariseus. ut pran-
deret apud se. et ingressus re-
cubuit. Phariseus autẽ cepit.

se reputans dicere. quare non
baptizatus esset ante prandium
Et ait dñs ad illum. Nunc vos
pharisei quod deforis est calicis
et catini mundatis. quod aūt
intus est vestrum plenū est rapi
na et iniquitate; Stulti no-
ne q̃ fecit quod deforis est. etiã
id quod deintus est fecit. Veru
tamẽ quod super est date elemo
sinã. et ecce oīa munda sunt
vobis. Sed ve vobis phariseis. quia
decimatis mentam et ruta et
omẽ olus. et preteritis iudiciū
et caritatem dei. hec aūt opor
tuit facere et illa non omittere.
Ve vobis. phariseis qui diligitis
pmas kathedras. in synagogis
et salutationes in foro. Ve vobis
qui estis ut monumẽta q̃ non
parent et hoīes ambulantes
sup̃ nesciunt. Respondens aūt qui
dam ex legis peritis ait illi. Ma
gister hec dicens. etiã nos contu
meliam facis. At ille ait. Et vo
bis legis peritis ve. quia onera
tis hoīes oñibus oneribus q̃ por
tari non pñt. et ipi uno digito
non tangitis sarcinas. Ve vobis
qui edificatis monumenta pro
phetarum. pres aūt vestri occiderunt
illos. Profecto testificamini quia
consentitis operibus prm vestro
rum quidem ipi eos occiderunt
Vos aūt edificatis eorum sepulchra.
Propterea et sapia dei dixit.
Mittam ad eos prophetas et a
postolos. et ex illis occident et p
sequentur. ut inquiratur sang
uis oīm prophetarum q̃ effusus
est a constitutione mundi a
generatione ista a sanguine
abel iusti usq̃ ad sanguinem
zacharie qui periit inter altare
et edem. Ita dico vobis requiretur
ab hac generatione. Ve vobis
legis peritis quia tulistis clave
scie. Ipi non introistis. et eos

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

qui introibant prohibuistis.
Cum hec ad illos diceret ceperunt
pharisei et legis periti graviter
insistere; et os eius opprimere
de multis insidiantes ei. et que-
rentes capere aliquid ex ore eius
ut accusarent eum. · xij ·
Multis aut turbis circum-
stantibus ita ut se invi-
cem conculcarent. cepit
dicere ad discipulos suos. Atten-
dite a fermento phariseorum quod
est ypocrisis. Nichil aut opertum
est quod non reveletur. neque
absconditum quod non sciatur.
Quoniam que in tenebris dixistis
in luce dicentur. Et quod in au-
re locuti estis in cubiculis. pre-
dicabitur in tectis. Dico aute
vobis amicis meis. ne terreami-
ni ab hiis qui occidunt corpus et
post hec non habent amplius quid
faciant. Ostendam aut vobis
quem timeatis. Timete eum
qui postquam occiderit habet potestatem
mittere in gehennam. Ita dico vo-
bis hunc timete. Nonne quinque
passeres veneunt dipondio et
unus ex illis non est in oblivi-
one coram deo. Sed et capilli
capitis vestri omnes numerati sunt.
Nolite ergo timere multis passe-
ribus pluris estis vos. Dico aut
vobis. Omnis quicumque confessus
fuerit me coram hominibus confi-
tebor illum coram angelis dei.
Qui aut negaverit me coram
hominibus. denegabitur coram an-
gelis dei. Et omnis qui dicit verbum
in filium hominis. remittetur ei.
Ei aut qui in spiritum sanctum plasphe-
maverit non remittetur. Cum
aut inducent vos in synagogas
et ad magistratus et potestates no-
lite solliciti esse qualiter aut quid
respondeatis. aut quid dicatis. Spiritus
enim sanctus docebit vos in illa
hora. que oporteat dicere. Ait

aut quidam ei de turba. Magister
dic fratri meo ut dividat mecum
hereditatem. At ille dixit ei. Homo
quis me constituit ~~iudicem~~ iudicem
aut divisorem super vos. Dixitque
ad illos. Videte. et cavete ab omni
avaricia. quia non in habundan-
cia cuiusquam vita eius est ex hiis que
possidet. Dixit aut similitudinem
ad illos. Hominis cuiusdam divi-
tis uberes fructus ager attulit
et cogitabat intra se dicens. Quid
faciam quia non habeo quo congre-
gem fructus meos. Et dixit. Hoc
faciam. destruam horrea mea
et maiora faciam. illuc congre-
gabo omnia que nata sunt michi et
bona mea. et dicam anime mee.
Anima habes multa bona posita in
annos plurimos. requiesce comede
bibe epulare. Dixit aut illi deus
Stulte hac nocte animam tuam repe-
tunt a te que aut parasti cuius
erunt. Sic est qui thesaurizat sibi
et non est in deum dives. Dixitque
ad discipulos suos. Ideo dico vobis.
Nolite solliciti esse anime vestre dicentes
quid manducetis neque corpori quid
vestiamini. Anima plus est quam esca. et
corpus plus quam vestimentum. Con-
siderate corvos quia non seminant
neque metunt. quibus non est cel-
larium neque horreum et deus pa-
scit illos. quanto magis vos plu-
ris estis illis. Quis aut vestrum
cogitando potest adicere ad staturam
suam cubitum unum. Si ergo quod
minimum est potestis. quid de ce-
teris solliciti estis. Considerate
lilia agri quomodo crescunt non la-
borant neque nent. Dico aut vobis
nec salomon in omni gloria sua ve-
stiebatur sicut unum ex istis. Si aut
fenum quod hodie est in agro et
cras in clibanum mittitur. deus
sic vestit. quanto magis vos pu-
sille fidei. Et vos nolite querere
quid manducetis aut quid bibatis
et nolite in sublime extolli. Hec

em oia gentes mundi querunt.
Pater em uester scit qm hijs oibz
indigetis; Veru tamen querite
regnum dei et hec oia adicient
uobis. Nolite timere pusillus grex
quia conplacuit pri uro dare
uobis regnum. Vendite que possi
detis. et date elemosinam. facite
uobis sacculos qui non ueterascut
et thesaurum non deficientem in ce
lis. quo fur non apropiat neqz
tinea corrumpit. Vbi em thesau
rus urs est ibi etiam cor urm erit.
Sint lumbi uri precincti et lu
cerne ardentes. Et uos siles hoi
bus expectantibus dnm suu qn
reuertatur a nuptijs. ut cum ue
nerit et pulsauerit confestim ape
riant ei. Beati serui illi quos cu
uenerit dns inueniat uigilantes
Amen dico uobis qd precinget se et
faciet illos discumbere. et tran
siens ministrabit illis. Et si uene
rit in secunda uigilia et si in ter
cia uigilia uenerit et ita inue
nerit beati sunt serui illi. Hoc at
scitote qm si sciret pater famili
as. qua hora fur ueniret uigi
laret utiqz et non sineret perfodi do
mum suam. Et uos estote parati
quia qua hora non putatis fi
lius hois ueniet. Ait aut ei pe
trus. Dne ad nos dicis hanc pa
rabolam an ad oms. Dixit at
dns. Quis putas est fidelis di
spensator. et prudens. que con
stituet dns sup familiam suam.
ut det illis in tempore tritici
mensuram. Beatus ille seruus
quem cum uenerit dns inuene
rit sic facientem. Vere dico uobis
quia super oia sua q possidet
constituet eum. Qz si dixerit
seruus ille in corde suo moram
facit dns meus uenire et ceperit
percutere seruos et ancillas et
edere et bibere et inebriari. ueniet dns ser
ui illius in die qua non sperat

et hora qua nescit. et diuidet eu
partemqz eius ponet cum infi
delibus. Ille aut seruus q cog
nouit uoluntatem dni sui et no
preparauit et non fecit secundu
uoluntatem eius. uapulabit
multis. Qui aut non cognouit
et fecit digna plagis uapula
bit paucis. Omni aut cui multu
datum est; multum queretur ab eo.
et cui commendauerint mltu
plus petent ab eo. Ignem ueni mit
tere in terram et quid uolo ni
ut accendatur. Baptisma aut
hbeo baptizari et quo coartor
usqz dum perficiatur. Putatis
quia pacem ueni in terra. No
dico uobis sed separacione. Erut
enim ex hoc quinqz in domo una
diuisi tres in duo et duo
in tres diuidentur. pr in filium
et filius in prem suu. Mater in
filiam et filia in matrem. So
crus in nurum suam. et nurus
in socrum suam. Dicebat aute
et ad turbas. Cum uideritis nu
bem orientem ab occasu statim
dicitis nimbus uenit et ita fit.
Et cum austrum flantem
dicitis
quia estus erit. et ita fit. ypocrite
faciem celi et terre nostis probare.
hoc aut tempus quo non pro
batis. Quid aut et a uobis ipis
non iudicatis qd iustu est. Cum
aut uadis cum aduersario tuo
ad principem in uia da operam
liberari ab illo ne forte trahat
te ad iudicem et iudex tradat te exactori. et exactor mittat
te in carcerem. Dico tibi. non
exies inde donec etiam nouis
simu minutum reddas. xiij.

Aderant aut quida ipo in
tempore nunciantes illi
de galyleis. quorum sang
uinem pylatus miscuit cum
sacrificijs eorum. Et respondens dixit
illis. Putatis qd hij galilei pre
dibus galileis pctores fuerunt.

flantem.

qui talia passi sunt. Non dico uobis
Sed nisi pniam habueritis oms
similiter peribitis; Sicut illi de
cem et octo supra quos cecidit tur-
ris in syloa. et occidit eos putatis
qui et ipi debitores fuerint pt
oms hoies habitantes in ierlm
Non dico uobis sed n pniaz ege
ritis oms sil' peribitis. Dicebat
aut hanc siltudine Arborem
fici habebat quidam plantata
in uinea sua et uenit querens fr-
uctum in illa et non inuenit
dixit aut ad cultores uinee;
Ecce anni tres sunt exquo ue
nio querens fructu in ficulnea
hac et non inuenio. succide e
illam, ut quid etiam terram
occupat; At ille rndens dixit
illi. dne dimitte illam et hoc
anno usqz dum fodiam circa
illam et mitta cophina sterco
ris Et siquidem fecerit fructu
sin aut in futurum succides ea.
Erat aut docens in synagoga
eor sabbatis. Et ecce mulier q
habebat spm infirmitatis de
cem et octo anis et erat incli
nata nec omino poterat sursu
respicere; Quam cum uidisset
ihs uocauit ad se et dixit illi.
Mulier dimissa es ab infirmi
tate tua; et imposuit illi ma
nus et confestim erecta e. Et
glorificabat deum; Rndens
aut archisynagogus indignas
quia sabbato curasset ihs. dix
turbe. Sex dies sunt in quibus
oportet operari. In hys ergo
uenite et curamini. et non in
die sabbati Rndit aut ad il
lum dns dixit. ypocrite unus-
quisqz ura sabbato non soluet
bouem suu aut asinu a prese
pio et ducit adaquare. hanc
aut filiam abrahe qua alliga
uit sathanas ecce decem et octo
anis non oportuit a uinculo
solui isto. die sabbati. Et cu hec

diceret erubescebant oms aduer-
sarij eius. Et ois populus gau
debat in uniuersis que gloriose
fiebant abeo. Dicebat ergo. Cui
sile est regnum dei, et cui sile
e existimabo illud; Simile e
grano synapis quod acceptu
homo misit in ortum suu et cre-
uit et fcm est in arborem. mag
nam et uolucres celi requieue
runt in ramis eius. Et iterum
dixit Cui sile estimabo regnu
dei. Sile est fermento quod ac
ceptum mulier. abscondit in fa
rine sata tria donec fermetaret
totum. Et ibat per ciuitates et
castella docens et iter faciens in
ierlm; Ait aut illi quidam Dne
si pauci sunt qui saluant; Ipe
aut dixit ad illos Contendite
intrare per angustam portam.
quia multi dico uob querent intre
et non poterunt; Cum aut in
trauerit prfamilias et clause
rit ostium incipietis foris stare.
et pulsare ostiu dicentes. Dne
aperi nob. Et rndens. dicet uob
Nescio uos unde sitis. Tunc inci
pietis dicere; Manducauimus
coram te et bibimus. et in pla
teis nris docuisti. Et dicet. Nescio
uos unde sitis. discedite a me oes
operarij iniquitatis. ibi erit fle-
tus et stridor dentiu. Cum uide
ritis abraham ysaac et iacob.
et oms prophetas in regno dei.
uos aut expelli foras. Et uenient
ab oriente et occidente et aqlone
et austro. et accumbent in regno
dei. Et ecce sunt nouissimi qui
erant pmi. et sunt primi qui
erant nouissimi; In ipa die ac-
cesserunt quidam phariseoru
dicentes illi. Exi et uade hinc
quia herodes uolt te occidere. Et
ait illis Ite et dicite uulpi illi.
Ecce eicio demonia et sanitates
perficio. hodie et cras et tercia
die consumor; Verutam oportet

me hodie et cras et sequenti am-
bulare. quia non capit prophetam
perire extra iherusalem. Iherusalem iherusalem que
occidis prophetas et lapidas eos
qui mittuntur ad te. quociens
volui congregare filios tuos que-
admodum avis nidum suum sub pen-
nis et noluisti. Ecce relinquetur
vobis domus vestra deserta. Dico autem
vobis quia non videbitis me do-
nec veniat cum dicatis Benedictus
qui venit in nomine domini. xiiij.

ET factum est cum intraret in
domum cuiusdam principis
phariseorum sabbato man-
ducare panem et ipsi observabant
eum. Et ecce homo quidam ydro-
picus erat ante illum. Et respondens
ihesus dixit ad legis peritos et pha-
riseos. Si licet sabbato curare. At
illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum
sanavit eum. ac dimisit. Et respo-
dens ad illos dixit. Cuius vestrum
asinus aut bos in puteum cadet
et non continuo extrahet illum
die sabbati. Et non poterant ad
hec respondere illi. Dicebat autem et
ad invitatos parabolam intendens
quomodo primos accubitus
eligerent. dicens ad illos. Cum
invitatus fueris ad nupcias non
discumbas in primo loco. ne forte
honoracior te sit invitatus ab eo.
et veniens is qui te et illum voca-
vit. dicat tibi. da huic locum. et tunc
incipias cum rubore novissimum
locum tenere. Sed cum vocatus
fueris vade recumbe in novissimo
loco. ut cum venerit qui te invi-
tavit dicat tibi. Amice ascende
superius. tunc erit tibi gloria
coram simul discumbentibus. Quia
omnis qui se exaltat humiliabitur.
et qui se humiliat exaltabitur.
Dicebat autem et ei qui se invi-
taverat. Cum facis prandium
aut cenam noli vocare amicos
tuos neque fratres tuos. neque cogna-
tos neque vicinos divites. ne forte

ipsi te reinvitent et fiat tibi retri-
bucio. Sed cum facis convivium
voca pauperes debiles claudos
cecos et beatus eris. quia non
habent unde retribuant tibi. Retribu-
etur enim tibi in resurrectione iu-
storum. Hec cum audisset quidam
de simul discumbentibus. dixit illi.
Beatus qui manducabit panem
in regno dei. At ipse dixit ei. Ho-
mo quidam fecit cenam magnam
et vocavit multos. et misit ser-
vum suum hora cene dicere invita-
tis ut venirent. quia iam pa-
rata sunt omnia. Et ceperunt omnes
simul excusare. Primus dixit ei. Villam
emi et necesse habeo exire. et vi-
dere illam. Rogo te habe me ex-
cusatum. Et alius dixit. Iuga bo-
um emi quinque. et eo probare
illa. Rogo te habe me excusatum.
Et alius dixit. Uxorem duxi. et
ideo non possum venire. Et re-
versus servus nunciavit hec do-
mino suo. Tunc iratus pater fami-
lias dixit servo suo. Exi cito in
plateas et vicos civitatis. et pau-
peres ac debiles. cecos et claudos
introduc. Et ait servus. Domine.
factum est ut imperasti. et adhuc
locus est. Et ait dominus servo. Exi
in vias et sepes. et compelle in-
trare. ut impleatur domus mea.
Dico autem vobis quod nemo virorum
illorum qui vocati sunt gustabit
cenam meam. Ibant autem turbe
multe cum eo. et conversus dixit
ad illos. Si quis venit ad me
et non odit patrem suum et matrem
et uxorem et filios et fratres et so-
rores. adhuc autem et animam suam
non potest meus esse discipulus. Et qui
non baiulat crucem suam et ve-
nit post me non potest meus esse
discipulus. Quis enim ex vobis
volens turrim edificare non
prius sedens computat sumptus
qui necessarii sunt. si habeat
ad perficiendum. Ne postea quam

posuerit fundamentu et non po
tuerit perficere omis qui vident,
cum incipiant illudere ei dicen
tes. Quia hic homo cepit edifi
care et non potuit consumare.
Aut quis rex iturus committere
bellum adversus aliu regem
non prius sedens cogitat si possit
cum decem milibus occurrere ei
qui cum viginti milibus venit
ad se. Alioquin ad huc illo ~~loque~~
~~re~~ longe agente mittens lega
cione rogat ea que pacis sunt,
Sic ergo ois ex vobis qui non
renunciaverit oibus que possidet
non pt meus ee discipulus. Bo
num est sal si aut sal evanue
rit in quo condietur, neqz in ter
ram neqz in sterquilinium utile
est sed foras mittetur. Qui hz
aures audiendi audiat, xv.

Erant aut apropinquan
tes ei publicani, et pecca
tores ut audirent illum.
Et murmurabant pharisei et scri
be dicentes, Quia hic peccatores
recipit et manducat cum illis.
Et ait ad illos parabolam istam
dicens. Quis ex vobis homo qui
hz centum oves, et si perdiderit
una ex illis, nonne dimittit no
naginta novem in deserto et va
dit ad illam que perierat donec
inveniat illam; Et cum inve
nerit illam inponit in hume
ros suos gaudens et veniens
domu convocat amicos et vici
nos dicens eis, Congratulamini
m quia inveni ovem q perierat
Dico vobis qz ita erit gaudium
in celo super uno peccatore pniam
agente. qm super nonaginta
novem iustis qui non indigent
pnia. Aut que mulier habens
dragmas decem, et si perdide
rit dragmam una, nonne ac
cendit lucernam et everrit do
mu et querit diligenter donec in
veniat, Et cu invenerit convo

cat amicos et vicinas dicens Con
gratulamini m quia inveni drag
mam quam perdideram. Ita di
co vobis gaudium erit cora ange
lis dei super uno peccatore pniam
agente. Ait aut. Homo quidam
habuit duos filios et dixit adole
scencior ex illis patri. Pater da
michi porcionem substancie q
me contingit. Et divisit illis
sbam Et post multos dies congre
gatis oibus. adolescencior filius
peregre profectus est, in regione
longinquam. et ibi dissipavit
substancia suam. vivendo luxu
riose; Et postqz consumasset oia
facta est fames valida in regio
ne illa; Et ipe cepit egere Et abiit
et adhesit uni civium regionis
illius et misit illum in villam
suam ut pasceret porcos, Et cu
piebat implere ventre suu de
siliquis quas porci manduca
bant; et nemo illi dabat, In se
aut reversus dixit, Quanti mer
cenarii in domo pris mei habu
dant panibus. Ego aut hic fa
me pereo. Surgam et ibo ad pa
trem meu et dicam illi. Pater
peccavi in celum et coram te,
Et iam non sum dignus voca
ri filius tuus; fac me sicut unu
ex mercenariis tuis. Et surgens
venit ad patrem suu, Cum aut
adhuc longe eet vidit illu pr
ipius et mia motus est, et accur
rens cecidit super collum eius,
et osculatus est eum; Dixitqz
ei filius. Pater peccavi in celu
et coram te; iam non sum dig
nus vocari filius tuus Dixit
aut pr ad servos suos, Cito pro
ferte stolam primam et induite
illum, et date anulu in manu
eius, et calciamenta in pedibus
eius, et adducite vitulu sagina
tum. et occidite et manducemus
et epulemur quia hic filius meus
mortuus fuerat et revixit, perierat

et inventus est. Et ceperunt epulari
Erat autem filius eius senior in
agro. Et cum veniret et appropinqua
ret domui. audivit simphoniam
et chorum. et vocavit unum de servis
et interrogavit que hec essent. Is
dixit illi. Frater tuus venit et
occidit pater tuus vitulum sagina
tum. quia salvum eum recepit.
Indignatus est autem et nolebat in
troire. Pater ergo illius egressus
cepit rogare illum. At ille respo
dens patri suo dixit. Ecce tot annis
servio tibi. et numquam mandatum
tuum preterivi. et numquam dedisti
michi edum ut cum amicis meis
epularer. Sed postquam filius tuus
hic qui devoravit substantiam
suam cum meretricibus venit
occidisti ei vitulum saginatum. At
ipse dixit ei. Fili tu semper mecum
es. et omnia mea tua sunt. Epula
ri autem et gaudere oportebat. quia
frater tuus hic mortuus erat et re
vixit. perierat et inventus est. XVI.

Dicebat autem ad discipulos
suos. Homo quidam erat
dives qui habebat villicum
et hic diffamatus est apud illum
quasi dissipasset bona ipsius. Et vo
cavit eum et ait illi. Quid hoc
audio de te. Redde rationem villi
cationis tue. iam enim non poteris
villicare. Ait autem villicus intra
se. Quid faciam quia dominus au
fert a me villicationem. fodere non
valeo. mendicare erubesco. Scio
quid faciam. ut cum amotus
fuero a villicatione. recipiant
me in domos suas. Convocatis
itaque singulis debitoribus domini sui
dicebat primo. Quantum debes
domino meo. At ille dixit. Centum
cados olei. Dixitque illi. Accipe cau
tionem tuam. scribe quinquaginta.
Deinde alio dixit. Tu vero quantum
debes. Qui ait centum choros

tritici. Ait illi. Accipe litteras tuas
et scribe octoginta. Et laudavit
dominus villicum iniquitatis. quia pru
denter fecisset. quia filii huius
seculi prudenciores filiis lucis
in generatione sua sunt. Et ego
vobis dico. Facite vobis amicos
de mamona iniquitatis ut cum
defeceritis recipiant vos in eter
na tabernacula. Qui fidelis est
in minimo et in maiori fidelis
est. Et qui in modico iniquus est
et in maiore iniquus est. Si ergo
in iniquo mammona fideles
non fuistis. quod verum est quis cre
det vobis. Et si in alieno fideles non
fuistis. quod vestrum est quis dabit
vobis. Nemo servus potest duobus
dominis servire. Aut enim unum odiet
et alterum diliget. Aut unum adhe
rebit et alterum contempnet.
Non potestis deo servire et ma
mone. Audiebant autem hec omnia
pharisei qui erant avari et de
ridebant illum. Et ait illis. Vos
estis qui iustificatis vos coram
hominibus. deus autem novit corda
vestra. quia quod hominibus altum
est. abhominatio est apud deum. Lex
et prophete usque ad iohannem. Ex
eo regnum dei evangelizatur.
et omnis in illud vim facit. Facilius
est autem celum et terram preter
ire. quam de lege unum apicem
cadere. Omnis qui dimittit
uxorem suam et ducit alteram
mechatur. Et qui dimissam a
viro ducit mechatur. Homo
quidam erat dives et induebatur
purpura et bisso et epulabatur
cottidie splendide. Et erat quidam
mendicus nomine lazarus qui ia
cebat ad ianuam eius. ulceribus
plenus. cupiens saturari de mi
cis que cadebant de mensa divitis
et nemo illi dabat. Sed et canes
veniebant et lingebant ulcera
eius. Factum est autem ut moreretur

mendicus et portaretur in sinu
abrahe. Mortuus est aut et diues
et sepultus est in inferno. Eleuās
aut oculos suos, cum eet in tor
mentis. uidit abraham a longe
et lazarum in sinu eius. Et ipse
clamans dixit. Pater abraham.
miserere mei, et mitte lazaru
ut extinguat extremu digiti
sui in aquam ut refrigeret
linguam meā quia crucior in
hac flamma. Et dixit illi abra
ham. Fili recordare. quia rece
pisti bona in uita tua. et laza
rus silr mala. Nunc aut hic
consolatur tu uero cruciaris.
Et in hijs oībus inter nos et uos
chaos magnū firmamentum
est. ut hij qui uolunt hīc trāsire
ad uos non pnt neqȝ inde huc
transire meare. Et ait. Rogo ergo
te pater ut mittas eum in domū
patris mei habeo eīm qnqȝ fres
ut testetur illis, ne et ipsi ueniat
in hunc locū tormentoꝝ. Et ait
illi abraham. Habent moysen et
prophetas audiant illos. At ille
dixit. Non pr abraham. Sed si qs
ex mortuis ierit ad eos pniam
agent. Ait aut illi. Si moysen
et prophetas non audiunt. neqȝ
si quis ex mortuis resurrexer
it credent.

xvii.

Et ad discipulos suos ait.
Impossibile est ut non
ueniant scandala. Ve
autem illi perquem scandalū
uenit. Vtilius est illi si lapis
molaris imponatur circa collū
eius. et proiciatur in mare qȝ
ut scandalizet unū de pusillis
istis. Attendite uob. Si pecca
uerit frater tuus increpa illū
Et si pniam egerit dimitte illi
Et si septies in die peccauerit
in te et septies in die conuersus
fuerit adte dicens penitet me
dimitte illi. Et dixerunt apli dno.
Auge nob fidem. Dixit aut dns. Si
habueritis fidem ut granum
synapis dicetis huic arbori moro
eradicare et transplantare in
mare et obediet uobis. Quis aūt
uꝛm hīt seruū arantem aut bo
uem pascentem qui regresso de
agro dicat illi, statim transi re
cumbe. et non dicat paro quo
cenem, et precinge te et ministra
mi donec manducem et bibam
et post hoc tu manducabis et bi
bes. Nūquid grām hīt seruo illi.
quia fecit que ei imperaūt. Non
puto. Sic et uos cum feceritis oīa
que pcepta sunt uob dicite. Ser
ui inutiles sumus qȝ debuimus
facere fecimus. Et factū ē dum
iret in ierlm trāsiebat per media
samariam et galileam. Et cū
ingrederetur quoddam castellū
occurrerut ei decem uiri leprosi
qui steterut a longe et leuauerūt
uocem dicentes. Jhu preceptor mi
serere nri. Quos ut uidit dixit.
Ite ostēdite uos sacerdotib. Et factū
est dum irent mūdati sunt. Unꝰ
aut ex illis ut uidit qȝ mundatꝰ
est, regressus est cum magna
uoce magnificans deū. et cecidit
in faciem ante pedes eius, grās
agens. Et hic erat samaritanꝰ
Respondens aut ihs dixit. Nonne
decem mūdati sunt, et nouem
ubi sunt. Non est inuentus q
rediret et daret glām deo, nisi
hic alienigena. Et ait illi. Sur
ge uade quia fides tua saluum
te fecit. Interrogatus autem
a phariseis, qn uenit regnum
dei, Rndit eis et dixit. Non ue
nit regnum dei cum obseruati
one: neqȝ dicent. Ecce hic. aut
ecce illic. Ecce eīm regnū dei inē
uos est. Et ait ad discipulos suos.
Ecce uenient dies, qn desideretis
uidere unū diem filij hoīs et nō
uidebitis. Et dicent uobis. Ecce

hic et ecce illic. Nolite ire, neque sec-
temini. Nam sicut fulgur corus-
cans de sub celo in ea que sub celo
sunt fulget, ita erit filius hominis
in die sua. Primum autem oportet
illum multa pati et reprobari
a generatione hac. Et sicut factum est
in diebus Noe, ita erit et in diebus
filii hominis. Edebant et bibebant eme-
bant et vendebant, uxores duce-
bant et dabantur ad nuptias
usque in diem qua intravit Noe in
archam, et venit diluvium et per-
didit omnes. Similiter sicut factum est in diebus
Loth. Edebant et bibebant emebant
et vendebant, et plantabant et
edificabant. Qua die autem exiit
Loth a Sodomis pluit ignem et sul-
phur de celo et omnes perdidit. Se-
cundum hec erit qua die filius
hominis revelabitur. In illa hora
qui fuerit in tecto et vasa eius
in domo ne descendat tollere ea.
Et qui in agro similiter non redeat re-
tro. Memores estote uxoris Loth.
Quicumque autem quesierit animam
suam salvam facere, perdet illam.
Et quicumque perdiderit illam propter
me vivificabit illam. Dico autem
vobis in illa nocte erunt duo in
lecto uno, unus assumetur et alter
relinquetur. Duo in agro unus
assumetur et alter relinquetur.
Duo erunt molentes una, una assu-
metur et altera relinquetur. Respon-
dentes dicunt ei. Ubi domine. Qui
dixit eis. Ubicumque fuerit corpus,
illic congregabuntur aquile. xviij.

Dicebat autem et parabolam
ad illos, quoniam oportet semper
orare, et non deficere dicens.
Iudex quidam erat in quadam
civitate qui deum non timebat
et hominem non reverebatur. Vidua
autem erat in civitate illa et veni-
ebat ad illum dicens. Vindica
me domine de adversario meo. Et
nolebat per multum tempus.

Post hec dixit intra se. Et si deum
non timeo nec hominem revereor,
tamen quia molesta est mihi hec
vidua vindicabo illam, ne in
novissimo veniens sugillet me.
Ait autem dominus. Audite quid iudex
iniquitatis dicit. Deus autem
non faciet vindictam electorum
suorum clamantium ad se die ac
nocte, et patientiam habebit
in illis. Dico vobis quia cito fa-
ciet vindictam ~~in illis~~, illorum.
Verumtamen filius hominis veniens
putas inveniet fidem in terra.
Dixit autem et ad quosdam qui
in se confidebant, tamquam iusti
et aspernabantur ceteros para-
bolam istam. Duo homines ascen-
debant in templum ut orarent,
unus phariseus et alter publi-
canus. Phariseus stans hec
apud se orabat. Deus gratias
ago tibi quia non sum sicut cete-
ri homines, raptores iniusti adul-
teri, velut etiam hic publicanus.
Ieiuno bis in sabbato decimas
do omnium que possideo. Et publica-
nus a longe stans nolebat nec
oculos ad celum levare, sed per-
cutiebat pectus suum dicens. Deus
propitius esto michi peccatori. Dico
vobis quia descendit hic iustifica-
tus in domum suam ab illo.
Quia omnis qui se exaltat humilia-
bitur, et qui se humiliat exalta-
bitur. Afferebant autem et ad illum
et infantes ut eos tangeret. Que
cum viderent discipuli increpa-
bant illos. Ihesus autem convocans
illos dixit. Sinite pueros veni-
re ad me, et nolite eos vetare.
Talium est enim regnum dei.
Amen dico vobis quicumque non rece-
perit regnum dei sicut puer non
intrabit in illud. Et interrogavit
eum quidam princeps dicens.
Magister bone quid faciens vitam
eternam possidebo. Dixit autem
ei Ihesus. Quid me dicis bonum.

Nemo bonus nisi solus deus. Man
data nosti. Non occides non me
chaberis. non furtum facies.
non falsum testimoniu dices ho
nora patre tuu et matre. Qui
ait. Hec oia custodiui a iuuentute
mea. Quo audito ihs ait illi.
Ad huc unu tibi deest. Oia que
cumqz habes uende et da pau
peribus. et habebis thesaurum
in celo et ueni sequere me. His
ille auditis contristatus est quia
diues erat ualde. Videns autem
ihs illum tristem fcm dixit. Qm
difficile qui pecunias hnt in reg
num dei intrabunt. Facilius
est enim camelum per foramen
acus transire. qm diuitem intrare
in regnum dei. Et dixerunt q
audierunt. Et quis pt saluus
fieri. Ait illis que impossibilia
sunt apud hoies possibilia sut
apud deum. Ait aut petrus. Ecce
nos dimisimus oia. et secuti su
mus te. Qui dixit eis Amen
dico uobis. Nemo est qui reliqt
domu. aut parentes. aut fratres
aut uxorem aut filios. aut ag
ros propter regnum dei. et nō
recipiat multo plura in hoc tpe.
et in seculo futuro uita eternam.
Assumpsit aut duodecim et ait
illis. Ecce ascendim9 ihrlimam
et consumabuntur oia q scripta
sunt per prophas de filio hois
Tradetur enim gentibus et illude
tur et flagellabitur et conspuet.
Et postqz flagellauerint occidet
eum. et die tercia resurget. Et
ipi nichil horum intellexerunt
Erat aut uerbu istud absconditu
ab eis. et no intelligebant que
dicebantur. Et fcm est cu apro
pinquaret iericho. cecus qdam
sedebat secus uiam mendicans.
Et cum audiret turbam prete
reuntem. interrogabat quid hoc
eet. Dixerunt aut ei qz ihesus
nazarenus transiret. Et clamauit

dicens Ihu fili dauid miserere mei.
Et qui preibant increpabant eu
ut taceret. Ipe aut multo mag
clamabat. miserere mei. Stans
aut ihs iussit illu adduci ad se.
Et cum appropinquasset interro
gauit illum dicens. Quid tibi
uis faciam. At ille dixit. Dne
ut uideam. Et ihs dixit. Respice
fides tua te saluum fecit. Et con
festim uidit et sequebatur eum
magnificans deum. et oīs plebs
ut uidit dedit laudem deo. XIX.

Et ingressus perambula
bat iericho. Et ecce uir noie
zacheus. et hic erat princeps
publicanoz. et ipe diues. et qre
bat ihm uidere quis eet. et non
poterat pre turba quia statura
pusillus erat. Et precurrens asce
dit in arborem sycomoz. ut ui
deret illum quia inde erat trāsi
turus. Et cum uenisset ad locu
suspiciens ihs uidit illum et dix
ad illum. Zachee festinans de
scende quia hodie in domo tua
oportet me manere. Et festinās
descendit et excepit illum gaudes
Et cu uiderent oms murmura
bant dicentes. qz ad hoiem pctore
diuertisset. Stans aut zacheus
dixit ad dnm. Ecce dimidiu bonoz
meoz dne do pauperib; et si qd
aliquem defraudaui reddo qua
druplum. Ait ihs ad eum. Quia
hodie salus huic domui facta e.
eo qz et ipe filius sit abrahe. Venit
enim filius hois querere et saluu
facere quod perierat. Hec illis
audientibus adiciens dixit para
bolam eo qz eet prope ihrlm. et
quia existimarent quod confe
stim regnum dei manifestaret.
Dixit ergo. Homo quidam no
bilis abiit in regionem longin
quam. accipere sibi regnum et
reuerti. Vocatis aut decem ser
uis suis. dedit illis decem mnas
et ait. Negociamini du uenio.

Ciues aut eius oderant illum et
miserunt legatione post illum
dicentes. Nolumus hunc regnare
super nos. Et factu est ut rediret
accepto regno. iussit uocare ser
uos quibus dedit pecuniam ut
sciret quantum unusquisque negotia
tus eet. Venit aut primus dicens
Dne mna tua. decem mnas ac
quisiuit. Et ait illi. Euge bone ser
ue quia in modico fuisti fidelis.
eris potestatem habens supra decem ci
uitates, Et alter uenit dicens. Dne
mna tua fecit quinque mnas. Et
huic ait. Et tu esto supra quinque
ciuitates, Et tercius uenit dicens
Dne ecce mna tua quam habui
in sudario repositam. Timui enim
te quia homo austerus es. tollis
quod non posuisti. et metis ubi
non seminasti; Dicit ei. de ore
tuo te iudico. Serue nequa. Scie
bas quod ego homo austerus su
tollens quod non posui. et metens
quod non seminaui. Et quare
non dedisti pecuniam meam ad
mensam et ego ueniens cum u
suris utique exegissem eam. Et
astantibus dixit. Auferte ab illo
mnam. et date ei qui decem mnas
habet, Et dixerunt illi dne habet decem
mnas. Dico aut uobis quia omni
habenti dabitur. ab eo aut et qui
non habet et quod habet auferetur
ab eo. Verumtamen inimicos meos
illos qui me noluerunt regnare
super se. Adducite huc et interfi
cite ante me; Et hiis dictis precede
bat ascendens ierusalem. et fac
tum est cum appropinquasset ad beth
fage et bethaniam. ad monte
oliueti misit duos discipulos su
os dicens. Ite in castellum quod
contra uos est in quo introeuntes
inuenietis pullum asine alli
gatum cui nemo hominum umquam sedit
Soluite illum et adducite, Et si
quis uos interrogauerit quare solui
tis. Sic dicetis ei; Quia dns eius

operam desiderat. Abierunt aute
qui missi erant; et inuenerunt
sicut dixit illis; pullum stantem.
Soluentibus aut illis pullum
dixerunt dni eius ad illos. Qd
soluitis pullum. At illi dixerunt
Quia dns eum necessarium habet;
Et duxerunt illum ad ihm. Et
iactantes uestimenta sua super
pullum. imposuerunt ihm;
Eunte aute illo substernebant
uestimenta sua in uia. Et cum
appropinquaret iam ad descen
sum montis oliueti. ceperunt
omnes turbe descendencium gaude
ntes laudare deum uoce magna.
super omnibus quas uiderant uir
tutibus dicentes. Benedictus qui
qui uenit rex in nomine dni pax
in celo et gloria in excelsis. Et
quidam phariseorum de turbis
dixerunt ad illum; Magister in
crepa discipulos tuos. Quibus
ipse ait, Dico uobis. quia si hii
tacuerint lapides clamabunt;
Et ut appropinquauit. uidens ci
uitatem fleuit super illam dicens
Quia si cognouisses et tu. Et
quidem in hac die tua. que ad pa
cem tibi; nunc aut abscondita
sunt tibi ab oculis tuis. quia
uenient dies in te. et circumdabunt
te inimici tui uallo. et circumda
bunt te et coangustabunt te
undique et ad terram prosternent
te. et filios tuos qui in te sunt
Et non relinquent in te lapidem
super lapidem. eo quod non cog
nouerris tempus uisitationis
tue. Et ingressus in templum
cepit eicere uendentes et emen
tes in illo. dicens illis. Scriptum
est quia domus mea domus ora
tionis uocabitur; Vos aut feci
stis illam speluncam latronum
Et erat docens cottidie in templo.
Principes aut sacerdotum et scribe
et principes plebis querebant illum
perdere et non inueniebant quid
facerent illi; omnis enim populus

suspensus erat;

suspensus erat audiens illum.
Et factum est in una. XX
dierum docente illo populum
in templo et ewangeli
zante convenerunt principes sa
cerdotum et scribe cum senioribus
et aiunt dicentes ad illum. Dic
nobis in qua potestate hec facis, aut
quis est qui dedit tibi hanc po
testatem. Respondens autem dixit ad
illos. Interrogabo vos et ego
unum sermonem. Respondete michi.
Baptismus iohannis de celo
erat an ex hominibus. At illi cogi
tabant intra se dicentes. Quia
si dixerimus de celo: dicet, quare
ergo non credidistis ei. Si dixeri
mus ex hominibus, universa plebs
lapidabit nos. Certi enim sunt
iohannem prophetam esse. Et respon
derunt se nescire unde esset. Et ihesus
ait illis. Neque ego dico vobis in qua
potestate hec facio. Cepit autem dicere
ad plebem hanc parabolam.
Homo quidam plantavit vineam
et locavit eam colonis. et ipse
peregre fuit multis temporibus.
Et in tempore vindemie misit ad cul
tores servum. ut de fructu vinee
darent illi. Qui cesum dimise
runt eum inanem. Et addidit
alterum servum mittere. Illi
autem hunc quoque cedentes. et af
ficientes contumeliis. dimise
runt inanem. Et addidit terci
um mittere. qui et illum vul
nerantes eiecerunt. Dixit autem
dominus vinee. Quid faciam mittam
filium meum dilectum. forsitan
cum hunc viderint verebuntur.
Quem cum vidissent coloni
cogitaverunt inter se dicentes. Hic
est heres occidamus eum. ut
nostra fiat hereditas. Et eiectum
illum extra vineam occiderunt.
Quid ergo faciet illis dominus vi
nee. Veniet et perdet colonos
istos. et dabit vineam aliis. Quo

audito dixerunt illi. Absit. Ille
autem aspiciens eos dixit. Quid
est ergo quod scriptum est. La
pidem quem reprobaverunt edi
ficantes factus est in caput an
guli. Omnis qui ceciderit super lapi
dem illum conquassabitur. Super
quem autem ceciderit, commi
nuet illum. Et querebant principes
sacerdotum et scribe, mittere in
illum manus, in illa hora et
timuerunt populum. Cognoverunt
enim quod ad ipsos dixerit simili
tudinem istam et observantes mi
serunt insidiatores qui se iustos
simularent, ut caperent eum
in sermone, et traderent eum
principatui et potestati presidis. Et
interrogaverunt illum dicentes
Magister scimus quia recte dicis et
doces, et non recipis personam.
sed in veritate viam dei doces.
Licet nobis tributum dare cesari
an non. Considerans autem dolu
illorum dixit ad eos. Quid me
temptatis ostendite michi dena
rios. Cuius habet ymaginem et sup
scripcionem. Respondentes dixerunt ei.
Cesaris. Et ait illis. Reddite ergo
que sunt cesaris cesari. et que sunt
dei deo. Et non potuerunt ei ver
bum reprehendere coram plebe et mi
rati in responsis eius tacuerunt. Ac
cesserunt autem quidam saduceorum
qui negabant esse resurreccionem.
et interrogaverunt eum dicentes
Magister moyses scripsit nobis. Si
frater alicuius mortuus fuerit habens
uxorem et hic sine liberis fue
rit, ut accipiat eam frater eius uxo
rem. et suscitet semen fratri suo.
Septem ergo fratres erant. Et primus
accepit uxorem et mortuus est
sine liberis. et sequens accepit il
lam et ipse mortuus est sine filio.
Et tercius accepit illam. similiter et
omnes septem. et non reliquerunt
semen et mortui sunt. Novissima

onu mortua est et mulier In re-
surrectione ergo cuius eorum
erit uxor? Siquidem eam septem
habuerunt uxorem. Et ait illis
ihs. Filii huius seculi nubent et
traduntur ad nuptias. Illi uero
qui digni habebuntur seculo illo
et resurrectione ex mortuis neque
nubent neque ducent uxores neque
ultra mori poterunt. Equales enim
angelis sunt. et filii dei sunt cum
sint filii resurrectionis. Quia uero
resurgant mortui. Et moyses ostendit
secus rubum cum dicit dnm
deum abraham et deum ysaac et
deum iacob. deus aut non e mor-
tuorum sed uiuentium. Omnes
enim uiuunt ei. Respondentes autem
quidam scribarum dixerunt. Magister
bn dixisti. et amplius non aude-
bant eum quicquam interrogare.
Dixit autem ad illos. Quomodo
dicunt xpm dauid filium esse.
et ipse dauid dicit in libro psalmo-
rum. Dixit dns dno meo sede
a dextris meis, donec ponam in-
imicos tuos scabellum pedum tuorum.
Dauid ergo dnm illum uocat,
et quo filius eius est. Audiente
aut oi populo. dixit discipulis
suis. Attendite a scribis qui uo-
lunt ambulare in stolis. et amant
salutationes in foro. et prima ca-
thedras in synagogis. et primos
discubitus in conuiuiis. qui de-
uorant domos uiduarum simu-
lantes longam orationem hii accipi-
ent dampnationem maiorem. xxi.

R Espiciens aut uidit eos
qui mittebant munera
sua in gazophilacium
diuites. Uidit aut et quandam ui-
duam pauperculam mittentem
era minuta duo et dixit. Uere
dico uobis quia uidua hec, paupera
plus quam omnes misit. Nam omnes
hii ex habundanti sibi miserunt
munera deo. Hec autem ex eo
quod deest illi omnem uictum suum
quem habuit misit. Et quibusdam
dicentibus de templo quod lapidi-
bus bonis et donis ornatum
esset dixit. Hec que uidetis uenient
dies in quibus non relinquetur
lapis super lapidem, qui non
destruatur. Interrogauerunt
aut illum dicentes. Preceptor
quando hec erunt et quod signum
cum fieri incipient. Qui dixit
Uidete ne seducamini. Multi enim
uenient in noie meo dicentes.
quia ego sum et tempus appro-
pinquabit. Nolite ergo ire post
illos. Cum aut audieritis pre-
lia et seditiones, nolite terreri.
Oportet primum hec fieri. sed non
dum statim finis. Tunc dice-
bat illis surget gens contra gen-
tem et regnum aduersus reg-
num. et terre motus magni
erunt per loca et pestilentie et
fames, terroresque de celo et sig-
na magna erunt. Sed ante hec oia
inicient uobis manus suas. et
persequentur, tradentes in syna-
gogis, et custodiis tradentes
ad reges et presides propter no-
men meum. Continget autem
uobis testimonium. Ponite
ergo in cordibus uris non pre-
meditari quemadmodum
respondeatis. Ego enim dabo uobis
os et sapientiam. cui non poterunt
resistere omnes aduersarii uri.
Trademini aut a parentibus et cog-
natis et fratribus et amicis. et
morte afficient ex uobis. Et eritis
odio omnibus propter nomen meum.
Et capillus de capite uro non
peribit. In pacientia ura possidebi-
tis aias uras. Cum aut uide-
ritis ihrlm circumdari ab exerci-
tu. tunc scitote quia appropinqua-
bit desolatio eius. Tunc qui in
iudea sunt fugiant ad montes.
et qui in medio eius discedant

et qui in regionibus non intrent
in eam quia dies ulcionis hii
sunt, ut impleantur oia que
scripta sunt, Ve aut pregnan
tibus et nutrientibus in illis die
bus. Erit em pressura magna
super terram. et ira populo.
huic, et cadent in ore gladii et
captiui ducentur in oms gentes
et ierlm calcabitur a gentibus
donec impleantur. tempora
nacionu. Et erunt signa in sole
et luna et stellis. et in terris
pressura gencium pre confusi
one sonitus maris et fluctuum.
arescentibus hoibus p timore
et expectacione q superueniet
uniuerso orbi. Nam uirtutes
celorum mouebuntur. Et tunc ui
debunt filium hois uenientem
in nube cum ptate magna et
maiestate. His autem fieri in
cipientibus respicite et leuate
capita ura qm apropinquat
redempcio ura. Et dixit illis
similitudine. Videte ficulneam
et oms arbores cum producunt
ex se iam fructum: qm prope
est estas, Ita et cum uideritis
hec fieri. scitote qm prope est
regnum dei. Amen dico uobis
non preteribit generacio hec do
nec oia fiant, Celum et terra
transibunt uerba autem mea no
transibunt. Attendite autem
uobis ne forte grauentur corda
ura in crapula et ebrietate, et
curis huius uite et sup ueniat
in uos illa repentina dies. Tam
qm laqueus em sup ueniet
in oms qui sedent sup faciem
omnis terre: Vigilate itaq oi
tempore, orantes ut digni ha
beamini, fugere ista oia que futu
ra sunt. et stare ante filiu hois
Erat aut diebus docens in tem
plo: Noctibus uero exiens mo
rabatur in monte, qui uocatur.

oliueti et ois populus manicabat
ad eum in templo audire eum,
Appropinqbat. xxii.
aut dies festus azimorum
qui dicitur pascha. et q
rebant principes sacerdo
tum et scribe: quo eum interfice
rent. timebant uero plebem. In
trauit aut sathanas in iudam:
qui cognominabatur scarioth,
unu de duodecim. et abiit et locu
tus est cum principibus sacerdotu
et magistratuum quemadmodum
illum traderet eis. et gauisi sut
et pacti sunt ei pecuniam dare,
et spopondit. et querebat oportuni
tatem. ut traderet eum sine tur
bis. Venit aut dies azimorum
in qua necesse erat occidi pascha.
Et misit petru et johanne dicens
Euntes parate nobis pascha ut ma
ducemus. At illi dixerunt. Vbi
uis paremus. Et dixit ad eos. Ecce
introeuntibus uobis in ciuitatem
occurret uobis homo, amphoram
aque portans, sequimini eum.
in domu in quam intrat. et di
cetis pri familias domus. Dicit
tibi magr. Vbi est diuersorium
ubi pascha cum discipulis meis
manducem: et ipse ostendet uo
bis cenaculu magnu stratum
et ibi parate; Euntes aute di
inuenerunt sicut dixit illis ihs.
et parauerut pascha. Et cu facta
eet hora discubuit et duodecim
discipuli cum eo. Et ait illis de
siderio desideraui. hoc pascha ma
ducare uobiscum anqm paciar.
Dico em uobis, quia ex hoc non
manducabo illud. donec impleat,
in regno dei. Et accepto calice g
cias egit et dixit Accipite et di
uidite inter uos. Dico em uob
quia no bibam de generacione ui
tis donec ueniat regnu dei. Et
accepto pane gras egit. et fregit
et dedit eis dicens. Hoc e corpus

meum quod pro vobis tradetur;
hoc facite in meam commemoratio-
nem. Similiter et calicem postquam cena-
vit dicens. Hic est calix novum
testamentum in meo sanguine;
qui pro vobis fundetur. Verum-
tamen ecce manus tradentis me
mecum est in mensa; Et quidem
filius hominis secundum quod diffinitum
est. Verumtamen ve homini illi per quem
tradetur; Et ipsi ceperunt querere inter
se. quis esset ex eis qui hoc esset fac-
turus. Facta est autem contentio
inter eos; quis eorum videretur
esse maior; Dixit autem eis Reges
gentium dominantur ~~eis~~ eorum et qui
potestatem habent super eos. benefi-
ci vocantur. Vos autem non sic
Sed qui maior est in vobis, fiat
sicut iunior. Et qui precessor est sicut
ministrator. Nam quis maior est
qui recumbit an qui ministrat. No-
nne qui recumbit. Ego autem in me-
dio vestrum sum sicut qui ministrat.
Vos autem estis qui permansistis me-
cum in temptacionibus meis;
Et ego dispono vobis sicut dispo-
suit michi pater meus regnum;
ut edatis et bibatis super mensam
meam in regno meo et sedeatis
super thronos duodecim iudican-
tes duodecim tribus israel. Ait autem
dominus. Symon. symon ecce satha-
nas expetivit vos. ut cribraret
sicut triticum, ego autem rogavi
pro te ut non deficiat fides tua;
et tu aliquando conversus confirma
fratres tuos. Qui dixit ei. Domine
tecum sum paratus et in carce-
rem et in mortem ire. Et ille dixit.
dico tibi petre. Non cantabit hodie
die gallus donec ter abneges
nosse me; Et dixit eis. Quando misi
vos sine sacculo et pera et calci-
amentis. Numquid aliquid defuit
vobis. At illi dixerunt. Nichil;
Dixit ergo eis. Sed nunc qui
habet sacculum tollat similiter.

et peram. Et qui non habet vendat
tunicam suam et emat gladium.
Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc
quod scriptum est oportet impleri
in me; Et quod cum iniquis de-
putatus est; Etenim ea que sunt
de me finem habent. At illi dixerunt
Domine. ecce duo gladii hic. At ille
dixit eis satis est; Et egressus
ibat secundum consuetudinem in mon-
tem olivarum. Secuti sunt autem
illum et discipuli. Et cum per-
venisset ad locum dixit eis. Or-
ate ne intretis in temptacionem
Et ipse avulsus est ab eis quantum
iactus est lapidis; Et positis ge-
nibus orabat dicens. Pater si
vis transfer calicem istum a
me; Verumtamen non mea volun-
tas sed tua fiat; Apparuit autem
illi angelus de celo confortans
eum; et factus in agonia pro-
lixius orabat. Et factus est sudor
eius sicut gutte sanguinis
decurrentis in terram; Et cum
surrexisset a terra ab oracione et
venisset ad discipulos suos in-
venit eos dormientes prae tristicia,
et ait illis. Quid dormitis
surgite orate ne intretis in temp-
tacione. Adhuc eo loquente;
Ecce turba et qui vocabatur iudas
unus de duodecim antecedebat
eos, et appropinquavit ihesu ut
oscularetur eum; Ihesus autem dixit
illi; Iuda osculo tradis filium
hominis. Videntes autem hii qui circa
ipsum erant, quod futurum erat;
dixerunt ei. Domine si percutimus
in gladio. Et percussit unus
ex illis servum principis sacer-
dotum, et amputavit auriculam
eius dexteram. Respondens autem ihesus
ait. Sinite usque huc. Et cum te-
tigisset auriculam eius sanavit
eum. Dixit autem ihesus ad eos qui
venerant ad se principes sacerdotum.

et magistratus templi et seniores
Quasi ad latronem existis cu
gladiis et fustibus cum cottidie
fuerim uobiscum in templo et
non extendistis manus in me
Sed hec est hora ura et ptas te
nebrarum Comprehendentes autem
eum duxerunt ad domum principis
sacerdotum. Petrus uero seque
batur eum a longe. Accenso autem
igne in medio atrii et circum
stantibus illis erat petrus in
medio eorum. Quem cum ui
disset ancilla quedam sedentem
ad lumen et eum fuisset intuita
dixit. Et hic cum illo erat. At
ille negauit eum dicens. Muli
er non noui eum. Et post pusil
lum alius uidens eum dixit.
Et tu de illis es. Petrus uero ait.
O homo non sum. Et interuallo
facto quasi hore unius, alius quedam
affirmabat dicens. Vere et hic
cum illo erat. Nam et galileus
e. Et ait petrus. homo nescio quid
dicis. Et continuo adhuc eo lo
quente gallus cantauit. Et con
uersus dns respexit petrum. Et
recordatus est petrus uerbi dni
sicut dixerat. quia prius quam gallus
cantet. ter me negabis. et egres
sus foras fleuit amare. Et ui
ri qui tenebant illum. illude
bant ei cedentes. et uelauerunt
eum. et percuciebant faciem eius
Et interrogabant eum dicentes. Pro
phetiza. quis est qui te percussit
Et alia multa blasphemantes
dicebant in eum. Et ut factus
est dies. conuenerunt seniores po
puli et principes sacerdotum et
scribe. et duxerunt eum in con
cilium suum. et interrogauerunt
illum dicentes. Si tu es xpus
dic nobis. Et ait illis Si uobis dixero
non credetis mihi. Si autem et inter
rogauero non respondebitis mihi. neque
dimittetis. Ex hoc autem erit filius

hominis sedens a dextris uirtutis dei.
Dixerunt autem omnes. Tu ergo es
filius dei. Qui ait. Vos dicitis
quia ego sum. At illi dixerunt
Quid adhuc desideramus testi
monium. Ipsi enim audiuimus de ore
eius. Et surgens omnis multitudo eorum
duxerunt illum ad pylatum. Ce
perunt autem accusare illum
dicentes. Hunc inuenimus sub
uertentem gentem nram, et pro
hibentem tributa dare cesari et dic
entem se xpm regem esse. Pilatus
autem interrogauit eum dicens. Tu
es rex iudeorum. At ille respondens ait,
Tu dicis. Ait autem pilatus ad prin
cipes sacerdotum et ad turbas.
Nichil inuenio in homine hoc cause.
At illi inualescebant dicentes.
Commouit populum. docens per uni
uersam iudeam. incipiens a ga
lylea usque huc. Pylatus autem au
diens galyleam interrogauit si
homo galyleus esset. Et ut cognouit
quia de herodis potestate esset remisit
eum ad herodem qui et ipse ieru
solimis erat illis diebus. Herodes
autem uiso ihesu gauisus est ualde.
Erat enim cupiens uidere eum ex mul
to tempore. eo quod multa audiret de illo.
et sperabat signum aliquod uidere
ab eo fieri. Interrogabat autem illum
multis sermonibus. et ipse nichil
illi respondebat. Stabant autem princi
pes sacerdotum et scribe. constan
ter accusantes eum. Spreuit autem
illum herodes cum exercitu
suo. et illusit indutum ueste alba.
et remisit ad pilatum. et facti sunt
herodes et pylatus amici in ipsa
die. Nam ante inimici erant ad
inuicem. Pylatus autem conuoca
tis principibus sacerdotum et magi
stratibus et plebe dixit ad illos. Ob
tulistis michi hunc hominem quasi
auertentem populum et ecce ego coram
uobis interrogans nullam causam
inueni in homine isto. ex hiis in quibus

accusatis. sed neque herodes. Nam remisi vos ad illum et ecce nil morte dignum actum est ei. Emendatum ergo illum dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum unum vinctum. Exclamavit autem simul universa turba dicens. Tolle hunc et dimitte nobis barrabam. Qui erat propter seditionem quidam in civitate factam et homicidium missus in carcerem. Iterum autem pilatus locutus est ad illos, volens dimittere ihm. At illi succlamabant dicentes. Crucifige crucifige eum. Ille autem tercio dixit ad ~~eum~~ eos. Quid enim mali fecit. Nullam causam mortis invenio in eo. Corripiam ergo illum et dimittam. At illi instabant vocibus magnis, postulantes ut crucifigeretur. Et invalescebant voces eorum. Et pilatus adiudicavit fieri peticionem eorum. Dimisit ergo illis eum qui propter homicidium et sedicionem missus fuerat in carcerem, quem petebant. Ihm autem tradidit voluntati eorum. Et cum ducerent eum apprehenderunt symonem quendam cyrenensem venientem de villa. et imposuerunt illi crucem portare post ihm. Sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum que plangebant et lamentabant eum. Conversus autem ad illos ihs dixit. Filie ierusalem nolite flere super me. sed super vos ipsas flete, et super filios vestros. quoniam ecce venient dies,

Capitulum 23.

in quibus dicent. Beate steriles, que non genuerunt et ubera que non lactaverunt. Tunc incipient dicere montibus cadite super nos. et collibus operite nos. Quia si in viridi ligno hoc faciunt. in arido quid fiet. Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo ut interficerentur. Et postquam venerunt in locum qui vocatur calvarie, ibi crucifixerunt eum et latrones, unum a dextris et alterum a sinistris. Ihs autem dicebat, Pater ignosce illis. non enim sciunt quid faciunt. Dividentes vero vestimenta eius miserunt sortes. Et stabat populus expectans. Et deridebant eum principes cum eis dicentes. Alios salvos fecit, se ipsum salvum faciat si hic est xpus dei electus. Illudebant autem ei et milites accedentes et acetum offerentes ei dicentes. Si tu es rex iudeorum salvum te fac. Erat autem et superscripcio scripta super illum litteris grecis et latinis et hebraicis. Hic est rex iudeorum. Unus autem de his qui pendebant latronibus blasphemabat eum dicens. Si tu es xpus salvum fac temetipsum et nos. Respondens autem alter increpabat eum dicens. Neque tu times deum, qui in eadem dampnacione es. Et nos quidem iuste nam digna factis recipimus. hic vero nichil mali gessit. Et dicebat ad ihm. domine memento mei cum veneris in regnum tuum. Et dixit illi ihs. Amen dico tibi. hodie mecum eris in paradiso. Erat autem hora fere sexta. et tenebre facte sunt in universa terra. usque in horam nonam. et obscuratus est sol et velum templi scissum est medium. Et clamans voce magna ihs ait. Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Et hec dicens exspiravit. Videns autem centurio quod factum fuerat glorificavit deum dicens. Vere hic homo iustus erat. et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud et videbant que fiebant percucientes pectora sua revertebant. Stabant

aut omnes noti eius a longe. et
mulieres que secute eum erant
a galilea hec videntes. Et ecce
vir nomine Joseph qui erat decu
rio vir bonus et iustus. hic non
consenserat consilio et actibus
eorum. ab arimathia ciuitate iu
dee; qui expectabat et ipse reg
num dei. Hic accessit ad pila
tum et petijt corpus ihesu. Et de
positum inuoluit sindone. et po
suit eum in monumento exciso in
quo non dum quisquam positus
fuerat; et dies erat parasceue.
et sabbatum illucescebat; Subse
cute autem mulieres que cum venerant
de galilea viderunt monumen
tum et quemadmodum positum
erat corpus ihesu. Et reuertentes
parauerunt aromata et ungen
ta et sabbato quidem siluerunt
secundum mandatum; xxiiij.

Una sabbati valde dilucu
lo venerunt ad monu
mentum portantes, que
parauerant aromata. et inuene
runt lapidem reuolutum a mo
numento et ingresse non inue
nerunt corpus domini ihesu. Et fac
tum est dum mente consternate essent
de isto. Ecce duo viri steterunt
iuxta illas in veste fulgenti. Cum
timerent autem et declinarent vul
tum in terram dixerunt ad illas
Quid queritis viuentem cum mor
tuis, Non est hic sed surrexit
Recordamini qualiter locutus est
vobis, cum adhuc in galilea esset
dicens. Quia oportet filium
hominis tradi in manus hominum pec
catorum et crucifigi et die tercia
resurgere. Et recordate sunt ver
borum eius. et regresse a monu
mento nunciauerunt hec omnia
illis undecim. et ceteris omnibus
Erat autem maria magdalene
et iohanna. et maria Jacobi et
cetere que cum eis erant que dicebant
ad apostolos hec. Et visa sunt ante
illos sicut deliramentum verba
ista et non credebant illis; Pe
trus autem surgens cucurrit ad
monumentum; et procumbens
vidit linteamina sola posita et
abijt secum mirans quod factum
fuerat. Et ecce duo ex illis ibant
ipsa die in castellum quod erat
stadiorum sexaginta spacio ab
ierusalem nomine emaus. et ipsi
loquebantur ad inuicem de hijs
omnibus que acciderant. Et fac
tum est dum fabularentur. et secum
quererent et ipse ihesus appropinquans
ibat cum illis. Oculi autem eorum
tenebantur ne eum agnosce
rent; Et ait ad illos. Qui sunt
hij sermones quos confertis
ad inuicem ambulantes et estis
tristes. Et respondens unus cui no
men cleophas. dixit ei. Tu solus
peregrinus es in ierusalem. et non
cognouisti que facta sunt in
illa hijs diebus, Quibus ille
dixit. que. Et dixerunt de ihesu na
zareno qui fuit vir propheta
potens in opere et sermone co
ram deo et omni populo. Et quomodo
eum tradiderunt summi sacerdo
tes. et principes nostri in dampna
cionem mortis. et crucifixerunt
eum. Nos autem sperabamus quia
ipse esset redempturus israel. Et
nunc super hec omnia. tercia dies
est hodie. quod hec facta sunt. Sed
et mulieres quedam ex nostris ter
ruerunt nos que ante lucem
fuerunt ad monumentum et non
inuento corpore eius. venerunt
dicentes se etiam visionem an
gelorum vidisse. qui dicunt eum
viuere. et abierunt quidam ex no
stris ad monumentum et ita in
uenerunt. sicut mulieres dixerunt
Ipsum vero non inuenerunt sicut
mulieres dixerunt. Et ipse dixit ad-

eos. O stulti et tardi corde ad cre-
dendum in omnibus que locuti sunt
prophete. Nonne hec oportuit pa-
ti xpm et ita intrare in gloriam su-
am. Et incipiens a moyse et pro-
phetis omnibus. interpretabatur
illis scripturas de omnibus que de
ipso erant; Et appropinquaverunt
castello quo ibant. et ipse finxit
se longius ire. Et coegerunt il-
lum dicentes. Mane nobiscum
quoniam advesperascit. et inclinata
est iam dies. et intravit cum illis
Et factum est cum recumberet cum
deret cum illis. accepit panem
et benedixit ac fregit et porrige-
bat illis. Et aperti sunt oculi eorum
et cognoverunt eum. Et ipse eva-
nuit ab oculis eorum. Et dixerunt
ad invicem. Nonne cor nostrum ar-
dens erat in nobis in via dum lo-
queretur. et aperiret nobis scripturas
Et surgentes eadem hora regres-
si sunt in ierusalem et invenerunt
congregatos undecim. et eos qui
cum eis erant dicentes quod surrexit
dominus vere et apparuit symoni.
Et ipsi narrabant omnia que gesta
erant in via. et quomodo cognoverunt
eum in fractione panis. Cum
autem hec loquuntur. Ihesus stetit
in medio eorum et dixit eis Pax
vobis Ego sum. Nolite timere.
Conturbati vero et conterriti
existimabant se spiritum videre. Et
dixit eis. Quid turbati estis. et
cogitationes ascendunt in corda
vestra; Videte manus meas et
pedes meos. quia ego ipse sum.
Palpate et videte quia spiritus car-
nem et ossa non habet. sicut
me videtis habere. Et cum hec di-
xisset ostendit eis manus et latus
Adhuc autem illis non credentibus
et mirantibus pre gaudio dixit
habetis hic aliquid quod man-
ducetur. Et illi obtulerunt ei

partem piscis assi et favum mel-
lis. Et cum manducasset coram
eis sumens reliquias dedit eis
Et dixit eis. Hec sunt verba que
locutus sum ad vos. cum adhuc
essem vobiscum. Quoniam necesse est
impleri omnia que scripta sunt
in lege moysi. et prophetis. et
psalmis de me. Tunc aperuit
illis sensum ut intelligerent
scripturas. Et dixit eis quoniam sic
scriptum est; et sic oportebat
pati xpm et resurgere a mor-
tuis die tercia et predicari in
nomine eius. penitentiam et remissio-
nem peccatorum in omnes gentes
incipientibus ab iherosolimo
Vos autem estis testes horum. Et
ego mittam promissum patris
mei in vos. Vos autem sedete in
civitate quo adusque induamini
virtute ex alto. Eduxit autem
eos foras in bethaniam. et ele-
vatis manibus suis benedixit
eis. Et factum est dum benediceret
illis. recessit ab eis et ferebatur
in celum. Et ipsi adorantes eum
regressi sunt in ierusalem cum gau-
dio magno. Et erant semper
in templo laudantes et bene-
dicentes deum:

Explicit Lucas.

Hic est Johannes ewan-
gelista unus ex disci-
pulis ihu. qui virgo
est electus a deo quem de nup-
cijs volentem nubere vocavit
deus. cui virginitatis in hoc
duplex testimonium in ewan-
gelio datur. quod et pre ceteris
a deo dilectus dr. Et huic ma-
trem suam de cruce commenda-
vit dns. ut virginem virgo ser-
varet. Denique manifestans
in ew. quod ipse erat incorrup-
tibilis verbi. inchoans opus so-
lus. verbum carnem factum es-
se. nec lumen a tenebris conprehen-
sum fuisse testatur. primum sig-
num ponens quod in nupcijs fecit
dns. Ostendens quod erat ipse et
legentibus demonstraret. quod ubi
dns invitatus e. deficere nup-
ciarum vinum debeat. ut ex
veteribus inmutatis nova omnia
que a xpo instituuntur. appare-
ant. Hoc aut ewangelium scrip-
sit in asia postea quam in pathmos
insula apocalipsim scripserat.
vt cui in principio canonis incor-
ruptibile principium in genesi
ei etiam incorruptibilis finis
per virginem in apocalipsi red-
deretur. dicente xpo ego sum alpha
et o. Et hic est iohannes qui sciens
supervenisse diem recessus sui.
convocatis discipulis suis in
epheso. per multa signorum ex-
perimenta. promens xpm de-
scendens in defossum sepulture
sue locum facta oroe positus
est ad patres suos tam extraneus
a dolore mortis. quam a corrupti-
one carnis invenitur alienus.
Tamen post omnes ewm scripsit
et hoc virgini debebat. Quorum
tamen vel scriptorum temporis disposicio
vel librorum ordinacio ideo per sin-
gula a nobis non exponitur. ut
sciendi desiderio collato et que-
rentibus fructus laboris et deo
magisterij doctrina servetur.

In principio erat verbum. et ver-
bum erat apud deum. et deus
erat verbum. Hoc erat in princi-
pio apud deum. Omnia per ipm
facta sunt. et sine ipso factum e nich-
il. Quod factum est in ipso vita erat
et vita erat lux hominum. et lux
in tenebris lucet. et tenebre ea
non comprehenderunt. Fuit homo
missus a deo cui nomen erat io-
hannes. hic venit in testimoniu
ut testimonium perhiberet de
lumine. ut omnes crederent per
illum. Non erat ille lux. sed ut
testimonium perhiberet de lu-
mine. Erat lux vera que illumi-
nat omnem hominem venientem in hunc
mundum. In mundo erat et mu-
dus per ipm factus est. et mun-
dus eum non cognovit. In pro-
pria venit et sui eum non rece-
perunt. Quot aut receperunt
eum dedit eis potestatem filios dei
fieri his qui credunt in nomine eius.
Qui non ex sanguinibus neque
ex voluntate carnis. neque ex volu-
ntate viri sed ex deo nati sunt. Et
verbum caro factum est et habita-
vit in nobis. Et vidimus gloriam
eius. gloriam quasi unigeniti a
patre. plenum gracia et veritate.
Johannes testimoniu perhibet de
ipso et clamat dicens. Hic erat
quem dixi. Qui post me ventu-
rus e ante me factus est quia
prior me erat. et de plenitudine
eius nos omnes accepimus et graciam
pro gracia. Quia lex per moy-
sen data est. gracia et veritas
per ihm xpm facta est. Deum
nemo vidit umquam. Unigenitus.

filius qui est in sinu patris ipse
enarrauit. Et hoc testimonium
iohannis qn miserunt iudei ab
ierlimis sacerdotes et leuitas ad
eum; ut interrogarent eum tu
quis es. Et confessus est et non
negauit. Et confessus est qz non
sum ego xpus. et interrogauerunt
eum. Quid ergo; helyas es tu.
Et dixit. Non sum. Propheta es
tu. Et rndit. Non. Dixerunt ergo
ei, Quis es ut rnsum demus hiis
qui miserunt nos. Quid dicis
de te ipso. Ait. Ego uox clamantis
in deserto. dirigite uiam dni sicut
dixit ysaias propheta. Et q missi
fuerant erant ex phariseis. Et
interrogauerunt eum et dixerunt
ei; Quid ergo baptizas si tu non
es xpus neqz helyas neqz propheta
Rndit eis iohannes dicens. Ego
baptizo in aqua. medius autem
urm stetit quem uos nescitis.
Ipse est qui post me uenturus
est. qui ante me factus est cuius
non sum dignus. ut soluam
eius corrigiam calciamenti. Hec
in bethania facta sunt transiorda
nem ubi erat iohannes baptiza-
ns. Altera die uidit iohes ihm
uenientem ad se et ait; Ecce ag
nus dei, Ecce qui tollit peccata
mudi, Hic est de quo dixi, Post
me uenit uir qui ante me fac
tus est quia prior me erat, Et ego
nesciebam eum, Sed ut mani
festetur in isrl, propterea ueni
ego in aqua baptizans, Et testi
moniu perhibuit iohannes di
cens; Quia uidi spm descenden
tem qi columbam de celo et
mansit super eum. et ego nesci
ebam eum; Sz qui misit me
baptizare in aqua. ille m dixit
Super quem uideris spm descen
dentem et manentem super eum
hic est qui baptizat in spu sco.
Et ego uidi et testimonium per

hibui, quia hic est filius dei. Al
tera die iterum stabat iohes
et ex discipulis eius duo. Et re
spiciens ihm ambulantem di
cit. Ecce agnus dei; Et audierunt
eum duo discipuli loquentem.
et secuti sunt ihm. Conuersus
aut ihs uidit eos sequentes se
et ait illis. Quid queris. Qui
dixerunt ei rabbi. Quod dicit
interpretatu magr. Ubi habitas
Dicit eis. Venite et uidete. Vi
derunt et uenerunt ubi mane
ret. et apud illum manserunt
die illo. hora aut erat quasi
decima; Erat aut andreas fr
symonis petri unus ex duobus
qui audierant a iohanne et se
cuti fuerant eum. Inuenit hic
primum frem suum symonem
et dixit ei. Inuenimus messiam
qui dicitur xps quod est interp
tatum xpus, Et adduxit eum
ad ihm. Intuitus aut eum ihs
dixit; Tu es symon filius ioha
na. tu uocaberis cephas, quod
interpretatur petrus. In crastinu
aut uoluit exire in galyleam,
et inuenit philippum et dicit ei,
Sequere me. Erat aut philipp
a bethsaida ciuitate. Andree et
petri. Inuenit philippus natha
nahel. et dicit. Quem scripsit
moyses in lege; et prophe inue
nimus ihm filium ioseph a na
zareth. Et dicit ei nathanahel.
A nazareth pt aliquid bom ee.
Dicit ei philippus. Veni et uide.
Vidit ihs nathanael. uenien
tem ad se et dicit ei; Ecce uere
israhelita in quo dolus non est
Dicit ei nathanael. Unde me
nosti. Rndit ihs et dixit ei. Prius
qm te philippus uocaret cum
eés sub ficu uidi te; Rndit ei na
thanael et ait; Rabbi tu es fi
lius dei. tu es rex isrl. Rndit

ihs et dicit ei. Quia dixi tibi ui-
di te sub ficu credis maius his
uidebis. Et dicit ei Amen amen
dico uobis. Videbitis celum aper-
tum et angelos dei, ascendentes
et descendentes supra filium hominis.
Et tercia die nuptie. ij.
facte sunt in chana ga-
lilee. et erat mater ihu
ibi. Vocatus est aut ihs et disci-
puli eius ad nuptias; Et defici-
ente uino dicit mater ihu ad eum
Vinum non habent. Et dicit ei ihs. Quid
michi et tibi est mulier. Non dum
uenit hora mea. Dicit mater eius
ministris. Quodcumque dixerit uo-
bis facite. Erant aut ibi lapi-
dee ydrie sex posite. secundum purifi-
cationem iudeorum, capientes sin-
gule metretas binas uel ternas. –d
Dicit eis ihs. haurite nunc et
ferte architriclino. et tulerunt.
Vt aut gustauit architriclinus
aquam uinum factam et non sciebat
unde esset. ministri aut sciebant qui
hauserant aquam. Vocat spon-
sum architriclinus et dicit ei;
Omnis homo primum uinum bonum
ponit. Et cum inebriati fuerint
tunc id quod deterius est. Tu aut
seruasti uinum bonum usque adhuc.
Hoc fecit inicium signorum ihs
in chana galilee et manifesta-
uit gloriam suam. Et crediderunt
in eum discipuli eius. Post hec
descendit capharnaum. ipse et
mater eius et fratres eius. et disci-
puli eius et ibi manserunt non
multos dies. Et prope erat pa-
sca iudeorum; et ascendit ihs ierosoli-
mam. et inuenit in templo uen-
dentes boues. et oues et colum-
bas. et numularios sedentes;
Et cum fecisset quasi flagellum de fu-
niculis omnes eiecit de templo.
Oues quoque et boues. et numula-
riorum effudit es. et mensas sub-
uertit. Et his qui columbas uen-
debant dixit. Auferte ista hinc et
nolite facere domum patris mei
domum negociacionis. Recordati
sunt uero discipuli eius. quia
scriptum est. Zelus domus tue
comedit me. Responderunt ergo iu-
dei et dixerunt ei. Quod signum
ostendis nobis quia hec facis;
Respondit ihs et dixit eis. Soluite
templum hoc et in tribus diebus
~~excitabo~~ illud excitabo. Dixerunt
ergo iudei. Quadraginta et sex
annis edificatum est templum
hoc. et tu in tribus diebus excitabis
illud. Ihs aut dicebat de templo
corporis sui. Cum ergo resurrexi-
sset a mortuis. recordati sunt
discipuli eius quia dicebat hoc.
et crediderunt sermoni quem dixit
ihs. Cum autem esset in ierosolimis in
pascha. in die festo multi credide-
runt in nomine eius. uidentes sig-
na que faciebat; Ipse aut ihesus
non credebat semetipsum eis. eo
quod ipse nosset omnes. et quia opus
non erat ei; ut quis testimoni-
um perhiberet de homine. Ipse enim
sciebat quid esset in homine; iij.
Erat aut homo ex phari-
seis. Nicodemus nomine
princeps iudeorum. Hic uenit
ad ihm nocte et dicit ei; Rabbi
scimus quia a deo uenisti magister
Nemo enim potest hec signa facere
que tu facis, nisi fuerit deus cum
eo; Respondit ihs et dixit ei. Amen
dico tibi. Nisi quis natus fuerit
denuo. non potest uidere regnum dei.
Dicit ad eum nicodemus. Quomodo
potest homo nasci cum sit senex;
Numquid potest in uentrem matris
sue iterato introire et nasci. Re-
spondit ihs. Amen amen dico
tibi. Nisi quis renatus fuerit ex
aqua et spiritu sancto. non potest uidere
regnum dei. Quod natum est ex car-
ne caro est. et quod natum est ex
spiritu spiritus est; Non mireris quia.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

dixi tibi oportet vos nasci denuo.
Spiritus ubi vult spirat et vocem eius
audis. et non scis unde veniat
aut quo vadat. Sic est omnis qui
natus est ex spiritu. Respondit nico
demus et dixit ei. Quomodo possunt
hec fieri. Respondit ihesus et dixit ei. Tu
es magister in israel et hec ignoras.
Amen amen dico tibi quia quod
scimus loquimur. et quod vidi
mus testamur. et testimonium
nostrum non accipitis. Si terrena
dixi vobis et non creditis. quo
si dixero celestia credetis. Et ne
mo ascendit in celum nisi qui de
scendit de celo. filius hominis qui est
in celo. Et sicut moyses exalta
vit serpentem in deserto. ita ex
altari oportet filium hominis. ut omnis
qui credit in ipso non pereat. sed
habeat vitam eternam. Sic enim
deus dilexit mundum ut filium
suum unigenitum daret. ut omnis
qui credit in ipso non pereat. sed
habeat vitam eternam. Non
enim misit deus filium suum in mun
dum. ut iudicet mundum. sed ut
salvetur mundus per ipsum. Qui
credit in eum non iudicatur. Qui
autem non credit in eum iam iu
dicatus est. quia non credit in
nomine unigeniti filii dei. Hoc est
autem iudicium quia lux venit in
mundum. et dilexerunt homines
magis tenebras quam lucem.
Erant enim eorum mala opera. Omnis
qui male agit odit lucem. et non
venit ad lucem. ut non argu
antur eius opera. Qui autem
facit veritatem venit ad lucem
ut manifestentur opera eius.
quia in deo sunt facta. Post hec
venit ihesus et discipuli eius in iu
deam terram. et illic demora
bantur cum eis. et baptizabat
Erat autem et iohannes baptizans
in ennon iuxta salim quia aque multe
erant illic et adveniebant multi
et baptizabantur. Non dum
enim missus fuerat in carcerem
iohannes. Facta est ergo questio
ex discipulis iohannis cum iu
deis. de purificatione. et vene
runt ad iohannem et dixerunt
ei. Rabbi qui erat tecum trans
iordanem. cui testimonium
perhibuisti. ecce hic baptizat
et omnes veniunt ad eum. Respondit
iohannes et dixit. Non potest
homo accipere quicquam. nisi
fuerit ei datum de celo. Ipsi
vos mihi testimonium perhibe
tis. quod dixerim. Ego non sum
christus. Sed quia missus sum ante
illum. Qui habet sponsam.
sponsus est. Amicus autem spon
si qui stat et audit eum gau
dio gaudet. propter vocem spon
si. In hoc ergo gaudium meum
impletum est. Illum autem
oportet crescere me autem
minui. Qui desursum venit
super omnes est. Qui de terra
est de terra est. et de terra loquitur.
Qui de celo venit super omnes
est. et quod vidit et audivit hoc
testatur. et testimonium eius
nemo accipit. Qui autem acci
pit eius testimonium. signa
vit quia deus verax est. Quem
enim misit deus verba dei loquitur.
Non enim ad mensuram dat
deus spiritum. pater diligit filium
et omnia dedit in manu eius. Qui
credit in filium habet vitam eter
nam. Qui autem incredulus est
filio. non videbit vitam sed ira
dei manet super eum. iiij.
Ut ergo cognovit ihesus quia
audierunt pharisei. quia
ihesus plures discipulos fa
cit et baptizat. quam iohannes
quamquam ihesus non baptisaret sed
discipuli eius. Reliquit iudeam

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Quo tu iudeus cum sis bibere
a me poscis, que sum mulier sa
maritana.

et abiit iterum in galileam. Opor
tebat ergo eum transire per sama
riam. Venit ergo in ciuitatem
samarie que dicitur sichar, iuxta
predium quod dedit iacob filio
suo. Erat autem ibi fons iacob;
Ihesus autem fatigatus ex itinere se
debat sic super fontem hora at
erat quasi sexta. Venit mulier de sa
maria haurire aquam. Dicit
ei ihesus. Da mihi bibere, discipuli
autem eius abierant in ciuitate
ut cibos emerent; Dixit ergo ei
mulier illa samaritana. Non
enim coutuntur iudei samarita
nis. Respondit ihesus et dixit ei. Si sci
res donum dei et quis est qui
dicit tibi da michi bibere tu for
sitan petisses ab eo et dedisset
tibi aquam uiuam. Dicit ei
mulier. Domine neque in quo haurias
habes, et puteus altus est. Unde
ergo habes aquam uiuam. Num
quid tu maior es patre nostro iacob.
qui dedit nobis puteum et ipse ex eo
bibit et filii eius, et pecora eius.
Respondit ihesus et dixit ei. Omnis qui
bibit ex aqua hac sitiet iterum
Qui autem biberit ex aqua quam
ego dabo ei, non sitiet in eternum
Sed aquam quam ego dabo ei
fiet in eo fons salientis in uitam
eternam; Dicit ad eum mulier.
Domine da mihi hanc aquam ut non
sitiam neque ueniam huc hau
rire; Dicit ei ihesus uade uoca ui
rum tuum et ueni huc. Respondit mu
lier et dixit. Non habeo uirum.
Dicit ei ihesus. Bene dixisti quia
non habeo uirum, quinque enim ui
ros habuisti, et nunc quem ha
bes non est tuus uir. Hoc uere
dixisti. Dicit ei mulier. Domine ui
deo quia propheta es tu. Patres
nostri in monte hoc adorauerunt
et uos dicitis quia ierosolimis locus
est, ubi adorare oportet. Dicit
ei ihesus. Mulier crede mihi quia uenit ho
ra quando neque in monte hoc neque in
ierosolimis adorabitis patrem. Vos
adoratis quod nescitis, nos ado
ramus quod scimus; quia salus
ex iudeis est. Sed uenit hora et
nunc est quando ueri adoratores ado
rabunt patrem in spiritu et ueritate.
Nam et pater tales querit qui
adorent eum. Spiritus est deus, et
eos qui adorant eum in spiritu et
ueritate oportet adorare. Dicit ei
mulier. Scio quia messias uenit
qui dicitur christus. Cum ergo uene
rit ille nobis annunciabit omnia
Dixit ergo ihesus. Ego sum qui loquor
tecum. Et continuo uenerunt di
scipuli eius, et mirabantur quia
cum muliere loquebatur. Nemo tamen
interrogauit. quid queris, aut quid
loqueris cum ea; Reliquit ergo
ydriam suam mulier. et abiit in
ciuitatem et dixit illis hominibus
Venite et uidete hominem qui dixit
mihi omnia quecumque feci, Numquid
ipse est christus; Exierunt de ciuita
te et ueniebant ad eum. Interea
rogabant eum discipuli dicentes
Rabi manduca. Ille autem dixit
illis. Ego cibum habeo manduca
re quem uos nescitis; Dicebant
ergo discipuli ad inuicem. Num
quid attulit ei aliquis mandu
care, dicit eis ihesus. Meus cibus
est ut faciam uoluntatem ~~patris~~
~~mei~~; eius qui misit me, ut per
ficiam eius opus; Nonne uos
dicitis quod adhuc quatuor menses sunt
et messis uenit. Ecce dico uobis
leuate oculos uestros et uidete re
giones quia albe sunt iam ad mes
sem. et qui metit mercedem acci
pit, et congregat fructum in ui
tam eternam, ut et qui seminat
simul gaudeat et qui metit. In hoc
enim est uerbum uerum quia alius
est qui seminat et alius est qui
metit. Ego misi uos metere quod

uos non laborastis. Alij labo
rauerunt et uos in labores eorum
introistis. Ex ciuitate autem illa
multi crediderunt in eum sama
ritanorum propter uerbum mulie
ris testimonium perhibentis quia
dixit michi omnia quecumque feci.
Cum uenissent ergo ad eum sama
ritani rogauerunt ut ibi mane
ret. Et mansit ibi duos dies. et
multo plures crediderunt propter
sermonem eius et mulieri dicebant
Quia iam non propter tuam lo
quelam credimus ipsi enim audiuimus
et scimus quia hic uere saluator
est mundi. Post duos autem dies
exijt inde et abijt in galileam.
Ipse enim ihs testimonium perhibu
it, quia propheta in sua patria
honorem non habet. Cum ergo
uenisset in galileam exceperunt
eum galilei cum omnia uidissent que
fecerat ierosolimis. in die festo. ipsi
enim uenerant ad diem festum.
Venit ergo iterum in die festo in ca
na galilee. ubi fecit aquam vi
num. Et erat quidam regulus
cuius filius infirmabatur caph
arnaum. Hic cum audisset quia
ihs adueniret a iudea in galile
am. abijt ad eum et rogabat eum
ut descenderet et sanaret filium
eius. Incipiebat enim mori. Dixit
ergo ihs ad eum. Nisi signa et
prodigia uideritis non creditis.
Dicit ad eum regulus. domine de
scende prius quam moriatur filius
meus. Dicit ei ihs. Uade filius
tuus uiuit. Credidit homo sermo
ni quem dixit ei ihs et ibat. Iam
autem eo descendente. serui oc
currerunt ei, et nunciauerunt
ei dicentes. quia filius eius uiue
ret. Interrogabat ergo horam
ab eis. in qua melius habuerit
et dixerunt ei. Quia heri hora
septima reliquit eum febris.
Cognouit ergo pater quia illa

hora erat in qua dixit Ihs filius tu
us uiuit. et credidit ipse et domus
eius tota. Hoc iterum secundum signum
fecit ihs cum uenisset a iudea
in galileam :

.V.

Post hec erat dies festus
iudeorum et ascendit ihus
ierosolimam. Erat autem
iherosolimis probatica
piscina que cognominabatur hebrai
ce. bethsaida quinque porticus habens.
In hijs iacebat multitudo magna
languentium. cecorum claudorum
aridorum. expectantium aque
motum. Angelus autem domini secundum
tempus descendebat in piscinam
et mouebatur aqua. Et qui pri
mus descendisset in piscinam.
post motionem aque sanus fie
bat. a quacumque tenebatur
infirmitate. Erat autem ibi quidam
homo triginta et nouem annos
habens in infirmitate sua. Hunc
cum uidisset ihs iacentem et
cognouisset quia iam multum
tempus haberet. dicit ei. Uis sa
nus fieri. Respondit ei languidus.
Domine hominem non habeo. ut cum
turbata fuerit aqua mittat me
in piscinam. Dum uenio enim
ego. alius ante me descendit.
Dicit ei ihs. Surge tolle graba
tum tuum et ambula. Et statim
sanus factus est homo. et sustu
lit grabatum suum. et ambu
labat. Erat autem sabbatum
in die illo. Dicebant ergo iudei
illi qui sanus factus fuerat.
Sabbatum est. non licet tibi
tollere grabatum tuum. Respondit
eis. Qui me sanum fecit. ille
mihi dixit. tolle grabatum tuum
et ambula. Interrogauerunt
ergo eum. Quis est ille homo
qui dixit tibi, tolle grabatum
tuum et ambula. Is autem qui
sanus fuerat effectus nesciebat.

quis esset. Ihs aut declinauit a
turba constituta in loco. Postea
inuenit eum ihs in templo. et
dixit illi. Ecce sanus factus es
iam noli peccare, ne deterius
tibi aliquid contingat. Abiit
ille homo et nunciauit iudeis.
quia ihs esset qui fecit eum sanu.
Propterea persequebantur iudei
ihm. quia hec fecit in sabbato.
Ihs aut rndit eis. Pater meus
usq modo operat. et ego operor.
Propterea ergo magis qrebat
eum iudei interficere. quia no
solum soluebat sabbatum. sed
et patrem suum dicebat deum.
equalem se deo faciens. Rndit
itaq ihesus et dixit eis. Amen
amen dico uobis non pt filius
a se facere quicqm nisi qd uide
rit patrem facientem. Queciiq
em ille fecerit hec et filius silr
facit. Pater em diligit filium
et oia demonstrat ei que ipe facit.
et maiora hiis demonstrabit
ei opera. ut uos miremini.
Sicut em pater suscitat mortuos
et uiuificat. sic et filius quos
volt uiuificat. Neq em pr iudi
cat quemqm. sed iudiciu omne
dedit filio. ut omes honorificent
filium. sicut honorificant prez
Qui non honorificat filium
non honorificat prem qui misit
illum. Amen amen dico uobis
quia qui uerbu meu audit et
credit ei qui me misit habet ui
tam eternam. et in iudicium
non uenit sed transit a morte
in uitam. Amen amen dico uob
quia uenit hora et nuc e qn
mortui audient uocem filij dei
et qui audierint uiuent. Sic
em pr ht uitam in semetipso sic
dedit et filio hre uitam in semet
ipso. Et ptatem dedit ei et iudi
cium facere quia filius hois
est. Nolite mirari hoc qz uenit

hora in qua omes qui in monu
mentis sunt audient uocem eius
Et procedent qui bona fecerunt
in resurrectionem uite. qui uero
mala egerunt in resurrectionem
iudicij. Non possum ego a me
ipso facere quicqm. sed sicut au
dio iudico. et iudicium meum
iustum est. quia non qro uolun
tatem meam. sed uoluntate eius
qui misit me. Si em ego testi
monium perhibeo de me testimo
nium meum non est uerum.
Alius est qui testimonium per
hibet de me et scio quia uerum
est testimonium quod perhibet
de me. Vos misistis ad iohannem
et testimonium perhibuit ue
ritati. Ego aut non ab hoie acci
pio testimonium sed hec dico ut
uos salui sitis. Ille erat lucerna
ardens et lucens. uos aut uoluistis
exultare ad horam in luce eius.
Ego aut habeo testimoniu mai
iohanne. Opera em que dedit m
pater ut perficiam ea ipa opera
que ego facio ipa testimonium
perhibent de me. quia pr misit
me. et qui misit me pr testimo
nium perhibuit de me. Neq uo
cem eius umqm audistis. neq
speciem eius uidistis. et uerbum
eius non habetis in uobis ma
nens. quia quem misit ille huic
uos non credidistis. Scrutamini
scripturas. quia uos putatis in
ipis uitam eternam hre. Et ille
sunt que testimonium perhi
bent de me et non voltis uenire
ad me. ut uitam habeatis. Clari
tatem ab hoibus non accipio.
sed cognoui uos quia dilconem
dei non habetis in uobis. Ego ue
ni in noie pris mei. et non acce
pistis me. Si alius uenerit in no
mine suo illum accipietis. Quo
potestis credere qui gloriam ad in
uicem accipitis. et glam que a
solo deo est non queritis. Nolite

putare quia ego accusaturus
sim uos apud prem. est qui ac
cusat uos moyses in quo spera
tis. Si enim crederetis moysi. cre
deretis forsitan et michi. de me
enim ille scripsit. Si aut illius litt
non creditis. quo meis uerbis
credetis. ;
. vi.
Post hec abiit ihs transma
re galilee. quod est tybe
riadis et sequebatur eu
mltitudo magna quia
uidebant signa que faciebat
super hijs qui infirmabantur.
Subijt ergo in montem ihs. et
ibi sedebat cum discipulis suis.
Erat aut proximu pasca dies
festus iudeorum. Cum sublevasset
ergo oculos ihus et uidisset qr
multitudo maxima uenit ad
eum. dicit ad philippum. Unde
ememus panem ut manducent
hij. hoc aut dicebat temptans
eum. ipe enim sciebat. quid eet
facturus. Rndit ei philippus.
Ducentorum denariorum panes no
sufficiunt eis. ut unus quisqs
modicum quid accipiat. Dicit
ei unus ex discipulis eius. An
dreas frater symonis petri. Est
puer unus hic qui ht qnqz pa
nes ordeaceos. et duos pisces. s
hec quid sunt inter tantos. Dixit
ergo ihs. Facite hoies discumbe
re. Erat aut fenu mltum in lo
co. Discubuerunt ergo uiri nuo
qi qnqz milia. Accepit ergo ihs
panes. et cum gratias egisset
distribuit discumbentibus. Sili
et ex piscibus qntum uolebant.
Ut aut impleti sunt dixit disci
pulis suis. Colligite que supa
uerunt fragmenta ne pereant
Collegerunt ergo et impleuert
duodecim cophinos fragmentorum
ex qnqz panibus ordeaceis que
superfuerunt hijs qui manduca
uerant. Illi ergo hoies cu uidissent
quod fecerat signu dicebant.
Quia hic est uere propheta q.
uenturus est in mundum. Ihs
aut cum cognouisset. qr uen
turi erent ut raperent eum. et
facerent eum regem. fugit iter
in montem solus. Ut aut sero
fcm est. descenderant discipuli
eius ad mare. Et cum ascendis
set nauim uenerunt transma
re in capharnaum. Et tenebre
iam facte erant. et non uene
rat ad eos ihs. Mare aut uen
to flante magno. exurgebat.
Cum remigassent ergo qi sta
dia uiginti qnqz aut triginta.
uident ihm ambulantem sup
mare. et proximu nauj et ex
timuerunt. Ille aut dixit eis
Ego sum. Nolite timere. Volue
runt ergo eum accipere in nauj
et statim fuit nauis ad terra
ad quam ibat. Altera die tur
ba que stabat transmare uidt
quia nauicula alia non erat
ibi nisi una. Et quia non intro
isset cum discipulis suis ihs in
nauim. sed soli discipuli eius
abissent. Alie uero superuenerut
naues. a tyberiade iuxta locu
ubi manducauerant panem.
gratias agentes dno. Cum ergo
uidisset turba quia ihs non eet
ibi neqz discipuli eius. ascende
runt in nauiculas et uenerut
capharnaum. querentes ihm et
cum inuenissent eum. trans
mare dixerunt ei. Rabbi quo
huc uenisti. Rndit eis ihs et dixit
Amen amen dico uos queritis
me. non quia uidistis signa.
sed quia manducastis ex pani
bus. et saturati estis. Operami
non cibum qui perit. sed qui
permanet in uitam eternam. que
filius hois dabit uobis. hunc
enim pater signauit deus. Dix
erunt ergo ad eum. Quid faci

emus ut operem opera dei. Respondit
ihs et dixit eis, Hoc est opus dei
ut credatis in eum. quem misit
ille. Dixerunt ergo ei, Quod ergo
tu facis signum ut videamus
et credamus tibi. Quid operaris.
Patres nostri manducaverunt
mana in deserto, sicut scriptum
est, Panem de celo dedit eis manducare.
Dixit ergo eis ihs. Amen
amen dico vobis, Non moyses dedit
vobis panem de celo, sed pater
meus dat vobis panem de celo
verum, Panis enim dei est qui descendit
de celo, et dat vitam
in mundo. Dixerunt ergo ad
eum, Domine semper da nobis panem
hunc. Dixit autem eis ihs.
Ego sum panis vite, Qui venit
ad me non esuriet, et qui
credit in me non sitiet umquam.
Sed dixi vobis. quia vidistis me
et non creditis, Omne quod dat
mihi pater ad me veniet. et eum
qui venit ad me non eiciam
foras. Quia descendi de celo non
ut faciam voluntatem meam,
sed voluntatem eius qui misit
me patris. Hec est autem voluntas
eius qui misit me patris. ut
omne quod dedit michi. non perdam
ex eo, sed resuscitem illud in
novissimo die, Hec est enim voluntas
patris mei qui misit me.
ut omnis qui videt filium et
credit in eum habeat vitam eternam.
Et resuscitabo ego eum in
novissimo die; Murmurabant
ergo iudei de illo, quia dixisset
Ego sum panis qui de celo descendi
et dicebant, Nonne hic est ihs
filius ioseph, cuius nos novimus
patrem et matrem. Quomodo
ergo dicit hic quia de celo descendi,
Respondit ergo ihs et dixit
eis, Nolite murmurare invicem,
Nemo potest venire ad me nisi pater
qui misit me traxerit eum. Et
ego resuscitabo eum in novissimo

die. Est scriptum in prophetis. Et
erunt omnes docibiles dei. Omnis
qui audivit a patre et didicit
venit ad me; Non quia patrem
vidit quisquam nisi is qui est a deo.
hic vidit patrem. Amen amen
dico vobis qui credit in me habet
vitam eternam. Ego sum panis
vite, Patres vestri manducaverunt
mana in deserto et mortui sunt.
Hic est panis de celo descendens,
ut si quis ex ipso manducaverit
non moriatur; Ego sum panis
vivus qui de celo descendi si quis
manducaverit ex hoc pane vivet
in eternum. Et panis quem ego dabo
caro mea est pro mundi vita.
Litigabant ergo iudei ad invicem
dicentes. Quomodo hic potest nobis
carnem suam dare ad manducandum.
Dixit ergo eis ihesus
Amen amen dico vobis. Nisi manducaveritis
carnem filii hominis et
biberitis eius sanguinem non
habebitis vitam in vobis. Qui
manducat meam carnem et bibit
meum sanguinem habet vitam eternam.
et ego resuscitabo illum
in novissimo die, Caro enim mea
vere est cibus, et sanguis meus
vere est potus, Qui manducat
carnem meam et bibit meum
sanguinem. in me manet et
ego in eo. Sicut misit me vivens
pater et ego vivo propter patrem
Et qui manducat me et ipse vivet
propter me; Hic est panis
qui de celo descendit, Non sicut
manducaverunt patres vestri manna
et mortui sunt Qui manducat
hunc panem vivet in eternum,
Hec dixit in synagoga docens
sabbato in capharnaum.
Multi enim audientes ex discipulis
eius dixerunt, Durus est hic
sermo quis potest eum audire. Sciens
autem ihs apud semetipsum quia
murmurabant de hoc discipuli
eius. dixit eis. Hoc vos scandalizat,

Si ergo videritis filium hominis ascen-
dentem ubi erat prius. Spiritus est qui
vivificat caro non prodest quicquam.
Verba que ego locutus sum vobis
spiritus et vita sunt. Sed sunt qui-
dam ex vobis qui non credunt. Scie-
bat enim ab initio ihs, qui essent no
credentes, et quis esset traditurus
eum, Et dicebat, Propterea dixi
vobis, Nemo potest venire ad me nisi
ei datum fuerit a patre meo. Et hoc
multi discipulorum eius abierunt
retro, et iam non cum illo ambu
labant, Dixit ergo ihs ad duo-
decim. Numquid et vos vultis
abire, Respondit ei symon petrus.
Domine ad quem ibimus, Verba
vite eterne habes et non credimus
et cognovimus quia tu es christus
filius dei. Respondit ihs Nonne ego
vos duodecim elegi; et ex vobis
unus est dyabolus. Dicebat autem
de iuda symonis scariothis hic
enim erat traditurus eum. cum
esset unus ex duodecim; vii.

Post hec ambulabat ihs
in galileam. Non enim vo-
lebat in iudeam ambu-
lare, quia querebant iudei
eum interficere, Erat autem in proxi-
mo dies festus iudeorum scenophe
gia. Dixerunt autem ad eum
fratres eius, Transi hinc et va-
de in iudeam, ut et iudei vide-
ant opera tua que tu facis. Ne-
mo quippe in occulto quid facit
et querit ipse in palam esse, Si enim
hec facis manifesta te ipsum mun-
do. Neque enim fratres eius crede-
bant in eum, Dicit ergo eis ihs
Tempus meum non dum advenit
tempus autem vestrum semper est pa-
ratum, Non potest mundus odisse
vos. Me autem odit quia testimo-
nium perhibeo de illo, quia opera
eius mala sunt, Vos ascendite
ad diem festum hunc, ego non
ascendam ad diem festum istum
quia meum tempus non dum
impletum est. Hec cum dixisset
ipse mansit in galylea. Ut autem
ascenderunt fratres eius, tunc et
ipse ascendit ad diem festum non
manifeste sed quasi in occulto Iudei
ergo querebant eum in die festo,
Et dicebant. Ubi est ille. Et mur-
mur multus erat de eo in turba.
Quidam enim dicebant quia bonus
est, Alii autem dicebant. non. sed
seducit turbas, Nemo tamen palam
loquebatur de illo, propter me-
tum iudeorum. Iam autem die fe-
sto mediante ascendit ihs in tem-
plum et docebat. et mirabantur
bant iudei dicentes, Quomodo hic
litteras scit, cum non didicerit Re-
spondit eis ihesus et dixit. Mea
doctrina non est mea sed eius qui
misit me; Si quis voluerit vo-
luntatem eius facere cognoscet
de doctrina utrum ex deo sit.
an ego a me ipso loquar. Qui
a semetipso loquitur, gloriam pro-
priam querit; Qui autem querit
gloriam eius qui misit illum
hic verax est. et iniustitia in
illo non est. Nonne moyses dedit
vobis legem. Et nemo ex vobis facit
legem, Quid me queritis interfi-
cere, Respondit turba et dixit de-
monium habes. Quis te querit
interficere, Respondit ihs et dixit
eis. Unum opus feci et omnes
admiramini. Propterea moy-
ses dedit vobis circumcisionem;
non quia ex moyse est sed ex
patribus et in sabbato circumci-
ditis hominem; Si circumcisionem ac-
cipit homo in sabbato ut non
solvatur lex moysi, in michi indigna-
mini quia totum hominem salvum
feci in sabbato. Nonne hic est
quem querebant interficere, Ecce
palam loquitur, et nichil ei
dicunt, Numquid vere cogno

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

uerunt principes quia hic est xps.
Sed hunc scimus unde sit. xps
aut cum uenerit nemo scit un-
de sit. Clamabat ergo docens in templo
ihs et dicens. Et me scitis et un-
de sim scitis. et a me ipso non ueni
Sed est uerus qui misit me. quem
uos nescitis. Ego scio eum. Et si
dixero quia nescio eum. ero
similis uobis mendax et scio eu,
quia ab ipso sum et ipse me mi-
sit. Querebant ergo eum app-
hendere. et nemo in illum misit
manum. quia non dum uene-
rat hora eius. De turba autem
multi crediderunt in eu et dice-
bant. Xpus cum uenerit. numquid
signa plura faciet. quam que hic
facit. Audierunt pharisei tur-
bam murmurantem de illo
hec. et miserunt principes et pha-
risei ministros ut apprehenderent
eum. Dixit ergo ihs. Adhuc
modicum tempus uobiscum
sum. et uado ad eum qui misit
me. Queretis me et non inue-
nietis. Et ubi ego sum uos non
potestis uenire. Dixerunt ergo
iudei ad semetipsos. Quo hic
iturus est quia non inueniemus
eum. Numquid in dispersione
gentium iturus est. et docturus
gentes. Quis est hic sermo quem
dixit. Queretis me et non in-
uenietis. et ubi sum ego uos non
potestis uenire. In nouissimo
aut die magno festiuitatis.
stabat ihs et clamabat dicens.
Si quis sitit ueniat ad me et
bibat. Qui credit in me sicut
dicit scriptura. flumina de uen-
tre eius fluent aque uiue.
Hoc aut dixit de spu quem ac-
cepturi erant credentes in eu.
Non dum enim erat spus datus,
quia ihs non dum fuerat glo-
rificatus. Ex illa ergo turba.

cum audissent hos sermones dice-
bant. Hic est uere propheta. Alii aut
dicebant. hic est xpus. Quidam
aut dicebant. Numquid a ga-
lilea xpc uenit. Nonne scriptu-
ra dicit. Quia ex semine da-
uid. et ex bethleem castello ubi
erat dauid uenturus est xps.
Dissensio itaque facta est in turba.
propter eum. Quidam autem ex
ipsis uolebant apprehendere eum
sed nemo misit super illu ma-
nus. Uenerunt ergo ministri ad
pontifices et phariseos et dixe-
runt eis. Quare non adduxi-
stis eum. Responderunt ministri.
Numquam locutus homo est, sicut
hic homo. Responderunt ergo eis
pharisei. Numquid et uos seducti
estis. Numquid aliquis ex princi-
pibus credidit in eum. aut ex pha-
riseis. Sed turba hec que non
nouit legem. maledicti sunt.
Dixit nicodemus ad eos. ille qui
uenit ad eum nocte. qui erat
unus ex ipsis. Numquid lex nostra
iudicat hominem. nisi audierit ab
ipso prius. et cognouerit quid fe-
cerit. Responderunt et dixerunt ei.
Numquid et tu galileus es. Scru-
tare scripturas et uide quia pro-
pheta a galilea non surget. Et
reuersi sunt unusquisque in do-
mum suam: VIII.

Ihesus aut perrexit in montem
oliueti. et diluculo iterum uenit
in templu. Et omnis populus uenit
ad eum. et sedens docebat eos.
Adducunt aut scribe et pharisei
mulierem in adulterio deprehensam
et statuerunt eam in medio et
dixerunt ei. Magister hec mulier
modo deprehensa est in adulte-
rio. In lege aut moyses manda-
uit nobis huiusmodi lapidare. Tu
ergo quid dicis. Hec aut dicebat
temptantes eum, ut possent ac-

cusare eum. Ihs autem declinans
se deorsum digito scribebat in ter
ram. Cum autem perseuerarent
interrogantes eum. Erexit se et
dixit eis. Qui sine peccato est uestrum
primus in illam mittat lapidem.
Et iterum se inclinans scribebat in
terra. Audientes autem unus post
unum exiebant, incipientes a se
nioribus. Et remansit ihs solus
et mulier in medio stans. Eri
gens autem se ihs. dixit ei. Mulier
ubi sunt qui te accusabant. Ne
mo te condempnauit. Que dixit
nemo domine. Dixit autem ihs. Nec
ego te condempnabo. Vade et
amplius noli peccare. Iterum
ergo locutus est eis ihesus dicens
Ego sum lux mundi. Qui se
quitur me non ambulat in te
nebris, sed habebit lumen uite.
Dixerunt ergo iudei. Tu de te
ipso testimonium perhibes. testi
monium tuum non est uerum.
Respondit ihs et dixit eis. Et si ego
testimonium perhibeo de me ipso
uerum est testimonium meum.
quia scio unde ueni et quo ua
do. Vos autem nescitis unde uenio
aut quo uado. Vos secundum carnem
iudicatis. Ego non iudico quem
quam. Et si ego iudico. iudicium
meum iustum est, quia solus non
sum. Sed ego et qui misit me
pater. Et in lege uestra scriptum
est. quia testimonium duorum
hominum uerum est. Ego sum qui te
stimonium perhibeo de me ipso
et testimonium perhibet de me
qui misit me pater. Dicebant
ergo ei. Ubi est pater tuus. Re
spondit ihs. Neque me scitis neque
patrem meum. Si me sciretis for
sitan et patrem meum sciretis. Hec
uerba locutus est ihs in gazophi
latio docens in templo. et nemo
apprehendit eum quia non du
uenerat hora eius. Dixit ergo
iterum eis ihs. Ego uado et que
retis me et in peccato uestro morie
mini. Dicebant ergo iudei. Num
quid interficiet se ipsum. quia di
cit quo ego uado non potestis
uenire. Et dicebat eis. Vos de
deorsum estis. ego de supernis
sum. Vos de mundo hoc estis
ego non sum de hoc mundo.
Dixi ergo uobis. quia morie
mini in peccatis uestris. Dicebant
ergo ei. Tu quis es. Dixit eis
ihs. Principium qui et loquor
uobis. Multa habeo de uobis
loqui et iudicare. sed qui misit
me uerax est. et ego que audi
ui ab eo. hec loquor in mundo.
Et non cognouerunt quia patrem
suum dicebat deum. Dixit ergo
eis ihs. Cum exaltaueritis
filium hominis. tunc cognoscetis quia
ego sum. et a me ipso facio nichil
sed sicut docuit me pater hec loquor
Et qui me misit mecum est. et non
reliquit me solum quia que placi
ta sunt ei facio semper. Hec
illo loquente. multi crediderunt
in eum. Dicebat ergo ihs ad
eos qui crediderunt ei iudeos.
Si uos manseritis in sermone
meo uere discipuli mei eritis
et cognoscetis ueritatem et ue
ritas liberabit uos. Responderunt
ei. Semen abrahe sumus. et ne
mini seruiuimus umquam. Quomodo
tu dicis liberi eritis. Respondit eis
ihs. Amen amen dico uobis. quia
omnis qui facit peccatum seruus est
peccati. Seruus autem non manet
in domo in eternum. filius
manet in eternum. Si ergo uos
filius liberauerit uere liberi
eritis. Scio quia filii abrahe
estis, sed queritis me interficere
quia sermo meus non capit in
uobis. Ego quod uidi apud pa
trem loquor. et uos que uidis
tis apud patrem uestrum facitis.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Responderunt et dixerunt ei. Pa-
ter abraham est. Dicit eis ihs
Si filii abrahe estis. opera abra-
he facite. Nunc aut queritis me
interficere hominem. qui ueritatem
locutus sum uob. quam audi-
ui a deo. hoc abraham non fecit
Uos facitis opera patris uestri. Dix-
erunt itaque ei. Nos ex fornicati-
one non sumus nati. unum
patrem habemus deum. Dixit ergo
eis ihs. Si deus pater uester
esset diligeretis utique me. Ego
enim a deo processi et ueni. Neque
enim a me metipso ueni sed ille
me misit. Quare loquelam
meam non cognoscitis. Quia
non potestis audire sermonem
meum. Uos ex patre diabolo
estis. et desideria patris uestri uul-
tis facere. Ille homicida erat in prin-
cipio et in ueritate non stetit
quia non est ueritas in eo. Cum
loquitur mendacium ex propriis
loquitur. quia mendax est et pater
eius. Ego aut quia ueritatem
dico non creditis michi. Quis ex
uobis arguet me de peccato. Si
ueritatem dico quare uos non
creditis michi. Qui est ex deo uerba
dei audit. Propterea uos non
auditis quia ex deo non estis.
Responderunt igitur iudei et dixerunt
ei. Nonne bene dicimus nos quia
samaritanus es tu et demonium
habes. Respondit ihs. Ego demonium
non habeo. sed honorifico patrem
meum et uos inhonorastis me.
Ego aut non quero gloriam meam.
est qui querat et iudicet. Amen
amen dico uobis. Si quis sermo-
nem meum seruauerit. non gu-
stabit mortem in eternum. Dix-
erunt ergo iudei. Nunc cogno-
uimus. quia demonium habes
Abraham mortuus est et prophete
et tu dicis. Si quis sermonem
meum seruauerit. mortem non
uidebit in eternum. Numquid tu
maior es patre nostro abraham.
qui mortuus est et prophete mor-
tui sunt. Quem te ipsum facis.
Respondit ihs. Si ego glorifico me
ipsum gloria mea nichil est. Est pater
meus qui glorificat me quem
uos dicitis quia deus uester est. et
non cognouistis eum. Ego aut
noui eum. Et si dixero quia non scio
eum ero similis uobis mendax
Sed scio eum et sermonem eius
seruo. Abraham pater uester exulta-
uit ut uideret diem meum et ui-
dit et gauisus est. Dixerunt ergo
iudei ad eum. Quinquaginta
annos non dum habes et abra-
ham uidisti. Dixit eis ihs. Amen
amen dico uob. Antequam abra-
ham fieret ego sum. Tulerunt
ergo lapides. ut iacerent in eum
Ihs autem abscondit se et exiuit
de templo. ix

Et preteriens uidit hominem
a natiuitate cecum. Et
interrogauerunt eum disci-
puli eius. Rabbi quis peccauit
hic aut parentes eius ut cecus
nasceretur. Respondit ihs. Neque hic
peccauit. neque parentes eius.
sed ut manifestentur opera dei
in illo. Me oportet operari opera
eius. qui misit me. donec dies
est. Uenit nox quando nemo potest ope-
rari. Quamdiu in mundo sum
lux sum mundi. Hec cum dixisset
exspuit in terram et fecit lutum
ex sputo. et liniuit lutum super
oculos eius. et dixit ei. Uade et
laua in natatoria syloe quod
interpretatur missus. Abiit ergo
et lauit et uenit uidens. Itaque
uicini et qui uiderant eum prius
quia mendicus erat dicebant.
Nonne hic est qui sedebat et men-
dicabat. Alii dicebant quia hic
est. Alii nequaquam. sed similis
eius est. Ille uero dicebat. quia

ego sum. Dicebant ergo ei iu
dei. Quomodo aperti sunt tibi
oculi. Rndit. Ille homo qui dicitur
ihesus lutum fecit ex sputo et
liniuit oculos meos. et dixit
michi vade ad natatoriam sy
loe et laua. et abii et laui et ui
di. Dixerunt ei. Ubi est ille. Ait
Nescio. Adducunt eum ad pha
riseos qui cecus fuerat. Erat
autem sabbatum. qn lutum
fecit ihesus. et aperuit oculos.
Iterum ergo interrogabant eu
pharisei. quomo uidisset. Ille
aut dixit eis. lutum posuit
m super oculos et laui et uideo.
Dicebant autem ex phariseis
quidam. Non est hic homo a
deo qui sabbatum non custodit.
Alii dicebant quomo pt homo
peccator hec signa facere. Et scis
ma erat inter eos. Dicunt ergo
ceco iterum. Tu quid dicis de
eo qui aperuit oculos tuos. Ille
autem dixit. Quia ppha e. Non
crediderunt ergo iudei de illo
quia cecus fuisset, et uidisset
donec uocauerunt parentes
eius qui uiderant et interroga
uerunt eos dicentes. Hic e filius
ur. quem uos dicitis, quia cecus
natus est. Quomo ergo nunc
uidet. Responderunt eis paren
tes eius et dixerunt. Scimus
quia hic est filius nr et qz cecus
natus est. quomodo ergo nunc
uideat nescimus, aut quis eius
aperuit oculos nos nescimus.
Ipm interrogate. etatem habet
ipe de se loquatur. Hec dixerunt
parentes eius quia timuerunt
iudeos. Iam eni conspirauerat
iudei. ut si quis eum confiteretur
xpm extra synagogam fieret.
Propterea parentes eius dixerunt
quia etatem ht ipm interrogate.

Uocauerunt ergo rursu hominem
qui fuerat cecus et dixerunt
ei. Da gloriam deo. Nos scimus
quia hic homo peccator est. Dixit
ergo ille. Si peccator est. nescio.
Unum scio, quia cum cecus com
modo uideo. Dixerunt ergo illi.
Quid fecit tibi. Quomo ape
ruit tibi oculos. Rndit eis. Dixi
uobis iam. et audistis. quid
iterum uultis audire. Numquid
et uos discipuli eius uultis fieri.
Maledixerunt ergo ei et dixerunt
Tu discipulus eius sis. Nos mo
ysi discipuli sumus. Nos scimus
quia moysi locutus est deus.
Hunc aut nescimus unde sit.
Respondit ille homo et dixit
eis. In hoc eni mirabile e quia
uos nescitis unde sit. et aperuit
meos oculos. Scimus autem
qz peccatores deus non audit. Sed
si quis dei cultor est. et uolun
tatem eius facit hunc exaudit.
A seculo non est auditu. quia
quis aperuit oculos ceci nati
Nisi hic eet a deo non poterat
facere quicqm. Rnderunt et
dixerunt ei. In pctis natus e
totus. et tu doces nos. Et eiece
runt eum foras. Audiuit ihs
quia eiecerunt eum foras. et
cum inuenisset eum dixit ei.
Tu credis in filium dei. Rndit
ille et dixit. Quis est dne ut
credam in eum. Et dixit ei ihs.
Et uidisti eum. et qui tecum
loquitur ipe est. At ille ait.
Credo dne. Et procidens adora
uit eum. Dixit ei ihs. In iudi
cium ego in hunc mudu ueni
ut qui non uident uideant.
Et qui uident ceci fiant. Et au
dierunt ex phariseis qui cum
ipo erant et dixerunt ei. Num
quit et nos ceci sumus. Dixit eis.

ihesus. Si ceci essetis non haberetis
pctm. Nunc uero dicitis quia
uidemus, pctm urm manet.
Amen amen dico .X.
uobis qui non intrat per
ostium in ouile ouium
sed ascendit aliunde ille fur e
et latro. Qui aut intrat per
ostium pastor est ouium. Huic
ostiarius aperit et oues uoce
eius audiunt; et proprias oues
uocat nominatim. et educit eas.
Et cum proprias oues emiserit,
ante eas uadit et oues illum
secuntur quia sciunt uocem ei9
Alienu aut secuntur sed fugiunt
abeo qui non nouerunt uocem
alienigenorum. Hoc prouerbium
dixit eis ihs. Illi aut non cog
nouerunt quid loqueret eis.
Dixit eis iterum ihs. Amen a
men dico uos quia ego sum osti
um ouium. Omnis quotquot
uenerunt fures sunt et latrones
et non audierunt eas oues. Ego
sum ostium. per me si quis in
troierit saluabitur; et ingredie
tur et egredietur. et pascua in
ueniet. Fur non uenit ni ut fu
retur et mactet et perdat. Ego
ueni ut uitam habeant et ha
bundantius habeat. Ego sum
pastor bonus. bonus pastor an
imam suam dat pro ouibz suis.
Mercenarius et qui non est
pastor. cuius non sunt oues
proprie; uidet lupum uenien
tem et dimittit oues et fugit
et lupus rapit et dispergit oues
Mercenarius aut fugit quia
mercenarius est. et non perti
net ad eum de ouibus. Ego su
pastor bonus et cognosco meas
et cognoscunt me mee. Sic
nouit me pater et ego agno
sco prem et aiam meam pono
pro ouibus meis. Et alias oues

habeo que non sunt ex hoc ouili,
et al illas oportet me adducere
et uoce meam audient; Et fiet
unu ouile et unus pastor. Prop
terea me pat diligit quia ego
pono aiam meam. et iterum
sumo eam. Nemo tollit eam a
me. Sed ego pono eam a meipso
Ptatem habeo ponedi eam. et
ptatem habeo itm sumedi eam.
Hoc madatum accepi a pre meo
Dissensio iterum facta est inter
iudeos, propter sermones hos. Dice
bant autem multi ex ipis. Demo
nium habet. et insanit. Quid
eum auditis. Alij dicebant. Non
sunt hec uerba demonium hntis
Numqd demonium pt cecorum
oculos aperire; Facta sunt aut
encenia in ierlimis. et hyemps erat.
Et ambulabat ihs in templo in
porticu salomonis. Circumdederunt
ergo eum iudei et dicebant ei;
Quousque aiam nram tollis. Si
tu es xpus dic nob palam. Re
spondit eis ihs. loquor uobis
et non creditis Opera que ego
facio in noie pris mei hec testi
monium perhibent de me. Sz uos
non creditis quia non estis ex
ouibus meis. Oues mee uocem
mea audiunt et ego cognosco eas
et secuntur me. Et ego uita eter
nam do eis. et non peribunt inet
num. et non rapiet eas quisqm
de manu mea. Pater meus qd
dedit michi maius oibus e. Et
nemo pt rapere de manu pris
mei. Ego et pater unu sumus.
Sustulerunt lapides iudei ut lapi
darent eum; Rndit eis ihs Multa
bona opera ondi uob ex pre meo
propt quod eorum opus me lapida
tis. Rnderunt ei iudei. De bono
opere non lapidamus te. sed de
blasphemia. Et quia tu homo cu
sis. facis te ipm deum. Rndit eis
ihs. Nonne scriptum e in lege ura.

quia ego dixi dii estis, Si illos
dixit deos ad quos sermo dei fac
tus est et non pt solui scriptura.
quem pater sanctificauit et misit
in mundum uos dicitis qr blas
phemas, quia dixi filius dei sum
Si non facio opera patris mei, no
lite credere michi. Si autem fa
cio et si michi non vultis credere
operibus credite ut cognoscatis
et credatis quia in me est pater
et ego in patre; Querebant
ergo eum apprehendere, et exiuit
de manibus eorum, et abiit iterum
transiordanem in eum locum ubi
erat iohannes baptizans primu
et mansit illic, Et multi uene
runt ad eum et dicebant, Quia
iohannes quidem fecit signum
nullum. Omnia autem quecumque
dixit iohannes de hoc uera erant
Et multi crediderunt in eum; XI.

Erat aut quidam lang
uens lazarus, a betha
nia de castello marie et
marthe sororum eius. Maria
aut erat que unxit dnm un
guento et extersit pedes capillis
suis, cuius frater infirmabatur,
Miserunt ergo sorores eius ad
eum dicentes, Dne quem am
as infirmatur. Audiens aut
ihs dixit eis, Infirmitas hec
non est ad mortem sed pro gla
dei ut glorificetur filius dei
per eam. Diligebat aut ihs.
martham et sororem eius ma
riam et lazarum. Ut autem
audiuit quia infirmatur tc
quidem mansit in eodem loco,
duobus diebus, Deinde p9 hec
dixit discipulis suis. Eamus
in iudeam iterum, Dicunt ei di
scipuli Rabbi. Nunc querebant te
iudei lapidare et iterum ua
dis illuc. Rndit ihs. Nonne
duodecim hore sunt diei, Si qs
ambulauerit in die non offen
dit, quia lucem huius mundi
uidet. Si aut ambulauerit
in nocte offendit, quia lux non
est in eo. Hec ait et post hec ait
illis, Lazarus amicus m9 dor
mit, sed uado ut a sompno sus
citem eum; Dixerunt ergo disci
puli eius. Dne si dormit saluus
erit, Dixerat aut ihs de morte
eius. Illi aut putabant qr de
dormitione sompni diceret. Tunc
ergo ihs dixit eis manifeste;
Lazarus mortuus est. et gau
deo propter uos ut credatis qm
non eram ibi, sed eamus ad
eum. Dixit ergo thomas qui
dr didimus ad condiscipulos.
Eamus et nos et moriamur
cum eo. Venit itaque ihs et inue
nit eum quatuor dies iam in
monumento habentem. Erat aut
bethania iuxta ierusalem quasi
stadiis quindecim. Multi autem
ex iudeis uenerunt ad martham
et mariam. ut consolarentur
eas de fratre suo. Martha autem
ut audiuit qr ihs uenit occur
rit illi. maria aut domi sede
bat. Dixit aut martha ad ihm.
Dne si fuisses hic frater meus
non fuisset mortuus, Sed et
nunc scio quia quecumque popo
sceris a deo dabit tibi deus.
Dicit illi ihs. Resurget frater
tuus, Dicit ei martha. Scio qr
resurget in resurrectione in no
uissimo die, Dicit ei ihs. Ego
sum resurrectio et uita qui credit
in me etiam si mortuus fue
rit uiuet, Et ois qui uiuit et
credit in me non morietur in
eternu. Credis hoc. Ait illi. Utique
dne. Ego credidi quia tu es xpc
filius dei qui in hunc mu
ndum uenisti. Et cum hec dixisset

abiit et uocauit

Abiit et vocavit mariam soro-
rem suam silentio dicens. Ma-
gister adest et vocat te. Illa ut
audivit surrexit cito. et venit
ad eum. Non dum enim venerat
ihs in castellum, sed erat ad huc
in illo loco ubi occurrerat ei,
martha, Iudei igitur qui erant
cum illa in domo et consolaban
tur eam cum vidissent maria
quia cito surrexit et exiit. secuti
sunt eam dicentes. Quia va
dit ad monumentum ut ploret
ibi. Maria ergo cum venis-
set ubi erat ihs videns eum ce-
cidit ad pedes eius, et dixit ei,
Domine si fuisses hic non esset mor-
tuus frater meus, Ihs ergo ut
vidit eam plorantem et iudeos
qui venerant cum ea plorantes
infremuit spiritu et turbavit seipsum
et dixit ubi posuistis eum. Dicunt
ei domine veni et vide, Et lacrimatus
est ihs. Dixerunt ergo iudei. Ecce
quomodo amabat eum. Quidam
autem dicebant ex ipsis. Non po-
terat hic qui aperuit oculos ceci
nati facere ut et hic non more-
retur, Ihs ergo rursum fremens
in semetipso. venit ad monumen
tum, Erat autem spelunca et lapis
superpositus erat ei. Ait ihs. Tol-
lite lapidem. Dicit ei martha so-
ror eius, qui mortuus fuerat,
Domine iam fetet. quadriduanus
enim est. Dixit ei ihs. Nonne dixi
tibi. quoniam si credideris videbis glo-
riam dei, Tulerunt ergo lapidem
Ihs ergo elevatis sursum oculis
dixit, Pater gratias ago tibi. quoniam
audisti me; Ego autem sciebam quia
semper me audis. Sed propter
populum qui circumstat dixi. ut cre-
dant quia tu me misisti. Hec cum
dixisset voce magna clamavit
Lazare veni foras. Et statim pro-
diit qui fuerat mortuus ligatus

manus et pedes institis. et facies
eius sudario erat ligata. Dicit
eis ihs solvite eum et sinite ab-
ire. Multi ergo ex iudeis qui ve-
nerant ad mariam et martham
et viderant que fecit crediderunt
in eum. Quidam autem ex ipsis
abierunt ad phariseos, et dixe-
runt eis que fecit ihs. College-
runt ergo iudei et pontifices con-
cilium adversus ihm et dicebant.
Quid facimus quia hic homo
multa signa facit. Si dimittimus
eum sic omnes credent in eum. et
venient romani et tollent nostrum
locum et gentem: Unus autem
ex ipsis cayphas nomine cum esset pon-
tifex anni illius. prophetavit
eis dicens, Vos nescitis quicquam
nec cogitatis quia expedit vobis
ut moriatur unus homo pro
populo et non tota gens pereat,
Hoc autem a semetipso non dixit
Sed cum esset pontifex anni illius
prophetavit quia ihs moriturus
erat pro gente; et non tantum pro
gente, sed ut filios dei qui erant
dispersi congregaret in unum,
Ab illo ergo die cogitaverunt ut
interficerent eum; Ihs ergo iam
non palam ambulabat apud
iudeos. sed abiit in regionem iuxta
desertum in civitatem que dicitur
effrem, et ibi morabatur cum di-
scipulis suis. Proximum autem erat
pascha, et ascenderunt iudeorum multi
ierusalem, de regione illa. ante
pascha ut sanctificarent seipsos. Quere-
bant ergo ihm et colloquebantur
ad invicem in templo stantes
Quid putatis quia non venit
ad diem festum. dederant autem
pontifices et pharisei mandatum
ut si quis cognoverit ubi sit in-
dicet ut apprehenderent eum. xii.
Ihesus autem ante sex dies pa-
sce venit bethaniam ubi fuerat
lazarus mortuus quem suscitavit,

Ihesus. Fecerunt aut ei cenam
ibi et martha ministrauit lazarus
vero unus erat ex discumbentibus
cum eo. Maria vero accepit libra
ungenti nardi pistici preciosi et
unxit pedes ihu et extersit capil
lis suis pedes eius. et domus in
pleta est ex odore ungenti. Dixit
ergo unus ex discipulis eius iu
das scarioth qui erat eum tra
diturus. Quare hoc ungentum
non venijt trecentis denarijs
et datum est egenis. Dixit aut
hoc. Non quia de egenis ptine
bat ad eum, sed quia fur erat
et loculos hns ea que mittebat
portabat. Dixit ergo ihs. Sine
illam ut in diem sepulture mee
seruet illud. Pauperes em semp
habebitis vobiscum. me aut non
semper habebitis. Cognouit g
turba multa ex iudeis qr illic e
et venerunt. non propt ihm tm. s
ut lazarum viderent, que susci
tauit a mortuis. Cogitauerunt
aut principes sacerdotum, ut et
lazarum interficerent quia multi
propter illum abibant ex iudeis
et credebant in ihm. In crastinu
aut turba multa q uenerat ad
diem festum cum audisset qr
venit ihs ierlmam, acceperunt
ramos palmarum, et processerunt
obuiam ei, et clamabant osan
na benedictus, qui venit in noie
dni rex isrl. et invenit ihs asellu
et sedit super eum sic scriptum
est. Noli timere filia syon. Ecce
rex tuus venit sedens sup pul
lum asine. Hec non cognouerunt
discipuli eius primu. sed qn glo
rificatus est ihs. tunc recordati st
quia hec erant scripta de eo et
hoc fecerunt ei. Testimoniu g°
perhibebat turba que erat cum
eo qn lazarum vocauit de mo
numento, et suscitauit eum a mor-
tuis. Propterea et obuiam venit
ei turba, quia audierunt eum fe
cisse hoc signum. Pharisei ergo
dixerunt ad semet ipsos. Videtis
quia nichil proficimus. Ecce mu
dus totus post eum abijt. Erant
aut gentiles quidam ex hijs qui
ascenderant ut adorarent in die
festo. Hij ergo accesserunt ad phi
lippum qui erat a bethsaida ga
lilee; et interrogabant eum dicen
tes; Dne volumus ihm videre.
Venit philippus et dicit andree;
Andreas rursum et philippus dix
erunt. ihu. Ihesus aut rndit eis
dicens; Venit hora ut clarificet
filius hois. Amen amen dico
vobis nisi granu frumenti cadēs
in terram mortuum fuerit, ipm
solum manet. Si aut mortuu
fuerit multum fructum affert;
Qui amat aiam suam perdet
eam, et qui odit aiam suam in hoc
mudo in vitam eternam custodit
eam. Si quis m ministrat me se
quatur. et ubi ego sum illic et
minister meus erit. Si quis m mi
nistrauerit, honorificabit eum
pater meus qui est in celis. Nuc
aia mea turbata est, et quid di
cam. Pater saluifica me ex hac
hora. Sed propterea veni in hac
horam; Pater clarifica nomen
tuu. Venit ergo vox de celo. Et
clarificaui et iterum clarificabo.
Turba ergo q stabat et audiebat
dicebat tonitruum fcm ee. Alij
dicebant. Angelus ei locutus est.
Rndit ihs et dixit. Non propt me
hec vox venit sed propt vos. Nuc
iudicium est mudi. Nunc prin
ceps huius mudi eicietur foras.
Et ego si exaltatus fuero a terra
oia traham ad me ipm. Hoc aut
dicebat significans qua morte
eet moriturus. Respondit ei tur
ba. Nos audiuimus ex lege. Quia

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

xpus manet in eternu. Et quo tu
dicis oportet exaltari filium hois.
Quis est iste filius hois. Dixit
ergo eis ihesus. Ad huc modicu
lumen in uob est. Ambulate du
lucem habetis. ut non tenebre
uos comprehendant. Et q ambu
lat in tenebris. nescit quo ua
dat. Dum lucem habetis credite
in lucem ut fily lucis sitis. Hec
locutus est eis ihs et abijt et ab
scondit se ab eis. Cum aut tanta
signa fecisset coram eis. non cre
debant in eum ut sermo ysaie
impleretur. quem dixit. Dne
quis credidit auditui nro et bra
chium dm cui reuelatum e.
Propterea non poterant credere
quia iteru dixit ysaias. Excecta
uit oculos eoz et indurauit
eoz cor. ut non uideant oculis
et intelligant corde. et conuer
tantur et sanem eos. Hec dixit
ysaias qn uidit glam eius. et
locutus est de eo. Verntame ex pri
cipibus multi crediderunt in eu.
Sed propter phariseos non con
fitebantur. ut de synagoga no
eicerentur. Dilexerunt em glam
hoim magis q glam dei. Ihs aut
clamauit et dixit. Qui credit
in me non credit in me sed in eu
qui misit me. Ego lux in mundu
ueni ut ois qui credit in me in tene
bris non maneat. Et si quis au
dierit uerba mea. et custodierit
ego non iudico eum. Non em
veni ut iudicem mundum s ut
saluificem mundum. Qui sper
nit me et non accipit uerba mea
ht qui iudicet eum. Sermo que
locutus sum ille iudicabit eu
in nouissimo die. quia ego ex me
ipso non sum locutus. sed q mi
sit me patr ipe m mandatum
dedit quid dicam aut quid lo
quar. Et scio quia mandatum
eius uita eterna est. Que ergo

ego loquor. sicut dixit m pat
sic loquor.

xiij.

Ante diem festum pasce
sciens ihs quia uenit
hora eius ut transeat ex
hoc mundo ad prem cum dilex
isset suos qui erant in mundo
in finem dilexit eos. Et cena
facta cu dyabolus iam misisset
in cor. ut traderet eum iudas
symonis scariothis. sciens quia
oia dedit ei pr in manus et q
a deo exiuit et ad deu uadit. sur
git a cena et ponit uestimenta
sua. Et cum accepisset linthea
precinxit se. deinde misit aqua
in peluim. et cepit lauare pe
des discipuloz et extergere lin
theo quo erat precinctus. Venit
ergo ad symonem petru. et di
cit ei petrus. Dne tu m lauas
pedes. Rndit ihs et dixit ei. Qd
ego facio. tu nescis modo. scies
autem postea. Dicit ei petrus. No
lauabis m pedes in eternu. Re
spondit ei ihs. Si non lauero
te non habebis parte mecu. Dicit
ei symon petrus. Dne non tm
pedes meos sed et manus et ca
put. Dicit ei ihs. Qui lotus e.
non indiget nisi ut pedes lauet
sed est mundus totus. Et uos
mundi estis sed non oms. Sciebat
em quis nam eet qui traderet
eum. Propterea dixit. Non estis
mundi oms. Postq ergo lauit pe
des eoz. accepit uestimeta sua
et cum recubuisset itm dixit
eis. Scitis quid fecerim uobis.
Vos uocatis me magr et dne. et
bndicitis. sum etenim. Si ergo ego
laui pedes uros dns et magr
et uos debetis alter alterius laua
re pedes. Exemplu em dedi uob
ut quemadmodu ego feci uobis
ita et uos faciatis. Amen amen
dico uob non est seruus maior
dno suo neq aplus maior eo qui.

misit illum. Si hec scitis beati
eritis si feceritis ea. Non de omnibus
uobis dico. ego scio quos elege-
rim. Sed ut impleatur scriptu-
ra. Qui manducat mecum pa-
nem leuabit contra me calcane-
um suum. Amen amen dico
uobis priusquam fiat ut credatis.
ut cum factum fuerit quia ego
sum. Amen amen dico uobis.
qui accipit si quem misero me
accipit. Qui autem me accipit
accipit eum qui me misit. Cum
hec dixisset ihs turbatus est spiritu
et protestatus est et dixit Amen
Amen dico uobis quia unus ex
uobis tradet me. Aspiciebant ergo
ad inuicem discipuli hesitantes
de quo diceret. Erat ergo recum-
bens unus ex discipulis eius in si-
nu ihu quem diligebat ihs. In-
nuit ergo huic symon petrus
et dicit ei. Quis est de quo dicit.
Itaque cum recubuisset ille supra
pectus ihu dicit ei. domine quis est.
Rndit ihs. Ille est cui ego intinc-
tum panem porrexero. Et cum
intinxisset panem dedit Iude
symonis scariothis. Et post bu-
cellam. Tunc introiuit in illum
sathanas. Dicit ei ihs. quod fa-
cis. fac cicius. Hoc autem nemo sci-
uit discumbentium ad quid
dixerit ei. Quidam enim puta-
bant quia loculos habebat iudas
quia dicit ei ihs eme ea que
opus sunt nobis ad diem festum
aut ut egenis aliquid daret.
Cum ergo accepisset ille buccellam
exiuit continuo. Erat autem nox
Cum ergo exisset dicit ihs Nunc
clarificatus est filius hominis. et
deus clarificatus est in eo. Si
deus clarificatus est in eo. et deus
clarificauit eum in semetipso. et
continuo clarificabit eum. Filio-
li adhuc uobiscum modicum
sum. Queretis me et sic dixi
iudeis quo ego uado uos non potes-
tis uenire. et uobis dico modo;
Mandatum nouum do uobis ut dili-
gatis inuicem sicut dilexi uos;
ut et uos diligatis inuicem. In
hoc cognoscent omnes quia mei estis
discipuli si dilectionem habueri-
tis ad inuicem. Dicit ei symon
petrus. Domine quo uadis. Rndit ihs
Quo ego uado non potes me mo-
do sequi, sequeris autem postea. Dicit
ei petrus. Domine quare te non pos-
sum sequi modo. Animam meam pro
te ponam. Rndit ei ihs. Animam tuam
pro me pones. Amen amen dico
tibi non cantabit gallus donec
ter me neges; xiiij

Non turbetur cor uestrum. Cre-
ditis in deum et in me cre-
dite. In domo patris mei man-
siones multe sunt; Si quominus
dixissem uobis quia uado parare
uobis locum. Et si abiero et pre-
parauero uobis locum iterum uenio
et accipiam uos ad me ipsum. ut
ubi sum ego et uos sitis et quo
ego uado scitis et uiam scitis. Dicit
ei thomas. Domine quo uadis, et
quo possumus uiam scire. Dicit
ei ihs. Ego sum uia ueritas et
uita. Nemo uenit ad patrem nisi
per me. Si cognouissetis me et
patrem meum utique cognouissetis et
amodo cognoscetis eum et uidi-
stis eum. Dicit ei philippus. Domine
ostende nobis patrem et sufficit nobis.
Dicit ei ihs. Tanto tempore uobiscum
sum et non cognouistis me. Phi-
lippe qui uidet me uidet et patrem.
Quo tu dicis. Ostende nobis patrem.
Non creditis quia ego in patre et pater
in me est. Verba que ego loquor
uobis a me ipso non loquor. Pater
autem in me manens ipse facit opera
Non creditis quia ego in patre et
pater in me est. Alioquin propter opera
ipsa credite. Amen amen dico uobis
qui credit in me opera que ego
facio et ipse faciet. et maiora horum

faciet. Quia ego ad prem uado
Et quodcumqz pecieritis prem in
noie meo ut glorificetur pr in fi
lio. Et si pecieritis in noie meo
hoc faciam. Si diligitis me ma
data mea seruate, et ego rogabo
prem et aliu paraclitum dabit
uob ut maneat uobiscum in eter
num spm ueritatis que mundus
non pt accipere quia non uidet
eum nec scit eum. Vos aut cogno
scetis eum. quia apud uos mane
bit et in uobis erit. Non relinqm
uos orphanos ueniam ad uos.
Ad huc modicum et mundus me
iam no uidet, Vos aut uidetis me
quia ego uiuo et uos uiuetis. In illo
die cognoscetis. quia ego in pre
meo et uos in me et ego in uobis
Qui ht mandata mea et suat
ea ille est qui diligit me. Qui at
diligit me diligetur a pre meo.
et ego diligam eum et maifesta
bo ei meipm Dicit ei Judas non
ille scariothis. Dne quid factu
est. quia nob manifestaturus es
teipm. et non mudo. Rndit ihs et
dixit eis. Si quis diligit me ser
monem meum seruabit. Et pat
meus diliget eum et ad eum ue
niemus et mansioem apud eum
faciemus. Qui non diligit me
sermonem meu non seruat. Et
sermone quem audistis non e
meus. sed eius qui misit me pa
tris. Hec locutus sum uob apud
uos manens. Paraclitus aute
spus sanctus quem mittet pat
in noie meo ille uos docebit oia
et suggeret uob oia qcumqz dix
ero uobis. Pacem relinquo uob
pacem meam do uob. Non quo
mundus dat ego do uobis. Non
turbetur cor urm neqz formidet
Audistis quia ego dixi uob. uado
uenio ad uos. Si diligeretis me
gauderetis utiqz quia ad prem
uado quia pr maior me est. Et
nuc dixi uobis priusqm fiat ut
cum fcm fuerit credatis. Jam no
multa loquar uobiscum. Venit
eni pnceps mundi huius, et in
me non ht quicqm Sed ut cog
noscat mundus quia ego diligo
prem, et sicut mandatum dedit
michi pater sic facio. Surgite
eamus hinc.

xv.

Ego sum uitis uera et pr
meus agricola est. Oem
palmitem in me non fe
rentem fructum tollet eum. Et
qui fert fructum purgabit eum
ut fructu plus afferat. Jam uos
mundi estis propter sermonem
quem locutus sum uob. Manete
in me et ego in uobis. Sicut pal
mes non pt ferre fructum a se
metipso nisi manserit in uite,
sic nec uos nisi in uite manseri
tis. Ego sum uitis uos palmites
Qui manet in me et ego in eo
hic fert fructum multum qr sine
me nichil potestis facere. Si qs
in me non manserit, mittetur
foras sicut palmes. et arescet
et colligent eum et in ignem
mittent et ardet. Si manserit
in me et uerba mea in uob ma
serint quodcumqz uolueritis pe
tetis et fiet uob. In hoc clarifica
tus est pater meus, ut fructum
plurimum afferatis. et efficiam
mei discipuli. Sicut dilexit me
pater et ego dilexi uos. Mane
te in dilcone mea. Si pcepta mea
seruaueritis manebitis in dilec
tione mea. Sicut et ego precepta
pris mei seruaui. et maneo in
eius dilcone. Hec locutus sum
uob ut gaudium meu in uobis
sit, et gaudium urm impleatur.
Hoc est preceptu meu ut diliga
tis inuicem sicut dilexi uos. Ma
iorem hac dilcoem nemo ht, ut
aiam suam ponat qs pro amicis
suis. Vos amici mei estis si feceri
tis que ego precipio uob. Jam no
dicam uos seruos. quia seruus

nesat quid faciat dns eius. Vos
autem dixi amicos, quia omnia que
cumque audivi a patre meo nota
feci vobis. Non vos me elegistis
sed ego elegi vos. ut eatis et fru
ctum afferatis. et fructus vester
maneat, ut quodcumque pecieri
tis patrem in nomine meo, det vobis
Hec mando vobis ut diligatis in
vicem. Si mundus vos odit sci
tote, quia me priorem vobis odio
habuit. Si de mundo fuissetis
mundus quod suum erat diligeret
Quia vero de mundo non estis.
sed ego elegi vos de mundo, prop
terea odit vos mundus. Memen
tote sermonis mei quem ego
dixi vobis. Non est servus maior
dno suo. Si me persecuti sunt
et vos persequentur. Si sermo
nem meum servaverunt. et
vestrum servabunt. Sed hec omnia
facient vobis propter nomen meum
quia nesciunt eum qui me mi
sit. Si non venissem et locutus
eis fuissem peccatum non haberent.
Nunc autem excusacionem non habent
de peccato suo. Qui me odit et pa
trem meum odit. Si opera non
fecissem in eis que nemo alius
fecit peccatum non haberent. Nunc
autem viderunt et oderunt et me
et patrem meum. Sed ut imple
atur sermo qui in lege eorum
scriptus est, quia odio habuerunt
me gratis. Cum autem venerit
paraclitus quem ego mittam
vobis a patre spiritum veritatis qui a
patre procedit, ille testimonium
perhibebit de me. et vos testimo
nium perhibebitis quia ab inicio
mecum estis

xvi.

Hec locutus sum vobis. ut
non scandalizemini. Absque
synagogis facient vos. Sed
venit hora ut omnis qui inter
ficit vos arbitretur obsequium
se prestare deo. Et hec facient vobis
quia non noverunt patrem neque me.
Sed hec locutus sum vobis ut
cum venerit hora eorum reminisca
mini. quia ego dixi vobis. Hec
autem ab inicio vobis non dixi, quia
vobiscum eram. Et nunc vado ad
eum qui me misit. Et nemo ex
vobis interrogat me quo vadis.
Sed quia hec locutus sum vobis
tristicia implebit cor vestrum. Sed
ego veritatem dico vobis. expedit
vobis ut ego vadam. Si enim non
abiero paraclitus non veniet ad
vos. Si autem abiero mittam eum
ad vos. Et cum venerit ille argu
et mundum de peccato. et de iusticia
et de iudicio. De peccato quidem quia
non crediderunt in me. De iusticia
vero quia ad patrem vado et iam
non videbitis me. De iudicio autem
quia princeps mundi huius iudi
catus est. Adhuc multa habeo
vobis dicere. sed non potestis por
tare modo. Cum autem venerit
ille spiritus veritatis. docebit vos
omnem veritatem. Non enim loque
tur a semetipso. sed quecumque au
diet loquetur. et que ventura
sunt annunciabit vobis. Ille me
clarificabit quia de meo accipiet
et annunciabit vobis. Omnia quecumque
habet pater mea sunt. propterea dixi
quia de meo accipiet et annuncia
bit vobis. Modicum et iam non
videbitis me et iterum modicum
et videbitis me. quia vado ad pa
trem. Dixerunt ergo ex discipulis
eius ad invicem. Quid est hoc
quod dicit nobis modicum. et non vi
debitis me et iterum modicum. et
videbitis me, et quia vado ad pa
trem. Dicebant ergo. Quid est
hoc quod dicit modicum. Nescimus
quid loquitur. Cognovit autem
ihs quia volebant eum interroga
re. Et dixit eis. De hoc queritis inter
vos. quia dixi modicum et non
videbitis me. et iterum modicum. et

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

uidebitis me. Amen amen dico
uobis quia plorabitis et flebi
tis uos. Mundus aut gaudebit
uos aut contristabimini, sed tristi
cia ura uertetur in gaudium.
Mulier cum pit tristitiam h̄et
quia uenit hora eius. Cum aut
pepererit puerum iam non me
minit pressure propt gaudium
quia natus est homo in mundu.
Et uos igr nunc quidem tristici
am habetis. Iteru aut uidebo uos
et gaudebit cor urm et gaudiu
urm nemo tollet a uobis. In illo
die me non rogabitis quicqm.
Amen amen dico uos si quid pe
tieritis prem in noie meo dabit
uobis. Usq modo non petistis
quicq in noie meo. Petite et ac
cipietis ut gaudium ~~meum~~ sit
plenum. Hec in prouerbiis locu
tus sum uobis. Venit hora cum
iam non in prouerbiis loquar
uobis, sed palam de pre annunci
abo uob. In illo die in noie meo
petetis. Et non dico uob qz ego
rogabo prem de uob. Ipe em pr
amat uos quia uos me amastis
et credidistis, quia a deo exiui,
Exiui a patre et ueni in mundu
Iteru relinquo mudum et uado
ad prem. Dicunt ei discipli eius,
Ecce nunc palam loqueris, et pro
uerbium nullm dicis. Nunc scim9
quia scis oia, et non opus est t
ut quis te interoget, In hoc credi
mus quia a deo existi. Rndit ei
ihs. Modo creditis, Ecce uenit ho
ra et iam uenit ut dispergami
unusquisq in ppa et me solum
relinquatis. Et non sum solus.
sed pater mecum est. xvii.

Hec locutus sum uob ut in
me pacem habeatis. In
mudo pressuram habebit
sed confidite ego uici mundu.
Hec locutus est ihs, et subleua
tis oculis in celum dixit, Pater.

uenit hora, clarifica filiu tuum.
ut filius tuus clarificet te, Sic
dedisti em ei ptatem ois carnis
ut ome quod dedisti ei, det eis
uitam eternam, Hec est autem
uita eterna ut cognoscam te
solum deum uerum, et quem
misisti ihm xpm, Ego te clarifi
caui super terram opus con
summam quod dedisti m̄ ut faci
am, Et nunc clarifica me tu
pr, apud temetipm claritate
qua habui prius qm mudus
eet apud te. Manifestaui nome
tuu hoibus quos dedisti m̄ de
mudo. Tui erat et eos dedisti m̄,
et sermonem tuu seruauerunt
et nunc cognouerunt, qz oia
que dedisti m̄ abste sunt, quia
uerba que dedisti michi dedi eis
Et ipi acceperunt et cognouert
uere quia ate exiui et credide
runt quia tu me misisti. Ego
pro eis rogo, non pro mudo ro
go, sed pro hiis quos dedisti michi
quia tui sunt, Et mea oia tua
sunt et tua mea sunt, et clari
ficatus sum in eis. Et iam non
sum in mudo, et hi in mundo
sunt et ego adte uenio, Pater
sce serua eos in noie tuo, quos
dedisti m̄, ut sint unu sicut et
nos. Cum eem cum eis ego ser
uabam eos in noie tuo. Quos
dedisti michi ego custodiui, et
nemo exhiis periit, nisi filius
perdicionis ut scriptura imple
atur. Nunc aut adte uenio,
et hec loquor in mudo, ut habe
ant gaudiu meu impletu et in
semetipis. Ego dedi eis sermo
nem tuu et mundus eos odio
habuit, quia non sunt de mudo
sicut et ego non sum de mundo.
Non rogo ut tollas eos de mudo
sed ut serues eos a malo. De mu
do no sunt, et ego non sum de
mudo, Sanctifica eos in ueritate

Sermo tuus ueritas e. Sic tu me
misisti in mundum et ego misi
eos in mundum. et pro eis sanctifico
me ipm ut sint et ipsi sanctificati
in ueritate. Sermo tuus ueri
tas est. Non pro hys aut rogo
tantum sed pro hys qui credi
turi sunt per uerbum eorum in
me. ut oms unu sint sicut tu
pater in me et ego in te. ut et ipsi
in nobis unu sint. ut mundus
credat quia tu me misisti. Et
ego claritatem quam dedisti m
dedi eis. ut sint unu sicut et nos
unum sumus. Ego in eis et tu
in me ut sint consumati in unu.
et cognoscat mundus quia tu
me misisti et dilexi eos sicut et
me dilexisti. Pater quos dedisti
michi uolo ut ubi ego sum et illi
sint mecum. ut uideant clarita
tem meam quam dedisti michi
quia dilexisti me ante constitu
cionem mundi. Pater iuste mu
dus te non cognouit. ego aute
cognoui te et hi cognouerunt
me quia tu me misisti. Et notu
eis feci nomen tuum. et notu
faciam. Ut dilectio qua dilexisti
me in ipsis sit et ego in ipsis.

Hec cum dixisset xviii.
ihs. egressus est cum di
scipulis suis trans torren
tem cedron. ubi erat
ortus in quem introi
uit ipse et discipuli eius. Sciebat
aut et iudas qui tradebat eum
locum. quia frequenter ihs con
uenerat illuc cum discipulis
suis. Iudas ergo cum accepisset
cohortem et a pontificibus et
phariseis ministros uenit illuc
cum laternis et facibus et armis.
Ihs itaque sciens oia que uentu
ra erant super eum. processit et
dicit eis. Quem queritis. Responderunt
ei. Ihm nazarenum. Dicit eis
ihs. Ego sum. Stabat aut et iu
das qui tradebat eum cum ipsis.

Ut ergo dixit eis ego sum abie
runt retrorsum et ceciderunt in ter
ram. Iterum ergo eos ihs inter
rogauit. Quem queritis. Illi aut
dixerunt. Ihm nazarenum. Re
spondit ihs. Dixi uobis. quia
ego sum. Si ergo me queritis sinite
hos abire ut impleretur sermo
quem dixit. quia quos dedisti
michi non perdidi ex eis quem
quam. Symon ergo petrus habens
gladium. eduxit eum. et percus
sit pontificis seruu et abscidit
auriculam eius dexteram. Erat
aut nomen seruo malchus. Dixit
ergo ihs petro. Mitte gladium
in uaginam. Calicem quem dedit
michi pater non bibam illum.
Cohors et tribunus et ministri iu
deorum comprehenderunt ihm et li
gauerunt eum et adduxerunt
eum ad annam primum. Erat
aut socer cayphe qui erat ponti
fex anni illius. Erat aut cay
phas qui consilium dederat iudeis
quia expedit unu hominem mori
pro populo. Sequebatur autem
ihm symon petrus. et alius disci
pulus. Discipulus aut ille notus
erat pontifici. et introiuit cum
ihu in atrium pontificis. Petrus
aut stabat ad ostium foras. Exiuit
ergo discipulus ille alius qui erat
notus pontifici et dixit ostiarie
et introduxit petrum. Dixit ergo
petro ancilla hostiaria. Numquid
et tu discipulus es hominis istius.
Dicit ille. Non sum. Stabant aut
serui et ministri ad prunas quia
frigus erat. et calefaciebant se.
Erat aut et petrus cum eis stans
et calefaciens se. Pontifex ergo
interrogauit ihm. de discipulis suis
et de doctrina eius. Respondit ei ihs.
Ego palam locutus sum mundo.
Ego semper docui in synagoga.
et in templo. quo oms iudei con
ueniunt. et in occulto locutus sum

mihi. Quid me interrogas? Inter-
roga eos qui audierunt quid lo-
cutus sum ipsis. Ecce hij sciunt
que dixerim ego. Hec autem cum
dixisset unus assistens ministrorum
dedit alapam ihu dicens. Sic
respondes pontifici. Respondit ihs. Si
male locutus sum, testimonium
perhibe de malo. Si autem bene,
quid me cedis? Et misit eum an-
nas ligatum ad cayphan pon-
tificem. Erat autem symon petrus
stans. et calefaciens se. Dixerunt
ergo ei. Numquid tu ex disci-
pulis eius es. Negavit ille et
dixit. Non sum. Dicit ei unus
ex servis pontificis, cognatus
eius cui abscidit petrus auricu-
lam. Nonne ego vidi te in orto
cum illo. Iterum ergo negavit
petrus. et statim gallus canta-
vit. Adducunt ergo ihm ad cay-
pham in pretorium. Erat autem
mane et ipsi non introierunt
in pretorium, ut non contamina-
rentur, sed manducarent pascha.
Exivit ergo pylatus ad eos foras
et dixit. Quam accusationem
affertis adversus hominem hunc.
Responderunt et dixerunt ei. Si non
esset hic malefactor non tibi tradi-
dissemus eum. Dixit ergo eis py-
latus. Accipite eum vos et scdm le-
gem vestram iudicate eum. Dixerunt
ergo ei iudei. Nobis non licet inter-
ficere quemquam. Ut sermo impleretur
quem dixit. Significans qua morte
esset moriturus. Introivit ergo in
pretorium pylatus. Et vocavit
ihm et dixit ei. Tu es rex iudeorum.
Respondit ihs. A temetipso hoc dicis
an alij tibi dixerunt de me. Respondit
pylatus. Numquid ego iudeus sum.
Gens tua et pontifices tradiderunt
te michi. Quid fecisti. Respondit ihs.
Regnum meum non est de hoc mun-
do. Si ex hoc mundo esset regnum
meum. ministri mei utique decerta-
rent, ut non traderer iudeis. Nunc
autem regnum meum non est hinc.
Dixit itaque pylatus. Ergo rex
es tu. Respondit ihs. Tu dicis quia
rex sum ego. Ego in hoc natus
sum et adveni in mundum, ut
testimonium perhibeam veritati.
Omnis qui est ex veritate au-
dit vocem meam. Dicit ei pylatus.
Quid est veritas? Et cum hoc
dixisset, iterum exivit ad iudeos
et dicit eis. Ego nullam invenio
in eo causam. Est autem consuetudo vo-
bis, ut unum dimittam vobis in
pascha. vultis ergo dimittam vobis
regem iudeorum. Clamaverunt rur-
sum omnes dicentes. Non hunc
sed barrabam. Erat autem barra-
bas latro.

xix.

Tunc ergo apprehendit ihm
pylatus et flagellavit
et milites plectentes coro-
nam de spinis imposuerunt capi-
ti eius, et veste purpurea circum-
dederunt eum, et veniebant ad
eum et dicebant. Ave rex iudeorum.
Et dabant ei alapas. Exiit iterum
pilatus ad eos foras. et dixit
eis. Ecce adduco eum vobis foras
ut cognoscatis quia in eo nullam
causam invenio. Exiit ergo ihs por-
tans spineam coronam et pur-
pureum vestimentum. Et dicit
eis pylatus. Ecce homo. Cum
ergo vidissent eum pontifices,
et ministri clamabant dicentes.
Crucifige crucifige eum. Dicit
eis pylatus. Accipite eum vos
et crucifigite. ego enim non inve-
nio in eo causam. Responderunt ei iu-
dei. Nos legem habemus. et scdm
legem debet mori quia filium dei
se fecit. Cum ergo audisset py-
latus hunc sermonem magis
timuit. et ingressus est pretori-
um iterum et dicit ad ihm. Unde es
tu. Ihs autem responsum non dedit ei.
Dicit ei pilatus. Michi non loqueris

Nescis quia potestatem habeo cruci
figere te et potestatem habeo dimit
tere te; Respondit ihesus. Non haberes
in me potestatem adversum me ul
lam nisi tibi esset datum desuper.
Propterea qui tradidit me tibi
maius peccatum habet. Exinde querebat
pylatus dimittere eum. Iudei
autem clamabant dicentes, Si hunc
dimittis, non es amicus cesaris.
Omnis qui se regem facit contradi
cit cesari. Pylatus autem cum au
disset hos sermones conduxit
foras ihesum et sedit pro tribuna
li in loco qui dicitur licostratos,
hebraice autem gabbata; Erat autem
parasceuen pasce hora quasi sexta.
Et dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi
autem clamabant tolle tolle cruci
fige eum. Dicit eis pylatus re
gem vestrum crucifigam. Responderunt
pontifices, Non habemus regem
nisi cesarem. Tunc ergo tradi
dit eis illum ut crucifigeretur.
Susceperunt autem ihesum et edux
erunt, et baiulans sibi crucem.
exivit in eum qui dicitur calvarie
locus, hebraice golgatha. ubi eum
crucifixerunt, et cum eo alios
duos hinc et hinc medium autem
ihesum. Scripsit autem titulum pylatus
et posuit super crucem. Erat
autem scriptum. Ihesus nazarenus
rex iudeorum. Hunc ergo titulum
multi legerunt iudeorum. quia
prope civitatem erat locus ubi
crucifixus est ihesus. et erat scrip
tum hebraice grece et latine;
Dicebant autem pylato pontifices
iudeorum, Non scribe. rex iudeorum
Sed quia ipse dixit rex sum
iudeorum; Respondit pylatus Quod
scripsi scripsi. Milites ergo cum
crucifixissent eum. acceperunt
vestimenta eius et fecerunt
quatuor partes unicuique militi
partem et tunicam. Erat autem
tunica inconsutilis desuper con

texta per totum. Dixerunt ergo ad
invicem. Non scindamus eam
sed sortiamur de illa cuius sit
Ut scriptura impleretur dicens
Partiti sunt vestimenta mea sibi,
et in vestem meam miserunt sor
tem; Et milites quidem hec fece
runt; Stabat autem iuxta crucem
ihesu. mater eius et soror matris
eius maria cleophe. et maria
magdalena. Cum vidisset ergo
ihesus matrem et discipulum stan
tem quem diligebat, dicit ma
tri sue. Mulier. ecce filius tuus,
Deinde dicit discipulo. Ecce mater
tua; Et ex illa hora accepit eam
discipulus in sua; Postea sciens
ihesus quia omnia consumata sunt
ut consumaretur scriptura. dicit
Sitio. Vas ergo positum erat a
ceto plenum. Illi ergo spongiam
aceto plenam ysopo circumpo
nentes obtulerunt ori eius. Cum
ergo accepisset ihesus acetum dixit
Consumatum est et inclinato
capite tradidit spiritum. Iudei ergo
quoniam parasceue erat, ut non rema
nerent in cruce corpora sabbato
Erat enim magnus dies ille sab
bati rogaverunt pylatum ut
frangerentur eorum crura et tollerentur.
Venerunt milites et primi quidem
fregerunt crura et alterius qui
crucifixus est cum eo. Ad ihesum autem
cum venissent et viderunt eum
iam mortuum non fregerunt
eius crura, sed unus militum latus
eius aperuit, et continuo exivit
sanguis et aqua. et qui vidit
testimonium perhibuit. et verum
est testimonium eius. Et ille scit
quia vera dicit ut et vos credatis
Facta sunt autem ut scriptura im
pleretur. Os non comminuetis
ex eo; Et iterum alia scriptura dicit,
videbunt in quem transfixerunt.
Post hec autem rogavit pylatum
ioseph ab arimathia eo quod esset.

discipulus ihu occultus aut ppt
metum iudeorum, ut tolleretur
corpus ihu, Et permisit pylatus.
Venit ergo et tulit corpus ihu. Ve
nit aut et Nicodemus, qui uene
rat ad ihm nocte primum ferens
mixturam mirre et aloes quasi
libras centum. Acceperunt ergo
corpus ihu, et ligauerunt eum
lintheis, cum aromatibus sicut
mos est iudeis sepelire, Erat aut
in loco ubi crucifixus est ortus, et
in orto monumentu nouu, In q
non dum quisq fuerat, Ibi ergo
propter parasceuen iudeorum quia
iuxta erat monumentum posu
erunt ihesum.

XX.

Una aut sabbati maria
magdalene uenit mane
cum adhuc tenebre eent
ad monumentum, et uidit lapi
dem sublatum a monumento.
Cucurrit ergo et uenit ad symo
nem petrum et ad alium disci
pulu quem amabat ihs, et dixit
eis. Tulerunt dnm meu de mo
numeto et nescimus ubi posue
runt eum, Exyt ergo petrus et
ille alius discipulus, et uenerunt
ad monumentum. Currebant aut
duo simul, Et ille alius discipu
lus precucurrit citius petro, et
uenit prior ad monumentum.
Et cum se inclinasset uidit po
sita lintheamina. non tamen
introiuit, Venit ergo symon pe
trus sequens eum, et introiuit
in monumentu, et uidit linthe
amina posita et sudariu quod
fuerat super caput eius. non
cum linteaminibus positum. s
separatim inuolutum in unum
locum, Tunc ergo introiuit et
ille discipulus. qui uenerat primus
ad monumentum, et uidit et
credidit, Non dum em scripturam
quia oportebat eum a mortuis
resurgere, Abierunt iteru discipu
li ad semetipsos. Maria autem

stabat ad monumentu foris plo
rans. Dum ergo fleret inclina
uit se, et prospexit in monume
tum, et uidit duos angelos in
albis sedentes, unu ad caput et
unu ad pedes, ubi positum fue
rat corpus ihu. Dicit ergo illi.
Mulier quid ploras. Dicit eis.
Quia tulerunt dnm meu, et
nescio ubi posuerunt eum. Hec
cum dixisset conuisa e retrorsu
et uidit ihm stantem et no scie
bat quia ihs est. Dicit ei ihesus.
Mulier quid ploras. quem quis
Illa existimans q ortulanus eet,
dixit ei. Dne si tu sustulisti eu
dicito m ubi posuisti eum, et ego
eum tollam. Dicit ei ihs. Maria
Conuersa illa dixit ei, Raboni
quod dr magr, Dicit ei ihs. Noli
me tangere, Non dum em ascen
di ad patrem meum. Vade aut
ad fratres meos et dic eis. Ascen
do ad prem meu et prem urm
ad deum meu et deum urm.
Venit maria magdalene annun
tians discipulis quia uidi dnm.
et hec dixit m. Cum eet ergo sero
die illo, una sabbatoru et fores
eent clause ubi erant discipuli
congregati propt metum iudeorum
Venit ihs et stetit in medio. et dixit
eis. Pax uobis. Et hoc cum dixis
set, ostendit eis manus et latus
Gauisi sunt ergo discipuli uiso
dno, Dixit eis iterum. Pax uobis.
Sicut misit me pater et ego mit
to uos. Hoc cum dixisset, insuffla
uit et dixit eis, Accipite spm
scm. quorum remiseritis pcta re
mittuntur eis, et quorum retinu
eritis retenta sunt. Thomas aut
unus ex duodecim qui dicitur
didimus, non erat cum eis qn
uenit ihs. Dixerunt ergo ei alij
discipuli, Vidimus dnm. Ille aut
dixit eis. Nisi uidero in manibus
eius fixuram clauorum et mittam
digitum meum in locum clauorum

et mittam manum meam in
latus eius, non credam. Et post
dies octo iterum erant discipuli eius
intus et thomas cum eis. Venit
ihs ianuis clausis. et stetit in me
dio et dixit eis. Pax vob. Deinde
dicit thome Infer digitum tuum
huc. et vide manus meas, et
affer manum tuam et mitte
in latus meum. et noli esse incre
dulus sed fidelis. Respondit thomas
et dixit ei. Dns meus et deus
meus; Dicit ei ihs. Quia vidisti
me credidisti. Beati qui non vi
derunt et crediderunt; Multa
quidem et alia signa fecit ihs
in conspectu discipulorum suorum
que non sunt scripta in libro hoc.
Hec aut scripta sunt ut credatis
quia ihs est filius dei. et ut cre
dentes vitam habeatis in nomine
eius.

xxi.

Postea manifestavit se iterum
ihs discipulis suis ad ma
re tyberiadis. manifesta
vit aut sic. Erant simul
symon petrus et thomas. qui
dicitur didimus et nathanael.
qui erat a chana galilee. et
filii zebedei. et alii ex discipulis
eius duo. Dicit eis symon petrus
Vado piscari. Dicunt ei. Venimus
et nos tecum. Et exierunt et
ascenderunt in navim. et illa
nocte nichil prendiderunt. Mane
aut facto stetit ihs in litore;
Non tn cognoverunt discipuli
quia ihs est. Dicit eis ihs. Pue
ri numquid pulmentarium habetis
Responderunt ei. Non. dixit eis;
Mittite in dexteram navigii
rethe. et invenietis. Miserunt
ergo et iam non valebant il
lud trahere pre multitudine pi
scium. Dicit ergo discipulus
ille quem diligebat ihs petro.
Dns est. Symon petrus cum
audisset quia dns est. tunica
succinxit se. erat enim nudus

et misit se in mare; Alii aut
discipuli navigio venerunt.
Non enim longe erant a terra.
sed qu cubitis ducentis trahen
tes rethe piscium. Ut ergo descen
derunt in terram. viderunt
prunas positas. et piscem sup
positum. et panem. Dicit eis ihs
Afferte de piscibus quos pren
didistis nunc. Ascendit symon
petrus et traxit rethe in terram
plenum magnis piscibus. centum
quinquaginta tribus. Et cum tanti
essent non est scissum rethe; Dicit
eis ihs. Venite prandete. Et ne
mo audebat discumbentium in
terrogare eum. Tu quis es; scien
tes. quia dns est. Et venit ihs
et accepit panem et dedit eis
et piscem simr. Hoc iam tercio
manifestatus est ihs discipulis
suis; cum resurrexisset a mor
tuis. Cum ergo prandidissent
dicit symoni petro ihs. Symon
iohannis diligis me; plus his
Dicit ei. Etiam dne tu scis quia
amo te. Dicit ei. Pasce agnos
meos. Dicit ei iterum. Symon
iohannis diligis me. Ait illi Etia
dne tu scis quia amo te. dicit ei.
Pasce agnos. Dicit ei tercio Sy
mon iohannis. amas me. Contri
status est petrus. quia dixit ei
tercio. Amas me. et dicit ei. Dne
tu oia scis. tu scis quia amo te.
Dicit ei. Pasce oves meas. Amen
amen dico tibi cum esses iunior.
cingebas te et ambulabas ubi
volebas. Cum aut senueris ex
tendes manus tuas et alius te
cinget. et ducet quo non vis. Hoc
autem dixit significans qua mor
te clarificaturus esset dm. Et cum
hoc dixisset dicit ei. Sequere me.
Conversus petrus vidit illum di
scipulum quem diligebat ihs sequen
tem qui et recubuit in cena super
pectus eius et dixit. Dne qs est

qui tradet te. Hunc cum
vidisset petrus dicit ihu. Dne.
hic autem quid. Dicit ei ihesus.
Sic eum volo manere donec
veniam. Quid ad te. Tu me se-
quere. Exivit ergo sermo iste int
fratres. quia discipulus ille no
moritur. Et non dixit ei ihesus
quia non moritur; sed sic eu volo
manere donec veniam. quid ad
te. Hic est discipls qui testimoni
um perhibet de hiis. et scripsit
hec. et scimus. quia verum est
testimoniu eius. Sunt autem
et alia multa que fecit ihs. que
si scribant per singla nec ipm
arbitror mundum capere eos
qui scribendi sunt libros.

Explicit Johannes evangelista.

Incipiunt eple pauli. ad Roma
nos

Paulus servus
ihu xpi vocatus a
postolus segregatus
in evangelium dei
quod ante promise
rat per prophetas
suos. in scripturis scis de filio
suo qui factus est ei ex semine da
uid secundu carnem. qui prede
stinatus est filius dei in virtute
sedm spm sanctificationis. ex resur
rectione mortuorum ihu xpi dni
nri. Per quem accepimus graz
et aplatum ad obediendum fidei
in oibus gentibus. pro noie eius
in quibus estis et vos vocati ihu
xpi dni nri. oibus qui sunt rome
dilectis dei vocatis sanctis. gra
vob et pax a deo pre nro. et dno
ihu xpo. Primu quidem gracias
ago deo meo. per ihm xpm dnm
nrm pro oibus vobis quia fides
vra annunciatur in universo
mundo. Testis em mi est deus. cui
servio in spu meo in evo filii eius
quod sine intermissione memori
am vri facio. in oroibus meis
semper obsecrans. si quo tandem
aliqn prosperum iter habeam.
in voluntate dei veniendi ad
vos. Desidero em videre vos. ut
aliquid impciar vob gre spiri
talis. ad confirmados vos. ide
consolari simul in vob per eam que
invicem est fidem vram atque me
am. Nolo em vos ignorare fra
tres. qm sepe proposui venire
ad vos. et prohibitus sum usque
ad huc. ut aliquem fructu habe
am in vob. sicut et in ceteris gen
tibus. Grecis ac barbaris. sapi
entibus et insipientib; debitor
sum. Ita quod in me promptum
e. et vobis qui rome estis evan
gelizare. Non em erubesco evm.
Virtus em dei est in salutem omi
credenti. iudeo primu et greco.
Iusticia em dei in eo revelatur.
ex fide in fidem sicut scriptum e.

Iustus aut ex fide uiuit; Reuelat
enim ira dei de celo super omnẽ in
pietatem et in iusticiam, homi
nũ qui ueritatem dei in iniusti
cia dei detinent. quia q notum
est manifestum est in illis. deus
enim illis manifestauit. Inuisi
bilia enim ipius a creatura mun
di per ea que facta sunt intel
lecta conspiciuntur; sempiter
na eius uirtus ac diuinitas ita
ut sint inexcusabiles. quia si
cognouissent deum non sicut
deum glorificauerunt, aut gra
cias egerunt, sed euanuerunt
in cogitationibus suis, et obscu
ratum est insipiens cor eorum.
Dicentes enim se ee sapientes;
stulti facti sunt et mutauerunt
gloriam incorruptibilis dei. in si
militudinem ymaginis corrup
tibilis hominis. et uolucrum et qua
drupedum et serpentium. Propt
quod tradidit illos deus in desi
deria cordis eorum in inmundiciã
et contumeliis afficiant corpo
ra sua in semetipis; qui commu
tauerunt ueritatem dei in men
dacium; et coluerunt et seruierũt
creature potius q creatori qui
est benedictus deus in secula seculorum
Amen. Propterea tradidit illos
deus in passionem ignominie.
Nam femine eorum mutauerunt
naturalem usum, in eum usu
qui est contra naturam. Simi
liter aut et masculi relicto naturali
usu femine, exarserunt in deside
riis suis, in inuicem masculi
in masculos. turpitudinem ope
rantes. et mercedem quã opor
tuit erroris sui in semet ipsis
recipientes. et sicut non proba
uerunt deum hr̃e in noticiam
tradidit illos deus in reprobũ
sensum. ut faciunt ea que nõ
conueniunt. repletos omni iniqui
tate. malicia. fornicatõe et in
uidia. auaricia nequicia. ocio
sitate plenos. Inuidia homicidio.

contencione. dolo. malignitate,
Susurratores detractores. deo
odibiles. contumeliosos. superbos
elatos sibi placentes. inuentores
malorum parentibus non obedien
tes. insipientes. incõpositos. sine
affectione. absq federe sine mi
sericordia. Qui cum iusticiam dei cognouis
sent non intellexerunt qm qui
talia agunt. digni sunt morte
Non solum qui ea faciunt. sed et
qui consentiunt facientibus. ij.

Propter quod inexcusabilis
o homo omnis qui iudicas.
In quo enim iudicas alterũ
teipm condempnas; Eadem enim
agis que iudicas. Scimus enim qm
iudicium dei est scd̃m ueritatem
in eos. qui talia agunt. et facis
ea quia tu effugies iudicium dei.
An diuicias bonitatis eius et pa
ciencie et longanimitatis eius.
contempnis. Ignoras qm benig
nitas dei ad penitenciam te addu
cit. Secd̃m duriciam aut tuam.
et inpenitens cor thesaurizas tibi;
iram in die ire et reuelationis.
iusti iudicii. dei qui reddit unicuiq
secundum opera eius. hijs qdem
qui scd̃m pacienciam dei boni
operis sunt gloriam et honorem et
incorrupcionem querentibus uitã
eternam. Hijs aut qui sunt ex
contencione. et non acquiescunt
ueritati. credunt aut iniquitati.
ira et indignacio. tribulacio et
angustia. in omnem animam hominis
operantis malum. iudei primum
et greci. Gloria aut et honor et
pax omni operanti bonum. Iudeo
primum et greco. non enim est per
sonarum accepcio apud deum. Qui
cumq enim sine lege peccauerunt.
sine lege peribunt. et quicumq in
lege peccauerunt. per legem iudi
cabuntur. Non enim auditores le
gis iusti sunt apud deum sed fac
tores legis iustificabuntur. Cum
enim gentes que legem non habent
naturaliter ea que legis sunt

faciunt, eiusmodi legem non ha-
bentes, ipsi sibi sunt lex, qui osten-
dunt opus legis scriptum in cor-
dibus suis. testimonium reddente
illis consciencia ipsorum et inter se inui-
cem cogitacionum accusancium
aut eciam defendencium in die qua
iudicabit deus occulta hominum secundum
ewangelium meum per ihesum xpistum
dominum nostrum. Si aut tu iudeus cog-
nominaris et requiescis in lege et glo-
riaris in deo et nosti uoluntatem
dei et probas utiliora instructus
per legem, confidis teipsum ducem
esse cecorum, lumen eorum qui in te-
nebris sunt, eruditorem insipien-
cium, magistrum infancium habentem
formam sciencie et ueritatis in
lege. Qui ergo alium doces teipsum
non doces, Qui predicas non fu-
randum furaris. Qui dicis non
mechandum mecharis. Qui ab-
hominaris ydola sacrilegium facis.
Qui in lege glorians per preuarica-
cionem legis deum inhonoras. No-
men enim dei per uos blasphematur
inter gentes. sicut scriptum est,
Circumcisio quidem prodest, si le-
gem obserues. Si aut preuaricator
legis sis, circumcisio tua preputium
est facta. Si igitur preputium iu-
sticias legis custodiat, nonne pre-
putium illius in circumcisione repu-
tabitur, et iudicabit quod ex na-
tura est, preputium legem consu-
mans te qui per literam et circum-
cisione preuaricator legis es.
Non enim qui in manifesto iudeus
est neque que in manifesto in carne
est circumcisio: sed qui in abscondi-
to iudeus est, et circumcisio cordis
in spiritu non litera. cuius laus non
ex hominibus sed ex deo est.

iii

Quid ergo amplius est iudeo
aut que utilitas circumci-
sionis. Multum per omnem mo-
dum. primum quidem quia credita
sunt illis eloquia dei. Quid enim
si quidam illorum non crediderunt
Numquid incredulitas illorum fidem
dei euacuauit. Absit. Est aut deus
uerax. omnis autem homo mendax
sicut scriptum est, Ut iustificeris
in sermonibus tuis et uincas
cum iudicaris. Si aut iniquitas
nostra dei iusticiam commendat quid
dicemus; Numquid iniquus deus
qui infert iram. Secundum hominem di-
co. Absit. Alioquin quomodo iudicabit
deus hunc mundum. Si autem
ueritas dei in meo mendacio ha-
bundauit in gloriam ipsius, quid
adhuc et ego tamquam peccator iudicor.
et non sicut blasphemamur. et
sicut aiunt nos quidam dicere,
faciamus mala ut ueniant bona
quorum dampnacio iusta est. Quid
igitur. Precellimus eos, Nequa-
quam; Causati enim sumus iude-
os et grecos, omnes sub peccato esse.
sicut scriptum est in psalmo. Quia
non est iustus quisquam, non est
intelligens non est requirens deum.
Omnes declinauerunt simul inutiles
facti sunt; non est qui faciat bo-
num non est usque ad unum. Se-
pulchrum patens est guttur eorum
linguis suis dolose agebant ue-
nenum aspidum sub labiis eorum
Quorum os maledicto et amaritu-
dine plenum est ueloces pedes eorum
ad effundendum sanguinem.
Contricio et infelicitas in viis eorum
et uiam pacis non cognouerunt
non est timor dei ante oculos eorum.
Scimus aut quoniam quecumque lex lo-
quitur, hiis qui in lege sunt lo-
quitur, ut omne os obstruatur,
et subditus fiat omnis mundus deo,
quia ex operibus legis non iusti-
ficabitur omnis caro coram illo. Per
legem enim cognicio peccati. Nunc au-
tem sine lege iusticia dei manifestata
est, testificata per legem. et pro-
phetas, Iusticia aut dei per fidem
ihesu xpisti in omnes et super omnes qui
credunt in eum. Non enim est distinc-
cio. Omnes enim peccauerunt et e-
gent gracia dei. Iustificati gra-
tis per graciam ipsius per redempcionem

que est in xpo ihu quem propo
suit deus propiciatorem per fide
in sanguine ipius ad ostensione
iusticie sue propt remissionem
precedentium delictorum in sustenta
cione dei ad ostensioem iusticie
eius, scdm propositum gre dei.
in hoc tempore ut sit ipe iustus
et iustificans eum, qui ex fide
est ihu xpi. Vbi est ergo gloriacio
tua, Exclusa est, per quam le
gem, factorum. Non, sed per legem
fidei, Arbitramur em iustifica
ri hoiem per fidem sine operibus
legis. An iudeorum deus tm, Nonne
et gentium; Etm quidem unus
deus qui iustificat circumcisioem
ex fide, et preputium per fidem,
Legem ergo destruimus per fi
dem, Absit. Sed legem statuimus.

Quid ergo dicemus. IIII
inuenisse abraham prem
nrm scdm carnem. Si
em abraham ex operibus legis
iustificatus est, ht gliam sed no
apud deum, Quid em scriptu
ra dicit, Credidit abraham deo
et reputatum est illi ad iusticiam
Ei aut qui operatur merces non imputatur.
scdm grām, sed scdm debitum.
Ei uero qui non operatur, Creden
ti aut in eum qui iustificat im
pium, reputatur fides eius ad
iusticiam scdm propositum gre
dei, Sicut et dauid dicit, beati
tudiem hois cui deus accepto
fert iusticiam sine operibus,
Bti quorum remisse sunt iniqta
tes, et quorum tecta sunt peccata.
Beatus ~~uir~~ uir cui non impu
tat dns pctm. Beatitudo ergo hec
in circumcisione manet, an etiā
in preputio. Dicimus em quia
reputata est abrahe fides ad
iusticia, Quo ergo reputata e
in circumcisione an in preputio.
Non in circumcisione sed in pre
putio. Et signum accepit circum
cisionis signaclm iusticie fidei

que est in preputio ut sit patr
om credencium per preputiu
ut reputetur illis ad iusticiam
ut sit pater circumcisionis, non
hys tm qui sunt ex circumcisio
ne, sed et hys qui secuntur uesti
gia fidei. que est in preputio pa
tris nri abrahe. Non em per
legem promissio abrahe aut se
mini eius. ut heres eet mundi
Sed per iusticiam fidei. Si em
qui ex lege tm heredes sunt, ex
inanita est fides. abolita e fides,
Lex em iram operatur, Vbi em
non est lex nec puaricatio Ideo
ex fide ut scdm grām firmata sit
promissio oi semini. non ei qui
ex lege est solum. sed et ei qui
ex fide est abrahe. qui e pater
om nrm sicut scriptum e, Qr
prem multarum gencium posui te.
ante deum cui credidisti qui ui
uificat mortuos. et uocat ea q
non sunt tamquā ea que sunt.
qui contra spem in spem credidit
ut fieret pater multarum gencium,
scdm quod dcm est ei. Sic erit se
men tuum sicut stelle celi et tam
quam arena que est in litore
maris et non est infirmatus in
fide; nec consideravit corpus su
um emortuum cum fere centum
anorum eet et emortuam uuluam
sare. In repromissione aut dei.
non hesitauit diffidencia. sed co
fortatus est fide dans gliam deo
plenissime sciens quia quecumq
promisit deus. potens est deus
et facere. Ideo et reputatum e
ei ad iusticia. Non est aut scrip
tum tm propt illum qr reputa
tum est ei ad iusticiam. sed et pro
nos. quibus reputabitur creden
tibus in eum, qui suscitauit ihm
xpm dnm nrm a mortuis. qui
traditus est propter delicta nra
et resurrexit propter iustificati
onem nram. V.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Iustificati igr ex fide pacem habe
amus ad deum per dnm nrm
ihm xpm per quem et accessu
habemus per fidem in gram istam
in qua stamus et gloriamur in
spe glorie filio℞ dei. Non solum
aut sed et gloriamur in tribula
cionibus, scientes q tribulacio
paciam operat. pacia aut pro
bacoem probacio uero spem. spes
aut non confundit, quia caritas
dei diffusa est in cordibus nris
per spm scm qui datus est nob
Ut quid em xpus cum adhuc
infirmi essemus scdm tempus pro
impiis mortuus est. Vix em pro
iusto quis moritur. Nam pro bo
no forsitan quis audeat mori.
Commedat aut dns suam cari
tatem in nob. qm si cum adhuc
pctores essemus xpus pro nobis
mortuus est, multo igr magis
iustificati nunc in sanguine
ipius salui erimus ab ira p ipm
Si em cum inimici essem9 reconci
liati sumus deo per mortem fi
lij eius, mlto magis reconciliati
salui erimus in uita ipius. Non
solum aut hoc. sed et glamur in
deo per dnm nrm ihm xpm per
quem nunc reconciliacionem
accepimus. Propterea sic per u
num hoiem in hunc mundum
pctm intrauit et per pctm mors
et ita in oes hoies mors. per tn
siit. in quo omes peccauerunt.
Usq ad legem em pctm erat in
mundo, pctm aut non imputa
batur, cum lex non eet. Sz reg
nauit mors ab adam usq ad mo
ysen etiam in eos qui non pec
cauerunt, in silitudine puari
cacionis ade. qui est forma futu
ri. Sed non sicut delictu ita et
donum. Si em uni9 delicto mlti
mortui sunt, mlto magis gracia
dei et donu et gra unius hois
ihu xpi in plures habundauit.
Et non sicut per unu pctm ita et
donum. Nam iudicium quidem ex
uno in condempnacoem gracia
aut ex multis delictis in iustifica
cionem uite. Si em uni9 delicto
mors regnauit per unum. mlto
magis habundanciam gracie
et donacionis et iusticie. accipi
entes in uita regnabunt, p unu
ihm xpm. Igitur sic per uni9 de
lictum omes hoies in condemp
nacoem, ita et per uni9 iusticiam.
omis hoies in iustificacoem uite.
Sic em per inobedienciam unius
hois pctores constituti sunt mul
ti, Ita et per uni9 obediciam iusti
constituuntur mlti. Lex aute
subintrauit ut habundaret delic
tum Ubi aut habundauit delic
tum super habundauit et gra
ut sicut regnauit pctm i morte
ita et gracia regnet p iusticiam
in uitam eternam per ihm xpm
dnm nrm :

.vi.

Quid ergo dicemus pma
nebimus in pcto. ut gra
habundet. Absit. Qui em
mortui sumus pcto. quo adhuc
uiuemus in illo. An ignoratis
fres quia quicumq baptizati
sum9 in xpo ihu in morte ipius
baptizati sumus. Consepulti
em sumus cum illo. per baptis
mum in mortem ut quo sur
rexit xps a mortuis per glam
pris. Ita et nos. in nouitate ui
te ambulem9. Si em conplan
tati facti sumus silitudini mor
tis eius, simul et resurrectionis
erimus, hoc scientes quia uetus
homo nr simul crucifixus est,
ut destruatur corpus pcti ut ul
tra non seruiamus pcto. Qui
em mortuus est iustificatus est
a pcto. Si aut mortui sumus
cum xpo credimus quia etiam
sil uiuem9 cum xpo Scientes q
xpus resurgens a mortuis iam
non moritur mors illi ultra no
dnabitur. Qz em mortuus est

pcto mortuus est semel. quod
aut uiuit, uiuit deo. Ita et uos
existimate uos mortuos quidem
esse pcto uiuentes aut deo in xpo
ihu dno nro. Non ergo regnet
pctm in uro mortali corpore,
ut obediatis concupiscenciis eius
Sed neque exhibeatis membra
ura arma iniquitatis pcto, sed
exhibete uos deo, tamquam ex mor
tuis uiuentes, et membra ura
arma iusticie deo. Pctm enim in
uos non dnabitur. Non enim sub
lege estis. sed sub gracia. Quid
ergo. peccabimus quoniam non sumus
sub lege sed sub gracia. Absit. An
nescitis. quoniam cui exhibetis uos ser
uos, ad obediendum. Serui estis
eius cui obedistis. siue pcti ad
mortem, siue obedicionis ad iu
sticiam, Gracias aut deo quod fuistis
serui pcti, obedistis aut ex cor
de in eam formam doctrine in
qua traditi estis. liberati aute
a pcto serui facti estis iusticie;
Humanum dico propter infirmi
tatem carnis ure, Sicut enim ex
hibuistis membra ura seruire
inmundicie et iniquitati ad iniqui
tatem ita nunc exhibete membra
ura seruire iusticie in sanctificatio
nem. Si enim serui essetis pcti libe
ri fuistis iusticie. Quem ergo
fructum habuistis tunc in quibus
nunc erubescitis. Nam finis illorum
mors est. Nunc uero liberati a
pcto serui autem facti deo. ha
betis fructum urm in sanctificatio
nem. finem uero uitam eternam
Stipendia enim pcti mors e. gra
aut dei uita eterna in xpo ihu
domino nro. VII.

An ignoratis fres scienti
bus enim legem loquor.
quia lex dnatur in hoie
quanto tpe ipe uiuit Nam que
sub uiro est mulier. uiuente
uiro alligata est legi. Si aute
mortuus fuerit uir eius soluta
est a lege uiri. Igitur uiuente
uiro uocabitur adultera si fue
rit cum alio uiro. Si aut mor
tuus fuerit uir eius liberata e
a lege uiri. ut non sit adultera
si fuerit cum alio uiro. Ita fres
mei et uos mortificati estis legi
per corpus xpi. ut sitis alterius
qui a mortuis resurrexit ut
fructificemus deo. Cum enim esse
mus in carne passiones pctorum
que per legem erant operabantur
in mebris nris ut fructificarent
morti. Nunc aut soluti sumus,
a lege mortis in qua detinebam.
ita ut seruiamus in nouitate sps.
et non in uetustate littere. Quid
ergo dicemus. lex pctm e. Absit.
Et pctm non cognoui nisi per le
gem. Nam concupiscenciam non
sciebam nisi lex diceret. Non co
cupisces. Occasione aut accepta
pctm per mandatu operatu est
in me omem concupiscenciam.
Sine lege enim pctm mortuum erat
Ego aut uiuebam sine lege aliqn
Sed cum uenisset mandatum
pctm reuixit; Ego aut mortuus
sum. et inuentum est in man
datum quod erat ad uitam hoc
esse ad mortem. Nam pctm occa
sione accepta per mandatum
seduxit me; et per illud occidit,
Itaque lex sancta et mandatum
scm et iustum et bonu. Quod ergo
bonu est in factum est mors. Absit
Sed pctm ut appareat pctm per
bonu michi operatu est mortem.
ut fiat supra modu peccans pec
catum per mandatum, Scimus
enim quod lex spiritualis est. ego aut
carnalis sum. uenundatus sub
pcto. Quod enim operor non intelli
go. non enim quod uolo bonum
hoc ago. sed quod odi malum il
lud facio. Si aut quod nolo illud
facio. consencio legi quoniam bona est
Nunc aut iam ego non operor

illud sed quod habitat in me pctm
Scio enim quia non habitat in me
hoc est in carne mea bonu. Nam
velle adiacet michi perficere aũt
bonum non invenio. Non enim quod
volo bonum hoc facio, sed quod
nolo malum hoc ago. Si autem
quod nolo illud facio non ego
operor illud, sed quod habitat
in me pctm. Invenio igr legem
volenti m facere bonu, qm m
malum adiacet. Condelector enim
legi dei scdm interiorem hoiem
video aut aliam legem in mem
bris meis repugnantem legi me
tis mee, et captivantem me in
lege pcti que est in mebris meis.
Infelix ego homo quis me libe
rabit de corpore mortis huius.
Gra dei per dnm nrm ihm xpm
Igr ipse ego mente servio lege dei.
carne aut lege pcti.

viii.

Nichil ergo nunc dampna
cionis est hiis qui sunt
in xpo ihu. qui non scdm
carnem ambulant. lex enim spũs
vite in xpo ihu liberavit me a
lege peccati et mortis. Nam quod
impossibile erat legi in quo infir
mabatur per carnem, deus fili
um suum mittens, in silitudiem
carnis pcti et de pcto dampna
vit pctm in carne, ut iustificacio
carnis impleretur in nobis qui
non scdm carnem ambulamus
sed scdm spm. Qui enim scdm car
nem sunt que carnis sunt sapi
unt, Qui vero scdm spm, que sũt
spũs senciunt. Nam prudencia
carnis mors est, prudencia aut
spũs vita et pax. Qm sapia car
nis inimica est deo, legi enim dei no
subiecta nec enim pt. Qui enim in
carne sunt deo placere non pnt
Vos aut non estis in carne sed in
spũ, si tn spũs dei habitat in vo
bis. Si quis aut spm xpi no hẽt
hic non est eius. Si aut xpus in

vobis est corpus quidem mortuu
est propter pctm. Spũs vero vi
vit propter iustificacoem. Quod
si spũs eius qui suscitavit ihm
xpm a mortuis, habitat in vobis
qui suscitavit ihm xpm a mortu
is, vivificabit et mortalia corpa
vra propt inhabitantem spm
eius in vob. Ergo fres debitores
sumus non carni ut scdm car
nem vivamus. Si enim scdm car
nem vixeritis moriemi. Si aut
spu facta carnis mortificaveri
tis vivetis. Quicumqz aut spu
dei aguntur, hii filij dei sunt
Non enim accepistis spm servitu
tis iterum in timore, sed accepistis
adopcionis filiorum dei in quo
clamamus abba pr. Ipse enim
spũs testimonium reddidit spm
nro, quod sumus filij dei. Si aũt
filij et heredes, heredes quidem
dei, coheredes autem xpi. Si tn
compatimur, ut et sil glorificem.
Existimo enim quod non sunt con
digne passiones huius tpis ad
futuram glam que revelabit
in nobis. Nam expectacio crea
ture revelacionem filiorum dei ex
pectat. Vanitati enim creatura
subiecta est, non volens, sed ppt
eum qui subiecit in spe. Quia
et ipa creatura, liberabitur a
servitute corrupcionis, in liber
tatem glorie filiorum dei. Scimus
enim quod ois creatura ingemiscit
et parturit usqz ad huc. Non so
lum aut illa, sed et nos ipi pri
micias spũs hntes et ipi intra
nos gemimus adopcionem fi
liorum dei, expectantes redemp
cionem corporis nri. Spe enim
salvi facti sumus. Spes aut que
videtur non est spes. Nam quod
videt quis quid sperat. Si aut
quod non videmus speramus
per paciam expectamus. Simi
liter et spũs adiuvat infirmita
tem nram. Nam quid oremus
sic nescimus oportet. Sed ipse.

Non dicit carne, sed facta, que sũt gula, lascivia, ocium, etc.

spus postulat pro nobis gemiti
bus inenarrabilibus. Qui aut
scrutatur corda scit quod deside
ret spus quia scdm deum postu
lat pro sanctis. Scimus autem
qm diligentibus deum oia coo
perantur in bonum hiis q scdm
propositum vocati sunt sancti.
Nam quos prescivit et predesti
navit conformes fieri ymagis
filij sui. ut sit ipe primogenitus
in multis fratribus. Quos aute
predestinavit hos et vocavit. et
quos vocavit. hos et iustificavit.
Quos aut iustificavit illos et
magnificavit. Quid ergo dice
mus ad hec. Si deus pro nobis
quis contra nos. Qui etia pprio
filio suo non pepercit. sed pro
nobis oibus tradidit illum. Quo
no e cum illo oia nobis donavit.
Quis accusabit adversus elec
tos dei: Deus qui iustificat. qs
est qui condempnet. xpus ihs
qui mortuus est. ymo qui et re
surrexit. qui est addexteram dei
qui etiam interpellat pro nobis
Quis ergo nos separabit a cari
tate xpi. Tribulatio an angu
stia. an persecutio an fames. an
nuditas. an periculum. an gladius.
Sicut scriptu est. Quia propter
te mortificamur tota die; estima
ti sumus ut oves occisionis. Sz
in hiis oibus superamus pper
eum qui dilexit nos. Certus su
em quia neqz mors. neqz vita
neqz angeli. neqz principatus neqz
potestates. neqz virtutes neqz instan
tia neqz futura. neqz fortitudo.
neqz altitudo. neqz profundum
neqz creatura alia poterit nos.
separare a caritate dei que est
in xpo ihesu. : .ix.
Veritatem dico in xpo non
mentior. testimonium
michi perhibente conscia
mea in spu sancto qm tristitia
est michi magna. et continuus dolor
cordi meo. Optabam em ego ipe
anathema ee a xpo pro fratibus
meis qui sunt cognati mei. scdm
carnem qui sunt israelite. quorum
adoptio est filiorz dei et gla et te
stamentum. et legis latio et obse
quium. et promissa. quorz pres
et ex quibus scdm carnem xpus
qui est per oia benedictus deus in
secula. Amen. Non aut quod exci
derit verbum dei: Non em omes
qui sunt ex israel. hij sunt israelite
neqz omes qui semen sunt abrahe
filij abrahe. sed in ysaac vocabi
tibi semen. i. non qui sunt filij
carnis. hij filij dei. sed qui filij s
promissionis. estimantur in se
mine. Promissionis em verbum
hoc est. Scdm hoc tempus veniam
et erit sare filius. Non solum a
illi. sed et rebecce. ex uno concubi
tu habens ysaac patris nri. Cum
em non dum nati fuissent. aut
aliquid egissent boni ac mali.
ut scdm electionem propositum
dei maneret. non ex operibus.
sed ex vocante dictum est ei quia
maior serviet minori. sicut scrip
tum est. Jacob dilexi. Esau autem
odio habui. Quid ergo dicemus
Numquid iniquitas est apud deu
Absit. Moysi aut dicit. Misereboi
cui misertus ero. et miam presta
bo cui misertus fuero. Igitur no
volentis neqz currentis sed mise
rentis est dei. Dicit em scriptura
pharaoni. Quia in hoc ipm excitavi
te. ut ostendam inte virtutem me
am: et ut annuncietur nome meu
in universa terra; Ergo cui vult
miseretur. et quem vult indurat
Dicis itaqz michi. Quid ad hu
queritur. Voluntati em eius quis
resistit. O homo tu quis es. ut re
spondeas deo. Numqd figmentu
dicit ei qui se finxit. Quid me fe
cisti sic. An non ht potestatem figu
lus luti ex eadem massa facere
aliud quidem vas. in honorem

aliud uero in contumeliam. Quod
si uolens deus ostendere iram, et
notam facere potentiam suam
sustinuit in multa patientia
uasa ire apta in interitum, ut osten-
deret diuitias glorie sue in uasa
mie que preparauit in gloriam
quos et uocauit nos non solum
ex iudeis, sed etiam ex gentibus
Sicut in osee dicit, Uocabo non ple-
bem meam et non dilectam mea
dilecta meam et non misericordiam con-
secutam, misericordiam consecutam. et
erit in loco ubi dictum est ei, non
plebs mea uos, ibi uocabuntur
filii dei uiui, Ysaias aut clamat
pro israel, Si fuerit numerus filiorum
israel tamquam harena maris reliquie
salue fient. Uerbum enim consu-
mans et abbreuians in equita-
te, quia uerbum abbreuiatum
faciet dominus super terram. et sic
predixit ysaias, Nisi dominus sabaoth
reliquisset semen nobis, sicut sodo-
ma facti essemus et sicut gomor-
ra similes fuissemus, Quid ergo
dicemus, Quod gentes que non
sectabantur iusticiam, apprehen-
derunt iusticiam, Iusticiam aut
que ex fide est Israel autem sectando
iusticiam legem, in legem iusti-
cie non peruenit, Quare. Quia
non ex fide, sed quasi ex operibus,
Offenderunt enim in lapidem of-
fensionis. sicut scriptum est. Ecce
ponam in syon lapidem offen-
sionis et petram scandali, Et
omnis qui crediderit in eum non con-
fundetur :

·X·

Fratres. Uoluntas quidem
cordis mei et obsecratio
ad deum fit, pro illis in
salutem. Testimonium enim per-
hibeo illis quod emulationem dei
habent sed non secundum scientiam. Igno-
rantes enim dei iusticiam. et sua
querentes statuere. iusticie dei non
sunt subiecti, Finis enim legis est
christus ad iusticiam omni credenti. Moyses

enim scripsit, Quoniam iusticiam que est
ex lege qui fecerit homo uiuet
in ea. Que aut ex fide est iusticia.
sic dicit, Ne dixeris in corde tuo,
Quis ascendit in celum id est
christum deducere. aut quis descen-
dit in abyssum hoc est christum ex
mortuis reuocare. Sed quid
dicit scriptura. Prope est uerbum
in ore tuo, et in corde tuo, Hoc
est uerbum fidei quod predicamus
quia si confitearis in ore tuo,
dominum ihesum. et in corde tuo credi-
deris, quod deus illum excitauit
a mortuis. saluus eris, Corde
enim creditur ad iusticiam, ore
aut confessio fit ad salutem. Dicit
enim scriptura. Omnis qui credit in
illum non confundetur, Non
enim est distinctio et greci, Nam
idem dominus omnium diues in omnes
qui inuocant illum. Omnis enim
quicumque inuocauerit nomen
domini saluus erit, Quo ergo inuo-
cabunt in quem non crediderunt
Aut quo credent ei. quem non
audierunt. Quo aut audient
sine predicante, Quo uero predica-
bunt nisi mittantur, Sicut scrip-
tum est. Quam speciosi pedes euan-
gelizantium pacem. euangeli-
zantium bona. Sed non omnes
obediunt euangelio. Ysaias enim
dicit. Domine quis credidit auditui
nostro, Ergo fides ex auditu. Auditus
aut per uerbum christi. Sed dico
Numquid non audierunt, Et quidem
in omnem terram exiuit sonus eorum
et in fines orbis terre uerba eorum.
Sed dico. Numquid israel non cog-
nouit, Primus moyses dicit. Ego
ad emulationem uos adducam
in non gentem. in gentem insipi-
entem in ira uos mittam. Ysaias
aut audet et dicit, Inuentus su-
m a non querentibus me palam appa-
rui hiis qui me non interrogabant
Ad israel aut dicit, Tota die expan-
di manus meas ad populum non cre-
dentem et contradicentem michi,

Dico ergo. Numqd. xi.
repulit deus populum
suum. Absit. Nam et ego
ysrlita sum ex semine abrahe
de tribu beniamin. Non ergo
repulit deus plebem suam qua
precivit. An nescitis in helya qd
dicit scriptura. queadmodum
interpellat deum adversum isrl.
Dne prophetas tuos occiderunt
altaria tua suffoderunt et ego
relictus sum solus. et querunt
aiam meam. Sed quid dicit illi
responsum divinum. Reliqui michi
septem milia virorum qui no
curvaverunt genua ante baal
Sic ergo in hoc tempore reliqe
scdm electionem gratie. salue facte
sunt. Si aut gratia dei iam no
ex operibus. alioqn gra iam no
est gratia. Quid ergo. Qd que
rebat isrl hic non est consecutus
electio aut consecuta est. Ceteri
vero excecati sunt sicut scriptu
e. Dedit illis deus spm conpunc
tionis. oculos ut non videant.
aures ut non audiant. usqz in
hodiernu diem. Et david dicit;
Fiat mesa eoru coram ipis in
laqum et in captione et in la
qum et in retributione illis;
Obscurent oculi eoz ne videat
et dorsum eoz semper in curva.
Dico ergo. Numqd sic offenderet
ut caderent. Absit. Sz illoru de
licto est salus gentibus ut illos
emulentur; Qd si delictum illoz
divitie sunt mundi et diminu
cio eoz divitie gentium quanto
magis plenitudo eoz. Vobis em
dico gentibus. qm diu quidem
ego sum gentium apls. ministeri
um meum honorificabo si quo
ad emulandu provocem carne
mea. ut salvos faciam aliquos
ex illis. Si em amissio eorum
reconciliatio est mundi q assump
cio nisi vita ex mortuis. Qd si

delibacio sca est et massa et radix
sca et rami. Qd si aliqui ex ra
mis fracti sunt. Tu aut cum ess
oleaster insertus es in illis. et
socius radicis. et pinguedinis oli
ue factus es. Noli gloriari adu
sus ramos. Qd si glariris. non tu
radicem portas. sed radix te. Di
cis ergo. fracti sunt rami ut ego
insererer. Bne propt incredulita
tem rami fracti sunt. tu autem
fide stas. Noli altum sapere sz time
Si tamen deus naturalibus ra
mis non pepercit. ne forte nec
parcat. Vide ergo bonitatem et
severitatem dei In eos quide qui
ceciderunt severitatem in te aut
bonitatem dei. si permanseris in
ea bonitate; Alioqn et tu excid
eris. Sz et illi si non pmanserint
in incredulitate inserentur. Po
tens em est deus iterum inserere
illos. Nam si tu ex naturali ex
cisus es oleastro. et cont naturam
insertus es in bona olivam qnto
magis hii qui scdm naturam
inserentur. sue olive; Nolo em
vos ignorare fres misterium hoc
ut non sitis. vobis ipis sapientes
quia cecitas ex parte contigit in
isrl. donec plenitudo gencium
intraret. et sic ois isrl salvus fie
ret; Sicut scriptum est. Veniet
ex syon qui eripiat et avertat
impietate ab iacob. et h illis a
me testamentu cum abstulero
pcta eorum. Scdm evangeliu
quidem inimici propt vos. scdm
electionem aut kmi propt patres
Sin pnia. n. sunt dona et voca
cio dei. Sic em aliqn et vos no
credidistis deo. nunc aut miam
consecuti estis. propt illoz in
credulitatem. Ita et isti non cre
diderunt. in vestram miam ut et
ipi miam consequantur. Conclu
sit em deus oia in incredulitate
ut omnium misereatur. O altitudo

diuiciarum sapie et sciencie dei. quam
in comprehensibilia sunt iudicia
eius. et inuestigabiles uie eius.
Quis enim cognouit sensum domini
aut quis consiliarius eius fuit.
Aut quis prior dedit illi. et retri
buetur ei. Quoniam ex ipso et per ipsum
et in ipso sunt omnia. ipsi honor et
gloria in secula seculorum. Amen.
Obsecro uos itaque xii.
fratres per misericordiam dei ut ex
hibeatis corpora uestra ho
stiam uiuentem sanctam deo pla
centem. Racionabile obsequium
uestrum. Et nolite conformari huic
seculo. sed reformamini in noui
tate sensus uestri ut probetis que sit
uoluntas dei bona. et beneplacens et
perfecta. Dico enim per graciam que data
est michi. omnibus qui sunt inter
uos. non plus sapere quam oportet
sapere, sed sapere ad sobrietatem.
Et unicuique sicut diuisit deus men
suram fidei. Sicut enim in uno cor
pore multa membra habemus. omnia
autem membra. non eundem actum
habent. Ita multi unum corpus sumus
in christo. Singuli autem alter alterius
membra. Habentes autem dona
ciones secundum graciam que data est
nobis, differentes. siue propheciam
secundum racionem fidei. siue ministerium
in ministrando. siue qui docet in
doctrina. Qui exhortatur in ex
hortando. qui tribuit in simpli
citate qui preest in sollicitudine
Qui miseretur in hylaritate. di
leccio sine simulacione. odientes
malum adherentes bono. Karita
tem fraternitatis inuicem diligen
tes. honore inuicem preuenientes.
Sollicitudine non pigri. Spiritu
feruentes deo seruientes. Spe gau
dentes in tribulacione pacientes.
Oracioni instantes. necessitatibus sancto
rum communicantes. hospitalitatem sectan
tes. Benedicite persequentibus uos
benedicite et nolite maledicere. Gau

dere cum gaudentibus. flere cum
flentibus. Id ipsum inuicem senci
entes. Non alta sapientes. sed humi
libus consencientes. Nolite esse pru
dentes apud uos metipsos. nulli
malum pro malo reddentes. Pro
uidentes bona non enim coram deo.
sed eciam coram omnibus hominibus.
Si fieri potest quod ex uobis est cum
omnibus hominibus pacem habentes. Non
uos metipsos defendentes. karissimi.
sed date locum ire. Scriptum est
enim. Michi uindictam et ego retri
buam dicit dominus. Sed si esurierit
inimicus tuus. ciba illum. Si si
tit. potum da illi. Hoc enim faciens.
carbones ignis congeres super
caput eius. Noli uinci a malo.
sed uince in bono malum. xiii.
Omnis anima potestatibus subli
mioribus subdita sit. Non
est enim potestas nisi a deo. Que
autem sunt a deo ordinata sunt.
Itaque qui resistit potestati. dei ordina
cioni resistit. Qui autem resistunt
ipsi sibi dampnacionem acquirunt
Nam principes non sunt timori bo
ni operis sed mali. Uis autem non
timere potestatem. Bonum fac et ha
bebis laudem ex illa. Dei enim mi
nister est tibi in bonum. Si autem
male feceris time; Non enim sine
causa gladium portat. Dei enim
minister est uindex in iram ei qui
male agit. Ideoque necessitate sub
diti estote non solum propter iram
sed propter consciam. Ideo enim
et tributa prestatis. ministri enim
sunt dei in hoc ipsum seruientes.
Reddite ergo omnibus debita. Cui
enim tributum. tributum. cui vec
tigal uectigal. cui timorem. timo
rem. cui honorem honorem. Ne
mini quicquam debeatis nisi ut inuicem
diligatis. Qui enim diligit proxi
mum legem impleuit. Nam non
adulterabis non occides. non fu
raberis. non falsum testimonium
dices. non concupisces rem proximi.

tu. et si quod est aliud mandatu
in hoc verbo instauratur. Diliges
proximu tuum sicut te ipsum. Di
lectio proximi malum non operatur
Plenitudo ergo legis est dilectio
et hoc scientes tempus quia hora
est iam nos de sompno surgere.
Nunc enim propior est nostra salus
quam cum credidimus. Nox pre
cessit dies autem appropinquabit. Abii
ciamus ergo opera tenebrarum
et induamur arma lucis sicut
in die honeste ambulemus. Non
in comessationibus et ebrieta
tibus non in cubilibus et impu
dicitiis. non in contencione et e
mulacione. sed induimini dominum ihesum
christum. et carnis curam non fece
ritis in desideriis. xiiij.
Infirmum autem in fide assumite
non in disceptationibus cogitatio
num. Alius enim credit mandu
care se omnia; Qui autem infirmus
est olus manducet. Is qui man
ducat non manducantem non
spernat. et qui non manducat
manducantem non iudicet. deus
enim illum assumpsit. Tu quis
es qui iudicas alienum servum
suo domino stat aut cadit. Stabit
autem. Potens est autem deus statue
re illum. nam alius iudicat
diem inter diem. Alius autem iudi
cat omnem diem. Unusquisque in
suo sensu habundat. Qui sapit
diem domino sapit. et qui mandu
cat domino manducat. Et qui non
manducat domino non manducat
Gratias enim agit deo. Nemo enim
nostrum sibi vivit. et nemo sibi mo
ritur. Sive enim vivimus sive mo
rimur domino morimur. Sive ergo
morimur sive vivimus domini
sumus. In hoc enim christus mortuus
est et resurrexit. ut et mortuorum
et vivorum dominetur. Tu autem quid
iudicas fratrem tuum. aut tu quare
spernis fratrem tuum. Omnes enim
stabimus ante tribunal christi. Scrip
tum est enim. Vivo ego dicit dominus,
quoniam michi genu flectetur omne
et omnis lingua confitebitur domino
Itaque unusquisque nostrum pro se racio
nem reddet deo. Non ergo amplius
invicem iudicemus sed hoc iudi
cate magis ne ponatis offendicu
lum fratribus vel scandalum.
Scio enim et confido in domino ihesu quia
nichil commune per ipsum nisi ei qui
existimat quid commune esse illi
commune est. Si enim propter cibum
frater tuus contristatur. iam
non secundum caritatem ambulas
Noli cibo tuo illum perdere pro
quo christus mortuus est. Non ergo
blasphemetur nomen nostrum. Non
est enim regnum dei esca et potus
Sed iusticia et pax et gaudium
in spiritu sancto. Qui enim in hoc
servit christo placet deo et probatus
est hominibus. Itaque que pacis sunt
sectemur. et que ad edificationem
sunt invicem custodiamus. Noli
propter escam destruere opus dei.
Omnia quidem munda sunt. sed
malum est homini qui per offendi
culum manducat. Bonum est
non manducare carnem. et non
bibere vinum. neque in quo frater
tuus offenditur. aut scandali
zatur aut infirmatur. Tu fidem
quam habes. penes te met ipsum
habe coram deo. Beatus qui non iu
dicat semetipsum in eo quod pro
bat. Qui autem discernit si man
ducaverit dampnatus est quia
non est ex fide. Omne autem quod
non est ex fide peccatum est. xv.
Debemus nos firmiores
imbecillitates infirmorum
sustinere. et non nobis pla
cere. Unusquisque nostrum proximo
suo placeat in bonum ad edifica
cionem. Etenim christus non sibi placuit.
Sed sicut scriptum est improprope
ria improperancium te ceciderunt

super me;

super me. Quecumque enim scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per pacientiam et consolationem scripturarum spem habeamus. Deus autem paciencie et solacij det vobis id ipsum sapere in alterutrum secundum ihesum christum. ut unanimes uno ore honorificetis deum et patrem domini nostri ihesu christi. Propter quod suscipite invicem sicut et christus suscepit vos in honorem dei. Dico enim ihesum christum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem dei ad confirmandas promissiones patrum. Gentes autem super misericordia honorare deum, sicut scriptum est: Propter hoc confitebor tibi in gentibus domine. et nomini tuo cantabo. Et iterum dicit letamini gentes cum plebe eius. Et iterum. laudate omnes gentes dominum et magnificate eum omnes populi. Et rursum ysaias dicit. Erit radix yesse et qui exurget regere gentes in eum gentes sperabunt. Deus autem spei repleat vos omni gaudio et pace in credendo. ut habundetis in spe et virtute spiritus sancti. Certus sum enim fratres mei et ego ipse de vobis. quoniam et ipsi pleni estis dileccione. Repleti omni sciencia ita ut possitis alterutrum monere. Audacius autem scripsi vobis fratres ex parte tamquam in memoriam vos reducens propter graciam que data est michi a deo ut sim minister ihesu christi in gentibus sanctificans evangelium dei, ut fiat oblacio gentium accepta. et sanctificata in spiritu sancto. Habeo enim gloriam in christo ihesu ad deum. Non enim audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit christus in obedienciam gentium. verbo et factis in virtute signorum et prodigiorum in virtute spiritus sancti. ita ut ab iherusalem per circuitum usque ad illiricum repleverim evangelium christi.

Sic autem predicavi hoc evangelium non ubi nominatus est christus ne super alienum fundamentum edificarem. Sed sicut scriptum est in ysaia quibus non est annunciatum de eo videbunt. et qui non audierunt intelligent. Propter quod et impediebar plurimum venire ad vos. Nunc vero amplius locum non habens in hiis regionibus, cupiditatem enim habens veniendi ad vos. ex multis iam precedentibus annis cum in hyspaniam proficisci cepero spero quod preteriens videam vos. et a vobis deducar illuc. Si vobis primum ex parte fruitus fuero. Nunc igitur proficiscar iherusalem ministrare sanctis. Probaverunt enim macedonia et achaia collacionem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt iherusalem. Placuit enim eis et debitores sunt eorum. Nam si spiritualium eorum participes facti sunt gentiles: debent et in carnalibus ministrare eis. Hoc igitur cum consummavero et assignavero eis fructum hunc proficiscar per vos in hyspaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos: in habundancia benediccionis christi veniam. Obsecro igitur vos fratres per dominum nostrum ihesum christum et per caritatem sancti spiritus ut adiuvetis me in oracionibus vestris ut oretis pro me ad deum ut liberer ab infidelibus qui sunt in iudea. et obsequij mei oblacio mea accepta fiat in iherusalem sanctis. ut veniam ad vos in gaudio. per voluntatem dei. et refrigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis Amen.

Commendo autem vobis xvi. feben sororem nostram que est in ministerio ecclesie que est cencris ut eam suscipiatis in domino digne sanctis et assistatis ei in quocumque negocio vestri indiguerit. Etenim ipsa quoque astitit multis

et michi ipi. Salutate priscam
et aquilam adiutores meos in
xpo ihu qui pro aia mea suas
ceruices supposuerunt. Quibus
ego non solus gratias ago. sed
cuncte eccle gencium. et dome-
sticam eorum ecclesiam. Salutet.
epheneta dilcm michi qui e pri
mitiuus asye in xpo. Salut. ma
riam que multum laborauit in
uobis. Salut. Andronicu et Juli
am cognatos et concaptiuos
meos. qui sunt nobiles in aplis
qui et ante me fuerunt in xpo
Salut. Ampliatum dilectissimum
michi in dno. Salut. Vrbanum
adiutorem meum in xpo. et sta
chi dilectum m. Salut. appellen
probu in xpo. Salut. et eos qui
sunt ex aristoboli domo. Salut.
herodionem cognatum meu. Sa
lutate et eos qui sunt ex narcis
si domo. qui sunt in dno. Salut.
triphenam et triphosam q multu
laborauerunt in dno. Salut. persi
dam karissimam que multum la
borauit in dno. Salut. Rufum
electum in dno et matrem eius et
meam. Salut. asincritu. flegon
tiam hermen patrobam hermaz
et qui cum eis sunt fres. Salut.
philologum et Juliam et nereum
et sororem eius. et olimpiadem
et oms qui cum eis sunt scos.
Salutate inuicem in osculo sco
Salutant uos oms eccle xpi.
Rogo aut uos fres ut obseruetis
eos qui dissensiones et offendicula
preter doctrinam quam uos didici
stis. faciunt et declinate ab illis
huiusmodi enim dno nro ihu xpo non
seruiunt sed suo uentri. et per
dulces sermones et benedictiones.
seducunt corda innocentium. Vra
em obediencia in oi loco diuulga
ta est. Gaudeo ergo in uobis. Sed
uolo sapientes uos ee in bono.
et simplices uos ee in malo. Deus
aut pacis conterat sathanam.
sub pedibus uris uelociter. Gra
dni nri ihu xpi uobiscum. Salu
tat uos thimotheus adiutor ms.
et lucius et iason et sosipr cog
nati mei. Saluto uos ego terci
qui scripsi eplam hanc in dno.
Salutat uos gaius hospes meus
et uniuerse eccle. Salutat uos
erastus. archarius ciuitatis et
qrtus fr. Gracia dni nri ihu xpi
cum oibus uob. Amen. Ei aut
qui potens est uos confirmare
iuxta ewangelium meu et pdicati
onem ihu xpi. scdm reuelacionem
mistery temporibus eternis ta
citi. quod nunc patefctm est per
scripturas. prophetarum scdm
preceptum eterni dei. ad obediciam
fidei in cunctis gentibus. cogni
ti mistery soli sapienti deo per
ihm xpm cui est honor et gla
in secula seculorum. Amen.

Prologus

Chorinty sut achaici. et hy
silr ab aplo audierunt
uerbu ueritatis. et sub
uersi sunt multipharie a falsis
aplis. Quidam a philosophia
uerbosa eloquencia. Aly ad sa
lectam legis iudaice fuerunt inducti.
Hos reuocat apls ad ueram et
ewangelicam sapiam. scribens
eis ab epheso. per thimotheum
discipulum suum.

Incipit. Epla pauli prima. ad
Corinthios.

Paulus uocatus
apls xpi ihu p uoluta
tem dei, et sostenes frat
ecclie dei que e chorinti
sctificatis in xpo ihu uo
catis sanctis cum oibus qui in
uocant nomen dni nri ihu xpi
in omni loco ipoz et nro Gra
uobis et pax a deo pre nro et do
mino nro ihu xpo. Gratias a
go deo meo semper pro uob. in
gracia dei que data est uobis
in xpo ihu, quia in oibus diuites
facti estis in illo in oi uerbo et
in omni scia sicut testimoniu
xpi confirmatum est in uobis.
ita ut nichil uob desit in ulla gra
expectantibus reuelacoem dni
nri ihu xpi qui et confirmabit
uos usq in finem sine crimine
in die aduentus dni nri ihu xp
Fidelis deus per quem uocati estis
in societatem filij eius ihu xpi
dni nri; Obsecro aut uos fres,
per nome dni nri ihu xpi. ut
id ipm dicatis omes et non sint
in uobis scismata. Sitis autem
perfecti in eodem sensu. et in eade
sciencia. Significatum est em
michi de uobis fres mei, ab hijs
qui sunt cloes quia contenciones
sunt inter uos. hoc autem dico
qp unusquisq urm dicit. Ego
quidem sum pauli, Ego aut ap
pollo, ego uero cephe, Ego aut xp.
Diuisus est xpus. Numqd paulus
crucifixus est pro uob. aut in no
mine pauli baptizati estis. Gras
ago deo meo, qp neminem urm
baptizaui ni crispum et gayum
Ne quis dicat qp in noie meo bap
tizati estis. baptizaui aut et ste
phane domu. Ceteru nescio si que
urm aliu baptizauerim. Non
em misit me xps baptizare sed
ewangelizare; Non in sapia uerbi
ut non euacuet crux xpi. Uerbu

em crucis pereuntibus quidem stul
ticia est, hijs aut qui salui fiunt
id est nobis uirtus dei est, Scrip
tum est em in ysaia. Perdam
sapiam sapientium. et pruden
ciam prudentiu reprobabo, Ubi
sapiens. Ubi scriba; Ubi conquisi
tor huius seculi; Nonne stultam
fecit deus sapiam huius mundi
Nam quia in dei sapia non cog
nouit mudus per sapiam deum
placuit deo per stulticiam pdica
cionis saluos facere credentes,
qm iudei signa petunt, et greci
sapiam querunt, Nos aut predi
camus xpm crucifixum. Iudeis
quidem scandalum. gentibus aut
stulticiam, Ipis aut uocatis iudeis
atq grecis xpm dei uirtute. et
dei sapiam. quia quod stultum
est dei sapientius est hoibus. et
quod infirmu est dei fortius e ho
minibus. Uidete em uocacionem
uram fres quia non multi sapien
tes sedm carnem. non multi poten
tes. non multi nobiles, sed que stul
ta sunt mundi elegit deus ut co
fundat sapientes. et infirma mu
di elegit ut confundat fortia, et
ignobilia mudi et contemptibilia
elegit deus, et ea que non sunt,
ut ea que sunt destrueret, ut non
glorietur ois caro in conspectu eius
Ex ipso aut uos estis. in xpo ihu q
factus est uobis sapientia a deo.
et iusticia et scificacio et redemp
cio. ut quemadmodu scriptum est.
Qui gloriatur in dno glietur. ij.

Et ego cum uenissem ad
uos fres. ueni non in sub
limitate sermonis aut sa
piencie anuncians uob testimo
niu xpi. Non em iudicaui me
scire aliquid inter uos nisi xpm
ihm et hc crucifixu. Et ego in in
firmitate et timore et tremore
multo fui apud uos. et sermo me
et predicacio mea; non in persua

sibilibus humane sapientie verbis
Sed in ostensione spiritus et virtutis
et fides vestra non sit in sapientia hominum
sed in virtute dei. Sapientiam autem
loquimur inter perfectos. Sapientiam
vero non huius seculi, neque principum
huius seculi qui destruuntur
Sed loquimur dei sapientiam in mi
sterio Christi; que abscondita est
quam predestinavit deus, ante
secula in gloriam nostram. quam
nemo principum huius cognovit
Si enim cognovissent, numquam dominum
glorie crucifixissent. Sed sicut scriptum
est. quod oculus non vidit
nec auris audivit nec in cor ho
minis ascendit que preparavit
deus hiis qui diligunt illum.
Nobis autem deus revelavit per
spiritum suum. spiritus enim omnia scrutatur
etiam profunda dei. Quis enim scit
hominum que sunt hominis. nisi spiritus hominis
qui in ipso est. Ita et que dei sunt
nemo cognovit, nisi spiritus dei.
Nos autem non spiritum huius mundi
accepimus sed spiritum qui ex deo est
ut sciamus que a deo donata sunt
nobis. que et loquimur non in
doctis humane sapientie verbis
sed in doctrina spiritus. spiritualibus
spiritualia comparantes. Animalis
autem homo non percipit que sunt
spiritus dei, stulticia enim est illi, et non
potest intelligere. quia spiritualiter
examinatur. Spiritualis autem iu
dicat omnia, et ipse a nemine iudicatur.
Quis enim cognovit sensum domini
Quis instruxit eum. Nos autem
sensum Christi habemus.

·iij·

Et ego fratres non potui loqui
vobis quasi spiritualibus, sed quasi
carnalibus, tamquam parvulis
in Christo lac vobis potum dedi non
escam. Non dum enim poteratis, sed
nec adhuc quidem potestis. Ad
huc enim estis carnales. Cum enim
sit inter vos zelus et contentio.
nonne carnales estis, et secundum hominem
ambulatis. Cum enim quis dicat,
Ego quidem sum pauli. Alius
autem ego appollo nonne homines
estis. Quid ergo est apollo. Quid
vero paulus. Ministri eius. cui
credidistis. Et unicuique sicut dominus
dedit. Ego plantavi. apollo riga
vit, sed dominus incrementum dedit.
Itaque neque qui plantat est aliquid
neque qui rigat, sed qui incremen
tum dat deus. Qui plantat autem
et qui rigat unum sunt. Unusquisque
enim propriam mercedem accipiet
secundum suum laborem. Dei enim adiu
tores sumus. dei agricultura estis
dei edificatio estis. secundum gratiam dei
que data est michi. ut sapiens
architectus fundamentum posui.
Alius autem superedificat. Unusquisque
autem videat quomodo superedifi
cet. fundamentum enim aliud nemo
potest ponere preter id quod positum
est. quod est Christus ihesus. Si quis autem
superedificat supra fundamentum
hoc. Aurum. Argentum. lapides
preciosos ligna. fenum stipulam
unius cuiusque opus manifestum erit.
Dies enim domini declarabit quia in
igne revelabitur. et uniuscuiusque
opus quale sit ignis probabit.
Si cuius opus manserit quod super
edificavit mercedem accipiet.
Si cuius opus arserit. detrimen
tum patietur. Ipse enim salvus erit.
sic tamen quasi per ignem. Nescitis quia
templum dei estis. et spiritus dei habi
tat in vobis. Si quis autem viola
verit templum dei. disperdet il
lum deus. Templum enim dei sanctum
est quod estis vos. Nemo vos sedu
cat. Si quis inter vos videtur
sapiens esse in hoc seculo, stultus
fiat ut sit sapiens. Sapientia
enim huius mundi stulticia est apud
deum. Scriptum est enim, compre
hendam sapientes in stulticia eorum
Et iterum. Dominus novit cogitationes
sapientium quoniam vane sunt. Itaque

nemo glorietur in hominibus. Omnia
aut vra sunt. siue paulus siue
apollo. siue cephas. siue hic mun
dus. siue uita. siue mors. siue
presentia siue futura. Omnia enim vra
sunt. uos aut xpi. xps aut dei.
Sic nos existimet. IIII.
homo ut ministros xpi.
et dispensatores misteri
orum dei. Hic iam queritur inter
dispensatores. ut fidelis quis inue
niatur. Michi autem pro minimo
est ut a uobis iudicer aut ab hu
mano die. sed neque me ipm iu
dico. Nichil enim michi conscius
sum. sed non in hoc iustificatus
sum. Qui aut iudicat me dns
est. Itaque nolite ante tempus iudi
care quo adusque ueniat dns. qui
et illuminabit abscondita tene
brarum. et manifestabit consilia
cordium. et tunc laus erit uni
cuique a deo. Hec enim fres transfigura
ui in me et apollo propter uos.
ut in nobis discatis. ne supra quam
scriptum est unus aduersus al
terum infletur pro alio. Quis
enim te discernit. Quid aut habes
quod non accepisti. Si aut acce
pisti. quid gloriaris quasi non ac
ceperis. Iam saturati estis. Iam
diuites facti estis. sine nobis
regnatis. et utinam regnaretis
ut et nos uobiscum regnaremus.
Puto enim quod deus nos aplos no
uissimos ostendit. tamquam morti
destinatos. quia spectaculum
facti sumus huic mundo. et an
gelis et hominibus. Nos stulti propter
xpm. vos aut prudentes in xpo.
Nos infirmi. vos aut fortes. vos
nobiles. nos aut ignobiles. Usque
in hanc horam et esurimus et si
timus. et nudi sumus et cola
phis cedimur. et instabiles sumus
et laboramus operantes manibus
nris. Maledicimur et benedicimus

Persecutionem patimur et sustine
mus. blasphemamur et obse
cramus. Tamquam purgamenta
huius mundi facti sumus. omnium
peripsima usque adhuc. Non ut
confundam uos hec scribo. sed
ut karissimos filios meos mo
neo. Nam si decem milia peda
gogorum habeatis in xpo. sed non
multos patres. Nam in xpo ihu
per ewangelium ego uos genui.
Rogo ergo uos fres imitatores mei
estote sicut et ego xpi. Ideo et misi
ad uos thimotheum qui est filius
meus karissimus et fidelis in dno
qui uos commone faciat uias me
as que sunt in xpo ihu sicut ubique
et in omnibus ecclesiis doceo. Tamquam
uenturus non sim ad uos. Sic
inflati sunt quidam. veniam au
tem cito ad uos. si dns uoluerit. et
cognoscam non sermonem eorum
qui inflati sunt sed uirtutem.
Non enim in sermone est regnum
dei. sed in uirtute. Quid uultis
in virga ueniam ad uos an in
caritate. et spu mansuetudinis
Omnino auditur inter. V.
uos fornicatio et talis for
nicatio quam nec inter gentes.
ita ut uxorem patris sui aliquis
habeat. Et uos inflati estis et non
magis luctum habuistis ut tol
latur de medio urm qui hoc opus
fecit. Ego quidem absens corpore
presens autem spu. iam iudicaui ut
presens eum qui sic operatus est. In
nomine dni nri ihu xpi congregatis
uobis et meo spu cum virtute
dni ihu tradere huiusmodi sathane in
interitum carnis ut spus saluus
sit in die dni nri ihu xpi. Non
bona est igr gloriatio urá. Ne
scitis quia modicum fermenti
totam massam corrumpit. Ex
purgate igitur uetus fermentum
ut sitis noua conspersio. sicut estis
azimi. Etenim pascha nrm immola
tus est xpus. Itaque epulemur.

Non in fermento veteri. neque in
fermento malicie et nequicie. sed
in azimis sinceritatis et verita
tis. Scripsi vobis in epistola non co
misceri fornicariis et utique non
fornicariis huius mundi. aut
avaris. aut rapacibus aut ydolis
servientibus. alioquin debuera
tis de hoc mundo transisse. Nunc
aut scripsi vobis non commisceri
fornicariis. Si is qui frater nominatur
est fornicator aut avarus. aut
ydolis serviens aut maledicus
aut ebriosus. aut rapax aut
eiusmodi nec cibum sumere. Quid
enim de hiis qui foris sunt iudica
re. Nonne de hiis qui intus sunt
vos iudicatis. Nam eos qui foris
sunt iudicabit deus. Auferte ma
lum ex vobis met ipsis. VI.

Audet aliquis vestrum habens ne
gocium adversus alterum
iudicari apud iniquos.
et non apud sanctos. An nescitis
quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt.
Et si in vobis iudicabitur hic mun
dus. indigni estis ut de minimis
iudicetis. Nescitis quoniam angelos
iudicabimus. Quanto magis
secularia. Igitur secularia iudi
cia si habueritis contemptibiles qui
sunt in ecclesia illos constituite ad
iudicandum. Ad verecundiam
vestram dico. Sic non est inter vos
sapiens quisquam. qui possit iudi
care inter fratrem suum et proximum.
sed frater cum fratre iudicio con
tendit et hoc apud infideles. Iam
quidem omnino delictum est in vobis
quod iudicia habetis inter vos.
Quare non magis iniuriam acci
pitis. Quare non magis fraude
patimini. et vos iniuriam faci
tis. et fraudatis et hoc fratribus. An
nescitis quia iniqui regnum dei
non possidebunt. Nolite errare
neque fornicarii. neque ydolis servi
entes. neque adulteri neque molles.
neque masculorum concubitores. neque
fures neque avari. neque ebriosi neque
maledici. neque rapaces regnum
dei possidebunt. et hec quidem fu
istis. sed abluti estis. sed sanctificati
estis in nomine domini nostri ihesu christi et
in spiritu dei nostri. Omnia michi licent
sed non omnia expediunt. Omnia michi
licent sed ego sub nullius redigar
potestate. Esca ventri et venter escis
deus autem et hunc et hanc destruet.
Corpus autem non fornicationi sed
domino et dominus corpori deus vero et
dominum suscitavit et nos suscitabit
per virtutem suam. Nescitis quoniam
corpora vestra membra christi sunt.
Tollens ergo membra christi faciam
membra meretricis. Absit. An ne
scitis quoniam qui adheret meretrici
unum corpus efficitur. Erunt enim
inquit duo in carne una. Qui
autem adheret domino unus spiritus est.
Fugite fornicationem. Omne enim peccatum
quodcumque fecerit homo. extra
corpus est. qui autem fornicatur
in corpus suum peccat. An nesci
tis quoniam membra vestra templum sunt
spiritus sancti. qui in nobis est. Quem
habetis a deo et non estis vestri.
Empti enim estis precio magno.
glorificate ergo et portate deum in cor
pore vestro. VII.

De quibus autem scripsistis
michi. Bonum est homini mulieri
erem non tangere. Prop
ter fornicationem autem unusquisque
uxorem suam habeat. et unaqueque
virum suum habeat. Uxori vir de
bitum reddat. Similiter autem et uxor
viro. Mulier potestatem sui corporis
non habet. sed vir. Similiter et vir sui
corporis potestatem non habet sed mu
lier. Nolite fraudare invicem.
nisi forte ex consensu ad tempus
ut vacetis oracioni. et iterum revert
imini in idipsum. ne temptet vos
sathanas. propter incontinenciam
vestram. Hoc autem dico secundum in
dulgenciam. non secundum imperium

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Volo autem oms homines esse
sicut me ipm. Sed unus quisque
proprium donum habeat ex deo.
Alius quidem sic. alius vero sic.
Dico autem non nuptis et vi
duis. bonum est illis si sic pma
neant. sicut et ego. Quod si se non
continent nubant. Melius e enim
nubere quam uri. Hys autem qui ma
trimonio iuncti sunt. precipio
non ego sed dns uxorem a viro
non discedere. Quod si discesserit.
manere innuptam aut viro suo
reconciliari. et vir uxorem non
dimittat. Nam ceteris ego dico
non dns. Si quis frater uxorem ux
orem habet infidelem et hec consentit
habitare cum illo non dimittat
illam. Et si qua mulier habet viru
infidelem et hic consentit habitare
cum illa non dimittat virum.
Sanctificatus est enim vir infidelis.
per mulierem infidelem. et sancti
ficata est mulier infidelis per virum
fidelem Alioquin filii vestri in
mundi essent. Nunc autem sancti sunt.
Quod si infidelis discedit. discedat. non
est enim servituti subiectus. frater
aut soror in eiusmodi in pace autem
vocavit nos deus. Unde enim scis
mulier. si virum salvum facies.
Aut unde scis vir si mulierem salvam
facies. nisi unicuique sicut divisit
deus. et unumquemque sicut vocavit deus.
Ita ambulent. sicut in omnibus eccle
siis doceo. Circumcisus aliquis
vocatus est. non adducat preputium
In preputio aliquis vocatus est. non
circumcidatur. Circumcisio nichil
est et preputium nichil est. sed obser
vatio mandatorum dei. Unusquisque
in qua vocatione vocatus e in
ea permaneat. Servus vocatus
es. non sit tibi cure. Sed si potes
liber fieri magis utere. Qui enim
in dno vocatus est servus libertus
tus est dni Similiter et qui liber voca
tus est. servus est xpi Precio enim
empti estis. nolite fieri servi hominum
Unusquisque in qua vocatus e fratres

in hoc permaneat apud deum.
De virginibus autem preceptum
dni non habeo. consilium autem
do tamquam misericordiam consecutus a
dno ut sim fidelis. Existimo ergo
hoc bonum esse propter instantem
necessitatem. quoniam bonum est homini
sic esse. Alligatus es uxori noli que
rere solutionem. Solutus es ab
uxore. noli querere uxorem. Si
autem acceperis uxorem. non pec
casti. et si nupserit virgo non pec
cavit. Tribulationem enim carnis ha
bebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco
Hoc itaque vobis dico fratres Tempus
breve est. Reliquum est. ut et qui
habent uxores tamquam non habentes sint.
Et qui flent tamquam non flentes.
et qui gaudent tamquam non gau
dentes. Et qui emunt tamquam
non possidentes. Et qui utuntur
hoc mundo tamquam non utantur.
Preterit enim figura huius mundi.
Volo autem vos fratres sine sollicitu
dine esse. Qui sine uxore est solli
citus est que dei sunt. et cogitat
quo placeat deo. Qui autem cum
uxore est. sollicitus est que sunt huius
mundi quomodo placeat uxori. et
divisus est. Et mulier innupta et
virgo cogitat que dni sunt ut sit
sancta corpore et spu. Que autem
nupta est cogitat que sunt mundi
quo placeat viro. Porro hoc ad uti
litatem vestram dico. non ut laqueum
vobis iniciam sed ad id quod honе
stum est pronoto. et quod facultatem
prebeat. sine impedimento dnm ob
secrandi. Si quis autem turpem se existi
mat videri super virgine sua.
quod sit super adulta. et ita oportet
fieri quod vult faciat. non peccat
si nubat. Nam qui statuit in corde
suo firmus non habens necessitatem
potestatem autem habens sue voluntatis.
et hoc iudicavit in corde suo serva
re virginem suam. bene facit igitur
et qui matrimonio iungit virgi
nem suam bene facit. et qui non iungit

melius facit. Mulier alligata e
legi quanto tpe uir eius viuit.
Qz si dormierit uir eius libera
ta est a lege, uiri; cui volt nubat
tm in dno Beatior aut erit si sic
permanserit, sedm consiliu meum
Puto aut qd et ego spm dei habeam,

viij.

De hijs aut que
ydolis sacrificantur scim9
qm omes sciam habem9.
Sciencia aut inflat, caritas at
edificat; Si quis aut se existiat
scire aliquid. non cognouit quem
admodum oporteat eum scire;
Si quis autem diligit dm. hic
cognitus est ab eo. De escis aut
que ydolis imolantur. scimus
quia nichil est ydolum in mudo
et qd nullus deus nisi unus. Nam
et si sunt qui dicantur dij siue
in celo siue in terra si quid st dij
multi et dni multi s. nobis tm un9
deus pater ex quo oia et nos in
illo. et unus dns ihs xps per que
oia. et nos per ipm sed non in oib;
est sciencia. Quidam aut cosca
usqz nuc ydoli qi ydolotitum ma
ducant, et consciencia ipoz cum
sit infirma polluitur. Esca aut
non nos comdat deo neqz em si no
manducauerimus deficiemus
neqz si manducauerimus habu
dabimus. Videte aut ne forte
hec licencia vra offendiculum
fiat infirmis. Si em quis uide
rit eum qui het sciam in ydolo
recumbentem nonne consca eius
cum sit infirma edificabitur ad
manducandum ydolatica. et per
ibit infirmus in tua scia. fratr
quem xpus mortuus est. Sic
peccantes in fres et percucientes
consciam eorum infirmam in
xpo pctis Qua propt si esca scan
dalizat frem meu. non maduca
bo carnem meternum. ne frem me
um scandalizem;

ix

Non sum liber.
Non sum aps. Nonne xp
dnm nrm uidi. Non
ne opus meu uos estis in dno Et
si alijs non sum aps sed in uobis
sum. Nam signaculm aplatus mei
uos estis in dno. Mea defensio
apud eos qui me interogant hec
est. Numqd non hemus ptatem
manducandi et bibendi; Numq
non hemus ptatem sororem mu
lierem circumducendi sicut et ceti
apli et fratres dni et cephas. Aut
solus ego et barnabas. non hemus
ptatem hec operandi. Quis militat
suis stipendijs umqm; Quis pla
tat uineam dm. et de fructibus
eius non edit; Quis pascat gre
gem. et de lacte gregis non man
ducat. Numqd sedm hoiem hec dico
an etiam lex hoc non dicit Scrip
tum est em in lege moysi. Non
alligabis os bovi trituranti. Nuqd
de bubus cura est deo. An propt
nos utiqz dicit. Nam propt nos
utiqz scripta sunt. Qm debet in spe
qui arat arare; Et qui triturat
in spe fructus percipiendi. Si nos
uobis spualia seminauim9 mag
num est si nos carnalia vra me
tamus. Si alij ptatis vre parti
cipes sunt. quare non potius nos.
Sed nos usi sumus hac ptate sed
oia sustinemus. ne qd offendiculum
demus euangelio xpi. Nescitis
qm qui in sacrario xpi operantur
que de sacrario sunt edunt. et q
altario deseruiunt cum altario
participantur. Ita et dns ordinauit
hijs. qui euangeliu denunciant.
de euangelio uiuere; Ego autem
nullo horum usus sum. Non scrip
si autem hec ut ita fiant in me.
Bonu est em michi magis mori
qm ut gliam meam quis euacu
et. Nam si euangelizauero non
est michi gloria. Necessitas em
michi incumbit. Ve em m e si no

ewangelizauero. Si enim nolens
hoc ago mercedem habeo. Si aut
inuitus, dispensacio michi credi
ta est. Que est ergo merces mea.
ut ewangelium predicans si non
sumptu ponam ewangelium xpi ut non
abutar potestate mea in ewangelio.
Nam cum liber ex omnibus eram om
nium me seruum feci ut plures lucri
facerem. et factus sum iudeis
tamquam iudeus, ut iudeos lucra
rer. hys qui sub lege sunt quasi
sub lege essem cum ipse non essem
sub lege, ut eos qui sub lege erant
lucrifacerem. hys qui sine lege
erant, tamquam sine lege essem cum
sine lege dei non essem. sed in lege
essem xpi, ut lucri facerem eos qui
sine lege erant, Factus sum in
firmis infirmus, ut infirmos
lucrifacerem. Omnibus omnia factus
sum ut omnes lucri facerem. Omnia
autem facio propter ewangelium
ut particeps eius efficiar. Nescitis
quod hii qui in stadio currunt omnes
quidem currunt sed unus accipit
brauium. Sic currite ut compre
hendatis. Omnis enim qui in ago
ne contendit ab omnibus se abstinet
Et illi quidem ut corruptibilem
coronam accipiant nos autem in
corruptam. Ego autem sic curro.
non quasi in incertum, sic pugno non
quasi aerem uerberans. Sed castigo
corpus meum. et in seruitutem
redigo, ne forte cum aliis predica
uero, ipse reprobus efficiar. .x.

Nolo enim vos ignorare fratres
quoniam patres nostri omnes sub nu
be fuerunt et omnes mare
transierunt, et omnes in moyse bap
tizati sunt, in mari et in nube
Et omnes eandem escam spiritalem
manducauerunt, et omnes eundem
potum spiritalem biberunt. Bibe
bant autem de spiritali consequen
te eos petra, petra autem erat xpus.
Sed in pluribus eorum beneplacitum est

deo. nam prostrati sunt in deserto.
Hec autem in figura facta sunt
nostri, ut non simus concupiscentes
malorum, sicut et illi concupie
runt, Neque ydolatrae efficiamini.
sicut quidam ex ipsis quemadmo
dum scriptum est, Sedit populus
manducare et bibere et surrexe
runt ludere; Neque fornicemur sicut
quidam ex ipsis fornicati sunt et
ceciderunt una die uiginti tria mi
lia, Neque temptemus xpm sicut quidam
eorum temptauerunt et a serpen
tibus perierunt, Neque murmura
ueritis sicut quidam eorum murmu
rauerunt, et perierunt ab extermi
natore, Hec autem omnia in figura
contingebant illis. Scripta sunt aut
ad correptionem nostram in quos
fines seculi deuenerunt, Itaque qui
se existimat stare uideat ne cadat
Temptacio uos non apprehendat nisi
humana. fidelis autem deus qui
non ~~tempt~~ paciatur uos temptari
super id quod potestis, sed faciet cum
temptacione etiam prouentum, ut pos
sitis sustinere, Propter quod karissimi
fugite ab ydolorum cultura, ut
prudentibus loquor. uos ipsi iudi
cate quod dico. Calix benediccionis
cui benedicimus, nonne communicacio
sanguinis xpi est. et panis quem fran
gimus nonne participacio corporis
xpi est. Quoniam unus panis et unum
corpus multi sumus Omnes enim de
uno pane et de uno calice participa
mus. Videte israhel secundum carnem;
Nonne qui edunt hostias partici
pes sunt altaris. Quid ergo dico
Quod ydolis immolatum sit aliquid. aut
quod ydolum sit quid. Sed que immolant
gentes demoniis immolant et non
deo. Nolo autem uos socios fieri de
moniorum. Non potestis calicem domini bi
bere et calicem demoniorum. Non
potestis mense domini participes esse et
mense demoniorum. An emulamur
dominum. Numquid fortiores illo sumus
Omnia michi licent sed non omnia expediunt.

Omnia michi licent, sed non omnia edificant. Nemo quod suum est querat sed quod alterius. Omne quod in macello uenit manducate nichil interrogantes propter conscientiam. Domini est terra et plenitudo eius. Si quis uocat uos infidelium ad cenam et uultis ire, omne quod uobis apponitur manducate, nichil interrogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit hoc immolaticium est ydolis nolite manducare propter illum qui indicauit et propter conscientiam. Conscientiam autem dico non tuam sed alterius; ut quid enim libertas mea iudicatur ab aliena conscientia. Si ego cum gratia participo quid plasphemas pro eo quod gratias ago. Siue ergo manducatis siue bibitis, uel aliud quid agitis omnia in gloriam dei facite. Sine offensione estote iudeis et gentilibus et ecclesie dei. sicut et ego per omnia omnibus placeo non querens quod michi utile est sed quod multis ut salui fiant;

XI.

Imitatores mei estote sicut et ego Christi. Laudo autem uos fratres quod per omnia memores mei estis, et sicut tradidi uobis mea precepta, tenetis. Volo autem fratres scire quod omnis uiri caput Christus est. Caput autem mulieris uir. caput uero Christi deus. Omnis uir orans aut prophetans uelato capite deturpat caput suum. Omnis autem mulier orans aut prophetans non uelato capite deturpat caput suum. unum est enim ac si decaluetur; Nam et si non uelatur mulier et tondeatur. Si uero mulieri turpe est tonderi aut decaluari uelet caput suum. Vir quidem non debet uelare caput suum quoniam gloria et ymago dei est. Mulier autem gloria uiri est. Non enim uir ex muliere, sed mulier ex uiro est. Et enim non est creatus uir propter mulierem sed mulier propter uirum. Ideo debet mulier habere uelamen super caput, et propter angelos. Verumtamen neque uir sine muliere neque mulier sine uiro in domino. Nam sicut mulier de uiro ita et uir per mulierem. Omnia autem ex deo. uos ipsi iudicate. Decet mulierem non uelatam orare deum. Nec ipsa natura docet nos. Quod uir quidem si comam nutriat ignominia est illi mulier si comam nutriat, gloria est illi quoniam capilli ei pro uelamine dati sunt. Si quis autem uidetur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus neque ecclesia dei. Hoc autem precipio non laudans quod non in melius sed in deterius conuenitis. Primum quidem conuenientibus uobis in ecclesiam dei audio scissuras esse, et ex parte credo. Nam oportet hereses esse, ut qui probati sunt manifesti fiant in uobis. Conuenientibus ergo uobis in unum iam non est dominicam cenam manducare. Unusquisque enim suam cenam presumit ad manducandum. Et alius quidem esurit, alius autem ebrius est. Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum. aut ecclesiam dei contempnitis, et confunditis eos qui non habent. Quid dicam uobis. Laudo uos. In hoc non laudo. Ego enim accepi a domino quod et tradidi uobis quoniam dominus ihesus Christus in qua nocte tradebatur. accepit panem, et gratias agens fregit et dixit. Accipite et manducate. hoc est corpus meum quod pro uobis tradetur, hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem postquam cenauit dicens, Hic calix nouum testamentum est in meo sanguine. hoc facite quotienscumque bibitis in meam commemorationem. Quotienscumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis.

mortem dni annunciabitis donec veniat. Itaqꝫ quicumqꝫ manducaverit panem hunc vel biberit calicem dni indigne reus erit corporis et sanguinis dni. Probet autem seipm homo et sic de pane illo edat et de calice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne iudiciu sibi manducat et bibit, non diiudicans corpus dni. Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles et dormiunt multi. Qꝫ si nos metipsos diiudicaremus, non utiqꝫ iudicaremur. Dum aut iudicamur a dno corripimur, ut non cum hoc mundo dampnemur. Itaqꝫ fratres mei, cum convenitis ad manducandum, invicem expectate. Si quis esurit domi manducet, ut non in iudicium conveniatis. Cetera autem cu venero disponam.

XII.

De spiritalibus autem nolo vos ignorare fres. Scitis enim qm cum gentes essetis, ad simulachra muta prout ducebamini euntes. Ideo notu facio vobis q nemo in spu sancto loquens dicit anathema ihu. et nemo pt dicere dns ihs nisi in spu sancto. Divisiones vero graciaꝝ sunt, idem autem spus. et divisiones ministracionu sunt, idem aut dns. et divisiones operationum sunt, idem vero deus qui operatur oia in oibus. Unicuiqꝫ aut datur manifestatio spus ad utilitatem. Alij quidem datur per spm. sermo sapientie, alij sermo sciencie scdm eundem spm. Alteri fides in eodem spiritu, alij gratia sanitatum in uno spu. alij operatio virtutu, alij prophecia. Alij discretio spiritium. Alij genera linguaꝝ. Alij interpretacio sermonum. Hec autem oia operatur unus atqꝫ idem spus dividens singulis prout vult. Sicut enim corpus unum est et membra habet multa, oia autem membra corporis cum sint multa, unu corpus sunt, ita et xps. Etenim in uno spu oms nos in unu corpus baptizati sumus, sive iudei, sive gentiles, sive servi, sive liberi, et oms in uno spu potati sumus. Nam et corpus non est unum membrum sed multa. Si dixerit pes qm non sum manus non sum de corpore, non ideo non est de corpore. Et si dixerit auris quia non sum oculus, non sum de corpore, ideo non est de corpore. Si totum corpus oculus, ubi auditus. Si totum auditus ubi odoratus. Nunc aut posuit deus membra, unu quodqꝫ in corpore sicut voluit. Qꝫ si essent oia unum membru, ubi corpus. Nunc aut quidem membra multa, unum autem corpus. Non pt aut dicere oculus manui opera tua non indigeo. Aut iterum caput pedibus non estis michi necessarij. Sed multo magis que videntur membra corporis infirmiora esse necessaria sunt. et que putamus ignobiliora membra esse corporis hiis honorem habundanciorem circumdamus, et que inhonesta sunt nra habundanciorem honestatem hnt. Honesta autem nra nullius egent. Sed deus temperavit corpus ei, cui deerat habundanciorem tribuendo honorem, ut non sit scisma in corpore, sed in id ipm pro invicem sollicita sint membra. et si quid patitur unu membrum conpaciantur oia membra. Sive glatur unum membrum congaudeant omnia membra. Vos autem estis corpus xpi et membra de membro. Et quosdam quidem deus posuit in ecclia, primum aplos, secundo prophetas, tercio doctores, deinde virtutes, exinde gras curationu, opitulationes, gubernationes, gna linguarum. Numqd oms apli, numqd oms pphe. Numqd omnes doctores. Numqd omes virtutes.

Numqd omēs gram hnt curaconum
Numqt omēs linguis locuntur.
Numqd omēs interptant. Emula-
mini autem carismata meliora
et ad huc excellenciorem viam
vobis demonstro. xiij.

Si linguis hominum loquar et an-
gelorum caritatem autem non habe-
am, factus sum velut es
sonans aut cymbalum tinniens
et si habuero pphetiam et nove-
rim mysteria oīa et oēm sciam
et si habuero oēm fidem ita ut mo-
tes transfferam. caritatem aut
non habeam nichil sum. et si di-
stribuero in cibos paupez omnes
facultates meas. et si tradidero
corpus meum ita ut ardeam;
caritatem autem non habuero
nichil michi prodest; Caritas pa-
ciens est benigna est, Caritas no
emulatur. non agit perperam.
non inflatur. Non est ambiciosa
non querit que sua sunt; Non
irritatur. non cogitat malum.
Non gaudet super iniquitate;
Congaudet autem veritati, Oia
suffert. oia credit. oia sperat. oia
sustinet. Caritas numqd excidet.
Sive prophetie evacuabuntur.
sive lingue cessabunt. sive scia
destruetur. ex pte eni cognoscim9
et ex pte prophetamus; Cum aut
venerit qd pfectm ē, evacuabitur
quod ex parte est. Cum eem par-
vulus loquebar ut parvulus sa-
piebam ut parvulus. cogitabam
ut parvulus. Cn aut factus su
vir. evacuavi que erant pvuli.
Videmus nunc per speculum in
enigmate. tunc autem facie ad
faciem; Nunc cognosco ex parte
tunc cognoscam sicut et cognitus
sum; Nunc aut manent fides.
spes caritas. tria hec. Maior aut
horum est caritas. xiiij.

Sectamini caritatem. emu-
lamini spualia magis aut
ut prophetis. Qui em loquitur
lingua non hoibus loquit sed
deo. Nemo em audit. Spus aut
loquitur mysteria. Nam qui pro-
phetat hoibus loquitur ad edifi-
cacōem et ad exhortacōem et co-
solacionem. Qui vero loquitur
lingua semetipm edificat. Qui
autem prophetat eccliam dei
edificat; Volo aut vos omēs loq
linguis. magis aut prophetare.
Nam maior est qui prophetat
qm qui loquitur linguis. nisi
forte interpretet ut eccla edifica-
cione accipiat. Nunc aut fres
si venero ad vos. linguis loquēs
quid vos prodero nisi vobis loqr
aut in revelacōe aut in sciencia.
Aut in prophetia. aut in doctria
Tn que sine aīa sunt vocem dan-
cia sn tibia. sn cythara ni distinc-
cōem sonituum dederint quomo
scietur id quod canitur. aut qd
cytharizatur. Etem si incertam
vocem det tuba quis pparabit
se ad bellum. Itaq et vos p ling-
uam nisi manifestum sermone
dederitis. quomo scietur quod di-
Critis em in aera loquentes mlt
ta. ut puta genera linguarum.
st in mundo hec et nichil sine vo-
ce est. Si ergo nescivero virtutem
vocis. ero ei cui loquor barbar9
Sic et vos qm emulatores estis
spualium. ad edificacōem ecclie
querite ut habundetis. et ideo qui
loquitur lingua oret ut interp-
tetur. Nam si orem lingua sps
meus orat. mens aut mea sine
fructu est. Quid ergo est. Orabo
spu. orabo et mente. psallam
spu psallam et mente. Ceteru
si benedixeris spu quis supplet lo-
cum ydiote. Quo dicet Amen
super tua benedicōe. Qm quid di-
cat nescit; Nam tu quidem bene
gracias agis. sed alter non edifi-

cabitur. Gratias deo meo quod omnium
uestrum linguam loquor. Sed in ec
clesia magis uolo quinque uerba
sensu meo loqui ut et alios instru
am. quam decem milia uerborum
in lingua. Fratres mei nolite pueri
effici sensibus. sed malicia paruuli
estote. sensibus autem perfecti si
tis. In lege scriptum est: quoniam in
alijs linguis et in labijs alijs lo
quar populo huic. et nec sic au
dient me dicit dominus. Itaque lingue
in signum sunt. non fidelibus. sed
infidelibus. prophetie autem non
infidelibus sed fidelibus. Si ergo
conueniat uniuersa ecclesia in unum
et omnes linguis loquantur. in
trent autem ydiote aut infideles no
ne dicent. quod insanitis. Si autem
omnes prophetent intret autem quis
infidelis uel ydiota et conuincitur
ab omnibus diiudicatur ab omnibus.
Occulta enim cordis eius manife
sta fiunt. et ita cadens in faciem
adorabit deum pronuncians quod uere
deus in nobis sit. Quid ergo est
fratres cum conuenitis unusquisque
uestrum psalmum habet doctrinam habet
apocalipsim habet. linguam habet
interpretacionem habet. Omnia ad edi
ficationem fiant. Siue enim lingua
quis loquitur. secundum duos. aut
ut multum tres et per partes. et unus
interpretetur. Si autem non fuerit
interpres. taceat in ecclesia. sibi uero
loquatur et deo. Prophete duo
aut tres dicant. aut ceteri diiu
dicent. Quod si alij reuelatum fuerit
sedenti prior taceat. Potestis enim
omnes per singulos prophetare. ut
omnes discant et omnes exhortentur.
et spiritus prophetarum prophetis sub
iectus est. Non enim est dissensionis
deus. sed pacis. sicut in omnibus ec
clesijs sanctorum doceo. Mulieres in eccle
sijs taceant. Non enim permittitur
eis loqui. sed subditas esse sicut lex
dicit. Si quid autem uoluerint discere
domi uiros suos interrogent. Turpe
est enim mulieri in ecclesia loqui. An
a uobis uerbum dei processit aut
in uos solos peruenit. Si quis uidetur
propheta esse aut spiritualis. cogno
scat que scribo uobis. quia domini
sunt mandata. Si quis autem
ignorat ignorabitur. Itaque fratres
emulamini prophetare. et loqui lin
guis nolite prohibere. Omnia autem
honeste et secundum ordinem fiant in uobis.

N Otum autem facio uobis XV.
fratres euangelium quod pre
dicaui uobis. quod et acce
pistis. in quo statis. per quod et sal
uamini. Qua racione predicauerim uobis
si tenetis. nisi frustra credidistis. Tra
didi enim uobis in primis quod et accepi
quoniam christus mortuus est pro peccatis
nostris secundum scripturas et quia sepul
tus est. et quia resurrexit tercia
die secundum scripturas. et quia
uisus est cephe. et post undecim.
Deinde uisus est plus quam quingentis
fratribus. simul. ex quibus multi ma
nent usque adhuc quidam autem dor
mierant. Deinde uisus est iacobo
deinde apostolis omnibus. Nouissime au
tem omnium tamquam abortiuo uisus est et
michi. Ego enim sum minimus apostolorum
qui non sum dignus uocari apostolus
quoniam persecutus sum ecclesiam dei.
Gratia autem dei sum id quod sum
et gratia eius in me uacua non
fuit. sed habundantius illis omnibus
laboraui. Non autem ego sed gratia
dei mecum. Siue enim ego siue illi.
sic predicauimus et sic credidistis.
Si autem christus predicatur quod resur
rexit a mortuis. quomodo quidam di
cunt in uobis. quoniam resurrectio mor
tuorum non est. Si autem resurrec
tio mortuorum non est. neque christus
resurrexit. Quod si christus non resur
rexit. inanis est predicacio nostra.
Inuenimur enim et falsi testes dei
quoniam testimonium diximus aduersus
deum quod suscitauit christum quem
non suscitauit. si mortui non re

gunt. Nam si mortui non resur
gunt. nec xpus resurrexit. Et si
xpus non resurrexit uana e fides
vra. Adhuc em estis in pctis uris
Ergo et qui dormierunt in xpo.
perierunt. Si in hac uita tantum
in xpo sperantes emus misera
biliores sumus oibus hoibus;
Nunc autem xpus resurrexit a
mortuis. pmitie dormientium.
qm quidem per hoiem mors. et p
hoiem resurrectio mortuorum. Et
sicut in adam oms moriunt. Ita
et in xpo oms uiuificabunt. Vnus
quisqz em in suo ordine pmitie
xpo. Deinde hii qui sunt xpi in
aduentu eius qui crediderunt.
Deinde finis cum tradiderit regnu
deo pri cum euacuerint omnem
pncipatum et ptatem et uirtute
Oportet em illum regnare donc
ponat oms inimicos suos sub pedi
bus eius. Nouissima aut inimica
destruetur mors. Oia em subiecit
sub pedibus eius. Cum aut oma
dicat subiecta sunt ei sn dubio
preter eum qui subiecit ei omnia.
Cum aut subiecta fuerint illi
oia tunc ipe filius subiectus erit
illi qui sibi subiecit oma ut sit
deus oia in oibus. Alioquin quid
facient qui baptizantur pro mor
tuis. si oino mortui non resurgut
Vt quid et baptizantur pro illis.
ut quid et nos periclitamur omi
hora. Cottidie em morior per glam
uram fres. quam habeo in xpo
ihu dno nro. Si scdm hoiem ad be
stias pugnaui ephesi. quid michi
prodest si mortui non resurgunt.
Manducemus et bibamus. cras
em moriemur. Nolite seduci. Cor
rumpunt mores bonos colloquia
mala. Sobrie estote et uigilate
iusti et nolite peccare. Ignoranti
am em dei quidam habent. Ad
reuerentiam uram dico. Sed dicit
aliquis quomo resurgut mortui.

Quali aut corpore uenient. In
sipiens tu. quod seminas non ui
uificatur nisi pus moriatur. et qd
seminas non corpus quod futuru
est seminas. sed nudum granu
ut puta tritici aut alicuius cete
rorum. Deus aut dat illi corpus
sicut uolt. et unicuiqz semin pp
corpus. Non ois caro eadem ca
ro sed alia hom. alia pecorum. alia
uolucrum. alia aut piscium. et
corpora celestia et corpora terestri.
Sed alia quidem celestiu gloria
alia terestrium. Alia claritas solis
alia claritas lune; alia claritas
stellarum. Stella em a stella dif
fert in claritate. sic et resurrectio
mortuorum. Seminatur in corrup
tione. surget in incorruptione. Se
minatur in ignobilitate. surget
in gloria. Seminat in infirmi
tate surget in uirtute; Seminat
corpus aiale. surget corpus spi
ale. Si est corpus aiale est et spua
le. Sic em scriptu est. Factus est
pmus homo adam in aiam uiue
tem. Nouis homo nouissimus ada
in spm uiuificantem. Sed non
prius quod spuale est. sed qd aiale
est; Deinde qd spiritale est. Pmus
homo de terra terrenus. scdus
homo de celo celestis. Qualis ter
renus. tales et terreni. et qualis
celestis tales et celestes. Igitur sic
portauimus ymaginem terreni
portemus et ymaginem celestis.
Hoc aut dico fres qm caro et sa
nguis regnum dei non possidebut
neqz corruptio incorruptionem
possidebunt. Ecce misterium uobis
dico. Omes quidem resurgemus
sed non omes inmutabimur. In
momento in ictu oculi in nouissi
tuba. Canet em tuba et mortui
resurgent incorrupti et nos inmu
tabimur. Oportet em corrupti
bile hoc induere incorruptionem et
mortale hoc induere inmortalitat

tem. Cum aut mortale hoc indu
erit immortalitatem et corrup
tibile hoc induerit incorruptionem
tunc fiet sermo qui scriptus e. Ab
sorta est mors in uictoria. Ubi e
mors uictoria tua. Ubi est mors
stimulus tuus. Stimulus autem
mortis peccatum est. Uirtus uero pecca
ti lex. Deo autem gracias qui dedit
nobis uictoriam per dominum nostrum
ihesum christum. Itaque fratres mei dilectissi
mi. stabiles estote et inmobiles ha
bundantes in omni opere domini. semper
scientes. quod labor uester non est inanis
in domino :

XVI.

De collectis autem que fiunt
in sanctis. sicut ordinaui
ecclesiis galacie. ita et uos fa
cite per unam sabbati. unusquisque
uestrum apud se ponat recondens quod
ei bene placuerit ut non cum uene
ro tunc collecte fiant. Cum autem
presens fuero quos probaueritis per
epistolam hos mittam perferre graciam
uestram in iherusalem. Quod si dignum fuerit
ut ego eam mecum ibunt. Ueniam
autem ad uos cum macedoniam
pertransiero. Nam macedoniam pertran
sibo. apud uos forsitan manebo.
et eciam hyemabo. ut uos me ducatis
quocumque iero. Nolo enim uos mo
in transitu uidere. Spero enim me ali
quantulum temporis manere apud uos
si dominus permiserit. Permanebo at
ephesi usque ad pentecosten. Ostium
enim mihi apertum est magnum.
et euidens et aduersarii multi.
Si aut uenerit thymotheus uidete.
ut sine timore sit apud uos. Opus
enim domini operatur sicut et ego. Ne
quis ergo illum spernat. Deduci
te autem illum in pace. ut ueniat
ad me. Expecto enim illum cum fratribus.
De apollo aut fratres notum facio
uobis. quia multum rogaui eum
ut ueniret ad uos. cum fratribus. et
utique non fuit uoluntas eius. ut
nunc ueniret. ueniet autem cum
ei uacuum fuerit. Uigilate et state
in fide uiriliter agite et conforta

mini. Omnia uestra in caritate fiant.
Obsecro autem uos fratres. nostis
domum stephane. et fortunati et a
chaici. quoniam sunt primicie achaie.
et in ministerium sanctorum ordinauerunt
se ipsos. ut et uos subditi sitis eius
modi et omni cooperanti et labo
ranti in uobis. Gaudeo aut in pre
sencia stephane et fortunati et ach
aici. quoniam id quod uobis deerat ipsi
suppleuerunt. Refecerunt enim et
meum spiritum et uestrum. Cognoscite ergo
qui eiusmodi sunt. Salutant uos
omnes ecclesie asie. Salutant uos in
domino multum Aquila et prisca cum
domestica sua. apud quos et ego
hospitor. Salutant uos fratres omnes
Salutate inuicem in osculo sancto.
Salutacio mea manu pauli. Si
quis non amat dominum nostrum ihesum
christum sit anathema maranatha.
Gracia domini nostri ihesu christi sit uobiscum
Caritas mea cum omnibus uobis in
christo ihesu. Amen.

Post actam primam consolato
riam epistolam. scribit eis litteras per
tytum a troade et collaudans co
hortatur ad meliora.

Epistola secunda ad Corinthios.

Paulus apostolus
seruus christi ihesu per uo
luntatem dei et thimo
theus frater. ecclesie dei
que est corinthi cum
sanctis omnibus qui sunt
in uniuersa achaia. gracia uobis
et pax a deo patre nostro et domino ihesu
christo. Benedictus deus et pater domini nostri

Ihesu xpi patris miaz et deus to-
cius consolacois qui consolatur
nos in omni tribulacione nra ut
possimus et ipi consolari eos q
in omni pressura sunt per exhor-
tacoem et ipi a deo. Qm sicut ha-
bundant passiones xpi in nobis
Ita et per ihm habundat consola-
cio nra. Siue autem tribulam
pro nra exhortacione et salute;
Siue exhortamur pro nra ex-
hortatione que operatur tolle-
ranciam earundem passionum
quas et nos patimur. ut nra spes
firma sit pro uob. Scientes qm
sicut socij passionum fuistis. sic
eritis et consolacionis. Non em
uolumus uos ignorare fres de
tribulacoe nra que facta e in asya
qm supra modum grauati sum
supra uirtutem. Ita ut tederet
nos etiam uiuere. Sed etia ipi in
nobis ipis Resum mortis habuim
ut non simus fidentes in nobis
sed in deo qui suscitat mortuos,
et qui de tantis periclis eripuit
nos. et eruit. in quem speramus
qm et adhuc eripiet adiuuanti-
bus et uob in orone pro nob. ut
ex multaz personis faciecum eius
que in nobis est donacois p multos
gratie agantur pro nobis. Nam
gloria nra hec est testimonium
consciencie nre qz in simplicitate et
sinceritate dei. et non in sapia car-
nali sed in gracia dei conuersati
sumus. in hoc mundo habundan-
tius aut ad uos. Non em alia scri-
bimus uobis qm que legistis. et
cognouistis. Spero autem qz usqz
in finem cognoscetis. sicut z cog-
nouistis nos ex parte quia glo-
ria sumus sicut et uos nra. in
die dni nri ihu xpi. et hac confi-
dencia uolui prius uenire ad uos
vt scdm gram habretis et per uos
transire in macedoniam. et iterum
a macedonia uenire ad uos. et a

uobis deduci in iudeam. Cum ergo
hoc uoluissem. numquid leuitate
usus sum. Aut que cogito scdm
carnem cogito. ut sit apud me
est. et non. Fidelis aut deus est qz
sermo nr qui fuit apud nos. non
est in illo est et non sed est in illo
est. Dei em filius xpus ihs qui
in uobis per nos predicatus e per
me et per siluanum et thimotheu
non fuit in illo est et non. sed est
in illo fuit. Quodquot em promis-
siones dei sunt. in illo est. Ideo et
per ipm amen dicimus deo. ad gl(ori)am
nram. Qui aut confirmat nos
uobiscum in xpo. et qui unxit nos
deus. et qui signauit nos et dedit
pignus spus in cordibus nris.
Ego testem deum inuoco in aiam
meam qz parcens uob non ueni
ultra chorinthum. Non quia dn(ann)
mur fidei uestre. sed adiutores sum(us)
gaudij uri. Nam fide statis. ij.

Tatui aut hoc ipm apud
me ne iterum in tristicia
uenirem ad uos. Si enim
ego contristo uos. et quis est qui
me letificet nisi qui contristatur
ex me. Et hoc ipm scripsi uob. ut
non cum uenero. tristiciam super
tristiciam habeam de quibus opor-
tuerat me gaudere. confidens
in oibus uobis. quia meum gau-
dium omnium urm est. Nam ex multa
tribulacione et angustia cordis
scripsi uobis per multas lacrimas
ut non contristemini. sed ut sciatis
quam caritatem habeam habun-
dantius in uob. Si quis aut con-
tristauit me. non me contrista-
uit. sed ex parte ut non honorem
uos. Sufficiat illi qui eiusmodi
est. obiurgatio hec que fit a plu-
ribus ita ut e contrario magis donetis
et consolemini. ne forte habundan-
ciori tristicia absorbeatur. qui
eiusmodi est. Propter quod obsecro
uos. ut confirmetis in illum
caritatem. Ideo em et scripsi uob

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

hanc epistolam ut cognoscam experimentum meum. an in omnibus obedientes sitis; Cui autem aliquid donastis, et ego. Nam et ego quod donaui si donaui propter uos in persona christi ut non circumueniamur a sathana. Non enim ignoramus astutias cogitationes eius. Cum uenissem autem troadem propter euangelium christi et ostium michi apertum esset in domino non habui requiem spiritui meo. eo quod non inuenerim tytum fratrem meum. sed ualefaciens eis profectus sum in macedoniam. Deo autem gratias qui semper triumphat nos in christo ihesu et odorem notitie sue manifestat per nos in omni loco quia christi bonus odor sumus deo. in hiis qui salui sunt, et in hiis qui pereunt. Alijs quidem sumus odor mortis in mortem. alijs autem odor uite in uitam. et ad hec quis tam ydoneus. Non enim sumus sicut plurimi. adulterantes uerbum dei. sed ex sinceritate sicut ex deo coram deo, in christo loquimur.

iii.

Incipimus iterum nos metipsos commendare nobis. Aut non egemus sicut quidam commendacijs epistolis ad uos aut ex uobis. Epistola nostra uos estis scripta in cordibus nostris que scitur et legitur ab omnibus hominibus manifestati quoniam epistola estis christi ministrata a nobis et scripta in atramento. sed spiritu dei uiui. non in tabulis lapideis. sed in tabulis cordis carnalibus. fiduciam autem talem habemus per christum ad deum non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis. sed sufficientia nostra ex deo est. Qui et ydoneos nos fecit. ministros noui testamenti. non littera sed spiritu. Littera enim occidit. spiritus autem uiuificat. Quod si ministracio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria ita ut non possent intendere filij israel in faciem moysi propter gloriam uultus eius. que euacuatur quomodo non magis ministracio spiritus erit in gloria. Nam si ministracio dampnationis in gloria est. multo magis habundat ministerium iusticie in gloria. Nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte propter excellentem gloriam. Si enim quod euacuatur per gloriam est multo magis quod manet in gloria est. Habentes igitur talem spem multa fiducia utimur. et non sicut moyses ponebat uelamen. super faciem suam. ita ut non intenderent filij israel in faciem eius que euacuatur. sed obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodiernum diem enim idipsum uelamen in lectionum ueteris testamenti manet non reuelatum quoniam in christo euacuatur Sed usque in hodiernum diem cum legitur moyses uelamen positum est super cor eorum. Cum autem conuersi fuerint ad christum. auferetur uelamen eorum. Dominus enim spiritus est. Ubi autem spiritus domini ibi libertas Nos autem omnes reuelata facie gloriam domini speculantes. in eandem ymaginem transformamur. a claritate in claritatem. tamquam a domini spiritu.

iiii.

Ideo habentes hanc ministracionem. iuxta quod misericordiam consecuti sumus non deficiamus. sed abdicamus occulta. dedecoris. Non ambulantes in astucia. neque adulantes uerbum dei. sed in manifestatione ueritatis. commendantes nos metipsos ad omnem conscienciam hominum coram deo. Quod si etiam opertum est euangelium nostrum ~~coram deo~~ in hijs qui pereunt est opertum in quibus deus huius seculi excecauit mentes infidelium. ut non fulgeat illuminatio euangelij. glorie christi qui est ymago dei inuisibilis. Non enim nos metipsos predicamus. sed ihesum christum dominum nostrum, nos autem seruos uestros per ihesum. Quoniam deus qui dixit de tenebris lumen splendescere illuxit in cordibus nostris ad illuminationem sciencie claritatis dei in faciem christi ihesu, habemus.

aut thesaurum istum in uasis
fictilibus ut sublimitas sit uirtutis
dei et non ex nobis. In omnibus tri
bulacionem patimur sed non angu
stiamur. Aporiamur sed non desti
tuimur. persecucionem patimur
sed non derelinquimur. humiliamur sed
non confundimur. deicimur. sed
non perimus. Semper mortificacionem
ihesu in corpore nostro circumferamus
ut et uita ihesu in corporibus nostris
manifestetur. Semper enim nos
qui uiuimus in mortem tradimur
propter ihesum ut et uita ihesu mani
festetur in carne nostra mortali. Ergo
mors in nobis operatur, uita autem
in uobis. habentes autem eundem spiritum
fidei. Sicut scriptum est. Credidi propter
quod locutus sum. et nos credimus
propter quod et loquimur. Scien
tes quoniam qui suscitauit ihesum et nos
cum ihesu suscitabit. et constituet uo
biscum. Omnia enim propter uos ut gra
cia habundans per multos in gra
ciarum actione habundet in gloriam
dei. Propter quod non deficimus.
sed licet hic qui foris est noster homo
corrumpatur, tamen is qui intus est
renouatur de die in diem. Id enim
quod in presenti est momentaneum. et
leue tribulacionis nostre supra modum
in sublimitate ~~nec~~ eterne glorie
pondus operatur in nobis non
contemplantibus nobis que uidentur
sed que non uidentur. Que enim
uidentur temporalia sunt. que uero
non uidentur eterna sunt. V.

Scimus enim quoniam si terrestris
domus nostra huius habita
cionis dissoluatur. quod edifi
cacionem a deo habemus. domum
non manufactam. sed eternam
in celis. Nam et in hoc ingemisci
mus. habitacionem nostram que de ce
lo est. superindui cupientes si tamen
uestiti et non nudi inueniamur.
Nam et qui sumus in tabernaculo
isto. ingemiscimus grauati eo quod

nolumus expoliari sed superuesti
ri ut absorbeatur. quod mortale
est et uita. Qui autem efficit nos
in hoc ipsum deus qui dedit nobis
pignus spiritus. Audentes igitur semper
et scientes quoniam dum sumus in
corpore peregrinamur a domino. Per
fidem enim ambulamus non per speciem.
Audemus autem et bonam uolunta
tem. habemus magis peregrinari a
corpore et presentes esse ad deum. et
ideo contendimus siue absentes siue
presentes placere illi. Omnes enim nos
manifestari oportet ante tribu
nal christi. ut referat unusquisque
propria corporis prout gessit.
siue bonum siue malum. Scientes
ergo timorem domini hominibus persua
demus. deo autem manifesti sumus.
Spero enim quod in consciencijs uestris
manifestos nos esse. Non iterum comen
damus nos uobis. Sed occasionem
damus uobis gloriandi pro nobis. ut
habeatis ad eos qui in facie glori
antur; et non in corde. Siue enim
mente excedimus. deo. siue sobrij
sumus uobis. Caritas enim christi ur
get nos. Estimantes hoc quoniam
si unus pro omnibus mortuus est
ergo omnes mortui sunt. et pro
omnibus mortuus est christus. ut et
qui uiuunt iam non sibi uiuant
sed ei qui pro ipsis mortuus est
et resurrexit. Itaque nos ex hoc ne
minem nouimus secundum carnem.
Et si cognouimus christum secundum car
nem. sed nunc iam non nouimus.
Si qua ergo in christo est noua crea
tura. uetera transierunt et ecce
facta sunt noua. Omnia autem ex
deo qui reconciliauit nos sibi per
christum. et dedit nobis ministerium
reconciliacionis quoniam quidem deus
erat in christo mundum reconcilians
sibi non reputans illis delicta
ipsorum et posuit in nobis uerbum re
conciliacionis. Pro christo ergo lega
cione fungimur tamquam deo ex

hortante per nos. Obsecramus pro
xpo reconciliamini deo. Eum qui non
noverat peccatum pro nobis peccatum fe
cit ut nos efficeremur iusticia
dei in xpo.

vi

Adiuvantes autem et exhor
tamur ne in vacuum graciam
dei recipiatis. Ait enim tempore
accepto exaudivi te. et in die sa
lutis adiuvi te. Ecce nunc tempus
acceptabile. ecce nunc dies salutis
Nemini dantes ullam offensionem
ut non vituperetur ministerium
nostrum. Sed in omnibus exhibeamus
nos metipsos sicut dei ministros
in multa paciencia. in tribulacio
nibus. in necessitatibus. in angu
stiis. in plagis. in carceribus. in
sedicionibus. in laboribus. in vigi
liis. in ieiuniis. in castitate. in
sciencia in longanimitate. in
suavitate in spiritu sancto. in ca
ritate non ficta. in verbo verita
tis. in virtute dei. Per arma iu
sticie. a dextris et a sinistris. per
gloriam et ignobilitatem. per in
famiam et bonam famam. Ut
seductores et veraces. Sicut qui
ignoti et cogniti. Quasi morientes
et ecce vivimus. Ut castigati et
non mortificati. Quasi tristes semper
autem gaudentes. Sicut egentes
multos autem locupletantes. Tam
quam nichil habentes et omnia pos
sidentes. Os nostrum patet ad vos
o chorinthy. cor nostrum dilatatum
est. Non angustiamini in nobis. an
gustiamini autem in visceribus vestris
Eandem autem habentes mercedis re
muneracionem. tamquam filiis dico
dilatamini et vos. Nolite iugum
ducere cum infidelibus. Que enim
participacio iusticie cum iniqui
tate. Aut que societas luci ad
tenebras. Que autem convencio
xpi ad belial. Aut que pars fideli
cum infidele. Quis autem consensus
dei cum ydolis. Vos autem estis
templum dei vivi. Sicut dicit
deus per ysaiam. Quoniam inhabita
bo in illis. et inambulabo. et ero
illorum deus. et ipsi erunt mihi populus
Propter quod exite de medio eorum
et separamini dicit dominus. et inmun
dum ne tetigeritis. et ego recipi
am vos. et ero vobis in patrem.
et vos eritis mihi in filios. et filias
dicit dominus omnipotens.

vij

Has igitur habentes promissiones
karissimi. mundemus nos ab
omni inquinamento carnis
et spiritus. perficientes sanctificacionem
nostram in timore dei. Capite nos.
Neminem lesimus. neminem corru
pimus. neminem circumvenimus
Non ad condempnacionem vestram
dico. Predixi enim quod in cordibus nostris
estis ad commoriendum et ad con
vivendum. Multa michi quidem
fiducia est. apud vos multa michi
gloriacio pro vobis. Repletus sum
consolacione. superhabundo gau
dio in omni tribulacione nostra. Nam
et cum venissem in macedoniam
nullam requiem habuit caro nostra
Sed omnem tribulacionem passi sumus
foris pugna intus timores. Sed
qui consolatur humiles. consolatus
est et nos deus. in adventu tyti.
Non solum autem in adventu eius.
sed etiam in consolacione qua con
solatus est in nobis. referens nobis
vestrum desiderium. vestrum fletum ve
stram emulacionem pro me. ita
ut magis gauderem. Quoniam si et
contristavi vos in epistola non me pe
nitet. et si me peniteret. videns
quod epistola illa et si ad horam vos con
tristavit. nunc gaudeo. non quia
contristati estis. sed quia contri
stati estis ad penitenciam. contristati
enim estis secundum deum. ut in nullo
detrimentum paciamini ex nobis.
Que enim secundum deum tristicia est
penitenciam in salutem stabilem operatur
Seculi autem tristicia mortem operatur.

Ecce enim hoc ipm quod sc̄dm deum
contristari uos quantam in uob
operatur sollicitudinem. sed de
fensionem. sed indignationem.
s timorem. s desiderium. s emu
lationem. sed vindictam. In oibus
exhibuistis uos incontaminatos
uos ee negotio. Igitur licet scribo
uobis non propter eum, qui fecit
iniuriam nec propt eum qui
passus est, sed ad manifestandam
sollicitudinem nram quam pro
uobis habemus, ad uos coram deo.
Ideo consolati sumus. In consola
tione autem nra habundantius
gauisus sum. super gaudio tyti
quia refectus est spus eius, ab
oibus uobis. Et si quid apud il
lum de uobis gloriatus sum no
sum confusus. sed sicut oia uob
in ueritate locuti sumus, ita et
gloriatio nra que fuit ad tytum.
ueritas facta est et uiscera eius
habundantius in uobis sunt re
miniscentis om̄i urm obedientiam
quomo cum timore et tremore
excepistis eum. Gaudeo qȝ in oi
bus confido in uobis. viij.

Notum aut facimus fres
uobis gram dei, q data ē
in eccliis macedonie que
in multo experimento tribulati
onis eorꝫ habundantia gaudii
ipoꝝ fuit et altissima paupertas
eorum habundauit in diuicias
simplicitatis eorum. Quia secu
dum uirtutem testimoniu illis
perhibeo. et supra uirtutem uo
luntarii fuerunt cum multa ex
hortatione obsecrantes, nos gra
tiam et comunicatione ministerii
quod fit in sanctos. et non sicut
sperauimus, sed semetipos dede
runt pmū deo. deinde nobis per
uoluntatem dei. Ita ut rogaremꝰ
tytum. ut quemadmodū cepit ita
et perficiat in uob et gram ista.
Sed sicut in oibus habundatis
in fide et sermone et sciencia. et
omni sollicitudine, et caritate ura
in uos. ut et in hac gratia habun
detis. Non qsi imperãs dico. s; ꝑpt
aliorum sollicitudinem. etiam
ure caritatis ingenium bonū
comprobãtis. Scitis enim graciam
dni nri ihu xpi qm propt nos
egenus factus est, cum eet diues
ut illius inopia uos diuites eetis
et consilium in hoc do. Hoc enim
uobis utile est, quia non solum
facere sed et uelle cepistis, ab an
no priore. Nunc uero et facto pfici
te, ut quemadmodū promptus est
animus uoluntatis ita sit perfi
ciendi ex eo quod habetis. Si enim
uoluntas prompta est sc̄dm id quod
habet, accepta est non sc̄dm id q
non habet. Non enim ut aliis sit re
missio uobis aut tribulacio. sed
ex equalitate in pnti tpe ura ha
bundantia illoꝝ inopiam suppleat,
ut et illoꝝ habundantia ure in
opie sit supplementum, ut fiat
equalitas sicut scriptum ē. Qui
multu non habundauit et qui
modicum non minorauit. Gras
autem deo qui dedit eandem solli
citudinem pro uob in corde tyti.
Quoniam quidem exhortacione suscé
pit. sed cum sollicitior eet sua
uoluntate profectus est ad uos.
Misimus etiam cum illo fratrem
cuius laus est in euangelio
per oms ecclias. Non solum aut
sed et ordinatus est ab eccliis co
mes peregrinationis nre in hac
gratia que ministratur a nobis
ad glam dni. et destinatam uolu
tatem nram deuitantes hoc ne
quis uituperet in hac plenitudie
que ministrat a nobis gloria dni.
Prouidemꝰ enim bona non solum
coram deo sed etiam coram oibꝰ
hoibus. Misimus aut cum illis
et fratrem nrm quem probauimus
in multis sepe sollicitu ee. Nunc
aut multo sollicitiorem confidentia

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

multa in uos. siue pro tyto qui est
socius meus. et in uos adiutor.
siue fratres mei apli ecclesiarum
glorie xpi. Ostensione ergo que
est caritatis vre et nre glorie.
pro nobis in illos ostendite in fa
ciem ecclesiarum :-

·ix·

Nam de ministerio quod fit in
sanctos ex habundanti est m
scribere uobis. Scio enim
promptum aim urm pro quo
de uobis glorior. apud macedon
as. qm et achaia parata e. ab
anno preterito et ura emulatio pro
uocauit plurimos. Misimus aut
fratres ut ne quod gloriamur
de uob euacuetur in parte. et que
admodu dixi parati sitis. ne cum
uenerint mecu macedones. et in
uenerint uos imparatos. erube
scamus nos. in hac parte ut no
dicamus uos in hac substancia.
Necessarium ergo existimaui ro
gare fres ut preueniant ad uos.
et preparent repromissam bndic
tionem hanc paratam ee sic qsi bndictionem
non qsi auariciam. Hoc aut dico
Qui parce seminat. parce et
metet. Et qui seminat in bndictio
nibus de bndictonibus et metet vi
tam eternam. Unusquisque prout
destinauit in corde suo. non ex tri
sticia aut necitate. hylarem em
datorem diligit deus. Potens est
aut deus oem gram habundare
facere in uob. ut in oibus semp
oem sufficienciam hntes habun
detis in omne opus bonu sicut
scriptu est. Dispersit dedit paupe
ribus iusticia eius manet in se
culm seculi. Qui aut amministt
semen seminanti et panem ad
manducandu prestabit. et multi
plicabit semen urm et augebit
incrementa frugum iusticie vre.
ut oibus locupletati habundetis
in oem simplicitatem que ope
ratur per nos gratiaz actionem
deo. Qm ministerium huius officij

non solum supplet ea que desunt
sanctis. sed etiam habundat per
multas graciaz actiones. in dno
per probacionem ministerij huius.
glorificantes deum in obediencia
confessionis vre in euangelio
xpi et simplicitate comunicationis
vre in illos. et in omnes et in ipsorum
obsecratione pro uobis desideran
cium propter eminentem gram
dei in uobis. Gracias ago deo et
super inenarrabili dono eius. ·x·

Ipse autem ego paulus obsecro
uos per mansuetudinem et mo
destiam xpi qui in facie quidem
humilis sum inter uos absens aute
confido in uobis. Rogo autem
ne presens audeam per eam confidencia
qua existimo audere in quosdam
qui arbitrantur nos tamqm sedm
carnem ambulemus. In carne
eni ambulantes. non sedm car
nem militamus. Nam arma mi
licie nre non sunt carnalia. sed
potencia dei. ad destructionem
municionum consilia destruen
tes. et oem altitudinem extollen
tem se aduersus sciam dei et in
captiuitatem redigentes omem
intellectum. in obsequium xpi. et
in promptu hntes ulcisci omnem
inobedientiam cum completa fuerit
ura obediencia que sedm faciem st
uidete. Si quis confidit sibi ee se.
hoc cogitet iterum apud se. quia
sicut et ipse xpi est ita et nos. Nam
et si amplius aliquid gloriatus
fuero de potestate nra quam dedit
nobis dns in edificatione et non
in destructionem uram non eru
bescam. ut aut non existimer
tamqm terrere uos. per eplas.
qm quidem eple inquiunt graues
sunt et fortes. presencia aut corporis
infirma. et sermo contemptibi
lis. hoc ergo cogitet qui eiusmoi
est quia quales sumus uerbo.
per eplas absentes. tales et presentes
in corpore. Non eni audemus.

inserere aut comparare, nō qbus
dam qui se ipsos commendant sed
ipi in nob nosmetipos metientes
et comparantes nosmetipos nob.
Nos autem non in mensum glo
riamur sed sc̄dm mensuram regule
qua mensus est nobis deus me
suram pertingendi usqꝫ ad uos.
Non em̄ qs̄i non ptingentes, ad
nos super extendimus nos. usqꝫ
ad uos em̄ peruenimus in euan
gelio xp̄i. non in inmensum glo
riantes in alienis laboribus.
spem aut hn̄tes crescentis fidei
ure in uob magnificari sc̄dm re
gulam nr̄am in habundantia
etia in illa que ultra nos sunt
euangelizare. non in aliena re
gula in hys que pparata sunt
gloriari. Qui autem gloriat
in dno glorietur. Non em̄ q ipm
comendat ille probatus est. sed
quem deus commendat.

Utinam sustineretis modi
cum insipientie mee. sed
et supportate me. Emulor
em̄ uos dei emulatōe. Despondi
em̄ uos uni uiro. uirginē casta
exhibere xp̄o. Timeo aut ne sic
serpens seduxit euam astucia
sua. Ita corrumpant sensꝯ ura
et excidant a simplicitate que ē
in xp̄o. Nam si is qui uenit aliu
xp̄m predicat. quem et nos pdicau
mus, aut aliud sp̄m accipietis.
quem non accepistis. aut euange
lium quod non accepistis. recte pa
teremini. Existimo em̄ nichil me
minus fecisse uob a magnis apo
stolis. Nam et si imperitus sermo
ne. sed non sciencia. In oībus aut
manifestatus sum uobis. Aut
nunqd pctm̄ feci memetipm hu
mlians. ut uos exaltemini. Qm̄ gra
tis euangelium dei euangeliza
ui uob. Alias ecclias expoliaui.
accipiens stipendium ad ministeri
um urm̄. Et cum essem apud uos

et egerem nulli onerosus fui.
Nam quod michi deerat supple
uerunt fr̄es qui uenerunt a ma
cedonia. et in oībus sine onere
me uobis seruaui. et seruabo.
Est ueritas xp̄i in me. Qm̄ hec
gloria nō infringet in me in re
gionibus achaie. Quare. Quia
non diligo uos. Deus scit. Quod
autem facio. et faciam ut ampu
tem occasionem eo4 qui uolunt
occasionem. ut in quo gloriantur
tales inueniantur. sicut et nos.
Nam huiusmodi pseudo apli op
rary subdoli transfigurantes se
in aplos xp̄i. et non mirū. ipe
em̄ sathanas. transfigurat se in
angelum lucis. Non est ergo ma
gnū si ministri eius. transfigurent
uelut ministri iusticie ~~cui~~ quo4
finis erit sm̄ opera ipso4. Iterum
dico ne quis putet me insipien
tem esse aliogin̄ uelut insipien
tem accipite me. ut et ego modi
cum quid glorier. Quod loquor
non loquor sc̄dm deum sed quasi
in insipiencia in hac substancia
glorie. Qm̄ multi gloriant sc̄dm
carnem. et ego gloriabor. Libent
em̄ suffertis insipientes cum sit
ipi sapientes. Sustinetis em̄ si
quis uos in seruitutem redigit
si quis deuorat. si quis accipit.
si quis extollitur. Si quis in fa
ciem uos cedit. Sc̄dm ignobili
tem dico. qs̄i nos infirmi fueri
mus in hac parte. in quo quis
audet. in insipiencia dico. audeo
et ego. Hebrei sunt et ego. Isrl̄ite
sunt et ego. Semen abrahe sunt
et ego. Ministri xp̄i sunt et ego.
ut minꝰ sapiens dico et ego. plus
In laboribus plurimis. in carce
ribus habundancius. in plagis
supra modū. in mortib; frequ.
A iudeis quinquies quadragenas
una minus accepi. Ter uirgis
cesus sum semel lapidatus sum
ter naufragium feci. Nocte ac

die in profundo maris fui. Itinere
ribus sepe. periculis fluminum
periculis latronum. periculis ex
genere. periculis ex gentibus. pericu
lis in ciuitate periculis in solitudie
periculis in mari. periculis in falsis
fratribus. In labore et erumpna in
vigilijs multis in fame et siti. in
ieiunijs multis. in frigore et nudi
tate. preter illa que extrinsecus sunt.
instantia mea cottidiana. solli
citudo omnium ecclesiarum. Quis infirma
tur et ego non infirmor. Quis
scandalizatur et ego non uror. Si
gloriari oportet que infirmitatis
mee sunt gloriabor. Deus et pa
ter domini nostri ihesu cristi qui est benedictus
in secula scit quod non mentior. Da
masci prepositus gentis arethe
regis custodiebat ciuitatem dama
scenorum: ut me comprehenderet. et
per fenestram in sporta dimissus
sum per murum. et sic euasi ma
nus eius: xii.

Si gloriari oportet non ex
pedit quidem. veniam
aut ad visiones et reue
lationes domini. Scio hominem in cristo
ante annos quatuordecim. siue
in corpore siue extra corpus nescio.
deus scit. raptum usque ad tertium
celum. Et scio huiusmodi hominem siue
in corpore siue extra corpus ne
scio deus scit. quoniam raptus est in
paradisum. et audiuit archana
verba que non licet homini loqui:
Pro huiusmodi gloriabor. pro me autem
nichil gloriabor nisi in infirmita
tibus meis. Nam et si voluero
gloriari non ero insipiens veri
tatem enim dicam. Parco autem
ne quis existimet me supra id
quod videt in me; aut audit ali
quid ex me; Et ne magnitudo
reuelationum extollat me. datus
est michi stimulus carnis mee an
gelus sathane ut me colaphiset.
Propter quod ter dominum rogaui ut
discederet a me. Et dixit michi suf
ficit tibi gratia mea. Nam virtus
in infirmitate perficitur. Libenter
igitur gloriabor in infirmitatibus
meis. ut inhabitet in me virtus
cristi. Propter quod placeo michi in in
firmitatibus meis. in contume
lijs in necessitatibus. in persecutio
nibus in angustijs pro cristo. Cum
enim infirmor tunc potens sum.
Factus sum insipiens vos me ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ coegistis. Ego enim a vobis
debui commendari. Nichil enim mi
nus ab hijs fui qui sunt supra
modum apostoli. Tamen et si nichil sum
signa tamen apostolatus mei facta sunt
super vos in omni patientia. in sig
nis et prodigijs et virtutibus.
Quid enim est quod minus habuistis
pre ceteris ecclesijs. nisi quod ego ipse
non grauaui vos. Donate michi
hanc iniuriam. Ecce tertio hic pa
ratus sum venire ad vos. et non
ero grauis vobis. Non enim quero
que vestra sunt sed vos. Nec enim
debent filij parentibus thesaurizare
sed parentes filijs. Ego autem liben
tissime impendam. et superimpen
dar ipse pro animabus vestris. Licet
plus vos diligens minus diligar
a vobis. Sed esto. Ego vos non gra
uaui. Sed cum essem astutus dolo
vos cepi. Numquid per aliquem eo
quos misi ad vos circumueni vos.
Rogaui tytum et misi cum eo fra
trem. Numquid titus vos cir
cumuenit. Nonne eodem spiritu am
bulauimus. Nonne ysdem vestigijs.
Olim putatis quod excusemus nos
apud vos. Coram deo in cristo lo
quimur. Omnia autem karissimi propter
vestram edificationem. Timeo ne forte
cum venero. non quales volo inue
niam vos. et ego inueniar a vobis
qualem non vultis. Ne forte conten
tiones emulationes. animositates.
dissensiones detractiones susurra
tiones inflationes seditiones sint
inter vos. Ne iterum cum vene
ro humiliet me deus apud vos. et.

lugeam multos ex hiis qui ante peccaverunt, et non egerunt penitenciam super inmundicia et fornicatione et impudicicia quam gesserunt.

C. xiii.

Ecce tercio hoc veniam ad vos. In ore duorum vel trium stabit omne verbum. Predixi enim vobis et predico ut presens et nunc absens hiis qui ante peccaverunt et ceteris omnibus. quoniam si venero iterum non parcam. An experimentum eius queritis qui in me loquitur xpus. Qui in vobis non infirmatur, sed potens est in nobis. Nam et si crucifixus est ex infirmitate nostra. sed vivit ex virtute dei. Nam et nos infirmi sumus in illo. sed vivemus cum illo ex virtute dei in nobis. Vos metipsos temptate, si estis in fide ipsi vos probate. An non cognoscitis vos quia xpus ihesus in vobis est, nisi forte reprobi estis. Spero autem quod cognoscetis quia nos non sumus reprobi. Oramus autem deum ut nichil mali faciatis non ut nos probati pareamus, sed ut vos quod bonum est faciatis. Nos autem ut reprobi simus. Non enim possumus aliquid adversus veritatem. sed pro veritate. Gaudemus autem quod nos infirmi minus vos autem potentes estis. Hoc et oramus vestram consumacionem. Ideo hec absens scribo. ut non presens durius agam. secundum potestatem quam dominus dedit michi, in edificacionem et non in destructionem vestram. De cetero fratres gaudete. perfecti estote. exhortamini. idem sapite pacem habete. Et deus pacis et dilectionis erit vobiscum. Salutate invicem in osculo sancto. Salutant vos sancti omnes. Gratia domini nostri ihesu xpi et caritas dei, et communicatio sancti spiritus sit cum omnibus vobis. Amen.

Galathe sunt greci. Hii verbum veritatis primum ab apostolo acceperunt, sed post discessum eius temptati sunt a falsis apostolis ut in legem et circumcisionem verterentur. Hos apostolus revocat ad fidem veritatis. scribens eis ab Epheso per Tychicum.

Incipit epistola Pauli ad Galathas.

Paulus apostolus non ab hominibus neque per hominem sed per ihesum xpm et deum patrem qui suscitavit eum a mortuis, et qui mecum sunt omnes fratres, ecclesiis galacie. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu xpo. Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris ut eriperet nos de presenti seculo nequam. secundum voluntatem dei patris nostri. Cui est gloria in secula seculorum amen. Miror quod sic tam cito transferimini. ab eo qui vos vocavit in gratiam xpi. in aliud evangelium. quod non est evangelium aliud. nisi sunt aliqui qui vos perturbant, et volunt convertere evangelium xpi. Sed licet nos aut angelus de celo evangelizet vobis preter quam quod evangelizavimus vobis anathema sit. Sicut predicimus et nunc iterum dico. Si quis vobis evangelizaverit preter id quod accepistis anathema sit. Modo enim hominibus suadeo aut deo, aut quero hominibus placere. Si adhuc hominibus placerem xpi servus non essem. Notum enim facio vobis fratres evangelium quod evangelizatum est a me quia non est secundum hominem. neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per revelationem ihesu xpi. Audistis enim conversationem meam aliquando in iudaismo quia supra modum

persequebar ecclesiam dei.

persequebar ecclesiam dei et expug
nabam illam: et proficiebam in
iudaysmo. supra multos coetaneos
meos in genere meo. habundan
tius emulator existens paternarum
mearum tradicionum. Cum autem
complacuit ei qui me segregauit
de utero matris mee. et uocauit
me per graciam suam ut reuelaret
filium suum per me, ut euange
lizarem illum in gentibus. con
tinuo non acquieui carni et sang
uini neque ueni ierusalem ad antecessores
meos aplos. sed abii in arabiam.
et iterum reuersus sum in damascum.
Deinde post annos tres ueni ieru
salem. uidere petrum. et mansi
apud eum diebus quindecim. Alium
autem aplorum neminem uidi nisi
iacobum fratrem domini. Que autem
scribo uobis ecce coram deo quia non
mencior. Deinde ueni in partes syrie
et cilicie. Eram autem ignotus facie
ecclesys iudee que erant in xpo. Tantum
autem auditum habebant, quoniam qui
persequebatur nos aliquando nunc
euangelizat fidem: quam aliquando
expugnabat, et in me glorificabat
deum. :

ij.

Deinde post annos quatuor
decim iterum ascendi ie
rosolimam cum barnaba.
assumpto et tyto. ascendi
autem secundum reuelacionem. et contu
li cum illis euangelium dei, et
predicaui in gentibus. Seorsum
autem hys qui uidebantur, aliquid
esse ne forte in uacuum currerem.
aut cucurrissem. Sed neque tytus
qui mecum erat, cum esset gentilis
compulsus est circumcidi, sed propter
subintroductos falsos fratres qui
subintrauerunt explorare libertatem
nostram quam habemus in xpo
ihesu ut nos in seruitutem redigerent
quibus neque ad horam cessimus.
subieccioni. ut ueritas euangelii
permaneat apud nos. Ab hys autem
qui uidebantur esse aliquid quales
aliquando fuerint, nichil mea interest.
Deus enim personam hominis non ac
cipit. Michi autem qui uidebantur
esse aliquid nichil contulerunt. Sed
econtra cum uidissent quod creditum
est michi euangelium preputii
sicut petro circumcisionis. qui enim
operatus est petro in apostolatum cir
cumcisionis operatus est michi et inter
gentes, et cum cognouissent graciam
que data est michi iacobus et ce
phas. et iohannes qui uidebantur
columpne esse, dexteras dederunt michi
et barnabe societatis, ut nos in
gentes ipsi autem in circumcisionem
tantum ut pauperum xpi essemus memo
res, quod eciam sollicitus fui hoc ipsum
facere. Cum uenisset autem cephas
anthiochiam. in faciem ei restiti quia
reprehensibilis erat. Prius enim quam ue
nirent quidam ab iacobo cum gen
tibus edebat. Cum autem uenissent
subtrahebat et segregabat se timens
eos. qui ex circumcisione erant.
et simulacioni eius consenserunt
ceteri iudei: ita ut barnabas duce
retur ab eis in illam simulacionem
Sed cum uidissem quod non recte am
bularent, ad ueritatem euangelii.
dixi cephe coram omnibus. Si tu iu
deus cum sis gentiliter uiuis et
non iudaice: quo gentes cogis iu
daizare. Nos natura iudei et non
ex gentibus, peccatores. Scientes autem
quod non iustificatur homo. ex operibus
legis nisi per fidem ihesu xpi. et nos
in xpo ihesu credimus. ut iustifi
cemur ex fide xpi et non ex operi
bus legis. Propter quod ex operibus
legis. non iustificabitur omnis caro. Quod
si querentes iustificari in xpo in
uenti sumus et ipsi peccatores. Nunquid
xpus peccati minister est. Absit. Si enim
quod destruxi, hoc iterum reedifi
co. preuaricatorem me constituo. Ego
enim per legem legi mortuus sum.
ut deo uiuam. xpo. confixus sum
cruci. uiuo autem iam non ego.

viuit uero in me xpistus. Quod autem
viuo nunc in carne, in fide viuo
filij dei qui dilexit me et tradidit
semetipsum pro me. Non abicio gra
tiam dei. Si enim per legem iusticia,
ergo xpistus gratis mortuus est.

O insensati galathe. iij.
quis uos fascinauit non
credere ueritati ante quorum
oculos ihesus xpistus proscriptus est et
in uobis crucifixus. Hoc solum a uobis
uolo discere ex operibus legis spiritum
accepistis, an ex auditu fidei. Sic
stulti estis ut cum spiritu ceperitis nunc
carne consumamini. Tanta passi
estis sine causa si tamen sine causa. Qui
ergo tribuit uobis spiritum et operatur
uirtutes in uobis ex operibus legis
an ex ~~operibus fidei operi~~ auditu
fidei. Sicut scriptum est. Abraham
credidit deo et reputatum est ei ad
iusticiam. Cognoscite ergo quia qui
ex fide sunt, hij filij abrahe sunt.
Prouidens autem scriptura quia
ex fide iustificat gentes deus, prenun
ciauit abrahe quia benedicentur
omnes gentes in te. Igitur qui ex fide
sunt benedicentur cum fideli abra
ham. Quicumque enim ex operibus
legis sunt sub maledicto sunt. Scrip
tum est enim. Maledictus homo qui
non permanserit in omnibus que scrip
ta sunt in libro legis ut faciat ea.
Quoniam autem in lege nemo iustificatur
apud deum, manifestum est quia
iustus ex fide viuit. Lex autem non
est ex fide, sed qui fecerit ea ui
uet in illa. Xpistus nos redemit de
maledicto legis, factus pro nobis
maledictum quia scriptum est. Ma
ledictus homo qui pendet in ligno
ut in gentibus benediccio abrahe fie
ret, in ihesu ut pollicitacionem spiritus
accipiamus per fidem. Fratres secundum
hominem dico. Tamen hominis confirmatum
testamentum nemo spernit aut
super ordinat. Abrahe dicte sunt
promissiones et semini eius. Non
dicit et seminibus, quasi in multis. Sed quasi
in uno et semini tuo qui est xpistus.
Hoc autem dico testamentum con
firmatum a deo quae post quadrin
gentos et triginta annos facta
est lex, non irritum facit ad eua
cuandas promissiones. Nam si ex
lege esset hereditas, iam non ex
promissione. Abrahe autem per
repromissionem donauit deus. Quid
igitur lex? Propter transgressionem
posita est, donec ueniret semen cui
promiserat, ordinata per angelos
in manu mediatoris. Mediator
autem unius non est. Deus autem
unus est. Lex autem aduersus pro
missa dei. Absit. Si enim data esset
lex que posset iustificare uere ex
lege esset iusticia. Sed conclusit scrip
tura omnia sub peccato ut promissio ex
fide ihesu xpisti daretur credentibus.
Prius autem quam ueniret fides
sub lege custodiebamur, conclusi
in eandem fidem que reuelanda
erat. Itaque lex pedagogus noster fuit
in xpisto ut ex fide iustificemur. At
ubi uenit fides, iam non sumus
sub pedagogo. Omnes enim filij dei
estis per fidem que est in xpisto ihesu.
Si ergo uos xpisti, ergo abrahe se
men estis, secundum promissionem
heredes.

iiij.
Dico autem. Quanto tempore
heres paruulus est nichil
differt a seruo cum sit dominus
omnium. Sed sub tutoribus et actori
bus est usque ad prefinitum tempus a pa
tre. Ita et nos cum essemus paruuli
sub elementis huius mundi era
mus seruientes. At ubi uenit ple
nitudo temporis, misit deus filium
suum natum ex muliere factum sub le
ge, ut eos qui sub lege erant re
dimeret, ut adopcionem filiorum
reciperemus. Quoniam autem estis fi
lij dei misit deus spiritum filij sui in
corda uestra clamantem abba pater.
Itaque iam non est seruus sed filius.
Quod si filius et heres per deum.

Sed tunc quidem ignorantes deum.
hys qui natura non sunt dij ser-
uiebatis. nc aut cum cognoueri-
tis deum. ymo cogniti estis a deo.
Quo conuertimini iterum ad in-
firma et egena elementa quibus
denuo seruire vultis. dies obserua-
tis et menses et annos et tempora
Timeo uos ne forte sine causa la-
boraverim in uobis. Estote sicut et
ego. quia et ego sicut uos. Obsecro
uos fratres nichil me lesistis. Sci-
tis autem qz per infirmitatem.
carnis ewangelizaui uob iam pri-
dem et temptacionem uram in car-
ne mea non spreuistis. neqz respu-
istis. sed sicut angelum dei accepi-
stis me. sicut ihm xpm. Ubi est
ergo beatitudo ura. Testimoniu-
m enim perhibeo uob quia si fieri po-
tuisset. oculos uros eruissetis et
dedissetis michi. Ergo inimicus fcs
uobis sum. uerum dicens uobis.
Emulantur uos non bene. sed exclu-
dere uos uolunt ut illos emulemini.
Bonu emulamini in bono semper et
non tm cum presens sum apud uos.
Filioli mei quos iterum parturio.
donec formetur xpus in uobis.
Vellem aut esse apud uos modo et
mutare uocem meam quia con-
fundar in uob. Dicite m qui sub
lege vultis ee. legem non legistis
Scriptum e enim qm abraham
duos filios habuit. unu de ancil-
la et unum de libera. Sed q de
carne ancilla scdm ~~deum~~ natus e. qui
autem de libera per repromissio-
nem. que sunt per allegoriam
dcta. Hec enim sunt duo testamenta.
Unu quidem i monte syna in ser-
uitutem generans. que est agar.
Syna enim mons est in arabia q
coniunctus est ei que nunc e ierlm
Libera est cum est mater nra. Scrip-
tum est enim. letare sterilis. que no
paris erumpe et clama que no
parturis quia multi filij deserte.

magis qm eius que h3 virum.
Nos autem fres scdm ysaac pro-
missionis filij sumus. Sed quo-
modo tunc qui scdm carnem natus
fuerat. persequebatur eu q scdm
spm ita et nunc. Sed quid dicit
scriptura. Eice ancillam et filiu
eius. Non enim heres erit filius an-
cille. cum filio libere. Itaqz fres no
sumus. filij ancille sed libere. Q̄
libertate xps nos liberauit. v
Statē ergo et nolite iteru
iugo seruitutis contineri
Ecce ego paulus dico uob
qm si circumcidamini xps uob nichil
proderit. Testificor aut rursum
omni hoi circumcidenti se qm debitor
est uniuerse legis faciende. Eua-
cuati estis a xpo qui in lege iu-
stificamini. a gratia excidistis.
Nos aut spm dei ex fide spem iu-
sticie expectamus. Nam in xpo
ihu neqz circumcisio aliquid ualet
neqz preputium. sed fides que p
caritatem operatur. Currebatis
bene. Quis uos fascinauit veri-
tati obedire. Nemini consensitis.
Persuasio non est ex eo qui uocat
uos. Modicum fermentu totam
massam corrumpit. Ego confi-
do in uobis in dno qz nichil aliud
sapietis. Qui aut conturbat uos
portabit iniquitatem. quicumqz
est ille. Ego autem fres si circum-
cisione adhuc predico. quid adhuc
persecutionem patior. Ergo euacu-
atum est scandalum crucis xpi
Utinam et abscidantur. qui uos
conturbant. Uos aut in libertatem
uocati estis. fres tm ne libertatem
detis in occasionem carnis. sed p
caritatem spus seruite inuicem
Ois enim lex in uno sermone im-
pletur. Diliges proximu tuum
sicut teipm. Q si inuicem mor-
detis. et comeditis. uidete ne ab
inuicem consumamini. Dico autem
in xpo. Spu ambulate. et desi-

deria carnis non perficietis. Caro
autem concupiscit adversus spm,
spus autem adversus carnem.
Hec enim sibi invicem adversantur,
ut non quecumque vultis illa faciatis.
Quod si spu ducimini non estis sub
lege. Manifesta aut sunt opera
carnis. que sunt fornicacio immu
dicia impudicicia luxuria ydolo
rum servitus veneficia inimici
ne. contenciones. emulaciones ire
rixe dissensiones. secte. invidie.
hereses. homicidia. ebrietates. co
messaciones. et hiis similia q pre
dico vob sic predixi. qm qui talia agunt
regnum dei non consequentur.
Fructus aut spus est. caritas
gaudium pax bonitas longani
mitas paciencia benignitas. ma
suetudo. fides modestia continen
cia castitas. Adversus huiusmodi no
est lex. Qui aut sunt xpi carne
suam crucifixerunt, cum viciis
et concupiscentiis. Si spu vivi
mus spu et ambulemus. Non
efficiamur inanis glorie cupidi in
vicem provocantes. invicem
invidentes.

·VI·

Fratres et si preoccupatus
fuerit homo in aliquo de
licto. vos qui spirituales
estis. huiusmodi instruite. in spu le
nitatis. considerans te ipm. ne
et tu tempteris. Alter alterius.
onera portate. et sic adimplebitis
legem xpi; Nam si qs existimat
se aliquid esse cum nichil sit. ipe
se seducit. Opus autem suum pro
bet unusquisque et sic in semetipso
tm gloriam habebit et non in altero.
Unusquisque enim onus suum por
tabit. Communicet aut hiis qui
cathezizatur verbo ei qui se ca
thezizat. in omnibus bonis. Nolite
errare deus non irridetur. Que
enim seminaverit homo hec et me
tet; Qm qui seminat in carne
sua. de carne et metet corrupcionem.
Qui aut seminat in spu de spu
metet vitam eternam. Bonum
aut facientes non deficiamus tpe
enim suo metemus non deficientes.
Ergo dum tempus habemus operemur
bonum ad omnes. Maxime aut ad do
mesticos fidei. Videte qualibus litteris
scripsi vobis, manu mea. Qui
cumque enim volunt placere in car
ne hii cogunt vos circumcidi tm
ut crucis xpi persecucionem non pa
ciantur. Neque enim qui circumciduntur,
hii legem custodiunt, sed volunt
vos circumcidi ut in carne vra
glorientur; Michi autem absit
gloriari nisi in cruce dni mei ihu
xpi. per quem michi mundus crucifixus
est et ego mundo. In xpo enim
ihu. neque circumcisio aliquid va
let. neque preputium. sed nova crea
tura; per fidem ihu xpi. Et quicumque
hanc regulam secuti fuerint pax
super illos et misericordia. et super israel
dei. De cetero nemo michi molestus
sit. Ego enim stigmata dni ihu in
corpore meo porto. Gracia dni
nri ihu xpi cum spu vro fratres
Amen ;

Ephesii sunt Asiani hii ac
cepto verbo veritatis per
stiterunt in fide. hos colla
udat ~~apls~~ apls scribens eis a ro
ma de carcere per tychicum dyaco
num ;

Paulus apls xpi ihu
per voluntatem dei
sanctis omnibus qui sunt
ephesi et fidelibus in xpo

ihu. Gratia uob et pax a deo pa
tre et dno ihu xpo. Benedictus
deus et pater dni nri ihu xpi;
qui bndixit nos in oi bndictione
spuali in celestibus in xpo sicut
elegit nos in ipo ante mundi co
stitucioem ut eemus sci et im ma
culati ante conspcm eius in ca
ritate, qui pdestinauit nos in ad-
opcioem filioz per ihm xpm in
ipm scdm propositum uolunta
tis sue in laudem gle gre sue;
in qua gratificauit nos deus,
in dilecto filio suo. in quo hemq
redemptioem per sanguinem ipi9
remissioem pctoz scdm diuicias
gracie eius; que superhabunda
uit in nobis. in oi sapia et pru-
dencia. ut notum faceret nobis
sacrm uoluntatis sue scdm bene
placitum. quod proposuit in eo.
in dispensacoem plenitudinis
tempoz, instaurare oia in xpo
que in celis et que in terris sc,
in ipo in quo etiam nos sorte,
uocati sumus, predestinati se
cundu propositum eius; q oia
operatur. scdm consiliu uolun
tatis sue; ut simq in laudem
glorie eius; qui an sperauimq
in xpo. in quo et uos cum audis
setis. uerbum ueritatis ewange
lium salutis uestre in quo et cre
dentes signati estis. spu promis
sionis. qui est pignus heredita
tis nre in redemptoem acquisi
tionis. in laudem glorie ipius.
Propterea et ego audiens, fide
uram que est in xpo ihu et di
lcoem in omis sanctos. non cesso
gracias agens pro uob memori
am uri faciens. in oronibz meis
ut deus dni nri ihu xpi pater
glorie det uobis spm sapie. et re
uelacionis in cognicione eius.
illuminans oculos cordis uri
ut sciatis que sit spes uocationis,

eius. que diuitie glorie heredita
tis eius. in sanctis. et que sit su
eminens magnitudo uirtutis
eius. in nos qui credimus scdm
operationem potencie uirtutis
eius quam operatus est in xpo
suscitans illum a mortuis et
constituens ad dexteram suam
in celestibus sup oem ptatem
et uirtutem et dnacoem et omne
nomen quod noiatur. non solu
in hoc seculo sed etiam in futuro.
et oia subiecit sub pedibus eius
et ipm dedit caput sup oem ec
clesiam. que est corpus ipiq et
plenitudo eius. que oia in oibq
adimplentur.

.ij.

Et uos cum mortui eetis
in delictis, et pctis uris
in quibus aliqn ambu
lastis. scdm sclm mundi huius,
scdm pricipem ptatis huiq aeris
spus qui nunc operat. in filios
diffidencie in quibq et nos aliqn
conuersati sumus, in desideriis
carnis nre facientes uoluntatem,
carnis et cogitationu et eramq na
filij ire sicut et ceteri. Deus autem
qui diues est in mia propt nimi
am caritatem suam qua dilexit
nos. et cum eemus mortui pctis
conuiuificauit nos xpo. cuius
gracia estis saluati et consuscita
uit et consedere fecit in celestibus
in xpo ihu ut ostenderet in sclis
superuenientibus. habundantes
diuitias gratie sue in bonitate.
super nos in xpo ihu. Gratia enim
estis saluati per fidem et hoc non
ex uob. dei enim donum est non
ex operibus ut ne quis glorietur
Ipius enim sumus factura creati
in xpo ihu in operibus bonis q
preparauit deus ut in illis ambu
lemq. Propt quod memores esto
te. q aliqn uos gentes eratis.
in carne qui dicebamini. preputi
um ab ea q dr circumcisio in car

ne manufacta qui eratis in tpe
illo sine xpo alienati a conuer
satione israhel. et hospites testa
mentorum promissionis spem non
habentes. et sine deo in hoc mundo
Nunc aut in xpo ihu uos q ali
qn eratis longe facti estis prope
in sanguine xpi. Ipse est enim pax
nra qui facit utraque unum et
medium parietem materie sol
uens inimicitias in carne sua le
gem mandatorum decretis euacu
ans ut duos condat in semetipso
in unum nouum hoiem faciens
pacem et reconciliet ambos in
uno corpore deo per crucem inter
ficiens inimicitiam in semetipso
et ueniens euangelizauit pacem
uobis qui longe fuistis. et pacem
hiis qui prope. qm per ipm ac
cessum ambo in uno spu ad prem
Ergo iam non estis hospites et
aduene. sed estis ciues scorum et
domestici dei superedificati sup
fundamentum aplorum et propheta
rum. Ipso summo angulari la
pide xpo ihu in quo ois edificacio
constructa crescit in templum.
scm in dno. In quo et uos coedifica
mini in habitaclm dei in spu sco
Huius rei gracia ego paulus.
vinctus ihu xpi pro uos gentibus
Si tn audistis dispensacoem gre
dei que data est michi in uobis
qm scdm reuelacoem notum mi
chi est sacramentum sic superius
scripsi in breui, prout potestis le
gentes intelligere. prudenciam
meam in misterio xpi q alijs ge
neracionibus non est agnitum fi
lijs hoim sicut nunc reuelatu
est sanctis aplis eius et prophe
tis, in spu esse gentes coheredes
et concorporales et comparticipes
promissionis in xpo ihu per eu
cuius factus sum minister. scdm
donu gre dei que data est michi.
scdm operacoem uirtutis eius.

Michi autem omnium scorum minimo
data est gracia hec in gentibus.
euangelizare inuestigabiles di
uicias xpi. et illuminare oms que
sit dispensacio sacramenti. abscon
diti a seclis in deo. qui oia creauit
ut innotescat principibus et potesta
tibus in celestibus per ecclesiam multi
formis sapiencia dei scdm pre
finicionem seculorum quam fecit
in xpo ihu dno nro. in quo habemus
fiduciam et accessum in confide
ncia per fidem eius. Propter quod
peto ne deficiatis in tribulacoibus
meis pro uobis que est gla ura.
Huius rei gracia flecto genua
mea ad prem dni nri ihu xpi
ex quo ois paternitas in celis et in
terra nominatur. ut det uobis scdm
diuicias glorie sue. uirtutem cor
roborari per spm eius. in interio
re hoie. habitare xpm per fidem
in cordibus uris in caritate radi
cati et fundati ut possitis compre
hendere. cum oibus sanctis que
sit latitudo longitudo et sublimi
tas et profundum. Scire etiam
super eminentem scie caritatem.
xpi. ut impleamini in oem plen
itudinem dei. Ei aut qui potens
est facere oia superhabundanter
qm petimus aut intelligimus,
scdm uirtutem que operatur in no
bis, ipsi gloria in ecclesia et in xpo
ihu et in oms generacoes seculi se
culorum. Amen. iiii

Obsecro uos itaque ego uinctus
in dno, ut digne ambule
tis uocacione qua uocati
estis cum omni humilitate. et ma
nsuetudine cum paciencia subporta
ntes inuicem in caritate solli
citi seruare unitatem spus in
vinculo pacis. unum corpus et unus
spus sicut uocati estis in una spe
uocacionis uestre. Unus dns. una
fides. unum baptisma. unus deus
et pr omnium. qui super oms et per

oia et in omibus nobis qui est bn
dictus in secula seculorum amen
Unicuique aut uestrum data est gra
sedm mensuram donacois xpi
Propt quod dicit. Ascendens in
altum captiua duxit captiuita
tem dedit dona hoibus. Qd aut
ascendit quid est nisi quia et de
scendit. primu in inferiores ptes
terre. Qui descendit ipe est et q
ascendit super oms celos. ut ad
impleret oia. Et ipe dedit quosd
quidem aplos. quosdam aut pro
phetas. alios uero euangelistas
alios autem pastores et doctores
ad consumacoem sancto(rum) in opus
ministerij. in edificacoem corporis
xpi. donec occurramus oms in uni
tatem fidei. et agnicois filij dei.
in virum perfctm in mensuram
etatis plenitudinis xpi. ut
ve iam non simus paruuli fluc
tuantes et circumferamur omni
uento doctrine in nequicia hom
in astucia ad circumuencoem erro
ris. Veritatem autem facientes
in caritate crescamus in illo per
oia qui est caput xpus ex quo
totum corp compactum e. et con
nexum per oem iuncturam sub
ministracionis. sedm operacoem in
mensura uniuscuiusque membri.
augmentum corporis facit edi
ficacoem sui in caritate. Hoc igi
tur dico et testificor in dno ut iam
non ambuletis sicut gentes am
bulant in uanitate sensus sui.
tenebris obscuratum. habentes
intellem alienati a uita dei per
ignoranciam que est in illis. ppt
cecitatem cordis ipso(rum) qui despe
rantes semetipsos tradiderunt in
pudicicie. in operacoem inmundi
cie oms et auariciam. Vos aut
non ita didicistis xpm. si tn illu
audistis et in ipo edocti estis. sic
est ueritas in ihu xpo deponite
uos sedm pristinam conuersacoem
ueterem hoiem qui corrumpitur.

sedm desideria erroris. Renoua
mini autem spu mentis ure.
et induite nouum hoiem q sedm
deum creatus est. in iusticia. et
sctitate ueritatis. Propter quod
deponentes mendacium loquimini
veritatem unusquisque cum proxi
mo suo. qm sumus inuicem me
bra. Irascimini et nolite peccare.
Sol non occidat super iracundiam
uram. Nolite locum dare dyabo
lo. Qui furabatur iam non furet.
Magis autem laboret operando
manibus suis quod bonum est.
ut habeat unde tribuat necessitatem
pacienti. Ois sermo malus ex
ore uro non procedat. Sed si qs
bonus est. ad edificacoem oportu
nitatis fidei ut det gram audien
tibus. Et nolite contristare spm
scm dei in quo signati estis. in di
em redempcois. Ois amaritudo
et ira et indignacio et clamor.
et blasphemia collatur a uob cum
omni malicia. Estote aut inui
cem benigni. misericordes dona
ntes inuicem sicut et ds donauit
uobis.

.IIII.

Estote imitatores dei sicut
filij kmi. et ambulate in
dilecone sicut et xpus dilexit
nos et tradidit semetipm pro
nobis. oblacoem et hostiam deo
in odorem suauitatis. Fornicacio
aut et ois immundicia aut aua
ricia non noietur in uobis sicut
decet sanctos aut turpitudo. aut
stultiloquium aut scurilitas q
adrem non ptinet sed magis
gra(rum) accio. Hoc aut scitote intel
ligentes q ois fornicator aut in
mundus aut auarus q est ydolo(rum)
seruitus non ht hereditatem in
regno xpi et dei. Nemo uos sedu
cat inanibus uerbis. propter
hoc aut uenit ira dei in filios dif
fidencie. Nolite ergo effici pticipes
eo(rum). Eratis em aliqn tenebre nc
aut lux in dno. ut filij lucis am

bulate. Fructus enim lucis est in
omni bonitate et iusticia et ve
ritate, probantes quid sit bnpla
citum deo. Et nolite coicare ope
ribus infructuosis tenebrarum
magis autem redarguite. Que
autem in occulto fiunt ab ipis
turpe est dicere. Omnia enim que ar
guuntur, a lumine manifestantur.
Omne enim quod manifestatur, lu
men est. Propterea dicit. Surge
qui dormis, et exurge a mortu
is. et illuminabit te xpus. Vide
te itaque fratres quo caute ambule
tis, non qi insipientes, sed ut sa
pientes. Redimentes tempus qm
dies mali sunt, Propterea noli
te fieri imprudentes, sed intelli
gentes que sit voluntas dei, et no
lite inebriari vino in quo e luxo
uria. Sed implemini spu sancto,
loquentes vobis metipis in psal
mis et ymnis et canticis spualibus
cantantes et psallentes in cordi
bus vris dno gras agentes semp
pro oibus in noie dni nri ihu xpi
deo et pri subiecti estote invicem
in timore xpi. Mulieres viris suis
subdite sint sicut placuit dno. qm
vir caput est mulieris sic xpus cap
est ecclie ipse salvator corporis ei
Sed sicut ecclia subiecta est xpo,
ita et mulieres viris suis in oibus
Viri diligite uxores vras sicut et
xps dilexit ecclesiam, et semetipm
tradidit pro ea. ut illam scifica
ret mundans lavacro aque in ver
bo vite: ut exhiberet ipe sibi glori
osam eccliam non hntem macu
lam aut rugam aut aliqd hmoi
sed ut sit sancta et imaculata;
Ita et viri debent diligere uxores
suas, ut corpora sua. Qui suam
uxorem diligit. seipm diligit. Ne
mo enim carnem suam odio hnit
sed nutrit et fovet eam. sic et xps
ecclesiam quia membra sumus
corporis eius. de carne eius et de
ossibus eius. Propter hoc relinquet
homo prem et mrem et adherebit

uxori sue, et erunt duo in carne
una. Sacramentu hoc magnum
e, ego aut dico in xpo et in ecclia
Verumtamen et vos singuli unus
quisque uxorem suam sic seipm
diligat, uxor autem timeat viru
suum;

v.

Filii obedite parentibus vris
in dno, hoc enim iustum e
honora prem tuum, et
matrem tuam. quod est
mandatum primu in promissioe
ut bene sit tibi et sis longevus su
terram. Et vos pres nolite ad ira
cundiam provocare filios vros
sed educate illos in disciplina et
in correptoe dni. Servi obedite
dnis carnalibus cum timore et
tremore in simplicitate cordis
vri sic xpo. non ad oclm servien
tes quasi hoibus placentes, sed ut
servi xpi facientes voluntatem dei
ex animo cum bona voluntate
servientes, sicut dno et non hoibus
Scientes qm unusquisque quodcumque
fecerit bonu hoc recipiet a dno sive
servus sive liber. Et vos dni ead
facite. illis remittentes minas.
scientes qr et illoru et vr dns est
in celis, et personaru acceptio no
est apud deum. De cetero fres co
fortami dno et in potencia virtutis
eius. Induite vos armatura dei,
ut possitis stare adversus insidi
as dyaboli. qm non est colluctaci
o vobis adversus carne et sang
uinem, sed adversus principes et
ptates adversus mundi rectores
tenebrarum haru, contra spualia
nequicie in celestibus. Propterea
accipite armaturam dei ut pos
sitis resistere in die malo et in
oibus perfecti stare, State ergo
succincti lumbos vros in verita
te induti lorica iusticie et calci
ati pedes. in preparacoen evan
gelii pacis. in oibus assumentes
scutum fidei in quo possitis om
tela nequissimi ignea extinguere

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

et galeam salutis assumite et gla
dium spiritus quod est verbum dei,
per omnem orationem et obsecrationem
orantes omni tempore in spiritu et in
ipso vigilantes, in omni instan
tia et obsecratione pro omnibus sanctis
et pro me ut detur michi sermo in
apertione oris mei, cum fiducia
notum facere misterium evange
lii, pro quo legatione fungor in ca
thena ita ut in ipso audeam prout
oportet me loqui, Sed verbum
dei non potest alligari. ut autem et
vos sciatis que circa me sunt quid agam
omnia nota faciet vobis thicus ka
rissimus meus, frater et fidelis
minister in domino, quem misi ad vos
in hoc ipsum ut cognoscatis que circa
nos sunt, et consoletur corda vestra
Pax fratribus et caritas cum fide
a deo patre nostro et domino ihesu christo,
Gratia cum omnibus qui diligunt
dominum nostrum ihesum christum in incorrup
tione. Amen.

Philipenses sunt macedo
nes. hii accepto verbo ve
ritatis perstiterunt in fi
de, nec receperunt falsos apostolos
hos apostolus conlaudat scribens eis
a roma de carcere per epafrodi
tum;

Incipit epistola pauli. ad philipenses

Paulus et thymotheus
servi christi ihesu omnibus
sanctis in christo ihesu
qui sunt philippis cum
episcopis et dyaconibus,
Gratia vobis et pax a
deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratias
ago deo meo in omni memoria
vestri semper in cunctis orationibus meis
pro omnibus vobis cum gaudeo depre
cationem faciens super communione vestra
in evangelio christi. a prima die usque
nunc confidens hoc ipsum quia qui
cepit in vobis opus bonum per
ficiet usque in diem christi ihesu, Sic
est michi iustum hoc sentire pro
omnibus vobis eo quod habeam vos in
corde et in vinculis meis, et de
fensione et confirmatione evan
gelii socios gaudii mei omnes vos
esse, Testis enim michi est deus quo
cupiam omnes vos in visceribus
ihesu christi. Et hoc oro ut caritas vestra
magis ac magis habundet in scientia
et in omni sensu ut probetis potiora
ra. et sitis sinceres et sine offen
sa in diem christi. repleti fructu iu
sticie per ihesum christum in laudem et
gloriam dei, Scire autem vos volo fratres
quia que circa me sunt magis ad
profectum venerunt evangelii,
ita ut vincula mea manifesta fie
rent, in christo ihesu in omni pretorio et
in ceteris omnibus. ut et plures e fra
tribus confidentes in vinculis me
is. habundantius auderent sine
timore verbum dei loqui, Quidam
quidem et propter invidiam. et con
tencionem. quidam autem et propter
bonam voluntatem christum predicant.
Quidam vero ex caritate scientes
quoniam in defensionem evangelii positus
sum, Quidam autem ex contencione
christum annunciant non sincere ex
istimantes. pressuram se suscitare
vinculis meis, Quid enim. dum
omni modo sive per occasionem sive
per veritatem christus annunciatur
et in hoc gaudeo. sed et gaudebo.
Scio enim quod hoc michi proveniet
in salutem per vestram orationem et
subministrationem spiritus christi secundum ex
pectationem christi et spem meam,
quia in nullo confundor. sed in omni
fiducia sic semper et nunc magnifica

bitur xpus in corpore meo siue
per uitam siue per mortem. Mi-
chi enim uiuere xps est et mori lu-
crum. Q si uiuere in carne hoc
michi fructus operis est et quid
eligam ignoro. Coartor enim eduo
bus. desiderium hns dissolui et es-
se cum xpo. Multo magis enim melius
permanere in carne necessarium
est propter uos. et hoc confidens scio.
quia manebo et pmanebo omnibus
uobis ad profectum urm et gaudi-
um fidei. ut gratulacio ura ha-
bundet in xpo ihu in me per meum
aduentum iterum ad uos tm
digne de ewangelio xpi conuersamini
ut siue cum uenero et uidero uos
siue absens audiam de uobis quia
statis in uno spu unanimes. et
collaborantes in fide ewangelii
et in nullo terreamini aduersarijs q
est in illis causa perdicionis uobis
aut salutis. et hoc adeo qz uobis
donatum est pro ipo non solum
ut in eum credatis. sed ut etiam
pro illo paciamini. idem certamen
habentes quale et uidistis i me.
et nunc audistis de me. ij.

Si qua ergo consolacio in
xpo. si quod solacium carita-
tis. si qua societas spus
si qua uiscera miseracionis imple-
te gaudium meum. ut idem sapia-
tis. eandem caritatem habentes
vnanimes id ipm sentientes nich
il per contencionem. neqz per
inanem glam. sed in humilitate
superiores sibi inuicem arbitrantes
non que sua sunt singuli consi-
derantes. sed ea que aliorum.
Hoc enim sentite in uobis qd et in xpo
ihu. qui cum in forma dei esset
non rapinam arbitratus e esse
se equalem deo. sed semetipm ex-
inaniuit formam serui accipi-
ens in similitudinem factus et habi-
tu inuentus ut homo. humiliauit
semetipm. factus obediens usqz
ad mortem mortem aut crucis.

Propter quod et deus illum exaltauit.
et donauit illi nomen quod est su-
per omne nomen. ut in noie ihu omne
genu flectatur celestium terrestri-
um et infernorum et omnis lingua
confiteatur quia dns noster ihs xps
in gloria est dei patris. Itaqz karissimi
mei sicut semper obedistis. non
in presencia mei tm sed multo magis
nunc in absencia mea. cum me-
tu et tremore uram salutem op-
eramini. Deus enim qui operatur
in nobis et uelle et perficere pro bo-
na uoluntate. Oia autem facite
sine murmuracionibus. et hesitaci-
onibus ut sitis sine querela. et sim-
plices sicut filij dei sine reprehensi-
one. in medio nacionis praue et
peruerse. Inter quos lucetis sic-
ut luminaria in mundo uerbum uite con-
tinentes. ad glam meam in die xpi.
quia non in uacuum cucurri neqz
in uacuum laboraui. sed et si im-
molor supra sacrificium et obsequium
fidei uestre gaudeo et gratulor
omnibus uobis. Idipm autem et uos
gaudete et congratulamini michi.
Spero aut in dno ihu xo thimo-
theum cito me mittere ad uos.
ut et ego bono aio sim cognitis
que circa uos sunt. Neminem
enim habeo tam unanimem qui
sincera affectione pro uobis sollici-
tus sit. Omnes enim que sua sunt
querunt non que ihu xpi. Expe-
rimentum aut eius cognoscite
qm sicut filius mecum seruiuit
in ewangelio. hunc ergo spero
me mittere ad uos. mox ut uideo
q circa me sunt confido autem
in dno qm et ipe ueniam ad uos
cito. Necessarium autem existi-
maui. epafroditum frem et coo-
peratorem et commilitonem meum
urm aut aplm et ministrum ne-
cessitatis mee mittere ad uos.
Qm quidem omnes uos desidera-
bat uidere. et mestus erat. prop-
terea qd audieratis illum infirma-
tum. Nam et infirmatus est usqz

ad mortem. Sed deus misertus
est eius. Non solum autem eius
verum etiam mei, ne tristiciam
super tristiciam haberem. Festina-
tius ergo misi illum, ut viso eo
iterum gaudeatis, et ego sine
tristicia sim. Excipite itaque illum
cum omni gaudio in dno et eius-
modi cum honore habete quoniam prop-
ter opus xpi usque ad mortem accessit
tradens aiam suam ut impleret
id quod ex vobis deerat, erga me-
um obsequium; iii.

De cetero fratres mei gaudete
in dno eadem vos scribe-
re michi quidem non pigrum
vobis autem necessarium. Videte
canes, videte malos operarios;
videte concisionem. Nos enim sumus
circumcisio qui spiritu dm servimus
et gloriamur in xpo ihu et non
in carne fiduciam habentes quamquam
ego habeam confidentiam:
et in carne. Si quis alius videtur
confidere in carne ego magis cir-
cumcisus octava die ex genere
israel de tribu beniamin he-
breus ex hebreis secundum legem pha-
riseus, secundum emulacionem persequ-
ens ecclesiam dei. Secundum iusticiam
que in lege est conversatus sum
sine querela. Sed que michi fuerunt lucra
hec arbitratus sum propter xpm de-
trimenta. Verumtamen existimo
omnia detrimenta esse propter emi-
nentem scientiam ihu xpi dni mei
propter quem omnia detrimentum
feci, et arbitror ut stercora ut xpm
lucri facerem, et ut inveniar in
illo, non habens meam iusticiam que
ex lege est, sed illam que ex fide
est xpi que ex deo est iusticia in
fide ad cognoscendum illum et
virtutem resurrectionis eius et so-
cietatem passionis illius, et con-
figuratus morti eius, si quomodo
occurram ad resurrectionem que
est ex mortuis. Non quod iam acciperem
aut quod iam perfectus sim. Sequor
autem si quomodo comprehendam in
quo et comprehensus sum a xpo ihu.
Fratres ego me non arbitror compre-
hendisse adhuc, unde autem que
quidem retro sunt obliviscens, ad
ea vero que sunt anteriora exten-
dens me, ad destinatum persequor
bravium superne vocacionis dei
in ihu xpo. Quicumque ergo perfecti
sumus hoc senciamus, et si quid
aliud sapitis et hoc vobis deus
revelavit. Verumtamen ad quod per-
venimus, ut idem sapiamus et in
eadem permaneamus regula. iiii.

Imitatores mei estote fratres et ob-
servate eos qui ambulant sicut
habetis formam nram. Multi enim
ambulant quos sepe dicebam vo-
bis, nunc autem et flens dico inimicos
crucis xpi. quorum finis interitus
quorum deus venter est, et gloria
in confusione ipsorum qui terrena
sapiunt. Nostra autem conver-
sacio in celis est. Unde et salvato-
rem expectamus dnm nrm ihm
xpm. qui reformavit corpus humi-
litatis nre configuratum corpori
claritatis sue, secundum operacionem
qua possit eciam sibi subicere omnia.
Itaque fratres mei karissimi et desideran-
tissimi gaudium meum et corona
mea sic state in dno karissimi. Eucho-
diam rogo et sinticen deprecor id
ipsum sapere in dno. Etiam rogo et
te germane compar adiuva illas
que mecum laboraverunt in evangelio
cum clemente et ceteris adiutori-
bus meis quorum nomina sunt in libro
vite. Gaudete in dno semper iterum
dico gaudete. Modestia vra nota
sit omnibus hominibus dns prope est.
Nichil solliciti sitis, sed in omni
oracione et obsecracione cum grati-
arum actione peticiones vre innotescant
apud deum. Et pax dei que exupe-
rat omnem sensum custodiat corda
vra et intelligencias vras in xpo.
ihu dno nro. De cetero fratres quecumque
sunt vera, quecumque sunt pudica
quecumque iusta, quecumque sancta, quecumque

amabilia quecumque bone fame, si qua
virtus, si qua laus discipline hec
cogitate que et didicistis et accepi
stis et audistis et vidistis in me.
hec agite et deus pacis erit vobiscum
Gavisus sum autem in domino vehe
menter quoniam tandem aliquando reflo
ruistis pro me sentire sicut et sen
tiebatis. Occupati autem eratis no
n enim propter penuriam dico. Ego enim
didici in quibus sum sufficiens es
se. Scio et humiliari. scio et habunda
re, ubique et in omnibus institutus
saciare et esurire, et habundare
et penuriam pati. Omnia possum
in eo qui me confortat. Verumtamen
vos bene fecistis communicantes
tribulacioni mee. Scitis enim et vos
philippenses, quod in principio evan
gelii, quando profectus sum a macedo
nia, nulla michi ecclesia communicavit
in racione dati et accepti nisi vos
soli quia et thessalonicam semel
et bis in usum michi misistis. Non
quia quero datum sed requiro
fructum habundantem in racione
vestra. Habeo autem omnia et habundo
repletus sum acceptis ab epafro
dito que misistis odorem suavita
tis, hostiam acceptam placabilem
deo. Deus autem meus impleat
omne desiderium vestrum secundum divici
as suas in gloria in christo ihesu. Sa
lutant vos qui mecum sunt fratres
Salutant vos omnes sancti. Maxime
autem qui de cesaris domo sunt.
Gracia domini nostri ihesu christi cum spiritu
vestro. Amen.

Colosenses et hii sunt sicut
laodicenses sunt asiam. Et
ipsi preventi erant a pseudo
prophetis. nec ad eos accessit ipse
apostolus, sed et hos per epistolam corrigit
Audierunt enim verbum ab archippo.
qui et ministerium in eos accepit. Ergo
apostolus iam ligatus scribit eis ab
ephesso. per thytum dyaconem. et
onesimum accolitum.

Paulus apostolus ihesu
christi per voluntatem dei
et thymotheus frater,
hiis qui sunt colosis,
sanctis et fidelibus fratribus.
in christo ihesu. Gracia vobis et pax a
deo patre nostro et domino ihesu christo. Gracias
agimus deo et patri domini nostri ihesu
christi, semper pro vobis orantes au
dientes fidem vestram in christo ihesu
et dileccionem quam habetis in omnes
sanctos propter spem que reposita
est vobis in celis quam cum audi
stis in verbo veritatis evangelii
quod pervenit ad vos sicut et in
universo mundo est, et fructificat
et crescit sicut et in vobis ex ea
die qua audistis et cognovistis
graciam dei in veritate sic didi
cistis ab epafro karissimo et conservo
nostro qui est pro vobis fidelis mi
nister christi ihesu. Qui eciam ma
nifestavit nobis dileccionem vestram
in spiritu. Ideo et nos ex qua die au
divimus non cessamus pro vo
bis orantes, et postulantes, ut
impleamini agnicione volunta
tis eius in omni sapiencia et intel
lectu spirituali. ut ambuletis digne
deo per omnia placentes. in omni
opere bono fructificantes. et cre
scentes in sciencia dei. in omni virtu
te confortati secundum potenciam
claritatis eius, in omni paciencia
et longanimitate. cum gaudio
gracias agentes deo et patri qui dig
nos nos fecit in partem sortis
sanctorum in lumine, qui eripuit
nos de potestate tenebrarum et transtu
lit in regnum filii dileccionis sue.
in quo habemus redempcionem et re
missionem peccatorum qui est yma
go dei invisibilis primogenitus
omnis creature. quia in ipso con
dita sunt universa in celis et in
terra visibilia et invisibilia sive
throni sive dominaciones sive princi
patus sive potestates. Omnia per ipsum.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

et in ipso creata sunt et ipse est an-
omnes et omnia in ipso constant et
ipse est caput corporis ecclesie qui
est principium primogenitus ex mor-
tuis. ut sit in omnibus ipse primatum
tenens. Quia in ipso complacuit
omnem plenitudinem divinitatis
inhabitare et per eum reconcili-
are omnia in ipso pacificans per
sanguinem crucis eius sive que
in celis sunt sive que in terra
sunt. Et vos cum essetis aliquando
alienati et inimici sensu in operibus
malis. nunc autem reconciliavit
in corpore carnis eius per mortem
exhibere vos sanctos et immaculatos
et irreprehensibiles coram ipso. si
tamen permanetis in fide fundati.
et stabiles et immobiles a spe e-
vangelii. quod audistis. quod pre-
dicatum est in universa creatura.
que sub celo est cuius factus sum
ego paulus minister. qui nunc gau-
deo in passionibus pro vobis. et ad-
impleo ea que desunt passionum
christi in carne mea pro corpore eius
quod est ecclesia cuius factus sum
ego minister secundum dispensacionem
dei que data est michi in vobis ut
impleam verbum dei misterium quod
absconditum est a seculis et gene-
racionibus. Nunc autem manifesta-
tum est sanctis eius. quibus vo-
luit deus notas facere divicias
glorie sacramenti huius in genti-
bus quod est christus in vobis spes glorie
quem nos annunciamus. corripi-
entes omnem hominem et docentes
in omni sapiencia. ut exhibeamus
omnem hominem perfectum in christo ihesu
in quo et laboro certando secundum
operacionem eius quam operatur
in me in virtute.

ii.

Volo enim vos scire qualem
sollicitudinem habeam pro
vobis. et pro hiis qui sunt
laodicie. et quicumque non viderunt
faciem meam in carne ut conso-
lentur corda ipsorum instructi in
veritate et in omnes divicias plen-
itudinis intellectus in agnicionem
misterii dei patris et domini christi ihesu
in quo sunt omnes thesauri sapi-
encie et sciencie absconditi. Hoc autem
dico ut nemo vos decipiat in sub-
limitate sermonum. Nam et si cor-
pore absens sum. in spiritu vobiscum
sum gaudens. et videns ordinem
vestrum et firmamentum eius que
est in christo fidei vestre. Sicut ergo ac-
cepistis ihesum christum dominum nostrum in
ipso ambulate radicati et super-
edificati in ipso et confirmati fide
sicut et didicistis habundantes
in illa graciarum actiones. Videte
ne quis vos decipiat per philoso-
phiam et inanem fallaciam se-
cundum tradicionem hominum secundum
elementa huius mundi. et non
secundum christum quia in ipso habitat
omnis plenitudo divinitatis cor-
poraliter et estis in illo. repleti
qui est caput omnis principatus.
et potestatis in quo et circumcisi estis
circumcisione non manu facta.
in expoliacione corporis carnis
sed in circumcisione ihesu christi. con-
sepulti ei in baptismo in quo et
resurrexistis. per fidem operacionis
dei. qui suscitavit illum a mor-
tuis. Et vos cum mortui essetis
in delictis et preputio carnis vestre
et vivificavit vos christus cum illo.
donans vobis omnia delicta. delens
quod adversus nos erat cyrographum
decreti quod erat contrarium nobis
et ipsum tulit de medio affigens
illud cruci. expolians principatus
et potestates traduxit. confidenter
palam triumphans illos in semet-
ipso. Nemo ergo vos iudicet in ci-
bo aut in potu. aut in parte diei
festi. aut neomenie aut sabbato-
rum. que sunt umbra futurorum
corpus autem christi. Nemo vos sedu-
cat volens in humilitate et religi-
one angelorum que non videt am-

bulans frustra inflatus sensu car-
nis sue et non tenens caput ex
quo totum corpus per nexum et
per iuncturas subministratum et
constructum crescit in augmentum
dei. Si ergo mortui estis cum xpo
ab elementis huius mundi quid ad
huc tamquam mundo viventes
decernitis. Ne tetigeritis neque gu
staveritis neque contrectaveritis
que sunt omnia in interitu ipso usu
secundum precepta et doctrinas hominum
que sunt rationem quidem habundan
tia. sapientie in superstitione et humi
litate. et non ad parcendum cor
pori non in honore aliquo ad sa
turitatem carnis iii.
Igitur si consurrexistis cum
xpo que sursum sunt querite ubi
xps est in dextera dei sedens que
sursum sunt sapite non que super
terram. Mortui enim estis et vita
vestra abscondita est cum xpo in deo.
Cum autem xps apparuerit vita
vestra. tunc et vos cum ipso appare
bitis in gloria. Mortificate ergo
membra vestra que sunt super ter
ram. fornicationem inmunditiam
libidinem concupiscentiam ma
lam. et avariciam que est symu
lacrorum servitus. Propter que
venit ira dei in filios incredulita
tis. in quibus et vos ambulastis
aliquando cum ambularetis in illis.
Nunc autem deponite et vos omnia
iram indignationem maliciam.
blasphemiam. turpis sermo de ore
vestro non procedat. Nolite mentiri
invicem expoliantes vos veterem
hominem cum actibus suis et indu
ite eum qui renovatur in agni
tionem dei secundum ymaginem eius qui
creavit eum. ubi non est masculus
neque femina gentilis et iudeus
circumcisio et preputium. barbarus
et scita. servus et liber. sed omnia
et in omnibus xps. Induite vos
ergo sicut electi dei sancti et dilecti

viscera misericordie benignitatem humili
tatem modestiam. pacientiam sub
portantes invicem. et donantes
vobis metipsis si quis adversus
aliquem habet querelam. sicut et
dominus donavit vobis ita et vos.
Super omnia autem hec habete cari
tatem quod est vinculum perfectionis
Et pax xpi exultet in cordibus
vestris in qua et vocati estis in uno
corpore. et grati estote verbum
xpi habitet in vobis habundanter
in omni sapientia. docentes et mo
nentes vos metipsos in psalmis
et ympnis et canticis spiritualibus.
in gratia cantantes in cordibus vestris
deo. Omne quodcumque facitis in
verbo aut in opere. omnia facite
in nomine domini ihesu xpi. gratias a
gentes deo et patri per ipsum. Mu
lieres subdite estote viris. sicut
oportet in domino. Viri diligite ux
ores vestras. et nolite amari esse
ad illas. Filii obedite parentibus
vestris per omnia. hoc enim placitum
est in domino. Patres nolite ad in
dignationem provocare filios ve
stros. ut non pusillo animo fiant.
Servi obedite per omnia dominis car
nalibus. non ad oculum servi
entes quasi hominibus placentes. sed
in simplicitate cordis timentes
dominum. Quodcumque facitis ex animo
operamini sicut domino et non hominibus.
Scientes quod a domino accipietis re
tributionem hereditatis domino xpo ser
vite. Qui enim iniuriam facit
recipiet id quod inique gessit. et
non est personarum acceptio apud
deum. Domini quod iustum est et
equum servis prestate. Scientes
quoniam et vos dominum habetis in celo.
Orationi instate iiii.
vigilantes in ea in gratiarum
actione. orantes simul
etiam pro nobis. ut deus aperiat
nobis hostium sermonis. ad loque
dum misterium xpi. propter quod

etiam uinctus sum. ut manifeste
ita ut oportet me loqui. In sapi
entia ambulate ad eos qui foris
sunt tempus redimentes. Sermo
ur semper in gratia sale sit con
ditus. ut sciatis quo oporteat uos
unicuique rndere. Que circa me
sunt oia nota uobis faciat tytius
kms frater et fidelis minister et
conseruus in dno. quem misi ad
uos ad hoc ipm. ut cognoscat q
circa uos sunt, et consoletur cor-
da ura cum honesimo kmo et
fideli fratre, qui est ex uobis. O
ia que hic aguntur nota faci
ent uos. Salutat uos aristar
cus concaptiuus meus. et mar
cus consobrinus barnabe de q
accepistis mandata si uenerit ad
uos excipite illum et ihs qui di
iustus. Qui sunt ex circumcisioe
hij soli sunt adiutores mei in reg
no dei qui michi fuerunt solacio.
Salutat uos epaphras. qui e ex
uobis seruus xpi ihu; semp solli
citus pro uob in oroibus. ut stetis
perfti et plen in omni uolunta
te dei. Testimonium illi phibeo
q h3 multum laborem pro uobis
et pro hijs qui sunt laodicie. et
qui ierapoli. Salutat uos lucas
medicus kmis et demas. Saluta
te uos fres qui sunt laodicie et
nimpham et que in domo eius
est ecclam. Et cum lecta fuer ap
uos hec epla. facite ut et in laodi
censium ecclia legatur et eam
que laodicensium est uos legatis
et dicite Archippo. vide ministeriu
quod accepisti in dno ut illud
impleas. Salutacio mea in manu
pauli. Memores estote vincla
meoz. Gra dni nri ihu xpi uo
biscum. Amen.

Hec thesalomcenses sunt
macedones. Qui accep
to in xpo ihu uerbo ue
ritatis perstiterunt in fide etiaz
in persecucoe omnium suoz. Preterea
nec receperunt ea. falsos aplos
nec ea que a falsis aplis audie
runt. Hos collaudat apls scri
bens eis. ab athenis per thiticu
et onesimum.

Paulus et silua
nus et thymotheus ec
clesie thesalomcensium
in deo pre et dno ihu
xpo. Gracia uobis et
pax a deo pre et dno nro ihu xo.
Gracias agimus deo semp pro
oibus uobis memoriam uri
facientes in oroibus nris sine
intermissione. memores operis
fidei ure et laboris et caritatis
et sustinencie spei dni nri ihu
xpi ante deum et prem nrm.
Scientes fratres dilecti a deo elec
cioem uram quia euangelium
nrm non fuit ad uos in sermone
tm sed in uirtute et spu sancto.
et in plenitudine multa. Sicut
scitis quales fuerimus in uobis
propt uos. et uos imitatores nri
facti estis. et dni excipientes uer
bum in tribulacoe multa cum
gaudio spus sci. Ita ut uos sitis
forma facti oibus credentibus
in macedonia. et in achaya. A
uob enim diffamatus est sermo dni
non solum in macedonia et in
achaia. sed in omni loco fides ura

ouun.

que est ad deum profecta est. ita
ut non sit nobis necesse quicquam
loqui. Ipsi enim de vobis annunciant
qualem introitum habuerimus
ad vos, et quomodo conversi estis
ad deum a simulacris servire
deo vivo et vero et expectare fi
lium eius de celis quem suscita
vit a mortuis, ihesum qui eripuit
nos ab ira ventura. ij.
Nam et ipsi scitis fratres in
troitum nostrum ad vos quia
non inanis fuit. Sed ante
passi multi et contumeliis affec
ti, sicut scitis in philippis fiduci
am habuimus in domino nostro lo
qui ad vos evangelium dei in
multa sollicitudine. Exhortatio
enim nostra non de errore est, neque
de inmundicia neque in dolo, sed
sicut probati sumus a deo ut cre
deretur nobis evangelium. ita
loquimur. non quasi hominibus placen
tes. sed deo. qui probat corda nostra
neque enim fuimus in sermone ad
ulacionis sicut scitis. neque in oc
casione avaricie deus testis est
non querentes ab hominibus gloriam
neque a vobis neque ab aliis. cum
possemus oneri vobis esse ut christi
apostoli. sed facti sumus parvuli
in medio vestrum tamquam si nutrix
foveat filios suos. ita desiderantes
vos cupide volebamus tradere
vobis non solum evangelium dei sed
etiam animas nostras quoniam amantissi
mi nobis facti estis. Memores enim
estis fratres laboris nostri et fatigatio
nis. nocte ac die operantes. ne
quem vestrum gravaremus, predicavi
mus vobis evangelium dei. Vos
testes estis et deus quam sancte et quam
iuste et sine querela fuimus sic scit
quatenus unumquemque vestrum sicut pater
filios suos deprecantes vos et con
solantes testificati sumus, ut am
bularetis digne deo. qui vocavit

nos in suum regnum et gloriam
Ideo et nos gracias agimus deo.
sine intermissione. Quoniam cum ac
cepissetis a nobis verbum auditus
dei accepistis illud non ut verbum
hominum, sed sicut est vere verbum
dei, qui operatur in nobis qui cre
didistis per spiritum. Vos enim imitato
res facti estis fratres ecclesiarum dei que
sunt in iudea in christo ihesu quia
eadem passi estis. et vos ad contri
bulibus vestris sicut et ipsi a iudeis
qui et dominum occiderunt ihesum. et
prophetas et nos persecuti sunt.
et non placent deo. et omnibus homi
nibus adversantur. prohibentes
nos gentibus loqui. ut salve fiant
ut impleant peccata sua semper. Per
venit enim ira dei super illos usque
in finem. Nos autem fratres desolati
a vobis. ad tempus hore. aspectu
non corde. habundancius festina
vimus, faciem vestram videre in
magno desiderio quoniam quidem vo
luimus venire ad vos. Ego quidem
paulus et semel et iterum. sed impe
divit nos sathanas. Quid est enim
nostra spes aut gaudium. aut co
rona glorie. Nonne vos ante dominum
nostrum ihesum christum estis in adventu
eius. Vos enim estis gloria nostra et
gaudium. iij.
Propter quod non sustinen
tes. amplius placuit nobis
remanere athenis solis
et misimus thimotheum
fratrem nostrum et ministrum dei in ev
angelio christi ad confirmandos
vos. et exhortandos pro fide vestra
ut nemo moveatur in tribulacio
nibus istis. Ipsi enim scitis quod in hoc
positi sumus. Nam et cum apud
vos essemus predicabamus vobis
passuros nos tribulaciones. sicut
et factum est et scitis. Propterea et
ego amplius non sustinens misi
ad cognoscendam fidem vestram ne
forte temptaverit vos is qui.

temptauit. et inanis fiat labor
nr. Nunc aut veniente thimoth
eo ad uos, a nobis. et annunciate
uobis fidem et caritatem uram
et quia memoriam nri habetis
bonam semp desiderantes nos ui
dere sicut et nos quoq et uos. Ideo
consolati sumus fres in uob in oi
necessitate et tribulacoe nra per
fidem uram quia nunc uiuimus
si uos statis in dno. Quam enim gra
tiarum actionem possumus deo re
tribuere in uob in omni gaudio
quo gaudemus. propt uos ante
dm nrm. die ac nocte habunda
ntius orantes ut uideamus faciem
uram. et compleamus ea que
desunt fidei ure. Ipse autem deus
et pater nr et dns nr ihs dirigat
uiam uram ad uos. Vos autem
dns multiplicet et habundare uos
caritatem faciat inuicem et in
omnes quemadmodum et nos in
uobis, ad confirmanda corda ura
sine querela. in sctitate an deum
et prem nrm in aduentu dni nri
ihu xpi. cum oibus sanctis eius.
Amen. iiii.

De cetero ergo fres rogamus
uos. et obsecramus in dno
ihu. ut quemadmodum
accepistis a nobis quomo oporte
at uos ambulare et placere deo.
sicut et ambuletis et ut habun
detis magis. Scitis enim q precep
ta dederim uobis. per dnm nrm
ihm. hec est enim uoluntas dei sci
ficatio ura. ut abstineatis uos a
fornicatione. ut sciat unusquisq
uxm suum uas. possidere in sci
ficatione et honore. non in passi
one desidery, sicut et gentes que
ignorant deum. Et ne quis sup
grediatur. neq circumueniat
in negocio frem suum. qm vindex
est dns de hiis oibus. sicut pre
diximus uobis et testificati sumus
Non enim uocauit nos deus in in
mundiciam. sed in scificacoem. Itaq
qui hec spernit. non hoiem spernit
sed deum qui etiam dedit spm suu
scm in nobis. De caritate autem
fraternitatis non necesse habemus
scribere uobis. ipi enim uos a deo
didicistis ut diligatis inuicem;
Etenim facitis illud in omes fratres
in uniuersa macedonia. Rogamus
autem uos fres ut habundetis
magis et operam detis ut quieti
sitis. et ut urm negocium agatis
et operemini manibus uris sicut
precepimus uob et ut honeste am
buletis ad eos qui foris sunt. et
nullius aliquid desideretis. Nolu
mus aut uos ignorare fres de dor
mientibus ut non contristemini
sicut et ceteri qui spem non hnt
Si enim credimus q ihs mortuus
est et resurrexit. ita et deus eos
qui dormierunt per ihm adducet
cum eo. Hoc enim uobis dicimus in
uerbo dni qm nos qui uiuimus
qui residui sumus in aduentu dni
non preueniemus eos qui dormierunt
Qm ipe dns in iussu et in uoce
archangeli et in tuba dei descen
det de celo. et mortui qui in xpo
sunt resurgent primi. Deinde
nos qui uiuimus qui relinquimur
simul rapiemur cum illis in nu
bibus obuiam xpo in aera. et sic
semper cum dno erimus. Itaq
consolamini in uerbis istis. v.

De temporibus aut et mo
mentis fres non indige
tis ut scribamus uob. ipi
enim uos diligenter scitis. quia
dies dni sicut fur in nocte ita ue
niet. Cum enim dixerint pax et
securitas. tunc repentinus eis
superueniet interitus. sicut dolor
in utero habentis. et non effugient.
Vos aut fres non estis in tenebris
ut uos dies illa tamq fur compre
hendat. Omnes enim uos fily lucis
estis et fily diei non estis noctis

neqz tenebrarum. Igit non dormi
amus sicut ceteri. Sz uigilemus
et sobrii simus. Qui em dormiut.
nocte dormiunt. et qui ebrii sut
nocte ebrii sunt. Nos aut q diei
sumus sobrii simus induti lori
ca fidei et caritatis. et galeam
spe salutis. qm non posuit nos
deus in iram. sed in acquisitoem
salutis per dnm nrm ihm xpm
qui mortuus est pro nobis ut siue
uigilemus siue dormiamus si
mul cum illo uiuamus. Propter qd
consolamini inuicem et edificate
alterutrum sicut et facitis. Ro
gamus uos aut fres ut noueritis
eos qui laborant inter uos. et
presunt uobis in dno et monent
uos ut habeatis illos habundan
cius in caritate propter opus eorz
et pacem habete cum eis. Roga
mus aut fratres corripite inqui
etos. consolamini pusillanimes.
suscipite infirmos pacientes esto
te ad omes. Videte ne quis malu
pro malo reddat alicui. sed semp
quod bonu est sectamini inuicem.
et in omes. Semper gaudete. Si
ne intermissione orate. in oibus gras
agite. Hec est em uoluntas dei
in xpo ihu in oibus uob. Spm
nolite extinguere. prophetias no
lite spernere. Oia probate quod
bonum est tenete. ab oi specie ma
la abstinete uos. Ipse aut deus
pacis scificet uos. per oia. ut inte
ger sit spus ur et aia et corpus
sine querela. in aduentu dni nri ihu
xpi seruetur. Fidelis em est deus
qui uocauit nos qui etiam faci
et. Fres orate pro nobis. Saluta
te fres oms in osculo sancto. Ad
iuro uos per dnm ut legatur epla
hec oibus sanctis fribus. Gratia
dni nri ihu xpi. Cum oibus uo
bis. Amen.

Ad Thessalonicenses scdam
eplam scribit apls. et notum fa
cit eis de temporibus nouissimis
et de aduersarii detectione. Scri
bit etiam hanc eplam eis ab
Athenis per tytum et Onesimum.

Paulus et siluanus et
Thimotheus eccliie The
salonicensium in deo
patre nro et dno ihu xpo
Gratias agere debem
deo semper pro uobis fres. ita ut
dignum est. qm supercrescit fides
urã. et habundat caritas unius
cuiusqz oim urm inuicem. ita
ut nos ipi in uobis gloriemur.
in eccliis dei. pro paciencia ura
et fide in oibus persecutionibus
uris et tribulacoibus qs sustine
tis. in exm iusti iudicii dei ut digni
habeamini in regno dei. pro q
et patimi. Si tn iustum est apud
deum retribuere retribucoem hiis
qui uos tribulant et uob qui tri
bulamini requiem nobiscum in re
uelacoem dni nri ihu xpi de ce
lo cum angelis uirtutis eius in
flamma ignis dantis uindictam
hiis qui non nouerunt deum. et
qui non obedierunt euangelio
dni nri ihu xpi. Qui penas da
bunt in interitum eternas a fa
cie dni. et a gloria uirtutis eius
cum uenerit glorificari in sctis
suis. et admirabilis fieri in oi
bus qui crediderunt quia creditum
est testimoniu nrm super uos
in die illo. In quo oramus etiam
pro uobis. semper. ut dignetur
uos uocatione sua uocare deus
nr. Et impleat oem uoluntatem
bonitatis sue et opus fidei in uir
tute. ut clarificetur nomen dni
nri ihu xpi in uobis et uos in
illo. scdm graciam dei nri et dni

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

ihu xpi et nre congregacionis
Rogamus autem vos. ij
fres per adventum dni nri
ihu xpi et nre congrega
cionis in idipm ut no cito
moveamini a vro sensu neqz ter
reamini. neqz per spm neqz per
sermonem neqz per eplam. tamqz
per nos missam qsi instet dies dni
Ne quis vos seducat ullo modo.
Qm nisi venerit discessio pmum
et revelatus fuerit ho peccati fi
lius perdicionis qui adversatur
et extollitur super omne quod
dr deus. aut qd colitur ita ut in
templo dei sedeat ostendens se
tamqz sit deus. Non retinetis qd
cum adhuc essemus vobiscum hec
dicebamus vobis. Et nunc quid
detineat scitis. ut reveletur in suo
tpe. Iam misterium operatur iniquitatis
tm ut qui tenet nunc teneat do
nec de medio fiat; Et tunc reve
labitur ille iniquus quem dns
ihs interficiet spu oris sui et de
struet illustracione adventus sui
eum. cuius est adventus scdm
operacionem sathane in virtute
dei et signis et prodigiis mendacib
et in omni seduccione iniquitatis.
hiis qui pereunt. eo qd caritatem
veritatis non receperunt. ut sal
vi fierent. Ideo mittet illis deus
operacionem erroris ut credant
mendacio. ut iudicentur omes
qui non crediderunt veritati. sz
consenserunt iniquitati. Nos
aut debemus gracias agere deo sp
pro vobis fres dilecti deo. qd elegit
nos deus primicias in salutem in
sanctificacionem spus et fide veritatis
in quo et vocavit vos per evan
gelium nrm. in acquisicionem glie
dni nri ihu xpi. Itaqz fres state
et tenete tradiciones. quas didi
cistis. sive per sermonem sive p
eplam nram. Ipse aut dns nr
ihs xpus et deus et pater noster.

qui dilexit nos et dedit consolacionez
eternam et spem bonam in gra
exhortetur corda vra et confirmet
in omni opere et sermone bono.
De cetero fres orate. iij.
pro nobis ut sermo dni
currat et clarificetur sic
et apud vos. et ut liberemur ab
importunis. et malis hoibus No
enim omnium est fides. fidelis aut deus
qui confirmabit vos et custodiet
a malo. Confidimus aut fres de vo
bis in dno qm que precepimus
et facitis et facietis. Dns autem
dirigat corda vra in caritate dei
et paciencia xpi. Denunciamus
aut vobis fres in noie dni nri
ihu xpi ut subtrahatis vos ab oi
fratre ambulante inordinate
et non scdm tradicionem quam acce
perunt a nob. Ipi enim scitis que
admodum oporteat vos imitari
qm non inquieti fuimus inter
vos neqz gratis panem manduca
vimus ab aliquo. sed in labore et
fatigacione. nocte et die operantes
ne quem vrm gravaremus. non
qsi non habuerimus potestatem sz ut
nos metipsos formam daremus
vobis ad imitandum nos. Nam
et cum essemus apud vos hec de
nunciabamus vob. qm si quis non
volt operari. non manducet. Au
divimus enim inter vos quosdam
ambulare inquiete. nichil opan
tes sed curiose agentes. Hiis aut
qui eiusmodi sunt. denunciamus
et obsecramus in dno ihu ut cum
silencio operantes. panem suum
manducent. Vos autem fres noli
te deficere bene facientes. Qz si
quis non obedierit verbo nro per
eplam hunc notate et non com
misceamini cum illo. ut confundatur.
Et nolite qsi inimicum existimare
illum. sed corripite ut frem. Ipse
autem deus pacis. det vob pacem
sempiternam in omni loco. Dns

sit cum omnibus vobis. Saluto mea
in manu pauli. quod signum
in epla omni ita scribo. Gracia dni
nri ihu xpi cum omnibus vobis
Amen.

Thymotheum instruit
et docet de ordinacione
epatus et dyacony. et ec
clesiastice discipline. Scripta ab
athenis.

PAulus aplus
xpi ihu sedm impe
rium dei saluatoris
nri et xpi ihu. spei
nre thymotheo dilecto
filio suo in fide gracia et mia
et pax a deo patre nro et xpo ihu
dno nro. Sicut rogaui te ut ma
neres ephesi cum irem in mace
doniam. ut denunciares quibusda
ne aliter docerent neqz intenderent
fabulis et genealogiis intermina
tis. que questiones prestant magis
qm edificacionem dei que est in fi
de. Finis autem precepti est caritas
de corde puro et consciencia bona.
et fide non ficta. a quibusdam
aberrantes. conuersi sunt in ua
niloquium. uolentes ee legis doc
tores. non intelligentes neqz q
locuntur. neqz de quibus affir
mant. Scimus autem qz bona
est lex. si quis ea legittime utatur.
sciens hoc quia iusto non e lex
posita. sed iniustis et non subdi
tis. impiis et peccatoribus sceleratis
et contaminatis. patricidis et
matricidis. homicidis et fornica
riis. masculorum concubitoribus
plagiariis mendacibus periuris
et si quid aliud sane doctrine
aduersatur. que est sedm euange
lium glorie bi dei quod creditum
est michi. Gracias ago ei qui me
confortauit in xpo ihu dno nro
quia fidelem me existimauit.
ponens in ministerium qui prius
fui blasphemus. et persecutor et
contumeliosus. sed miam dei co
secutus sum quia ignorans feci
in incredulitate. Superhabunda
uit aut gratia dni nri ihu xpi
in fide et dilectione que est in xpo
ihu. fidelis sermo et omni accepta
cione dignus. quia xpus ihs ue
nit in hunc mundum peccatores
saluos facere. quorum primus ego su.
Sed ideo miam consecutus sum.
ut in me primo ostenderet xpus ihs
omnem pacienciam suam ad informa
cionem eorum qui credituri sunt
illi in uitam eternam. Regi au
seculorum inmortali inuisibili soli
deo honor et gloria in secla seclorum
amen. Hoc preceptum commendo
tibi karissime fili thymothee. sedm p
cedentes prophecias in te. ut milit
tes in illis bonam miliciam habens
fidem et bonam consciam qua
quidem repellentes. circa fidem
naufragauerunt. ex quibus est ym
neus. et alexander quos tradidi
sathane ut discant non blasphe
mare. ·ij·

Obsecro igr primo omni
fieri obsecraciones oraciones
postulaciones graciaru
acciones pro omnibus hominibus. pro
regibus et omnibus qui in sublimi
tate sunt. ut quietam et tranquil
lam uitam agamus in omni pie
tate et castitate hoc enim bonum
est et acceptum coram saluatore
nro deo. qui omnes homines uult sal
uos fieri. et ad agnicionem ue
ritatis uenire. Unus enim deus
unus et mediator dei et hominu
homo xpus ihs qui dedit redemp
cionem semetipm pro omnibus huius

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

testio^m^ t^p^ibus suis confirmatu
est. in quo positus sum ego pre
dicator et apls. veritatem eni
dico non mentior. doctor genti
um in fide et veritate. Volo ergo
viros in omni loco orare levantes
puras manus sine ira. et disceptatione. Simil et mulieres in habi
tu ornato cum verecundia et
sobrietate ornantes se non in tor
tis crinibus aut in auro et mar
garitis vel veste preciosa. sed quod
decet mulieres promittentes pieta
tem per opera bona. Mulier in
silentio discat cum omni subiectione
docere aut mulieri non permitto ne
que dnari in virum. sed esse in silen
tio. Adam enim primus formatus
est deinde eva. Adam non est seduc
tus mulier aut seducta in prevaricatione fuit. salvabitur aut per
filiorum generationem si permanserit
in fide et dilectione et sanctificatione
cum omni sobrietate. iij.

Fidelis sermo. Si quis episcopatum
desiderat bonum opus deside
rat. oportet ergo episcopum irre
prehensibilem esse unius ux
oris virum. Sobrium prudentem
pudicum. ornatum hospitalem.
doctorem. non vinolentum. non
percussorem. sed modestum. non li
tigiosum non cupidum. sue do
mui bene prepositum. filios habentem
subditos. cum omni castitate. Si
quis aut domui sue preesse nescit
quomodo ecclesie dei diligentiam ha
bebit. Non neophitum non super
bum. elatus in iudicium incidat
dyaboli. Oportet aut et illum te
stimonium habere bonum ab his qui
sunt foris ut non in obprobrium
incidat. et in laqueum dyaboli.
Dyacones simil pudicos non bi
lingues. non multo vino deditos
non turpe lucrum sectantes ha
bentes misterium fidei in consciencia
pura et hi probentur primum. et sic
ministrent nullum crimen habentes.

Mulieres simil pudicas. non detra
hentes sobrias. fideles in omnibus.
Dyacones sint unius uxoris viri
qui filiis suis bene presint. et suis
domibus. Qui enim bene ministra
verint gradum sibi bonum acqui
runt. et multam fiduciam in fide
que est in xpo ihu. Hec tibi scribo
fili Thimothee sperans venire
me ad te cito. Si autem tardavero ut scias quomodo oporteat te in
domo dei conversari. que est eccle
sia dei vivi. columpna et firma
mentum veritatis. et manifeste
magnum est sacramentum pieta
tis. quod manifestatum est in carne.
iustificatum in spiritu. apparuit an
gelis predicatum est gentibus.
creditum est in hoc mundo. assump
tum est in gloria. iiij.

Spiritus autem manifeste
dicit quia in novissimis
temporibus. discedent qui
dam a fide. attendentes spiritibus
erroris et doctrinis demoniorum
in ypocrisi loquentium mendacium
et cauteriatam habentium suam con
scientiam. prohibentium nubere. ab
stinere a cibis quos deus creavit
ad percipiendum cum graciarum actio
ne fidelibus. et his qui noverunt
veritatem. quia omnis creatura
dei. bona est. et nichil abiciendum
quod cum graciarum actione perci
pitur. sanctificatur enim per verbum
dei et orationem. Hec proponens fratribus bonus eris minister ihu xpi. enutri
ens verbum fidei et bone doctrine.
quam assecutus es. Ineptas aut
et aniles fabulas devita. et ex
erce teipsum ad pietatem. Nam
corporalis exercitatio. ad modi
cum utilis est. pietas autem ad
omnia utilis est. promissionem habens
vite que nunc est et future. Fidelis
sermo et omni acceptione dignus.
In hoc enim laboramus et male
dicimur qui speramus in deum
vivum qui est salvator omnium hominum.

maxime fidelium. Precipe hoc et doce
Nemo adolescentiam tuam con
temnat. Sed exemplum esto fi
delium, in verbo in conversatione
in caritate in fide in castitate;
Dum venio attende lectioni, et exhor
tationi doctrine; Noli negligere
gratiam dei que est in te que data
est tibi, per prophetiam cum im
positione manuum presbiteri. Hec medi
tare in hiis esto ut profectus tuus
manifestus sit omnibus. Attende
tibi et doctrine insta in illis hoc
enim faciens et teipsum salvum facies
et eos qui audiunt te. Seniorem
ne increpaveris sed obsecra ut
patrem Iuvenes ut fratres, anus ut
matres. iuvenculas ut sorores.
in omni castitate. V.

Viduas honora que vere vi
due sunt Si qua autem vidua
filios aut nepotes habet
discat primum domum suam regere
et mutuam vicem reddere pa
rentibus hoc enim acceptum est
coram domino. Que vere vidua
est et desolata. speret in deo et
instet obsecrationibus et orationibus
nocte ac die nam que in deli
ciis est vivens mortua est et hoc
precipe ut irreprehensibiles sint.
Si quis autem suorum et max
ime domesticorum curam non
habet fidem negavit, et est infideli
deterior. Vidua eligatur non mi
nus sexaginta annorum que fue
rit unius viri uxor in operibus
bonis testimonium habens. si filios educa
vit, si hospicio recepit si sanctorum pe
des lavit si tribulationem patien
tibus subministravit. Si omne opus
bonum subsecuta est. Adolescentio
res autem viduas devita. Cum
enim luxuriate fuerint in christo nubere
volunt. habentes dampnationem
quia primam fidem irritam fece
runt. Simul autem et ociose. discunt
circuire domos, non solum autem

ociose sed et verbose. et curiose lo
quentes que non oportet. Volo
autem iuvenes nubere. filios pro
creare. matres familias esse nul
lam occasionem dare adversario
maledicti gratia. Iam enim quedam
converse sunt retro. post sathanam.
Si quis ergo fidelis habet vidu
as. subministret illis et non gravetur
ecclesia. ut hiis que vere vidue sunt
sufficiat. Qui bene presunt presbiteri
duplici honore digni habeantur.
maxime qui laborant in verbo
et in doctrina. Dicit enim scriptura.
Non alligabis os bovi trituranti.
Et dignus est operarius mercede
sua. Adversus presbiterum accusationem
noli recipere, nisi sub duobus aut
tribus testibus. Peccantes coram
omnibus argue. ut ceteri metum
habeant. Testificor coram deo et
christo ihesu et electis angelis eius
ut hec custodias sine preiudicio nihil
faciens in aliam partem decli
nando. Manus cito nemini im
posueris. neque communicaveris peccatis
alienis. Te ipsum castum custodi.
Noli adhuc aquam bibere, sed
vino modico utere; propter sto
machum tuum et frequentes tu
as infirmitates. Quorundam
hominum peccata manifesta. sunt pre
cedentia ad iudicium quosdam
autem et subsequuntur. similiter autem et
facta bona manifesta sunt. et que
aliter se habent abscondi non possunt.

Quicumque sunt sub VI.
iugo servi. dominos suos omni
honore dignos arbitren
tur, ne nomen domini et doc
trina ~~arbitretur~~ blasphemetur.
Qui autem fideles habent dominos,
non contempnant quia fratres sunt
sed magis serviant quia fideles
sunt, et dilecti quia beneficii par
ticipes sunt. Hoc doce et exhorta
re. Si quis aliter docet et non
acquiescit. sanis sermonibus domini

nri ihu xpi et eis q scdm pietate
doctrine superbus est nichil sciens
sed languens circa qones et pug-
nas uerborum, ex quibus oriunt
inuidie contenciones, blasphe
mie suspiciones male, conflictaciones
hom mente corruptorum, et qui
a ueritate priuati sunt, existima
ciuum qstum ee pietatem. Est aut
qstus magnus pietas c sufficiencia.
Nichil enim intulimus in hunc
mundum, haut dubium qz nec
auferre quid possumus. Hntes
autem alimenta et quibus tega
mur, his contenti sumus. Nam
qui uolunt diuites fieri incidunt
in temptacoem et in laqum dya
boli, et desideria mlta et inutilia
et nociua q mergunt hoies in in
teritum, et perdicioem. Radix enim
om malorum est cupiditas, quam
qdam appetentes errauerunt a
fide, et inseruerunt se doloribz mltis
Tu aut o homo dei hoc fuge. Sec
tare uero iusticiam, pietatem,
fidem, caritatem, paciam, man
suetudinem. Certa bonu certame
fidei, apphende uitam eternam.
in qua uocatus es, et confessus es
bonam confessioem coram mltis
testibus. Precipio tibi coram deo
qui uiuificat oia et xpo ihu
qui testimonium reddidit sub pon
cio pylato bonam confessioem
ut serues mandatum sine ma
cula, irrephensibile usqz in ad-
uentum dni nri ihu xpi quem
suis temporibus ostendet beatus
et solus potens, rex regum, et dns
dnancium, qui solus hc immor-
talitatem, et lucem hitat inacces
sibilem, quem nullus hom uidit,
sed nec uidere pot. Cui est gloria
et honor et imperium, sempiter
num. Amen. Diuitibus huius
seculi precipe non sublime sapere
neqz sperare in incerto diuiciaru
sed in deo uiuo qui nobis pstat
oia habunde ad fruendum bene

agere, diuites fieri in operibus
bonis, facile tribuere comicare.
thesaurisare fundamentum bonu
in futuru, ut apphendat ueram
uitam. O thimothee depositum
custodi, deuitans prophanas uocu
uanitates, et opiniones falsi no
minis sue quam qdam promitten
tes, circa fidem exciderant. Gra
dm tecum. Amen.

Item Thimotheo scribit de exhor
tacione martiry et omni regula
ueritatis, et quod futurum sit
temporibus nouissimis, et de
sua passione scribit ei ab urbe
roma de carcere.

PAulus aplus xpi
ihu per uoluntatem dei.
scdm promissioem uite
que est in xpo ihu. Thi
motheo kmo filio suo,
gracia mia et pax a deo patre
nro et dno ihu xpo. Gracias ago
deo, cui seruio in spu a progeni
toribus meis in consciencia pura.
qz sine intermissione habeam
tui memoriam in oroibz meis
nocte ac die, desiderans te uidere
memor lacrimarum tuarum ut gau
dio implear, recordacoem accipi
ens, eius fidei que est in te, non
ficta q et habitauit pmu in auia
tua loyde et matre tua eunice cer
tus sum aut et q in te. Propter
quam cam admoneo te, ut resu
scites graciam dei, que est in te per
imposicoem manuum mearum.
Non enim dedit nobis deus spm
timoris sed uirtutis et dilecionis

et sobrietatis. Noli itaque erubescere
testimonium domini nostri ihesu christi neque me
uinctum eius, sed collabora euange
lio secundum uirtutem dei qui nos li
berauit et uocauit. uocatione sancta
non secundum opera nostra. sed secundum pro
positum suum et gratiam que data
est nobis in christo ihesu. ante tempora
secularia. Manifestata est autem nunc
per illuminacionem saluatoris nostri ihesu
christi qui destruxit quidem mortem
illuminauit autem uitam. et
incorrupcionem per euangelium.
in quo positus sum ego predicator
et apostolus et magister gencium. Ob quam
causam eciam hec pacior. sed non con
fundor. Scio enim cui credidi et cer
tus sum. quia potens est depositum
meum seruare in illum diem. For
mam habens sanorum uerborum que a me
audisti. in fide et dileccione in christo
ihesu. bonum depositum custodi per
spiritum sanctum qui habitat in nobis.
Scis hoc quod auersi sunt a me.
omnes qui in asya sunt. ex quibus
est phigelus. et ermogenes. Det mi
sericordiam dominus onesiphori domui
quia sepe me refrigerauit. et ca
thenam meam non erubuit. sed
cum romam uenisset sollicite me
quesiuit. et inuenit. Det illi dominus mi
sericordiam. inuenire a domino in die
illo. et quanta ephesi ministrauit
michi melius tu nosti. ij.

Tu ergo fili mi confortare
in gracia que est in christo
ihesu. et que audisti a me
per multos testes. hec com
menda fidelibus hominibus. qui ydo
nei erunt et alios docere. Labora
sicut bonus miles christi ihesu. Nemo
militans deo implicat se negociis
secularibus. ut ei placeat cui se pro
bauit. Nam qui certat in agone
non coronabitur nisi qui legitti
me certauerit. Laborantem agri
colam. oportet primum de fructibus
percipere. Intellige que dico. Da
bit enim tibi dominus in omnibus intellec
tum. Memor esto dominum nostrum ihesum

christum resurrexisse ex semine dauid
secundum euangelium meum in quo
laboro. usque ad uincula quasi male
operans. Sed uerbum dei non est
alligatum. Ideo omnia sustineo propter
electos, ut et ipsi salutem consequan
tur. que est in christo ihesu cum gloria
celesti. fidelis sermo. Nam si com
mortui sumus et conuiuemus,
si sustinemus et conregnabimus;
Si negauerimus et ipse negabit
nos. Si non credimus ille fidelis
permanet. negare se ipsum non potest.
Hec commoneo testificans coram deo.
Noli uerbis contendere. ad nichil
enim utile est. nisi ad subuersionem
audiencium. Sollicite autem cura
te. ipsum probabilem exhibere deo.
Operarium inconfusibilem. recte
tractantem uerba ueritatis pro
phana autem et uaniloquia deuita.
Multum enim proficiunt ad impieta
tem. et sermo eorum ut cancer
serpit. Ex quibus est ymeneus et
philetus. qui a ueritate exciderunt
dicentes resurrectionem iam factam
et subuerterunt quorundam fidem. Sed
firmum fundamentum dei stat.
habens signaculum hoc. Cognouit dominus
qui sunt eius. et discedat ab iniqui
tate. qui inuocat nomen domini. In
magna autem domo sunt non solum
uasa aurea et argentea. sed etiam
lignea et fictilia. et quedam quidem
in honorem. quedam autem in con
tumeliam. Si quis autem emun
dauerit se ab istis. erit uas in ho
norem sanctificatum. et utile domino ad
omne opus bonum paratum. Iuue
nilia autem desideria fuge. Sec
tare uero iusticiam. fidem. carita
tem. pacem. cum hiis qui inuocant
dominum de puro corde. Stultas autem et
sine disciplina questiones deuita. sci
ens quia generant lites. Seruum
autem domini non oportet litigare.
sed mansuetum ad omnes esse. doci
bilem pacientem. cum modestia
corripientem eos. qui resistunt
ueritati. ne quando det illis deus penitenciam

ad cognoscendam ueritatem

ad cognoscendam ueritatem, et re
sipiscant a dyaboli laqueis a quo
captiui tenentur, ad ipsius uolun
tatem; iii.
Hoc autem scito quod in no
uissimis diebus instabunt
tempora periculosa et erunt
homines se ipsos amantes.
cupidi elati superbi blasphemi.
parentibus non obedientes. ingrati
scelerati. sine affectione sine pace
criminatores. incontinentes. in
mites sine benignitate. proditores.
proterui. tumidi uoluptatum ama
tores, magis quam dei. habentes speciem
quidem pietatis, uirtutem autem
eius abnegantes. et hos deuita.
Ex quibus enim sunt qui penetrant
domos et captiuas ducunt mulie
rculas, oneratas peccatis, que ducuntur
uariis desideriis. semper discentes
et numquam ad ueritatis scientiam per
uenientes. Quemadmodum autem
Jamnes et mambres restiterunt
moysi, ita et isti resistunt uerita
ti, homines corrupti mente reprobi
circa fidem sed ultra non profi
cient insipientia enim ipsorum manifesta
erit omnibus, sicut et illorum fuit
Tu autem assecutus es meam
doctrinam, institutionem, proposi
tum fidem, longanimitatem
dilectionem, pacientiam persecutiones,
passiones qualia michi facta sunt,
Anthiochie yconie listris et qua
les passiones sustinui. et ex omnibus
me eripuit dominus. Sed et omnes qui
uolunt pie uiuere in christo persecu
tionem pacientur. Mali autem
homines et seductores, proficient in
peius. errantes et in errorem mit
tentes. Tu uero permane in hiis
que didicisti; et que credita sunt
tibi sciens, a quo didiceris. et quia
ab infancia sacras litteras nosti, que
te possunt instruere ad salutem per
fidem que est in christo ihesu. Omnis
enim scriptura diuinitus inspirata.
utilis est ad docendum, ad argu
endum ad corripiendum ad eru
diendum in iusticia ut perfectus
sit homo dei ad omne opus bo
num. sit instructus; iiii.
Testificor coram deo et ihesu
christo qui iudicaturus est
uiuos et mortuos et per
aduentum ipsius et reg
num eius, predica uerbum insta.
oportune, importune, argue.
obsecra increpa. in omni paciencia
et doctrina; Erit enim tempus cum
sanam doctrinam non sustinebunt
sed ad sua desideria coaceruabunt
sibi magistros prurientes auribus
et a ueritate quidem auditum
auertent. Ad fabulas autem conuer
tentur. Tu uero uigila in omnibus
labora, opus fac euangeliste mi
nisterium tuum imple sobrius esto.
Ego enim iam delibor et tempus
mee resolucionis ~~mee~~ instat. Bonum
certamen certaui. cursum consu
maui fidem seruaui. In reliquo
reposita est michi corona iusticie
quam reddet michi dominus in illa
die iustus iudex. non solum autem
michi. sed et hiis qui diligunt
aduentum eius. festina uenire
ad me cito. Demas enim me dereli
quit diligens hoc seculum et abiit
thesalonicam crescens in galatiam
Tytus in dalmaciam. Lucas est
mecum solus. Marcum assume
et adduc tecum. Est enim utilis mi
chi in misterio. Tyticum autem misi ep
hesum. penulam quam reliqui
troade, apud carpum ueniens
Affer tecum et libros maxime autem
membranas. Alexander erarius
multa michi mala ostendit. Reddat
ei dominus secundum opera eius. quem et
tu deuita, ualde enim restitit uer
bis meis. In prima mea defensione
nemo michi affuit et astitit. sed
omnes dereliquerunt me. et illis
non imputetur. Dominus autem affuit
michi et astitit. et confortauit me
ut per me predicacio impleretur.
et audiant omnes gentes et libera
tus sum de ore leonis. Liberauit,

autem me dominus ab omni opere malo, et salvum faciet in regnum suum celeste. Cui est gloria in secula seculorum Amen. Saluta priscam et aquilam, et onesiphori domum. Erastus remansit Corinthi. Trophimum autem reliqui infirmum mileti. Festina ante hyemem venire. Salutant te Eubolus et prudens et linus et claudia et fratres omnes. Dominus ihesus christus cum spiritu tuo. Gratia vobiscum. Amen.

Prologus

Tytum commonefacit et instruit de constitucione presbiterii, et de spirituali conversatione et hereticis vitandis qui in scripturis iudaicis credunt scribens ei a neapoli.

.I.

Paulus servus dei apostolus autem ihesu christi secundum fidem electorum dei et agnitionem veritatis que secundum pietatem est in spe vite eterne, quam promisit qui non mentitur deus, ante tempora secularia, manifestavit autem temporibus suis, verbum suum in predicatione que credita est michi secundum preceptum salvatoris nostri dei. Tyto dilecto filio suo secundum communem fidem gratia et pax a deo patre et christo ihesu salvatore nostro. Huius rei gratia reliqui te crete ut ea que desunt corrigas, et constituas per civitates presbiteros sicut et ego tibi disposui. Si quis sine crimine est unius uxoris vir, filios habens fideles non in accusatione luxurie aut non subditos. Oportet autem episcopum sine crimine esse, sicut dei dispensatorem, non superbum, non iracundum non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum. Sed hospitalem benignum, sobrium et iustum, sanctum et continentem, amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi inobedientes vaniloqui et seductores, maxime qui de circumcisione sunt, quos oportet redargui, qui universas domos subvertunt, docentes que non oportet, turpis lucri gratia. Dixit quidam ex illis, proprius ipsorum propheta, Cretenses semper mendaces, male bestie ventris pigri. Testimonium hoc verum est. Quam ob rem increpa illos dure ut sani sint in fide non intendentes iudaicis fabulis, et mandatis hominum aversantium se a veritate. Omnia munda mundis, coinquinatis autem et infidelibus nichil est mundum, sed inquinate sunt mentes eorum et conscientia. Confitentur enim se nosse deum, factis autem negant, cum sint abhominati et incredibiles, et ad omne opus bonum reprobi.

.II.

Tu autem loquere que decet sanam doctrinam senes ut sobrii sint, pudici prudentes, sani in fide et dilectione et paciencia. Anus similiter in habitu sancto non criminatrices, non vino multo servientes, bene docentes ut prudentiam doceant. Adolescentulas ut viros suos ament, filios diligant, prudentes sobrias castas domus curam habentes benignas subditas viris suis, ut non blasphemetur verbum dei. Iuvenes

similiter hortare ut sobrii sint. In omnibus te ipsum prebe exemplum bonorum operum, in integritate, in gravitate, verbum sanum irreprehensibile, ut his qui ex adversione vereatur, nichil habens malum dicere de nobis. Servos dominis suis subditos esse in omnibus placentes non contradicentes non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes, ut doctrinam salvatoris nostri dei ornent in omnibus. Apparuit enim gratia dei salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos, ut abnegantes impietatem et secularia desideria, sobrie et iuste et pie vivamus in hoc seculo expectantes beatam spem et adventum glorie magni dei, et salvatoris nostri ihesu christi. Qui dedit semetipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate, et mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum. Hec loquere et exhortare, et argue cum omni imperio. Nemo te contempnat. Admone illos principibus et potestatibus subditos esse dicto obedire, ad omne opus bonum paratos esse neminem blasphemare non litigiosos esse, sed modestos omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines. Eramus enim et nos aliquando insipientes et increduli, errantes servientes desideriis, et voluptatibus variis, in malicia et invidia agentes, odibiles invicem odientes. Cum autem benignitas et humanitas apparuit salvatoris nostri dei, non ex operibus iusticie que fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit, per lavacrum regenerationis et renovationis quem effudit in nos habunde, per ihesum christum salvatorem nostrum. Ut iustificati gratia ipsius heredes simus secundum spem vite eterne. Fidelis sermo est et de hiis volo te confirmare, ut curent bonis operibus preesse qui credunt deo. Hec sunt bona et utilia hominibus. Stultas autem questiones, genealogias et contentiones, et pugnas legis devita. Sunt enim inutiles, Hereticum hominem post unam et secundam correptionem devita, sciens quia subversus est qui huiusmodi est, et delinquit proprio iudicio condempnatus. Cum misero ad te Arthemam aut Tyticum, festina ad me venire Neapolim. Ibi enim hyemare statui. Zenam legis peritum, et Apollo a populo sollicite premitte ut nichil illis desit. Discant autem et nostri bonis operibus preesse ad usus necessarios, ut non sint infructuosi. Salutant te qui mecum sunt omnes. Saluta eos qui nos amant in fide. Gratia dei cum omnibus vobis. Amen.

Philimoni familiares litteras facit pro Onesimo servo eius. Scribit autem ei a roma de carcere.

Paulus vinctus ihesu christi et thymotheus frater philimoni dilecto et adiutori nostro et appie sorori, et Archippo commilitoni nostro et ecclesie que in domo tua est. Gracia vobis et pax a deo patre nostro, et domino ihesu christo. Gratias ago deo meo.

semper memoriam tui faciens
in oroibus meis audiens carita-
tem tuam. et fidem quam habes
in dno ihu et in oms scos ut com-
municacio fidei tue euidens fiat
in agnicione ois boni. in xpo ihu
Gaudium em magnum habui
et consolacionem in caritate tua.
quia uiscera scor requieuerunt
per te frater. Propt quod multam
fiduciam habens in xpo ihu im-
perando tibi qd ad rem pertinet,
Propt caritatem magis obsecro
cum sis talis ut paulus senex.
nunc aute et uinctus xpi ihu.
Obsecro te pro meo filio quem
genui in vinclis onesimo qui
tibi aliqn inutilis fuit nunc
autem et michi et tibi utilis,
quem remisi tibi. Tu aut illum
ut mea uiscera suscipe. quem
uolueram mecum detinere ut
pro me ministraret in vinculis
euangelii. Sine consilio autem
tuo. nichil uolui facere. uti ne
uelut ex necessitate bonu tuu esset
s uoluntarium; Forsitan em
ideo discessit ad horam a te ut in
eternum illum reciperes. iam
non ut seruum. sed pro seruo ka-
rissimum frem. maxime michi
quanto magis tibi et in carne
et in dno; Si ergo habes socium
suscipe illum sicut et me. Si aut
aliquid nocuit tibi aut debet
hoc michi imputa, Ego paulus
scripsi mea manu. Ego non red-
dam. ut non dicam tibi qd et
temet ipm michi debes. Ita frater
ego te fruar in dno. Refice uisce-
ra mea in dno xpo. Confidens
obediencie tue, scripsi tibi sciens
qm super id qd dico facias simul
autem et para in hospicium.
Nam per oroes uras spero dona-
ri me uobis. Salutat te epaphras
concaptiuus meus in xpo
et marcus et aristarcus. demas
et lucas adiutores mei. Gracia
dni nri ihu xpi cum spu uro,
Amen.

Prologus

In primis dicendum est, cur
apls paulus scribendo non
seruauerit in hac epla more
suo ul uocabulum nois sui ul
ordinis describeret et dignita-
tem. hec causa est, qd ad eos scri-
bens qui ex circumcisione credi-
derunt qsi gencium apls et no
hebreorum. Sciens quoqz eorum
superbiam. suam humilitatem
ipe demonstrans, meritu officij
noluit anteferre, Nam simi modo
eciam apls iohannes propter
humilitatem in epla sua. nomen
suu eadem racione non pretulit
Hanc ergo eplam fertur apls
ad hebreos scriptam hebraica
lingua. misisse. cuius sensum
et ordinem retinens lucas eu-
angelista. post excessum beati
pauli apli greco sermone con-
posuit.

Incipit epla pauli ad hebreos.

Multifariam
multisque modis
olim deus loquens
patribus in prophe
tis nouissime di
ebus istis locutus
est nobis in filio
suo quem constituit heredem
uniuersorum per quem fecit
et secula. Qui cum sit splendor
glorie et figura substancie eius. portans
que omnia uerbo uirtutis sue. pur
gacionem peccatorum faciens. sedet
ad dexteram maiestatis in ex
celsis. multo melior angelis
effectus. quanto differencius
pre illis nomen hereditauit.
Cui enim dixit aliquando angelorum
filius meus es tu. ego hodie ge
nui te. Et rursum. Ego ero illi
in patrem. et ipse erit m[ihi] in filium.
Et cum iterum introducit primoge
nitum in orbem terre dicit. Et
adorent eum omnes angeli dei.
Et ad angelos quidem dicit. Qui
facit angelos suos spiritus et mi
nistros suos flamam ignis. Ad
filium autem. Thronus tuus
deus in seculum seculi uirga equitatis
uirga regni tui. Dilexisti iu
sticiam et odisti iniquitatem
propterea unxit te deus deus
tuus oleo leticie pre participibus
tuis. Et tu in principio terram
fundasti et opera manuum
tuarum sunt celi. Ipsi peribunt
tu autem permanebis et omnes
ut uestimentum ueterascent et
uelut amictum mutabis eos
et mutabuntur. Tu autem idem
ipse es et anni tui non deficient.
Ad quem autem angelorum dixit
aliquando. Sede a dextris meis quo
adusque ponam inimicos tuos
scabellum pedum tuorum. No
ne omnes sunt amministratorii
spiritus in ministerium. missi propter

eos qui hereditatem capiunt
salutis.

ii

Propterea habundancius
oportet obseruare nos
ea que audiuimus. ne
forte perffluamus. Si
enim qui per angelos dictus est
sermo factus est firmus et omnis
preuaricatio et inobediencia ac
cepit. mercedis iustam retribucio
nem. quomodo nos effugiemus.
si tantam neglexerimus salu
tem. Que cum inicium accepisset
enarrari per dominum ab eis qui au
dierunt; in nos confirmata est
contestante deo signis etiam por
tentis. et uariis uirtutibus et
spiritus sancti distribucionibus. secundum
suam uoluntatem. Non enim an
gelis subiecit deus orbem terre,
futurum de quo loquimur. Te
status est autem quodam in loco
quis dicens; Quid est homo quod
memor es eius aut filius hominis
quoniam uisitas eum. Minuisti eum
ab angelis paulominus. gloria
et honore coronasti eum. et con
stituisti eum super opera manu
um tuarum. Omnia subiecisti sub
pedibus eius. In eo enim quod omnia
subiecit nichil dimisit non sub
iectum ei; Nunc autem nec dum
uidemus omnia subiecta ei esse. eum
autem qui modico quam angeli
minoratus est. Uidemus ihesum
propter passionem mortis gloria
et honore coronatum ut gracia
dei pro omnibus gustaret mortem.
Decebat enim eum propter quem
omnia et per quem sunt omnia
qui multos filios in gloria adduxe
rat, auctorem salutis eorum
per passionem consumari. Qui
enim sanctificat et qui sanctificantur ex
uno omnes. Propter quam causam
non confunditur eos uocare fratres

Narrabo nomen tuum fratribus
meis in medio ecclesie laudabo te.
Et iterum. Ego ero fidens in eum
Et iterum. Ecce ego et pueri mei
quos dedit michi deus. Quia ergo
pueri communicauerunt carni et sang
uini, et ipse similiter participauit eis
dem. ut per mortem destrueret
eum qui habebat mortis impe
rium. idest dyaboli, et liberaret
eos qui timore mortis per totam
uitam obnoxii erant seruituti.
Nusquam enim angelos apprehendit.
sed semen abrahe apprehendit. un
de debuit per omnia fratribus similari
ut misericors fieret et fidelis pon
tifex ad deum ut repropitiaret
delicta populi. In eo enim in quo
passus est ipse, et temptatus po
tens est et hiis qui temptantur
auxiliari, · iij ·
Unde fratres. sancti uocationis celestis
participes considerate apostolum et
pontificem confessionis nostre ihesum
qui fidelis est ei. qui fecit illum
sicut et moyses. in omni domo
eius. Amplioris enim glorie iste
pre moyse dignus habitus est quan
to ampliorem honorem habet domus
qui fabricauit illam. Omnis
namque domus fabricatur ab
aliquo. Qui autem omnia creauit
deus est. Et moyses quidem fide
lis erat in tota domo eius. tamquam
famulus in testimonium eorum que dicen
da erant, christus uero tamquam fi
lius in domo sua. que domus sumus
nos si fiduciam et gloriam spei.
usque ad finem firmam retineamus
Quapropter dicit spiritus sanctus. Hodie
si uocem eius audieritis nolite
obdurare corda uestra, Sicut in ex
acerbatione secundum diem temptati
onis in deserto. ubi temptaue
runt me patres uestri probauerunt
et uiderunt opera mea. Quadra
ginta annis propter quod offensus fui
generationi huic, et dixi semper
hii errant corde, ipsi uero non
cognouerunt uias meas qui
bus iuraui in ira mea si intro
ibunt in requiem meam. Ui
dete fratres ne forte sit in aliquo
uestrum cor malum incredulita
tis discedendi a deo uiuo. Sed
adhortamini uos metipsos per
singulos dies donec hodie cog
noiatur ut non obduretur quis
in uobis in fallacia peccati. Parti
cipes enim christi effecti sumus si
tamen initium substantie eius usque
ad finem firmum retineamus
dum dicitur. Hodie si uocem eius
audieritis nolite obdurare cor
da uestra quemadmodum in exa
cerbatione. Quidam enim audien
tes exacerbauerunt, sed non omnes
qui profecti sunt ex egypto per
moysen. Quibus autem offen
sus est quadraginta annis.
Nonne illis qui peccauerunt
quorum cadauera prostrata sunt
in deserto. Quibus autem iura
uit non introire in requiem
ipsius nisi illis qui increduli
fuerunt, Et uidemus quia non
potuerunt introire in requiem
ipsius propter incredulitatem.
Timeamus ergo, iiij.
ne forte relicta pollici
tatione introeundi in
requiem ipsius existimetur
aliquis ex nobis deesse. Etenim
et nobis nuntiatum est quem
admodum et illis. Sed non pro
fuit illis sermo auditus. non
admixtus fidei ex hiis qui audi
erunt, Ingredimur enim in re
quiem, qui credimus quemadmo
dum dixit. Sicut iuraui in ira
mea si introibunt in requiem me
am. Et quidem operibus ab in
stitutione mundi perfectis dix.

in quodam loco de die septima.
sic. Requievit deus die septimo.
ab o(mn)ibus operibus suis Et in isto
rursum. Si introibunt in requi-
em meam. Cum ergo superest
quosdam introire in illam et
hii quibus prioribus annunciatu(m)
est non introierunt. propter in-
credulitatem. iterum terminat
quandam diem hodie in david di-
cendo. post tantum temporis sicut sup(ra)
dictum est. Hodie si vocem eius au-
dieritis nolite obdurare corda
vestra. Nam si eis ihesus requiem
prestitisset, numquam de alia loqueretur,
post hanc diem. Itaque relinquitur
sabbatismus populo dei qui in-
gressus est in requiem eius est. ipse requievit
ab operibus suis. sicut et a suis
deus. festinemus ergo ingredi
in illam requiem. ut ne in id
ipsum incidat, quis incredulita-
tis exemplum. Vivus est enim
sermo dei et efficax et penetra-
bilior omni gladio ancipiti et
pertingens ad divisionem anime et
spiritus conpagum quoque et me-
dullarum. et discretor cogita-
cionum et intencionum cordis. et
non est ulla creatura invisibilis
in conspectu eius. omnia enim nuda
et aperta sunt oculis eius. Ad
quem nobis sermo. habentes ergo
pontificem magnum qui pe-
netravit celos ihesum filium dei.
teneamus confessionem. Non enim
habemus pontificem qui non pos-
sit conpati infirmitatibus nostris
temptatum autem per omnia.
pro similitudine absque peccato; Ad-
eamus ergo cum fiducia ad thro-
num gracie ut misericordiam consequamur
et graciam inveniamus in aux-
ilio oportuno:

.V.

Omnis namque pontifex
ex hominibus assumptus.
pro hominibus constituitur.
in hiis que sunt ad deum. ut of-
ferat deo dona et sacrificia pro
peccatis qui condolere possit hiis
qui ignorant et errant, quoniam et
ipse circumdatus est infirmitate,
Et propterea debet quemad-
modum pro populo ita etiam et pro
semetipso offerre pro peccatis. nec
quisquam sibi sumat honorem,
sed qui vocatur a deo tamquam
aaron. Sic et christus non semetipsum
clarificavit. ut pontifex fieret
Sed qui locutus est ad eum, filius
meus es tu ego hodie genui te.
Quemadmodum et in alio lo-
co dicit, Tu es sacerdos in eternum
secundum ordinem melchisedech, qui
in diebus carnis sue preces sup-
plicacionesque ad eum. qui possit
salvum eum a morte facere, cum
clamore valido et lacrimis offe-
rens est exauditus pro sua re-
verencia: Et quidem cum esset
filius dei. didicit ex hiis que passus
est obediam et consummatus factus
est omnibus obtemperantibus sibi causa
salutis eterne. apellatus a deo
pontifex iuxta ordinem melchise-
dech. de quo grandis nobis sermo.
et interpretabilis ad dicendum.
quoniam inbecilles facti estis ad audi-
endum. Etenim cum deberetis ma-
gistri esse propter tempus rursum
indigetis ut vos doceamini. que
sunt elementa exordii sermonum
dei. et facti estis quibus lacte opus
sit non solido cibo. Omnis enim
qui lactis est particeps, expers
est sermonis iusticie. Parvulus enim
est. Perfectorum autem est solidus ci-
bus. eorum qui pro consuetudine
exercitatus habent sensus ad discre-
cionem boni et mali,

.VI.

Quapropter intermittentes.
inchoacionis christi sermonem.
ad perfectionem feramur.

non rursus iacientes fundamenta
penitencie ab operibus mortuis. et
fidei ad deum baptismatum doctrine
imposicionis quoque manuum. ac
resurreccionis mortuorum et iudi
cij eterni et hoc faciemus si quidem
permiserit deus. Impossibile est
eos qui semel sunt illuminati gu
stauerunt eciam donum celeste,
et participes sunt facti spiritus sancti.
Gustauerunt nichilominus bonum
dei verbum. virtutesque seculi uen
turi et prolapsi sunt. Renouari
rursus ad penitenciam. Rursum cruci
figentes sibi metipsis filium dei.
et ostentatui habentes. Terra enim
sepe uenientem super se bibens
ymbrem et generans herbam
oportunam illis a quibus co
litur. Accipit benediccionem a deo pro
ferens autem spinas et tribulos
reproba est. et maledicto prox
ima cuius consummacio in com
bustionem. Confidimus autem de
uobis dilectissimi meliora et uici
niora saluti tamen et si ita loquimur.
non enim iniustus est deus ut ob
liuiscatur operis uestri et dileccionis
quam ostendistis in nomine ipsius
et ministrastis sanctis. Cupimus
enim unumquemque uestrum eandem
ostendere sollicitudinem ad comple
cionem spei. usque in finem. ut non
segnes efficiamini. uero imita
tores eorum qui fide et paciencia
hereditabunt. promissiones abra
he. namque promittens deus deus
quoniam neminem habuit maiorem
per quem iuraret. iurauit per
semetipsum dicens. nisi benedicens
benedicam te. et multiplicans mul
tiplicabo te. et sic ferens longa
nimiter adeptus est repromissi
onem homines enim per maiorem sui
iurant. et omnis controuersie eorum
finis ad confirmacionem est iura-

mentum. In quo habundancius
uolens deus ostendere pollicita
ciones heredibus. immobilita
tem consilij sui. interposuit ius
iurandum. ut per duas res im
mobiles. quibus impossibile est
mentiri deum. fortissimum sola
cium habeamus. qui confugi
mus ad tenendam propositam
spem. quam sicut anchoram
habemus anime tutam ac fir
mam. et incedentem usque ad
interiora. uelaminis ubi precur
sor pro nobis introiuit ihesus secundum
ordinem melchisedech ponti
fex factus in eternum. vij.

Hic enim melchisedech rex
salem sacerdos dei sum
mi. qui obuiauit abra
he regresso a cede regum
et benedixit ei. cui et decimas
diuisit omnium abraham. primum
quidem qui interpretatur rex
iusticie: deinde autem et rex
salem. quod est rex pacis. sine
patre. sine matre. sine genea
logia. neque inicium dierum
neque finem uite habens. assimila
tus autem filio dei. sacerdos
manet in perpetuum. Intue
mini autem quantus sit hic
cui decimas de precipuis dedit abra
ham patriarcha. Et quidem de
filijs leui sacerdocium accipien
tes. Mandatum habent decimas
sumere a populo secundum legem.
idest a fratribus suis quamquam et
ipsi exierunt de lumbis abrahe.
Cuius autem generacio non annume
ratur in eis. decimas sumpsit
ab abraham. et hunc qui ha
bebat repromissiones benedixit
sine ulla autem contradiccione quod
minus est a maiore benedicitur.
et hic quidem decimas morien
tes homines accipiunt. ibi autem

et testatus est quia uiuit et ut
ita dicam sit per abraham et le
ui qui decimas accepit decima
tus est. Adhuc enim in lumbis
patris erat quando obuiauit ei
melchisedech. Si ergo per sacer
docium leuiticum consumacio
erat. Populus enim sub ipso legem
accepit. quid adhuc necessarium
fuit secundum ordinem melchisedech
alium surgere sacerdotem. et
non secundum ordinem aaron dici.
Translato enim sacerdotio. necesse
est ut et legis translacio fiat. In
quo eciam hec dicuntur de alia tribu
est. de qua nullus altario presto
~~fuit~~, fuit. Manifestum est enim
quod ex iuda ortus est dominus noster.
in qua tribu nichil de sacerdo
tibus moyses locutus est. Et am
plius adhuc manifestum est. si
secundum similitudinem melchisedech
exurget alius sacerdos. qui non
secundum legem mandati carnalis
factus est. sed secundum uirtutem
uite insolubilis. Contestatur
enim quoniam tu es sacerdos in eternum
secundum ordinem melchisedech. Re
probacio quidem fit precedentis
mandati. propter infirmitatem
eius et inutilitatem. Nichil enim
ad perfectum adduxit lex. Intro
ductio uero melioris spei per
quam proximamus ad deum.
et quantum est sine iure iurando.
Alii quidem sine iure iurando.
sacerdotes facti sunt. hic autem
cum iure iurando. per eum qui
dixit ad illum. Iurauit dominus et
non penitebit eum. tu es sacer
dos in eternum. In tantum melioris
testamenti sponsor factus est ihesus
etiam alii quidem plures facti sunt
sacerdotes secundum legem. Idcirco
quod morte prohiberentur permanere
hic autem eo quod maneat in eternum
sempiternum habet sacerdocium

Unde et saluare in perpetuum
potest accedens per semetipsum ad
deum. semper uiuens ad inter
pellandum pro nobis. Talis
enim decebat ut nobis esset sanctus pon
tifex. innocens impollutus. segre
gatus a peccatoribus. et excelsior
celis factus. Qui non habet cot
tidie necessitatem. quemadmodum
sacerdotes prius pro suis delictis
deinde hostias. offerre deinde pro
populi. Hoc enim fecit semel se of
ferendo dominus noster ihesus xpistus. Lex
enim homines constituit sacerdotes
infirmitatem habentes. sermo autem
iure iurandi. qui post legem est filium
in eternum perfectum **viii.**

Capitulum autem super ea que
dicuntur. talem habemus pon
tificem. qui consedit
in dextera sedis magni
tudinis in celis. sanctorum minister et
tabernaculi ueri. quod fixit
dominus et non homo. Omnis enim
pontifex ad offerendum mune
ra. et hostias constituitur. Un
de necesse est et hunc habere ali
quid quod offerat. Si ergo esset super
terram nec esset sacerdos cum
essent qui offerrent secundum legem
munera. qui exemplari et um
bre deseruiunt celestium. Sic
responsum est moysi cum consu
maret tabernaculum. vide inquit
omnia facito secundum exemplar quod
tibi ostensum est in monte. Nunc
autem melius sortitus est ministeri
um quanto et melioris testamenti me
diator est. quod in melioribus repro
missionibus sancitum est. Nam si illud
prius uacasset non utique secundi locus
inquireretur. Vituperans enim eos dicit.
Ecce dies ueniunt dicit dominus et con
sumabo super domum israel. et
super domum iuda testamentum
nouum. non secundum testamentum
quod feci patribus eorum in die

qua apphendi manum eorum
ut educerem eos de terra egipti.
qm ipi non pserc in testameto
meo. et ego neglexi eos dicit dns
quia hoc testamentum quod di
sposui domui isrl post dies illos
dicit dns dando leges meas in
mente eoz et in cordibus eoru
superscribam eas. et ero eis in
deum et ipi erunt m in populu
Et non docebit unusquisq proxo
imum suum. et unusquisq fratrem
suum dicens. Cognosce dnm qm
omes scient me a maiore usq
ad minorem eoz quia propiciꝰ
ero iniquitatibus eorum. et
pctis eorum iam non memora
bor. dicendo nouum uet sunt pus
Quod autem antiqtur et sene
scit prope interitum est. habuit
quidem et pus iustificationes
culture et semen seculare. ix.

Tabernaculum em fctm
est pmu inquo erant can
delabra. et mensa et pro
positio panu quod dicit
scm post uelamentu autem scdm
tabernaculum quod di sca scorum
habens aureum thuribulum et
archa testamenti circumtectam ex
omni parte auro in quo urna
aurea hns mana. et uirga aa
ron que fronduerat. et tabule
testamenti. Super que erat che
rubin glie obumbrantia propi
ciatorium. de quibus non e di
cendum per singula. Hijs uero
ita conpositis. in pori quidem ta
bernaculo semper introibant
sacerdotes. sacrificiorum officia co
summantes. In secundo aute semel
in anno solus pontifex non sine
sanguine. qm offerret pro sua
et populi ignorantia. Hoc signi
ficante spu sco non dum prola
tam ee sanctoz uiam. adhuc
pori tabernaclo hnte statum
q parabola est tpis instantis iuxta

quam munera et hostie offerunt
que non pnt iuxta consciam
perfcm facere seruientem. solu
modo in cibis et potibus et uarijs
baptismatibus. et iusticijs car
nis usq ad tempus correctionis
impositis. Xpus aut assistens
pontifex futuroz bonoru. per
amplius et perfectius taberna
culum non manu fcm idest no
huius creationis. neq per san
guinem hircorum aut uitulorum
sed per proprium sanguinem intro
iuit semel in sancta eterna re
demptoe inuenta. Si em sangu
inis hircorum aut uitulorum
et cinis uitule aspersus inqna
tos sanctificat ad emundacoem car
nis. Quanto magis sanguis
xpi qui per spm scm semetipm
optulit inmaculatum deo emu
dabit consciam nram ab opibz
mortuis ad seruiendum deo ui
uenti. Et ideo noui testamenti.
mediator est ut morte interce
dente in redemptoem eaz pre
uaricationu que erant sub pri
ori testamento. repromissioem
accipiant eterne hereditatis.
Vbi em testamentu est mors ne
cesse est intercedat testatoris.
Testamentu aut in mortuis co
firmatum e. Alioquin non du
ualet dum uiuit qui testatus e.
Vnde nec pmum quidem sine
sanguine dedicatum est. Lecto
em omni madato legis a moyse
uniuerso populo. accipiens san
guinem uitulorum et hircoru
cum aqua coccinea et ysopo.
ipm quoq librum. et omnem
populu aspersit dicens. Hic san
guis testamenti q madauit ad
uos deus. etiam tabernaculu
et oia uasa ministerij sanguine
silr aspersit. et oia pene in san
guine mundantur scdm legem

et sine sanguinis effusione non
fit remissio. Necesse est ergo ex
emplaria quidem celestium
hiis mundari ipa autem celestia
melioribus hostiis quam istis. Non
enim in manu factis ihus introi
uit in exemplaria uerorum sed
in ipm celum ut appareat nunc
voltui dei pro nobis neque ut se
pe offerat semetipm pro nobis.
quemadmodum pontifex intrat
in sancta per singulos annos.
in sanguine alieno. Alioquin
oportebat eum frequenter pati
ab origine mundi. Nunc aut
semel in consumatione seculorum
ad destructionem pcti per hosti
am suam apparuit. et quemadmo
statutum est hominibus semel mo
ri post hoc autem iudicium. Sic
et xpus semel oblatus e. ad
multorum exhaurienda pcta. Se
cundo sine pcto apparebit expec
tantibus se in salutem.

Umbram enim hns lex bo
norum futurorum non ipam
ymaginem rerum per
singulos annos eisdem ipis ho
stiis quas offerunt indesinent
numquam pt accedentes perfectos
facere. alioqn cessassent offerre.
Ideo quod nullam haberent ultra con
sciam pcti cultores semel mun
dati. sed in ipis commemoratio
pctorum per singulos annos fit.
Inpossibile enim est sangne hyrco
rum et thaurorum auferri pcta.
Ideo ingrediens mundum dicit
Hostiam et oblationem noluisti
corpus aut aptasti m. holoca
ustomata et pro pcto no placue
runt tunc dixi ecce uenio. In
capite libri scriptum est de me
ut faciam uoluntatem tuam
deus. Superius dicens quia hosti
as et oblations et holocausto
mata pro pcto noluisti nec
placita sunt tibi. que secundum
legem offeruntur. Tunc dixi ecce
uenio. ut faciam deus meus
uoluntatem tuam. Aufert pri
mum ut sequens statuat. In
qua uoluntate sctificati sumus
per oblationem corporis xpi ihu
semel. Et omnis quidem sacer
dos presto est cottidie ministrans
et easdem sepe offerens hostias
que numquam pnt auferre pcta
hic aut unam pro pctis offerens
hostiam in sempiternum sedet ad
dexteram dei de cetero expectans
donec ponantur inimici eius sca
bellum pedum eius. Una enim
oblatione consumauit in sempi
ternum sctificatos. Contestatur aut
et nos sps sanctus. postquam enim
dixit hoc autem testamentum
quod testabor ad illos. Post dies
illos dicit dns dabo leges meas
in cordibus eorum. et in mentibus
eorum superscribam eas et pctorum
et iniquitatum iam non memo
rabor amplius. Ubi autem horum
remissio iam non oblatio pro
pcto. Habentes itaque fres fiduciam
in introitu sanctorum in sangui
ne xpi quam initiauit nobis
uiam nouam et uiuentem p
uelamen idest carnem suam.
et sacerdotem magnum sup domu
dei. Accedamus ad eum cum ue
ro corde in plenitudine fidei a
spersi corde a consciã mala. et
abluti corpus aqua munda. tene
amus spei nre confessionem inde
clinabilem. fidelis enim est qui
repromisit et consideremus in
uicem in prouocationem carita
tis et bonorum operum. non dese
rentes collectionem nram sicut
est consuetudo quibusdam sed co
solantes et tanto magis quanto
uideritis appropinquantem die
voluntarie enim peccantibus nobis
post acceptam notitiam uerita
tis iam non relinquitur pro pctis

hostia. Terribilis autem expectatio iudicij et ignis emulatio que consumptura est adversarios. Irritam quis faciens legem moysi. sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus moritur. quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei conculcaverint et sanguinem testamenti pollutum duxerint in quo sanctificatus est. et spiritui gratie contumeliam fecerint. Scimus enim qui dixit. Michi vindictam et ego retribuam. Et iterum. Iudicabit dominus populum suum. Horrendum est incidere in manus dei viventis. Rememoramini autem pristinos dies in quibus illuminati magnum certamen sustinuistis passionum. et in altero quidem obprobrijs et tribulationibus spectaculum facti. in altero autem socij taliter conversantium effecti. Nam et vinctis compassi estis et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis. cognoscentes vos habere meliorem et manentem substantiam in celis. Nolite itaque amittere confidentiam vestram que magnam habet remunerationem. Pacientia enim vobis necessaria est et voluntatem dei facientes reportetis promissionem. Adhuc enim modicum aliquantulum. et qui venturus est veniet et non tardabit. Iustus autem meus ex fide vivit. Quod si subtraxerit se. non placebit anime mee. Nos autem non sumus subtractionis filij in perditionem sed fidei in acquisitionem anime. ·XI·

Est autem fides sperandarum substantia rerum. argumentum non apparentium. In hac enim testimonium consecuti sunt senes. Fide intelligimus aptata esse secula verbo dei ut ex invisibilibus visibilia
m

fierent. Fide plurimam hostiam abel quam cayn obtulit deo per quam testimonium consecutus est esse iustus. testimonium perhibente muneribus eius deo et per illam defunctus adhuc loquitur. Fide enoch translatus est. ne videret mortem. et non inveniebatur. quia transtulit eum deus. Ante translationem vero testimonium habuit placuisse deo. Sine fide autem impossibile est placere deo. Credere autem oportet accedentem ad deum quia est et inquirentibus se remunerator sit. Fide noe responso accepto de hijs que adhuc non videbantur. metuens aptavit archam in salutem domus sue per quam dampnavit mundum. et iusticie que per fidem est heres est institutus. Fide qui vocatur abraham obedivit in locum exire. quem accepturus erat in hereditatem. et exijt nesciens quo iret. Fide demoratus est in terra promissionis. tamquam in aliena in casulis habitando. cum ysaac et iacob. Coheredibus repromissionis eiusdem. Expectabat enim fundamentum habentem civitatem cuius artifex et conditor deus. Fide et ipsa sara sterilis virtutem in conceptionem seminis accepit etiam preter tempus etatis. quoniam fidelem credidit eum qui repromiserat. Propter quod ab uno orti sunt et hoc emortuo tamquam sydera celi in multitudinem et sicut harenam que est ad oram maris innumerabilis. Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti non acceptis repromissionibus. sed a longe eas aspicientes. et salutantes et confitentes. quia peregrini et hospites sunt super terram. Qui enim hec dicunt significant se patriam inquirere. Si quidem illius

meminissent de qua exierunt
habebant utique tempus revertendi.
Nunc autem et meliorem ap
petunt id est celestem. Ideo non
confunditur deus vocari deus
eorum, paravit enim illis civi
tatem. Fide obtulit abraham
ysaac cum temptabatur et
unigenitum offerebat, qui suscepe
rat repromissionem ad quem dic
tum est, quia in ysaac vocabitur
tibi semen. Arbitrans quia et a mor
tuis suscitare potens est deus.
unde et eum in parabolam ac
cepit. Fide et de futuris bene
dixit ysaac iacob et esau. Fide
iacob moriens singulos filiorum
ioseph benedixit et adoravit fa
stigium virge eius. Fide ioseph
moriens de profectione filiorum
israel memoratus est et de ossibus
suis mandavit. Fide moyses na
tus occultatus est mensibus tribus
a parentibus suis, eo quod vidis
sent elegantem infantem, et
non timuerunt regis edictum
Fide moyses grandis factus ne
gavit se esse filium filie phara
onis, magis eligens affligi cum
populo dei quam temporalis pecca
ti habere iocunditatem. Maiores divi
tias estimans thesauro egypti
orum improperium christi. Aspicie
bat enim in remunerationem.
Fide reliquit egyptum non ve
ritus animositatem regis. In
visibilem enim tamquam videns su
stinuit. Fide celebravit pascha
et sanguinis effusionem ne
qui vastabat primitiva tan
geret eos. Fide transierunt mare
rubrum tamquam per aridam ter
ram quod experti egyptii devo
rati sunt. Fide muri iericho
corruerunt circuitu dierum
septem. Fide raab meretrix
non periit cum incredulis ex
cipiens exploratores cum pace
Et quid adhuc dicam. deficient

enim tempus me narrantem. De ge
deon barach Sampson iepte,
david et samuel et aliis prophe
tis qui per fidem vicerunt reg
na, operati sunt iustitiam, ad
epti sunt repromissiones. Obdu
xerunt ora leonum, extinxerunt
impetum ignis, effugerunt
aciem gladii, convaluerunt de
infirmitate, fortes facti sunt in
bello. Castra verterunt exterorum
acceperunt mulieres de resurrec
tione mortuos suos. Alii autem
distenti sunt non suscipientes
redemptionem, ut meliorem inve
nirent resurrectionem. Alii vero
ludibria et verbera experti in
super et vincula et carceres. La
pidati sunt, secti sunt, temptati
sunt, in occisione gladii mortui
sunt. Circuierunt in melotis in
pellibus caprinis, egentes, an
gustiati, afflicti quibus dignus
non erat mundus. In solitudi
nibus errantes, in montibus et
in speluncis, et in cavernis terre
et hii omnes testimonio fidei pro
bati inventi sunt non acceperunt
repromissionem deo pro nobis aliquid
melius providente ut non sine
nobis consumarentur. Ideoque
et nos tantam habentes impositam
nubem testium, deponentes omne
pondus, et circumstans nos peccatum
per patientiam curramus ad propo
situm nobis certamen. aspicien
tes in auctorem fidei et consu
matorem ihesum qui proposito sibi
gaudio sustinuit crucem confu
sione contempta atque in dextera se
det dei. Recogitate enim eum qui
talem sustinuit a peccatoribus adver
sus semetipsum tradicionem ut non
fatigemini animis vestris deficientes
Non dum enim usque ad sanguinem
restitistis adversus peccatum re
pugnantes, et obliti estis conso
lationis que nobis tamquam filiis
loquitur dicens. Fili mi noli neg

ligere disciplinam dni et ne fati
geris dum ab eo argueris. Quem
enim diligit dns castigat flagel
lat aut omnem filium quem re
cipit. In disciplina autem per
severate tamquam filys vobis offert
se deus. Quis enim filius quem
non corripit pater. Quod si extra
disciplinam estis, cuius parti
cipes facti sunt omnes. Ergo ad
ulteri et non fily estis. deinde pa
tres quidem carnis habuimus
nre eruditores, et reverebamur
eos. non multo magis obtemperabi
mus patri spirituum et vivemus.
Et illi quidem tempore paucorum
dierum secundum voluntatem suam
erudiebant nos. hic autem ad id
quod utile est in recipiendo sanctifica
tione eius. Omnis autem discipli
na in presenti quidem videtur non
esse gaudy. sed meroris postea au
fructum pacatissimum. exerci
tatis per eam. reddet iusticie ;
Propter quod remissas manus
et soluta genua erigite et gres
sus rectos facite pedibus vestris
ut non claudicans quis erret,
magis autem sanetur. Pacem
sequimini cum omnibus, et sti
moniam. sine qua nemo vide
bit deum. contemplantes ne quis
desit gratie dei. ne qua radix
amaritudinis sursum germi
nans impediat, et per illam in
quinentur multi. ne quis forni
cator aut prophanus ut Esau
qui propter escam unam vendi
dit primogenita sua. Scitote
enim quoniam et postea cupiens here
ditare benedictionem reprobatus est
non enim invenit penitencie locum.
quamquam cum lacrimis inquisisset
eam. Non enim accessistis ad trac
tabilem et accessibilem ignem
et turbinem. et caliginem. pro
cellam et sonitum tube et vo
cem verborum quam qui audierunt
excusaverunt se ne eis fieret verbum.

Non enim portabant quod dicebatur
Et si bestia tetigerit montem la
pidabitur et ita terribile erat
quod videbatur. Moyses dixit exter
ritus sum et tremebundus. Sed
accessistis ad syon montem et
civitatem dei viventis, et cele
stem ierusalem et multorum milium
angelorum frequenciam, et ec
clesiam primitivorum qui conscrip
ti sunt in celis et iudicem om
nium deum. et spiritus iustorum perfectorum.
et testamenti novi mediatorem
ihesum, et sanguinis aspersione me
lius loquentem quam abel. Vide
te ne recusetis loquentem. Si
enim illi non effugierunt recu
santes eum super terram lo
quebatur qui multo magis nos
qui de celis loquentem nobis
avertimus cuius vox movit
terram tunc modo autem repro
mittit dicens. Adhuc semel et ego
movebo non solum terram. sed
etiam celum. Quod autem semel di
cit declarat mobilium translati
onem tamquam factorum ut maneat
ea que sunt immobilia. Itaque
regnum immobile suscipientes
habemus gratiam per quam servi
amus placentes deo cum metu
et reverentia. Etenim deus no
ster ignis consumens est ; xiii.

Caritas fraternitatis maneat in vobis
et hospitalita
tem nolite oblivisci. per
hanc enim quidam pla
cuerunt angelis hospicio recep
tis. Mementote vinctorum tamquam
simul vinctorum laborancium
tamquam et ipsi in corpore consti
tuti. Honorabile conubium
in omnibus et thorus immaculatus
Fornicatores enim et adulteros
iudicabit deus. Sint mores sine
avaricia contenti presentibus.
Ipse enim dixit. Non te deseram,
neque derelinquam ita ut confi

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

denter dicamus. Dns m adiutor
non timebo quid faciat m homo.
Mementote prepositorum urorum
qui uobis locuti sunt uerbum
dei: quorum intuentes exitum co-
uersationis imitamini fidem.
Ihs xpus hodie et heri ipe in se-
cula. Doctrinis uarys et peregri-
nis nolite abduci. Optimu est em
gracia stabilire cor, non escis que
non profuerunt ambulanti-
bus in eis. Hemus altare de q
edere non hnt potestatem qui ta-
bernaculo deseruiunt. Quoru
em infertur sanguis animalium
pro pcto in sancta per pontifi-
cem horum corpora cremant
extra castra. Propter qd et ihs
ut sanctificaret populum p suu
sanguinem extra portam pas-
sus est. Exeamus ergo ad eum
extra castra improperium ei9
portantes. Non em hemus hic
manentem ciuitatem, sed fu-
turam inquirimus. Per ipm
ergo offeramus hostiam laudis
semper deo. idest fructum labio-
rum confitentium noi eius.
Beneficientie autem et commu-
nionis nolite obliuisci. talibus
em hostys promeretur deus.
Obedite prepositis uris et sub-
iacete eis. Ipi em peruigilant
qi raconem pro aiabus uris
reddituri: ut cum gaudio hoc
faciant et non gementes. hoc
em non expedit uobis. Orate
pro nobis. Confidimus em qr
bonam consciam hemus in o-
mibus uolentes conuersari.
Amplius aut deprecor uos hoc
facere quo celerius restitu-
ar uobis. Deus aut pacis qui
eduxit de mortuis pastorem
magnum ouium in sangne
testamenti eterni, dnm nrm
ihm xpm. Aptet uos in omni
bono ut faciatis uoluntatem ei9
faciat in uobis qd placeat coram
se per dnm nrm ihm xpm. cui
est gloria in secula seculorum.
Amen. Rogo autem uos fres
ut sufferatis uerbum solaty et
em per paucis scripsi uobis. Cog-
noscite frem nrm thimotheum
dimissum. cum quo. si celerius
uenerit uidebo uos. Salutate
omnes ppositos uros et omnes
sanctos. Salutant uos omnes
de ytalia. Gracia cum omnibus
uobis. A M E N :

Explicit epla pauli ad hebreos

LUcas nacione sy
rus, cuius laus in
ewangelio canitur,
apud anthiochiam
medicine artis egregius. et apo
stolorum xpi discipulus. Postea
usque ad confessionem paulum
secutus aplm sine crimine in
virginitate permanens. Dno
maluit deservire. Qui octogintaqua
tuor agens etatis annos in bi
thinia obiit (?) repletus spiritu sancto
se. Hic igitur divino stimulatus
imperio. postea qui in achaie par
tibus ewangelium scribens gre
cis fidelibus incarnacionem dni
narracione ostendit. eundem ex
stirpe david originem traxisse mo
stravit. Cui non immerito scri
bendorum actuum aplorum ptas in mi
nisterio datur ut deo in deum ple
no et filio perdicionis extincto. oracione
ab aplis facta sorte dni et elec
tionis numerus compleretur. sic
quod paulum consumacionis aplicis
actibus daret quem diu contra
stimulum calcitrantem dns ele
gisset. Quod in legentibus ac requi
rentibus dm vobis pleno sermo
ne ondere, quam prolixius aliquid
fastidientibus prodidisset. Sciens
quod operantem agricolam opor
teat et de suis fructibus edere;
Quia ita divina subsecuta e gra
ut non solum corpore sed etiam
animarum eius proficeret medicinas

ACtus aplorum nudam quidem
sonare videntur hysto
riam. et nascentis eccie
infancia texere. Sed si noverimus
scriptorem eorum lucam esse medicum
cuius laus est in ewangelium.
Animadvertimus pariter omia
verba illius, aie languentis esse
medicinam;

Actus aplorum.

PRimum quidem
sermonem feci de omni
bus o theophile que
cepit ihs facere et do
cere usque in die qua
precipiens aplis per
spm scm quos elegit assumptus
est. Quibus et prebuit se ipm
vivum post passionem suam in
multis argumentis per dies qua
draginta aparens eis et loquens
de regno dei. Et convescens pre
cepit eis ab ierlmis ne discede
rent, sed expectarent promissio
nem patris quam audistis inquit
per os meum. Quia iohannes
quidem baptizavit aqua. vos aut
baptizabimini spu sancto non
post multos hos dies. Igitur qui
convenerat interrogabant eum
dicentes. dne si in tempore hoc
restitues regnum isrl. Dixit aut
eis. Non est vrm nosse tempora
vel momenta que pater posuit
in sua ptate. Sed accipietis vir
tutem supervenientis spus sci
in vos, et eritis michi testes in
ierlm et in omni iudea et sama
ria et usque ad ultimu terre. Et
cum hoc dixisset videntibus il
lis elevatus est et nubes suscep
eum ab oculis eorum. Cumque
intuerentur in celum euntem
illum ecce duo viri astiterunt
iuxta illos in vestibus albis qui
et dixerunt. Viri galilei quid
statis aspicientes in celum hic
ihs qui assumptus est a vobis
in celum. sic veniet quemadmodum
vidistis eum euntem in celu. Tunc
reversi sunt ierlmam a monte
qui vocatur oliveti qui e iuxta
ierlm sabbati hns iter. et cum
introissent in cenaculum ubi ma
nebant. Petrus et Johannes Ja
cobus et Andreas. Philippus et
Thomas. Bartholomeus et Ma
theus. Jacobus alphei. et Symon
zelotes et Judas iacobi. Hii oes

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

erant perseuerantes unanimi-
ter in oratione cum mulieribus et ma-
ria matre ihu et fratribus eius. In
diebus illis exurgens petrus in
medio fratrum dixit. Erat aut turba
hominum simul fere centum uiginti
Viri fratres oportet impleri scrip-
turam quam predixit sps sanctus per
os dauid. de iuda qui fuit dux
eorum qui comprehenderunt ihm qui
connumeratus erat in nobis et sor-
titus est sortem ministerij huius.
Et hic quidem possedit agrum
de mercede iniquitatis et suspen-
sus crepuit medius. et diffusa sunt
omnia uiscera eius. Et notum factum
est omnibus habitantibus ierlm ita
ut appellaretur ager ille acheldc-
mach lingua eorum. hoc est ager
sanguinis. Scriptum est enim
in libro psalmorum. Fiat habi-
tacio eorum deserta et non sit
qui inhabitet in ea. et episcopatum
eius accipiat alter. Oportet ergo
ex hijs uiris qui nobiscum congre-
gati sunt in omni tempore quo in-
trauit et exiuit inter nos dns
ihs. incipiens a baptismate iohis
usque in diem qua assumptus
est a nobis testem resurrectionis
eius nobiscum fieri unum ex istis
Et statuerunt duos Joseph. qui
uocabatur barsabas. qui cogno-
minatus est iustus. et Mathiam
et orantes dixerunt. Tu dne
qui corda nosti omnium ostende quem
elegeris ex hijs duobus. unum
accipere locum ministerij huius.
et apostolatus. de quo preuarica-
tus est iudas. ut abiret in locum
suum. Et dederunt sortes eis. et
cecidit sors super mathiam. et an-
numeratus est cum undecim
apostolis.
ij.
Et cum complerentur dies
penthecostes. erant omnes
pariter in eodem loco. Et
factus est de celo sonus tamquam
aduenientis spus uehementis
et repleuit totam domum ubi erant
sedentes. et apparuerunt illis di-
spertite lingue tamquam ignis se-
ditque supra singulos eorum et re-
pleti sunt omnes spu sancto et ce-
perunt loqui uarijs linguis pro-
ut spiritus sanctus dabat eloqui
illis. Erant aut in ierlm habi-
tantes iudei uiri religiosi ex omni
natione que sub celo est. Facta
aut hac uoce conuenit multitudo
et mente confusa est quoniam audie-
bat unusquisque lingua sua illos
loquentes. Stupebant aut omnes
et mirabantur dicentes. Nonne
ecce omnes isti qui loquuntur gali-
lei sunt. Et quomodo nos audiui-
mus unusquisque linguam no-
stram in qua nati sumus. Par-
thi et medi et elamite et qui ha-
bitant mesopotamiam iudeam
et capadociam pontum et asiam
frigiam et pamphiliam. egiptum
et partes libie que est circa cire-
nen et aduene romani. Iudei quoque
et proseliti. cretes et arabes. Au-
diuimus eos loquentes nostris lin-
guis magnalia dei. Stupebant
autem omnes et mirabantur di-
centes. ad inuicem. Quid nam
uult hoc esse. Alij aute irridentes
dicebant. Quia musto pleni sunt
isti. Stans autem petrus cum
undecim eleuauit uocem suam et
locutus est eis. Viri iudei et qui
habitatis ierlm uniuersi. hoc no-
tum uobis sit et auribus percipi-
te uerba mea. Non enim sicut uos
estimatis. hij ebrij sunt cum sit
hora diei tercia. Sed hoc est quod
dictum est per prophetam Johel. Et
erit in nouissimis temporibus dicit
dns. Effundam de spu meo super
omnem carnem. et prophetabunt
filij uestri et filie uestre et iuuenes
uestri uisiones uidebunt. et seniores
uestri somnia somniabunt. Et
quidem super seruos meos et an-
cillas meas in diebus illis effunda.

de spu meo et prophetabunt et da
bo prodigia in celo sursum, et sig
na in terra deorsum, sanguinem
et ignem et uaporem fumi. Sol
conuertetur in tenebras et luna
in sanguinem, antequam ueniat dies
dni magnus et manifestus. Et
[illegible] omnis quicumque inuocauerit no
men dni saluus erit. Uiri israelite
audite uerba hec. Ihm nazarenu
uiru approbatum a deo in uobis
uirtutibus et prodigijs et signis
que fecit per illum deus in medio
uri sicut uos scitis. Hunc diffini
to consilio et prescia dei traditu
per manus iniquorum affigentes
interemistis. Quem deus suscita
uit solutis doloribus inferni iux
quod impossibile erat teneri illum
ab eo. Dauid enim dicit in eu. Pro
uidebam dnm coram me semp
qm a dextris est mihi ne commoue
ar. Propter hoc letatum e cor
meu et exultauit lingua mea.
insuper et caro mea requiescet
in spe. Qm non derelinques
aiam meam in inferno nec da
bis scm tuum uidere corruptoem.
Notas mihi fecisti uias uite adim
plebis me leticia cu uultu tuo.
Uiri fres liceat audacter dicere
ad uos de patriarcha dauid qm
defunctus et sepultus e, et sepl
crum eius apud nos est usque in
hodiernum diem. Propheta igr
cum eet et sciret, quia iure iu
rando iurasset illi deus, de fruc
tu lumbi eius sedere sup sedem
eius. Prouidens locutus est de
resurrectoe xpi quia neque derelictus
est in inferno, neque caro eius uid
corruptoem. Hunc ihm resuscita
uit deus, cuius oms nos testes
sumus. Dextera igr dei exalta
tus et promissione accepta sps
sci a pre effudit in nos. Hoc donu
quod uos uidetis et auditis. Non enim
dauid ascendit in celum. Dicit aut
ipe. Dixit dns dno meo sede a
dextris meis, donec ponam in
imicos tuos scabellum pedum
tuorum. Certissime ergo sciat ois
domus isrl, quia et dnm eum
et xpm deus fecit, hunc ihm
quem uos crucifixistis. His au
ditis compuncti sunt corde, et
dixerunt ad petrum et ad reli
quos aplos. Quid faciemus uiri
fres. Petrus uero ait. Penten
ciam agite et baptizetur unus
quisque urm in noie ihu xpi in
remissioem pctorum urorum, et acci
pietis donu sps sancti. Uobis
enim est repromissio hec et filijs
uris et oibus qui longe sunt,
quoscumque aduocauerit dns de
us. Alijs etiam uerbis plibus
testificatus est, et exhortabat
eos dicens. Saluamini a gene
ratione ista praua. Qui ergo
receperunt sermonem eius
baptizati sunt, et apposite sunt
illa die die anime circiter tria milia.
Erant aut perseuerantes in doc
trina aplorum et communicatione frac
tionis panis et orationibus. Fie
bat autem omni anime timor.
Multa quoque prodigia et signa
magna per aplos fiebant in
ierlm, et metus erat magnus
in uniuersis. Oms etiam qui
credebant erant pariter et habe
bant omnia communia. possessio
nes et substancias uendebant
et diuidebant omnia illa oibus
prout cuique opus erat. Cottidie
quoque perdurantes unanimiter
in templo frangentes circa do
mos panem, sumebant cibum
cum exultatione, et simplicita
te cordis collaudantes deum
et habentes graciam ad oem plebem.
Dns autem augebat, qui sal
ui fierent cottidie in idipsum.
.iii.

Petrus aut et Johannes
ascendebant in teplum
ad horam oroīs nona
Et quidam uir q erat
claudus ex utero matris sue
baiolabatur quem ponebant
cotidie ad portam templi que
dr speciosa, ut peteret elemosi
nam ab introeuntibus in tem
plum. Is cum uidisset petrum
et iohannem incipientes intro
ire in templum. rogabat ut
elemosinam acciperet. Intuens
aut in eum petrus cum iohe
dixit, Respice in nos. At ille in
tendebat in eos. sperans se ali
quid accepturum ab eis. Petrus
autem dixit. Argentum et au
rum non est michi q autem
habeo hoc tibi do. In nōie ihu
xpi nazareni surge et ambula.
Et apprehensa manu eius dextra
alleuauit eum et protinus con
solidate sunt bases eius et plan
te. et exiliens stetit et ambula
uit, et intrauit cum eis in tem
plum. ambulans et exiliens
et laudans deum. Vidit autem
oīs populus eum ambulantem
et laudantem deum. Cognosce
bant autem illum. qm ipse erat
qui ad elemosinam sedebat ad
speciosam portam templi. et im
pleti sunt stupore et extasi in
eo q contingerat illi. Cum at
uiderent petrum et iohannem.
cucurrit ad eos omīs populus
ad porticum quod appellatur sa
lomonis stupentes. Videns at
petrus rndit ad pplm. Viri isra
helite quid admiramini in hoc.
aut nos quid intuemini. quasi
nra uirtute aut pietate fecerī
mus hunc ambulare. Deus
abraham et deus ysaac et deus
iacob. deus prm nrorū glorifi
cauit filium suum ihm quem

uos quidem tradidistis et nega
stis. ante faciem pylati iudi
cante illo dimitti. Vos autem
scm et iustum negastis et peti
stis uirum homicidam dari uob.
Auctorem uero uite interemistis
quem suscitauit a mortuis, cui9
nos testes sumus, et in fide no
minis eius hunc quem uidetis
et nostis. confirmauit nomen
eius et fides que per eum est.
dedit integram sanitatem istā
in conspectu oīm urm. Et nuc
frēs scio quia per ignorantiam
fecistis. hoc malum, sicut et prin
cipes uri. Deus autem qui p
nunciauit per os oīm pphā
pati xpm suum impleuit sic.
Penitemini igr et conuertimini
ut deleantur uria pcta. ut cu
uenerint tempora refrigerij
a conspcu dni et miserit eum
qui predicatus est uobis ihm xpm
quem oportet celum quide su
scipere, usq in tempora restitu
tionis oīm que locutus est
deus. per os scorū suorū a seculo
prophetarum. Moyses quide
dixit. Qm prophetam suscita
bit uobis deus uri. de frībus ue
stris tamq me ipm audietis
iux oīa que locutus fuerit uo
bis Erit autem oīs aīa que
non audierit prophetam illu
exterminabitur de plebe Et oēs
prophete a samuel et deinceps
qui locuti sunt annunciauerūt
dies istos. Vos aut estis filij pro
phetarum. et testamenti quod
disposuit deus ad prēs nostros
dicens ad abraham. In semine
tuo bndicentur oīs familie
terre. Vobis pmum suscitans
deus. filium suū ihm misit eu
bndicentem uobis. ut conuerta
tur unusquisq a nequitia sua
mala:

iiij.

Loquentibus aut illis
ad pplm uerba hec sup
uenerunt sacerdotes
et magratus templi et sadu
cei dolentes qd docerent pplm
et anunciarent in ihu resurr
ectionem ex mortuis. Et inice
runt manus in eos, et posuerunt
eos in custodia usqz in crastinu
Erat aute iam uespera. Multi
autem eorz qui audierant uer
bum crediderunt. Et factus
est numerus uirorz qnqz milia.
Fcm est aut in crastinum ut
congregarentur pncipes eorz
et seniores et scribe in ilm et
Annas pnceps sacerdotu et cay
phas, et Johannes et alexand.
et quotqt erant de genere sacer
dotum cum eis, et statuentes
eos de medio et interrogabant
in qua uirtute ul in quo noie
fecistis uos hoc. Tunc petrus
repletus spu sancto dixit ad eos
Pncipes populi et seniores dom
isrl audite. Si nos hodie diiudi
camur a uobis in bnfacto hois
infirmi in qua iste saluus fac
tus est. Notum sit oibus uobis
et omni plebi domus isrl, quia
in noie ihu xpi nazareni que
uos crucifixistis. quem deus su
scitauit a mortuis in hoc iste
astat coram uobis sanus. hic
est lapis qui reprobatus est a
uobis edificantibus qui factus
est in caput anguli. et non est
in alio aliquo salus. Nec eni
nomen aliud est sub celo datum
hoibus in quo oporteat nos sal
uos fieri. Videntes aut petri con
stanciam et iohannis compto
qd hoies essent sine lrs et ydiote
admirabantur, et cognoscebat
eos qm cum ihu fuerant. Hoiez
quoqz stantem cum eis qui cu
ratus fuerat nichil poterat cont
dicere. Jusserunt aut eos foras

extra consiliu secedere, et confe
rebant ad inuicem dicentes.
Quid faciemus hoies hois istis
qm quidem notum signu fcm
est per eos oibus inhabitanti
bus ilm. Manifestum est et no
possumus negare. Sed ne am
plius diuulgetur in populu
comminemur eis ne ultra loqn
tur in noie hoc ulli hom. Et
uocantes eos denunciauerunt
ne oimodo loquerentur neqz
docerent in noie ihu. Petrus
aut et iohannes rndentes dix
erunt. Si iustum est in conspec
tu dei uos potius audire qm
deum iudicate. Non eni possu
mus qd uidimus et audiuimus
non loqui. At illi comminantes
eos dimiserunt, non inuenientes
quo punirent eos propt pplm.
quia oms clarificabant id qd
fcm fuerat in eo quod acciderat.
Annorz eni erat amplius qua
dragincta. homo in quo fcm fu
erat signum istud sanitatis.
Dimissi autem uenerunt ad
suos. et anunciauerunt eis qnta
ad eos pncipes sacerdotum et
seniores dixissent. Qui cum
audissent unanimit leuaue
runt uocem ad deum et dixe
runt. Dne qui fecisti celum
et terram, mare et omnia que
in eis sunt. qui spu sancto
per os pris nri dauid pueri
tui dixisti. Quare fremuerunt
gentes et populi meditati sut
inania. Astiterunt reges terre
et pncipes conuenerunt in unu
aduersus dnm et aduersus xpm
eius. Conuenerunt eni uere in
ciuitate ista aduersus scm pu
erum tuum ihm quem unx
isti, herodes et poncius pilatus
cum gentibus. et populis isrl
facere que manus tua et co
siliu tuum decreuerunt fieri.

Et nunc dne deus respice in mi
nas eorum. et da servis tuis
cum oi fiducia loqui verbum
tuum. in eo q manu tuam
extendas. sanitates et signa
et prodigia fieri per nomen
scm ihu filii tui. Et cum oras
sent motus est locus in quo
erant congregati et repleti st
spu sancto omnes et loqbant
verbum dei cum fiducia. Mul
titudinis aut credentium erat
cor unu et aia una. nec quisq
que eoru possidebat aliquid sui
esse dicebat. sed erant illis oia
coia. Et virtute magna red
debant apli testimonium resur
rectionis ihu xpi dni nri. et
gra magna erat in oibus ill.
Neqz enim egens quisqm erat
inter illos. Quotquot enim pos
sessores domorum aut agrorum
erant vendentes. afferebant
precia eoru que vendebantur
et ponebant ante pedes aplorum
Dividebatur aut singlis pro
ut cuiqz opus erat. Joseph aut
qui cognominatus est barna
bas ab aplis quod est interpre
tatum filius consolationis.
Levites ciprius genere. cum
haberet agrum vendidit illum
et attulit precium et posuit an
pedes apostolorum.

V.

Vir aut quidam noie
ananias cum saphi
ra uxore sua vendid
agrum et fraudavit de precio
agri conscia uxore sua et af
ferens quandam partem ad
pedes aplorum posuit. Dixit
aute petrus ad ananiam.
Cur temptavit sathanas cor
tuum. mentiri te spui sto.
et fraudare de precio agri.
Nonne manens tibi manebat.
Et venundatum erat in tua po
testate; Quare posuisti in cor
de tuo hanc rem. Non es men
titus hoibus sed deo. Audiens
aut ananias hec verba cecid
et expiravit. et factus est ti
mor magnus in omes qui au
dierunt hec. Surgentes aut
iuvenes, amoverunt eum et
efferentes sepelierunt. Factum e
aut qsi horaru trium spacium
et uxor eius nesciens quod fcm
fuerat introivit. Dixit ei pe
trus. Dic michi si tanti agru
vendidistis. At illa dixit. Etia
tanti. Petrus aut ad eam.
Quid utiqz convenit nobis tempo
tare spm dni. Ecce pedes eorum qui
sepelierunt virum tuum. ad ho
stium et efferent te. Confestim
autem cecidit et expiravit. In
trantes autem iuvenes invene
runt eam mortuam. et extule
runt et sepelierunt apud viru
suum. Et factus est timor mag
nus in universa ecclia in omes
qui audierunt hec. Per manus
autem aplorum fiebant signa et
prodigia magna et multa in
plebe. Et erant unanimiter in por
ticu salomonis. Ceterorum autem
nemo audebat coniungere se illis
sed magis ussitabat eos populus
Magis aut augebatur credenti
um cum dno multitudo. virorum
ac mulierum ita ut in plateis
eicerent infirmos. et ponerent
in lectulis et grabbatis ut ve
niente petro saltim umbra illi
obumbraret quemqm illorum
et liberarentur ab infirmitati
bus suis. Currebat aut et mul
titudo vicinarum civitatum ierlm
afferentes egros et vexatos a
spiritibus inmundis qui cura
bantur omes. Exurgens autem
princeps sacerdotum. Ananias
et omes qui cum illo erant que.

est heresis saduceorum repleti sut
zelo et iniecerunt manus in
aplos. et posuerunt eos in custo
dia publica. Angelus aut p noc
tem aperiens ianuas carceris
et educens eos dixit. Ite et stan
tes loquimini in templo plebi.
oia verba vite huius. Qui cu
audissent intraverunt diluculo
in templum docentes in noie dni
ihu. Audiens aut Anamas pri
ceps sacerdotum. et qui cum eo
erant convocaverunt concilium
et oms seniores filiorum isrl
et miserunt ad carcerem ut ad
ducerentur. Cum venissent
aut ministri et aperto carcere.
non invenissent eos reversi nu
ciaverunt dicentes. Carcerem
qdem invenimus clausum cum
omni diligencia. et custodes
stantes ad ianuas. aperientes
aut neminem intus invenim⁹
Ut aut audierunt hos sermo
nes magistratus templi. et prin
cipes sacerdotum ambiebant
de hiis. quid nam fieret. Adve
niens aut qdam nunciavit eis
quia ecce viri quos posuistis
in carcerem. sunt in templo sta
tes et docentes pplm. Tunc abiit
magistratus cum ministris. et ad
duxit eos sine vi. Timebant
vero pplm ne lapidarentur.
Et cum adduxissent illos statu
erunt in concilio. et interroga
vit eos princeps sacerdotum di
cens. precipiendo precepim⁹ vobis
ne doceretis in noie isto. et ecce
replestis ierlm doctrina vra. et
vultis inducere super nos
sanguinem hois istius. Rndens
aut petrus et apli dixerunt.
Obedire oportet deo magis qm
hoibus. Deus prum nroz suscit
tavit ihm. quem vos interemistis
suspendentes in ligno. Hunc
deus principem ac salvatorem
exaltavit dextera sua ad dan
dam pniam isrl et remissio
nem pccorum. et nos sumus
testes horum verborum. et sps
scus quem dedit deus oibus
obedientibus sibi. Hec cum au
dissent dissecabantur. et cogita
bant interficere illos. Surgens
autem qdam in concilio phari
seus. noie Gamaliel legis doc
tor. honorabilis uir universe
plebi. iussit foras abbreue fieri
hoies dixitq ad illos. Viri isrl
ite attendite vobis sup hoibus
istis. quid acturi sitis. Ante
hos enim dies extitit Theodas di
cens. se ee aliquem magnum.
Cui consensit virorum numerus
circiter quadringentorum qui occi
sus est et omes quicumq crede
bant ei. dissipati sunt et redac
ti ad nichilum. Post hunc ex
titit iudas. galileus in diebus
professionis et avertit pplm post
se. et ipse periit et oms quotquot
consenserunt ei dispersi sunt.
Et nunc itaq dico vobis. discedi
te ab hoibus istis. et sinite illos
qm si ex hoibus est consilium
hoc opus dissolvetur. Si vero
ex deo est non poteritis dissolue
re eos. ne forte deo repugnare
inveniamini. Consenserunt aute
illi. et convocantes apostolos
cesis denunciaverunt ne loq
rentur in noie dni ihu. et di
miserunt eos. Et illi quidem
ibant gaudentes a conspectu
concilii. qm digni habiti sunt
pro noie ihu contumeliam
pati. Omni autem die in tem
plo et circa domos. non cessabant
docentes et evangelizantes
ihm xpm. vj.
In diebus illis crescente nume
ro discipulorum. factum est murm

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

grecorum aduersus hebreos. eo
quod despicerentur in ministerio cot-
tidiano uidue eorum. Conuo
cantes autem duodecim multi
tudinem discipulorum dixerunt.
Non est equum nos derelinquere
uerbum dei et ministrare mensis.
Considerate ergo fratres uiros ex
uobis boni testimonii septem ple-
nos spiritu sancto. et sapientia.
quos super hoc opus constitua
mus. Nos uero orationi in omni et
ministerio uerbi instantes erimus
Et placuit sermo coram omni multi
tudine Et elegerunt stephanum
plenum fide et spiritu sancto. et phi
lippum et prochorum. et nicano
rem. et thimotheum et parme
nam. et nicolaum aduenam
anthiocenum. hos statuerunt
ante conspectum apostolorum. et oran
tes imposuerunt eis manus.
Et uerbum dei crescebat et multi
plicabatur numerus discipulorum in ihe
rusalem ualde. Multa etiam sa
cerdotum turba obediebat fidei.
Stephanus autem plenus gratia
et fortitudine faciebat signa
et prodigia magna in populo.
Surrexerunt autem quidam de sy
nagoga que apellabatur liber
tinorum et cyrenensium et alex
andrinorum et eorum qui erant
a cylicia et asia disputantes
cum stephano. Et non poterant
resistere sapientie et spiritui qui lo
quebatur. Propterea quia argue
rentur ab illo cum omni fidu
cia. Cum ergo non possent re-
sistere sapientie et spiritui qui loque
batur. Tunc submiserunt uiros
qui dicerent se audisse uerba
blasphemantem moysen et in
deum. Commouebant itaque ple
bem et seniores. et scribas et co
currentes rapuerunt eum et ad
duxerunt in concilium et sta

tuerunt testes falsos dicentes.
Homo iste non cessat loqui ad
uersus locum sanctum et legem. Au
diuimus enim eum dicentem. quoniam
ihesus nazarenus hic destruet lo
cum istum. et mutabit tradi
tiones quas tradidit uobis moy
ses. Cum intuentes eum omnes
qui sedebant in concilio uide
runt faciem eius tamquam ul
tum angeli: VII.

Dixit autem princeps sacer
dotum stephano. si hec
ita se habeant. Qui ait
Viri fratres et patres audite
Deus glorie aparuit patri nostro ab
raham cum esset in mesopota
mia prius quam moraretur
in carran. antequam mortuus esset
pater eius. deus dixit ad illum
Exi de terra tua et de cognati
one tua et ueni in terram quam
tibi monstrauero. Tunc exiuit
de terra chaldeorum et habita
uit in charram et inde postquam
mortuus est. pater eius. transtulit
eum in terram istam. in qua nunc
uos habitatis. et non dedit illis
hereditatem in ea. nec passum
pedis. sed repromisit dare ei eam
in possessionem. et semini eius
post eum. cum non haberet filium
Locutus est autem deus quod erit se
men eius accola in terra aliena.
et seruituti eos subicient. et ma
le tractabunt eos annis quadringentis
gentis triginta. Et gentem cui
seruierint iudicabo ego dixit dominus
deus. Et post hoc exibunt et ser
uient michi in loco isto. Et dedit
illi testamentum circumcisionis
et sic genuit ysaac. et circum
cidit eum die octauo. et ysaac
iacob. et iacob duodecim patri
archas. Patriarche autem emu
lantes ioseph uendiderunt in
egiptum et erat deus cum eo.
et eripuit eum ex omnibus tribu

lacionibus eius et dedit ei graciam
et sapienciam in conspectu pharao
nis regis egipti. et constituit
eum prepositum super egiptu
et super omnem domum suam.
Venit autem fames in universam
egiptum et chanaan tribula
cio magna et non inveniebant
cibos patres mei. Cum autem
audisset iacob quod esset frumentu
in egipto venderetur misit pa
tres meos primum. et in secundo
cognitus est ioseph a fratribus suis
et manifestatum est genus eius
pharaoni. Mittens autem ioseph
accersivit iacob patrem suum et
omnem cognacionem suam in animabus
septuaginta quinque et descendit
iacob in egiptum et defunctus
est ipse et patres mei. et translati
sunt in sichem et positi sunt in
sepulchro quod emit abraham
precio argenti a filiis emor fi
lii sichem. Cum appropinquaret
autem tempus repromissionis
quam confessus est abrahe de-
crevit populus et multiplicatus
est in egipto quoadusque surrexit
rex alius in egipto qui non sci
ebat ioseph. hic circumveniens
genus nostrum afflixit patres meos
ut exponerent infantes suos,
ne vivificarentur. Eodem tempore
natus est moyses et fuit gratus
deo. qui nutritus est tribus men
sibus in domo patris sui. Exposi
to autem illo in flumine sustulit
eum filia pharaonis. et nutri
vit eum sibi in filium. et eru
ditus est moyses omni sapiencia
egipciorum et erat potens in
verbis. et in operibus suis. Cum
autem impleretur ei quadragin
ta annorum tempus ascendit in cor
eius. ut visitaret fratres suos fili
os israel. Et cum vidisset quendam
iniuria pacientem. vindicavit
illum et fecit ulcionem ei qui
iniuriam sustinebat. percusso
egipcio. Existimabat autem
intelligere fratres suos filios
israel. quoniam deus daret per manum
eius salutem illis. At illi non
intellexerunt. Sequenti vero
die apparuit illis litigantibus
et reconciliavit eos in pace dicens
Viri fratres estis ut quid nocetis
alterutrum; Qui autem iniuri
am faciebat proximo suo repulit
eum dicens. Quis te constitu
it principem et iudicem super nos
Numquid tu vis me interficere
quemadmodum interfecisti heri
egiptium. Fugit autem inde moy
ses in verbo isto et factus est ad
vena in terra madian, ubi
generavit filios duos. et exple
tis annis quadraginta. appa
ruit illi in deserto montis syna
angelus domini in igne flamme
rubi. Moyses autem videns am
miratus est. visum et accedente
illo, ut consideraret. facta est
vox domini ad eum dicens. Ego su
deus patrum tuorum. deus abraham
deus ysaac deus iacob. Tremefa
ctus est moyses. non aude
bat considerare; Dixit autem
illi dominus. Solve calciamenta
pedum tuorum. locus enim in quo
stas terra sancta est; Videns
vidi afflictionem populi mei qui
est in egipto et gemitum eius
audivi et descendi liberare eu
Et nunc veni et mittam te in
egiptum ad pharaonem. Hunc
moysen quem negaverunt
dicentes quis te constituit iu
dicem et principem super nos;
hunc deus principem et redemp
torem misit. cum manu an
geli qui apparuit illi in rubo.
hic eduxit illos faciens prodigia

et signa magna.

et signa magna in terra egip-
ti et in rubro mari et in deser
to annis quadraginta. Hic est
moyses qui dixit filiis israel. Pro
phetam vobis suscitabit deus
de fratribus vestris, tamquam me ipm
audietis. iuxta omnia precepta
queumque dixerit vobis. Hic est
qui fuit in ecclesia in solitudine
cum angelo qui loquebatur
ei in monte synai et cum pa
tribus nostris. qui accepit verba vi
te dare nobis. Cui noluerunt
obedire patres nostri. sed repulerunt
eum et aversi sunt cordibus
suis in egiptum dicentes ad a
aron. Fac nobis deos qui pre-
cedant nos. Moysi aut huic qui
eduxit nos. de terra egipti. ne
scimus quid factum sit ei. et fece
runt vitulum in illis diebus,
et optulerunt hostiam symula
cro. et letabantur in operibus
manuum suarum. Convertit
autem deus et tradidit eos ser
vire milicie celi sicut scriptu
est in libro prophetarum. Num
quid victimas aut hostias op
tulistis michi. annis quadra
ginta in deserto domus israel
Et suscepistis tabernaculum
moloch et sydus dei vestri rem
pham figuras quas fecistis
adorare eas. et transferam vos
babylonem. Tabernaculum
testimonii fuit cum patribus
nostris in deserto. sicut disposuit
deus. loquens ad moysen ut
faceret illud secundum formam
quam viderat. Quod et induxe
runt suscipientes patres nostri
cum ihesu in possessionem genci
um quas expulit deus a facie
patrum nostrorum usque in diebus
david, qui invenit graciam ante
deum. et petyt ut inveniret
tabernaculum deo iacob. Salo
mon
autem edificavit illi domum. Sed
non excelsus in manufactis
habitat sicut propheta dicit
Celum michi sedes est. terra au
tem scabellum pedum meorum.
Quam domum edificabitis m
dicit dominus. Aut quis locus requie
cionis mee est. Nonne manus
mea fecit hec omnia. Dura cer
vice et incircumcisi cordibus,
et auribus. vos semper spiritui sancto
restitistis. sicut patres vestri et vos.
Quem prophetarum non sunt
persecuti patres vestri et occiderunt
eos. qui prenunciabant de adve
ntu iusti. Cuius vos nunc prodi
tores et homicide fuistis. qui
accepistis legem in disposicionem
angelorum et non custodistis. Au
dientes aut hec dissecabantur
cordibus suis. et stridebant den
tibus in eum. Cum aut esset
stephanus plenus spiritu sancto inten
dens in celum vidit gloriam
dei. et ihesum stantem a dextris dei
et ait. Ecce video celos apertos
et filium hominis a dextris dei stan
tem. Exclamantes aut voce
magna continuerunt aures
suas et impetum fecerunt una
nimiter in eum. Et eicientes
eum extra civitatem lapidabant
Et testes deposuerunt vestimenta
sua secus pedes adolescentis qui
vocabatur saulus. Et lapidabant
stephanum invocantem et dicen
tem. Domine suscipe spiritum meum.
Positis autem genibus clama
vit voce magna dicens. Domine
ne statuas illis hoc peccatum. quia
nesciunt quid faciunt. Et cum
hec dixisset obdormivit in domino
Saulus aut erat consenciens
neci eius. vij. 8
Facta est in illa die persecu
cio magna in ecclesia.

que erat ierlimis. et oms discipli
dispersi sunt per regiones iudee
et samarie preter aplos. Sepeli
erunt autem stephanum viri
timorati et fecerunt planctum
magnum super eum. Saulus
autem devastabat eccliam per
domos intrans et contrahens vi
ros ac mulieres tradebat in cu
stodiam. Igitur qui dispersi erat
pertransibant evangelizantes
verbum dei. circa civitates et
castella iudee. Philippus autem
descendens in civitatem sama
rie predicabat illis xpm. Inten
debant autem turbe hiis que
a philippo dicebantur unanimit
audientes et videntes signa q
faciebat. Multi autem eorum
qui habebant spus inmundos.
clamantes voce magna exibat
Multi paralitici et claudi curati
sunt. Factum est autem magnu
gaudium in civitate illa. Vir
autem quidam noie symon qui
ante fuerat in civitate magus
seducens gentem samarie dices
se ee aliquem magnu. cui au
scultabant oms a mi mo usqs
ad maximum dicentes. hic est
virtus dei que vocatur magna.
Attendebant autem eum ppter
quod magicis suis mlto tpe de
mentasset eos. Cum vero credidis
sent philippo evangelizanti de
regno dei. et in noie ihu xpi
baptizabantur. viri ac muli
eres. Tunc symon et ipe credidit.
Et cum baptizatus eet adhere
bat philippo videns etiam sig
et virtutes maximas fieri. stu
pens ammirabatur. Cum aute
audissent apli qui erant ihero
solimis quia recepit samaria
verbum dei. miserunt ad eos
petrum et johannem. Qui cu
venissent oraverunt pro ipsis

ut acciperent spm sctm. Non du
dum eni in quemquam illorum vene
rat. sed baptizati tm erant in
noie dni ihu. Tunc imponebat
manus super singulos. et acci
piebant spm sctm. Cum audisset
aute symon quia per imposici
one manus aplorum daretur sps
sanctus. optulit eis pecuniam
dicens. Date michi et hanc pote
statem ut cuicumqs imposuero
manus accipiant spm sctm. Pe
trus autem dixit ad eum. Pecu
nia tua tecum sit in perdicione
qm donu dei existimasti pecunia
possideri. Non est tibi pars neqs
sors in sermone isto. cor eni tu
um non est rectu cum deo. Peni
tenciam itaqs age ab hac nequi
cia tua. et roga deum si forte
dimittatur tibi hec cogitacio
cordis tui. In felle eni amaritu
dinis et obligacione iniquitatis
video te ee. Respondens autem
symon dixit. Precamini vos dnm
pro me. ut michil veniat super
me horum. que dixistis. et quidem
illi testificati. et locuti verbum
dni. redierunt ierlimam et mul
tis regionibus samaritanoru
evangelizabant. ·ix·

Angelus aut dni locutus
est ad philippum dicens.
Surge et vade contra me
ridianum ad viam q descendit
ab ierlm in gazam hec est deser
ta. Et surgens abiit. et ecce vir
ethiops eunuchus potens canda
cis regine ethiopum qui erat
super oms gazas eius. venerat
adorare dnm in ierlm. et reu
tebatur sedens. super currum
suum legens ysaiam propham
Dixit autem spus philippo. Ac
cede et adiunge te ad currum
istum. Accedens aut philippus.
audivit eum legentem ysaiam
pphAm et dixit. Putas ne intelli

gis que legis. Qui ait. Et quo
possum nisi aliquis ostenderit m.
Rogavitque philippum ut ascen
deret et secum sederet. Locus aut
scripture quem legebat erat. Tamquam ovis
ad occisionem ductus est et sic
agnus coram tondente se obmu
tuit et non aperuit os suum.
In humilitate iudicium eius sub
latum est. Generationem eius quis
enarrabit. Quoniam tolletur de terra
vita eius. Respondens aut eunuchus
philippo dixit. Obsecro te de quo
propheta dicit hoc, de se an de
aliquo alio. Aperiens aut phi
lippus os suum dixit. et incipi
ens a scriptura ista, evange
lizabat illi ihm. Et dum irent
per viam. venerunt ad quan
dam aquam. Et ait eunuchus.
Ecce aqua. Quis prohibet me
baptizari. Dixit aut philippus.
Si credis ex toto corde licet. Et
respondens ait. Credo dei filium esse
ihm xpm. et iussit stare currum.
Et descenderunt uterque in aqua
philippus et eunuchus. et bapti
zavit eum. Et spiritus sanctus cecidit
super eunuchum. Cum aut ascen
disset de aqua. angelus dni ra
puit philippum. et amplius non
vidit eum eunuchus. Ibat enim
per viam suam gaudens. Phi
lippus aut inventus est in azoto.
Et pertransiens evangelizavit
civitatibus cunctis donec ve
niret cesaream.

.ix.

Saulus aut adhuc spirans
minarum et cedis in di
scipulos dni, accessit
ad principem sacerdotum et petiit
ab eo epistolas in damascum ad sina
gogas, ut si quos invenisset
huius vie viros ac mulieres,
vinctos perduceret in ihrlm. Et
cum iter faceret contigit ut
appropinquaret damasco et sub
ito circumfulsit eum lux de celo.
et cadens in terram audivit vo
cem de celo dicentem sibi. Saule
saule quid me persequeris. Qui
dixit. Quis es dne. Et ille. Ego
sum ihs nazarenus quem tu
persequeris. durum est tibi contra
stimulum calcitrare. Et tremens
ac stupens dixit. Dne quid me
vis facere. Et dns ad eum. Surge
et ingredere civitatem et ibi di
cetur tibi quid te oporteat facere.
Viri autem illi qui comitabantur
cum eo stabant stupefacti. au
dientes quidem vocem neminem
autem videntes. Surrexit autem
saulus de terra. apertisque oculis
nichil videbat. Ad manus aut
illum trahentes introduxerunt
damascum. Et erat tribus diebus
non videns. et non manducavit
neque bibit. Erat aut quidam di
scipulus damasci. noie anani
as et dixit ad illum dns in vi
su. Anania. At ille dixit. Ecce
ego dne. Et dns ad illum. Et dns
ad illum. Surge vade in vicum
qui vocatur rectus. et quere in
domo iude saulum noie tarsen
sem. Ecce enim orat. Et vidit virum
ananiam noie introeuntem
et imponentem sibi manus. ut
visum recipiat. Respondit aut ana
nias. Dne audivi a multis de vi
ro hoc, quanta mala fecerit ser
vis tuis in ihrlm. Et hic habet pota
tem a principibus sacerdotum
alligandi omnes qui invocant
nomen tuum. Dixit aut dns
ad eum. Vade quoniam vas electionis
est michi iste, ut portet nomen
meum coram gentibus et regi
bus et filiis israhel. Ego enim osten
dam illi quanta oporteat eum pati
pro noie meo. Et abiit ananias
et introivit in domum. et imponens
ei manum dixit. Saule frater.
Dns ihs misit me, qui appa
ruit tibi in via qua veniebas.

Ut videas et implearis spu sco
Et confestim ceciderunt ab oculis
eius tamquam squame et visum
recepit. Et surgens baptizatus
est. Et cum accepisset cibum co
fortatus est. Fuit autem cum
discipulis qui erant damasci
per dies aliquot. Et continuo
ingressus paulus in synagogas
predicabat ihm quoniam hic est filius
dei. Stupebant autem omnes
qui eum audiebant et dicebant
Nonne hic est qui expugnabat
in ihrlm omnes qui invocabant
nomen istud. Et huc ad hoc venit
ut vinctos illos perduceret ad
principes sacerdotum. Paulus
autem magis ac magis convaa
lescebat et confundebat iudeos
qui habitabant damasci. Affir
mans quoniam hic est xpus. Cum
implerentur autem dies multi
consilium fecerunt iudei ut me
ficerent eum. Nota autem facte
sunt paulo insidie eorum. Cu
stodiebant autem portas civi
tatis die ac nocte ut eum inter
ficerent. Accipientes autem eum
discipuli eius nocte per muru
dimiserunt eum submittentes
eum in sporta. Cum autem veni
sset paulus in ihrlm temptabat
se iungere discipulis. et omnes
timebant eum. non credentes
quia esset discipulus. Barnabas
autem apprehensum eum duxit ad
discipulos et narravit illis quo
modo in via vidisset dnm et quia locutus
esset ei. et quomodo in damasco fi
ducialiter egerit in nomine ihu
Et erat cum illis intrans et
exiens in ihrlm. fiducialiter a
gens in nomine dni. Loquebatur
cum gentibus et disputabat
cum grecis. Illi autem querebant
interficere eum. Quod cum
cognovissent fratres deduxerunt

eum nocte cesaream et dimise
runt tharsum. Ecclesia quidem per
totam galyleam et samaritam
habebat pacem et edificabatur
ambulans in timore dni et
consolatione spus sci replebatur
tur. Factum est autem ut petrus
dum pertransiret civitates et re
giones. deveniret ad sanctos
qui habitabant lidde. Invenit
autem hominem ibi quendam
nomine Eneam ab annis octo ia
centem in grabbato qui erat
paraliticus. Et ait illi petrus
Enea. Sanet te dns ihs xpus
Surge et sterne tibi. Et conti
nuo surrexit. Et viderunt eu
omnes qui habitabant lidde. et
sarone qui conversi sunt ad
dnm. In ioppe autem fuit quedam
discipula nomine thabita quod
interpretatur dorchas. Hec erat
plena operibus bonis. et ele
mosinis quas faciebat. Factum
est autem in diebus illis. ut
infirmata moreretur. Quam
cum lavissent posuerunt in ce
naculo. Cum autem prope esset
lidda ab ioppe. discipuli audi
entes quia petrus esset in ea.
miserunt duos viros ad eum
rogantes. ne pigriteris veni
re usque ad nos. Exurgens autem
petrus venit cum illis. Et cum
venisset duxerunt illum in ce
naculum. et circumsteterunt illu
omnes vidue flentes. et ostende
bant ei tunicas et vestes quas
faciebat illis dorchas. Eiectis
autem omnibus foras petrus po
nens genua sua oravit. et
conversus ad corpus dixit Ta
bita surge. At illa aperuit
oculos et viso petro resedit. Dans
autem illi manum erexit eam
Et cum vocasset sanctos ac vi
duas assignavit eam vivam.

Notum autem fcm est per uni
uersam ioppem, et crediderunt
multi in dno. Fcm est autem
ut dies multos moraretur in iop
pen apud quendam symone
coriarium; · X ·
~~Viderunt aut apli~~
Vir autem quidam erat
in cesarea noie cornelius
centurio cohortis que dr ytalica
Religiosus ac timens deum
cum omni domo sua faciens
elemosinas multas plebi et de
precans dnm semper, et uidit in
uisu manifeste hora diei nona
angelum dei introeuntem et
dicentem sibi, Corneli. At ille
intendens in eum timore cor
reptus dixit. Quis es dne;
Dixit autem illi. Orones tue
et elemosine tue ascenderunt
in memoriam coram deo. Et
nunc mitte uiros in ioppem et
accersi symonem quendam,
qui cognoiatur petrus. Hic
hospitatur apud symonem
quendam coriarium, cuius
est domus iuxta mare, hic dicet
tibi quid te oporteat face. Et
cum discessisset angelus qui
loquebatur illi, uocauit duos
domesticos suos et milite me
tuentem dnm, ex hiis qui illi
parebant. Quibus cum nar
rasset oia misit illos in ioppem
Postera autem die iter illis
facientibus. et apropinquan
tibus ciuitati, ascendit petrus
in superiora ut oraret. circa
horam sextam. Et cum esuri
ret noluit gustare; Parantibus
autem eis cecidit super eum
mentis excessus. et uidit celum
apertum et descendens uas
quoddam uelut linteum mag
num quatuor initiis submitti
de celo in terram in quo erant
oia quadrupedia. et serpentia

terre et uolatilia celi. Et facta e
uox ad eum dicens. Surge pe
tre occide et manduca. Ait aut
petrus. Absit dne quia nuqm
omne comune et inmundum co
medi. Et iterum scdo ad eum. Que
deus purificauit tu comune
ne dixeris. hoc aut fcm est pter
Et statim receptum est uas in
celo. Et dum intra se hesitaret
petrus quid nam eet visio qm
uidisset. Ecce uiri qui missi er
ant a cornelio, inquirentes
domum symonis, astiterunt ad
ianuam. Et cum uocassent in
terrogabant si symon qui cog
noiatur petrus illic haberet
hospitium, Petro aut adhuc
cogitante et hesitante de uisio
ne dixit spus ei. Ecce uiri tres
querunt te. Surge itaqz descende
et uade cum eis nichil dubitans
quia ego misi illos. Descendes
aut petrus ad uiros. qui missi
erant a cornelio, dixit ad eos.
Ecce ego sum quem queritis.
Que est causa propter quam
uenistis. Qui dixerunt. Corne
lius centurio uir iustus ac ti
mens deum et testiom habens
bonu ab uniuersa gente iudeoz
Responsum accepit ab angelo sancto
accersire te in domu suam et
audire uerba abs te. Introducens
igr eos petrus recepit hospicio.
Sequenti autem die profectus
est cum eis. Et quidam ex fratrib;
ab ioppe comitati sunt eum;
Altero aut die introiuit cesarea
Cornelius uero expectabat illos
conuocatis cognatis suis et
necess amicis. Et fcm est cum in
troisset petrus, cesaream obuia
fuit ei cornelius, et procidens
ad pedes eius adorauit. Petrus
uero leuauit eum dicens. Sur
ge et ego ipse homo sum, Et lo
quens cum illo intrauit & inuenit

multos qui conuenerant. Dixitque
ad illos uos scitis, quomodo
abhominatum est uiro iudeo co
niungere aut accedere ad alieni
genam sed mihi ostendit deus ne
minem communem aut inmun
dum dicere hominem. propter quod sine
dubitatione ueni accersitus. Inter
rogo ergo quam ob causam accersi
stis me. Et cornelius ait. A nu
dius quarta die usque in hanc
horam. orans eram hora nona
in domo mea. et ecce uir stetit
ante me in ueste candida. et ait.
Corneli exaudita est oratio tua.
et elemosine tue commemorate
sunt in conspectu dei. Mitte ergo
in ioppen et accersi symonem.
qui uocatur petrus, hic hospi
tatur in domo symonis coriarii
iuxta mare. Confestim igitur misi
ad te. et tu bene fecisti ueniendo
Nunc ergo omnes nos in conspectu
tuo assumus. audire omnia quecumque
precepta sunt tibi a domino. Aperiens
autem petrus os suum dixit.
In ueritate comperi quoniam non est
personarum acceptor deus, sed in
omni gente qui timet deum. et opera
tur iustitiam acceptus est illi.
Verbum misit deus filiis israel.
annuncians pacem per ihesum. hic
est omnium dominus. Vos scitis quod factum est
uerbum per uniuersam iudeam
Incipiens a galilea usque post
baptismum iohannis ihesum a na
zareth quo unxit eum deus spiritu
sancto. et uirtute qui pertransiuit
benefaciendo. et sanando omnes
oppressos a dyabolo. quoniam deus
erat cum illo. Et nos testes su
mus omnium que fecit in regione
iudeorum et in ierusalem quem occide
runt suspendentes in ligno. hunc
deus suscitauit tertia die. et de
dit eum manifestum fieri non
omni populo sed testibus preordinatis
a deo nobis qui manducauimus
et bibimus cum illo. postquam
resurrexit a mortuis. et conuer
sati sumus cum illo per dies
quadraginta. et precepit predicare
nobis populo et testificari quia
ipse est qui constitutus est a deo
iudex uiuorum et mortuorum. Huic
omnes prophete testimonium perhibent
remissionem peccatorum accipere per
nomen eius omnes qui credunt
in illum. Adhuc loquente petro
uerba hec cecidit spiritus sanctus
super omnes qui audiebant uer
bum et obstupuerunt qui erant
ex circumcisione fideles, qui uene
rant cum petro. quia et in na
tiones spiritus sancti gratia effu
sa est. Audiebant enim illos lo
quentes linguis, et magnifican
tes deum. Tunc respondit petrus.
Numquid aquam quis prohibere
potest ut non baptizentur hii qui
spiritum sanctum acceperunt sicut et nos.
Et iussit eos baptizari in nomine
domini ihesu christi. Tunc rogauerunt
eum ut maneret apud eos ali
quot diebus. XI.

Audierunt autem apostoli et
fratres qui erant in iudea.
quoniam et gentes receperunt
uerbum dei. et magnificabant
deum. Petrus autem post multum
temporis uoluit ire ierusalem. et
conuocans fratres et confirmans
egressus est copiosum uerbum
faciens per regionem docens
eos. Cum ascendisset autem petrus
ierusalem. disceptabant aduer
sus illum. qui erant ex circum
cisione dicentes. Quare introi
sti ad uiros preputium habentes
et manducasti cum illis. Inci
piens autem petrus exponebat
illis ordinem uisionis dicens.
Ego eram in ciuitate ioppe orans
et uidi in excessu uisionem mentis.

Descendens uas lintheum quod
dam ualde uas magnu. quatuor
initijs submitti de celo. uenit
usque ad me. In qua intuens co
siderabam. et uidi quadrupedia
terre et bestias et reptilia. et
uolatilia celi. Audiui aut et uo
cem dicentem michi. Surge pe
tre occide et manduca. Dixi
aut. Nequaquam dne quia comune
aut inmundum nunquam introiuit
in os meum. Respondens aut uox
de celo secundo et dixit. Quod
deus mundauit tu ne comune
dixeris. Hoc aut fcm est per ter.
et recepta sunt sursum omnia
in celo. Et ecce confestim tres uiri
astiterunt in domo in qua erant
missi a cesarea ad me. Dixit
aut spus michi ut irem cum illis
nichil hesitans. Venerunt aute
et mecum sex isti et ingressi su
mus in domum uiri. Narrauit
aut nobis quo uidisset anglm
in domo sua stantem et dicente
sibi. Mitte in ioppen et accersi si
monem qui cognominatur petrus
qui loquetur tibi uerba in quibus
saluus eris tu. et omnis domus
tua. Cum aut cepissem loqui.
cecidit spus sanctus super eos sic
et in nos in inicio. Recordatus
aut sum uerbi dni qui dicebat.
Johannes quidem baptizauit aqua
uos aut baptizabimini spu sco.
Si ergo eandem gram dedit
illis deus sicut et nobis. qui cre
didimus in dnm ihm xpm ego
quis eram qui possem prohibere
deum ne daret spm scm illis
credentibus. in noie ihu xpi.
Hys auditis. tacuerunt et glo
rificauerunt deum dicentes. Ergo
et gentibus deus pniam ad uita
dedit. Et illi quidem qui disper
si fuerant. a tribulacione que fuerat
sub stephano perambulauerunt
usque fenicem. et cyprum et anthi
ochiam nemi loquentes uerbum
nisi solis iudeis. Erant autem
quidam ex eis cypri et cirenei.
Qui cum introissent anthiochiam
loquebantur ad grecos annun
ciantes dnm ihm. Et erat man9
dni cum eis. Multus numerus
credencium conuersus est ad dnm
Peruenit aut sermo ad aures
eclie que erat iherlmis super istis.
et miserunt barnabam usque anthi
ochiam. Qui cum peruenisset et
uidisset gram dei gauisus est et
hortabatur oms in proposito cor
dis. permanere in dno quia erat
uir bonus et plenus spu sco et
fide. Et apposita est turba multa
dno. Profectus est autem barna
bas tharsum. ut quereret saulum
quem cum inuenisset. perduxit an
thiochiam. et annum totum con
uersati sunt in eclia. et docuerunt
turbam multam ita. ut cognomina
rentur primum anthiochie disci
puli xpiani. In hiis aut diebus
superuenerunt ab iherlmis prophe
anthiochiam. Eratque magna
exultacio congregatis nobis. Et
surgens unus ex eis noie Agab9
significabat per spm scm famem
magnam futuram in uniuerso
orbe terrarum. Que fca est sub
claudio. Discipuli aut pro ut
quis habebat proposuerunt in mi
sterium mittere habitantibus in iu
dea fratribus. Quod et fecerunt mitten
tes ad seniores per manus bar
nabe et sauli.

xij.

Eodem tempore. Misit hero
des rex manus ut affligc
ret quosdam de eclia que
erat in iudea. Occidit aut iacobu
fratrem iohannis gladio. uidens at
quia placeret iudeis. apposuit ap
prehendere et petrum. Erant at
dies azimorum. Quem cum appre
hendisset misit in carcerem. tra
dens quatuor quaternionibus

militum custodiendum. Volens
post pascha producere eum populo.
Et petrus quidem seruabatur in
carcere. Oratio autem fiebat sine
intermissione ab ecclesia ad deum
pro eo. Cum aut producturus
eum esset herodes, in ipa nocte erat
petrus dormiens inter duos mi
lites vinctus cathenis duabus.
Et custodes ante hostium custodi
ebant carcerem. Et ecce angelus
dni astitit et lumen refulsit in
habitaculo carceris. Percusso qz
latere petri suscitauit eum dicens
Surge uelociter. Et ceciderunt
cathene demanibus eius. Dixit
aut angelus ad eum. Precinge
et calcia te caligas tuas. Et fecit
sic. Et dixit illi. Circumda tibi ue
stimentum tuu et sequere me.
Et exiens sequebatur eum. et ne
sciebat quia uerum est. quod fiebat
per angelum. Existimabat aut
se uisum uidere. Transeuntes at
primam et scdam custodiam. ue
nerunt ad portam ferream que
ducit ad ciuitatem. que ultro
aperta est eis. Et exeuntes pro
cesserunt uicum unum. et con
tinuo discessit angelus ab eo. Et
petrus ad se reuersus dixit. Nunc
scio uere quia misit dns anglm
suu et eripuit me de manu he
rodis. et de omni expectatione
plebis iudeoru. Considerans qz
uenit ad domu marie matris
iohannis. qui cognominatus e mar
cus. ubi erant multi congregati
et orantes. Pulsante aut eum
hostium ianue processit puella
ad uidendum. noie rode. Et cum
cognouit uocem petri. pre gaudio
non aperuit ianua. sed intro-
currens nunciauit. stare petrum
ante ianuam. At illi dixerunt
ad eam. Insanis. Illa aut affir
mabat. sic se hre. Illi at dicebat.
Angelus eius est. Petrus aut
perseuerabat pulsans. Cum
aut aperuissent hostium uiderut
eum. et obstupuerunt. Annues
autem eis manu ut tacerent,
narrauit quo dns eum eduxit
de carcere. Dixitqz. Nunciate ia
cobo et fratribus hec. et egressus
abiit in alium locum. xiiij.

Facta autem die. Erat
non parua perturbatio
inter milites. quid nam
de petro factum esset. aut quo
exisset. Herodes aut cum requi
sisset eum. et non inuenisset
inquisitione facta de custodibus
iussit eos duci. Descendens qz
a iudea in cesaream. ibi commo
ratus est. Erat aut iratus tyriis
et sydoniis. At illi unanimes
uenerunt ad eum. et persuaso
blasto qui erat sup cubiculum
regis. postulabant pacem. eo
qd alerentur regiones eorum ab
illo. Statuto autem die uesti
tus herodes ueste regia. sedit
pro tribunali et concionabat
ad eos. Populus aut acclama
bat dei uoces et non hois. Con
festim autem percussit eos an
gelus dni. eo qd non dedisset
honorem deo. et consumptus
a uermibus. expirauit. Verbu
aut dni crescebat et multiplica
batur. ; . xv.

Barnabas aut et paulus
reuersi sunt ab ierlimo
expleto ministerio assup
to iohanne. qui cognominatus
est marcus. Erat aut in ecclia
que erat anthiochie prophete
et doctores. in quibus barna
bas et symon qui uocabatur
niger. et lucius cyrenen. et
manaen qui erat herodis te
trarche collactaneus. et saulus.
Ministrantibus at illis dno.

et ieiunantibus dixit sps scs.
Segregate michi barnaban
et saulum in opus quod assu
mpsi eos. Tunc ieiunantes et
orantes imponentesque eis ma
nus. dimiserunt eos. Et ipi
quidem missi a spu sancto ab
ierunt seleuciam et inde na
uigauerunt cyprum. Et cum
uenissent salamana. pdicabat
uerbum dei in synagoga iu
deorum. habebant aut et jo
hanem in misterio. Et cum
pambulassent uniuersam
prouinciam. usque phasum.
inuenerunt quendam uiru
magu pseudo propham iuden
cui nomen erat barjeu. qui
erat cum proconsule sergio.
paulo uiro prudente. Hic acc
sitis barnaba et paulo deside
rabat audire uerbum dei. Re
sistebat autem illis elimas
magus. Sic enim interpretabat
nomen eius. querens auertere
proconsulem a fide. Saulus
ergo qui et paulus repletus spu
sancto intuens in eum dixit.
O plene omni dolo et oi falla
cia. fili dyaboli inimice omnis
iusticie. non desinis subuertere
uias dni rectas. Et nunc ecce
manus dni super te. et eris ce
cus non uidens solem usque ad
tempus. et confestim cecidit
in eum caligo. et tenebre et cir
cuibat querens qui ei manum
daret. Tunc proconsul cum
uidisset fcm credidit amirans
super doctina dni. Et cum a
papho nauigasset paulus et
qui cum eo erant uenerunt
pergen pamphilie. Johannes
autem descendens ab eis reu
sus est ierusalem. Illi uero p
transeuntes pergen uenerunt
anthiochiam pisidie. et ingressi
synagogam die sabbatorum

sederunt. Post lectionem autem legis
et prophetarum. miserunt ad
eos principes synagoge dicentes.
Viri fres. Si quis est in uobis
sermo exhortationis. ad plebe
dicite. Surgens aut paulus et
manu silencium indicens ait.
Viri israelite et qui timetis deum
audite. Deus plebis isrl elegit
pres nros et plebem exaltauit.
cum essent incole in terra egipti.
et in brachio excelso eduxit eos
exea. Et per quadraginta an
norum tempus. mores eoru susti
nuit et enutriuit eos in deserto
et destruens gentes. vij. in tra
chanaan sorte distribuit eis
terram eorum. quasi post qua
dringentos annos. et qinquagin
ta. Et post hec dedit iudices usque
ad samuelem propham. Exim
postulauerunt regem. Et dedit
eis deus saul filium cys uirum
de tribu beniamin annos. xl.
Et amoto illo suscitauit illis
deus filium yesse regem cui te
stimonium perhibens dixit.
Inueni dauid filium yesse uiru
sedm cor meum. qui faciet oms
uolutates meas. Huius deus ex se
mine sedm promissionem eduxit
isrl saluatorem ihm. pdicante
iohanne ante faciem aduentus
eius baptm pnie omi populo.
Cum impleret aut iohannes
cursum suu dicebat. Quem
me arbitramini esse non sum ego
sed ecce uenit post me. cuius
non sum dignus calciamenta
pedum soluere. Viri fres fily
generis abraham. et qui in uobis
timet deum. Vobis uerbu salu
tis huius missum est. Qui enim
habitabant ihrlm et principes eius
hunc ignorantes et uoces prophe
tarum que per omne sabbatum le
guntur. iudicantes impleue
runt. et nullam cam mortis

in uenientes in eum pecierunt a
pylato ut interficerent eum:
Cumque consumassent oia que
de eo scripta erant. deponentes
eum de ligno deposuerunt in mo
numento. Deus uero suscitauit
eum a mortuis tercia die qui
uisus est per dies multos, hijs
qui simul ascenderant cum eo
de galilea in ierlm qui usque nuc
sunt testes eius ad plebem. Et
nos uos anunciamus eam q
ad patres nros repromissio fca
est, qm hanc deus adimpleuit
filijs nris resuscitans ihm. sic
in psalmo secundo scriptum e,
Filius meus es tu ego hodie ge
nui te. Q aut suscitauerit eu
a mortuis. amplius non reu
surum in corrupcoem ita dixit
Quia dabo uobis sancta dauid
fidelia. Ideoque et alias dicit. Non
dabis scm tuum uidere corrup
cione, Dauid em in sua gnatoe
cum aministrasset uoluntati dei,
obdormiuit. et appositus est ad
pres suos, et uidit corrupcoem
Quo uero deus suscitauit no
uidit corrupcoem. Notum sit
igr uobis uiri fres quia p hunc
uos remissio pctorum annunci
atur, de oibus quibus non po
tuistis in lege moysi iustificari,
In hoc omns qui credit iustificat,
Uidete ergo ne superueniat uobis
quod dcm est in prophetis. Ui
dete contemptores, et amiramini
et dispcrdimini quia opus operor
in diebus nris opus quod non
creditis si quis narrauerit uobis
Exeuntibus aut illis rogabant
ut sequenti sabbato loqrentur
sibi uerba hec. cu qz dimissa ect
synagoga secuti sunt multi
iudeorum et colencium deum ad
uenarum paulum et barna
bam. qui loquentes suadebant
eis ut permanerent in gra dei,

Sequenti
uero sabbato pene uniuersa ci
uitas conuenit audire uerbum
dei. Uidentes aut turbas iudei
repleti sunt zelo. et contradicebat
hijs que a philippo dicebantur.
blasphemantes. Tunc constant
paulus et barnabas dixerunt.
Uobis oportebat loqui primum
uerbum dei. Sed qm repulistis
illud et indignos nos iudica
stis, eterne uite. ecce conuertimur
ad gentes. Sic em precepit no
bis dns. Posui te in lucem gen
tibus, ut sis salus mea ab ex
tremis terre. Audientes aut
gentes gauise sunt, et magni
ficabant uerbum dni et quot
quot crediderut erant pordestina
ti ad uitam. Disseminabat
autem uerbum dei, per uniuer
sam regione. Iudei aut conta
uerunt religiosas mulieres,
et honestas et primos ciuitatis
et concitauerunt persecutionem
in paulum. et barnabam et
eiecerunt eos de finibus suis.
At illi excusso puluere pedum
in eos, uenerunt yconium;
Discipuli quoque replebantur
gaudio, et spu sancto. xiiij.

Factum est aut in ycomo
ut sil introirent syna
gogam iudeorum et loq
rentur ita ut crederent
iudeoru et grecoru copiosa
multitudo. Qui uero fuerunt
increduli iudei suscitauerunt
et ad iracundiam concitauerunt
animos gentium aduersus fres
Dns autem cito dedit pacem
Multo aut tpe demorati sunt
fiducialiter agentes in dno
testimonium perhibente gracie sue
dante signa et prodigia fieri
per manus eorum. Diuisa e aut
multitudo ciuitatis. Et quidam

quidem erant cum iudeis quidam
uero cum aplis. Cum autem
factus esset impetus gentilium
et iudeorum cum principibus suis
ut contumeliis afficerent et
lapidarent eos, intelligentes
confugerunt ad ciuitates lyca-
onie listram et derben et uni-
uersam in circuitu regionem,
et ibi ewangelizantes erant,
et commota est uniuersa multi-
tudo doctrinarum. Paulus et
barnabas commorabantur listris
Et quidam uir listris infirmus
pedibus sedebat claudus ex utero
matris sue, qui nunquam ambu-
lauerat. hic audiuit paulum
loquentem. Qui intuitus eum
et uidens quia haberet fidem ut
saluus fieret, dixit magna uo-
ce: Surge super pedes tuos
rectus. Qui exiliuit et ambu-
lauit. Turbe autem cum ui-
dissent quod fecerat paulus leua-
uerunt uocem suam lycaonice
dicentes. Dii similes facti hominibus
descenderunt ad nos. Et uoca-
bant barnabam iouem, Pau-
lum uero mercurium quoniam ipse
erat dux uerbi. Sacerdos uero
iouis qui erat ante ciuitatem
thauros et coronas ante ianu-
am afferens cum populis uo-
lebat sacrificare. Quod ubi au-
dierunt apli barnabas et
paulus conscissis tunicis suis
exilierunt in turbas claman-
tes et dicentes. Uiri quid hec
facitis. Et nos mortales sumus
similes uobis homines annunciantes
uobis ab hiis uanis conuerti
ad deum uiuum et uerum qui
fecit celum et terram. mare
et omnia que in eis sunt, qui in
preteritis generationibus dimisit
omnes gentes ingredi in uias
suas, Et quidem sine testimo-
nio reliquit semetipsum benefa-

ciens de celo dans pluuias et
tempora fructifera, implens cibo et
leticia corda nostra. Et hec dicen-
tes uix sedauerunt turbas,
ne sibi immolarent. Superuenerunt
autem quidam ab anthiochia et
ycomo iudei, et persuasis tur-
bis lapidantes paulum trax-
erunt extra ciuitatem estiman-
tes eum mortuum esse. Circu-
dantibus autem eum discipulis
surgens intrauit ciuitatem.
et postera die profectus est cum
barnaba in derben. Cumque ewa-
gelizassent ciuitati illi et docu-
issent multos reuersi sunt listram
et yconium et anthiochiam con-
firmantes animas discipulorum exhor-
tantesque ut permanerent in fide
Quoniam per multas tribulationes
oportet nos intrare in regnum
dei. Et cum constituissent illis
per singulas ecclesias presbiteros et
orassent cum ieiunationibus com-
mendauerunt eos domino in quem
crediderunt. Transeuntesque per
pisidiam uenerunt in pamphiliam
et loquentes in pergen uerbum
domini descenderunt in ytaliam. et
inde nauigauerunt anthioch-
iam. unde erant traditi gratie
dei in opus quod compleuerunt
Cum autem uenissent et congre-
gassent ecclesiam retulerunt quan-
ta fecisset deus cum illis et ape-
ruisset gentibus hostium fidei;

Morati sunt autem xv
tempus non modicum
cum discipulis et quidam
descendentes de iudea docebant
fratres. Quia nisi circumcidamini se-
cundum morem moysi non pote-
stis saluari. Facta autem seditione
non minima paulo et barnabe
aduersum illos, statuerunt ut
ascenderent paulus et barnabas
et alii quidam ex aliis ad aplos

et presbyteros in ierusalem super hac questione.
Illi ergo deducti ab ecclesia pertransierunt
phenicem et samariam narrantes conuersationem gentium, et faciebant gaudium magnum omnibus
fratribus. Cum autem uenissent iherosolimam, suscepti sunt ab ecclesia et ab apostolis et a senioribus
annunciantes, quanta deus fecisset cum illis. Surrexerunt autem
quidam de heresi phariseorum
qui crediderunt dicentes quia
oportet circumcidi eos, precipere quoque
seruare legem moysi. Conuenerunt quoque apostoli et seniores
uidere de uerbo hoc. Cum autem
magna conquisitio fieret, surgens petrus dixit ad eos. Viri
fratres uos scitis, quoniam ab antiquis diebus, in nobis elegit deus
per os meum audire gentes uerbum euangelii, et credere. Et qui
nouit corda deus, testimonium perhibuit, dans illis spiritum sanctum sicut
et nobis, et nichil discreuit inter
nos et illos, fide purificans corda eorum. Nunc ergo quid temptatis deum, imponere iugum
super ceruicem discipulorum quod
neque patres nostri neque nos portare
potuimus; Sed per gratiam domini
nostri ihesu christi credimus saluari,
sicut quemadmodum et illi. Tacuit autem omnis multitudo, et audiebant barnabam et paulum
narrantes, quanta fecisset deus
et signa et prodigia in gentibus
per eos. Et postquam tacuerunt
respondit iacobus dicens, Viri fratres
audite me. Symon narrauit
quemadmodum primum deus uisitauit sumere ex gentibus populum
nomini suo, et huic concordant
uerba prophetarum sicut scriptum
est, post hoc reuertar et edificabo tabernaculum dauid quod decidit, et diruta eius reedificabo,
Et erigam illud ut requirant ceteri
homines dominum et omnes gentes super
quas inuocatum est nomen
meum dicit dominus faciens hec. Notum a seculo est opus suum domino
quod ego iudico, non inquietari
eos, qui ex gentibus conuertuntur ad deum. Sed scribere ad
eos ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum,
et fornicatione et suffocatis et
sanguine. Moyses enim a temporibus antiquis, habet in singulis ciuitatibus, qui eum predicent in synagogis, ubi per omne
sabbatum legitur; Tunc placuit senioribus apostolis et senioribus cum
omni ecclesia, eligere uiros ex eis
et mittere anthiochiam, cum
paulo et barnaba. Iudam qui
cognominabatur barsabas et silam
uiros primos in fratribus, scribentes
per manus eorum epistolam hec continentem;

Apostoli et seniores, fratres
his qui sunt anthiochie et
syrie et cilicie, fratribus ex
gentibus salutem; Quoniam audiuimus quia quidam ex nobis
exeuntes turbauerunt uos
uerbis, euertentes animas uestras
quibus non mandauimus,
placuit nobis in unum collectis
eligere uiros et mittere ad uos
cum karissimis nostris barnaba et paulo, hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine
domini nostri ihesu christi. Misimus ergo
iudam et silam qui et ipsi uerbis uobis referent eadem. Visum est enim spiritui sancto et nobis nichil ultra uobis imponere
oneris, quam hec que necessaria, ut
abstineatis uos ab immolatis
simulacrorum et sanguine et
suffocato, et fornicatione a quibus
abstinentes uos bene agetis.

ue Valete. Illi ergo dimissi descen
derunt anthiochiam. et cong
gata mltitudine tradiderunt
eplam. Quam cum legissent
gauisi sunt super consolacione.
Iudas autem et sylas et ipi cu
cent prophete uerbo plimo co
solati sunt fres et confirmaue
runt eos. Facto autem ibi
aliquanto tpe dimissi st cum
pace a fribus. ad eos qui mi
serant illos. Visum est aute
sylo remanere ibi. Solus at
iudas abiit. Paulus aut et
barnabas demorabant anthi
othie. docentes et ewangeliza
tes cum alys plibus, uerbum
dni. Post aliquot aut dies dix
paulus ad barnabam. Reuer
tentes uisitemus fres meos.
per uniuersas ciuitates inqbz
pdicauimus uerbum dni quo
se habeant. Barnabas autem
uolebat secum sumere iohem
qui cognominabatur marcu
Paulus aut rogabat eu dicens
vt qui discessisset ab eis a pam
philia et non isset cum eis
in opus ad quod missi fuerat
non debere eum recipi. Facta
est aut dissensio inter eos ita
ut discederent ab inuicem. Et
barnabas quidem assumpto
marco. nauigauit cyprum
Paulus uero electo syla pro
fectus est traditus gracie dni
a fribus. per ambulabat aut
syriam et ciliciam confirmas
eclias precipiens custodire
precepta aplorz et seniorz Et cu
circuissent has naciones uene
runt in derben et lystram.

Ecce discipulus. xvi°.
quidam erat ibi noie
thimotheus filius mu
lieris iudee, fidelis. pre gen
tili. huic testimoniu reddebat
bonum qui in listris erant
et yconio fres. Hunc uoluit pau
lus secum proficisci. Et assumes
circumcidit eum. propt iudeos
qui erant in locis illis. Sciebat
em omis quia pr eius gentilis
erat. Cum aut per transirent
ciuitates, tradebant eis custo
dire dogmata. que erant decre
ta ab aplis et senioribus qui
erant ab iherusalem. Et ecclia qde
confortabatur fide. et habun
dabant numero cotidie. Tran
seuntes aut frigiam et gala
cie regionem. uetati sunt a spu
sco. loqui uerbum dei in asya.
Cum uenissent aut in misiam
temptabant ire bithiniam. et
non permisit eos spus ihu. Cu
autem per transissent mysiam.
descenderunt troaden. et uisio
per noctem paulo ostensa e. Vir
macedo quidam erat stans et
deprecans eum dicens. Transi in
macedoniam et adiuua nos.
Vt aut uisum uidit. statim que
siuimus proficisci in macedonia
certificati qd uocasset nos deus
ewangelizare eis. Nauigantes
aut a troade recto cursu uenim9
samotrachiam. et sequenti die
neapolim et inde philippis que
est pma pars macedonie ciui
tatis colonia. Eramus ergo in hac
urbe diebus aliquot consistentes
Die aut sabbatorz egressi sum9
foras portam. iux flumen ubi
uidebatur oro ee et sedentes lo
qbamur mulieribus que cum
uenerant. Et qdam noie lidia
purpuraria ciuitatis thiatirorz
colens deum audiuit cui9 dns
aperuit cor intendere hijs que
dicebantur a paulo. Cum aut
baptizata eet et domus eius. de
precata est eos dicens. Si iudicast
me fidelem dno ee. introite in
domu meam et manete. Et coegit.

nos. Factum est autem euntibus
nobis ad orationem puellam qu-
dam habentem spiritum phitonis ob
uiare nobis, que questum mag
num prestabat diuinando. Hec
subsecuta paulum et nos clama
bat dicens. Isti homines serui dei
excelsi sunt. qui annunciant no
bis uiam salutis. Hoc aut facie
bat multis diebus. Dolens aut
paulus et conuersus spiritui dixit.
Precipio tibi in nomine ihesu christi exi-
re ab ea. Et exijt eadem hora. Vi
dentes autem domini eius quia ex
ijt spes questus eorum. et appre
hendentes paulum et sylam et p-
duxerunt in forum ad principes
et offerentes eos magistratibus
dixerunt. Hij homines conturbant
ciuitatem nostram cum sint iudei
et annunciant morem quam
non licet nobis suscipere neque
facere cum simus romani. Et
cucurrit plebs aduersus eos et
magistratus scissis tunicis eorum
iusserunt eos uirgis cedi. Et cum
multas plagas eis imposuissent
miserunt eos in carcerem precipi
entes custodi diligenter custodi
re eos. Qui cum tale preceptum
accepisset. misit eos in interiore
carcerem et pedes eorum strinxit
in ligno. Media aut nocte pau
lus et sylas. adorabant deum lau
dantes. et audiebant eos qui in
custodia erant. Subito ergo terre
motus factus est magnus. ita
ut mouerentur fundamenta
carceris. Et statim aperta sunt
omnia hostia. et uniuersorum uincula
soluta sunt. Expergefactus est
autem custos carceris. et uidens
apertas ianuas carceris. euagi
nato gladio uolebat se interficere
estimans fugisse uinctos. Clama
uit aut paulus uoce magna
dicens. Nichil feceris tibi mali.

Vniuersi enim hic sumus. Petitoque
lumine introgressus est et tre
mefactus. procidit paulo et syle
ad pedes. et producens eos foras
ait. Domini quid me oportet
facere ut saluus fiam. At illi
dixerunt. Crede in dominum ihesum et
saluus eris tu et domus tua.
Et locuti sunt ei uerbum domini cum
omnibus qui erant in domo eius.
Et tollens eos in illa hora noc
tis lauit plagas eorum. Et
baptizatus est ipse et domus eius
continuo. Cumque perduxisset
eos in domum suam. apposuit eis
mensam et letatus est cum omni
domo sua. credens deo. Et cum
dies factus esset. miserunt ma
gistratus. lictores dicentes. di
mitte homines illos. Nunciauit
aut custos carceris. hec uerba
paulo. quia miserunt magi
stratus ut dimittamini. Nunc
ergo exeuntes ite in pace. Pa
ulus autem dixit eis. Cesos nos
publice indempnatos homines
romanos miserunt in carcerem
et nunc occulte nos eiciunt.
Non ita. Sed ueniant ipsi nos
eiciant. Nunciauerunt autem
magistratibus lictores uerba
hec. Timueruntque audito quod
romani essent. et uenientes dep
recati sunt eos. et deducentes ro
gabant eos. ut egrederentur
de urbe. Exeuntes aut de car
cere introierunt ad lidiam
et uisis fratribus consolati sunt
eos. et profecti sunt. Cum aut 17 c
perambulassent amphipolim
et apolloniam uenerunt the
salonicam. ubi erat synago
ga iudeorum. Secundum consuetudi
nem aut paulus. introiuit
ad eos et per sabbata tria disse
rebat eis de scripturis adape
riens. et insinuans. quia xpm.

oportebat pati et resurgere
a mortuis. Et quia hic ē xp̄s
ih̄s quem ego annuncio vobis.
Et quidam ex ip̄is crediderunt
et adiuncti sunt paulo ⁊ syle.
et de colentibus gentilibꝫ mlt
titudo magna. et mulieres no
biles non pauce. Zelantes aut
iudei assumentesq̄ de vulgo
viros quosdam malos. et tur
ba facta concitaverunt civita
tem. et assistentes domui iaso
nis. querebant eos producere.
in p̄plm. Et cum non invenis
sent eos. trahebant iasonem
et quosdam fr̄es ad principes
civitatis clamantes et dicentes
Qm hii sunt qui urbem con
citant. et huc venerunt quos
suscepit iason. Et hii om̄s cont
decreta cesaris faciunt. rege
aliu dicentes ih̄m. Concitaue
runt aut plebem. et principes
civitatis hec audientes et ac
cepta satisfactione a iasone.
et a ceteris qui miserunt eos
Fr̄es vero confestim p noctem
dimiserunt paulum. et syla
in beroeam. Qui cum venis
sent in synagogam iudeorū
introierunt. Hy aut erant
nobiliores eorum. qui sunt
thesalonice. qui susceperunt
verbum cum om̄i aviditate.
cottidie scrutantes scripturas
si hec ita se haberent. et mlti
quidem crediderunt ex ip̄is
et gentiliu mulierum honesta
rum et viris non paucis.
Cum aut cognovissent in the
salonica. iudei quia et bere pre
dicatum est a paulo verbū
dei. venerunt et illuc como
ventes. et turbantes mltitu
dine. Statimq̄ tuc paulum
dimiserunt fr̄es ut iret usq̄
ad mare. Sylas aut et thimo
theus remanserunt ibi. Qui

autem deducebant paulum per
duxerunt eum eo usq̄ athenas.
et accepto ab eo mandato ad
sylam et thimotheum. ut qm̄
celerius venirent ad eum pro
fecti sunt. Paulus aut cum
athenis eos expectaret incita
batur sp̄us eius in ip̄o. videns
ydolatrie deditam civitatem.
Disputabat ergo in synagoga
cum iudeis. et colentibus in fo
ro per om̄s dies. ad eos q̄ aderat
Quidam aut epicurei et stoici
et philosophi disserebant cum
eo. Et quidam dicebant. Quid
volt seminator verborum hic
dicere. Aly vero dixerunt. No
vorꝫ demoniorꝫ videtur ee an
nunciator. quia ih̄m et resur
rectionem annunciabat eis. Et
apprehensum eum ad ariopagu
duxerunt dicentes. Possumꝰ
scire que est hec nova que a
te dicitur doctrina. Nova enim
infers auribus meis. Volumꝰ
ergo hec scire ~~hec~~ quid nam
velint hec ee. Athenienses aut
om̄s et advene et hospites ad
nichil aliud vacabant nisi
aut dicere aut audire aliquid.
novi.
xx.

Stans aut paulus in
medio ariopagi ait.
Viri athenienses per oīa
superstitiosos vos video. Preteri
ens enim et videns symulachra
vra inveni et aram in qua scrip
tum erat. ignoto deo. Qd ergo
ignorantes colitis hoc ego an
nuncio vobis. Deus qui fecit
hunc mundum. et oīa que in eo
sunt. hic celi et terre cum sit
deus. non in manu factis tem
plis habitat nec manibꝫ huma
nis colitur. indigens aliquo
cum det oībus vitam. et inspi
racionem et oīa. Fecitq̄ ex uno oc

genus humanum inhabitare
super universam faciem terre.
definiens statuta tempora.
et terminos habitationis eo-
rum querere deum si forte attrectent
eum aut inveniant. quamvis
non longe sit ab unoquoque nostrum.
In ipso enim vivimus movemur
et sumus. Sicut et quidam vestrum
poete dixerunt. Ipsius enim et
genus sumus. Genus ergo cum
simus dei. non debemus estima-
re auro et argento. aut lapidi
bus sculpture artis. aut cogita
tionis hominis divinum esse simile.
Et tempora quidem huius ig
norantie despiciens deus. nunc
anunciat hominibus. ut omnes
ubique penitentiam agant eo quod statuit
diem in qua iudicaturus est
orbem in equitate. in viro in
quo statuit fidem prebens omnibus
suscitans eum a mortuis. Cum
audissent ergo resurrectionem
mortuorum. quidam quidem
irridebant. quidam vero
dixerunt. Audiemus te de hoc
iterum. Et sic paulus exiit de
medio eorum. Quidam vero
viri adherentes ei crediderunt.
in quibus et dyonisius ariopa
gita. et mulier nomine damaris
et alii cum eis.

xviij. c. 18.

Post hec egressus ab athe
nis venit chorinthum
et inveniens quendam
iudeum nomine aquilam. ponticum
genere. qui nuper venerat ab
ytalia et prisillam uxorem eius
eo quod precepisset claudius di
scedere omnes iudeos a roma.
Accessit ad eos et salutavit eos
et quia eiusdem erat artis ma
nebat apud eos et operabatur.
Erant autem scenofactorie artis.
Disputabat autem in synagoga
per omne sabbatum interponens
nomen domini ihesu. et suadebat
iudeis et grecis. Cum venissent
autem de macedonia sylas et ti-
motheus. instabat verbo pau
lus testificans. iudeis et grecis
esse ihesum christum. Contradicentibus
autem eis. et blasphemantibus
excutiens vestimenta dixit
ad eos. sanguis vester super ca
put vestrum. Mundus ego ex hoc
ad gentes vadam. Et migrans
inde. intravit in domum cuius-
dam nomine tyti iusti colentis deum.
cuius domus erat coniuncta
synagoge. Crispus autem archi
synagogus credidit domino cum
omni domo sua. et multi chor
inthiorum credebant et baptiza
bantur. Dixit autem dominus nocte
per visionem paulo. Noli time
re. sed loquere ne taceas. propter
quod ego sum tecum. et nemo
apponetur tibi ut noceat te.
quoniam populus est michi multus
in hac civitate. Sedit autem
ibi annum et sex menses. docens
apud eos verbum dei. Gallio
ne autem proconsule achaie in
surrexerunt unanimes iudei
in paulum. et adduxerunt eum
ad tribunal dicentes. Quia
contra legem hic persuadet
hominibus. colere deum. Incipi
ente autem paulo aperire os suum
dixit. gallio ad iudeos. Si
quidem esset iniquum aliquod
aut facinus pessimum o viri iu
dei recte vos sustinerem. Si
vero questiones sunt de verbo et
nominibus legis vestre vos ipsi vi
deritis. Iudex ego horum nolo
esse. Et minavit eos a tribunali.
Apprehendentes omnes sostenem
principem synagoge percutiebant
eum ante tribunal. et nichil
horum gallioni cura erat. Pau
lus vero cum adhuc sustinuis-

ansset dies multos fratribus valefa
ciens venit syriam, et cum eo
priscilla et aquila, qui sibi
totonderat in cencris capiti ha
bebat enim votum. Devenitque ep
hesum et ibi illos reliquit.
Ipse vero ingressus synagoga
disputabat cum iudeis. Roga
tibus autem eis ut ampliori
tempore maneret ibi, non consensit
sed valefaciens eis et dicens,
Oportet me solempnie diem
advenientem facere ierosolimis,
et iterum revertar ad vos deo vo
lente. Profectus est autem ab ep
heso, et descendens cesaream,
ascendit et salutavit ecclesiam
et descendit anthiochiam, et
facto ibi aliquanto tempore pro
fectus est per ambulans ex
ordine galatie regionem et
frigiam confirmans omnes di
scipulos. Iudeus autem apollo
nomine alexandrinus natione
vir eloquens, devenit ephesum
potens in scripturis. Hic erat
edoctus viam domini et fervens
spiritu loquebatur, et docebat di
ligenter ea que sunt ihesu, sciens
tantum baptisma iohannis. Hic
ergo cepit fiducialiter agere
in synagoga in nomine domini ihesu.
Quem cum audissent priscil
la et aquila, assumpserunt
eum et diligentius exposuerunt
ei viam domini. Cum autem vel
let ire achaiam exhortati sunt
fratres scripserunt discipulis ut
susciperent eum. Qui cum ve
nisset contulit multum hiis
qui crediderunt, vehementer
enim iudeos revincebat publice,
ostendens per scripturas esse
ihesum christum.

c. 19. XIX.

Factum est autem cum
apollo esset corinthi, et
paulus peragratis partibus
superioribus veniret ephesum
et inveniret quosdam discipulos
dixitque ad eos. Si spiritum sanctum accepistis
credentes. At illi dixerunt,
Sed neque si spiritus sanctus est
audivimus. Ille vero ait. In
quo ergo baptizati estis. Qui
dixerunt. Iohannis baptismate.
Dixit autem paulus. Iohannes
baptizavit baptismo penitentie populum
dicens in eum qui venturus
est post ipsum ut crederent, hoc est
in ihesum. His auditis bapti
zati sunt in nomine domini ihesu. Et
cum imposuisset eis manus pau
lus, venit spiritus sanctus super
eos et loquebantur linguis
et prophetabant. Erant enim
omnes viri fere duodecim. Ingres
sus autem synagogam cum fidu
cia loquebatur, per tres men
ses disputans et suadens de reg
no dei. Cum autem quidam indu
rarentur et non crederent, ma
ledicentes viam domini coram mul
titudine, discedens ab eis, segre
gavit discipulos, cotidie dispu
tans in scola tyranni cuiusdam.
Hoc autem factum est per biennium,
ita ut omnes qui habitabant in
asya, audirent verbum domini
iudei atque gentiles. Virtutesque
non modicas faciebat deus,
per manus pauli, ita ut etiam
super languidos deferrentur
eius a corpore sudaria vel se
micincta et recedebant ab eis
languores, et spiritus nequam egre
diebantur. Temptaverunt autem
quidam et de circumvenientibus
iudeis, exorcistis invocare super
eos, qui habebant spiritus malos
nomen domini ihesu dicentes. Adiuro
vos per ihesum quem paulus predi
cat. Erant autem quidam iudei
iudei principis sacerdotum septem
filii, qui hoc faciebant. Respondit autem

spiritus nequam dixit. Ihesum novi
et paulum scio. vos autem qui
estis nescio. et insiliens homo
in eos, in quo erat demonium
pessimum. et dominatus amborum
invaluit contra eos ita ut nu-
dati et vulnerati effugerent de
domo illa. Hoc autem notum
factum est omnibus iudeis, atque gen-
tilibus qui habitabant ephesi,
et cecidit timor super omnes
illos, et magnificabant nomen
domini ihesu. Multique credentium
veniebant confitentes et annun-
ciantes actus suos. Multi autem
ex eis qui fuerant curiosa secta-
ti contulerunt libros et combus-
serunt eos, coram omnibus et
computatis preciis illorum invene-
runt pecuniam denariorum
quinquaginta milium. Ita for-
titer verbum dei crescebat et
confortabatur. His autem exple-
tis proposuit paulus in spiritu
transire a macedonia et achaia
et ire in ierusalem. dicens. quoniam post-
quam fuero ibi, oportet me et romam
videre. Mittens autem in macedo-
niam duos ex ministrantibus
sibi. Thimotheum et erastum
ipse remansit ad tempus in asya.
Facta est in illo tempore turbacio
non minima de via domini. Deme-
trius enim quidam nomine argenta-
rius faciens edes argenteas
dyane prestabat artificibus non
modicum questum. Quos convo-
cavit et eos, qui eiusmodi
opifices erant dixit. Viri scitis
quia de hoc artificio magna
acquisitio est nobis, et videtis
et auditis quia non solum ephesi
sed pene totius asye paulus
hic suadens avertit multam
turbam dicens quoniam non sunt dii
qui manibus fiunt. Non solum

autem hec periclitabitur nobis pars
in redargucionem venire, sed
et magne dyane templum in
nichilum reputabitur et de-
strui incipiet maiestas eius
quam tota asya et orbis colit.
His auditis repleti sunt ira
et exclamaverunt dicentes.
Magna dyana ephesiorum,
et impleta est civitas confusi-
one. et uno impetu uno animo
fecerunt in theatrum rapto.
gayo et aristarco, macedonibus
comitibus pauli. Paulo autem
volente intrare in populum non
permiserunt discipuli. Quidam
autem et de asye principibus qui
erant amici eius miserunt ad
eum rogantes ne se daret in
theatrum. Alii autem aliud cla-
mabant, Erat enim ecclesia confusa.
et plures nesciebant, qua ex
causa convenissent. De turba
autem detraxerunt alexandrum
propellentibus eum iudeis,
Alexander autem manu silencium
postulato volebat racionem reddere
populo. Quem ut cognoverunt
iudeum esse vox facta est una
omnium quasi per horas duas
clamancium. Magna dyana
ephesiorum. Et cum sedasset
scriba turbas dixit, Viri ephe-
si quis est hominum qui nesciat
ephesiorum civitatem cultricem
esse magne dyane iovisque pro-
lis. Cum ergo hiis contradici non
possit. oportet vos sedatos esse.
et nichil temere agere. Addu-
xistis enim homines istos. neque sacri-
legos neque blasphemantes de-
am vestram. Quod si demetrius
et qui cum eo sunt artifices
habent adversus aliquem causam
conventus forenses agunt et pro-
consules sunt, accusent invicem.

Si quod aut alterius rei questio
nem legitima ecclesia poterit ab
solui. Nam et periclitamur
argui seditionis hodierne. Cum
nullus obnoxius sit de quo
possumus reddere rationem con
cursus istius. Et cum hec dix
isset dimisit ecclesiam. xx.

c. 20. Postquam aut cessauit
tumultus uocatis
paulus discipulis ex
hortatus eos ualedixit
et profectus est ut iret in ma
cedoniam. Cum autem peram
bulasset partes illas paulus et
exhortatus eos fuisset multo
sermone uenit ad greciam.
Ubi cum fuisset menses tres
facte sunt illi insidie a iudeis
nauigaturo in syriam. Habuit
que consilium ut reuerteretur per
macedoniam. Comitatus est
eum sosipater berrensis thessalonicen
sium. Aristarcus et secundus et gayus
derbeus et thimotheus. Asiani
uero tyticus et trophimus. Hii
cum precessissent sustinuerunt
nos troade. Nos uero nauiga
uimus post dies azimorum
a philippis et uenimus ad eos
troadem in diebus quinque. Ubi de
morati sumus diebus septem.
Una aut sabbati cum conuenisse
mus ad frangendum panem
paulus disputabat cum eis et
confirmabat animas eorum pro
fecturus in crastinum protraxit
que sermonem usque in mediam
noctem. Erant aut lampades
copiose in cenaculo ubi eramus
congregati. Sedens aut quidam
adolescens nomine Eutitius sup
fenestram cum mergeretur som
pno graui disputante diu pau
lo deductus sompno cecidit de ce
naculo tercio deorsum et sublatus
oblatus est mortuus. Ad quem
cum descendisset paulus incubuit
super eum et complexus dixit.
Nolite turbari. Anima enim eius
in eo est. Ascendens aut frangens
que panem et gustans satisque
allocutus est usque ad lucem et
sic profectus est. Adduxerunt
aut iuuenem uiuum et consolati
sunt non minime. Nos autem
ascendentes nauim nauigaui
mus in asson. Inde suscepturi
paulum. Sic enim disposuerat ipse
per terram iter facturus. Cum
aut conuenissemus in Asson assump
to eo uenimus contra chium et
inde nauigauimus sequenti die
et uenimus contra chium et alia
die applicuimus samum et sequenti
die uenimus miletum. Propo
suerat enim paulus transnauiga
re ephesum ne qua mora illi
fieret in asia. Festinabat enim si
possibile esset ut diem penthecoste
celebraret iherusalem. A mileto
aut mittens ephesum uocauit
maiores natu ecclesie. Qui cum
uenissent ad eum et simul essent
dixit ad eos. Uos scitis a prima
die qua ingressus sum in asiam
qualiter uobiscum per omne tempus
fuerim seruiens deo cum omni
humilitate et lacrimis et tempta
tionibus que michi acciderunt
ex insidiis iudeorum quo nichil
subtraxerim uobis utilium quo
minus annunciarem uobis et
docerem uos publice et per do
mos testificans iudeis atque gen
tilibus in deum penitentiam et fidem
in dominum nostrum ihesum christum. Et nunc
ecce ego uado alligatus spiritu in
iherusalem que michi in ea uentura sunt
ignorans nisi quod spiritus sanctus
per omnes ciuitates protestatur
mihi dicens quoniam uincula et tribu
lationes me manent iherusalem
sed nichil horum uereor nec

facio aiam meam preciosiorem me
dũmodo consumem cursum meum
ministerium verbi. quod accepi a
dno meo ihu xpo. testificari ewa
gracie dei. Et nunc ecce ego scio
q amplius non videbitis faciem
meam. vos omes per quos tran
sivi. predicans regnum dei. Qua
propter. contestor vos hodierna
die. quia mundus sum a san
guine omn. Non enim subterfugi
quominus anunciarem ome
consilium dei vobis. Attendite
vobis et universo gregi in quo
vos spus sanctus posuit. epos
regere ecclesiam dei. quam acqui
sivit sanguine suo. Ego scio qm
intrabunt post discessum meu
lupi rapaces in vos non parce
tes gregi. Et ex vobis ipis exur
gent viri. loquentes perversa.
ut abducant discipulos post se.
Prope quod vigilate in memo
ria retinentes. qm per triennium
nocte ac die non cessavi cum
lacrimis monens unumquemq
vrm. Et nunc comendo vos deo.
et verbo gracie ipius qui potens
est edificare et dare hereditate
in sanctificatis oibus. Argentu
et aurum aut vestimentum
nullius concupivi. ipi scitis qm
ad ea que michi opus erant,
et hiis qui mecum sunt ministra
verunt manus iste oia. Ostendi
vobis qm sic laborantes oportet
suscipere infirmos. ac meminis
se verbi dni ihu ubi dixit Beatius
est dare magis qm accipere. Et
cum hec dixisset positis genibus
suis in oibus illis oravit. Mag
nus aut fletus est omn. et procu
buerunt super collum pauli,
osculabantur eum dolentes max
ime in verbo quod dixerat, qm
amplius faciem meam non essent
visuri. Et deducebat eu ad mare.

Cum aut factum
est ut navigaremus
abstracti ab eis. recto
cursu venimus choum et sequen
ti die Rodum et inde pataram
Et cum invenissemus navim
transfretantem in phenicem. ascen
dentes navigavimus. Cum ap
paruissemus cypro. relinquen
tes eam ad sinistram naviga
vimus in syriam et venimus
tyrum. Ibi enim erat navis expo
situra onus. Inventis aut disci
pulis mansimus ibi septem
diebus. qui paulo dicebant per
spm ne ascenderet ierlmam.
et expletis diebus profecti ibam
deducentibus nos oibus cum
uxoribus et filiis usq foras
civitatem. et positis genibus in
litore oravimus. et cum vale
fecissemus invicem. ascendim
navim. Illi aut redierunt in
sua. Nos vero navigatõe ex
pleta. a tyro descendim ptho
lomaidam. et salutatis fribus
mansimus una die apud eos.
Alia aut die profecti sumus.
et venimus cesaream. et in
trantes domu philippi ewan
geliste. qui erat unus de septe
mansimus apud eum. Huic
erant filie virgines quatuor.
prophetantes. Et cum mora
remur ibi per dies aliquot sup
venit quidam a iudea propheta
noie agabus. Hic cum venisset
ad nos. tulit zonam pauli et
alligans sibi pedes et manus
dixit. Hec dicit spus sanctus
Virum cuius est zona hec sic
alligabunt irlm iudei. et tra
dent in manus gencium. Et
cum audissemus rogabamus
nos et qui loci illius erant ne
ascenderet ipe ierlmam. Tunc
rndit paulus et dixit. Quid

facitis flentes et affligentes cor
meu. Ego em non solum alliga
ri sed et mori pro deo paratus
sum. propter nomen dni ihu.
Et cum ei persuadere non pos
semus. quieuimus dicentes.
Dni voluntas fiat. xxv

Post dies autem illos pre
parati ascendimus ierlm
Venerunt aut et ex discipulis nobiscum a cesarea
adducentes secum apud quem
hospitaremur iasonem quendam
ciprium aliqn discipulum. Et cum
uenissemus ierlmam libenter
exceperunt nos fres. Sequenti
autem die introibat paulus no
biscum ad iacobum. omnesq col
lecti sunt seniores. Quos cum
salutasset narrabat per singla
que deus fecisset in gentibus per
ministerium ipsius. At illi cum
audissent magnificabant deum
dixeruntq ei. Vides frater q
milia sunt in iudeis qui credide
runt et oms sunt emulatores
legis. Audierunt aut de te quod
dissensionem doceas. de moyse eor
quos per gentes sunt iudeorum
dicens. Non debere eos circumcide
filios suos. neq scdm consuetu
dinem ingredi debere. Quid g
est utiq oportet conuenire mul
titudinem. Audierunt em te
superuenisse. Hoc ergo fac qd
dicimus. Sunt nobis quatuor
uiri uotum hntes super se. hijs
assumptis sanctifica te cum illis.
et impende in illis ut radant
capita. et sciens oms quia que
de te audierunt falsa sunt. sed
ambulas et ipse custodiens legem
De hijs aut qui crediderunt ex
gentibus. nos scripsimus iudican
tes ut abstineant se ab ydolis
immolato. et sanguine. et suffo
cato. et fornicatione. Tunc pau
lus assumptis uiris. postera
die purificatus cum illis. intra
uit cum illis in templum. an
nuncians expletionem dierum
purificationis donec offerretur
pro uno quoq eorum oblatio.
Dum aut septem dies consuma
rentur. hij qui de asya erant
iudei. cum uidissent eum in tem
plo. concitauerunt oem pplm
et miserunt manus in eum
clamantes. Viri isrlite audite
hic est homo qui aduersus po
pulum et legem et locum hunc
oms ubiq docens insuper et
gentiles induxit in templum
et uiolauit locum istum scm.
Viderant em trophimum ephesi
um in ciuitate cum ipo quem
estimauerunt qm in templu
introduxisset paulus. Commota
q est ciuitas tota. et facta e con
cursio populi et apphendentes
paulum trahebant eum ex
templum et statim clause s
ianue. Querentibus autem
eum occidere. nunciatum e tri
buno cohortis. quia tota con
funditur ierlm. Qui statim
assumptis militibus. et centu
rionibus cucurrit ad illos.
Qui cum ui uidissent tribunos
et milites. cessauerunt percutere
paulum. Tunc accedens tribu
nus apphendit eum. et iussit
alligari cathenis duabus.
et interrogabat quis eet et qd
fecisset. Alij aut aliud clama
bant in turba. Et cum no poss
certum cognoscere pre tumultu
iussit duci eum in castra. Et
cum uenisset paulus ad grad
contigit ut portaretur a milite
propter uim populi. Sequebatur
aut eum multitudo populi cla
mans. tolle eum. Et cum cepis
set introduci in carcerem. pau
lus dicit tribuno. Si licet mihi.

aliquid loqui ad te. Qui dixit
Grece nosti? Nonne tu es egip-
tius, qui ante hos dies tumul-
tum concitasti, et eduxisti in
desertum quatuor milia viro-
rum sicariorum. Et dixit ad eum
paulus. Ego homo sum quidem
iudeus, a tharse cilicie non ig-
note ciuitatis municeps. Rogo
autem te permitte me loqui ad
populum; et cum ille permisisset
paulus stans in gradibus an-
nuit manu ad plebem. Et ma-
gno facto silencio allocutus est
hebrea lingua dicens;

xxij. c. 22

Viri fratres et patres audite,
quam ad vos nunc red-
do racionem. Cum audis-
sent autem quia hebrea lingua
loqueretur ad illos magis presti-
terunt silentium. Et dixit. Ego
sum vir iudeus natus tharso
cilicie non ignote ciuitatis mu-
nicipis, nutritus autem in ista ci-
uitate secus pedes gamalielis
eruditus iuxta veritatem paterne
legis, emulator legis, sicut et
vos estis hodie omnes qui hanc
viam persecutus sum usque ad
mortem, alligans et tradens
in custodias, viros ac mulieres
sicut principes sacerdotum michi te-
stimonium ~~[illegible]~~ perhibent, et
omnes maiores natu, a quibus
epistolas accipiens ad fratres dama-
scum pergebam, ut adducerem
inde vinctos in iherusalem ut puni-
rentur. Factum est autem, eunte
me et appropinquante dama-
sco, medio die subito de celo
me circumfulsit lux copiosa et
decidens in terram audiui vo-
cem de celo dicentem michi;
Saule saule, quid me persequeris.
Ego autem respondi; Quis es domine.
Dixit ad me. Ego sum ihesus na-
zarenus quem tu persequeris.

Durum est tibi contra stimulum
calcitrare. Et qui mecum erant
lumen quidem viderunt, vocem
autem non audierunt eius qui
loquebatur mecum. Et dixi. Quid
faciam domine. Dominus autem dixit ad
me; Surgens vade damascum
et ibi tibi dicetur quid te op-
orteat facere; Et cum non vi-
derem pre claritate luminis illius
ad manum deductus a comi-
tibus, veni damascum. Ana-
nias autem quidam vir secundum
legem testimonium habens ab omnibus
habitantibus iudeis damasco
veniens ad me et astans dixit
michi. Saule frater respice in
me. Et eadem hora respexi in
eum. Et ille dixit. Deus patrum
nostrorum preordinauit te, ut cog-
nosceres voluntatem eius. et
videres iustum et audires vo-
cem ex ore eius, quia eris te-
stis illius ad omnes homines eorum
que audisti et vidisti. Et nunc
quid moraris. Exurge et bap-
tizare et ablue peccata tua,
inuocato nomine ipsius. Factum est
autem reuertenti michi in iherusalem
et oranti in templo, fieri me
in stuporem mentis, et videre
illum dicentem michi. Festina
et exi velociter ex iherusalem. quoniam non
recipient testimonium tuum
de me. Et ego dixi. Domine ipsi sci-
unt, quia ego eram concludens
in carcerem, et cedens per syna-
gogas eos, qui credebant in te.
Et cum funderetur sanguis step-
hani testis tui, ego astabam,
et consenciebam, et custodieba
vestimenta interficiencium illum.
Et dixit ad me. Vade quoniam ego
ad naciones longe mittam te
ut perducetur nomen meum;
Audiebant autem illum usque ad
hoc verbum, et leuauerunt

uocem suam dicentes. Tolle de
terra eiusmodi. non enim fas e
eum uiuere. Vociferantibus
aut eis. et proicientibus uesti
menta sua. et puluerem iacta
tibus in aerem. iussit tribunus
induci eum in castra. et flagel
lis cedi et torqueri eum. ut
sciret propter quam causam sic ac
clamarent ei. Et cum astrinx
issent eum loris. dixit astanti
sibi centurioni paulus. Si ho
minem romanum et condemp
natum licet uobis flagellare.
Quo audito accessit centurio
ad tribunu. et q ciuem roma
num dixit se esse. Et nunciauit
dicens. Quid acturus es. hic
enim homo ciuis romanus e. Ac
cedens aute tribunus dix. dic
michi. si tu romanus es. At
ille dixit. Etiam. Et rndit tri
bunus. Ego multa summa ci
uilitatem hanc consecutus sum
Et paulus ait. Ego aut e natus
sum. Protinus ergo discesserut
ab illo. qui eum torturi erat
Tribunus ergo timuit postq
rescivit quia ciuis romanus
eet et quia alligasset eum. Po
stera autem die uolens tribu
nus scire diligentius qua ex
causa accusaretur a iudeis.
soluit eum et iussit sacerdotes
conuenire et ome concilium et
producens paulum statuit
inter illos. Intendens autem
c.23. paulus concilium ait. Viri fres
Ego omni consciencia bona. conu
satus sum ante deum usq in
hodiernum diem. Princeps aut
sacerdotu ananias precepit
astantibus sibi percutere os
eius. Tunc paulus ad eu dix.
Percuciet te deus paries deal
bate. Et tu sedes iudicans me
sedm legem. et cont legem iu
bes me percuti. Et qui astabat
dicebant. Summum sacerdotem
maledicis. Dixit autem paulus
Nesciebam fratres quia princeps
est sacerdotum. Scriptu est enim
Principem populi tui non male
dices. Sciens aut paulus quia
una pars est saduceorum et altera
phariseorum. exclamauit in
concilio. Viri fratres ego pha
riseus sum. filius phariseorum
de spe et resurrectione mortuo
rum ego iudicor. Et cum hec dix
isset facta est dissensio int pha
riseos et saduceos. et soluta est
multitudo. Saducei enim dicunt
non ee resurrectionem. neq an
gelum neq spm. Pharisei aut
utraq confitentur. Factus est
aut clamor magnus. et surgen
tes quidam phariseorum pugna
bant dicentes. Nichil mali inue
nimus in hoie isto. Qd si spus
locutus est ei autem angelus.
Et cum magna dissensio facta
eet timens tribunus ne discerpe
retur paulus ab ipsis iussit mi
lites descendere et rapere eum
de medio eorum ac deducere eu
in castra. Sequenti aut nocte
assistens ei dns ait. Constans
esto paule. Sicut enim testificatus
es de me in ierlm. Sic te oportet
rome testificari. Facta die col
legerunt se quidam ex iudeis.
et deuouerunt se dicentes. neq
manducaturos neq bibituros
donec occiderent paulu. Erant
aut plus qm quadraginta viri.
qui hanc iuracionem fecerunt q
accesserunt ad principem sacerdo
tum. et seniores et dixerunt.
Deuocione deuouimus nos nich
il gustaturos donec occidamus
paulum. Nunc ergo uos notum
facite tribuno cum consilio ut
adducat illum ad uos. tamqm.

aliquid certius cogniturum de eo.
Nos vero prius quam appropiet.
parati sumus interficere eum
Quod cum audisset filius soro
ris pauli insidias eorum venit
et intrauit in castra. nunciauit
paulo. Vocans autem paulus ad
se unum ex centurionibus ait.
Adolescentem hunc perduc ad
tribunum. habet enim aliquid in
dicare illi. Et ille quidem assu
mens eum duxit ad tribunum
et ait. Vinctus paulus rogauit
me hunc adolescentem perdu
cere ad te. habentem aliquid indi
care tibi. Apprehendens autem
tribunus manum illius secces
sit cum eo seorsum. et interro
gauit illum. Quid est quod habes
indicare michi. Ille autem dixit.
Iudeis conuenit rogare te, ut
crastina die paulum producas
in concilium. quasi aliquid certius
inquisituri sint de illo. tu autem
ne credideris illis. insidiantur
enim illi ex eis viri amplius quam
quadraginta. qui se deuouerunt
non manducaturos neque bibi
turos. donec interficiant eum.
et nunc parati sunt expectare
promissum tuum. Tribunus
dimisit adolescentem. precipiens
ei ne cui loqueretur. quoniam hec
sibi nota fecisset. Et vocatis duo
bus centurionibus ait illis.
Parate milites ducentos, ut eant
usque cesaream. et equites septua
ginta. et lancearios ducentos.
a tercia hora noctis sint parati
expone. et centurionibus precepit
stare et iumenta preparare
ut imponentes paulum. eum sal
uum perducerent ad felicem presi
dem. Timuit enim ne forte rape
rent eum iudei, et occiderent
et postea ipse calumpniam su
stineret, quasi pecuniam accepisset. scri
bens ei epistolam hec verba conti
nentem. Claudius lysias optimo
presidi felici salutem. Virum
hunc comprehensum a iudeis.
et incipientem interfici ab eis
super veniens cum exercitu eri
pui, cognito quia romanus est
ciuis. volensque scire causam quam
obiciebant illi. deduxi eum in
concilium eorum quem inueni ac
cusari de questionibus legis ipsorum
Nichil vero dignum morte aut
vinculis habentem crimen. Et cum in
per latum michi esset de insidiis quas
parauerant ei misi eum ad te
denuncians accusatoribus ut dicant
que sunt aduersus eum apud va
le. Milites ergo secundum preceptum
sibi assumentes paulum duxerunt
per noctem in antipatridem.
Et postera die dimissis equitibus,
ut irent cum eo reuersi sunt
in castra. Qui cum venissent
cesaream. et tradidissent epistolam
presidi statuerunt ante illum
et paulum. Cum legisset autem
et interrogasset de qua prouin
cia esset et recognoscens quia
qua de cilicia. audiam te cum
accusatores tui venerint. Ius
sitque in pretorio herodis custo
diri eum. Capitulum xxiiii. c24

Post quinque autem dies de
scendit princeps sacerdo
tum ananias cum se
nioribus quibusdam.
et tertullo quodam oratore.
qui adierunt presidem aduer
sus paulum. Et citato paulo ce
pit accusare tertullus dicens
Cum in multa pace agamus
per te et multa corrigantur per
tuam prouidenciam. semper
et ubique suscepimus optime fe
lix cum omni graciarum actione
Ne diucius autem te protraham
oro. ut breuiter audias nos
pro tua clemencia. Inuenimus

hunc hoiem pestiferum et cita
tem sediciones oibus iudeis
in universo orbe et autorem
sedicionis secte nazarenoru
qui etiam templu violare co
natus est, quem et adphensu
voluimus scdm legem nram
iudicare. Superveniens aut
lisias tribunus, cum vi mag.
eripuit eum de manib; nris
Iubens accusatores eius adte
venire, a quo poteris ipe iudi
cans de oibus istis cognoscere
de quibus nos accusamus eu.
Adiecerunt aut et iudei dicentes
hec ita se hre. Respondit aut
paulus annuente sibi presidi
dicere. Ex multis annis te te
iudicem genti huic sciens. bo
no aio pro me satis faciam.
Potes eni cognoscere qr no st
plus dies michi qm duodecim
ex quo ascendi adorare ierlm
et neqz in templo invenerunt
me cum aliquo disputantem
aut concursum facientem turbe
neqz in synagogis, neqz in
civitate. neqz probare possut t
de quibus nunc accusant me.
Confiteor aut t hoc, qp scdm
sectam qua dicunt heresim
sic deservio pri et deo meo cre
dens oibus que in lege et pro
phetis scripta sunt, spem hns
in deum. quam et hii ipi expe
ctant resurrectionem futuram
iustoru et iniquorum. In hoc et
ipe studeo sine offendiculo co
sciam hre ad deum. et ad hoies
semper. Post annos aut plures
elemosinas facturus in gente
meam. veni et oblaciones et
vota inquibus invenerunt
me purificatum in templo no
cum turba neqz cum tumultu.
et apphenderunt me clamantes
et dicentes; Tolle inimicu nrm.

Quidam aut ex Asya iudei qs
oportebat apud te presto esse
ut accusarent si quid haberent
adversum me. Aut hii ipi di
cant. Si quid invenerunt in me
iniquitatis cum stem in concilio
nisi de una hac solummodo voce.
qua clamavi inter eos stans.
quo de resurrectione mortuoru
ego iudicor a vobis hodie. Distu
lit autem illos felix certissime
sciens de via hac dicens. Cum
tribunus lisias descenderit, au
diam vos. Iussitqz centurioni
custodire eum. et hre requiem
nec quemqm prohibere de suis
ministrare ei. Post aliquot aut
dies veniens felix cum drusilla
uxore sua que erat iudea. Vo
cavit paulu et audivit ab eo
fidem que est in ihm xpm. Dis
putante autem illo de iusticia
et castitate et de iudicio futuro
tremefactus felix respondit;
Quod nunc attinet vade. Tpe
autem oportuno accersiam te.
simul et sperans quia pecunia
daretur ei a paulo. Propter qd
et frequenter accersiens eu loque
batur cum eo. Biennio autem
expleto. accepit successorem fe
lix porciu festum. Volens aut
graciam prestare iudeis felix re
c. 25 liquit paulu vinctum. Festus
ergo cum venisset in provincia
post triduu ascendit ierlimam
a cesarea. Adieruntqz eum prin
cipes sacerdotum et primi iude
orum adversus paulu et ro
gabant eum postulantes gram
adversus eum ut iuberet per
duci eum ierlm insidias tenen
tes ut interficerent eum in via.
Festus aut rndit. servari qdem
paulu in cesaria se aut matu
rius profecturu. Qui ergo in
vobis potentes sunt aut, descendentes

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

simul. si quid est in viro crimen
accusent eum. Demoratus aut
inter eos dies non amplius quam
octo et decem descendit cesaream
et altera die. sedit pro tribuna
li et iussit paulum adduci. Qui
cum perductus esset circumsteterunt
eum qui ab iherosolima descen
derunt iudei. multas et graues
causas obicientes ei quas non po
terant probare. Paulo autem
racionem reddente. quo neque in le
gem iudeorum neque in templum
neque in cesaream quicquam peccaui.
Festus autem volens iudeis graciam
prestare. respondens paulo dixit.
Vis iherosolimam ascendere et
ibi de hiis iudicari apud me. Dixit
autem paulus. Ad tribunal
cesaris sto ibi me oportet iudi
cari. Iudeis non nocui. sicut tu
melius nosti. Si enim nocui aut
dignum morte aliquid feci non
recuso mori. Si vero nichil est
eorum que hii accusant me. ne
mo potest me illis donare. cesarem
appello. Tunc festus cum consilio
locutus respondit. Cesarem appella
sti ad cesarem ibis. Et cum dies
aliquod transacti essent Agrippa
rex et beronice descenderunt ce
sariam ad salutandum festum.
Et cum dies plures ibi demora
rentur. festus regi indicauit
de paulo dicens. Vir quidam est
derelictus a felice vinctus. de
quo cum essem iherosolimis adierunt
me principes sacerdotum et sen
iores iudeorum postulantes. aduer
sus illum dampnacionem ad quos
respondi. quia non est consuetudo
romanis dampnare aliquem
hominem. prius quam is qui accusatur
presentes habeat accusatores. lo
cumque defendendi accipiat ad
abluenda crimina que ei obiciuntur.

Cum ergo huc venissent sine
ulla dilacione sequenti die
sedens pro tribunali. iussi ad
duci virum. De quo cum ste
tissent accusatores nullam causam
deferebant. de quibus ego su
spicabar malum. Questiones vero
quasdam de sua supersticione
habebant aduersus eum et
de quodam ihesu defuncto quem
affirmabat paulus viuere.
Hesitans aut ego de huiusmodi questi
one dicebam si vellet ire ihe
rosolimam et ibi iudicari
de istis. Paulo aut appellante
ut seruaretur ad augusti cogni
cionem iussi seruare eum donec
mittam eum ad cesarem. A
grippa aut dixit ad festum.
Volebam et ipse hominem audire.
Cras inquit audies eum. Altera
aut die cum venisset agrippa
et beronice cum multa ambi
cione. et introissent in audi
torium cum tribunis et viris prin
cipalibus ciuitatis. iubente
festo adductus est paulus.
Et dixit festus. Agrippa rex et
omnes qui simul estis nobiscum vi
detis hunc de quo omnis multitu
do iudeorum interpellauit me ihe
rosolimis. petentes et dampn
nantes. Non oportere eum vi
uere amplius. Ego vero com
peri nichil dignum morte
eum admisisse. Ipso aut hoc
appellante. ad augustum iudi
caui mittere. de quo quid certum
scribam domino non habeo. propter
quod produxi eum ad vos et
maxime ad te rex agrippa.
ut interrogacione facta habeam
quid scribam. Sine racione eni
m videtur mittere vinctum
et causas eius non significare. c 26
Agrippa vero ad paulum ait.

Permittitur tibi loqui pro temet
ipso. Tunc paulus extensa ma
nu cepit racionem reddere. De
quibus omnibus accusor a iudeis
rex agrippa. estimo me beatum apud
te cum sim defensurus me ho
die: maxime te sciente omnia
que apud iudeos sunt consue
tudines et questiones propter quod
obsecro pacienter me audias
Et quidem vitam meam a iu
uentute que ab inicio fuit in
gente mea in ierusalem noue
runt omnes iudei. prescientes me
ab inicio si velint testimonium per
hibere quoniam secundum certissimam
sectam nostre religionis vixi
phariseus. et nunc in spe que
est ad patres nostros repromissio
facta. adeo. sto iudicio subiectus
in qua duodecim tribus nostre
nocte ac die deseruientes spe
rant deuenire. de qua spe ac
cusor a iudeis rex agrippa.
Quid incredibile iudicatur
apud vos si deus mortuos su
scitat. Et ego quidem existima
ueram me aduersus nomen
ihesu nazareni debere multa
contraria agere. quod et feci
ierosolimis et multos sanctorum
Ego in carceribus inclusi. a prin
cipibus sacerdotum potestate ac
cepta. et cum occiderentur de
tuli sententiam. et per omnes
synagogas frequenter puni
ens eos. compellabam blas
phemare et amplius insani
ens in eos. persequebar usque
in exteras ciuitates. In quibus
dum irem damascum. cum
potestate et permissu principum
sacerdotum. die media in via
vidi de celo supra splendorem
solis circumfulsisse me lumen
et eos qui mecum simul erant
omnesque nos. cum decidissemus

in terram audiui vocem dicen
tem michi hebraica lingua.
Saule saule quid me persequeris.
ris. durum est tibi contra sti
mulum calcitrare Ego autem
dixi. Quis es domine. Dominus autem
dixit. Ego sum ihesus quem tu
persequeris. Sed exurgens
sta super pedes tuos ad hoc
enim apparui tibi ut constituam
te ministrum et testem eorum
que vidisti. et eorum quibus
apparebo tibi. eripiens te de po
pulis et gentibus. in quas nunc
ego mitto te. aperire oculos eorum
ut conuertantur a tenebris ad
lumen. et de potestate satha
ne ad deum. ut accipiant et
remissionem peccatorum et sortem
inter sanctos. per fidem que
est in me. Unde rex agrippa
non fui incredulus. celesti visi
oni. sed hiis qui sunt damasci
primum. et ierusalem et in omnem
regionem iudeis et gentibus
adnunciabam. ut penitenciam agerent
et conuerterentur ad deum. digna
penitencie opera facientes. Hac ex
causa me iudei cum essem in tem
plo comprehensum. temptabant
volentes me interficere. Auxi
lio autem adiutus dei. usque in ho
diernum diem sto testificans.
minori atque maiori nichil ex
tra dicens. quam ea que prophete sunt
locuti futura esse et moyses. Si
passibilis christus. Si primus ex
resurrectione mortuorum lumen
annunciaturus est populo et
gentibus. Hec loquente eo et
racionem reddente. festus magna
voce dixit. Insanis paule. Multe
te littere in insaniam conuertunt.
Et paulus. Non insanio inquit
optime feste sed veritatis et
sobrietatis verba loquor. Scit
enim de hiis rex ad quem constanter

loquor. Latere enim nichil eum
horum arbitror, neque in angu
lo quicquam horum gestum est. Cre
dis rex agrippa prophetis? Scio
quia credis. Agrippa autem ad
paulum. In modico suades me
christianum fieri. Et paulus. Opto
apud deum et in modico et in
magno non tantum te sed et omnes
hos, qui audiunt hodie fieri ta
les qualis et ego sum, exceptis
vinculis hiis. Et exsurrexit
rex et preses et bernice et qui
assidebant eis. Et cum secces
sissent loquebantur ad invicem
dicentes. Quia nichil morte
aut vinculis dignum fecit homo
iste. Agrippa autem festo dixit. Di
mitti poterat homo hic, si non c. 27.
appellasset cesarem. Sic iudica
tum est navigare in ytaliam
et tradi paulum cum reliquis cu
stodiis centurioni nomine Julio
cohortis auguste. Ascendentes
autem navem adrumetinam
incipientes navigare circa asye
loca, egressi sumus perseverante
nobiscum aristarcho macedone
thessalonicense. Sequenti autem
die devenimus sydonem. Huma
ne autem tractans iulius paulum
permisit ad amicos ire, et curam
sui agere. Et inde cum sustulis
semus, navigavimus cyprum
propterea quod essent venti contrarii,
et pelagus cilicie et pamphilie
navigantes venimus listram
que est licie. Et ibi inveniens
centurio navem alexandrinam
navigantem in ytaliam, transpo
suit nos in eam. Et cum multis
diebus tarde navigaremus et
vix devenissemus contra chnidum,
prohibente nos vento naviga
vimus crete iuxta salaminam,
et vix iuxta navigantes veni
mus in locum quendam qui
vocatur boniportus cui iuxta erat

civitas thalassa. Multo autem
tempore peracto et cum iam
non esset tuta navigatio eo quod
et ieiunium iam preterisset
consolabatur paulus dicens
eis. Viri video quoniam cum iniuria
et multo dampno non solum
oneris et navis, sed etiam anima
rum nostrarum incipit navigatio esse.
Centurio autem gubernatori et
nauclero magis credebat quam
hiis que a paulo dicebantur.
Et cum aptus portus non esset
ad hiemandum plurimi statuerunt
consilium navigare inde, si quo
possent devenientes phenicen hie
mare portum crete respicien
tem ad affricum et ad chorum.
Aspirante autem austro estima
tes propositum se tenere. Cum
sustulissent de ason legebant
cretam. Non post multum autem
misit se contra ipsam ventus thi
phonicus, qui vocatur euroaquilo.
Cumque arrepta esset navis et
non posset conari in ventum
data nave flatibus ferebamur
in insulam quandam decurrentes
que vocatur cauda. potuimus
vix optinere scapham. qua sub
lata adiutoriis utebantur accin
gentes navem, timentes ne in
sirtim inciderent submisso va
se sic ferebantur. Valide autem
nobis tempestate iactatis. Se
quenti die iactum fecerunt et
tercia die suis manibus arma
menta navis proiecerunt. Neque
sole autem neque syderibus appa
rentibus per plures dies, et tem
pestate non exigua imminente.
Iam ablata erat spes omnis
salutis nostre. Et cum multa ieiu
natio esset, tunc stans paulus
in medio eorum dixit. Oportebat
quidem o viri audito me non
egredi a creta, lucrique facere in
iuriam hanc et iacturam et nunc

suadeo vobis bono animo esse. Amis
sio enim nullius anime erit ex vobis
propter preter quam navis. Astitit
enim michi hac nocte angelus
dei, cuius sum ego et cui servio
dicens. Ne timeas paule, cesa
ri te oportet assistere. Et ecce do
navit tibi deus omnes qui na
vigant tecum propter quod bono
animo estote viri. Credo enim deo quia
sic erit, quemadmodum dictum est
michi. In insulam autem quan
dam oportet nos devenire, sed
postea quam quartadecima nox
supervenit, navigantibus nobis
in adria circa mediam noctem
suspicabantur naute, apparere
sibi aliquam regionem. Qui
et summittentes invenerunt
passus viginti, et pusillum inde
separati, invenerunt passus qui
decim. Timentes autem ne in aspera
loca incideremus, de puppi mit
tentes anchoras quatuor opta
bant diem fieri. Nautis vero
querentibus fugere de navi, Cum
misissent scapham in mare sub
obtentu quasi a prora inciperent
anchoras extendere. Dixit pau
lus centurioni et militibus,
Nisi hii in navi manserint vos
salvi fieri non potestis. Tunc ab
sciderunt milites funes scaphe
et passi sunt eam excidere. Et
cum lux inciperet fieri. Roga
bat paulus omnes sumere cibum
dicens. Quartadecima die ho
die expectantes ieiuni perma
netis nichil accipientes. Propter
quod rogo vos accipere cibum pro
salute vestra quia nullius vestrum
capillus de capite peribit. Et
cum hec dixisset sumens panem
gracias egit deo in conspectu
omnium. Et cum fregisset cepit ma
ducare. Animequiores autem facti
omnes, et ipsi sumpserunt cibum
Eramus autem universe anime in na

vi, ducente septuaginta sex et
saciati cibo alleviabant navem
iactantes triticum in mare. Cu
autem dies factus esset terram non
agnoscebant, sinum vero quedam
considerabant litus, habentem
in quem cogitabant si possent
eicere navem. Et cum anchoras
sustulissent committebant se ma
ri. Simul laxantes iuncturas gu
bernaculorum et levato artemone
secundum flatum aure tendebant
ad litus. Et cum incidissemus in
locum bithalassum impegerunt
navem. et prora quidem fixa
manebat, immobilis
puppis vero solvebatur a vi ma
ris. Militum autem consilium fuit
ut custodias occiderent ne quis
cum enatasset effugeret. Centu
rio autem volens servare paulum
prohibuit fieri. Iussitque eos qui
possent natare mittere in mare
se primos, et evadere et ad terram
exire, et ceteros alios in tabulis
ferebant, quosdam super ea que
de navi erant. Et sic factum est ut
omnes anime evaderent ad terram
Et cum evasissemus tunc cognovi
mus quia miletene insula vo
cabatur. Barbari vero prestabant
non modicam humanitatem nobis
Accensa enim pira reficiebat nos
omnes propter ymbrem qui imminebat
et frigus. Cum congregasset au
tem paulus sarmentorum aliquantam
multitudinem. et imposuisset super
ignem vipera a calore cum pro
cessisset invasit manum eius.
Ut vero viderunt barbari pen
dentem bestiam de manu eius ad
invicem dicebant. Utique homicida
est homo iste. Qui cum evaserit
de mari ulcio eum non sinit vi
vere. Et ille quidem excuciens
bestiam in ignem nichil mali pas
sus est. At illi existimabant eum

in tumorem conuertendum et sub
ito casurum et mori. diu autem
illis sperantibus et uidentibus
nichil in eo mali fieri. conuer
tentes se dicebant eum esse deum
In locis autem illis erant predia
principis insule nomine publii.
qui nos suscipiens triduo benig
ne exhibuit. Contigit autem
patrem publii febribus et dissen
teria uexatum iacere. Ad quem
paulus intrauit. Et cum oras
set et imposuisset ei manum.
sanauit eum. Quo facto omnes
qui in insula habebant infir
mitates accedebant et curabantur
Qui etiam multis honoribus
nos honorauerunt, et nauiga
tibus, imposuerunt que necessaria
erant; Post menses autem tres na
uigauimus in naui alexandri
na que in insula hiemauerat
cui erat insigne castrorum. Et
cum uenissemus saracusam man
simus ibi triduo. inde circum legen
tes. deuenimus regium. Et post
unum diem flante austro secunda
die uenimus puteolos. ubi in
uentis fratribus. rogati sumus ma
nere apud eos. dies septem. et
sic uenimus romam. Et inde
cum audissent fratres occurrerunt
nobis usque ad appii forum. et
tribus tabernis. Quos cum uidis
set paulus, gratias agens deo
accepit fiduciam. Cum uenisse
mus autem romam permissum
est paulo manere sibimet cum
custodiente se milite. Post tercium
autem diem conuocauit pri
mos iudeorum. cumque uenissent
dicebat eis. Ego uiri fratres iudei.
nichil aduersus legem faciens
aut morem paternum uinctus
ab ierusalem traditus sum in ma
nus romanorum Qui cum inter
rogacionem de me habuissent uo
luerunt me dimittere eo quod nulla
causa mortis esset in me. Con
tradicentibus autem iudeis coac
tus sum appellare cesarem non
quasi gentem meam habens ali
quid accusare. Propter hanc
igitur causam rogaui uos uide
re. et alloqui. Propter spem
enim israel cathena hac circum
datus sum. At illi dixerunt
ad eum. Nos neque litteras accepi
mus de te a iudea. neque adue
niens aliquis fratrum nunciauit
aut locutus est quid de te ma
lum. Rogamus autem a te au
dire que sentis. Nam de secta
hac notum est nobis. quia
ubique ei contradicitur. Cum con
stituissent autem illi diem, ue
nerunt ad eum in hospicium
plures quibus exponebat te
stificans regnum dei. suadens
eis de ihesu ex lege moysi et pro
phetis, a mane usque ad uespe
ram. Et quidem credebant
hiis que dicebantur. quidam
uero non credebant; Cumque
inuicem non essent consencien
tes. discedebant dicente paulo
unum uerbum. Quia bene spiritus
sanctus locutus est per ysaiam
prophetam ad patres nostros di
cens, Vade ad populum istum
et dic ad eos. Aure audietis
et non intelligetis. et uidentes
uidebitis. et non perspicietis.
Incrassatum est enim cor populi
huius. et auribus grauiter
audierunt. et oculos suos con
presserunt. ne forte uideant
oculis. et auribus audiant.
et corde intelligant. et conuer
tantur et sanem illos. Notum
ergo sit uobis. quod gentibus
missum est hoc salutare dei
ipsi et audient. Et cum dixisset
exierunt iudei multam habentes
inter se questionem. Mansit autem

biennio toto in suo conductu.
et suscepervnt omes qui in
troibant ad eum predicans
regnum dei. et docens q sunt
de dno ihu xpo cum omni fi
ducia sine prohibitione :

Jacobus Petrus Johannes Ju
das septem eplas ediderunt
tam misticas qm succinctas.
breues pariter ac longas;
breues in verbis. longas in
sententijs. ut rarus sit qui
non carum lectione caecutiet;

Non idem ordo apud gre
cos qui integre sapiunt
ut fidem rectam sectan
tur. eplarum septem q cano
nice nuncupantur. qui in la
tinis codicibus inuenitur. ut
quia petrus primus est in
numero aplorum prime sunt
etiam eius eple in ordine ce
terarum. Sed sicut evange
listas dudum ad veritatis
lineam correximus. Ita has
primo ordine deo nos adiuuan
te reddidimus; Est enim una est
enim prima iacobi. Petri due. Jo
hannis tres. et Jude una. Que
sicut ab eis digeste sunt. ita
quoque ab interpretibus fideli
ter in latinum eloquium sunt uer
se. nec et ambiguitatem legen
tibus facerent nec sermonum
sese uarietas impugnaret;
illo precipue loco ubi de unita
te trinitatis in prima iohannis
epla legimus positum. in qua
etiam infidelibus translatoribus

multum erratum comperimus
tum tamen modo notabilia. Hoc
est aque sanguinis et spus. in
ipsa sua editione ponentes. et
patris verbique ac spus testimo
nium omittentes. In quo et maxime
et fides catholica roboratur. et
patris et filij et spus sancti una
diuinitatis substantia compro
batur. In ceteris vero eplis quan
tum nostra distet editio. lectoris
prudentie derelinquo. Sed tu
uirgo xpi Eustochium dum
a me impensius scripture ue
ritatem inquiris. meam quo
dammodo senectutem inquiris.
meam inuidorum dentibus cor
rodendam exponis qui me fal
sarium corruptoremque sanctarum
pronunciant scripturarum;
Sed ego in tali opere nec emu
lorum meorum inuidentiam per
timesco. nec sancte scripture ue
ritatem poscentibus denegabo.

Jacobus aplus sanctum instruit cle
rum de cultura celestium pre
ceptorum. et regula catholice
obseruantie. et de inuicte pa
tientie maiestate. et de reuela
tione plurimorum. et de men
dacio magistrorum.

Jacobus dei et dni nri
ihu xpi servus. Duodecim tri
bubus que sunt in dispersione
salutem. Omne gaudium ex
stimate fratres mei. Cum in
temptationes varias incideri
tis. scientes quod probatio fidei vre
pacienciam operatur. Pacia
autem opus perfcm habeat ut
sitis perfecti et integri in nullo
deficientes. Si quis aut vrm
indiget sapiencia postulet a deo
qui dat omnibus affluenter et
non improperat et dabitur ei.
Postulet aut in fide nichil hesi
tans. Qui em hesitat similis
est fluctui maris qui a vento
movetur et circumfertur. Non
ergo estimet homo ille quod ac
cipiet aliquid a dno. Vir dupli
ci aio inconstans est in oibus
vys suis. Glorietur aut frater
humilis in exaltatione sua. dives
aut in humilitate sua. qm sicut
flos feni transibit. Exortus est
em sol cum ardore. et arefecit
fenu et flos eius decidit et decor
vultus eius deperyt. Ita et dives
in itineribus suis marcescet.
Beatus vir qui suffert temp
tationem qm cum probatus fuit
accipiet coronam vite quam
repromisit deus diligentibus
se. Nemo cum temptatur dicat
quia a deo temptatur. Deus
m intemptator malorum est. ipse
em neminem temptat. Unusquisque
vero temptatur a concupiscen
tia sua abstractus et illectus.
Deinde concupia cum conceperit
parit pctm. Pctm vero cum con
sumatum fuerit generat mor
tem. Nolite itaque errare fres mi
dilectissimi. Omne datum op
timum et omne donum pfcm
desursum est descendens a pre
lumnu. apud quem non est
transmutatio nec vicissitudinis
obumbratio. Voluntarie eni
genuit nos verbo veritatis.
ut simus inicium aliquod cre
ature eius. Scitis fres mei di
lectissimi. Sit aut ois homo
velox ad audiendum. tardus
autem ad loquendum et tar
dus ad iram. Ira em viri
dei iusticiam non operatur.
Propter qd abicientes omem
immundiciam et habundantia
malicie. in mansuetudine su
scipite insitum verbum. quod
pt salvare aias vras. Estote
aut factores verbi et non au
ditores tm. fallentes vosmet
ipos. quia si quis auditor e
verbi et non factor. hic con
parabitur viro consideranti
vultum nativitatis sue in specu
lo. Consideravit em se et abyt
et quia statim oblitus e qua
lis fuerit. Qui aut perspex
erit in lege perfecte libertatis
et permanserit. non auditor
obliviosus factus. sed factor
operis. hic beatus in facto suo
erit. Si quis aut putat se re
ligiosum ee. non refrenans
linguam suam sed seducens
cor suum. huius vana est
religio. Religio munda et
immaculata apud deum et
prem hec est visitare pupillos
et viduas in tribulatione eorum
et immaculatum se custodire
ab hoc seculo. .ij.

Fratres nolite in perso
narum acceptione habere
fidem. dni nri ihu xpi
Etenim si introierit in
conventu vestrum vir aureum
anulum hns in veste candida.
Et introierit aut et pauper
in sordido habitu. et intenda
tis in eum qui indutus e veste

preclara. et dixeritis ei tu sede
hic bene. Pauperi autem dicatis.
Tu sta illic aut sede super sca
bello pedum meorum. Nonne
iudicatis apud vos met ipsos
et facti estis iudices cogitatio
num iniquarum. Audite fratres
mei dilectissimi. Non deus ele
git pauperes in hoc mundo.
divites in fide et heredes regni.
quod repromisit deus diligen
tibus se. vos autem exhono
rastis pauperem. Nonne di
vites per potentiam opprimunt
vos et ipsi attrahunt vos ad
iudicia. Nonne ipsi blasphe
mant bonum nomen xpristi quod
invocatum est super vos. Si
tamen legem perficitis regalem
secundum scripturas diliges prox
imum tuum sicut te ipsum. bene
facitis. Si autem personas accipi
tis peccatum operamini. redarguti
a lege quasi transgressores.
Quicunque autem totam legem
servaverit offendat autem in uno.
factus est omnium reus. Qui enim
dixit non mechaberis. dixit
et non occides. Quod si non me
chaberis. occides autem factus
es transgressor legis. Sic loqui
mini et sic facite sicut per liber
tatis. incipientes iudicari. Iu
dicium enim sine misericordia illi qui
non facit misericordiam. Superexaltat
autem misericordiam iudicio. Quid pro
derit fratres mei si fidem quis
dicat se habere. opera autem non
habeat. Numquid fides poterit
salvare eum. Si autem frater
aut soror nudi sint et indige
ant victu cottidiano. dicat
autem aliquis de vobis illis ite
in pace. et calefacimini et sa
turamini. non dantes autem eis
que necessaria sunt corporis quid
proderit vobis. Sic et fides
si non habeat opera mortua

est in semetipsa. Sed dicat aliquis
tu fidem habes et ego opera
habeo. Ostende michi fidem tuam
sine operibus. et ego ostendam
tibi ex operibus fidem meam.
Tu credis quod unus est deus
bene facis. et demones credunt
et contremiscunt. Vis autem scire
o homo inanis. quod fides sine
operibus otiosa est. Abraham
pater noster. nonne ex operibus iusti
ficatus est. offerens ysaac filium
suum super altare. Vides quoniam fi
des cooperabatur operibus illius
et ex operibus fides consumata
est. et suppleta est scriptura di
cens. Credidit abraham deo et
reputatum est illi ad iusticiam
et amicus dei appellatus est.
Videtis quod ex operibus iustifica
tur homo et non ex fide tantum. Si
militer autem et raab meretrix
nonne ex operibus iustificata
est suscipiens nuncios. et alia
via eiciens. Sicut enim corpus
sine spiritu mortuum est. ita et fides
sine operibus mortua est. iii.

Nolite plures magistri fieri
fratres mei scientes quod ma
ius iudicium sumitis. In
multis enim offendimus omnes.
Si quis verbo non offendit hic
perfectus est vir. Potest etiam fre
no circumducere totum corpus.
Si autem equorum frenos in ora
mittimus. ad consentiendum
nobis. omne corpus illorum cir
cumferimus. Ecce et naves cum
magne sint. et a ventis validis
minentur. circumferuntur a mo
dico gubernaculo ubi impetus
dirigentis voluerit. Ita et lingua
modicum quidem membrum
est et magna exaltat. Ecce quan
tus ignis quam magnam silvam
incendit. ita et lingua ignis est uni
versitas iniquitatis. Lingua
constituitur in membris nostris que

maculat totum corpus. et infla
mat rotam natiuitatis nr̃e. in
flammata a gehenna. Omnis enim
natura bestiarum et uolucrum
et serpentium. etiam et ceterorum
domantur. et domita sunt a na
tura humana. linguam autem
nullus hominum domare pt. Inqui
etum malum plena ueneno
mortifero. in ipsa benedicimus dm̃
et prem̃. et in ipsa maledicimus
hoies qui ad ymaginem et similitu
dinem dei facti sunt. Ex ipso enim
ore procedit benedictio et maledco.
Non oportet fr̃es mei hec ita fieri.
Numquid fons de eodem fora
mine manat dulcem et amaram
aquam. Numqd pt fr̃es mei.
uitis facere aut uitis ficus. Sic
neqȝ salsa dulcem pt facere aqm̃.
Quis sapiens et disciplinatus
inter uos ostendat ex bona con
uersatione operacionem suam
in mansuetudine sapientie. Quod
si zelum amarum habetis et
contentiones sunt in cordibus
urĩs. nolite gloriari et menda
ces ee aduersus ueritatem non
enim est ista sapientia desursum
descendens luminũ a pre sed
terrena aialis dyabolica. Ubi
enim zelus et contentio ibi inco
stantia et omne opus prauum
Que autem desursum ẽ sapia
p̃mu quidem pudica est. deinde
sapientia pacifica est. modesta
suasibilis et bonis consentiens.
plena mĩe et fructibus bonis
iudicans sine simulacõe fructus
autem iusticie in pace seminat
facientibus pacem. Unde bella
et lites in uerbis. · iiii.

Nonne hinc et ex concu
piscentiys urĩs. que mi
litant in membris urĩs
Concupiscitis et non habetis.
Occiditis et zelatis et non pote
stis adipisci. Litigatis et bellige

ratis. et non habetis propt qd
non postulatis. Petitis et no
accipitis. eo qd male petatis.
ut in concupiscentiys urĩs insu
matis. Adulteri nescitis. quia
amicitia huius mudi inimica
est dei. Quicumqȝ ergo uoluerit
amicus ee huius seculi. inimi
cus dei constituitur. An puta
tis quia inaniter scriptura di
cat. ad inuidiam concupiscit
spus sancti qui habitat in uobis
Maiorem aut dat gram̃ ppt
quod dicit. Deus resistit super
bis. humilibus autem dat gram̃
Subditi igr estote deo. resistite
aut dyabolo et fugiet a uobis.
Emundate manus peccatores et
purificate corda duplices aio
Appropiate deo. et appropinqẽ
uobis. Miseri estote et lugite.
et plorate. risus ur̃ in luctu
conuertatur. et gaudium in me
rorem. Humiliamini in conspectu
dni. et exaltabit uos in tempe
tribulacionis. Nolite detrahere
alterutrum fr̃es mei. Qui de
trahit fr̃i. aut qui iudicat fr̃em
suum detrahit legi et iudicat le
gem. Si autem iudicas legem
non est factor legis sed iudex
Unus est legis lator qui potest
Tu aut quis es qui iudicas
proximum tuum. Ecce nunc qui
dicitis. hodie aut crastino ibi
mus in illam ciuitatem. et fa
ciemus quidem ibi annum et
mercabimur. et lucru faciemus
qui ignoratis quid erit in cra
stino. Que est enim uita ura
Vapor ad modicum parens.
deinceps qd modicum extermina
bitur. pro eo ut dicatis. si deus
uoluerit. et si uixerimus faciemus
hoc aut illud. Nunc aut
exultatis in superbiis uestris
Omnis exultatio talis malig
na est. Scienti igr bonu facere

in facienti peccatum est illi. Agite nunc divites plorate ululantes in miseriis que advenient vobis. Divicie vestre putrefacte sunt et vestimenta vestra a tineis comesta sunt. Aurum et argentum vestrum eruginavit, et erugo eorum in testimonium vobis erit et manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurisastis vobis iram in novissimis diebus. Ecce merces operariorum qui messuerunt regiones vestras que fraudata est a vobis clamat, et clamor eorum in aures domini sabaoth introivit. Epulati estis super terram, et in luxuriis enutristis corda vestra, in die occisionis. Addixistis occidistis iustum et non restitit vobis. Pacientes igitur estote fratres, usque ad adventum domini. Ecce agricola expectat preciosum fructum terre, patienter ferens, donec accipiat temporaneum et serotinum. Pacientes estote et vos, et confirmate corda vestra quoniam adventus domini appropinquabit. Nolite ingemiscere fratres in alterutrum, ut non iudicemini. Ecce iudex ante ianuam assistit. Exemplum accipite fratres laboris et paciencie prophetas qui locuti sunt in nomine domini. Ecce beatificamus illos qui sustinuerunt. Sufferenciam Iob audistis, et finem domini vidistis quoniam misericors dominus est et miserator. Ante omnia fratres mei nolite iurare neque per celum, neque per terram, neque aliud quodcumque iuramentum. Sit autem sermo vester, est est, non non et non sub iudicio decidatis. Tristatur autem aliquis vestrum oret equo animo et psallat. Infirmatur quis in vobis, inducat presbiteros ecclesie ut orent super eum ungentes eum oleo in nomine domini et oratio fidei salvabit infirmum et alleviabit eum dominus et si in peccatis sit dimittentur ei. Confitemini ergo alterutrum peccata vestra et orate pro invicem ut salvemini. Multum enim valet deprecatio iusti assidua. Helias homo erat similis nobis passibilis, et oratione oravit ut non plueret super terram et non pluit annos tres et menses sex. Et rursum oravit et celum dedit pluviam et terra dedit fructum suum. Fratres mei si quis ex vobis erraverit a veritate, et converterit quis eum, scire debet quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore vie sue salvabit animam eius a morte, et operit multitudinem peccatorum.

Discipulus salvatoris in virtuti toto orbe diffusos et peregrinos in hoc seculo monstrat et preterite vite penitere suadet et in novam vitam proficere tota cum sollicitudine exhortatur Symon Petrus filius Iohannis provincie Galilee vico Bethsaida frater Andree apostoli.

Epistola Petri apostoli

Petrus apostolus Ihesu Christi electis advenis dispersionis Ponti Galacie Capadocie Asye et Bithinie. Secundum prescienciam dei patris, in sanctificationem spiritus in obedienciam et aspersionem sanguinis Ihesu Christi. Gratia vobis et pax multiplicetur. Benedictus deus et pater domini Ihesu Christi qui secundum

magnam misericordiam suam regene
rauit nos in spem uiuam per
resurrectionem ihesu christi ex mor
tuis in hereditatem incorrup
tibilem et incontaminatam
et immarcessibilem conserua
tam in celis, in uobis qui in uir
tute dei custodimini per fidem
in salutem eternam paratam
reuelari in tempore nouissimo.
in quo exultabitis. Modicum
nunc si oportet contristari in
uariis temptationibus ut pro
batio uestre fidei multo preciosi
or sit auro quod probatur per
ignem. inueniatur in laude
et gloriam et honorem in reuela
tionem ihesu christi. quem cum uide
ritis diligetis. In quem nunc
quoque non uidentes creditis;
credentes autem exultabitis.
letitia inenarrabili et glorifi
cata reportantes finem fidei ue
stre salutem animarum uestrarum
De qua salute exquisierunt atque
scrutati sunt prophete. qui de
futura in uobis gratia prophe
tauerunt scrutantes in quod
uel quale tempus significa
ret in eis spiritus christi. prenunti
ans eas que in christo sunt pas
siones. et posteriores glorias
quibus reuelatum est. quia
non sibi metipsis uobis autem
ministrabant ea que nunciata
sunt uobis per eos. qui euan
gelizauerunt in uos spiritu sancto
misso de celo in quem desiderant
angeli prospicere. Propter quod
succincti lumbos mentis uestre so
brii perfecti sperate in eam que
offertur uobis gratiam in reuela
tione ihesu christi. quasi filii obe
dientie. non configurati prio
ribus ignorantie uestre deside
riis. Sed secundum eum qui uocauit
uos sanctum. ut et ipsi sancti in omni
conuersatione sitis. quoniam scriptum
est Sancti eritis. quoniam ego sanctus
sum. Et si patrem inuocatis eum
qui sine acceptione personarum
iudicat. sed secundum uniuscuiusque
opus. in timore incolatus uestri
tempore conuersamini. Scien
tes quod non corruptibilibus,
argento uel auro redempti estis
de uana uestra conuersatione pa
terne traditionis. sed precioso.
sanguine quasi agni inmaculati
christi. et incontaminati. prog
niti quidem ante mundi con
stitutionem. manifestati autem
nouissimis temporibus propter
uos qui per ipsum fideles estis
in deo qui suscitauit eum a
mortuis. et dedit ei gloriam
ut fides uestra et spes esset in deo
Animas uestras castificantes
in obedientiam caritatis in
fraternitatis amore simplici ex
corde inuicem diligite attentius
renati. non ex semine corrup
tibili. sed incorruptibili per uer
bum dei uiui. et permanentis
quia omnis caro ut fenum.
et omnis gloria eius tamquam
flos feni. Exaruit fenum et flos
eius decidit. Verbum autem domini
manet in eternum. Hoc est autem
uerbum quod euangelizatum
est in uobis. Quam obrem de c. ii.
ponentes omnem maliciam
et omne dolum et simulationes
et inuidias et omnes detractio
nes. sicut modo geniti infantes
rationabiles et sine dolo lac con
cupiscite. ut in eo crescatis in
salutem. si tamen gustastis quoniam
dulcis est dominus. Ad quem acce
dentes. lapidem uiuum ab hominibus
quidem reprobatum a deo autem
electum et honorificatum. et
ipsi tamquam lapides uiui, super

edificam, domos spirituales
sacerdotium sanctum offerentes
spirituales hostias, acceptabiles
deo per ihesum christum. Propter quod
continet scriptura. Ecce pono
in syon lapidem, summum an
gularem probatum electum
preciosum et qui crediderit non
confundetur in eo. Vobis autem
honor credentibus, non creden
tibus autem lapis quem repro
bauerunt edificantes hic factus
in caput anguli, et lapis of
fensionis et petra scandali.
hiis qui offendunt verbo nec
credunt in quo positi sunt. Vos
autem genus electum, regale
sacerdotium gens sancta, po
pulus acquisitionis ut vir
tutes eius annuncietis, qui de
tenebris vos vocauit in illud
admirabile lumen suum, qui
aliquando non populus dei, nunc
autem populus dei, et qui non
consecuti misericordiam, nunc autem
misericordiam consecuti. Karissimi
obsecro vos tamquam aduenas
et peregrinos, abstinere vos
a carnalibus desideriis que
militant aduersus animam. Con
uersacionem vestram inter gentes
habentes bonam, ut in eo quod de
tractant de vobis tamquam de ma
lefactoribus ex bonis operibus
vos considerantes, glorificent
deum in die visitacionis. Sub
iecti igitur estote omni humane
creature, propter deum siue regi
siue precellenti siue ducibus
tamquam ab eo missis, ad vindic
tam malefactorum, laudem ue
ro bonorum quia sic est volun
tas dei, ut benefacientes obmu
tescere faciatis, imprudentium
hominum ignoranciam. Quasi
liberi et non quasi velamen ha

bentes malicie libertatem sed
sicut serui dei. Omnes honorate
fraternitatem diligite, deum time
te, regem honorificate. Serui
subditi estote in omni timore
dominis non tantum bonis et modestis
sed etiam dyscolis. Hec est enim
gratia si propter conscientiam dei
sustinet, quis tristitiam pati
ens iniuste. Que enim gloria
est si peccantes et colaphisati
suffertis. Sed si bene facientes
et pacientes sustinetis, hec est
gratia apud deum. In hoc enim
vocati estis, quia et christus pas
sus est pro nobis, relinquens
vobis exemplum ut sequamini
vestigia eius. Qui peccatum non
fecit nec dolus inuentus est in
ore eius. Qui cum malediceretur
retur non maledicebat, Cum
pateretur non comminabatur.
Tradebat autem iudicanti se in
iuste, qui peccata nostra ipse pertulit
in corpore suo, super lignum
ut peccatis mortui iusticie viue
remus, cuius liuore sanati estis.
Eratis enim sicut oues errantes.
sed conuersi estis nunc ad pa
storem et episcopum animarum vestrarum.

Similiter et mulieres iii.
subdite sint suis viris
ut et si qui non credunt
verbo dei, per mulierum conuer
sacionem sine verbo lucri fiant
considerantes in timore ~~sctam~~ [castam]
vestram conuersacionem quarum
sit non extrinsecus, capillatura
aut circumdatio auri aut
indumenti vestimentorum cultus.
Sed qui absconditus cordis est
homo in incorruptibilitate qui
eti, et modesti spiritus quod est
in conspectu dei locuples. Sic
enim aliquando et sancte mulieres.
sperantes in deo ornabant se
subiecte propriis viris, sic sara.

obediebat abrahe dnm cum uo
cans. cuius uos estis filie bene
facientes. et non timentes ulla
perturbacionem. Viri silr coha
bitantes sedm sciam qsi infir
miori uasculo muliebri im
pertientes honorem tamq et cohe
redibus gratie uite. ut non im
pediantur orones ure. In fide
aut oms unanimes. copacien
tes. frnitatis amatores. mise
ricordes modesti humiles. non
reddentes malum pro malo.
ul maledcm pro maledcto. Sed
econtrario bndicentes. quia in
hoc uocati estis. ut bndconem
hereditatem possideatis. Qui
est em qui vult uitam diligere
et uidere dies bonos. Coherceat
linguam suam a malo. et la
bia eius ne loquantur dolum
Declinat aut a malo et faciat
bonu inquirat pacem et sequa
tur eam. quia oculi dni super
iustos et aures eius in preces
eor. Vultus aut dni sup faci
entes mala. Et quis est qui uo
bis noceat. si boni emulatores
fueritis. Sed et si quid patimi
ppe iusticiam beati. Timorem
aut eorum ne timueritis et
non conturbemini. Dnm aut
xpm scificate in cordibus uris
parati semper ad satisfactoem
omni poscenti uos racem de ea
q in uobis est spe. sed cum mode
stia et timore. consciam hntes
bonam. ut in eo qd detrhant de
uobis confundant qui calump
niantur uram bonam in xpo
conuersationem. Melius est
em ut bnfacientes. si uelit uo
luntas dei pati. qm malefaci
entes. quia et xpus semel pro
pctis nris mortuus est. iustus
pro iniustis. ut nos offerret deo
mortificatos quidem carne.

uiuificatos aut spu. In quo
et hiis qui in carcere erant.
spiritaliter ueniens pdicauit
qui incredули fuerant aliqn.
qn expectabant dei paciam
in diebus noe cum fabricaret
archa in qua pauci idest octo
aie salue facte sunt per aqua
quod et uos nunc silis forme
saluos facit baptisma. non
carnis deposicio sordiu. s con
sciencie bone interrogacio in
deum per resurrectione ihu
xpi a mortuis qui est in dex
tera dei. deglutiens mortem
ut uite eterne heredes effice
remur. Profectus in celum.
subiectis sibi angelis. et pote
statibus et uirtutibus. IIII.

Xpo igr passo in carne
et uos eadem cogita
cione armamini quia
qui passus est in carne desiit
a pctis. ut non iam hom de
sideriis. sed uoluntate dei.
quod reliquum est in carne ui
uat tpis. Sufficit em pre
teritum tempus ad uolunta
tem gencium consumadam
hiis qui ambulauerunt in
uoluptatibus. et desideriis in
luxuriis uinolentiis comessa
cionibus. potacoibus et illici
tis ydolorum cultibus in quo
admirantur non concurrenti
bus. uobis in eadem luxurie
confusione blasphemantes.
qui reddent racionem ei qui
paratus est iudicare uiuos
et mortuos. Propt hoc em et
mortuis ewangelizatu est.
ut iudicentur quid sedm hoies
in carne uiuat aut sedm deu
in spu. Dnm aut finis appro
pinquabit. Estote itaq pru
dentes et uigilate in oronibus.
an oia aut in uobis metipsis

caritatem continuam habentes
quia caritas operit multitu
dinem peccatorum; hospitales in
uicem sine murmuratione unus
quisque sicut accepit graciam
in alterutrum illam aministran
tes, sicut boni dispensatores
multiformis gracie dei. Si quis
loquitur quasi sermones dei.
Si quis ministrat tamquam ex vir
tute quam aministrat deus ut
in omnibus honorificetur deus
per ihesum christum cui est gloria
et imperium in secula seculo
rum. Amen.

Karissimi nolite peregrinari
in feruore qui ad temptacionem
uobis fit quasi noui aliquid
uobis contingat. Sed communican
tes christi passionibus gaudete
ut in reuelatione eius glorie
gaudeatis exultantes. Si ex
probramini in nomine christi beati quoniam
glorie dei spiritus in uobis requi
escit. Nemo enim uestrum patiatur
quasi homicida aut fur aut
maledicus aut alienorum appe
titor. Si autem ut christianus non
erubescat, glorificet deum in
isto nomine quoniam tempus est ut
incipiat iudicium de domo dei.
Si autem primum a nobis quis pha
riseorum qui non credunt dei
euangelio. Et si iustus quidem
vix saluabitur, impius et peccator
ubi parebunt; Itaque et hii qui
patiuntur secundum uoluntatem
dei fideli creatori commendent
animas suas in benefactis. .V.

Seniores ergo qui in uo
bis sunt obsecro ego se
nior et testis christi passi
onibus qui et eius que in fu
turo reuelanda est glorie co
mmunicator, pascite qui est in
uobis gregem dei prouidentes
non coacto sed spontanee secundum
deum neque turpis lucri gratia
sed uoluntarie, neque ut dominantes
in cleris sed forma facti gregi
ex animo. Et cum apparuerit
princeps pastorum percipietis
inmarcessibilem glorie coro
nam. Similiter et adolescentes sub
iecti estote senioribus. Omnes autem
in inuicem humilitatem insinu
ate quia deus superbis resistit,
humilibus autem dat graciam. Humili
amini igitur sub potenti manu dei
ut uos exaltet in tempore uisitacionis.
Omnem sollicitudinem uestram pro
icientes in eum, quoniam ipsi cura
est de uobis. Sobrii estote et ui
gilate quia aduersarius uester dya
bolus tamquam leo rugiens circuit
querens quem deuoret. Cui resisti
te fortes in fide. Scientes eam
dem passionem ei que in mundo
est uestre fraternitati fieri. Deus autem
omnis gratie qui uocauit nos in
eternam gloriam suam in christo
ihesu modicum passos, ipse perfi
ciet confirmabit solidabitque ipsi
gloria et imperium in secula
seculorum. Amen. Per siluanum
autem uobis fidelem fratrem ut ar
bitror breuiter scripsi, obsecrans
et contestans hanc esse ueram
graciam dei in qua statis. Sa
lutat uos ecclesia que est in ba
bilone coelecta, et marcus
filius meus. Salutate inuicem
in osculo sancto. Gracia uobis
cum omnibus qui estis in christo ihesu.
Amen.

Symon petrus per fidem
huic mundo sapientes
mortuos esse declarat,
eisdemque pietatis quanta sit
magnitudo luce ipsa clarius
manifestat.

Symon petrus filius
Johannis prouincie
galilee uico bethsaida
frater Andree apostoli
et princeps apostolorum post episcopatum
Anthiocensis ecclesie et predicatorem
dispersionis eorum qui de cir
cumcisione crediderant in pon
tum galaciam capadociam a
siam et bitiniam in secundo
claudii anno ad pugnandum
symonem magum romam per
git. ibique viginti quinque annis ca
thedram sacerdotalem tenuit,
usque ad ultimum annum neronis.
idest quartum decimum a quo
et ipsius cruci martirio corona
tus est. capite ad terram uerso
in sublime pedibus eleuatis,
asserens se indignum quod sic
crucifigeretur ut dominus eius. Scrip
sit duas epistolas que catholice
nominantur. Quarum secunda a
plerisque eius negatur. propter
stili prioris dissonanciam. sed
et euangelium secundum marcum.
qui auditor eius et interpres
fuit. huius dicitur. libri autem
e quibus unus actuum inscri
bitur. alius euangelium ter
cius predicationis quartus apo
graphisis, quintus iudicii in
apocrifas scripturas repudiat;
Sepultus autem rome in uatica
no iuxta uiam triumphalem totius
urbis ueneratione celebratur;

Symon petrus, .j.
seruus et apostolus ihesu christi
hiis qui coequalem no
biscum sortiti sunt fide
in iusticia dei nostri et saluatoris
ihesu christi. Gratia uobis et pax
adimpleatur. in cognitione domini
nostri quomodo omnia nobis diuine
uirtutis sue que ad uitam et
pietatem donata sunt, per cog
nitionem eius qui uocauit nos.
propria gloria et uirtute per
quam maxima et preciosa
nobis promissa donauit ut
per hec efficiamini diuine con
sortes nature. fugientes eius
que in mundo est concupiscen
cie corruptionem. Uos omnem
autem curam subinferentes. mi
nistrate in fide uestra uirtutem
in uirtute autem scientiam. in scien
tia autem abstinenciam. in abstinen
cia autem pacientiam. In paciencia
autem pietatem. In pietate uero
amorem fraternitatis. In amore autem
fraternitatis. caritatem. Hec enim si
uobiscum assint, et superent non
uacuos. nec sine fructu uos con
stituent, in domini nostri ihesu christi cog
nitionem. Cui enim non presto sunt
hec cecus est. et manu temptans
obliuionem accipiens purgationis
omnis. ueterum suorum delictorum.
Qua propter fratres magis sa
tagite ut per bona opera certam
uestram uocationem et electionem facia
tis. hec enim facientes non pec
cabitis aliquando. Sic enim ha
bundanter ministrabitur uobis
introitus in eternum regnum
domini nostri et saluatoris ihesu christi.
Propter quod incipiam uos sem
per commonere de hiis. Et quidem
scientes. et confirmatos in presenti
ueritate iustum autem arbitror
quamdiu sum in hoc tabernaculo
suscitare uos in commonitione.
Certus sum enim quod uelox est de
positio tabernaculi mei. secundum
quod et dominus noster ihesus significauit
michi significatum. Dabo autem
operam. et frequenter habere uos.
post obitum meum. ut horum
memoriam faciatis. Non enim
indoctas fabulas secuti. notam
fecimus uobis. domini nostri ihesu
christi uirtutem. in presenciam.
sed speculatores facti. illius
magnitudinis. Accipiens enim

adeo pre honorem et gl'am uoce
delapsa ad eum huiuscemodi
magnifica gloria. Hic est fili9
meus dilectus in quo m' compla
cui. Et hanc uocem audiuimus
de celo allatam cum eemus cu
ipo in monte sancto. et habemus
firmiore propheticum sermone
cui bn facitis attendentes. q'i
lucerne lucenti in caliginoso
loco. donec dies lucescat et lu
cifer oriatur in cordibus uris

Hoc primu intelligen. 4.
tes. q' ois prophetie scrip
tura ppria interpretatoe
non fit. Non em uoluntate hu
mana allata est aliqn proph
etia. sed spu sancto inspirati
locuti sunt sancti dei. hoies.
Fuerunt uo et pseudo prophete
in populo. sicut et in uob erut
magistri mendaces. qui introdu
cent sectas perdicois et eum q
emit eos dnm negant. super
ducentes sibi celerem pditoem
et multi sequentur eo4 luxuri
as. per quos uiam ueritatis
blasphemabitur. et in auaricia
fictis uerbis. de uob negociabunt.
quibus iudiciu iam olim non
cessat. et perditio eo4 non dor
mitat. Si em deus angelis pec
cantibus non pepercit. s' rudenti
bus inferni detractos. in tar
tarum tradidit in iudiciu cruci
andos. reseruari et originali
mundo non pepercit. sed octauu
noe iusticie preconem. custodiuit
diluuium. mundo impiorum
inducens. et ciuitates sodomo4
et gomorreo4 in cinerem red
gens. euersione dampnauit.
Exemplum eo4 qui impie ac
turi sunt ponens et iustu loth
oppressum a nefandoru iniuria.
a conuersacione luxuriosa eruit.
Aspectu em et auditu iustus erat
habitans apud eos qui de die
in diem aiam iustam iniquis
operibus cruciabant. Nouit dns
pios de temptacione eripere in
iquos uero in diem iudicij cruciau
dos reseruare. Magis aut eos qui
post carnem in concupiscencia
inmundicie ambulant. dampna
tioneq3 contempnunt audaces
sibi placentes. sectas non metu
unt. blasphemantes. Ubi ange
li fortitudine et uirtute cum
sint maiores non portant ad
uersus se execrabile iudicium.
hij uero uelut irronabilia
pecora naturaliter in captio
nem et in perditoem in his q'
ignorant blasphemantes in cor
ruptione sua peribunt. perci
pientes mercedem iniusticie uo
luptatem existimantes diei
delicias coinquinationis et ma
cule. delicijs affluentes in con
uiuijs suis. luxuriantes uob
cum. oculos hntes plenos adul
terij. et incessabilis delicti pol
licentes aias instabiles cor ex
ercitatu auaricia. hntes male
dictionis filij derelinquentes rectam
uiam. errauerunt secuti uiam
balaam. ex bosor. qui mercedem
iniquitatis amauit. correptio
nem uero habuit sue uesanie.
sub iugale mutu aial in hois uo
ce loquens. prohibuit prophẽte
insipientiam. Hij sunt fontes
sine aqua. et nebule turbinib9
exagitate. quibus caligo tenebr
arum reseruatur. Superbiam
em uanitatis loquentes. polli
cent in desiderijs. carnis luxu
riose eos. qui paululu effugiunt
qui in errore conuersantur li
bertate illis promittentes cum
ipi serui sint corruptionis. A
quo em quis superatus e. huius
et seruus est. Si em refugientes
coinquinatões mundi. in cog
nitione dni nri et saluatoris

ihesu xpi. His rursum implicati
superantur. facti sunt eis poste
riora deteriora prioribus. Melius
enim erat illis non cognoscere via
iusticie quam post agnicionem
retrorsum converti. ab eo quod illis
traditum est, a sancto mandato.
Contigit vero eis illud veri pro
verbii. Canis reversus ad vomi
tum suum et sus lota in volu
tabro luti. iij.

Hanc ecce vobis karissimi secundam
scribo epistolam in quibus
excito vestram in commonicio
nem sinceram mentem. ut me
mores sitis eorum que predixi
verborum a sanctis prophetis.
et apostolorum vestrorum preceptorum
domini et salvatoris. Hoc primum
scientes quod venient in novissimis
diebus in deceptione illusores
iuxta proprias concupiscencias am
bulantes et dicentes. Ubi est pro
missio et adventus eius. Ex quo
enim patres dormierunt. omnia
sic perseverant ab inicio creature.
Latet enim eos hoc volentes quod celi
erant prius et terra de aqua et
per aquam consistens dei verbo.
Per quem ille tunc mundus aqua
inundatus periit. Celi autem qui nunc
nati in diem iudicii et perditio
nis impiorum hominum. Unum vero ho
c non lateat vos karissimi. quia unus dies
apud dominum sicut mille anni et
mille anni sicut dies unus. Non
tardat dominus promissi. sed pacien
ter agit propter vos. nolens
aliquos perire sed omnes ad pe
nitenciam reverti. Adveniet
autem dies domini ut fur in quo celi
magno impetu transient. ele
menta vero calore solventur.
Cum hec igitur omnia dissolvenda sint
quales oportet. esse vos in sanctis
conversacionibus. et pietatibus ex
pectantes et properantes in ad
ventu diei domini per que celi ar
dentes solventur. et elementa
ignis ardore tabescent. Novos
vero celos et novam terram
et promissa ipsius expectamus.
in quibus iusticia habitat. Propter
quod karissimi hec expectantes sata
gite immaculati et inviolati ab
eo. ei inveniri in pace. et domini
nostri ihesu xpi longanimitatem in
salutem arbitramini. sicut et ka
rissimus frater noster paulus
secundum datam sibi sapienciam scrip
sit vobis. sicut et in omnibus episto
lis loquens in eis de hiis in quibus
sunt quedam difficilia intellectu
que indocti et instabiles depra
vati sicut et ceteras scripturas.
ad suam ipsorum perdicionem. Vos
igitur fratres prescientes custodite
ne insipiencium errore traducti
excidatis. a propria firmitate
fidei. crescite vero in gracia et in
cognicione domini nostri et salvato
ris ihesu xpi. ipsi gloria et nunc
et in diem eternitatis. Amen.

Racionem verbi et quod deus
ipse sit caritas. manifestat et
susurraciones fratrum nec domini sta
re nec pios fieri posse eo usque
disserit ut et comprobet ho
micidas. et quod odium sit inter
fectionis occasio.

Prologus.

Jeronimus in libro cathalogo
scriptorum catholicorum a pas
sione dni usque ad quartumde
cimum theodosy imperatoris
anum sic dicit. Johannes apo
stolus quem ihs amauit pluri
mum. filius zebedei et frater
Jacobi apli. quem herodes post
passionem dni decollauerat.
scripsit et ewangelium. Scrip
sit et unam eplam cuius exor
dium est. Quod fuit abinitio
quod audiuimus et uidimus
oculis meis quod perspeximus
et manus nre contrectauerunt
de uerbo uite. Que ab uniuer
sis ecclesiasticis. et eruditissimis
uiris probatur. Relique aut
due quarum principium e. Se
nior electe dne et natis eius
Et sequentis. Senior gayo ca
rissimo. quem ego diligo in ue
ritate. Johannis psbri asseru
tur. cuius et hodie alterum
sepulchrum. apud ephesum
onditur. et nonulli putant
duas memorias. eiusdem Jo
hannis ewangeliste esse.

Caplm primu

Quod fuit abinitio.
quod audiuimus.
quod uidimus oculis
nris quod pspexim9
et manus nre con
trectauerunt de uerbo uite.
et uita manifestata est et ui
dimus et testamur. et annun
tiamus uobis uitam etnam
que erat apud patrem et appa
ruit nobis. Quod uidimus et
audiuimus annunciam9 uob
ut et uos societatem habeatis
nobiscum. et societas nra sit
cum pre et cum filio eius ihu
xpo. Et hec scribo uob ut gaude
atis et gaudiu urm sit plenum
Et hec est annunciacio quam au
diuimus ab eo. et annunciamus
uobis qm deus lux est et tene
bre in eo non sunt ulle. Si dix
erimus qm societatem habemus
cum eo. et intenebris ambulam9
mentimur. et non facimus ue
ritatem. Si aut in luce ambu
lamus sicut et ipe est in luce so
cietatem habemus adinuicem.
et sanguis ihu fily eius mun
dat nos ab omni pcto. Si dix
erimus qm pctm non hemus
ipi nos seducimus et ueritas
in nobis non est. Si confiteam
pcta nra et emundet nos ab om
ni iniquitate. Si dixerimus qm
non peccauimus. mendacem
facimus eum. et uerbum dei no
est in nobis

¶ ij.

Filioli mei hec scribo uob
ut non peccetis. Sed et
siquis peccauerit aduo
catum hemus apud prem ihm
xpm. iustu. et ipe est propiciacio
pro pctis nris. non pro nris tm
sed etiam pro totius mundi. Et
hoc scimus qm cognouimus eu
si madata eius obseruamus.
Qui dicit se nosse deum. et man
data eius non custodit mendax
est. et in hoc ueritas non e. Qui
aut seruat uerbum eius. vere
in hoc caritas dei perfecta e. In
hoc scimus qm in ipo sumus.
Qui dicit se in ipo manere deb
sicut ille ambulauit et ipe am
bulare. Fm non mandatum
nouum scribo uob. sed mandatum
uetus quod habuistis abinitio.
Mandatum uetus est uerbu quod
audistis. Iteru mandatu nouu
scribo uobis quod est ueru et in ipo
et in uob qm tenebre transierut
et lumen uerum iam lucet.
Qui dicit se in luce manere et
frem suum odit. in tenebris est.

usque adhuc. Qui diligit fratrem
suum in lumine manet. et scan
dalum in eo non est. Qui autem
odit fratrem suum in tenebris est.
et in tenebris ambulat et nescit
quo eat. quia tenebre obcecaue
runt oculos eius. Scribo uobis
filioli quia remittuntur uobis
peccata uestra propter nomen eius.
Scribo uobis patres quia cogno
uistis eum. qui ab initio est. Scri
bo uobis adolescentes quia uici
stis malignum. Scribo uobis
infantes quia cognouistis patrem.
Scribo uobis iuuenes quia fortes
estis et uerbum dei in uobis manet
et uicistis malignum. Nolite
diligere mundum. neque ea que
in mundo sunt. Si quis diligit
mundum non est caritas patris
in eo. quia omne quod in mundo
est. concupiscentia carnis est. et
concupiscentia oculorum est. et
ambitio uite que non est ex pa
tre sed ex mundo est. Et mundus
transit et concupiscencia eius. qui
autem facit uoluntatem dei manet
in eternum. .iij.

Filioli nouissima hora
est. Et sicut audistis quia
antichristus uenit. Nunc
autem antichristi multi facti sunt.
Unde scimus quia nouissima
hora est. Ex nobis prodierunt
sed non erant ex nobis. Nam si
fuissent ex nobis permansissent utique
nobiscum. sed ut manifestati
sint quia non sunt ex nobis omnes.
Sed uos unctionem habetis a sancto
id est a christo et nostis omnia. Non
scripsi uobis quasi ignorantibus
ueritatem. sed quasi scientibus eam.
et quia omne mendacium ex ueritate
non est. Quis est mendax ni
si qui negat. quoniam ihesus non est christus.
Hic est antichristus qui negat patrem
et filium. Omnis qui negat filium.
nec patrem habet. qui confitetur filium
et patrem habet. Vos quod audi
stis ab initio. in uobis permane
at. Si in uobis permanserit quod
ab initio audistis. et uos in filio
et patre manebitis. Et hec est re
promissio quam ipse pollicitus
est in nobis uitam eternam. Hec
scripsi uobis de hiis qui seducunt
uos et uos unctionem quam
accepistis ab eo maneat in uobis
et non necesse habetis ut aliquis
doceat uos. sed sicut unctio eius
docet uos de omnibus et uerum
est. et non est mendacium et sicut
docuit uos manete in eo. Et nunc
filioli mei manete in eo. ut cum
apparuerit habeamus fiduciam
et non confundamur ab eo in
aduentu eius. Si scitis quia iu
stus est. scitote et omnis qui fa
cit iusticiam ex ipso natus est.
Uidete qualem caritatem dedit
nobis pater. ut filii dei nominemur
et simus. .iiij.

Propter hoc mundus no
nouit uos quia non nouit
eum. Karissimi nunc filii dei
sumus. et non dum apparuit
quid erimus. Scimus quoniam cum appa
ruerit similes ei erimus. quoniam ui
debimus eum sicuti est. Et omnis
qui habet spem hanc in eo sanctificat
se sicut et ille sanctus est. Omnis
qui facit peccatum et iniquitatem
facit et peccatum est iniquitas. Et
scitis quia ille apparuit ut peccata
tolleret et peccatum in eo non est.
Omnis qui in eo manet non pec
cat. et omnis qui peccat non uidet
eum. nec cognouit eum. Filioli
nemo uos seducat. Qui facit
iniusticiam ex dyabolo est. quoniam
ab initio dyabolus peccat. In
hoc apparuit filius dei. ut dissol
uat opera dyaboli. Omnis qui
natus est ex deo peccatum non fa
cit. quoniam semen ipsius in eo manet

et non pt peccare qm ex deo na
tus est. In hoc manifesti sunt
filii dei, et filii dyaboli. Ois
qui non est iustus non e ex deo.
et qui non diligit frem suum.
qm hec est annunciacio quam
audistis ab inicio ut diligamus
alterutrum, non sicut caym ex
maligno erat. et occidit frem
suum. Et propt quid occidit
eum? qm opera eius maligna
erant facta aut eius iusta.
Nolite mirari fres si odit uos
mundus nos scimus quo trans
lati sumus de morte. ad uita
qm diligimus fres. Qui non
diligit manet in morte. Omis
qui odit frem suum homicida
est. Et scitis qm ois homicida
non ht uitam eternam in se
manentem. In hoc cognouimus
caritatem dei qm ille pro nob
aiam suam posuit. et nos de
bemus pro fribus aias ponere
Qui habuerit sbam huius mu
di et uiderit frem suum neces
sitatem hre. et clauserit uiscera
sua ab eo quo caritas dei ma
net in eo. Filioli mei non dili
gamus uerbo neqz lingua s
opere et ueritate. In hoc cogno
scimus qm ex ueritate sumus
et in conspectu eius suademus
corda nra. qm si rephenderit
cor nrm maior est deus corde
nro et nouit oia. Kmi si cor
nrm non rephenderit nos. fiduci
am hemus ad deum. et quicqd
pecierimus accipiemus ab eo.
qm mandata eius custodimus
et ea que sunt placita coram
eo facimus. Et hoc est manda
tum eius. ut credamus in noie
filii eius ihu xpi et diligamus
alterutrum sicut dedit manda
tum nobis.

.v.

Et qui seruat mandata
eius in illo manet. et ipe
in eo. Et in hoc scimus qm manet
in nobis de spu quem dedit nob.
Kmi nolite omni spui credere.
sed probate spus si ex deo sint.
qm multi pseudo prophete exie
runt in mundum. In hoc cogno
scitur spus dei. Omnis spus q
confitetur ihm xpm in carne ue
nisse ex deo est. et ois spus qui
soluit ihm xpm in carne uenis
se ex deo non est. Et hic est anti
xpus quam audistis. qm uenit
et nunc iam in mundo est. Nos
ex deo estis filioli. et uicistis eos
qm maior est qui in nobis est
qm qui in mundo. Ipi de mundo
sunt. ideo de mundo locuntur. et
mundus eos audit. Nos ex deo su
mus. Qui nouit deum audit
nos. qui non est ex deo non au
dit nos. In hoc cognoscimus spm
ueritatis. et spm erroris. Kmi
diligamus nos inuicem. qm ca
ritas ex deo est. Et ois qui diligit
ex deo natus est. et cognoscit deu.
Qui non diligit non nouit deu
qm deus caritas est. In hoc appa
ruit caritas dei in nob qm filiu
suu unigenitum misit. deus in
mundum. ut uiuamus per eum.
In hoc est caritas. non qsi nos
dilexerimus deum. sed qm ipe
prior. dilexit nos. et nos debem
alterutrum diligere. Deum nemo
uidit umqm. Si diligamus inui
cem deus in nobis manet. et
caritas eius in nob perfecta e.
In hoc intelligimus. qm in eo
manemus. et ipe in nobis. qm
de spu suo dedit nobis. et nos
uidimus et testificamur. qm pr
misit filium suum saluatorem
mundi. Quis quis confessus
fuerit qm ihs est filius dei deus
in eo manet et ipe in eo. et nos
cognouimus et credimus cari
tati. quam ht deus in nobis.
Deus caritas est et qui manet

in caritate in deo manet et deus
in eo. In hoc perfecta est caritas
nobiscum. ut fiduciam habeamus
in die iudicii. quia sicut ille est
et nos sumus. in hoc mundo.
Timor non est in caritate. sed
perfecta caritas foras mittit ti
morem. qm timor penam ht.
Qui aut timet non est perfts
in caritate. Nos ergo diligamus
deum. qm deus prior dilexit nos.
Si quis dixerit. qm diligo deu
et frem suam oderit mendax
est. Qui em non diligit frem
suum quem uidet. deum quem
non uidet quo pt diligere. Et
hoc mandatum hemus ab eo ut
qui diligit deum diligat et frem
suum :

VI.

Omnis qui credit qm
ihus xpus ex deo natus
est. et omis qui diligit
eum qui genuit. diligit eu qui
natus est ex eo. In hoc cognosci
mus qm diligimus natos dei.
cum deum diligamus et mandata
eius faciamus. Hec est em cari
tas dei ut mandata eius custo
diamus. Et mandata eius
grauia non sunt qm ome qd
natum est ex deo uincit mudu
Et hec est uictoria que uincit fi
des nra. Quis est qui uincit
mudum. nisi qui credit qm
ihs est filius dei. Hic est q uenit
per aquam et sanguinem ihs
xpus non in aqua solum s in
aqua et sanguine. Et sps ets
est qui testificatur. qm xpus
est ueritas. qm tres sunt q testi
monium dant in terra sps
aqua et sanguis. et hi tres unu
sunt. Et tres sunt qui testimoniu
dant in celo pater et filius. et
sps sanctus. et hi tres unum
sunt. Si testiom hoim accipimus
testimonium dei maius e. qm
hoc est testiom dei. quod maius.

quia testificatus est de filio suo.
Qui credit in filium dei habet
testiom dei in se. Qui non cred
filiu mendacem facit eum qm
non credit in testiom quod te
stificatus est. deus de filio suo.
Et hoc est testimoniu qm ui
tam eternam. dedit nobis deus.
et hec uita in filio eius e. Hec
scripsi uobis ut sciatis. qm ui
tam hetis eternam. qui credi
tis in noie filii dei. Et hec est
fiducia quam hemus ad eum
quia quodcumqs petierimus.
scdm uoluntatem eius audit
nos. Et scimus qm audit nos
quicqd petierimus. scimus qm
hemus peticiones. quas postu
lamus ab eo. Qui scit frem
suu peccare. pctm non ad mor
tem petat et dabitur ei uita.
peccanti non ad mortem. Est
pctm ad mortem non pro illo
dico ut roget quis. Ois iniqui
tas pctm est. et est pctm ad mor
tem. Scimus qm ois qui natus
est ex deo non peccat sed gene
racio dei conseruat eum. et ma
lignus non tangit eu. Scimus
qm ex deo sumus. et mundus
totus in maligno positus est.
Et scimus qm filius dei uenit
et dedit nobis sensum ut cog
noscamus. uerum deu. et simus
in uero filio eius. Hic est uerus
deus et uita eterna. filioli cu
stodite uos a simulacris.

Prologus

Senior electe domine et natis eius.

Vsqz adeo ad scam femi
nam scribit. ut eandem dnam
non dubitet litteris apellare.
eiusdemqs filiis testimonium
qd ambulent in ueritate. perhi
bet

Epla Johannis .ij.

Senior electe dne et na
tis eius quos ego dili
go in veritate. non ego
solus sed et omnes qui
cognouerunt veritatem, pp
veritatem q permanet in nobis.
et nobiscum erit ineternu. Sit
uobiscum gra. mia. pax a deo pa
tre. et a xpo ihu filio eius. in
veritate et caritate. Gauisus
sum valde in dno qm inueni de
filijs tuis ambulantes in ve
ritate, sicut mandatum accepi
mus a pre. Et nunc rogo te do
mina. non tamq mandatum
nouum scribens tibi. sed quod
habuimus ab inicio ut diliga
mus alterutrum. Et hec est ca
ritas ut ambulemus sedm man
data. hoc em mandatum est
ut quemadmodum audistis.
ab inicio in eo ambuletis. qm
multi seductores exierunt in
mundum. qui non confitent
ihm xpm venisse in carne. hic
est seductor et antixpus. Videte
uos metipsos ne perdatis que
operati estis. sed ut mercedem
plenam accipiatis. Omis qui pre
cedunt et non pmanent in doc
trina xpi deum non ht. qui
pmanet in doctrina xpi hic et
prem et filium ht. Si quis ve
nit ad uos et hanc doctrinam
non habuerit, nolite recipere
eum in domum. nec aue ei dixe
ritis. Qui em dicit illi aue
coicat operibus eius malignis
Plura habens uobis scribere no
lui per cartam et attramentu
spero em ad uos me venturum.
et ore ad os loqui, ut gaudiu
urm plenum sit. Salutant
te filij sororis tue electe Amen.

Prologus

Gaium pietatis causa extol
lit atq ut in ipa pietate ma
neat exhortatur, deotrepem
impietatis et superbie causa
obiurgat, demetrio aute bonu
testiom perhibet a fratrib uniuersis

Epla Johannis .iij.

Senior gaio karmo quem
ego diligo in veritate
caritatis, Ideo in oibus
orōem facio prospere te
ingredi, et valere sit prospe aia
tua. Gauisus sum venientibus
fribus, et testiom perhibentibus
veritati tue. sicut tu in verita
te ambulas. maiorem horum
non habeo gram qm ut audiam
filios meos ambulantes in veri
tate. Karme fideliter facis. quicq
operaris in fres et in peregri
nos. qui testiom reddiderunt ca
ritati tue in conspcu ecclie quos
bnfaciens deduces digne deo.
Pro noie em dni pfecti sunt nil
accipientes agentibus, nos ergo
debemus suscipere hmoi ut coope
ratores simus veritatis. Scrip
sissem forsitan ecclie. sed is qui
amat pmatum in eis gerere
deotrepis non recipit nos. ppter
hoc si venero. ecommoneam eius
opera que facit verbis malignis
garriens in nos. et qi non ei
ista sufficiant. nec ipe suscipit
fratres. et eos qui suscipiunt
prohibet. et de ecclia eicit. Karme
noli imitari malum. sed quod
bonu est. qui bene facit ex deo e.
qui malu facit non vidit deum
Demetrio testiom redditur ab
oibus. et ab ipa veritate. et nos
testiom perhibemus. et nosti qm
testiom nrm veru est. Multa ha
bui scribere tibi. spero aut te per
attramentu et calamu scribere
tibi. spero aut te protinus videre.
ut ore ad os loquamur. Pax t.

Salutant te amici. Saluta omnes
amicos per nomen dni mei ihu
xpi. Amen.

Prologus.

Iudas apls fres de corruptoribꝫ
fine uetitatis ita informat ut il
liatum ee disserte de subiugo
semel eluditur seruitutis denuo
operam suam officijs nouare
seruilibus.

Epla. Iude apli.

Iudas ihu xpi seruus. frat' aut
Iacobi hijs qui in deo patre di
lectis et ihu xpi conseruus uoca
tis. Misericordia uobis et pax.
et caritas adimpleatur. Kmi oez
sollicitudinem faciens scribendi
uobis. de coi ura salute. Necesse
habui scribere uobis. deprecans
super certari semper semel tra
dite a sanctis fidei. Subintroie
runt eni quidam hoies qui olim
in hoc iudicium impij proscripti
sunt dei nri gram transferentes
in luxuriam. et non solum dna
torem et dnm nrm ihm xpm.
negantes. commonere autem uos
uolo. scientes semel oia. qm ihs
populum de terra egipti saluans
Secundo eos qui non crediderunt
perdidit. Angelos uero qui non
seruauerunt suu principatum.
sed dereliquerunt suu domicilium
in iudicium magni diei uincu
lis eternis sub caligine reserua
uit, sicut Sodoma et gomorra
et finitime ciuitates. Simili modo
et exfor abeuntes post alt'am ca
sunt exemplu ignis. eterni pena
sustinentes. Simil et hij carnem
quidem maculant. dnatorem
aut spernunt. maiestatem blas
phemant. Cum michahel arch
angelus cum dyabolo disputans
altercaret', de moysi corpore non

est iudiciu ausus inferre blasph
emie. Sed dixit imperet tibi dns
hij aut quecumqꝫ qui dem
ignorant blasphemant. Que
cumqꝫ aut naturalit' tamqm
muta aialia norut in hijs cor
rumpuntur. Ve illis qui via
cayn abierunt et errore bala
am mercede effusi sunt, et con
tradicione chore perierunt. hij
sunt in epulis suis macule con
uiuantes sine ti more semetipos
pascentes. Nubes sine aqua,
que a uentis circumferunt'
Arbores autumpnales infructu
ose. bis mortue eradicate fluctus
feri maris. despumantes suas
confusiones. sidera errantia,
quibus procella tenebrarum
in eternu reseruata est. Prophe
tauit aut de hijs septimus ab
adam Enoch dicens. Ecce uenit
dns in sanctis milibus. facere
iudiciu cont' oms et arguere
oms impios. de oibus operibꝫ
impietatis eor' quibꝫ impie
egerunt. et de oibus duris q
locuti sunt cont' eum pctores.
impie, hij sunt murmuratores
querulosi. scdm desideria sua am
bulantes. et os eoru loquitur
superbiam. mirantes personas
questus causa. Vos aut kmi.
memores estote uerbor' que dc
sunt uobis ab aplis dni nostri
ihu xpi qui dicebant uob. qm
in nouissimo tpe uenient illu
sores secundum desideria sua
ambulantes in ptim. hij sunt
qui segregant semetipos aia
les spm non hntes. Vos aute
kmi. Vos metipos sctissime ure
fidei. in spu sancto orantes
ipos uos in dilcone dei suate
et hos quidem arguite. iudica
tos illos uero saluate de igne
rapientes. aliis inferemini.

in timore odientes

in timore odientes, etiam que
carnalis est tunicam inmacu
latam. Ei autem qui potens est
vos conservare sine peccato et con
stituere ante conspectum glorie sue
inmaculatos in exultatione soli
deo salutari nostro per ihesum christum
dominum nostrum cui est gloria et mag
nificentia. Imperium et ~~maie~~
~~stas~~. potestas ante omnia secula
et nunc et in omnia secula. Amen.

Prologus

Apocalipsis iohannis tot
habet sacramenta quot verba
Parum dictum est et pro merito
voluminis laus omnis inferior
est. In verbis singulis multipli
ces latent intelligentie.

Iohannes apostolus et evangelista
a domino christo electus atque dilectus
in tanto amore dilectionis uberi
or est habitus, ut in cena super
pectus eius recumberet, et ad cru
cem astanti soli matrem propriam
commendasset ut quem nubere
volentem ad amplexum vir
ginitatis attraxerat ipsi etiam
custodiendam virginem tradi
disset. Hic itaque cum propter
verbum dei, et testimonium ihesu christi
exilio in pathmos insula por
taretur illic ab eodem apoca
lipsis per ostensa describitur.
Ut sicut in principio canonis i.
libri geneseos incorruptibile
principium prenotatur. Ita etiam
incorruptibilis finis per virgi
nem in apocalipsi redditur di
centis. Ego sum alpha et w.
initium et finis. Hic est iohannes
qui sciens supervenisse diem

egressionis de corpore convocatis
in epheso discipulis descendit in
defossum sepulture sue locum.
Oratione que completa reddidit spiri
tum a dolore mortis factus exter
neus quam a corruptione carnis
noscitur alienus. Cuius tamen scrip
ture dispositio vel libri ordinatio
ideo a nobis per singula non ex
ponitur, ut nescientibus inqui
rendi desiderium collocet, et que
rentibus laboris fructus et do
magisterii doctrine servetur.

Capitulum primum,

Apocalipsis ihesu christi
quam dedit illi deus
palam facere servis
suis que oportet fieri
cito, et significavit
mittens per angelum suum suo
suo iohanni qui testimonium
perhibuit verbo et testimonium ihesu
christi quecumque vidit. Beatus qui
legit et qui audit verba prophe
tie huius. et servet ea que in ea
scripta sunt. Tempus enim prope
est. Iohannes septem ecclesiis que
sunt in asya. Gratia vobis et pax
ab eo qui est. et qui erat. et qui
venturus est, et a septem spiri
tibus qui in conspectu throni sunt
eius. et ab ihesu christo qui est testis
fidelis primogenitus mortuorum
et princeps regum terre, qui di
lexit nos et lavit nos a peccatis nostris
in sanguine suo. et fecit nos reg
num et sacerdotes deo et patri suo
Ipsi gloria et imperium in secula
seculorum. Amen. 4.
Ecce venit cum nubibus et
videbit eum omnis oculus,
et qui eum pupugerunt
et plangent se super eum omnes
tribus terre etiam Amen. Ego
sum alpha et o. principium et finis
dicit dominus deus, qui est et qui erat
et qui venturus est omnipotens,

Ego johannes fr vr et particeps
in tribulatione et regno et pati
entia in xpo ihu. fui in insula
que apellatur pathmos propter
uerbum dei et testiom ihu. fui
in spu in dnica die. et audiui post
me uocem magnam tamqm
tube dicentis. Quod uides scribe
in ~~ligno~~ libro. et mitte septem
ecclijs. Ephesum et smirnam
et pergamum et thiatiram. et
sardis et philadelphiam. et lao
diciam. Et conuersus sum ut vi
derem uocem que loquebatur
mecu. Et conuersus uidi septem
candelabra aurea. et in medio
septem candelabroru aureoru
silem filio homis uestitum po
dere. et precinctus ad mamillas
zona aurea. Caput aut eius et
capilli erant candidi tamqua
lana alba. et tamqm nix. et
oculi eius uelut flamma ignis
et pedes eius siles auricalco sic
in camino ardenti. et uox illius
tamqm uox aquarum multaru
Et habebat in dextera sua stellas
septem et de ore eius gladius
ex utraque parte acutus exiebat.
et facies eius sicut sol lucet in
uirtute sua. Et cum uidissem eu
cecidi ad pedes eius tamquam
mortuus. Et posuit dexteram
suam super me dicens. Noli ti
mere. Ego sum primus et nouis
simus. et fui mortuus et ecce
sum uiuens in secula seculoru
habeo claues mortis et inferni.
Scribe ergo que uidisti. et que
sunt. et que oportet fieri post
hec. misteriu septem stellarum
quas uidisti in dextera mea et
septem candelabra aurea. Sep
tem stelle angeli sunt septem
ecclesiarum. et candelabra septem
ecclie sunt. Et angelo ecclie ep c. 2.
hesi scribe. Hec dicit qui tenet
septem stellas in dextera sua.

qui ambulat in medio candela
broru aureorum. Scio opa tua
et laborem et paciam tuam.
et quia non potes sustinere ma
los. et temptasti eos qui se di
cunt aplos ee et non sunt. et
inuenisti eos mendaces. et pa
cientiam hes. et sustinuisti propter
nomen meu et non defecisti.
Sed habeo aduersum te. quod ca
ritatem tuam primam dereliquisti
Memor esto itaque unde excideris
et age pniam et prima opa fac.
Sin aut nemo tibi et mouebo
candelabrum tuu de loco suo.
nisi pniam egeris. Sed hoc ha
bes quia odisti facta nicolaita
rum que ego odi. Qui habet
aurem audiat quid spus dicat
ecclijs. Vincenti dabo edere de lig
no uite quod est in medio para
disi dei mei. Et angelo smirne
ecclie scribe. Hec dicit primus et
nouissimus. qui fuit mortuus
et uiuit. Scio tribulatione et
paupertatem tuam. sed diues
es et blasphemaris. ab hiis qui
se dicunt iudeos ee et non sunt.
sed sunt synagoga sathane.
Nichil horum timeas que pas
surus es. Ecce missurus e dya
bolus ex uob in carcerem et ne
temptemini et habebitis tribula
cionem diebus decem. Esto fidelis
usque ad mortem et dabo tibi co
ronam uite. Qui ht aurem
audiat quid spus dicat ecclijs
Qui uicerit non ledetur a morte
secunda. Et angelo pergami
ecclie scribe. Hec dicit qui habet
rumpheam ex utraque parte acu
tam. Scio ubi habitas ubi se
des est sathane. et tenes nome
meu et non negasti fidem me
am in diebus antiphas. testis
meus fidelis qui occisus e apud
uos ubi sathanas habitat. Sed
habeo aduersum te pauca. ha
bes illic tenentes doctrinam

balaam qui docebat balach
mittere scandalum coram fi
liis israel edere et fornicari ita
habes et tu tenentes doctrinam
nicolaitarum; Similiter penitentiam age
Si quominus veniam tibi cito
et pugnabo cum illis in gladio
oris mei. Qui habet aurem au
diat quid spiritus dicat ecclesiis
Vincenti dabo manna abscon
ditum, et dabo illi calculum
candidum et in calculo nomen
novum scriptum quod nemo
scit nisi qui accipit. Et ange
lo ecclesie tyathire scribe. Hec di
cit qui habet oculos ut flammam
ignis. et pedes eius similes auri
calco: Novi opera tua et cari
tatem tuam et fidem et ministe
rium et paciam tuam, et opera
tua novissima plura prioribus
Sed habeo adversum te quod per
mittis mulierem iesabel que se
dicit prophetam docere et sedu
cere servos meos fornicari et
manducare de ydolotitis. et
dedi illi tempus ut penitentiam ageret
et non vult penitere a fornica
cione sua. Et ecce mitto eam
in lectum et qui mechantur
cum ea in tribulacionem maxi
mam nisi nisi penitentiam egerint
ab operibus suis. et filios eius
interficiam morte. Et scient
omnes ecclesie quia ego sum scrutans
renes et corda. et dabo unicuique
vestrum secundum opera vestra. Vobis au
tem dico et ceteris qui thiatire estis
Quicumque non habent doctrinam
hanc qui non cognoverunt
altitudinem sathane quemadmo
dicunt non mittam super vos
aliud pondus. tamen id quod habetis
tenete. donec veniam. Et qui vi
cerit et custodierit usque in finem
opera mea dabo illi potestatem super
gentes. et reget eas in virga
ferrea. et tamquam vas figuli con

fringentur. sicut et ego accepi
a patre meo. et dabo illi stellam
matutinam. Qui habet aurem audi
at quid spiritus dicat ecclesiis; iii.

Et angelo sardis ecclesie scri
be. Hec dicit qui habet septem
spiritus dei et septem stellas
Scio opera tua quia nomen ha
bes quod vivas et mortuus es
Esto vigilans et confirma cetera
que moritura erant. Non enim in
venio opera tua plena coram deo
meo. In mente ergo habe qualiter
acceperis et audieris et serva.
et age penitentiam Si ergo non vigi
laveris veniam ad te. tamquam
fur. et nescies qua hora veniam
ad te. Sed habes pauca nomina in
sardis qui non inquinaverunt
vestimenta sua. et ambulabunt
mecum in albis quia digni sunt.
Qui vicerit sic vestietur vestimen
tis albis, et non delebo nomen
eius de libro vite. et confitebor
nomen eius coram patre meo et co
ram angelis eius. Qui habet
aurem audiat quid spiritus dicat
ecclesiis; Et angelo philadelphie
ecclesie scribe. Hec dicit sanctus et ve
rus. qui habet clavem david qui
aperit et nemo claudit, claudit
et nemo aperit. Scio opera tua.
Ecce dedi coram te hostium apertum
quod nemo potest claudere quia
modicam habes virtutem et ser
vasti nomen meum et negasti
nomen meum. Et ecce dabo de sy
nagoga sathane. qui dicunt se
iudeos esse et non sunt. sed menti
untur. Ecce faciam illos ut ve
niant et adorent ante pedes tuos
et scient quia ego dilexi te quoniam
servasti verbum paciencie mee.
et ego servabo te ab hora temp
tacionis que ventura est in orbem
universum. temptare habitan
tes in terra. Et ecce venio cito.
Tene quod habes ut nemo accipiat

coronam tuam. Qui vicerit fa
ciam illum columpnam in tem
plo dei mei. et foras non egredi
etur amplius. et scribam super
eum nomen dei mei. et nomen
civitatis dei mei nove ierusalem que
descendit de celo a deo meo et no
men meum novum. Qui habet aurem
audiat quid spiritus dicat ecclesiis.
Et angelo laodicie ecclesie scribe.
Hec dicit amen testis fidelis et ve
rus qui est principium creature
dei. utinam frigidus esses aut ca
lidus. Scio opera tua quia neque
frigidus es neque calidus sed quia
tepidus es incipiam te evome
re ex ore meo. quia dicis quod dives
sum et locupletatus et nullius
egeo et nescis quia tu es miser
et miserabilis et pauper et cecus
et nudus. Ideo suadeo tibi eme
a me aurum ignitum probatum
ut locuples fias. et vestimentis
albis induaris. et appareat con
fusio nuditatis tue. et collirio
inunge oculos tuos ut videas.
Ego quos amo arguo et casti
go. Emulare ergo et penitentiam age
Ecce sto ad ostium et pulso. si quis
audierit vocem meam et aperue
rit ianuam introibo ad illum
et cenabo cum illo et ipse mecum
Qui vicerit dabo ei sedere mecum
in throno meo sicut et ego vici
et sedi cum patre meo in throno
eius. Qui habet autem audiat
quid spiritus dicat ecclesiis. .iiii.

Post hec vidi et ecce hosti
um apertum est in celo.
Et vox prima quam audivi
tamquam tube loquentis
mecum dicens. Ascende huc. et
ostendam tibi que oportet fieri
post hec. Statim fui in spiritu. Et
ecce sedes posita erat in celo. et
supra sedem sedens. et qui sede
bat similis erat aspectui lapidis
iaspidis et sardinis. et yris in cir
cuitu sedis sedilia viginti qua
tuor et supra thronos viginti
quatuor seniores sedentes. cir
cumamicti vestimentis albis
Et in capitibus eorum corone au
ree. et de throno procedebant
fulgura. et voces et tonitrua
et septem lampades ardentes
ante thronum. qui sunt septem
spiritus dei. Et in conspectu sedis
tamquam mare vitreum. simile cri
stallo. et in medio sedis et in cir
cuitu sedis. quatuor animalia
plena oculis ante et retro. Et
animal primum simile leoni. et secundum
animal simile vitulo. et tercium animal
habens faciem quasi hominis. Et quartum
animal simile aquile volanti.
Et quatuor animalia singula
eorum habebant alas senas. et
in circuitu et intus plena sunt
oculis. et requiem non habe
bant die ac nocte dicentia.
Sanctus sanctus sanctus dominus
deus omnipotens. qui erat et qui est
et qui venturus est. Et cum
darent illa animalia gloriam et ho
norem. et benediccionem sedenti super
thronum viventi in secula seculorum
procidebant viginti quatuor
seniores ante sedentem in thro
no et adorabant viventem in
secula seculorum. Et mittebant
coronas suas ante thronum
dicentes .v.

Dignus es domine deus no
ster accipere gloriam et ho
norem. et virtutem quia
tu creasti omnia que propter vo
luntatem tuam erant et cre
ata sunt. Et vidi in dextera se c. 5
dentis supra thronum librum
scriptum intus et foris. signa
tum sigillis septem. Et vidi

angelum fortem predicantem
uoce magna. Quis est dignus
accipere librum et soluere
signacula eius. Et nemo pote
rat in celo neque in terra neque
subtus terram aperire librum
neque respicere illum. Et ego
flebam multum quoniam nemo dig
nus inuentus est aperire librum
nec uidere eum. Et unus de
senioribus dixit michi. Ne
fleueris. Ecce uicit leo de tribu
iuda, radix dauid aperire li
brum, et soluere septem signa
cula eius. Et uidi et ecce in
medio throni et quatuor anima
lium. et in medio seniorum ag
num stantem. tamquam occisum
habentem cornua septem et ocu
los septem qui sunt spiritus dei
missi in omnem terram. Et uenit
et accepit de dextera sedentis
in throno librum. Et cum ape
ruisset librum. quatuor animalia
et uiginti quatuor seniores ce
ciderunt coram agno habentes
singuli cytharas et fialas
plenas odoramentorum que sunt
oraciones sanctorum. et cantabant canti
cum nouum dicentes. Dignus
es domine aperire accipere librum
et aperire signacula eius quoniam
occisus es. et redemisti nos deo
in sanguine tuo. et ex omni tribu
et lingua et populo et natione
et fecisti nos deo nostro regnum
et sacerdotes. et regnabunt
super terram. Et uidi et audi
ui uocem angelorum in circuitu
throni et animalium. et seniorum
et erat numerus eorum. milia
milium dicentium uoce magna.
Dignus est agnus qui occisus
est accipere uirtutem et diui
nitatem et sapienciam et fortitudinem
et honorem. et gloriam et benedictionem
et omnem creaturam que in celo est.

et super terram. et sub terra. et
que sunt in mari. et que sunt
in eo. Et omnes audiui dicentes
sedenti in throno et agno: Bene
dictio et honor et gloria et pote
stas in secula seculorum. Et qua
tuor animalia dicebant Amen. Et
uiginti quatuor seniores ceci de
runt in facies suas. et adorauerunt
uiuentem in secula seculorum.

.vj.

Et uidi quod aperuisset agnus
unum de septem sigillis.
et audiui unum de quatuor
animalibus dicentem. tamquam uocem
tonitrui. Veni et uide. Et uidi.
Et ecce equus albus. et qui sede
bat super eum habebat arcum
et data est ei corona et exiuit
uincens. ut uinceret. Et cum
aperuisset sigillum secundum. audi
ui secundum animal dicens. Veni et uide
et exiuit alius equus rufus et
qui sedebat super eum datum
est ei ut sumeret pacem de terra.
et ut inuicem se interficerent,
et datus est illi gladius magnus
Et cum aperuisset sigillum ter
cium. audiui tercium animal dicens
Veni et uide. Et ecce equus niger
et qui sedebat super eum habe
bat stateram in manu sua. Et
audiui tamquam uocem in medio
quatuor animalium dicentem. Bili
bris tritici denario uno. et tres
bilibres ordei denario uno. et
uinum et oleum ne leseris. Et
cum aperuisset quartum sigil
lum. Audiui uocem quarti ani
malis dicentis. Veni et uide. Et ecce
equus pallidus. et qui sedebat
desuper nomen illi mors. et in
fernus sequebatur eum. et data
est illi potestas. super quatuor
partes terre: interficere gladio
fame morte bestiis terre. Et cum
aperuisset sigillum quintum.
uidi subtus altare animas in
terfectorum propter uerbum dei,

et propter testiom quod habebant
Et clamabant uoce magna di
centes vsq; quo dne uerus et scus
non iudicas et uindicas sang
uinem nrm de hijs qui habitat
in terra, Et date sunt illis single
stole albe, et dtm est illis ut re
quiescerent tempus ad huc mo
dicum donec impleantur conser
ui eorum. et fratres eorum qui
interficiendi sunt sicut et illi,
Et uidi cum aperuisset sigillu
septimum, Et ecce terre motus
factus est magnus, et sol factus
est niger tamqm saccus ciliciu
et luna tota facta est sic sang
uis. et stelle celi ceciderunt sup
terram, sicut ficus mittit gros
sos suos, cum a uento magno
mouetur, et celum recessit sic
liber inuolutus. et omis mons
et insule de locis suis mote sut
Et reges terre et pricipes et tri
buni. et diuites, et fortes, et ois
seruus et liber absconderunt se
in petris montium. et dicunt
montibus et petris cadite sup
nos et abscondite nos, a facie
sedentis super thronu, et ab ira
agni. qin uenit dies magnus
ipsorum ire, et quis poterit stare,

Post hec uidi, . vij.
quatuor angelos stan
tes super quatuor an
gulos terre tenentes
quatuor uentos terre ne flaret
super terram neq; super mare
neq; in ullam arborem, Et ui
di alterum angelum ascenden
tem ab ortu solis habente sig
num dei uiui. et clamauit uo
ce magna quatuor angelis
quibus datum est nocere tre
et mari dicens, Nolite nocere
terre neq; mari neq; arboribz
quoadusq; signemus seruos dei
nri in frontibus eorum, Et audiui

num signatorum. centum quadra
ginta quatuor milia signati.
ex omni tribu filiorum israhel,
Ex tribu iuda duodecim milia
signati, Ex tribu ruben duode
cim milia signati, Ex tribu gad
duodecim milia signati, Ex
tribu aser duodecim milia sig
nati, Ex tribu neptalim duo
decim milia signati. Ex tribu
manasse duodecim milia sig
nati, Ex tribu symeon duode
cim milia signati. Ex tribu le
ui duodecim milia signati,
Ex tribu ysachar duodecim mi
lia signati, Ex tribu zabulon
duodecim milia signati, Ex
tribu Joseph duodecim milia
signati, Ex tribu beniamin
duodecim milia signati, Post
hec uidi turbam magnam
quam dinumerare nemo po
terat, ex oibus gentibus et po
pulis et tribubus et linguis
stantes ante thronu et in con
spectu agni amicti stolis albis,
et palme in manibus eorum
Et clamabant uoce magna
dicentes, Salus deo nro qui
sedet super thronum et agno,
Et omes angeli stabant in cir
cuitu throni. et seniorum et qua
tuor aialium. et ceciderunt
in conspectu throni in facies suas
et adorauerunt deum dicen
tes Amen, Benedictio et clari
tas et sapientia et gratiarum
actio. honor. uirtus et fortitu
do nro deo in secula seculorum.
Amen. Et respondens unus de se
nioribus dixit michi, hij qui
amicti sunt stolis albis qui sunt
et unde uenerunt. et dixi illi
Dne mi tu scis, Et dixit michi
hij sunt qui uenerunt de tri
bulacione magna et lauerunt

stolas suas, et dealbaverunt eas in sanguine agni. Ideo sunt ante thronum dei, et serviunt ei die ac nocte in templo eius. Et qui sedet super thronum, et habitabit super illos. Non esurient neque sitient amplius, neque cadet super illos sol neque ullus estus, quoniam agnus qui in medio throni est, reget illos et deducet eos ad vite fontes aquarum. Et absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum.

viii.

Et cum aperuisset sigillum septimum, factum est silencium in celo quasi media hora. Et vidi septem angelos stantes in conspectu dei, et date sunt illis septem tube. Et alius angelus venit, et stetit ante altare habens turibulum aureum, et data sunt illi incensa multa ut daret de oracionibus sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante thronum dei. Et ascendit fumus incensorum de oracionibus sanctorum de manu angeli coram deo. Et accepit angelus thuribulum et implevit illud de igne altaris, et misit in terram. Et facta sunt tonitrua et voces, et fulgura et terre motus magnus. Et septem angeli qui habebant septem tubas, paraverunt se ut tuba canerent. Et primus angelus tuba cecinit, et facta est grando et ignis mixta sanguine, et missus est in terram. Et tercia pars terre conbusta est et magna pars arborum conbusta est, et omne fenum viride conbustum est. Et secundus angelus tuba cecinit, ~~et facta est grando et ignis~~ tamquam mons magnus igne ardens missus est in mare, et facta est tercia pars maris sanguis, et mortua est tercia pars creature que habebant animas et tercia pars navium interiit. Et tercius angelus tuba cecinit, et cecidit de celo stella magna, ardens tamquam facula, et cecidit in terciam partem fluminum et in fontes aquarum et nomen stelle absinthium. Et facta est tercia pars aquarum in absinthium, et multi homines mortui sunt de aquis quia amare facte sunt. Et quartus angelus tuba cecinit, et percussa est tercia pars solis, et tercia pars lune, et tercia pars stellarum. Ita ut obscuraretur tercia pars eorum, et diei non luceret tercia pars et noctis similiter. Et vidi et audivi vocem unius aquile volantis per medium celum dicentis voce magna. Ve ve ve habitantibus in terra de ceteris vocibus angelorum trium qui erant tuba canituri.

ix.

Et quintus angelus tuba cecinit, et vidi stellam cecidisse in terram, et data est illi clavis putei abyssi. Et aperuit puteum abyssi. Et ascendit fumus putei, sicut fumus fornacis magne et obscuratus est sol et aer de fumo putei. Et de fumo exierunt locuste in terram. Et data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terre. Et preceptum est illis ne lederent fenum terre, neque omne viride neque omnem arborem nisi tantum homines qui non habent signum dei in frontibus suis. Et datum est illis ne occiderent eos sed ut cruciarent mensibus quinque et cruciatus eorum ut cruciatus scorpii cum percutit hominem. Et in diebus illis querent homines mortem et non invenient eam. et cupient mori, et fugiet mors.

ab ipsis. Et similitudines locustarum
siles equis paratis in prelium.
et super capita earum tamquam
corone siles auro. et facies earum
sicut facies hominum. Et habebant
capillos sicut capillos mulierum.
et dentes earum sicut leonum
erant. Et habebant loricas sicut
loricas ferreas. Et vox alarum
earum sicut vox curruum equorum
multorum currentium in bellum.
Et habebant caudas similes scor-
pionum. et aculei erant in cau-
dis earum. et potestas earum
nocere hominibus mensibus quinque.
Et habebant super se regem an-
gelum abyssi. cui nomen hebr-
aice abaddon. grece autem apollion.
et latine habet nomen exterminans.
Ve unum abiit. et ecce veniunt
duo ve post hec. Et sextus ange-
lus tuba cecinit. et audivi vo-
cem unam ex cornibus altaris
aurei. quod est ante oculos dei.
dicentem sexto angelo qui ha-
bebat tubam. Solve quatuor
angelos qui alligati sunt in flu-
mine magno eufraten. Et so-
luti sunt quatuor angeli qui
parati erant in horam et diem
et mensem. et annum ut occide-
rent terciam partem hominum. Et
numerus equestris exercitus. vigin-
ti milies dena milia. audivi
numerum eorum. et ita vidi equos
in visione et qui sedebant super
eos habentes loricas igneas
et iacintinas. et sulphureas.
Et capita equorum erant tamquam
leonum. et de ore eorum proce-
dit ignis et fumus. et sulphur
procedebat de ore ipsorum. Potestas
enim equorum in ore eorum est
et in caudis. Ab his tribus pla-
gis occisa est tercia pars hominum
de igne et fumo. Nam caude
eorum siles serpentes habentes

capita et in his nocent. Et ceteri
homines qui non sunt occisi in
his plagis. neque penitenciam ege-
runt de operibus manuum earum
ut non adorarent demonia.
et simulachra aurea et argen-
tea et erea. et lapidea et lignea.
que neque videre possunt neque au-
dire neque ambulare et non ege-
runt penitenciam ab homicidiis
suis. neque a fornicatione sua.
neque a furtis suis. .X.

Et vidi alium angelum
fortem descendentem
de celo amictum nube.
et yris in capite eius. et facies
eius erat ut sol. et pedes eius
tamquam columpna ignis. et ha-
bebat in manu sua libellum
apertum. et posuit pedem suum
dextrum super mare sinistrum
autem super terram. et clama-
vit voce magna. quemadmo-
dum cum leo rugiet. Et cum
clamasset locuta sunt septem
tonitrua voces suas. ego scrip-
turus eram. Et audivi vocem
de celo dicentem. Signa que
locuta sunt septem tonitrua.
noli ea scribere. Et angelus
quem vidi stantem supra
mare et supra terram levavit
manum suam in celum et
iuravit per viventem in secula
seculorum qui creavit celum et ea
que in illo sunt. et terram et
ea que in ea sunt. et mare et
ea que in eo sunt. quia tempus
amplius non erit. sed in diebus
vocis septimi angeli. cum ce-
perit tuba canere. consumabitur
misterium dei. sicut evangeliza-
vit per servos suos prophetas.
Et vox quam audivi iterum de
celo dicentem mecum et dicit m.
Vade accipe libellum apertum
de manu angeli. stantis super.

mare et sup terram. Et abii ad
angelum dicens ei. ut daret
m librum. Et dicit m. Accipe
librum et deuora illu. et faciet
amaricare uentrem tuu. sed
in ore tuo erit dulce tamquam
mel. Et accepi librum de manu
angeli et deuoraui illum. et erat
in ore meo tamquam mel dulce.
Et cum deuorassem eum ama
ricatus est uenter meus. et dixit
michi. Oportet te iterum pro
phetare populis et gentibus
et linguis et regibus multis.
Et datus est michi. XI.
calamus similis uirge di
cens. Surge et metire
templu dei et altare et adoran
tes in eo. atriu aut quod est
foris templum eice foras. et
ne metiaris illud quo datum
est gentibus. et ciuitate sctam
calcabunt mensibus quadra
ginta duobus. et dabo duobus
testibus meis. et prophetabunt
diebus mille ducentis sexagin
ta. amicti saccis. Hy sunt
duo oliue et duo candelabra
in cospectu dni terre stantes. Et
si quis uoluerit eos nocere ig
nis exiet de ore illorum et deuora
bit inimicos eorum. et si quis uo
luerit eos ledere sic oportet eu
occidi. Hy hnt ptatem clauden
di celum ne pluat diebus pro
phetie ipsorum. Et ptatem habent
super aquas. conuertendi eas
in sanguinem. et percutere ter
ram omni plaga. quociensu
qs uoluerint. Et cum finierint
testimoniu suum. bestia que ascen
dit de abysso faciet aduersus
illos bellum et uincet eos. et
occidet illos. et corpora eorum
in plateis ciuitatis magne ia
cebunt. que uocatur spualiter
sodoma. et egiptus ubi et dns
eoru crucifixus est. Et uidebunt

de populis et tribubus et de lin
guis et gentibus. corpora eorum
per tres dies et dimidium. et
corpora eoru non sinunt poni
in monumentis. Et inhabitan
tes terram gaudebunt super
illos. et iocundabuntur. et mu
nera mittent inuicem. qm hii
duo prophete cruciauerunt eos
qui inhabitabant super terram
Et post dies tres et dimidium.
spus uite a deo intrabit in illos.
et steterunt super pedes suos. et
timor magnus cecidit super eos
qui uiderunt eos. Et audierunt
uocem magnam de celo dicen
tem illis. Ascendite huc et ascen
derunt in celu. in nube. et uide
runt illos inimici eorum. Et in illa
hora factus est terre motus mag
nus. et decima pars ciuitatis
cecidit. et occisi sunt in terremo
tu noia hominu septem milia. et
reliqui in timore sunt missi. et
dederunt gloriam deo celi. Et ve
secundum abiit. et ecce ve tercium
ueniet cito. Et septimus ange
lus tuba cecinit. et facte sunt
uoces magne in celo dicentes.
Factum est regnum huius mundi.
dni nri et xpi eius. et regnabit
in secula seculorum. Et uiginti q
tuor seniores qui in conspectu
dei sedent in sedibus suis ceciderunt in facies suas. et adora
uerunt deum dicentes. Gras
agimus tibi deus omps qui es
et qui eras qui accepisti uirtu
tem tuam magnam. et reg
nasti et irate sunt gentes. et
aduenit ira tua et tempus mor
tuos iudicare. et reddere merce
dem seruis tuis prophetis. et
sctis et timentibus nomen tuum.
pusillis et magnis perdendi
et exterminandi eos qui cor
ruperunt terram. XII.

Et apertu est templum
dni in celo et est visa
archa testamenti eius
in templo eius. et facta sut ful
gura et voces et terre motus et
grando magna et signu apa
ruit in celo. Mulier amicta sole c. 12
et luna sub pedibus eius et in
capite eius corona stellarum
duodecim. in utero hns et cla
mabat parturiens, et cruciat[ur]
ut pariat. Et visum est aliud
signum in celo. Et ecce draco
magnus rufus hns capita sep
tem et cornua decem. et in ca
pitibus suis septem dyademata.
et cauda eius trahebat tercia[m]
partem stellarum celi. et mi
sit eas in terram. Et draco ante
mulierem stetit que erat paritu
ra. et cum peperisset filium de
voraret. Et peperit filium ma
sculum qui recturus erat oms
gentes in virga ferrea. et rap
tus est filius ad deum et ad thro
num eius et mulier fugit in so
litudinem ubi habet locum para
tum adeo ut ibi pascant illam
diebus mille ducentis sexagin
ta. Et fcm est prelium magnu
in celo. Michahel et angeli ei[us]
pliabantur cum dracone. et
draco pugnabat et angeli ei[us]
et non valuerunt neq[ue] locus
inventus est eorum amplius
in celo. Et proiectus est draco
ille magnus serpens antiqu[us]
qui vocatur dyabolus. et sattha
nas qui seducit universum
orbem proiectus est in terram.
et angeli eius cum illo missi st.
Et audivi vocem magnam de
celo dicentem. Nunc facta est
salus et virtus. et regnu deo
nro et potestas xpi eius quia
proiectus est accusator. fm no
strorum. qui accusabat illos an
conspem dei nri. die ac nocte.

et ipsi vicerunt illum propter
sanguinem agni. et propter
verbum testimonii sui. et no
dilexerunt aias suas usq[ue] ad
mortem. propterea letamini
celi. et qui in habitatis in eis.
Ve terre et mari quia desce
dit dyabolus ad vos habens ira
magnam sciens q[uod] modicum
tempus habet. Et postq[uam] vidit
draco q[uod] proiectus est in t[er]ra[m]
persecutus est mulierem que
peperit masculum et date st
mulieri due ale aquile mag
ne ut volaret in desertum locu
sum. ubi alitur per tempus et
tempora et dimidium tempus
a facie serpentis. Et misit ser
pens ex ore suo post mulierem
aquam tamq[uam] flumen ut ea
faceret trahi a flumine. et ad
iuvit terra mulierem. et ape
ruit terra os suum et absor
buit flumen quod misit draco
de ore suo. Et iratus est draco
in mulierem. et adiecit facere
prelium cum reliquis de semie
eius. qui custodiunt mandata
dei. et hnt testimonium ihu

Et stetit super, xiii.
harenam maris et vi
di de mari bestiam ascen
dentem hntem capita septem
et cornua decem. et super cor
nua eius decem dyademata.
et super capita eius noia blas
phemie. Et bestiam qua vidi
silis erat pardo. et pedes eius
sicut ursi. et os eius sicut leo
nis. et dedit draco illi virtute
suam. et ptatem magnam.
Et vidi unu de capitibus suis
q[ua]si occisum in mortem. et pla
ga mortis eius curata e. et
ammirata est universa terra p[ost]
bestiam. Et adoraverunt draco
nem qui dedit potestatem bestie.
et quis poterit pugnare cum
ea. Et datum est ei os loquens

magna et blasphemiam. Et
data est illi potestas facere me
ses quadraginta duos, et ape
ruit os suum in blasphemias
ad deum. blasphemare nomen
eius, et tabernaculum eius, et qui
in celo habitant. Et datum est
illi bellum facere, cum sanctis
et vincere illos. Et data est ei
potestas in omnem tribum, et populum
et linguam et gentem. Et ado
rauerunt eam omnes qui inha
bitant terram. quorum non
sunt scripta nomina in libro uite
agni qui occisus est ab origine
mundi. Si quis habet aurem au
diat. Qui in captiuitate dux
erit in captiuitatem uadit. Et
qui gladio occiderit oportet eum
gladio occidi. Hic est patientia
et fides sanctorum. Et uidi aliam
bestiam ascendentem de terra.
et habebat cornua duo similia ag
ni. et loquebatur sicut draco.
et potestatem prioris bestie omnem
faciebat in conspectu eius. Et fe
cit terram et omnes inhabitan
tes in ea, adorare bestiam pri
mam. cuius curata est plaga
mortis. Et fecit signa magna
ut etiam ignem faceret de celo
descendere in terram. in conspectu
hominum et seducit habitantes in
terra. propter signa que data
sunt illi facere in conspectu be
stie dicens. habitantibus in terra
ut faciant ymaginem bestie.
que habet plagam gladii et
uixit. Et datum est illi ut da
ret spiritum ymagini bestie et fa
ciet. ut quicumque non adora
uerit ymaginem. bestie occida
tur. Et faciet omnes pusillos et
magnos, et diuites et pauperes
et liberos et seruos, habere caracte
rem in dextera manu. aut in
frontibus suis, et ne quis pos
set emere aut uendere nisi qui

habet caracterem nominis bestie aut
numerum nominis eius. Hic sapientia
est. Qui habet intellectum compu
tet numerum bestie; Numerus
hominis est et numerus eius sexcenti
sexaginta sex.
xiiij
Et uidi et ecce stabat super
montem syon. et cum illo
centum quadraginta qua
tuor milia habentes nomen eius
et nomen patris eius scriptum in
frontibus suis. Et audiui uocem
de celo tamquam uocem aquarum
multarum et tamquam tonitrui
magni. Et uocem quam audiui
sicut cytharedorum. cythari
zantium in cytharis suis. et can
tabant quasi canticum nouum ante
sedem et ante quatuor animalia.
et seniores et nemo poterat di
cere canticum nisi illa centum
quadraginta quatuor milia
qui empti sunt de terra. Hii
sunt qui cum mulieribus non
sunt coinquinati uirgines enim
sunt. Hii secuntur agnum quo
cumque ierit. Hii empti sunt ex
hominibus primitie deo et agno.
et in ore ipsorum non est inuentum
mendacium. sine macula enim
sunt. Et uidi alterum angelum
uolantem per medium celum
habentem euangelium eternum
ut euangelizaret sedentibus super
terram. et super omnem gentem
et tribum et linguam et populum
dicens magna uoce. Timete dominum
et date illi honorem. quia uenit
hora iudicii eius, et adorate eum
qui fecit celum et terram ma
re et fontes aquarum. Et alius
angelus secutus est dicens. Ce
cidit cecidit babylon illa magna.
que a uino fornicationis sue
potauit omnes gentes. Et alius
angelus tercius secutus est illos
dicens, uoce magna. Si quis
adorauerit bestiam et ymagi
nem. et acceperit caracterem

in fronte sua. Aut in manu sua
et hic bibet de vino ire dei. qui
mixtus est mero in calice ire ipsius
et cruciabitur igne et sulphure
in conspectu angelorum sanctorum
et ante conspectum agni. et fumus
tormentorum eorum in secula
seculorum ascendet. Nec habent
requiem die ac nocte. qui adorave-
runt bestiam et ymaginem eius
et siquis acceperit caracterem
nominis eius. Hic patientia sanctorum
est. qui custodiunt mandata dei
et fidem ihesu. Et audivi vocem
de celo dicentem. Scribe beati mor-
tui qui in domino moriuntur. Am-
modo iam dicit spiritus ut requie-
scant a laboribus suis. Opera
enim illorum sequuntur illos. Et
vidi et ecce nubes candida et su-
per nubem sedentem similem filio hominis
habentem in capite suo coronam
auream et in manu sua falcem
acutam. Et alter angelus exi-
vit de templo clamans voce ma-
gna ad sedentem super nubem.
Mitte falce tua et mete quia
venit hora ut metatur. quoniam
aruit messis terre. Et misit qui
sedebat supra nubem falcem sua
in terram et messa est terra. Et
alius angelus exivit de templo
quod est in celo habens et ipse
falcem acutam. Et alius ange-
lus de altari qui habet potestatem super
ignem. Et clamavit voce mag-
na ad eum qui habebat falcem
acutam dicens. Mitte falcem
tuam acutam et vindemia bo-
tros vinee terre. quoniam mature sunt
uve eius. Et misit angelus fal-
cem suam in terram. et vinde-
miavit vineam terre. Et misit
in lacum ire dei magnum. et
calcatus est lacus extra civita-
tem. et exivit sanguis de lacu
usque ad frenum equorum per sta-
dia mille sescenta. Capitulum xv.

Et vidi aliud signum in ce-
lo magnum et mira-
bile. angelos septem ha-
bentes plagas septem. novissi-
mas. quoniam in illis consumata
est ira dei. Et vidi tamquam ma-
re vitreum. mixtum igne. et
eos qui vicerunt bestiam et
ymaginem illius et numerum
nominis eius stantes super mare vi-
treum. habentes cytharas dei. et
cantantes canticum moysi ser-
vi dei. et canticum agni dicen-
tes. Magna et mirabilia opera
tua domine deus omnipotens iuste et
vere vie tue rex seculorum.
Quis non timebit te domine. et
magnificabit nomen tuum.
Quia solus pius. quoniam omnes
gentes venient et adorabunt
in conspectu tuo. quoniam iudicia tua
manifesta sunt. Et post hec vidi
et ecce apertum est templum taber-
naculi et testimonii in celo. Et
exierunt septem angeli. habentes
septem plagas de templo vesti-
ti lapide mundo candido et pre-
cincti circa pectora zonis aure-
is. Et unum ex quatuor animalibus
dedit septem angelis septem
fialas. aureas. plenas iracun-
dia. dei viventis in secula seculorum.
Et impletum est fumo templum
a maiestate dei. et de virtute
eius. et nemo poterat introire
in templum donec consumarentur
septem plage septem angelorum.

Et audivi vocem. xvi.
magnam de templo di-
centem septem angelis
Ite et effundite septem fialas
ire dei in terram. Et abiit primus
et effudit fialam suam in terram
et factum est vulnus sevum et pessi-
mum. in homines qui habent carac-
terem bestiam. et eos qui ado-
raverunt ymaginem eius. Et
secundus effudit fialam suam

in mare. Et factus est sanguis
tamquam mortui. et omnis aia
viuens mortua est in mari. Et
tercius effudit fialam suam
super flumina. et super fontes
aquarum. et factus est sanguis
Et audiui angelum aquarum
dicentem. Iustus es qui es. et
qui eras sanctus. quia hec iu
dicasti quia sanguinem scorum
et prophetarum fuderunt. et
sanguinem dedisti eis bibere. ut
digni sunt. Et audiui de altari
uocem dicentem. Etiam dne om
nipotens deus. uera et iusta iu
dicia tua. Et quartus effudit
fialam suam in solem. et datum
est illi estu affligere hoies et ig
ne. Et estuauerunt hoies estu ma
gno. et plasphemauerunt no
men dei hntis ptatem sup has
plagas. neque egerunt peniten
ciam ut darent illi gloriam.
Et quintus effudit fialam suam
super sedem bestie. et factum est
regnum eius tenebrosum. et co
manducauerunt linguas su
as pre dolore. et blasfmauerunt
deum celi pre doloribus. et vul
neribus suis. Et non egerunt
pniam ex oribus operibus suis.
Et sextus effudit fialam suam
in flumium illu magnu eufra
ten. et siccauit aquam eius. ut
pararentur uie regibus ab
ortu solis. Et uidi de ore draco
nis et de ore bestie. et de ore ps
eudo prophete. spus tres inmu
dos in modum ranarum. Sunt
enim spus demoniorum facientes
signa et procedent. ad regem
totius terre. congregare illos
ad prelium. contra fideles ad
diem magnum. dei omnipoten
tis. Et ecce uenio sicut fur.
Beatus qui uigilat et custodit
uestimenta sua. ne nudus am
bulet. et uideant turpitudinem
eius. Et congregabunt illos

in loco qui dr hebraice ermagedon
Et septimus angelus effudit fi
alam suam in aerem. et exiuit
uox magna de templo a thro
no dicens. Factum est. et facta sut
fulgura et uoces et tonitrua. et
terre motus factus est magnus
qualis numquam fuit ex eo quo
hoies fuerunt super terram.
talis terre motus si magnus
et facta est ciuitas magna in
tres partes. et ciuitates gentium
ceciderunt. et babilon magna
venit in memoriam ante deum
dare ei calicem uini indignacio
nis ire eius. et omis insula fug.
et montes non sunt inuenti.
Et grando magna sicut talen
tum descendit. de celo in hoies
et plasmauerunt homies deu
propter plagam grandinis
qm magna facta est uehemet.
Et uenit unus. xvij.
de septem angelis qui
habebat septem fialas.
et locutus est mecum dicens.
Uem ostendam tibi dampnacio
nem meretricis magne que
sedet super aquas multas cum
qua fornicati sunt reges tre.
et inebriati sunt qui habitant
terram de uino prostitucionis
eius. Et abstulit me in desertu
in spu. et uidi mulierem sedente
super bestiam coccineam plenam
noibus blasphemie hntem ca
pita septem et cornua decem.
Et mulier erat circumdata pur
pura. et coccino et inaurata au
ro. et lapide precioso et marga
ritis habens poculu aureum
in manu sua plenu abhomina
cionum et inmundicie fornica
cionis eius. et in fronte nomen
eius scriptum. misterium babi
lon magna mater fornicacio
num et abhominacionum tre.
Et uidi mulierem ebriam de
sanguine scorum. et de sanguine.

nem ihu, et miratus sum cum
vidissem illam ammiratione ma
gna. Et dixit michi angelus,
Quare miraris ego dicam tibi
sacrm mulieris, et bestie q por
tat eam que ht capita septem
et cornua decem. Bestia quam
vidisti fuit et non est. Et ascensu
ra est de abysso. et in interitu
ibit, et mirabuntur in habita
tes terram quorum noia non
sunt scripta in libro vite, a con
stitucione mundi. Videntes
bestiam que erat et non e, et
hic est sensus qui ht sapiam
Septem capita septem montes
sunt super quos mulier sedet et
reges septem sunt. Quinqz ce
ciderunt. unus est et alius no
dum venit. et cum venerit op
ortet illum breve tempus ma
nere, et bestia que erat et non
est. et ipsa octaua est et de septe
est. et in interitum vadet. et
decem cornua que vidisti dece
reges sunt. qui regnu non dum
acceperunt, sed ptatem tamqm
reges una hora accipient post
bestiam. Hy unu consiliu ha
bent et virtutem. et potestate
suam bestie tradent, Hy cum
agno pugnabunt. et agnus
vincet illos, qm dns dnorum
est et rex regum. et qui cum
illo sunt vocati electi et fideles
Et dixit michi. Aquas quas
vidisti ubi meretrix sedit, popu
li sunt. et gentes et lingue;
Et decem cornua que vidisti
et bestiam. Hy odient fornica
riam. et desolatam facient il
lam, et nudam et carnes eius
manducabunt, Deus enim dedit
in corda eorum ut faciat quod
illi placitum est. ut dent reg
num suum bestie. donec consu
mentur verba dei, Et mulier
quam vidisti. est civitas magna.

que ht regnum super reges terre.

Et post hec vidi, xviij,
alium angelum descen
dentem de celo haben
tem ptatem magnam. et terra
illuminata est a gloria eius. et
exclamauit in forti voce dicens
Cecidit cecidit babylon mag.
et facta est habitacio demonior
et custodia omnis spus immu
di et custodia volucris omnis
immude et odibilis, quia de
vino fornicationis eius biberut
omnes gentes et reges terre.
cum illa fornicati sunt, et
mercatores terre de virtute de
liciarum eius diuites facti sunt,
Et audiui aliam vocem de ce
lo dicentem. Exite de illa pplo
meus, ut nec participes sitis
delictorum eius. et de plagis eius
non accipiatis qm peruenerut
peccata eius usqz ad celum. et re
cordatus est dns iniquitatum
eius, Reddite illi sicut ipsa red
didit vobis, et duplicate dupli
cia sedm opera eius, In poculo
quo miscuit miscete illi duplu.
Quantu glorificauit se et
in delicys fuit. tm date illi tor
mentum et luctum. quia in
corde suo dicit. Sedeo regina
et vidua non sum. et luctum
non videbo. Ideo in una die ve
nient plage eius. mors et luc
tus et fames, et igni combu
retur quia fortis est deus qui
iudicauit illam. Et flebunt
et plangent se super illam.
reges terre, qui cum illa for
nicati sunt, et in delicys vix
erunt, Et cum viderint fumu
incendy eius longe stantes
propter timorem tormentoru
eius dicent, Ve. ve. civitas
illa magna babylon. civitas
illa fortis qm una hora venit
iudicium tuum. Et negociatores

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

terre flebunt et lugebunt super
illam quoniam merces nemo emet
amplius merces auri et argen
ti et lapidis preciosi et marga
ritarum et bissi et purpure et
serici et cocci et omne lignum
tyinum et omnia vasa eboris
et omnia vasa lapide precioso et
eramento et ferro et marmore
et cynamomum et odoramen
torum et ungenti et thuris et
vini et olei et simile et tritici
et iumentorum et ovium et
equorum et redarum et mancipio
rum et animarum hominum et
poma tua desiderium anime discres
serunt a te et omnia pinguia et
preclara perierunt a te et am
plius illa non invenient. Mer
catores horum qui divites fac
ti sunt ab ea longe stabunt propter
timorem tormentorum eius flen
tes ac lugentes et dicentes. Ve
ve civitas illa magna que
amicta erat bissino et purpura
et cocco et deaurata erat auro
et lapide precioso et margaritis
quoniam una hora destitute sunt
tante divitie et omnis guberna
tor et omnis qui in lacum navi
gant et naute et qui in mari
operantur longe steterunt et
clamaverunt videntes locum
incendii eius dicentes. Que
est similis civitati huic magne
et miserunt pulverem super
capita sua et clamaverunt
flentes et lugentes ac dicentes
Ve ve civitas illa magna in
qua divites facti sunt omnes qui
habent naves in mari de preciis
eius quoniam una hora desolata est.
Exulta super eam celum et sancti
apostoli et prophete quoniam iudicavit
deus iudicium vestrum de illa.
Et sustulit unus angelus fortis
lapidem quasi molarem mag
num et misit in mare dicens
hoc impetu mittetur babilon
magna illa civitas et ultra
iam non invenietur. Et vox ci
tharedorum et musicorum et tibia
et canencium et tuba non audi
etur amplius in te et omnis
artifex omnis artis non invenie
tur in te amplius et vox mole
non audietur amplius et lux
lucerne non lucebit tibi amplius
Et vox sponsi et sponse non au
dietur adhuc in te quia merca
tores tui erant principes terre
quia in veneficiis tuis erraverunt
omnes gentes et in ea
sanguis prophetarum et sanctorum
inventus est et omnium qui inter
fecti sunt in terra. xix.

Post hec audivi quasi vocem
magnam turbarum mul
tarum in celo dicencium.
Alleluia laus et gloria
et virtus deo nostro est quia vera
et iusta iudicia eius sunt qui
iudicavit de meretrice magna
que corrupit terram in prosti
tutione sua et vindicavit san
guinem sanctorum suorum de
manibus eius et iterum dixerunt
Alleluia. Et fumus eius ascendit
in secula seculorum. Et ceciderunt
viginti quatuor seniores et qua
tuor animalia et adoraverunt deum
sedentem super thronum dicentes
Amen. Alleluia. Et vox de thro
no exivit dicens. Laudem dicite
deo nostro omnes servi eius et qui
timetis eum pusilli et magni.
Et audivi quasi vocem tube
magne et sicut vocem aquarum
multarum et sicut vocem toni
truorum magnorum dicencium.
Alleluia quoniam regnabit deus
omnipotens. Gaudeamus et exulte
mus et demus gloriam ei quia
venerunt nuptie agni et uxor
eius preparavit se et datum
est illi ut operiat se bissino spl
endida candida. Bissinum enim
iustificationes sunt sanctorum et dixit
michi. Beati qui ad cenam ag
ni nuptiarum vocati sunt. Et
dixit michi hec verba dei vera sunt.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Et cecidi ante pedes eius ut ado
rarem illum. Et dixit michi.
Vide ne feceris conservus tuus
sum et fratrum tuorum habentium
testimonium ihesu. Deum adora. Te
stimonium enim ihesu est spiritus prophe
cie. Et vidi celum apertum. et
ecce equus albus. et qui sedebat
super eum vocabatur fidelis et
verax et cum iusticia iudicat
et pugnat. Oculi autem eius
sicut flamma ignis. et in capi
te eius dyademata multa ha
bens. nomen scriptum quod
nemo novit nisi ipse. Et vesti
tus erat veste aspersa sanguine
et vocabatur nomen eius ver
bum dei. Et exercitus qui sunt
in celo sequebantur eum. in
equis albis. vestiti bissino albo
mundo. Et de ore ipsius proce
debat gladius acutus. ut in
ipso percuciat gentes. et ipse re
get eas in virga ferrea. et ipse
calcat torcular vini furoris
ire dei omnipotentis. Et habet
in vestimento et in femore suo
scriptum rex regum et dominus
dominancium. Et vidi unum ange
lum stantem in sole. et clama
vit voce magna dicens. omnibus
avibus que volabant per medi
um celum. Venite congrega
mini ad cenam magnam
dei. ut manducetis carnes
regum. et carnes tribunorum
et carnes fortium et carnes equo
rum. et sedencium in ipsis. et car
nes omnium liberorum ac servorum
ac pusillorum ac magnorum
Et vidi bestiam et reges terre
et exercitus eorum congregatos
ad faciendum prelium cum illo
qui sedebat in equo et cum ex
ercitu eius. et apprehensa est bestia.
et cum illa pseudo propheta.
qui fecit signa coram ipso quibus
seduxit eos. qui acceperunt
caracterem bestie. et qui ado
raverunt ymaginem eius.
Vivi missi sunt hy duo in stag
num ignis ardentis sulphu
re. Et ceteri occisi sunt in gla
dio. sedentis super equum qui
procedit de ore eius. Et omnes
aves saturate sunt carnibus eorum.

xx.

Et vidi angelum
descendentem de celo ha
bentem clavem abyssi.
et cathenam magnam in ma
nu sua. Et apprehendit draconem
serpentem antiquum. qui est
dyabolus et sathanas. et liga
vit eum per annos mille. et
misit eum in abyssum et clau
sit et signavit super illum.
ut non seducat amplius gentes
donec consumentur mille anni.
Et post hec oportet illum solvi
modico tempore. Et vidi sedes
et sederunt super eas. et iudici
um datum est illis. et animas de
collatorum propter testimonium ihesu
et propter verbum dei. et qui non
adoraverunt bestiam. neque
ymaginem eius neque acceperunt
caracterem eius in frontibus
aut in manibus suis et vixerunt
et regnaverunt cum christo
mille anni. Ceteri mortuorum
non vixerunt. donec consume
tur mille anni. Hec est resur
reccio prima. Beatus et sanctus
qui habet partem in resurrec
cione prima. Et in hys secunda
mors non habet potestatem sed erunt
sacerdotes dei et christi. et regna
bunt cum illo mille annis. Et
cum consumati fuerint mille
anni. solvetur sathanas de
carcere suo. et exibit et seducet
gentes. que sunt super quatuor
angulos terre. gog et magog
et congregabunt eos in preli
um. quorum numerus est sicut
harena maris. Et ascenderunt

super latitudinem terre, et cir
cuierunt castra sanctorum et ciuita
tem dilectam. Et descendit ignis
a deo de celo. et uorauit eos et
dyabolus qui seducebat eos,
missus est in stagnum ignis
et sulphuris. ubi et bestia et
pseudo prophete. cruciabuntur
in secula seculorum die ac nocte
Et uidi thronum magnum
candidum. et sedentem super eum. [illegible]
A cuius aspectu fugit terra et
celum. et locus non est inuentus
ab eis. Et uidi mortuos mag
nos et pusillos, stantes in con
spectu throni et libri aperti.
Et alius liber apertus est qui
est uite. et iudicati sunt mor
tui ex hijs. que scripta sunt in
libris scdm opera ipsorum. Et
dedit mare mortuos suos qui
in eo erant. Et mors et infernus
dederunt mortuos, qui in ipsis
erant et iudicatum est de sin
gulis scdm opera ipsoꝝ. et in
fernus et mors missi sunt in
stagnum ignis. et qui non est
in libro uite scriptus. missus
est in stagnum ignis. xxi.

Et uidi celum nouum
et terram nouam; pri
mum enim celum ⁊ prima
terra abijt. et mare iam non
est, Et ego iohannes uidi ciui
tatem sanctam ihrlm nouam de
scendentem de celo. a deo para
tam sicut sponsam ornatam
uiro suo. Et audiui uocem de
throno magnam dicentem;
Ecce tabernaculum dei cum hominibus
et habitabit cum illis. Et ipsi
populus eius erunt. et ipse deus
cum eis erit eorum deus. Et
absterget deus omnem lacrimam
ab oculis eorum. et mors ul
tra non erit neque luctus. neque cla
mor neque dolor erit ultra. quia
prima transierunt. Et dixit qui
sedebat in throno. Ecce noua

facio omnia. Et dicit michi. Scribe
quia hec uerba fidelissima sunt
et uera. Et dixit michi. Ego sum
alpha et o. Initium et finis.
Ego sitienti dabo de fonte aque
uiue gratis. Qui uicerit possi
debit hec. et ego illi deus, et ille
erit michi filius. Timidis aut
et incredulis. et execratis. et ho
micidis et fornicatoribus et ve
neficis et ydolatris. et omnibus
mendacibus pars illoꝝ erit in
stagnum ardenti igne. et sulph
ure quod est mors secunda. Et
uenit unus de septem angelis
habentibus fialas plenas plenas
septem plagis nouissimis; Et
locutus est mecum dicens; Ve
ni ostendam tibi nouam spon
sam uxorem agni. Et sustulit
me in spiritu in montem magnum
et altum. Et ostendit michi ciui
tatem sanctam ihrlm descendentem
de celo a deo habentem claritatem
dei. Lumen eius simile lapidi
precioso. tamquam lapidi iaspidis
sicut cristallum. Et habebat
murum magnum et altum.
habens portas duodecim. et in
portis angulos duodecim. et
nomina scripta que sunt nomina duo
decim tribuum filiorum israel.
Ab oriente porte tres. et ab aqui
lone tres. et ab austro tres. et
ab occidente porte tres; Et murus
ciuitatis habens fundamenta duo
decim. et in ipsis duodecim nomina
duodecim apostolorum et agni. Et
qui loquebatur mecum habebat
mensuram harundineam au
ream ut metiretur ciuitatem
et portas eius. et murum et ci
uitas in quadrum posita est.
longitudo eius tanta est quanta
et latitudo et altitudo eius equa
lia sunt. Et mensus est murum
eius. centum quadraginta quatuor
cubitorum mensura hominis que est
angeli. Et erat structura muri.

eius ex lapide iaspide. Ipsa vero
civitas auro mundo similis vi
tro mundo. Fundamenta muri
civitatis. omni lapide precioso
ornata. Fundamentum primu
iaspis. Secundus saphirus. Ter
cius calcedonius. Quartus sma
ragdus. Quintus sardonix. Sex
tus sardius. Septimus crisolitus
Octavus berillus. Nonus thopa
sius. decimus crisoprassus. Un
decimus iacinctus. Duodecimus
ametistus. Et duodecim porte
duodecim margarite sunt per
singulas portas et singule por
te erant ex singulis margari
tis. et platee civitatis aurum
mundum. tamquam vitrum per
lucidum. et templum non vidi
in ea. Dns enim deus omps tem
plum illius est et agnus. et ci
vitas non eget sole. neque luna
ut luceant in ea. Nam clari
tas dei illuminabit eam. et lu
cerna eius est agnus. et ambu
labunt gentes in lumine eius
et reges terre afferent gloriam
suam et honorem in illam et
porte eius non claudentur per
diem. Nox enim non erit illic. et
afferet gloriam et honorem ge
tium in illam. nec intrabit in
eam aliquid coinquinatum in
faciens abhominacionem et men
dacium. nisi qui scripti sunt in
libro vite agni. xxii.

Et ostendit michi fluvium
aque vive splendidum
tamquam cristallum pro
cedentem de sede dei et agni. In
medio platee eius ex utraque parte
fluminis lignum vite afferens
fructus duodecim. per menses
singulos reddens fructum suum
et folia ligni ad sanitatem gen
tium. et omne maledictum non
erit amplius. et sedes dei et ag
ni in illa erunt. et servi eius
servient illi. et videbunt faciem

eius et nomen eius in frontibus eorum.
et nox ultra non erit. et non
egebunt lumine lucerne neque
lumine solis. quoniam dns deus
illuminat. et regnabunt in se
cula seculorum. Et dixit michi.
Hec verba fidelissima et vera
sunt. et dns deus spirituum prophe
tarum. misit angelum suum osten
dere servis suis que oportet
fieri cito. Et ecce venio velociter.
Beatus qui custodit verba pro
phetie libri huius. Et ego iohannes
qui audivi et vidi hec. Et post
quam audissem et vidissem cecidi.
ut adorarem ante pedes angeli.
qui michi hec ostendebat. et dixit
michi. Vide ne feceris conservus
tuus sum et fratrum tuorum et pro
phetarum et eorum qui servant
verba libri huius. deum adora.
Et dixit michi. Ne signaveris
verba prophetie libri huius.
Tempus enim prope est. Qui
nocet noceat adhuc et qui in
sordibus est sordescat adhuc.
et iustus iusticiam faciat ad
huc. et sanctus sanctificetur ad
huc. Ecce venio cito et merces
mea mecum est reddere unicuique
secundum opera sua. Ego sum alpha
et o. primus et novissimus. princi
pium et finis. Beati qui lavant
stolas suas ut sit potestas eorum
in ligno vite. et per portas
intrent in civitatem sanctam.
Foris canes et venefici et impu
dici et homicide. et ydolis servi
entes. et omnis qui amat et facit
mendacium. Ego ihesus misi ange
lum meum. testificari vobis in
ecclesiis. Ego sum radix genus
david. stella splendida et ma
tutina. et spiritus et sponsa dicunt
veni. Et qui audit dicat veni.
Qui sitit veniat qui vult acci
piat aquam vite gratis. Conte
stor ego omni audienti verba

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

prophetie libri huius. Et quis
apposuerit ad hec apponet deus
super illum plagas scriptas in
libro isto. Et si quis diminuerit
de verbis libri prophetie huius
auferet deus partem eius de li-
bro vite. et de civitate sancta.
et de hiis que scripta sunt in li-
bro vite. Dicit qui testimonium
istorum. Etiam venio veniam ci-
to. Amen. Veni domine ihesu. Gratia
domini nostri ihesu christi cum omnibus vo-
bis. A M E N.

Lxxx. 9